ISSN: 2822-048X (Online)

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
Journal of Dhamma for Life

(Peer-reviewed & Open Access Journal)

ปีที่ 30 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2567)
VOLUME 30 NO. 1 (January-March 2024)

วารสารธรรมเพื่อชีวิต ปีที่ 30 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2567) Journal of Dhamma for Life Vol. 30 No. 1 (January – March 2024)

สารจากบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นปีที่ 30 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2567) ของการดำเนินงานวารสารธรรมเพื่อชีวิต ซึ่งวารสารได้ดำเนินการรับใช้สังคมด้วยการเผยแผ่คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนากับสหศาสตร์ และส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการวิจัย และวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษาตลอดจนบุคคลภายนอกที่สนใจ ได้มีโอกาสนำเสนอเผยแผ่ผลงานวิชาการและงานวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระพุทธศาสนา ปรัชญา ศิลปะ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา ภายใต้สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานด้านวิชาการ ประสบการณ์ และเป็นแหล่งอ้างอิงในการเผยแพร่บทความของนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอขอบคุณสมาชิกทุกท่านที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของวารสารธรรมเพื่อชีวิตเป็นอย่างดีทั้งผู้แต่งที่ส่งบทความงานวิจัยและงานวิชาการเข้ามาเพื่อเผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาสละเวลาในการประเมินบทความงานวิจัยและงานวิชาการ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งหมดนี้มีส่วนเป็นอย่างมากในการพัฒนาผลงานวิชาการและช่วยให้ผลงานได้รับการเผยแพร่อย่างมีคุณภาพทางวิชาการ ต่อไป

พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.
บรรณาธิการบริหาร

วัตถุประสงค์ของวารสาร (Aims of the Journal)

วารสารธรรมเพื่อชีวิตเป็นวารสารวิชาการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเผยแผ่สาระธรรมของมูลนิธิพุทธศาสนศึกษา 2) เพื่อพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพทางด้านวิชาการและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) 3) เพื่อเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานสำหรับตีพิมพ์ผลงานของสมาชิกมูลนิธิและบุคคลทั่วไป

ขอบเขตเนื้อหาการตีพิมพ์ (Scope of the Journal)

ขอบเขตเนื้อหาที่วารสารเปิดรับ ได้แก่ 1) ด้านพระพุทธศาสนา 2) ด้านปรัชญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม 3) ด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ 4) ด้านเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ 5) ด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รูปแบบการการตีพิมพ์ (Process of Publication)

กองบรรณาธิการให้ความสำคัญต่อกระบวนการจัดทำวารสาร ตั้งแต่การคัดเลือกบทความ การประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีอย่างน้อยบทความละ 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ โดยเป็นการประเมินในรูปแบบการปกปิดชื่อผู้ประเมินและผู้เขียน (Double-blind Peer Review) และบทความต้นฉบับต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากกองบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

ภาษาที่รับตีพิมพ์ (Languages)

ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

การกำหนดตีพิมพ์ (Publication Frequency)

กำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน)

ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

รองบรรณาธิการ

พระมหาจักรพล อาจารสุโภ, ดร.	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระมหาจักรพล อาจารสุโภ, ดร.	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาสุทธิชัย มนฺตชโย, ดร.	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม
พระมหาวีรชัย วีรชโย	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม
ผศ. ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
ผศ. ดร.ฉัตรวรัญช์ องคสิงห	วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
ผศ.จงรักษ์ ศุภกิจเจริญ	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม
อ. ดร.เพ็ญศรี บางบอน	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยชินวัตร
อ. ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อ. ดร.สุรชัย พุดชู	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.สุประภา ศรีทอง	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระมหาจักรพล อาจารสุโภ, ดร.	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายกฎหมาย

นายเกริกชัย ส้มเขียวหวาน	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

ฝ่ายออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

พระมหาวีรชัย วีรชโย	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม
อ. ดร.สุรชัย พุดชู	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สารบัญ (Content)

สารจากบรรณาธิการ		a
สารบัญ		d
1.	The Result of Conveying a Model Integrating Buddhist Teachings and Resilience Quotient to Prevent Victimization by Pseudo-science in Thai Society Assist. Sudjai Phookonglee, Assist. Prof. Dr. Winyu Kinasen	1-19
2.	The Present Situation and Countermeasures of English Education and Curriculum Management in Xiuwu Rural Primary Schools under the background of China's internationalization and the Belt and Road Initiative Asisst. Prof. Dr. Chatwarun Angasinha, Oranee Bunmenimit	16-20
3.	Supporting Needed for the Blended Learning Environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves Chen Pengzhuo, Pongsin Viseshsiri, Kesinee Chiwpreecha	21-31
4.	Current Situation of Teachers' Emotional Support to Vocational Students, Jinshui District, Zhengzhou City Liang Zefu, Dr. Pongsin Viseshsiri, Dr. Kesinee Chiwpreecha	32-42
5.	English Learning Problems in the 21st Century Phramaha Bundit Pandito Krongbuaban, Dr.	43-57
6.	Human Ecology and Awareness of Natural Value Linked All Things with Buddhism Phrakhrupaladmethawat Suttipot Sutdhivajano, Suthep Suvirangkun, Chatree Suksabay	58-67
7.	Asupha Kammathana on The Death: A Case Study in The Tatiya Parachika Phramahakhanob Sahayapanyo (Khethong), Dr., Dr.Janthima Seangphrae,	68-84

Phrakrupaladphoompha Phanyatharo (Singhasetthasak), Dr.,
Phrapaladsitthidet Silatejo (Rueangdet), Dr.,
Phramahataransaphod Jittapunyo (Nantapanit)

8. Physical Contemplation of the Four Foundations of Mindfulness Approach 85-95
Phramahā Bunlers Puññamedhī (Phumen),
Phramahā Bunlers Puññamedhī (Phumen) ,
Phramaha Nitithat Ñāṇasiddhi (Siriwang)

9. Mindfulness Practices in the Thai Society Context 96-113
Dr. Panachphongphan Bodhisatirawaranggoora,
Phramaha Chakrapol Acharashubho Thepa, Dr.
Meechi Netnapa Sutthirat, Dr.,
Dr. Chetnitipath Promchin

10. An Analysis of the Determinants of Corporate Bond Yield Spreads in Thailand 114-126
Wilaiporn Paisarn

11. Politics, Governance, and Local Political Party Branches to Influence the Growth of the Thailand 127-141
Wara Moratsateain

12. Study on Purchasing Behavior of Tampons and Influencing Factors via Mobile E-Commerce in Jiangsu, China 142-149
Dongmei Xie ; Thanakorn Thanathanchuchot

13. Literature Review on Illegitimate Task 150-160
Yu Shanchang, Jiraporn Khantong

14. Analysis of the Impact of Economics Integration Under the ASEAN Politics and Law 161-174
Chayaphat Wipula

15. Promoting the Public Service in the Buddhist Way According to the Nipata Jataka 175-187
Maneerat Meechanphet , Dr. Phrasrivinayaporn,
Asst. Prof. Dr. Phrasutthisanmethi

16. Analytical Study of The Relation of Kamma and Citta in Theravada Buddhism 188-200
Phramaha Phongsathon Khematharo (Trisuwan),
Assoc. Prof. Dr. Suvin Ruksat

17. Emotional Intelligence of School Administrator and Teamwork of Teacher in School Under Samutsongkhram Primary Educational Service Area 201-220
Kornkanok Wongkanlaya, Assoc. Prof. Dr. Prasert Intarak

18. Assessing the Integration of ChatGPT in Business Environments: An Application of the Technology Acceptance Model 221-231
Pongsakorn Limna, Tanpat Kraiwanit, Todsanai Chumwatana

19. The School Administrator's Academic Leadership of Thepmongkhonrangsri School, Kanchanaburi 232-253
Lanlalin Phongsakkajorn, Assoc. Prof. Dr. Sangaun Inrak

20. A Model of Social Health Mobilization Through Willpower in Buddhism 254-267
Lamai Yooyen

21. The Relationship Between the Phi Ta Khon Tradition and Buddhism 268-279
Phrakhrubadika Taveesak Taisrikhot

22. Business Strategies for a Variety of Changes to Achieve Competitiveness with the World 280-294
Prayawee Meesemkraiseehanart,

23. Transformational Leadership of Administrator and Student Quality in the School Under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2 295-314
Kridchudu Theppitak,
Assoc. Prof. Dr.Mattana Wangthanomsak

24. Factors Affecting Consumers Decision to buy Second Hand Housing in Mueang District, Samut Prakan Province 315-324
Kirana Suwannatham, Dr.Rungradit Kongyoungyune

25. Mainstreaming Administration Affecting the Quality of Student in Inclusive Schools Unider Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 325-348
Pheeraphat Woraatsawaphokhin, Asst. Prof. Dr. Saisuda Tiacharoen

26. The Transformational Leadership of Administrators and Risk Management in School Under Suphanburi Primary Education Service Area Office 3 349-365
Chonthira Chaobankrang, Sakdipan Tonwimomrat

27. The Formative Leadership of Administrators in School Under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area 2 366-388
Pimnara Pathumpraikhajorn,
Phramaha Thamrong Thitapunno, Dr.

28. Strategy to Develop the Education System to Ensure Efficiency and Global Competitiveness: A Case Study in Thailand 389-404
Samorn Panjam

29. Analysis of the Local Branches of Political Parties and Human Resource Management in Thailand 405-416
Dr. Ali Khan

30. Participative Management of Administrator and Flow at Work of Teachers in School Under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya 417-438
Krongkon Bumrungveth; Assit.Prof.Dr.Saisuda Tiacharoen

31. The 21st Century Skills of School Administrator and the Academic Affairs Administration of School Under Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1 439-459
Yaneeporn Srichompoo,
Assoc. Prof. Dr. Vorakarn Suksodkiew

32. An Application of Buddhadhamma in Promoting Effective Communications in Work of Employees, Kasikornbank Public Company Limited 460-474
Korkiat Thongwanichniyom, Dr. Chompoonuch
Changcharoen, PhramahaViroj Guttaviro, Asst. Prof. Dr.

33 Government's Policies Supporting for Small and Medium Business Enterprise in Automotive Part Categories 475-485
Thongchai Teekapatarapokin1, Wiphat Mankarn2, Viwat
Kromadit3, Pensri Chirinung4*

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.1

ผลการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย

The Result of Conveying a Model Integrating Buddhist Teachings and Resilience Quotient to Prevent Victimization by Pseudo-science in Thai Society

สุดใจ ภูกงลี[1], วิญญู กินะเสน[2]*

Sudjai Phookonglee[1], Winyu Kinasen[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. ผ.ศ.สุดใจ ภูกงลี
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
Asst.Sudjai Phookonglee
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Sirindhornrajavidyalaya Campus, Thailand.
Email: sudjai.poo@mbu.ac.th

Corresponding Author*
2. ผศ.ดร.วิญญู กินะเสน
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
Assist.Prof.Dr.Winyu Kinasen
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Sirindhornrajavidyalaya Campus, Thailand.
Email: wksrc7@gmail.com

คำสำคัญ
ภูมิคุ้มกันทางจิต; พุทธบูรณาการ; ดิรัจฉานวิชา; การถ่ายทอดรูปแบบ

Keywords:
Resilience Quotient; Integrating Buddhist Teachings; Pseudo-science; Conveying model

Article history:
Received: 22/11/2023
Revised: 26/12/2023
Accepted: 20/01/2024
Available online: 22/01/2024

How to Cite:
Phookonglee, S., & Kinasen, W. (2024). The Result of Conveying a Model Integrating Buddhist Teachings and Resilience Quotient to Prevent Victimization by Pseudo-science in Thai Society. *Journal Damma for Life, 30*(1), 1-15.

ABSTRACT

The aim of this research was to convey a model that integrated Buddhist teachings and resilience concepts to counter pseudo-scientific beliefs in Thai society. The research employed 30 carefully selected participants, based on specific criteria, assessed the effectiveness of the integrated model. Research tools were a model integrating Buddhist teachings and resilience quotient to prevent victimization by pseudo-scientific in Thai society validated by six experts in focus group discussion, and assessments of mental resilience and validated by five experts. Statistics used in this research included mean, standard deviation, and Paired Sample t-tests.

The results of conveying FSS Model interventions significantly improved overall resilience scores (before intervention: $\bar{x}$ = 2.74, P = .00; after the intervention: $\bar{x}$ = 3.83, P = .00), demonstrating a positive impact. In conclusion, the integration of Buddhist teachings and resilience principles appears promising in protecting individuals from falling victims to pseudo-scientific beliefs in Thailand, particularly when applied in educational monastic centers.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย กลุ่มตัวอย่างเป็น ประชาชนในจังหวัดนครปฐมที่อาสาสมัครเข้าร่วมเป็นกลุ่มทดลองในกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบตามเกณฑ์คัดเข้า จำนวน 30 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการถ่ายทอดรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ด้วยการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินภูมิคุ้มกันทางจิต ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า ผลการถ่ายทอดรูปแบบ พบว่า ก่อนถ่ายทอดรูปแบบ มีผลการประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ 2.74, P = .00) ระดับคะแนนภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง และหลังถ่ายทอดรูปแบบ มีผลการประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ 3.83, P = .00) ระดับคะแนนภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับสูง ได้ค่าสถิติทดสอบที เท่ากับ 24.33 ที่องศาอิสระเท่ากับ 29 และ sig เท่ากับ .00 จึงสรุปได้ว่า หลังได้รับการถ่ายทอดรูปแบบทำให้กลุ่มทดลองมีระดับภูมิคุ้มกันทางจิตในระดับที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทนำ

ดิรัจฉานวิชา หมายถึง วิชาที่ขัดขวางกับความเจริญ ความบริสุทธิ์ หรือขัดขวางการบรรลุมรรคผลและนิพพาน เป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวในทุกกรณี ตัวอย่างของดิรัจฉานวิชา เช่น การทายอวัยวะ ทายนิมิต ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ เป็นหมอดูอวัยวะ ดูลักษณะที่บ้าน เป็นหมอปลุกเสก เป็นหมอผี เป็นหมอลงเลขยันต์คุ้มกันบ้านเรือน เป็นหมองู เป็นหมอยาพิษ เป็นหมอทายอายุ ทายลักษณะสตรี ทายลักษณะบุรุษ ดูฤกษ์ยาตราทัพว่าพระราชาจักยกออก พระราชาภายในจักยกเข้าประชิด พยากรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสุริยคราส ดาวนักษัตรจักเดินถูกทาง ดาวนักษัตรจักเดินผิดทาง พยากรณ์ว่า จักมีฝนดี จักมีฝนแล้ง ให้ฤกษ์อาวาหมงคล ฤกษ์วิวาหมงคล ดูโชคดี ดูเคราะห์ร้าย เป็นหมอทรงเจ้า บวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้าวมหาพรหม ร่ายมนต์พ่นไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก้บน ร่ายมนต์ขับผี ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่ พ่นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปรุงยาตา ปรุงยานัตถุ์ ทำการผ่าตัด รักษาเด็ก ใส่ยา ชะแผล ฯลฯ ผู้ใดที่ติดข้องอยู่ในดิรัจฉานวิชาเหล่านี้จะไม่สามารถหลุดพ้นจากทุกข์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นพระภิกษุหรือนักบวชด้วยแล้ว ยิ่งไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ นับว่าเป็นมหาศีลของพระภิกษุ และจะสามารถทำให้แจ้งซึ่งศีล สมาธิ และปัญญา และหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ด้วยการฝึกสติสัมปชัญญะ มีความสันโดษด้วยอัฏฐบริขาร 8 เท่านั้น คือ ผ้าจีวร สังฆาฏิ สบง ประคดเอว บาตร มีดโกน เข็ม และธมกรก หรือที่กรองน้ำ) ละนิวรณ์ 5 จะสามารถบรรลุฌาน 4 และวิชชา 8 ได้ (ที.สี. (ไทย) 9/205–253/48–86) ดังปรากฏในพระไตรปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค จำนวน 13 สูตร มีพรหม

ชาลสูตร สามัญญผลสูตร อัมพัฏฐสูตร เป็นต้น ความเชื่อเกี่ยวกับดิรัจฉานวิชาดังกล่าวสามารถจัดเป็นความเชื่อในเบื้องต้นได้ 4 ด้าน คือ (1) ความเชื่อด้านการดูดวง ดูฤกษ์ ดูยาม (2) ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ (3) ความเชื่อด้านปลุกเสกเครื่องรางของขลัง (4) ความเชื่อด้านการทรงเจ้า ซึ่งความเชื่อเหล่านี้มีคู่กับสังคมไทยมายาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันมีการโฆษณาชวนเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชามากมากทั้งทางออนไลน์และในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และยังมีผู้หลงเชื่อและเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ จึงทำให้มีผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากความเชื่อของตน ซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และประชาชนยังมีความเสี่ยงสูงในการตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ อาทิ เหยื่อสาวอายุ 20 ปี ที่โดนวางยาแล้วถูกข่มขืนและฆ่าปิดปาก เป็นคดีอุกฉกรรจ์และโหดเหี้ยมอำมหิต โดยเกิดจากที่หญิงสาวมีความเชื่อเรื่องการทำพิธีครอบครูจากร่างทรงหนุ่มที่อ้างว่าเป็นร่างทรงของเจ้าพ่อเสือเป็นเหตุ (TeeNee.com, 2560) รายต่อมาเป็นหญิงรายหนึ่งถูกหมอดูสองแม่ลูกหลอกให้ทำการสะเดาะเคราะห์สูญเงินกว่า 7 ล้านบาท จนทำให้เกิดความเครียดและเป็นโรคซึมเศร้าในที่สุด (Amarintv.com, 2563) และยังมีเหยื่ออีกจำนวนมากที่มิจฉาชีพที่เป็นร่างทรงและตำหนักทรงต่าง ๆ หลอกลวงจนทำให้เสียทั้งทรัพย์สินเงินทอง บ้าน ที่ดิน บางรายถึงกับสิ้นเนื้อประดาตัว หากเปิดเผยข้อมูลจะถูกข่มขู่ ทำร้ายร่างกาย บางรายถึงกับเสียชีวิต ทำให้เสียอนาคต เสียโอกาส เสียคนรัก จากการถูกชักจูงให้เข้าไปเกี่ยวขับกับตำหนักทรง บางรายหาทางออกไม่ได้ จนทำให้เกิดความเคลียด เป็นต้น (SaimGanesh.com, 2563) จากที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นตัวอย่างของความเสียหายบางส่วนในสังคมไทยที่เกิดจากความเชื่อ ซึ่งศาสตราจารย์ สริชัย หวันแก้ว นักวิจัยสังคมชื่อดังจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เสนอแนะว่า รัฐบาลควรร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการสร้างกระบวนการเพื่อทำให้ผู้คนรู้เท่าทันเรื่องร่างทรงต่าง ๆ ที่มีกระแสโด่งดังอยู่ในปัจจุบัน เช่น “ร่างทรง 4.0” “ร่างทรงเทพ 4G หรือ ร่างทรงสุริยเทพ พระมหาสุริยะ” “ร่างทรงพ่อปู่สายเบิร์น” “ร่างทรงวีดีโอคอลล์” เป็นต้น ซึ่งมีมากมายให้เห็นในโลกออนไลน์ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการป้องกันการถูกหาประโยชน์โดยมิชอบและไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของพวกมิจฉาชีพที่หากินกับความเชื่อของคนดังกล่าวแล้วนั้น (ชลธิชา รอดกันภัย, 2561) สอดคล้องกับ อินทรชัย พาณิชกุลและสุภชาติ เล็บนาค (2557) ที่ระบุถึงคำกล่าวของ ดร.เจษฎา เด่นดวงบริพันธ์ อาจารย์ประจำภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ว่า ประเทศไทยไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรมารับผิดชอบโดยตรงในการให้คำตอบเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อเกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ลี้ลับเหนือธรรมชาติที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องลวงโลก ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาเรื่องการใช้ความเชื่อความศรัทธาเป็นตัวนำ คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความสามารถในการตั้งคำถามและค้นหาคำตอบด้วยวิทยาศาสตร์ได้ แตกต่างจากต่างประเทศที่มีองค์กรมากมาย ทั้งภาครัฐและที่ไม่ใช่รัฐคอยทำหน้าที่พิสูจน์และให้คำตอบกับสังคมเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อของประชาชน ดังนั้น จึงเห็นสมควรต้องมีหน่วยงาน เช่น วัดที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นอุทยานการศึกษาในวัด เป็นต้น มารับผิดชอบในการให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อป้องกันปัญหาการตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพต่าง ๆ สอดคล้องกับ ศราพร วาทะสัตย์ (2538) ที่กล่าวว่า วัดที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นอุทยานการศึกษาในวัดควรมีหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา และ

การเป็นศูนย์กลางความร่วมมือกิจกรรมทางพุทธศาสนา ควรมีกิจกรรมเพื่อให้ข่าวสารที่ทันสมัย ควรมีกิจกรรมการนำหลักศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ควรมีวิทยากรแนะนำการใช้บริการ การจัดหาสื่อให้ผู้ใช้บริการ และการจัดสื่อให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้ริเริ่มจัดตั้งอุทยานการศึกษาควรมาจากความร่วมมือของส่วนราชการ วัด และชุมชน โดยให้วัดเป็นผู้ดำเนินการ คณะกรรมการบริหารควรเป็นกรรมการจากส่วนราชการ วัด และประชาชน ผู้บริหารและบุคลากรควรเป็นพระภิกษุ บุคลากรควรมีความรู้ทางพระพุทธศาสนา สอดรับกับ อาติยะ ชากิจดีและสุวารีย์ ศรีปูรณะ (2555) ที่กล่าวว่า ยุทธวิธีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน มีขั้นตอนคือการค้นหาปัญหา ความต้องการ วางแผน ลงมือปฏิบัติโครงการตามหน้าที่ และประเมินผลร่วมกัน ส่วนวิธีการพัฒนาใช้การร่วมมือกันทุกขั้นตอนโดยมีพระสงฆ์เป็นหลัก มีตัวแทนชุมชนที่ศรัทธาในศาสนาเป็นผู้นำ ใช้กิจกรรมทางศาสนาและจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนสู่การใช้ชีวิตอย่างพอประมาณมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน

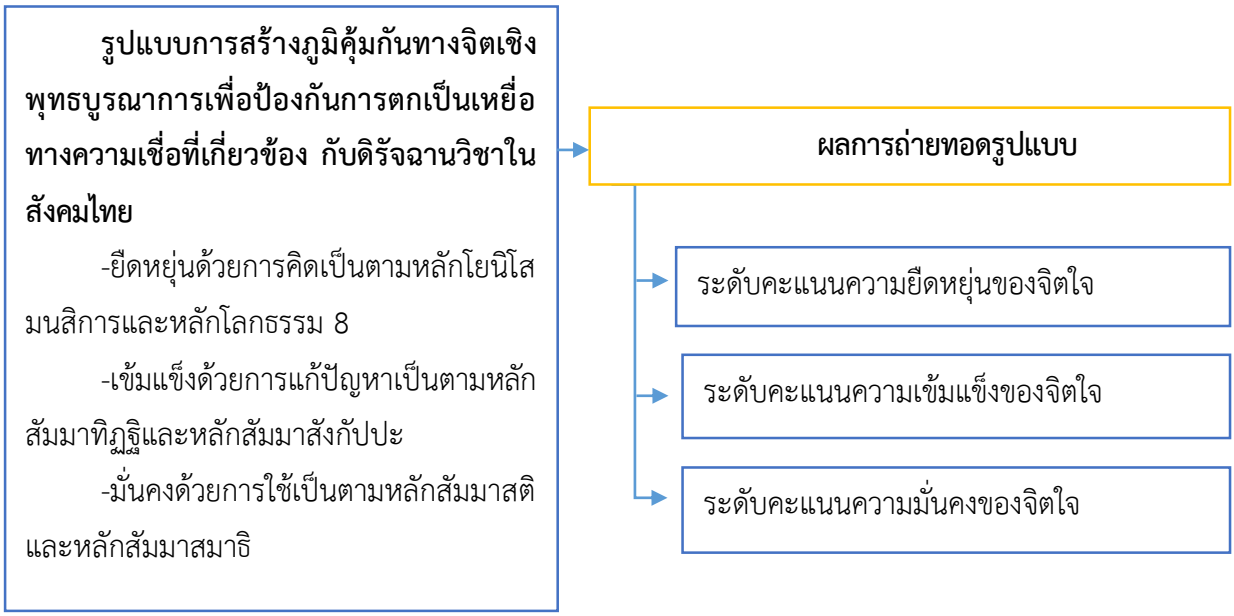
ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย เพื่อ นำมาปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมอีกครั้ง ก่อนนำไปเผยแพร่ต่อไป ผลผลิตจากการวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตแก่ประชาชน ด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างวัดและชุมชน ด้านการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีปัญญา มีความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาสามารถนำรูปแบบไปพัฒนาภูมิคุ้มกันทางจิต (RQ) ของตนเองได้ มีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ และหลักปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา ตลอดถึงมีความสุขตามสมควรแก่ตนในอนาคตอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักคิดในการพัฒนาบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันทางจิต (RQ) ประกอบด้วย (1) อึด (2) ฮึด (3) สู้ (ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา, 2561; อรพินทร์ ชูชม สุภาพร ธนะชานันท์ และทัศนา ทองภักดี, 2555; วันวิสา สรีระศาสตร์ และคณะ, 2555) ด้วยการบูรณาการกับชุดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยเทคนิค 3 ป. (1) คิดเป็น (2) แก้ปัญหาเป็น(3) ใช้เป็น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2555) ให้เป็นผู้มีภูมิคุ้มกันทางจิต ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ (1) ยืดหยุ่น (Flexible) (2) เข้มแข็ง (Strong) (3) มั่นคง (Stable) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 สรุปกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม จำนวน 909,900 คน (สำนักงานทะเบียนกลาง, 2562) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่สมัครเป็นกลุ่มทดลองและได้รับคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย โดยรับสมัครและคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ยินดีเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างการทดลองใช้รูปแบบและยินดีให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาตามเกณฑ์คัดเข้า (Intrusion Criteria) จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกคุณสมบัติ คือ 1) เป็นประชาชนทั่วไปที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในชุมชนใกล้เคียงอุทยาการศึกษาในวัดหรือในเขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 2) เป็นผู้มีประสบการณ์เคยเข้ารับบริการเกี่ยวกับดิรัจฉานวิชาด้านใดด้านหนึ่ง ประกอบด้วย (1) ด้านการดูดวง ดูฤกษ์ ดูยาม (2) ด้านโหราศาสตร์ (3) ด้านการปลุกเสกเครื่องรางของขลัง และ (4) ด้านการทรงเจ้า ตั้งแต่ 3-4 ครั้งขึ้นไปต่อปี 3) เป็นผู้มีประสบการณ์เคยตอบแทนการเข้ารับบริการหรือเกี่ยวข้องกับด้านนั้น ๆ ด้วยทรัพย์สิน เงิน ทอง บ้าน หรือ ที่ดิน อย่างใดอย่างหนึ่ง ตั้งแต่ 3-4 ครั้งขึ้นไปต่อปี 4) เป็นผู้อาสาเข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบและยินดีให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ มี 2 แบบ คือ 1) รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านความยืดหยุ่นของจิตใจด้วยการคิดเป็นตามหลักโยนิโสมนสิการและหลักโลกธรรม 8 (2) ด้านความเข้มแข็งของจิตใจด้วยการแก้ปัญหาเป็นตามหลักสัมมาทิฏฐิและสัมมาสังกัปปะ (3) ด้านความมั่นคงของจิตใจด้วยการใช้เป็นตามหลักสัมมาสติและหลักสัมมาสมาธิ ดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) เพื่อนำ (ร่าง) รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย มาตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปถ่ายทอด จากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์และนำรูปแบบไปทดลองถ่ายทอดกับกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดต่อไป และ 2) แบบประเมินภูมิคุ้มกันทางจิต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านความยืดหยุ่นของจิตใจ (2) ด้านความเข้มแข็งของจิตใจ (3) ด้านความมั่นคงของจิตใจ รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 ข้อ ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมด ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.60 - 1.00 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือการวิจัยมีคุณภาพด้านตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้กำหนดเป็นขั้นตอนกระบวนการแทรกแซง (Intervention) การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตในกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการถ่ายทอดรูปแบบ ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบ รวมถึงประโยชน์ที่จะได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม แล้วทำการประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตก่อนดำเนินกิจกรรมถ่ายทอดรูปแบบ จากนั้นดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับดิรัจฉานวิชา และตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาก่อนทำการถ่ายทอดรูปแบบในขั้นตอนต่อไป ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการถ่ายทอดรูปแบบโดยใช้เทคนิควิธีการถ่ายทอดที่หลากหลาย อาทิ การบรรยายอย่างมีส่วนร่วม การระดมสมอง กรณีศึกษา การถามตอบเป็นต้น ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นยุติ โดยให้กลุ่มตัวอย่างช่วยกันสรุป ทำความเข้าใจร่วมกัน เปิดโอกาสซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการอภิปรายถึงประโยชน์ของรูปแบบและประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตหลังดำเนินกิจกรรมถ่ายทอดรูปแบบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณค่าสถิติ คือ วิเคราะห์ผลการประเมินภูมิคุ้มกันทางจิต ก่อนและหลังใช้รูปแบบ ในกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired Sample t-test (นิภา เมธธาวีชัย, 2543)

5. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยนำโครงร่างวิจัยเสนอคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัย เลขที่ จว.230/2566 ลงวันที่ 25 มกราคม 2566 มติที่ 341/2566 เมื่อได้รับการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยแล้ว ก่อนดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยได้เข้าพบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างทราบ ขอรับคำยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยอ่านเอกสารการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ จะให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และอ่านใบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยให้ฟัง และคณะผู้วิจัยให้อิสระในการเข้าร่วมและถอนตัวออกจากการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับ และในการรวบรวมข้อมูลจะไม่มีการระบุชื่อหรือที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ส่วนผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย ประกอบด้วยระดับคะแนนประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดรูปแบบของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Paired Sample t-test ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบค่า Tests of Normality ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Paired Sample t-test

Normality Test Result	Skewness	Kolmogorov-Smirnov	Significance Level	Correlation	Significance Level
Posttest	0.16	0.70	.20	.63	.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ได้ค่า ^{Z}skewness = 0.16 และ ^{Z}Kolmogorov-Smirnov = 0.70 (sig = .20) จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรตามมีการแจกแจงใกล้เคียงกับโค้งปกติ และผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินต่อภูมิคุ้มกันทางจิตก่อนและหลังกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r=.63, sig = .00) จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Paired Sample t-test

ตารางที่ 2 **ระดับคะแนนประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน**

องค์ประกอบภูมิคุ้มกันทางจิต	ระยะเวลาการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	t	P	แปลผล
1.ความยืดหยุ่นของจิตใจ	ก่อนการถ่ายทอด	2.64	.42	19.69	.00	ปานกลาง
	หลังการถ่ายทอด	3.81	.35			สูง
2.ความเข้มแข็งของจิตใจ	ก่อนการถ่ายทอด	2.99	.31	23.43	.00	ปานกลาง
	หลังการถ่ายทอด	4.12	.30			สูง
3.ความมั่นคงของจิตใจ	ก่อนการถ่ายทอด	2.58	. 38	12.63	.00	ปานกลาง
	หลังการถ่ายทอด	3.57	. 41			สูง
รวม	ก่อนการถ่ายทอด	2.74	. 31	24.33	.00	ปานกลาง
	หลังการถ่ายทอด	3.83	. 24			สูง

*P < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคะแนนประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังได้รับการถ่ายทอดรูปแบบ ได้ผลดังนี้ ก่อนกิจกรรมถ่ายทอดรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างมีผลการประเมินต่อภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.74, P = .00) มีภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง หลังกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบมีผลการประเมินต่อภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ = 3.83, P = .00) มีภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับสูง ได้ค่าสถิติทดสอบที เท่ากับ 24.33 ที่องศาอิสระเท่ากับ 29 และ sig เท่ากับ .00 จึงสรุปได้ว่า หลังได้รับการถ่ายทอดรูปแบบทำให้กลุ่มทดลองมีผลการประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการสรุปการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย พบว่า ก่อนกิจกรรมถ่ายทอดรูปแบบ พบว่า มีผลการประเมินต่อภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.74, P = .00) มีภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง และหลังกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบ มีผลการประเมินต่อภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ = 3.83, P = .00) มีภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับสูง ได้ค่าสถิติทดสอบที (t-test) เท่ากับ 24.33 ที่องศาอิสระเท่ากับ 29 และ sig เท่ากับ .00 จึงสรุปได้ว่า หลังได้รับการถ่ายทอดรูปแบบทำให้กลุ่มทดลองมีระดับภูมิคุ้มกันทางจิตสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สืบเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และเข้าใจและตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชามากขึ้น หลังได้รับการถ่ายทอดรูปแบบ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามขั้นตอนของการถ่ายทอดรูปแบบในขั้นตอนที่ 1 และตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชา โดยได้เห็นภาพข่าวและข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการถ่ายทอดเพื่อความรู้และเข้าใจด้วยวิธีการถามตอบถึงความต้องการ 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับดิรัจฉานวิชา ประกอบด้วย (1) ความหมายของดิรัจฉานวิชา (2) ประเภทของดิรัจฉานวิชา (3) กลลวงต่าง ๆ ของมิจฉาชีพที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชา (4) ผลกระทบที่จะเกิดจากความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชา และ (5) ข่าวสารการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชา 2) ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต ประกอบด้วย (1) การพัฒนาจุดแข็งของตน (2) การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง และ (3) การพัฒนาการเห็นอกเห็นใจตนเอง และ 3) ด้านหลักธรรมในการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต ประกอบด้วย (1) หลักโยนิโสมนสิการและหลักโลกธรรม 8 (2) หลักสัมมาทิฏฐิและหลักสัมมาสังกัปปะ และ (3) หลักสัมมาสติและหลักสัมมาสมาธิ โดยกลุ่มตัวอย่างระบุว่าต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้กับตนเองและครอบครัว และต้องการเรียนรู้วิธีการนำหลักธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตด้วย สอดคล้องกับผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นยุติ ที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่า อยากได้รับการพัฒนาด้านการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นอันดับแรก เนื่องจากที่ผ่านมา ยังไม่รู้วิธีการพัฒนาด้านนี้ว่าทำได้อย่างไร โดยส่วนใหญ่จะมองข้ามไป ไม่เห็นคุณค่าในการพัฒนาด้านนี้ และด้านการพัฒนาจุดแข็งของตน ซึ่งเป็นการค้นหา

และพัฒนาความถนัดของตน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากเช่นกัน หากได้รับการพัฒนาจะช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นและเข้มแข็งทางจิตใจขึ้นได้ ส่วนด้านการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจตนเอง เป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยได้เลย เพราะทุกคนล้วนมีข้อผิดพลาดในชีวิต การให้อภัยตนเอง เห็นอกเห็นใจตนเอง จะช่วยให้เกิดกำลังใจขึ้นมาได้ หลักสัมมาสติและหลักสัมมาสมาธิ เป็นสิ่งสำคัญมากในการนำมาฝึกปฏิบัติ จะช่วยในการพัฒนาจิตใจได้ดีที่สุด ดังนั้น การถ่ายทอดรูปแบบด้วยการเปิดใจของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมให้รู้และเข้าใจ ให้ตระหนักถึงโทษหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถามตอบ และการชี้แนะแนวทางหรือการถ่ายทอดเทคนิควิธีการที่ถูกต้องตามแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการแก้ปัญหาสามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภัทรา ภูษิตรัตนาว, อัสมา พิมพ์ประพันธ์ และดรุณี อิ่มด้วง (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาภูมิคุ้มกันทางจิตในการป้องกันการเสพยาเสพติดให้โทษของเยาวชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชผ่านวิธีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาภูมิคุ้มกันทางจิตสามารถนำไปสู่การปฏิบัติตนของเยาวชนที่สมเหตุสมผลได้ โดยมีกระบวนการสำคัญที่ช่วยสนับสนุนคือ กิจกรรมของกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การสื่อสารแบบประชาธิปไตย การสร้างอารมณ์ทางบวก การเปิดใจ การปรับพฤติกรรม การเสริมแรงทางบวก รวมถึงการชี้แนะ สอดคล้องกับอังคณา หมอนทอง (2558) ที่ค้นพบว่า วิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีแบบเกสตัลท์ เป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดการตระหนักรู้อย่างใส่ใจในการคิด การพูด และการกระทำให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถจัดการกับตนเอง รู้จักการช่วยเหลือตนเอง รับรู้ว่าชีวิตมีความหมายและมีเป้าหมาย มีหนทางที่สามารถบรรลุได้ โดยใช้ความพยายามคิดหาหนทางแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน หรือความเครียดด้วยตัวเอง แสดงออกถึงความต้องการแก้ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อให้สามารถปรับตัวหรือฟื้นตัวกลับคืนมาได้จากการเผชิญปัญหาอุปสรรค มีจิตใจที่เข้มแข็งมั่นคงในการอดทนต่ออุปสรรค และความเครียดสามารถจัดการกับความรู้สึกอารมณ์ของตนเอง ปรับอารมณ์ความคิดและพฤติกรรมให้เข้ากับสภาพการณ์และสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ ส่วนแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตในการป้องการเสพยาเสพติดให้โทษของเยาวชนซึ่งได้จากการสังเคราะห์ความรู้จากกระบวนการวิจัย ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยสำคัญ คือ (1) ปัจจัยภายใน คือขวัญและกำลังใจในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง เป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่อการเสพยาเสพติดให โทษของเยาวชน (2) ปัจจัยภายนอก คือ กระบวนการเสวนากลุ่มที่มีความสัมพันธ์แบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถอำนวยให้เยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีโดยปฏิบัติตนห่างไกลจากความเสี่ยงในการเสพยาเสพติดสอดรับกับ ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2559) ที่พบว่า รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างสัมพันธภาพ 2) การสร้างการรับรู้อันตรายจากสารเสพติด 3) การสร้างความตระหนัก 4) การพึ่งตนเอง 5) การสร้างความกลัวต่ออันตรายของสารเสพติด 6) การให้สัญญาลดพฤติกรรมเสี่ยง 7) การให้คำปรึกษาจากอาสาสมัครสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านสารเสพติด 8) การจัดกิจกรรมมองโลกในแง่ดี และ 9) การติดตามเฝ้าระวัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรกำหนดนโยบายให้วัดที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอุทยานการศึกษาในวัดนำรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย (FSS Model) ที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ไปขยายผลและต่อยอดในการให้ความรู้แก่พุทธศาสนิกชนในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อจากมิจฉาชีพผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ในแหล่งเรียนรู้ภายในวัดอย่างเป็นรูปธรรม

2. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรกำหนดนโยบายให้วัดที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอุทยานการศึกษาในวัดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดิรัจฉานวิชาและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพเพื่อเตือนสติประชาชนไม่ให้ประมาทและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ตลอดถึงการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อจากมิจฉาชีพผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ในแหล่งเรียนรู้ภายในวัดอย่างจริงจัง

3. สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดควรกำหนดนโยบายและวางแผนให้วัดที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอุทยานการศึกษาในวัดในสังกัดของตนจัดกิจกรรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดิรัจฉานวิชาและหลัก พุทธธรรมที่ช่วยส่งเสริมปัญญาและป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อจากมิจฉาชีพผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ภายในแหล่งเรียนรู้ของวัดแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัย จึงเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติดังนี้

1. อุทยานการศึกษาในวัดควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดิรัจฉานวิชาและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาแก่ประชาชน โดยจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายในเขตอุทยานการศึกษาของวัดทั้งในรูปสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์

2. ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนอุทยานการศึกษาในวัดให้มีแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาโดยปราศจากความรู้และความเข้าใจ

3. ปัจจุบันมีการโฆษณาชวนเชื่อถึงพลังอำนาจ ความศักดิ์สิทธิ์ ความขลัง และความแม่นยำของสำนักต่าง ๆ ที่อาศัยดิรัจฉานวิชาในการเลี้ยงชีพทั้งทางออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนมาก เพื่อหวังผลทางรายได้ การดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบจากความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชา จึงควรระมัดระวังถึงผลกระทบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผลประโยชน์เหล่านี้ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัย จึงเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยความคงทนของระดับภูมิคุ้มกันทางจิตของประชาชนในระยะยาวหลังได้รับการถ่ายทอดรูปแบบ โดยติดตามผลในระยะยาว เช่น 6 เดือน หรือมากกว่า จะทำให้ทราบว่าเมื่อไรที่จำเป็นต้องทำกิจกรรมซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างอีกเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ทำให้การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาผลการถ่ายทอดรูปแบบเพียงการประเมินก่อนและหลังถ่ายทอดรูปแบบเท่านั้น

2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อวัดระดับพฤติกรรมการเข้ารับบริการหรือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาและเพื่อวัดผลกระทบที่มีส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างด้วย

สรุป

การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตในกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการถ่ายทอดรูปแบบ การถ่ายทอดรูปแบบโดยใช้เทคนิควิธีการถ่ายทอดที่หลากหลาย ขั้นการยุติโดยให้กลุ่มตัวอย่างช่วยกันสรุป ทำความเข้าใจร่วมกัน เปิดโอกาสซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการอภิปรายถึงประโยชน์ของรูปแบบ และประเมินภูมิคุ้มกันทางจิตหลังดำเนินกิจกรรมถ่ายทอดรูปแบบ ผลการศึกษาการถ่ายทอดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย พบว่าก่อนกิจกรรมถ่ายทอดรูปแบบ พบว่า มีผลการประเมินต่อภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.74, P = .00) มีภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง และหลังกิจกรรมการถ่ายทอดรูปแบบ มีผลการประเมินต่อภูมิคุ้มกันทางจิตโดยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$ = 3.83, P = .00) มีภูมิคุ้มกันทางจิตอยู่ในระดับสูง ได้ค่าสถิติทดสอบที (t-test) เท่ากับ 24.33 ที่องศาอิสระเท่ากับ 29 และ sig เท่ากับ .00 จึงสรุปได้ว่า หลังได้รับการถ่ายทอดรูปแบบทำให้กลุ่มทดลองมีระดับภูมิคุ้มกันทางจิตสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)และสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

คำชี้แจงที่มาของข้อมูล

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตเชิงพุทธบูรณาการเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดิรัจฉานวิชาในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

Amarintv.com. (2563). *จับ 2 แม่ลูกหมอดู หลอกสะเดาะเคราะห์ 7 ล้าน เหยื่อเครียดจนเป็นซึมเศร้า*. เข้าถึงได้จาก https://www.amarintv.com/news/detail/22125

SaimGanesh.com. (2563). *หลีกห่างจากร่างทรง เพื่อสังคมไทยได้พัฒนา*. เข้าถึงได้จาก https://www.siamganesh.com/devils.html

Seph Fontane Pennock and Hugo Alberts. (2014). Positive Psychology Exercises. *Positive Psychology Toolkit*, (3), 4- 17.

TeeNee.com. (2560). *จริงหรือหลอก เพราะศรัทธาหรือเพทุบาย ใช้ร่างทรงหลอกเหยื่อจิตตก!* เข้าถึงได้จาก https://socialnews.teenee.com/penkhao/8366.html

เพลิงพยัคฆ์. (2560). *เหยื่อความเชื่อ*. เข้าถึงได้จาก ไทยรัฐออนไลน์: https://www.thairath.co.th/content/874857

กรมสุขภาพจิต. (2563). *กรมสุขภาพจิต. (2550). กิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต "ต้องทำ". นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร์แห่งประเทศไทย จำกัด*. เข้าถึงได้จาก กรมสุขภาพจิต. (2550). กิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต ". เข้าถึงได้จาก http://kpo.moph.go.th/tobekpp/download_document/file_20190501112244.pdf

ชลธิชา รอดกันภัย. (2561). *อยู่อย่างไรในสังคม..."ร่างทรง 4.0"*. คมชัดลึก. เข้าถึงได้จาก https://www.komchadluek.net/news/scoop/330068

ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา. (2560). *อาร์คิว... ภูมิคุ้มกันทางใจ.* เข้าถึงได้จาก https://www.happyhomeclinic.com/Download/article/a21-RQ.pdf

นันทาวดี วรวสุวัส ลักษณา สกุลทอง กุลิสรา พิศาลเอก มนัสพงษ์ มาลา และปราณี เนาวนิตย์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางใจ ป้องกันภาวะหมดไฟ ดูแลใจคนทำงาน สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 7 (EPI-BP Model).* เข้าถึงได้จาก https://mhc7.go.th/wp-content/uploads/2018/09/นิพนธ์ต้นฉบับ-EPI-BP-.pdf

พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม (ศิริชัย ฐานุตฺตโร). (2562). เส้นทางของการพัฒนาวัดให้เป็น “วัดพัฒนา”.

พระณัฐสิทธิชาญ สหธมฺโม (ณินทเศรษฐ์). (2556). *การศึกษาดิรัจฉานวิชาในมุมมองของพระพุทธศาสนาเถรวาท.* กรุงเทพฯ: ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปลัดวรเมศวร์ นาควโร พระสุธีวีรบัณฑิต และ เติมศักดิ์ ทองอินทร. (2560). รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการวัดที่ดีในจังหวัดชัยนาท. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน 6(4)*, 141–153.

มานพ บุญชื่น. (2562). *การศึกษาวิเคราะห์การอวดอุตตริมนุสสธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท.* กรุงเทพฯ: ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศราพร วาทะสัตย์. (2538). *อุทยานการศึกษาในวัดตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พระภิกษุและประชาชน.* กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.

สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์. (2563). *การบริหารจัดการวัดและศาสนสถาน*. เข้าถึงได้จาก http://www.crownproperty.or.th/public/upload/media/Recommended%20Books/59-06-042_001-32672dpi_3.pdf

สำนักงานทะเบียนกลาง. (2562). *จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร*. เข้าถึงได้จาก https://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_62.pdf

สิริวันทน์ ชัยญาณะ, สมใจ เดชบำรุง. (2559). ความเชื่อเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในสำนวนไทย. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 4(2)*, 209.

อรพินทร์ ชูชม สุภาพร ธนะชานันท์ และทัศนา ทองภักดี. (2555). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลของภูมิคุ้มกันทางจิตของเยาวชน.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาติยะ ชากิจดี และสุวารีย์ ศรีปูณะ. (2555). ยุทธวิธีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 7(20)*, 29-36.

อินทรชัย พาณิชกุลและสุภชาติ เล็บนาค. (2023). *ตอบปัญหาคาใจ...สังคม(ไทย)ไสยศาสตร์!?* เข้าถึงได้จาก https://www.posttoday.com/politic/report/320047

Amarintv.com. (2563). *จับ 2 แม่ลูกหมอดู หลอกสะเดาะเคราะห์ 7 ล้าน เหยื่อเครียดจนเป็นซึมเศร้า*. https://www.amarintv.com/news/detail/22125

SaimGanesh.com. (2563). *หลีกห่างจากร่างทรง เพื่อสังคมไทยได้พัฒนา*.https://www.siamganesh.com/devils.html

TeeNee.com. (2560). *จริงหรือหลอก เพราะศรัทธาหรือเพทุบาย ใช้ร่างทรงหลอกเหยื่อจิตตก!* https://socialnews.teenee.com/penkhao/8366.html

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2024.2

The Present Situation and Countermeasures of English Education and Curriculum Management in Xiuwu Rural Primary Schools under the background of China's internationalization and the Belt and Road Initiative

Yangmei Nie[1] and Kesinee Chiwpreecha[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. Yangmei Nie
Education Management, Cavite State University, Philippine.
Email: yangmei.nie@gmail.com

Corresponding Author*
2. Dr.Kesinee Chiwpreecha
Educational Administration Program, Eastern Asia University, Thailand.
Email: kesinee@eau.ac.th

Keywords:
English Education; Rural Primary School; China's internationalization

Article history:
Received: 27/11/2023
Revised: 02/01/2024
Accepted: 20/01/2024
Available online: 25/01/2024

How to Cite:
Nie, Y., & Chiwpreecha, K. (2024). The Present Situation and Countermeasures of English Education and Curriculum Management in Xiuwu Rural Primary Schools under the background of China's internationalization and the Belt and Road Initiative. *Journal of Dhamma for Life,* 30(1), 16-20.

ABSTRACT

The aims of this article were to present situation, problems and scountermeasures of English Education and Curriculum Management in Xiuwu Rural Primary Schools under the background of China's internationalization and the Belt and Road Initiative. According to the field survey, network survey, network data, combined with the increasing number of Chinese students going international and the background of China's "One Belt and One Road" policy, it is found that Xiuwu Rural Primary School in Jiaozuo City, Henan Province, does not pay attention to English teacher allocation, English education and teaching professionalism, English teaching knowledge application, students' English quality development and curriculum management. This results in the low quality education of students. We should pay attention to the optimization of education management in rural schools. This paper will make a summary of the problems of English education and management in the region and summarize the countermeasures, hoping to have a certain good impact on English teaching in the country and other areas, and attract the attention of schools.

Introduction

The Belt and Road Initiative (BRI), also known as One Belt, One Road (OBOR), is a global infrastructure development strategy adopted by the Chinese government in 2013. The initiative is aimed at enhancing trade and investment connectivity between Asia, Europe, and Africa. It consists of two main components (Xiaoyao, 2022: 93)— the Silk Road Economic Belt and the 21 st Century Maritime Silk Road. English language talent cultivation must be compatible with the development of "The Belt and The Road". In order to guarantee the talents who will provide language services for the "The Belt and The Road"— strategy, China has a global vision and skilled use of foreign language professionals in the context of the continuous improvement of China's participation in global governance (Baiping, 2017: 402)

Xiuwu County is a county in the northwest of Henan province, China, bordering Shanxi province to the north. It is under the administration of the prefecture-level city of Jiaozuo and contains its northernmost point. Jiaozuo is a prefecture-level city in the northwest of Henan province, China. Sitting on the northern bank of the Yellow River, it borders the provincial capital of Zhengzhou to the south, Xinxiang to the east, Jiyuan to the west, Luoyang to the southwest, and the province of Shanxi to the north. Jiaozuo is one of the core cities of the Central Plains urban agglomeration and a regional central city along the Shanxi–Henan border area. Its population was 3,590,700 as of the 2018 estimate whom 1,424,500 lived in the built-up area made of 4 urban districts (Jiefang, Shanyang, Zhongzhan and Macun) and Bo'ai County largely being urbanized—which are rich in tourism resources, so a great potential for cooperation and space exists. However, the linguistic and cultural differences must be taken into consideration. To expand their cross-border economic and trade cooperation and realize their tourist development

Therefore, Xiuwu Rural Primary Schools shall to develop English teaching content and the curriculum settings still remains traditional, and therefore it hard for them to keep pace with the time, and it is difficult to improve the quality of personnel to meet the demand in a short time. It is necessary to innovate the path of diversified teaching mode of English language from the aspects of adjusting the curriculum, paying more attention to the internationalization of the teacher training, establishing the personnel training system and perfecting the practical teaching resources.

1. The Present Situation of English Education and Curriculum Management in Xiuwu Rural Primary Schools.

Xiuwu Rural Primary School in Jiaozuo City, Henan Province English education problems and reasons analysis according to the author's own region as an example, combined with the field investigation, the author believes that the problems in this region mainly have the problem—lack of English teachers, unreasonable allocation of resources. There is a certain gap in the treatment of teachers in urban and rural areas, and the families of teachers and staff enjoy uneven welfare benefits. Teachers in rural primary schools are paid a relatively low salary without relevant incentives and subsidies, and there is often only one English teacher in several grades. Those who are willing to teach nearby are teachers who are close to home or teachers who have not been admitted to the city or county town, but have no choice but to

enter the countryside. Therefore, some measures should be taken to encourage the subjective initiative of teachers. The teachers who are willing to stay in rural areas should be given some incentive subsidies and study benefits for their families. In the context of internationalization, take private schools in Thailand as an example, the children of foreign English teachers can study in the schools free of charge. Many schools will also provide teachers with visas and opportunities for further study. English teachers, in particular, should be given a certain teaching space. There is already a shortage of English teachers, and it is difficult for highly professional English teachers to stay in rural areas. Schools must guarantee the rights and interests of teachers and mobilize the enthusiasm of teachers, which will be helpful to children's learning. Taking the school schedule as an example, we can see that the school has two English classes a week, the sixth grade is already the key period, but there are few English courses, and there is no language environment and English activities in daily life, so the poor language learning effect is also caused by this. In view of this situation, the school should make reasonable curriculum arrangements. In addition, according to the field investigation, the English course in this school starts from the third grade, and the earlier the better, the children in the third grade are generally around 10-12 years old, and it is a little late for them to learn the language. According to the Internet information, the best period for people to learn the language is around the age of three, which is the age when Chinese students go to kindergarten. The earlier you can learn the language, the better.

2. Existing Problems of English Education and Curriculum Management in Xiuwu Rural Primary Schools.

There is the lack of English teaching application and oriented curriculum—by compared with urban children, who have different opportunities to study abroad or remove foreign teachers or foreigners, it is difficult for rural children to apply English learning. Apart from family economic reasons and the reasons of unbalanced urban and rural economic development, schools are also lacking in the teaching organization and management of this part. Rural primary schools do not get enough resource subsidies in this respect, and rural primary school children have no chance to go out or have the opportunity to apply the English they have learned. According to the related research of Bing (2020: 135). In the context of internationalization and the Belt and Road Initiative, more opportunities should be given to rural children to have the chance to communicate in English. Study Tours should be carried out, foreign teachers should be assigned to a certain proportion, English teachers should be given more opportunities for exchange and further study, and at the same time, (Yiyin, 2021: 27-28) Chinese children and foreign children should be given more opportunities to communicate online or in real life. Under the background of the Belt and Road Initiative, China should carry out more profound help and exchanges with other countries to lay the foundation for China's internationalization.

3. The countermeasures of English Education and Curriculum Management in Xiuwu Rural Primary Schools under the background of China's internationalization and the Belt and Road Initiative.

The development of students' English quality and curriculum management. Parents of rural children generally do not have a high educational level, and it is difficult to provide help

for their children in English learning. Therefore, they basically rely on school teachers to impart English knowledge and cultivate English learning quality. However, the cultivation of English learning quality is a long-term and subtle process. Many primary school English courses are short of teachers, resulting in fewer English courses, less time for children to contact with English teachers and less courses (Yang, 2020: 1). Therefore, reasonable English course scheduling management is imminent. At the same time, there is also a lack of professional administration teachers or educational affairs teachers in rural primary schools. This is also one of the reasons for the confusion in school curriculum management.

In addition, there is a common problem in rural primary schools. The teachers are less educated and older than those in urban primary schools. They are deeply influenced by traditional concepts and take grades as the main purpose, which leads to the low quality of students' English learning. In view of this problem, I think Chinese rural schools should pay more attention to English courses. Under the background of the Belt and Road Initiative, we need to understand, go abroad, unite and help other countries (Xiaoyao,2022, p. 93) Language is a very important communication tool. In view of the unreasonable school curriculum, special educational teachers should allocate the course time fairly. Instead of just taking exams, more activities should be carried out to cultivate children's interest in English learning, and courses of English learning should be held to remind children of the importance of learning English from an early age.

Conclusion

The strategic concept of "One Belt, One Road" conforms to the needs of structural transformation of China's open regions—which are 1)The strategic conception of the "Belt and Road" conforms to the needs of China's factor flow transformation and international industrial transfer. 2) The "Belt and Road" strategic concept meets the needs of structural transformation between China and other countries in economic cooperation. 3)The Belt and Road strategic concept meets the needs of international economic and trade cooperation and the transformation of economic and trade mechanisms. In the context of China's internationalization, the importance of mastering the international language is self-evident. It is hoped that more rural primary schools can attach importance to the study and application of English, which should start with children. 4) Teacher Training Programs: Providing additional training for teachers in English language and modern teaching methods. 5) Integration of Technology: Incorporating technology into teaching to enhance effectiveness and facilitate tracking and assessment. 6) Curriculum Development: Creating tailored English language learning programs suitable for students at various levels.

References

Baiping, H. (2017). New Thinking on Cultivation of English Language Talents in Colleges and Universities Based on “The Belt and the Road” Strategy. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 5th International Education, Economics, Social Science, Arts, Sports and Management Engineering Conference (EESASM 2017)*. 179, 402-406.

Bing, H. (2020). The Reform of College English Teaching Based on Applied Talents Cultivation Under the Belt and Road Initiative. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research,5th International Conference on Social Sciences and Economic Development (ICSSED 2020),427*, 135-138.

Xiaoyao, Y. (2022). A Review on Higher Education of Belt and Road Initiative: Key Findings and Emerging Themes. *Higher Education Studies, 12*(2), 93-111.

Yang,G. (2020). How the Belt and Road Initiative Informs Language Planning Policies in China and among the Countries along the Road. *Journal of China Sustainability, 12*(14), 1-16.

Yiyin, L. (2021). Research on Current Situation and Countermeasures of English Teaching in Independent Colleges—Based on Application-oriented Universities Transformation. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, Proceedings of the 2021 4th International Conference on Humanities Education and Social Sciences (ICHESS 2021), 615*, 27-31.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.3

Supporting Needed for the Blended Learning Environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves

Chen Pengzhuo[1], Pongsin Viseshsiri[2], and Kesinee Chiwpreecha[3]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. Chen Pengzhuo
Educational Administration Program, Eastern Asia University, Thailand.
Email: 64441067@stu.eau.ac.th
2. Dr.Pongsin Viseshsiri
Educational Administration Program, Eastern Asia University, Thailand.
Email: pongsing@eau.ac.th

Corresponding Author*
3. Dr.Kesinee Chiwpreecha
Educational Administration Program, Eastern Asia University, Thailand.
Email: kesinee@eau.ac.th

Keywords:
Blended Learning Environment; Vocational Students

Article history:
Received: 27/11/2023
Revised: 17/01/2024
Accepted: 22/01/2024
Available online: 27/01/2024

How to Cite:
Pengzhuo, C., Viseshsiri, P. & Chiwpreecha, K. (2024). Supporting Needed for the Blended Learning Environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves. *Journal of Dhamma for Life, 30*(1), 21-31.

ABSTRACT

The objectives of this research were twofold: 1) to investigate students' perceptions of a blended learning environment, and 2) to propose the necessary support to enhance the blended learning environment based on students' perceived perceptions. The research employed quantitative methods with a sample size of 337 students. The primary research instrument used was a questionnaire, yielding quantitative data that included frequency distribution, percentage, average, standard deviation, and content analysis.

The research findings are summarized as follows: In investigating students' perceptions of a blended learning environment among Vocational Students, as perceived by the students themselves, the overall mean score indicated a level of satisfaction. In proposing solutions to problems based on students' perceptions at Zhengzhou Information Technology Vocational College, three aspects were identified e.g., Pedagogical design, which encompassed 10 issues. Social design, which comprised 17 issues. Technical design, which involved 15 issues.

Introduction

The literature surrounding blended learning reflects an evolving instructional paradigm that combines traditional classroom learning with online education platforms. Zeqiri et al. (2021: 79) assert that blended learning has emerged as an innovative approach, gaining popularity, particularly as a form of e-learning during the shift from entirely traditional learning methods to online education. A notable study conducted at Zhengzhou Information Technology Vocational College by the educational management team highlighted concerns regarding the efficacy of classroom teaching and learning. The team discovered that this conventional approach failed to ensure the quality of education and the overall development of students. Notable drawbacks identified included delayed feedback from teachers and issues related to poor internet connectivity within the classroom environment.

The focusing on Students' Perceptions of teaching, delved into reasons for student withdrawals from blended courses (Lumpkin, et al, 2015). It revealed that students identified the lack of reciprocity between traditional and online modes, the absence of printed books for reading and writing, and the use of computers as a primary medium of instruction as major contributing factors. These findings underscore a prevailing negative attitude among students towards the blended learning environment, which is attributed to inadequate design, notably linked to their participation in online discussion forums.

In contrast, several studies have reported positive attitudes among students towards blended learning. However, there is a gap in the literature regarding longitudinal analysis to track the evolution of students' perceptions and the effectiveness of proposed supports over an extended period. Longitudinal studies can offer valuable insights into the sustainability and long-term impact of interventions. The absence of longitudinal analysis that stat to addressing these gaps in future research endeavours will not only refine the understanding of vocational students' perceptions in blended learning environments but also contribute to the development of targeted and sustainable support strategies to enhance the overall learning experience. These positive perceptions are often linked to the features of flexibility, convenience, reduced travel time. However, it is crucial to note that the literature also presents divergent views, with certain studies reporting negative perceptions of the blended learning environment. These conflicting findings emphasize the nuanced nature of student attitudes towards blended learning, prompting a deeper exploration of the factors influencing these varying perspectives.

Literature Review and Theoretical Framework

Blended learning, an instructional approach combining traditional classroom methods with online learning, has gained prominence in recent years. A growing body of literature explores various aspects of blended learning, addressing its implementation, effectiveness, and impact on student outcomes. However, a critical examination of the existing literature reveals a gap concerning the specific support needed for the blended learning environment, especially from the perspective of vocational students.

Blended Learning in Educational Settings

Early literature on blended learning establishes its roots in addressing the limitations of both traditional and fully online educational models. Researchers such as Akyol, et al, (2009) emphasize the importance of a balanced integration of face-to-face and online interactions. Blended learning, they argue, offers the flexibility of online resources while maintaining the benefits of in-person engagement.

Vocational Education and Blended Learning

Studies specific to vocational education in a blended learning context are relatively limited. The works of Joyner (2021) delve into the application of blended learning in vocational settings, emphasizing its potential to enhance practical skills and industry relevance. However, a gap remains in understanding the nuanced needs and perceptions of vocational students regarding blended learning support.

Student Perceptions in Blended Learning

The literature on student perceptions in blended learning primarily focuses on satisfaction, engagement, and challenges faced by students. Research by Picciano (2009) and Means et al. (2010) provides insights into general student perspectives, but there is a lack of specificity regarding vocational students' unique needs and perceptions in the blended learning environment.

Challenges and Drawbacks in Blended Learning

Studies such as Graham (2006) and Dziuban et al. (2015) acknowledge challenges associated with blended learning, including issues with technology, faculty readiness, and student engagement. However, the specific challenges faced by vocational students, as well as the support mechanisms required to address these challenges, remain underexplored.

Theoretical Framework

The theoretical framework for this study draws on the Community of Inquiry (CoI) model developed by Garrison, Anderson, and Archer (2001). This model provides a comprehensive lens for understanding and enhancing the blended learning environment, particularly in the context of investigating students' perceptions and proposing solutions to challenges faced by vocational students at Zhengzhou Information Technology Vocational College.

Pedagogical design: Investigating Students' Perceptions: Within the CoI model, cognitive presence refers to the extent to which students can construct meaning through sustained reflection and discourse. In investigating students' perceptions of a blended learning environment, the cognitive presence aspect involves exploring how vocational students engage with course content, critically reflect on their learning experiences, and comprehend the relevance of theoretical concepts to practical applications.

Proposing Solutions to Problems: To address challenges identified in students' perceptions, the cognitive presence aspect involves proposing solutions that enhance the intellectual engagement of vocational students. This may include optimizing instructional design to cater to practical skill development, integrating real-world scenarios into the curriculum, and fostering critical thinking through reflective activities.

Social Design: Investigating Students' Perceptions: Social presence in the CoI model emphasizes the importance of interpersonal relationships and a supportive learning community. In the investigation of students' perceptions, this aspect involves understanding how vocational students experience and contribute to a sense of community in the blended learning environment. Proposing Solutions to Problems: To address challenges related to social aspects, proposed solutions focus on enhancing social presence. This may involve strategies to facilitate peer interactions, collaborative projects, and the establishment of online communities. Support mechanisms could include discussion forums, virtual teamwork, and peer feedback to foster a sense of belonging and support among vocational students.

Technical design: Investigating Students' Perceptions: Teaching presence encompasses the design, facilitation, and direction of the educational experience. In investigating students' perceptions, this involves examining how instructors in the blended learning environment guide and facilitate learning, provide feedback, and create a supportive instructional design. Proposing Solutions to Problems: To address challenges associated with teaching presence, proposed solutions focus on improving instructional design and instructor support. This includes refining course materials, ensuring timely and constructive feedback, and enhancing the technological competence of instructors. Effective teaching presence contributes to a positive learning experience and addresses specific concerns raised by vocational students.

By applying the CoI model, this theoretical framework provides a structured approach to understanding and improving the blended learning environment for vocational students. It offers a lens through which to investigate students' perceptions and propose targeted solutions, emphasizing the interconnectedness of cognitive, social, and teaching presences in the learning experience.

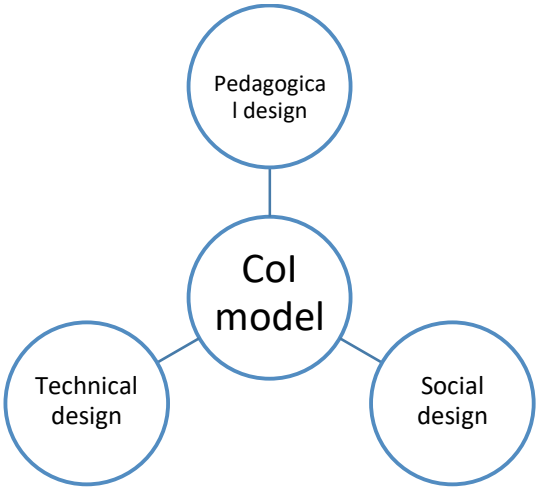

Figure 1 The theoretical framework based on the Community of Inquiry (CoI) Model

Objective

1. To investigate students' perceptions of a blended learning environment.

2 To propose the supporting needed to improve the blended learning environment according to the perceptions perceived by students.

Research Methodology

This research used a quantitative research approach— uses the sample to study, were 377 students of Zhengzhou Information Technology Vocational College in Jinshui District, Zhengzhou City, Henan Province, analysis, questionnaires were used to collect data. The descriptive statistics used to analyze the data collected consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation

Research scope: Scope of content is Students' Perception of the Blended Learning Environment as (1) Pedagogical design, (2) Social design, (3) Technical design. Scope of area: The Zhengzhou Information Technology Vocational College in Jinshui District, Zhengzhou City. Scope of time: January – August 2023. Scope of population: The population used in the research was 6,000 students

Result

1. The Investigate students' perceptions of a blended learning environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves.

The analysis of the Investigate students' perceptions of a blended learning environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves obtained from the analysis are presented in the table 1

Table 1 Mean, standard deviation of the Investigate students' perceptions of a blended learning environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves from the overall analysis.

n= 377

Students' Perceptions of the Environment	$\bar{x}$	S.D.	described
1. Pedagogical design	4.06	0.78	Satisfied
2. Social design	4.11	0.73	Satisfied
3. Technical design	4.04	0.70	Satisfied
Total	**4.07**	**0.73**	Satisfied

Table 4.2 show that As Investigate students' perceptions of a blended learning environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves , the overall mean score was at Satisfied ($\bar{x}$=4.07, S.D.= 0.73), which students' perceptions of a blended learning environment supported by a positive attitude toward were generally satisfied with the Social design, pedagogical design and Technical design mean score higher to lower ($\bar{x}$=4.11, S.D.= 0.73), ($\bar{x}$=4.06, S.D.= 0.78),and ($\bar{x}$=4.04, S.D.= 0.70) respect.

2. The propose solutions to problems according to the perceptions perceived by students of Zhengzhou Information Technology Vocational College

2.1 Pedagogical design

The propose solutions to problems according to the perceptions perceived by students also suggested that students were satisfied with the Pedagogical design

2.1.1 Student-Centered Approach
2.1.2 Clear Learning Objectives
2.1.3 Varied Instructional Methods
2.1.4 Feedback and Assessment
2.1.5 Inclusive Learning Environment
2.1.6 Flexibility and Differentiation
2.1.7 Technology Integration
2.1.8 Real-World Application
2.1.9 Reflection and Metacognition
2.1.10 Community Engagement

2.2 Social design

The propose solutions to problems according to the perceptions perceived by students also suggested that students were satisfied with the Social design

2.2.1 Students' perception of social design can vary widely depending on their exposure to and understanding of the field.

2.2.2 Students' perception of social designs., for example, students with a strong commitment to social justice may view social design as a powerful tool for positive change.

2.2.3 Societal issues and create positive social impact through design interventions.

2.2.4 Some students may have a clear understanding of social design and appreciate its significance in addressing complex social problems.

2.2.5 Recognize that design can go beyond aesthetics and functionality to address issues like poverty, inequality, healthcare, education, and environmental sustainability.

2.2.6 Many students may view social design as a way to empower communities and individuals.

2.2.7 To actively participate in shaping their own environments and solutions, rather than being passive recipients of design decisions.

2.2.8 Students may perceive social design as an interdisciplinary field that draws on various disciplines such as design, anthropology, sociology, psychology, and more.

2.2.9 Some students may value the holistic and collaborative nature of social design projects, which often require input from multiple stakeholders.

2.2.10 Some students may play a significant role in students' perception of social design.

2.2.11 Some students may appreciate that designers working in this field need to be conscious of the potential impacts, both positive and negative, that their interventions can have on communities and individuals.

2.2.12 Some students may view social design as a ethical responsibilities. They may see social design as a way to rectify this imbalance.

2.2.13 Exposure to real-world case studies and hands-on experiences in social design projects can greatly influence students' perception.

2.2.14 Positive experiences can lead to a deeper appreciation for the field, while challenges and limitations encountered in projects may lead to a more nuanced understanding.

2.2.15 Some students may approach social design with skepticism—may question the effectiveness of design interventions in addressing complex social issues and may be critical of potential unintended consequences.

2.2.16 Students may differ in their views on whether social design primarily aims for long-term systemic change or if it also encompasses shorter-term, more immediate solutions to pressing social problems.

2.2.17 Students may emphasize the importance of cultural sensitivity and a deep understanding of local contexts in social design projects.

2.3. Technical design

The students' perceptions of a blended learning environment was at satisfied which theme's suggestions for technical design

2.3.1 Shall to provide valuable insights into how they perceive and approach

2.3.2 Creating user personas, and gathering feedback to ensure that the final product meets the needs and preferences of the intended audience.

2.3.3 Students may recommend a prototyping approach, where designers create mock-ups or working models of the product to test functionality, gather feedback, and make iterative improvements.

2.3.4 Students may suggest that ethical considerations should be an integral part of technical design.

2.3.5 Involve thinking about privacy, security, data protection, and potential societal impacts of the technology.

2.3.6 Students might emphasize the need to design products and systems with sustainability in mind.

2.3.7 Involve using eco-friendly materials, optimizing energy consumption, and considering the product's life cycle and disposal.

2.3.8 Encourage using flexible architectures or platforms that can adapt to new technologies or requirements.

2.3.9 Students may suggest considering the integration of emerging technologies like AI, IOT (Internet of Things), block chain to enhance the functionality and user experience of the product.

2.3.10 Students may advocate for collaboration between designers, engineers, programmers, and experts from various fields to ensure a well-rounded technical design.

2.3.11 Involve interdisciplinary workshops or collaborative projects.

2.3.12 An awareness of the dynamic nature of technology.

2.3.13 Involve building in mechanisms for updates, patches, or adaptations to new technologies as they emerge.

2.3.14 Optimizing the design to make efficient use of resources, both in terms of materials and development time.

2.3.15 Involve considering cost-effective alternatives and avoiding unnecessary complexities.

Discussion

Based on the research result there are 2 important issue as follows;

1. The investigate students' perceptions of a blended learning environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves, found that the overall mean score was at Satisfied, which students' perceptions of a blended learning environment supported by a positive attitude toward were generally satisfied mean score the highest with the Social design at very Satisfied 2 item such as (1) "Other students respond promptly to my requests for help" and (2) "Teachers give me quick comments on my work"—maybe it's because In designing interaction and collaboration-rich community, the strategies were applied to target both student-student and student-teacher communities. In terms of student-student community, students were grouped according to their levels and the requirements of the activities. Specifically, in a demanding task, students of different academic levels were grouped to ensure the implementation. In a relatively free discussion, students were grouped according to their own will so that they could feel more comfortable sharing their ideas. As for the student - teacher community, the student-teacher communication was facilitated through various forms of teacher-student interaction, such as teachers' feedback, office hour, and communications on the lesson question. The result accordance with the research of Zeqiri (2021: 79-94) The research on "Blended Learning and Student Satisfaction: The Moderating Effect of Student Performance" which show that blended learning influences students' performance and satisfaction. Conclusions: Course management and interaction positively impact students' satisfaction and performance. The interaction has a more significant effect on both satisfaction and performance outcomes from blended learning. The main conclusion is that blended learning contributes to students' satisfaction which eventually leads to students' improved performance. While the mean score was at the lowest which students' perceptions of a blended learning environment was at satisfied—"I can ask my teacher what I do not

understand" indicating students' generally positive attitude toward the social design. So Blended learning is a learning process that combines face-to-face learning and online learning. Before implementing blended learning in vocational education According to Krismadinata et. al. (2020: 5801- 5815) This article aims to examine and provide an explanation of the blended learning model in vocational education. The results show that blended learning influences students' performance and satisfaction. Conclusions: Course management and interaction positively impact students' satisfaction and performance. The interaction has a more significant effect on both satisfaction and performance outcomes from blended learning. The main conclusion is that blended learning contributes to students' satisfaction which eventually leads to students' improved performance.

2. Investigate students' perceptions of a blended learning environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves in Pedagogical design, the overall mean score was at Satisfied which students' perceptions of a blended learning environment supported by a positive attitude toward the social design mean score was at very Satisfied 2 Item such as (1) Activities are carefully planned) and (2) Learning objectives are clearly stated in each lesson. while the mean score was at the lowest which students' perceptions of a blended learning environment was at satisfied — "The structure of the environment helps me focus on learning" indicating the specific strategies of pedagogical design are listed in this research result when designing the learning objectives of the activities, the basic concepts and frameworks of critical thinking were introduced to the students, making them aware of its meaning and significace. Furthermore, students were informed of the thinking skills targeted and their importance. When students associated the thinking skills with the tasks, they would try to use the skills to accomplish them. According Mulyadi (2019: 26-27) was to study the Students' Perceptions of Blended Learning in Mastering English for Specific Purposes the blended learning has proliferated in recent years to integrate ICT into ESP instruction. Thus, ESP teachers have to acclimatize the feasibility of the advancement in facilitating English instruction for ESP learners. To this end, the present study assayed the ESP students' perceptions toward the blended learning in mastering English for specific purposes. In the present study, the qualitative approaches were employed based on the questionnaire data. The data gathered from the questionnaire was gauged by descriptive analyses that utilized SPSS 21. The results show that most students get satisfied and enthusiastic to have blended learning of ESP course. However, the classroom interaction by using English and time management skills should be taken into deep concern by English teachers for developing the ESP blended learning course.

3. In addition for an investigate students' perceptions of a blended learning environment of Vocational Students as Perceived by Students Themselves in technical design, overall the average score is at Satisfied, which students' perceptions of a blended learning environment provided relatively sufficient technological support to the students got Very Satisfied 2 Item such as (1)The online material is available at locations suitable for me and (2) I decide when I want to learn, while the mean score was at the lowest which students' perceptions of a blended learning environment was at satisfied — "I am allowed to work at my own speed to achieve my learning objectives" which indicates that students could enjoy the convenience of "anywhere" and "anytime" in the learning environment. The blended learning environment play an important role in exploring areas of student's interest that students would perceive the learning environment positively if the elements of the blended learning

environment are carefully designed. Despite the generally positive attitudes toward the learning environment, which accordance with Wang Qiyun (2018: 451- 462) The research on "Pedagogical, Social and Technical Designs of a Blended Synchronous Learning Environment". In this study, a blended synchronous learning environment (BSLE) was designed from pedagogical, social and technical perspectives. It was created for a group of master's students to attend lessons in the classroom and at the same time allow a few of them to join the identical sessions using video conferencing from different sites. The purpose of the study was to describe the guiding principles for pedagogical, social and technical designs and specific strategies applied, and identify the students' learning experiences and perceptions of the environment. Results showed that the BSLE could extend certain features of classroom instruction to the online students and they had equivalent learning experiences. They also liked the flexibility and convenience of attending lessons via video conferencing. This study further found that smooth and clear audio communication, redesign of certain learning activities and the quality of audio were crucial for the BSLE to be useful in practice.

Conclusion

This research result which are teacher development a blended learning environment management as for the promoting factors of the development the students recognized the importance of learning environment design, especially the pedagogical design and the social design. For example, students attributed their deeper understanding. Personalized Learning: Students can go at their own pace when reviewing the pre-class materials— allows for a more individualized learning experience. Opportunity for Differentiated Instruction: Teachers can tailor them in-class instruction to address specific needs and interests of students. Student-centered learning includes: Individualized Learning: Recognizing that every student is unique, this approach seeks to tailor instruction to meet each student's specific learning style, pace, and interests. Active Participation: Students are encouraged to actively engage with the material, ask questions, and seek deeper understanding. Critical Thinking and Problem-Solving: It emphasizes the development of higher-order thinking skills, such as critical thinking, problem-solving, and analysis. In addition, collaboration and communication: Students often work in groups or pairs, promoting collaboration, discussion, and the sharing of ideas.

Recommendations

1.For the future research should further explore to Investigation: Students' Critical Thinking for Enhance Critical Thinking Abilities in the 21th Century.

2. The development of academic management focus on learning management structures for promote students' learning.

3. Explore the blended learning environment in Social design toward students' perceptions

References

Akyol, Z., Garrison, D. R., & Ozden, M. Y. (2009). Online and blended communities of inquiry: Exploring the developmental and perceptional differences. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning, 10*(6), 65-83.

Dziuban, C., Moskal, P., Thompson, J., Kramer, L., DeCantis, G., & Hermsdorfer, A. (2015). Student Satisfaction with Online Learning: Is It a Psychological Contract? *Online Learning*, *19*(2), 1-12.

Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (2001). Critical thinking, cognitive presence, and computer conferencing in distance education. *American Journal of distance education*, *15*(1), 7-23.

Graham, C. R. (2006). Blended learning systems. The handbook of blended learning: Global perspectives. *Local Designs, 1*, 3-21.

Joyner, J. (2021). " Holy Fools": Exploring the Journey of Calling for Christian Variety Performers (Doctoral dissertation, Trinity International University).

Krismadinata et. al. "Blended Learning as Instructional Model in Vocational Education: Literature Review," *Universal Journal of Educational Research, 8* (11), 5801 – 5815.

Lumpkin, A., Achen, R., & Dodd, R. (2015). Focusing teaching on students: Examining student perceptions of learning strategies. *Quest, 67*(4), 352-366.

Mulyadi, D. (2019). Students' Perceptions of Blended Learning in Mastering English for Specific Purposes.Journal of Physics: Conference Series, *International Conference (1339)*, 26-27.

Picciano, A. (2009). Blending with purpose: The multimodal model. *Journal of the Research Center for Educational Technology, 5*(1), 4-14.

Wang Qiyun Pedagogical, Social and Technical Designs of a Blended Synchronous Learning Environment. *British Journal of Educational Technology, 49* (3), 451- 462.

Zeqiri, J. (2021), “Blended Learning and Student Satisfaction: The Moderating Effect of Student Performance”, *Journal of Physics: Conference Series, 12* (2), 79-94.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.4

Current Situation of Teachers' Emotional Support to Vocational Students, Jinshui District, Zhengzhou City

Liang Zefu [1], Pongsin Viseshsiri[2], and Kesinee Chiwpreecha[3]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. Liang Zefu
Educational Administration Program, Eastern Asia University, Thailand.
Email: 64441069@stu.eau.ac.th
2. Dr.Pongsin Viseshsiri
Educational Administration Program, Eastern Asia University, Thailand.
Email: pongsing@eau.ac.th

Corresponding Author*
3. Dr.Kesinee Chiwpreecha
Educational Administration Program, Eastern Asia University, Thailand.
Email: kesinee@eau.ac.th

Keywords:
Blended Learning Environment; Vocational Students

Article history:
Received: 27/11/2023
Revised: 20/01/2024
Accepted: 22/01/2024
Available online: 27/01/2024

How to Cite:
Zefu, L., Viseshsiri, P. & Chiwpreecha, K. (2024). Current Situation of Teachers' Emotional Support to Vocational Students, Jinshui District, Zhengzhou City. *Journal of Dhamma for Life, 30*(1), 32-42.

ABSTRACT

The objectives of this research were twofold: 1) to investigate the current state of teachers' emotional support for vocational students, and 2) to propose solutions to address issues identified by students based on the current situation. The research employed quantitative methods with a sample size of 341 students. The primary research instrument utilized was a questionnaire, generating quantitative data encompassing frequency distribution, percentage, average, standard deviation, and content analysis.

The research findings are summarized as follows: In investigating the current situation of teachers' emotional support for vocational students, the overall mean score indicated a satisfactory level of support. Regarding the proposal of solutions to problems based on the current situation perceived by students, the overall mean score indicated dissatisfaction. Specifically, two items, "Be sincere and honest with me" and "Be easy to approach," received dissatisfied ratings. Additionally, one item, "Makes me feel important that I make a difference," received a neutral rating. The 20 students who provided suggestions to address these issues identified a total of 20 distinct concerns. These findings underscore the importance of addressing emotional support gaps in the teacher-student dynamic, particularly in aspects related to sincerity, approachability, and making students feel valued for their contributions.

Introduction

Educational management plays a pivotal role in fostering learners to achieve their goals in alignment with the curriculum, recognizing teachers as the principal administrators of teaching and learning. Teacher emotions are regarded as integral components within a system that both influences and is influenced by student outcomes. This influence extends to students' emotions, cognitions, and behaviours, as teachers and students are mutually embedded in school environments. In order to illustrate this intricate system, the researcher introduces a conceptual framework focusing on the links between teacher emotions and student outcomes, offering potential avenues for future research questions and methodologies.

This conceptual framework moves beyond prior work on teacher emotions, which has primarily concentrated on the appraisal antecedents of teacher emotions (Chang, 2013: 799; Frenzel, 2014: 511), as well as the social, cultural, and political factors relevant to teacher emotions (Fried, 2021: 11). It also surpasses isolated examinations of emotional phenomena like teacher enthusiasm and its effects in the classroom. Instead, the presented conceptual framework delves into the intricate connections between teacher emotions and student outcomes, integrating various psychological processes underlying these links. The research identifies specific challenges within the field and suggests strategies for addressing them. In particular, the researcher proposes that integrating the topic of emotion regulation can advance the field.

The primary objective of this research is to broaden the prevailing unidirectional thinking that has dominated the field so far and encourage researchers to explore teacher emotion, student outcome links from multiple perspectives. To achieve this, a study on the current situation of teachers' emotional support to students at Zhengzhou Information Technology Vocational College is imperative. Consequently, research in this domain is essential to resolve issues and facilitate improvements aligned with the necessary support for the perceived perceptions of the Blended Learning Environment by students.

Literature Review and Theoretical Framework

The provision of emotional support by teachers to students is a crucial aspect of the educational experience, influencing students' well-being, academic success, and overall development. This literature review delves into existing research related to the current situation of teachers' emotional support to vocational students in the specific context of Jinshui District, Zhengzhou City.

Emotional Support in Educational Settings

Numerous studies highlight the importance of emotional support in educational settings. Hamre and Pianta (2001) emphasize that positive teacher-student relationships, characterized by emotional support, contribute significantly to students' academic engagement and socioemotional development. In the realm of vocational education, the need for emotional support is particularly crucial. Research by Hughes and Cao (2018) emphasizes that vocational students benefit significantly from supportive teacher-student relationships, positively

impacting their motivation, self-esteem, and overall satisfaction with their learning experiences.

Teacher-Student Relationships in Chinese Educational Contexts

Considering the specific context of Jinshui District, Zhengzhou City, it is essential to acknowledge cultural nuances that may influence teacher-student relationships. Studies by Wang and Eccles (2012) emphasize the importance of positive teacher-student relationships in Chinese educational contexts, highlighting the impact on students' academic achievement and well-being. While recognizing the importance of emotional support, research also sheds light on challenges faced in its implementation. Correia, et al, (2020) discuss challenges in providing emotional support in Chinese vocational education, such as large class sizes and limited resources. Understanding these challenges is crucial for developing effective strategies tailored to the local context. Several studies emphasize the direct impact of teacher emotional support on various student outcomes. Wang, Selman, Dishion, and Stormshak (2019) highlight the connection between teacher support and students' emotional well-being, emphasizing the need for interventions to enhance emotional support in educational settings.

Local Initiatives and Best Practices

Exploring local initiatives and best practices within Jinshui District is crucial for understanding the specific dynamics of teacher emotional support in vocational education. Local case studies or reports may provide insights into successful strategies implemented by educators in the region. Research by Li et al. (2017) emphasizes the role of emotion regulation in teacher-student relationships. Investigating the incorporation of emotion regulation strategies in teacher training programs can provide valuable insights into enhancing emotional support practices among vocational educators. In conclusion, understanding the current situation of teachers' emotional support to vocational students in Jinshui District, Zhengzhou City, requires a comprehensive examination of existing literature. This review highlights the significance of positive teacher-student relationships, cultural considerations, challenges faced in implementation, and potential strategies for improvement. Future research should aim to bridge gaps in the literature, providing context-specific insights to inform effective interventions and policies in vocational education within the region.

Theoretical Framework

The research on the current situation of teachers' emotional support to vocational students in Jinshui District, Zhengzhou City, is grounded in a theoretical framework that centers on Teachers' Emotional Support. This framework incorporates key theoretical perspectives to provide a comprehensive understanding of the dynamics involved the Social Support Theory. The Social Support Theory, rooted in the work of Cobb and Social Support Theory, provides a lens through which to understand the supportive networks available to teachers. This framework explores the role of colleagues, administrators, and professional communities in fostering teachers' emotional well-being, which, in turn, influences their ability to provide emotional support. By integrating these theoretical perspectives, the framework aims to capture the intricate interplay between teachers' emotional experiences, their

perceptions of stressors, and the emotional support they extend to vocational students in Jinshui District, Zhengzhou City. This holistic approach acknowledges the reciprocal nature of teacher-student interactions and emphasizes the significance of teachers' emotional well-being in creating a supportive educational environment.

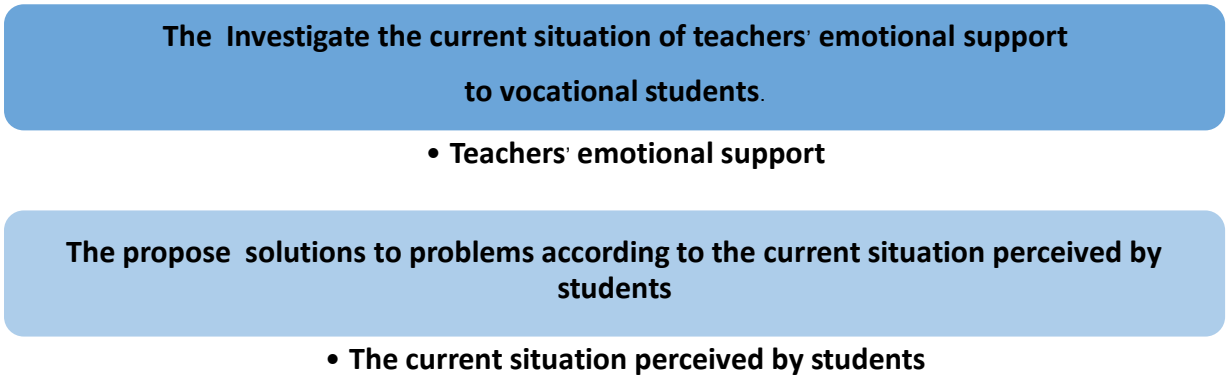

Figure 1 The theoretical framework based on The Social Support Theory

Objective

1. To investigate the current situation of teachers' emotional support to vocational students.

2. To propose solutions to problems according to the current situation perceived by students.

Research Methodology

The researcher determined the date and time to collect data directly from a sample of 341 students were handed face-to-face to Zhengzhou Information Technology Vocational College in Jinshui District, Zhengzhou City, Henan Province.This research used quantitative analysis, questionnaires were to collect data. The descriptive statistics used to analyze the data collected consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation. and content analysis of information suggestion.

Research Scope of content were Teachers' Emotional Support to Students. Scope of area was The Zhengzhou Information Technology Vocational College in Jinshui District, Zhengzhou City. Scope of time was March – August 2023. Scope of population was the population used in the research was 2,750 students.

Result

1. The Investigate the current situation of teachers' emotional support to vocational students.

Table 1 Mean, standard deviation of the Investigate the current situation of teachers' emotional support to vocational students from the overall and aspect analysis.

n=341

Teachers' emotional support	$\bar{x}$	S.D.	described
1. Pay attention to my feelings and needs	4.53	0.74	Very Satisfied
2. Boost my morale	4.42	0.65	Satisfied
3. Talk to me	4.61	0.49	Very Satisfied
4. Show appreciation for my work	4.54	0.48	Very Satisfied
5. Trust my judgment in making decisions	4.05	0.62	Satisfied
6. Makes me feel important that I make a difference	3.44	0.54	Neutral
8. Consider my thoughts	4.27	0.66	Satisfied
9. Show confidence in my actions	3.78	0.71	Satisfied
10. Give me your full attention when I'm speaking	3.65	0.55	Satisfied
11. Recognize a particular project that I initiated in class	4.12	0.57	Satisfied
12. Show genuine concern for my work	3.84	0.62	Satisfied
13. Respect me as a person.	4.01	0.61	Satisfied
14. Consider me one of the team members	92.3	0.53	Satisfied
15. Be friendly with me	3.58	0.69	Satisfied
16. Be easy to approach	2.46	0.73	Dissatisfied
17. Be sincere and honest with me	2.37	0.77	Dissatisfied
total	3.84	0.62	Satisfied

Table 1 shows that, regarding the current situation of teachers' emotional support to vocational students, the overall mean score was "satisfied" ($\bar{x}$=3.84, S.D.= 0.62). Students' satisfaction mean score was notably "very satisfied" for items 3, 4, and 1, indicating the highest levels of satisfaction. These items are as follows: "Talk to me" ($\bar{x}$=4.61, S.D.= 0.49), "Show appreciation for my work" ($\bar{x}$=4.54, S.D.= 0.48), and "Pay attention to my feelings and needs" ($\bar{x}$=4.53, S.D.= 0.74), respectively. Conversely, the mean score for students' satisfaction was the lowest for "Be sincere and honest with me" ($\bar{x}$=2.37, S.D.= 0.77), rated as "dissatisfied," and "Be easy to approach" ($\bar{x}$=2.46, S.D.= 0.73), also rated as "dissatisfied."

More specifically, students were more often satisfied with 11 items, indicating higher levels of satisfaction with teachers' emotional support. Students with lower levels of satisfaction were still at the "satisfied" level for the following items: item 2 ("Boost my morale") ($\bar{x}$=4.42, S.D.= 0.65), item 8 ("Consider my thoughts") ($\bar{x}$=4.27, S.D.= 0.66), item 11 ("Recognize a particular project that I initiated in class") ($\bar{x}$=4.11, S.D.= 0.57), item 5 ("Trust my judgment in making decisions") ($\bar{x}$=4.05, S.D.= 0.62), item 13 ("Respect me as a person") ($\bar{x}$=4.01, S.D.= 0.61), item 14 ("Consider me one of the team members") ($\bar{x}$=3.92, S.D.= 0.53), item 12 ("Show genuine concern for my work") ($\bar{x}$=3.84, S.D.= 0.62), item 9 ("Show confidence in my actions") ($\bar{x}$=3.78, S.D.= 0.71), item 10 ("Give me your full attention when I'm speaking") ($\bar{x}$=3.65, S.D.= 0.55), and item 15 ("Be friendly with me") ($\bar{x}$=3.58, S.D.= 0.69).

Finally, one item was rated as "neutral" in terms of satisfaction with teachers' emotional support: item 6 ("Makes me feel important that I make a difference") ($\bar{x}$=3.44, S.D.= 0.54).

2. Proposed Solutions to Address Issues in Teachers' Emotional Support to Vocational Students

The proposed solutions aim to address issues arising from the current situation perceived by students regarding teachers' emotional support to vocational students. In the context of this situation, students expressed dissatisfaction, particularly with two items: item 17, "Be sincere and honest with me," and item 16, "Be easy to approach." Additionally, item 6, "Makes me feel important that I make a difference," received a neutral mean score. The following outlines the suggestions provided by 20 students to address these issues:

2.1 "Be Sincere and Honest with Me"

Students expressing dissatisfaction with the level of emotional support from teachers emphasize the importance of feeling supported. To address this issue, the following suggestions were analyzed and presented:

2.1.1 Communicate Feelings: Establish an open and honest relationship, choose a suitable time to talk with teachers, and express feelings calmly and honestly.

2.1.2 Provide Examples: Share examples of situations where support is needed to help teachers understand students' perspectives better.

2.1.3 Ask for Feedback: Seek clear perspectives on the situation and open up a dialogue for potential solutions.

2.1.4 Consider Seeking Support: If needed, seek support from a counselor or a trusted adult who can mediate the conversation or provide guidance.

2.1.5 Explore Other Sources of Support: Look for additional emotional support from friends, family, or support groups.

2.1.6 Establish Clear Boundaries: Set clear expectations with teachers about what is expected and ensure that those expectations are being met.

2.1.7 Build Healthy Relationships: Foster healthy relationships between students and teachers.

2.2 "Be Easy to Approach"

Most students suggest addressing the issue of teachers being difficult to approach. Analyzing their suggestions, the following recommendations are presented:

2.2.1 Pay Attention When Interacting: Teachers should pay attention when interacting with students.

2.2.2 Practice Active Listening and Empathy: Cultivate active listening skills and show empathy towards students.

2.2.3 Ensure Access to Counseling Services: Ensure that students have access to counseling services.

2.2.4 Manage Stress and Emotional Well-being: Teachers should manage their own stress and emotional well-being.

2.2.5 Establish Clear Expectations: Clearly communicate expectations and guidelines to students.

2.2.6 Foster Flexibility and Understanding: Be flexible and understanding towards students' needs.

2.2.7 Offer Enrichment Opportunities: Provide opportunities for students to explore and enrich their skills and interests.

2.2.8 Allow Exploration of Interests and Talents: Encourage students to explore their interests and talents.

2.2.9 Promote Critical Thinking: Promote critical thinking and problem-solving skills among students.

2.2.10 Encourage Work-Life Balance: Promote a healthy work-life balance for students.

2.3 "Makes Me Feel Important that I Make a Difference"

This aspect was rated as neutral in terms of satisfaction with teachers' emotional support. General suggestions that may apply to various situations include:

2.3.1 Recognize and Celebrate Achievements: Acknowledge and celebrate students' achievements and efforts to boost their confidence and emotional well-being.

2.3.2 Adapt Teaching Style: Recognize that every student is different and may require different levels of support. Be open to adapting teaching styles to accommodate diverse needs.

2.3.3 Conduct One-on-One Check-ins: Allocate time for one-on-one or small group check-ins with students to discuss concerns or feelings they may have.

Discussion

Based on the research results, two significant issues were identified:

1.The investigate the current situation of teachers' emotional support to vocational students, the overall mean score was at satisfied, which students' satisfied with the highest mean score was at very satisfied "Talk to me." This indicates teachers' enthusiasm for teaching

interacts with students' reaction. In case of the teacher's high enthusiasm, students try harder to pay for the teacher's efforts. The respondents thought that the teachers rarely which according to Khani (2019: 1-20) studied on "EFL Teachers' Emotional Intelligence, Emotional Support, and Their Classroom Leadership: A Structural Equation Modeling Approach." This study is aimed to investigate the relationship between teacher emotional intelligence, emotional support, and classroom leadership. To this end, three instruments consisting of emotional intelligence with three dimensions (appraisal and expression of emotion, the regulation of emotion, and the utilization of emotion), teacher emotional support scale with four dimensions (positive climate, negative climate, teacher sensitivity, and regards for student perspective), and teacher classroom leadership scale with seven dimensions (idealized influence, inspirational motivation, individual consideration, intellectual stimulation, contingent reward, active management, and passive management). In the otherwise from the research of Erik, A. R. (2023: 95 -103) found that how teacher emotional support motivates students: The mediating roles of perceived peer relatedness, autonomy support, and competence. Multilevel mediation analyses test whether students' mid-year reports of classroom experiences of autonomy, relatedness with peers, and competence mediate associations between early in the school year emotionally-supportive teacher-student interactions (independently observed) and student-reported academic year changes in mastery motivation and behavioral engagement. When teachers were observed to be more emotionally-supportive in the beginning of the school year, adolescents reported academic year increases in their behavioral engagement and mastery motivation. Mid-year student reports indicated that in emotionally-supportive classrooms, adolescents experienced more developmentally-appropriate opportunities to exercise autonomy in their day-to-day activities and had more positive relationships with their peers. Analyses of the indirect effects of teacher emotional support on students' engagement and motivation indicated significant mediating effects of autonomy and peer relatedness experiences, but not competence beliefs, in this sample of 960 students (ages 11-17) in the classrooms of 68 middle and high school teachers in 12 U.S. schools.

For the Teachers' emotional support "Show appreciation for my work" and "Pay attention to my feelings and needs" was at very satisfied also may be the teachers provided them with opportunities to participate in classroom activities more than often This finding also maintains that teachers of the students with more satisfaction Students' psychological comfort in class is related to their perceptions of classroom atmosphere; students free of stress in class may ask questions more easily.—which according to Lobo, J. (2023: 322) studied on Teacher Emotional Support and School Engagement : The case of Physical Education Teachers and Students in a Prominent Local College A large number of published papers have investigated the relationship between perceived teacher emotional support and students' engagement in school across a variety of subject areas at the primary and secondary levels. However, there are 2 students' satisfied was the lowest "Be sincere and honest with me" and "Be easy to approach" as at dissatisfied. For students' satisfied was as "Be sincere and honest with me" Due to honesty about limits: If there are certain boundaries or limitations, be clear about them. For instance, if the teacher can't change a particular situation, explain why, but express understanding for their feelings. Therefore, this is necessary, guide the student towards resources or professionals who can offer specialized help and care them— which according to Luciano (2019, 1-2) studied on "Emotionally supportive classroom interactions and students'

perceptions of their teachers as caring and just." Emotionally supportive classrooms represent an important interactional context for the development of positive perceptions of student–teacher relationships. The present study investigated how students' perceptions of teacher care and justice develop over the upper elementary grades. Moreover, we studied to what degree teachers' observed emotional support predicts changes in perceptions of teacher care and justice in students with and without risks for academic failure. The study consisted of 1,209 upper elementary grade students who were followed from grade five (T1) to grade six (T2, 1,009 students). Multilevel analyses revealed that, over the year, student perceptions of their teacher as caring decreased in classrooms with low-quality teacher-student interactions in the emotional domain. Moreover, high emotional support from teachers protected students with high academic disengagement from developing negative perceptions of teacher justice. These results suggest a protective function of teacher's emotional support.

2. The propose solutions to problems according to the current situation perceived by students on "makes me feel important that I make a difference" was as at neutral of satisfaction with the teachers' emotional support some general suggestions that may the propose solutions to problems according to the current situation perceived by students apply to a variety of situations including; recognize and celebrate students' achievements and efforts. This positive reinforcement can boost their confidence and emotional well-being, recognize that every student is different and may need different levels of support. Be open to adapting your teaching style to accommodate diverse needs, and take time for one-on-one or small group check-ins with students. This can be a designated time for students to discuss any concerns or feelings they may have. Due to every student is different, and what works for one may not work for another. Being sincere and honest with students is about building a trusting relationship, and that often requires flexibility and understanding. According to Zarina (2019: 1-10) "Examining the Importance of the Teachers' Emotional Support for Students' Social Inclusion Using the One-with-Many Design." The importance of high quality teacher–student relationships for students' well-being has been long documented. Nonetheless, most studies focus either on teachers' perceptions of provided support or on students' perceptions of support. The degree to which teachers and students agree is often neither measured nor taken into account. In the current study, we will therefore use a dyadic analysis strategy called the one-with-many design. This design takes into account of the data and looks at the importance of reciprocity when examining the influence of teacher support for students' academic and social functioning. Two samples of teachers and their students from Grade 4 (age 9–10 years) have been recruited in primary schools, located in Turkey and Romania. By using the one-with-many design we can first measure to what degree teachers' perceptions of support are in line with students' experiences. Second, this level of consensus is taken into account when examining the influence of teacher support for students' social well-being and academic functioning. And According to the research results of Mehmet, A. (2019: 15-30) studied on "Teachers' and Students' Opinions About Students' Attention Problems During the Lesson." teachers as well as students easily noticed the psychological characteristics, the behaviors they exhibited and their low academic performance, but the teachers evaluate this situation more as disciplinary problems. The solution suggestions of the teachers who kept the attention problems of the students out of their own sphere and their teaching practices were that passing exams should be harder and discipline regulations should change to facilitate punishment. The students stated that teachers should show more interest towards the

students, approach the students positively and use a variety of teaching methods in accordance with the students' level.

Conclusion

This research encourages teachers to express themselves honestly and aims to make them feel safe and comfortable in sharing their thoughts, even if these might be challenging for the students. It advocates for continued support by regularly checking in with the student, demonstrating ongoing care and concern for their well-being. The research emphasizes the importance of showcasing healthy ways to manage emotions, both through a teacher's behavior and by discussing strategies for handling difficult situations. It advises refraining from passing judgment on the student's feelings or reactions, recognizing that everyone experiences emotions differently, and it's crucial not to label them as 'good' or 'bad'. The research suggests acknowledging and validating the student's emotions. For example, saying, "I can see that this situation is making you feel really frustrated," helps the student feel understood. Additionally, gathering input from the students themselves is considered a valuable step in finding the most effective solutions.

Recommendations

1. For the future research should further explore to Investigation: Teacher Emotional Support and School Engagement.
2. The Importance of Teacher–Student: Teacher Wellbeing:
3. The Instruction and well-being factors for Teachers' emotion regulation and related environmental

References

Chang, M.L. (2013). Toward a theoretical model to understand teacher emotions and teacher burnout in the context of student misbehavior. *Appraisal, regulation and coping. Motivation and Emotion, 37*(4), 799–817.

Correia, A. P., Liu, C., & Xu, F. (2020). Evaluating videoconferencing systems for the quality of the educational experience. Distance Education, 41(4), 429-452.

Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2001). Early teacher–child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. Child development, 72(2), 625-638.

Khani. (2019). EFL Teachers' Emotional Intelligence, Emotional Support, and Their Classroom Leadership: A Structural Equation Modeling Approach. International Journal of Research in English Education, 4 (3) , 1-20.Erik, A. R. (2023, pp. 95 -103)

Li, Y., Wang, N., Liu, J., & Hou, X. (2017). Demystifying neural style transfer. arXiv preprint arXiv:1701.01036.

Lobo.J. (2023). Teacher Emotional Support and School Engagement: The case of Physical Education Teachers and Students in a Prominent Local College. Available at SSRN 42 (2), 95-103.

Luciano, G. (2019). Emotionally supportive classroom interactions and students' perceptions of their teachers as caring and just.Elsevier: This manuscript is made available under the Elsevier user license, 1-44.

Mehmet. A. (2019). Teachers' and Students' Opinions About Students' Attention Problems During the Lesson. Journal of Education and Learning, 8 (6), 15-30.

Wang, M. T., Dishion, T. J., Stormshak, E. A., & Willett, J. B. (2011). Trajectories of family management practices and early adolescent behavioral outcomes. Developmental psychology, 47(5), 1324.

Wang, M. T., & Eccles, J. S. (2012). Social support matters: Longitudinal effects of social support on three dimensions of school engagement from middle to high school. Child development, 83(3), 877-895.

Zarina. H. (2019). Examining the Importance of the Teachers' Emotional Support for Students' Social Inclusion Using the One-with-Many Design, Frontiers in Psychology, 7 (1014) , 1-10.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2024.5

ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21

English Learning Problems in the 21st Century

พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิโต ครองบัวบาน [1*]

Phramaha Bundit Pandito Krongbuaban [1*]

ARTICLE INFO

Name of Author:
Corresponding Author*
1. พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิโต ครองบัวบาน,ดร.
นักวิชาการอิสระ

Phramaha Bundit Pandito Krongbuaban,Dr.
Independent Scholar, Thailand.
Email: areyoudear@live.com

คำสำคัญ
การเรียนภาษาอังกฤษ; ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21; กลยุทธ์การเรียนรู้

Keywords:
Learning English; 21st Century Skills; Learning Strategies

Article history:
Received: 05/12/2023
Revised: 09/01/2024
Accepted: 15/01/2024
Available online: 22/01/2024

How to Cite:
Krongbuaban, P. B. P. (2024). English Learning Problems in the 21st Century. *Journal Damma for Life, 30*(1), 43-57.

ABSTRACT

This academic article aims to investigate the challenges of learning English in the 21st century, encompassing concepts and methods of English language acquisition. The skills and opportunities for learning English in the 21st century are crucial tools for empowering learners in a changing global society. The study reveals that people in Thailand face learning difficulties at all ages. Despite the Ministry of Education's efforts to enhance learners' English proficiency, the effectiveness of English language acquisition has not reached its desired level. When compared with other subjects, academic achievement in English appears to be at its lowest. The primary contributing factor identified is a lack of confidence, the ability to express ideas, and challenges in the learning environment, all of which pose significant obstacles to learning in the 21st century. Furthermore, learning is not confined to the classroom; it extends to various environments. Therefore, understanding how to employ effective learning strategies is crucial. This natural approach is essential for addressing challenges correctly in the 21st century, enabling learners to comprehend useful methods that lead to effective learning outcomes.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 รวมถึงแนวคิดและวิธีการเรียนภาษาอังกฤษ ทักษะและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้สอดคล้องตอการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จากการศึกษาพบว่า คนไทยมีปัญหาด้านการเรียนภาษาอังกฤษในทุกระดับ อย่างไรก็ตามกระทรวงศึกษาได้มีความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาอย่างมีมาตรฐาน แต่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับรายวิชาอื่นๆ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษจะอยู่ในระดับต่ำสุด สาเหตุมาจากพื้นฐานความกังวลและเงื่อนไขต่างๆ ในการเรียนรู้ โดยปัจจัยหลักประการแรกคือการขาดความมั่นใจ เนื่องมาจากไม่มีการพูดคุย โต้ตอบกับเจ้าของภาษา คำศัพท์ไม่เพียงพอ ขาดทักษะพื้นฐาน ขาดความสามารถในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่เอื้ออำนวยถือเป็นความท้าทาย นอกจากนี้ ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนจำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับการคิด เช่น การแก้ปัญหาในการเรียนรู้ เป็นต้น ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ แนวทางในการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงที่อื่นๆ นอกห้องเรียนด้วยเพราะความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา วิธีการที่ดีที่สุดในคือ รู้จักใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ตามรูปแบบที่เหมาะสมต่างๆ จึงถือเป็นแนวทางในการจัดการปัญหาอย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้นการฝึกฝนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมและใช้ได้จริง สามารถที่จะพัฒนาการเรียนรู้ที่ถูกต้องในศตวรรษที่ 21 อันนำไปสู่การศึกษาภาษาที่มีประสิทธิภาพ

บทนำ

โลกปจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยางรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญในหลายด้าน เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา การท่องเที่ยว สังคม การศึกษา และการดำเนินชีวิตบุคคลในและยังสงผลตอการดำเนินชีวิตของทุกมิติรอบดาน ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสำคัญของโลก อีกทั้งปัจจุบันภาษาอังกฤษคือภาษานานาชาติ ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของโลกทั้งรูปแบบออนไลน์การสื่อสารทุกรูปแบบ เป็นภาษาที่มนุษย์บนโลกใช้ติดต่อระหว่างกันเป็นหลัก ไม่ว่าภาษาดั้งเดิมจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาประจำชาติ หรือแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมก็ตาม ทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการติดต่อสื่อสาร และใช้เป็นสื่อกลาง สถาบันภาษาอังกฤษ Engduo Thailand (ม.ป.ป) อธิบายว่า ภาษาอังกฤษนั้นมีความสำคัญในทุกๆด้านในโลกปัจจุบัน และ ภาษาอังกฤษอยู่รอบๆตัวเรามากขึ้นเรื่อย ๆ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น จึงเป็นการเพิ่มโอกาสดีๆในชีวิต ด้วยเหตุนี้ทุกคนทุกชาติทุกภาษาจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติ เป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงระดับอุดมศึกษา

ตามที่มีกระทรวงศึกษาธิการได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 จึงได้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเปนในการแสวงหาความรูและการเรียนรูตลอดชีวิตของเครือขาย P 21: The Partnership

for 21st Century Skills (2009) คือ 3 Rs ทักษะการอาน (Reading) ทักษะการเขียน (Writing) และทักษะการคิด คำนวณ หรือ คณิตศาสตร (Arithmetics) (อานออก เขียนได คิดเลขเปน) ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยกำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น เพื่อให้ประชากรของชาติสามารถสื่อสารกับนานาชาติด้วยภาษาอังกฤษ โดยกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีภาษาอังกฤษเป็นต้น เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการคิดของผู้เรียน ให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีความสามารถ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 220) ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง กาปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต หลักสูตรสถาบันการศึกษาได้จัดหลักสูตรภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน สำหรับนักเรียนที่จะต้องเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการจากการประเมินผู้เรียนที่พบว่านักเรียนส่วนมาก มีปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษทำเสียให้โอกาสในการศึกษาต่างประเทศและชั้นสูง รวมถึงการทำงาน ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษของคนไทยเพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของการใช้งานและการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหา โอกาส และความสำคัญของภาษาอังกฤษ

จำนวนคนจากหนึ่งในห้าสามารถพูดภาษาอังกฤษได้หรืออย่างน้อยมีความเข้าใจในภาษาอังกฤษ โดยส่วนใหญ่ประชากรในโลกทุกวันนี้ ใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มโอกาสในความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เข้ามามีบทบาทและเกี่ยวข้องกับทุกอาชีพทั้งวิทยาการสมัยใหม่, ศาสนา การเมือง คอมพิวเตอร์, การทูต, การติดต่อสื่อสารที่ครอบคลุมทั่วทั้งโลก เช่นการใช้บล็อกส์ โทรศัพท์มือถือ ติ๊กต๊อก เฟสบุ๊ค ไลน์ อินสตาแกรม ธุรกิจออนไลน์ ฯลฯ เป็นต้น และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบนานาชนิด ช่วยให้มนุษย์ทั่วโลกสามารถติดต่อกันได้อย่างง่าย เป็นการทำลายกำแพงอุปสรรคเรื่องเวลา (time)

อังกฤษเป็นภาษาสากล (English is an international language or universal language or first language) ที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุดภาษาหนึ่งและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร ค้าขาย การศึกษา การพัฒนาประเทศ การท่องเที่ยวทุกรูปแบบ การแสวงหาความรู้ เชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจะสามารถช่วยเพิ่มโอกาสในการถูกคัดเลือกรับเข้าทำงานในบริษัทขนาดใหญ่ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการเกือบทุกประเทศบนโลกนี้ และคนส่วนใหญ่ของประเทศที่พัฒนาแล้วสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เช่นผู้นำประเทศนั้น ๆ ต่างก็ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารการประชุมแลกเปลี่ยนพหุวัฒนธรรมและติดต่อธุรกิจ การค้า การลงทุน หรือแม้แต่ประชุมมรดกโลก ที่ประเทศไทยได้รับ

รางวัลล่าสุดระดับนานาชาติ คือ UNESCO โดยได้รับการรับรองอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพให้เป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรมแห่งที่ 4 ของไทย มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า The Ancient Town of Si Thep and its Associated Dvaravati Monuments ต่างก็ใช้ภาษาอังกฤษในการส่งเข้าประกวดชิงรางวัลในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่รองจากภาษาไทย มีความจำเป็นที่คนไทยจะต้องมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เรียนรู้ง่ายและเข้าใจง่าย เมื่อเทียบกับภาษาอื่น ๆ ภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในภาษาที่การเรียนรู้ เข้าถึงได้ง่ายที่สุด การเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่ได้มีเพียงประโยชน์เท่านั้น แต่ยังเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและรายได้ หรือโอกาสดี ๆ มากกว่า ถ้าหากไม่มีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก หรือเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ ของประเทศนั้นก็เป็นเรื่องยาก การมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทำให้คุณเป็นคนที่มีมูลค่าในตลาดแรงงาน ช่วยให้คุณมีโอกาสได้รับงานที่ดี และสามารถประยุกต์ใช้กับอาชีพของคุณได้ในระยะยาว

ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษากลางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในระดับโลก เป็นภาษาหลักของประชากรกว่า 360 ล้านคน อีกทั้งยังเป็นภาษาที่สองของประชากรกว่า 750 ล้านคนทั่วโลก นอกจากนี้ภาษาอังกฤษยังถือเป็นภาษาทางราชการของ 61 ประเทศ และเป็นภาษาหลักในหลายรัฐทั่วโลก ถือเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมถึงสื่อต่าง ๆ ได้รับการเผยแผ่ในระดับนานาชาติ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาที่สองที่มีบทบาท และความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการสื่อสารระดับที่กว้างขึ้น หรือในระดับนานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ (Festal or Education School of English)

ภาษาอังกฤษนั้นมีความสำคัญในทุก ๆ ด้านในโลกปัจจุบัน และ ภาษาอังกฤษก็อยู่รอบ ๆ ตัวเรามากขึ้นเรื่อย ๆ จึงเป็นเรื่องไม่เสียหายที่เพื่อนๆจะเริ่มเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างจริงจังให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสดี ๆ ต่าง ๆ ในชีวิต ทั้งเรื่องการงาน การศึกษา วัฒนธรรม รวมถึง ผู้คน ยิ่งเพื่อนๆรู้มากเท่าไหร่ก็ทำให้เพื่อนๆเข้าใจ และมีโอกาสที่มากขึ้นได้มากเท่านั้น จริง ๆ แล้วภาษาอังกฤษไม่ได้ยากเลย สำหรับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกองค์กร หรือหน่วยงานในต่างประเทศ หรือในประเทศก็ตาม ได้นำภาษาอังกฤษมาเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติที่จะรับพนักงานเข้าทำงาน เพื่อต้องการคนงานมืออาชีพ และเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษมากที่สุด หรือเมื่อมีการติดต่อร่วมมือกับองค์กรในประเทศอื่น ๆ หรือเจ้าของธุรกิจเล็งเห็นว่า เป็นการง่ายต่อการขยายตัวทุกภาคส่วนของธุรกิจไปยังต่างประเทศในอนาคต ดังนั้นเมื่อรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่ดี จะมีโอกาสถูกจ้างงานมากกว่าคนปรกติ หรือมีโอกาสที่จะได้เงินเดือนสูง

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกจากจะทำให้เราเข้าใจแก่นแท้ทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอื่นแล้ว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเราดียิ่งขึ้นตามไปด้วย ทำให้เรามีความสัมพันธ์อันดีกับ

ประเทศอื่น มีการไปมาหาสู่ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกัน หรือดำเนินธุรกิจการแข่งขัน การค้าขายและพัฒนาประเทศ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 และที่การรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขีดความสามารถหรือเพิ่มคุณค่าคุณภาพชีวิตของคนไทย ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น

หลักสูตรการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้สามารถนำผู้เรียนและผู้สอนไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จทางการศึกษาได้จะต้องมีแนวทาง วิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการโดยยึดหลักสูตรซึ่งแต่ละโรงเรียนจะต้องยึดเป็นแนวทางในปัจจุบันได้แก่หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ยกระดับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษครั้งใหญ่ของประเทศ ทดแทนของเดิมที่ใช้มาแล้วกว่า 10 ปีให้เป็นการเรียนแบบเข้มข้น มีมาตรฐานและสอดคล้องในทิศทางในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ

กรมวิชาการ (2545: 5) ได้อธิบายถึงหลักสูตรสถานศึกษาว่าเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ไปสู่ศักยภาพสูงสุดทางด้านการศึกษา ดังนั้นในปี 2551 ทางกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อเหตุการ ณ์ และสนองต่อท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสภาพปัจจุบันได้ และกระบวนทัศน์ใหม่ในการเรียนรู้เกิดขึ้นในยุคสารสนเทศ ซึ่งความรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็นในการหาความรู้และการสื่อสาร วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 64) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรคือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื่องจากหลักสูตรเป็นเพียงทฤษฎีจำเป็นต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนเพื่อกำหนดจุดประสงค์จึงจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงได้

เรียนภาษาอังกฤษดีอย่างไร

โอกาสหรือประโยชน์ของภาษาอังกฤษ ที่จำเป็นต้องรู้ หลายคนมองว่าภาษาไม่จำเป็นเลยไม่สนใจที่จะเรียนรู้หรือพัฒนา แล้วมองว่าเป็นไกลตัวสำหรับคนไทยที่จะพัฒนาและเรียนรู้ไปควบคู่กับวิชาอื่น ๆ หรืองานที่ทำอยู่ด้วย นอกจากนี้การเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของชาติ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบริบท บทเรียนหรือการทำงาน ช่วยเปิดโลกกว้างทางการศึกษา สร้างโอกาสอันดีและเพิ่มความน่าเชื่อถือ ไม่มีอุปสรรคในการเดินทางและทำให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ ดังนั้นผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษจึงมีความมั่นใจมากกว่าบุคคลอื่น ๆ เช่น

1. ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่คนทั่วโลกใช้สื่อสารมากที่สุด จากประชากรทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันคนไทยที่เก่งภาษาจะได้เปรียบทุกเรื่องทั้งการเรียน การสอบเป็นต้น

2. ภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มโอกาสให้คุณก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การลงทุน การทำธุรกิจระหว่างประเทศ การบินเป็นต้น

3. ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการของ 53 ประเทศที่ใช้เป็นภาษาที่สอง

4. ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักที่มีผู้คนใช้ราว 400 ล้านคนทั่วโลก

5. ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่นิยมของสื่อสิ่งพิมพ์ที่นิยมใช้ในสื่อต่าง ๆ ต้องมีภาษาอังกฤษอยู่คู่กับภาษาประจำชาติเสมอ

6. ภาษาอังกฤษช่วยให้นักเรียนความรู้มากยิ่งขึ้นในโลกยุคดิจิทัล เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้บนโลกอินเทอร์เน็ต ในยุค 5 G ที่มีข้อมูลข่าวสารความรู้จากเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เสมือนเปิดโลกกว้างในการเรียนรู้ ที่มีการเขียนเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น

7. ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เรียนรู้ง่ายและเข้าใจง่าย เข้าถึงได้ง่ายที่สุดติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงแบบไร้พรมแดน

8. การมีทักษะภาษาอังกฤษ ทำให้เราได้พัฒนาและเรียนรู้ภาษาใหม่ๆ สร้างความได้เปรียบในการเรียนรู้แบบทันที มีประโยชน์ ประหยัดเข้ากับการเรียน นำสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้เพื่องานด้านการศึกษาทุกระดับอย่างแพร่หลาย เพื่ออำนวยความสะดวก ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนผ่านรูปแบบ เกมส์หรือกิจกรรมออนไลน์ให้ผู้เรียนได้โต้ตอบแบบเห็นหน้า (On Air)

9. ภาษาอังกฤษเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และความสามารถ รายได้ หรือเพิ่มมูลค่าธุรกิจส่วนตัว สร้างโอกาสในการทำงานระหว่างประเทศ ได้เปรียบทางอาชีพที่ต้องใช้ภาษา

10. เพราะภาษาอังกฤษนั้นจะได้เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ ของประเทศนั้น ดังคำพูดที่ แจ็คม่า เคยกล่าวไว้ว่า ถ้าจะเรียนภาษาคุณต้องเรียนวัฒนธรรมไปด้วย “ถ้าคุณเข้าใจภาษา คุณจะเข้าใจวัฒนธรรมได้ดี” หมายถึงต้องเรียนรู้ทั้งวัฒนธรรมและภาษาไปพร้อม ๆ กัน ทำให้เราหลงรักการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไปในตัว เพราะฉะนั้นการเรียนภาษาอังกฤษในปัจจุบันเน้นการเรียนออนไลน์คือทางออกใหม่ในยุคโควิคเป็นต้นไป

ปัญหาที่พบในการเรียนภาษาอังกฤษ

จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนภาษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในประเทศนั้นๆ ทั้ง 4 ทักษะ คือ การอ่าน การฟัง การพูดและการเขียน ล้วนแล้วจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถและทักษะทางภาษาไปควบคู่กัน แต่สภาพแวดล้อมของประเทศไทย โดยเฉพาะวิชาพื้นฐานคือภาษาอังกฤษและเป็นภาษาที่สอง ซึ่งจำเป็นมากที่จะต้องได้รับการพัฒนาทักษะภาษาของคนไทย ที่ผ่านมาทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายมากมายเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมให้คนไทยรักการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศแต่ยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร อีกทั้งสภาพสังคมปัจจุบันคนไทยมักคิดว่าภาษายาก และไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษทุก

วันหรือ ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดปัญหาการเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ในสังคมไทยยังพบว่าปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน คือ คนไทยนิยมใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นสาเหตุหลักในการพัฒนาอย่างที่ควรจะเป็น

อย่างไรก็ตามคนส่วนใหญ่เกือบทั้งประเทศใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารและพูดคุยกัน และคนส่วนมากไม่ได้มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากคนไทย เน้นศึกษาเฉพาะไวยากรณ์ จากที่โรงเรียนมาตั้งแต่เด็กจนโต และที่โรงเรียนจะเน้นท่องจำคำศัพท์พื้นฐานเป็นหลัก ไม่ได้เน้นไปที่การสื่อสารหรือสนทนา เหมือนโรงเรียนนานาชาติที่มีครูต่างชาติสอนในชั่วโมงเรียน อีกทั้งการสอนในเมืองไทยนิยมเรียนอังกฤษเพื่อใช้วัดผลการเรียนรู้เป็นการสอบ นอกจากนั้นนักเรียนหรือคนสังคมยังขาดแรงบันดาลใจในการเรียนภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาที่สองหรือภาษาที่สามก็ตาม และขาดการกระตุ้นให้อยากเรียนภาษาอังกฤษ เพราะฉะนั้นเมื่อไม่มีสิ่งกระตุ้นและไม่ได้นำมาใช้งานอย่างเป็นประจำ ก็อาจจะถูกลืม เมื่อจบคลาสเรียนภาษาอังกฤษไปแล้ว ไม่ได้ถูกนำไปใช้ในกิจวัตรแต่ละวันอย่างจริงจัง ไม่ได้ทบทวนทำให้กระบวนการเรียนรู้ภาษาไม่ต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อเหนื่อยและมองว่าภาษายากที่จะเรียนรู้พูดหรือเขียนในชีวิตประจำวัน

อุปสรรคการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย

1. ขาดความมั่นใจ

ด้วยวัฒนธรรมของไทยที่มีมาแต่ช้านาน สอนให้คนรุ่นใหม่อยู่ในกรอบทำให้เด็กไทยส่วนใหญ่มีนิสัยอายไม่กล้าแสดงออก และขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ

2. กลัวพูดผิด

สาเหตุจากกลัวการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร กลัวสื่อสารแล้วเขาไม่เข้าใจ และจับใจความสำคัญเนื้อหาไม่ได้ และกลัวความผิดพลาดเมื่อต้องพูด และคำศัพท์ค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอที่จะสนทนาหรือโต้ตอบคำถามกับเจ้าของภาษา ทำให้ฟังไม่ได้ใจความ ขาดความมั่นใจ นึกภาพไม่ออก ดังนั้นการเรียนภาษาจึงไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ทุกคำ แต่จะต้องรู้ให้มากพอเพื่อที่จะติดต่อสื่อสาร จึงจำเป็นต้องรู้คำศัพท์ 3,000 - 6,000 ขึ้นไป หรือ ระดับสูงถึง 15,000 คำ

3. ขาดการฝึกฝน

อันเนื่องมาจากภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาหลักของคนไทย และในชีวิตประจำวันคนส่วนใหญ่ก็ยังใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร สาเหตุคือไม่มีโอกาสได้ใช้บ่อย และนักเรียนมีพื้นฐานการเรียนมาต่ำ ทำให้โอกาสจะพัฒนาทันเพื่อนที่เก่งภาษาอังกฤษค่อนข้างยาก เพราะสังคมไทยไม่เน้นนิยมใช้ภาษาอังกฤษ พอมีคนใช้ภาษาอังกฤษจะกลายเป็นเรื่องแปลกใหม่ อย่างไรก็ตามควรเปลี่ยนภาษาไทยมาเน้นที่ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น

ตัวอย่างเช่น หาเพื่อนคุยเป็นภาษาอังกฤษ ฟังเพลงภาษาอังกฤษ อ่านหนังสือภาษาอังกฤษ เป็นต้น จะทำให้นักเรียนคุ้นเคย และลดปัญหาการใช้ภาษาไปได้มาก ที่สำคัญการฝึกฝนและใส่ใจอย่างสม่ำเสมอจะทำให้นักเรียนกลายเป็น Practice Makes Perfect ถึงจะผิดพลาดบ้าง แต่สามารถที่จะประสบความสำเร็จด้านภาษาได้

4. ขาดแรงบันดาลใจในการเรียน

การเรียนภาษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีคนส่งเสริมหรือแนะนำให้กำลังใจในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนในทุกมิติ หลายคนขาดครูที่ฝึกให้นักเรียนรักการอ่าน หรือการใช้ภาษาที่สองหรือสาม เช่น ภาษาถิ่น ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี เป็นต้น และจากไม่สามารถทำให้เนื้อที่ซับซ้อนให้เป็นเรื่องง่ายได้ บางครั้งนักเรียนอาจจะมีอคติกับการเรียนภาษาต่างประเทศที่ตัวเองไม่คุ้นเคยหรือคุ้นชิน เหมือนโรงเรียนนานาชาติ หรือ โรงเรียนอินเตอร์ต่างๆ จนทำให้ปัญหาภาษาอังกฤษของคนไทยฝังลึกยาวนาน ไม่กล้าที่จะใช้ เหตุผลนี้เป็นการปฏิเสธการเรียนรู้โดยสิ้นเชิง ซึ่งในปัจจุบันการสื่อสารภาษาอังกฤษถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก

5. การเรียน – การสอนภาษาอังกฤษไม่ถูกหลัก

วัฒนธรรมไทยเริ่มเรียนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล และได้รับการสอนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องมาเรื่อย ๆ กว่า 10 ปีขึ้นไป แต่นักเรียนหรือนักศึกษายังไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้สมบูรณ์แบบ โดยมักมองว่าการเรียนภาษาอังกฤษเน้นไวยากรณ์เพื่อไปสอบแล้วไม่ได้ต่อยอด ด้านอื่น ๆ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกต้องตั้งแต่แรก เริ่มต้นสอนทักษะภาษาอังกฤษจากการอ่าน การเขียนก่อนที่จะเรียนการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ดังนั้นควรจะเน้นไปที่การใช้มากกว่าระบบการท่องจำคำศัพท์ประโยคแต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้จริงในชีวิตประจำวัน

6. สภาพแวดล้อมจากคนรอบข้าง

นักเรียนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับคนรอบข้าง หรือเรียนภาษาอังกฤษให้เก่งได้ สิ่งสำคัญคือต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษาเป็นประจำ อาจเป็นเรื่องยากมากที่จะฝึกฝนทักษะการพูดของคุณโดยไม่มีคู่สนทนาและอาจทำให้เกิดปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษ เลยไม่กล้าใช้และสับสนเมื่อเจอคำสแลงเวลาทักทายกัน เป็นต้น

แนวทางการฝึกทักษะภาษาอังกฤษ

1. ฝึกพูดกับตัวเอง (Talking to yourself)

บันทึกการพูดของตัวเอง เพื่อเรียนรู้ว่าคำไหนออกเสียงผิด ออกเสียงไม่ถูกต้องตาม Phonics (โฟนิกส์) หรืออ่านหนังสือภาษาอังกฤษแบบอ่านออกเสียง ช่วยให้พูดถนัดปากมากขึ้น และเริ่มฝึกเล่าเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเองง่ายๆเป็นภาษาอังกฤษ เช่น อัดเสียงแล้วฟังที่ตัวเองพูด หรือลองพูดกับ Siri หรือ Google Assistant ลองดูว่า AI เหล่านั้นสามารถฟังภาษาอังกฤษของคุณรู้เรื่องหรือไม่

2. ฝึกฟังเพลงภาษาอังกฤษพร้อมอ่านเนื้อเพลงไปด้วยให้เป็นนิสัย (Listen to music)

หาฟังเพลงภาษาอังกฤษที่กำลังเป็นที่นิยมสักหนึ่งหรือสองเพลงพร้อมกับอ่านเนื้อร้องไปด้วย สิ่งนี้จะช่วยให้การออกเสียง การสร้างประโยค และคำศัพท์ของคุณ พัฒนาขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นเลือกง่ายๆ เข้าไว้แล้วค่อยพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ จะดีกว่า และฟังอย่างต่อเนื่อง วันละ 1 - 3 ชั่วโมง หรือเวลาว่าง เป็นต้น

3. พูดหน้ากระจก (In Front of The Mirror)

เดินไปที่หน้ากระจก ลองนึกภาพสถานการณ์และจำลองการพูดคุย ลองถามคำถาม พร้อมตอบคำถาม กระจกช่วยคุณในการพัฒนาความมั่นใจได้ นอกจากนี้ เรายังสามารถใช้กระจก สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพ สามารถนำสิ่งที่เห็นมาใช้ปรับปรุงการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง อ่านออกเสียง เพื่อให้จำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น และภาษากายของเราให้ดูดีขึ้นได้อีกด้วย

4. หยุดกังวลเรื่องไวยากรณ์ (Stop Worrying About Grammar)

จุดสำคัญของการสื่อสารคือการเข้าใจความหมายของภาษาที่เราศึกษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ง่ายและมีกลวิธีมากมายที่เอื้อต่อการเรียนอังกฤษ หากผู้สอนให้ความสนใจผู้เรียนที่เน้นเรื่องผู้เรียนเป็นหลัก ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่เล็งเห็นว่าภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่เรียกว่า Child's center ถ้าจะฝึกพูดภาษาอังกฤษให้ได้ต้องหยุดท่องหลักไวยากรณ์ เพราะนั่นเป็นวิธีที่ผิด ความเป็นจริง Native Speaker หรือเจ้าของภาษานั้นเวลาพูดออกมาโดยธรรมชาติโดยที่ไม่ได้นึกถึงหลักไวยากรณ์ หรือคิดง่ายๆแค่ว่าตอนใช้ภาษาไทยไม่ได้เน้น ประธาน กริยา กรรม หรือใช้แค่วลีและประโยคสั้นๆ ที่สามารถเข้าใจเนื้อหาที่พูดคุยได้ ดังนั้นการฝึกที่ดีคืออย่าไปกังวลเรื่องแกรมม่านัก

5. การฝึกฝนทำให้การพูดนั้นสมบูรณ์ขึ้น (Practice makes perfect)

การเรียนไวยากรณ์ก่อนการพูดหรือฟังนั้น เชื่อว่ามีประโยชน์ต่อผู้เรียน ไม่ได้หมายความว่าไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขให้ประโยคที่พูด หรือนึกถึงไวยากรณ์อย่างเดียว แต่ควรจะเล็งเป้าหมายไปที่การพูดและมีไวยากรณ์ควบคู่กันไปด้วยเพื่อทำให้ประโยคที่ใช้สมบูรณ์และถูกต้องตามหลักภาษา นักเรียนไม่ควรกลัวการพูดหรือใช้ภาษาผิดพลาดในขณะที่พูด แต่ต้องมั่นใจตัวเองว่าจะแก้ไขและทำให้ดีขึ้นในครั้งถัดไปได้

6. เพียงแค่ทำมัน (Do It Now)

การพูดกับตัวเองให้มากและพยายามฟังคนที่มีประสบการณ์มากกว่าตัวผู้เรียนให้มาก ไม่จำเป็นต้องวิตกหรือมีความกังวลใดให้รบกวนจิตใจ เพียงแค่ตั้งใจ และความมั่นใจจะมาเอง การฟังภาษาอังกฤษทุกวัน เริ่มจากการฝึกฟัง เฉพาะใน YouTube เช่น ช่อง Learn English room, Anglo-Link, ฝึกพูดภาษาอังกฤษพื้นฐาน, VOA learning English, Learn English with Learning English Academy ฯลฯ หรือฟัง Podcast ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจให้เลือกฟัง

7. ตั้งค่าอุปกรณ์ต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ (Tools in English Version)

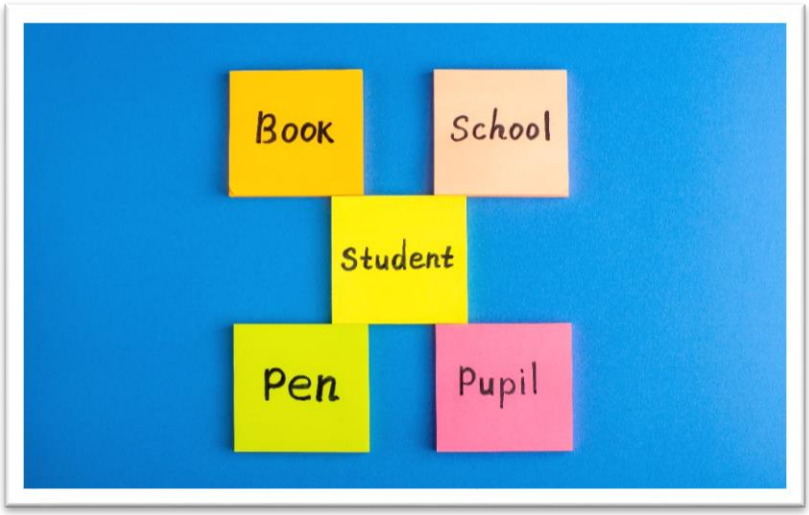
ไม่ว่าจะคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยตั้งค่าเมนูเป็นภาษาอังกฤษ รวมถึง Facebook, Twitter และโซเชียลมีเดียต่างๆ ที่ใช้งานเป็นประจำ ผู้เรียนจะได้คุ้นเคยกับภาษามากยิ่งขึ้น มีการรับข่าวสารเป็นภาษาอังกฤษ อ่านข่าวเหตุบ้านการเมืองต่างๆ และข่าวต่างประเทศผ่านช่อง BBC, CNN และ Google News หรือหาช่วงเวลาเหมาะสำหรับการอ่าน ทำให้ไม่น่าบื่อและสนุกและอ่านซ้ำมากกว่า 1 รอบ เพื่อทำความเข้าใจกับบริบทและเนื้อหาในบทความ วารสาร หรือหนังสือพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษทั้งออนไลน์และผ่านแอปพลิเคชัน เช่น Bangkok post และ The Nation

8. ดูหนัง ฟังเพลงหรืออ่านหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ (Listening to music and watching)

การดูหนัง ฟังเพลงภาษาอังกฤษเป็นประจำยังยืนยันว่าวิธีนี้ช่วยพัฒนาทักษะได้โดยการดูหนังและฟังเพลงทั้งวัน เพื่อซึมซับการออกเสียงหรือสำเนียงการพูดการอ่านและการฟังและเขียนตามไปด้วย จะยิ่งทำให้การพัฒนาทักษะภาษาเป็นไปง่ายยิ่งขึ้น มีบทความ นิยาย สารคดีออนไลน์ เรื่องเล่าให้อ่านและฟังเป็นภาษาอังกฤษพร้อมให้นักเรียนได้พัฒนาตลอด 24 ชั่วโมง สามารถฟังและพูดตามได้ทันที มีการออกเสียงให้เราทำตามได้ถูกต้องเหมือนเจ้าของภาษา 100 เปอร์เซ็นต์ ที่สำคัญอ่านฟรีมากมาย หรืออ่านข่าวของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักจะทำให้นักเรียนเกิดการเข้าใจ เข้าถึงภาษาได้ง่ายและเก่งได้ไม่ยาก เช่น Dictionary.com และ Oxford Dictionaries เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้เรียนสามารถที่จะฝึกฝนได้ตลอดเวลา เช่น ขับรถ เดินทางบนรถไฟฟ้า หรือตามสถานที่ท่องเที่ยว ตามหัวเมืองที่มีชาติต่างชาติอาศัยอยู่เป็นหลัก หรือแม้แต่บนโซเชียลมีเดีย (Social Media) และมือถือสามารถที่จะพูดหรือเลียนแบบตามได้อย่างถูกต้องและประหยัด

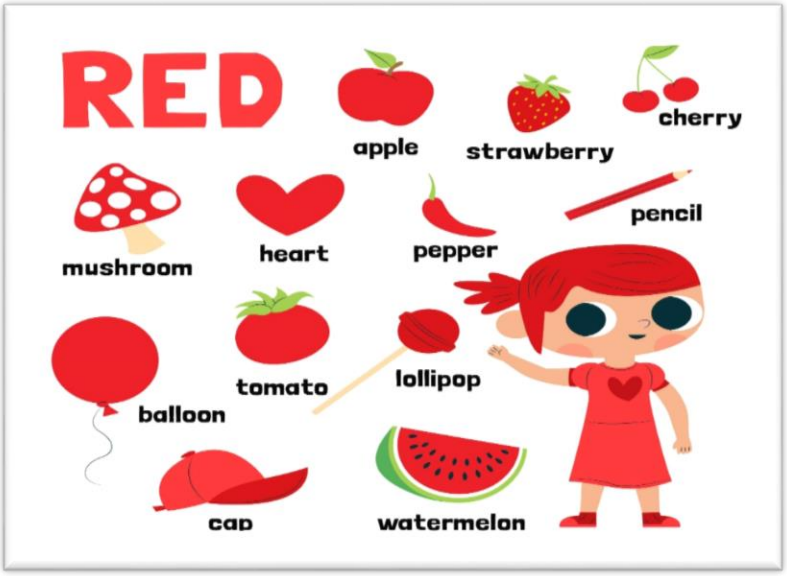
ยิ่งกว่านั้นคือห้ามแปลอังกฤษเป็นไทย เพราะว่าสาเหตุที่นักเรียนส่วนใหญ่พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ หรือฟังไม่ออกก็ตาม แต่ควรพยายามคิดเป็นภาษาอังกฤษอัตโนมัติช่วงแรกอาจจะถูกบ้าง ผิดบ้าง แต่ให้ ฟัง-คิด-พูด ต้องเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด เพราะว่าการคิดให้เป็นภาษาอังกฤษ (Think in English every time, everywhere, everyone) อีกหนึ่งวิธีที่ดีที่สุดที่ในการเรียนรู้ และจะทำให้คุณพูดหรือตอบบทสนทนาเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมได้ง่ายยิ่งขึ้น

9. ใช้ Post – It เพื่อจำคำศัพท์ หรือทำ Flashcards คำศัพท์พร้อมความหมายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและง่ายต่อการจดจำเป็นรูปภาพ แบ่งหมวดหมู่คำศัพท์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนรู้จัก เช่น สัตว์หรือสิ่งของ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน สนามกีฬา ประเทศ ฯลฯ เพื่อที่จะให้นักเรียนได้ใช้ทบทวนในยามว่าง หรือการใช้ Post – It เขียนคำศัพท์และนำไปแปะไว้ นักเรียนเห็นผ่านตาบ่อย ๆ ก็จะจำได้เอง ให้นักเรียนจำศัพท์วันละ 10 - 15 คำเพื่อสะสมคำศัพท์พื้นฐานไปสู่ขั้นสูงต่อไป ขณะเดียวกันการเขียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นภาษาอังกฤษสั้นๆ ประมาณ 3 - 4 บรรทัดหรือประโยคเพิ่มขึ้นทุกวัน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในภาษาเขียน

แผนภาพที่ 1 Post – It เพื่อจำคำศัพท์

(Festallor Education School of English, 2566)

แผนภาพที่ 2 Flashcards คำศัพท์พร้อมความหมาย

(Festallor Education School of English, 2566)

10. ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ (Daily Routine)

เปลี่ยนสภาพแวดล้อมของนักเรียนให้เต็มไปด้วยภาษาอังกฤษ ถือเป็นการฝึกฝนไปในตัว แต่ถ้าจะให้ง่ายและรวดเร็วต้องมีเพื่อนที่เป็นชาวต่างชาติหรือเพื่อนคนไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษอยู่เสมอ นอกจากจะได้เพื่อนแล้วเรายังได้ฝึกภาษาที่คล้ายเจ้าของภาษาหรือหลากหลายสำเนียงทั่วโลก นักเรียนจะได้ซึมซับทั้ง Accent และ Pronunciation ที่เป็นธรรมชาติ และมากกว่านั้นคือการจังหวะที่พูด หรือ pace to speak เพื่อให้ชินกับเสียงของชนชาติที่แตกต่างออกไป โดยเน้นไปที่ประเทศที่ใช้ภาษาเป็นหลัก เช่น สหราชอาณาจักร (United Kingdom) ประเทศสหรัฐอเมริกา (USA) ประเทศออสเตรเลีย (Australia) ประเทศนิวซีแลนด์ (New Zealand) ประเทศแคนาดา (Canada) ประเทศสิงคโปร์ (Singapore) ประเทศไอร์แลนด์ (Ireland) ประเทศฟิลิปปินส์ (Philippines) เป็นต้น จะทำให้การเรียนภาษาของนักเรียนหรือคนไทยมีศักยภาพทางด้านภาษาที่เท่าเทียมกับชาติอื่นที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรกหรือภาษาที่สองของประเทศ โดยเฉพาะในอนาคตข้างหน้า อาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “working language” นักเรียนจำเป็นต้องเข้าใจถ่องแท้ตามความหมายของวัฒนธรรมที่หลากหลายของการทำงานร่วมกับเพื่อนบ้านอาเซียนที่ทุกคนต้องเรียนรู้ และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ทั้งสิ้น

กระบวนพัฒนาภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21

กระทรวงศึกษาศึกษาธิการมีนโยบายปฏิรูประบบการเรียนการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อการพัฒนาตนและพัฒนาประเทศ

เบญจวรรณพงศ์มัฆวาน (2544: 2) กล่าวว่ากระทรวงศึกษาธิการได้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้นและการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแบบเข้มข้น สนองความต้องการของนักเรียนโดยครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความสามารถความถูกต้องและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการสอนของตลอดจนสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและมีประสิทธิภาพแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ คือ วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล วิธีการสอนแบบตรง วิธีการสอนแบบฟัง-พูด โดยการเรียนแบบสมัยใหม่ผู้สอนต้องส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะ ดังต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ได้พัฒนาภาษาผ่านทางศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ และความกล้าแสดงออกผ่านรูปแบบภาษาอังกฤษหรือมีศัพท์เทคนิคประกอบเกมส์หรือกิจกรรมของผลงานศิลปะนั้น ๆ

2. ทักษะการเป็นผู้นำและการพัฒนาบุคลิกภาพ ผู้เรียนสามรถเรียนรู้และพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สังคมและอารมณ์ ของการเรียนภาษามีกิจกรรมหรือเกมส์ รวมถึงบทบาทให้เด็กได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำได้ด้วย

3. ทักษะความร่วมมือและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงนั้นมีส่วนสำคัญมากถ้าหากนักเรียนไม่ได้ฝึกกิจกรรมทางภาษาที่เชื่อมโยงกับเพื่อนๆ หรือคนต่างชาติ การพัฒนาการจะเก่งมากขึ้น

4. ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาเป็น คิดเป็นระบบ สามารถคิดวิเคราะห์เรื่องที่ซับซ้อนได้และมีเหตุผล หลักการผ่านการใช้ภาษาอังกฤษไปในตัว

5. ความรู้ความเข้าใจด้านดิจิตอล ไม่ว่าจะเป็น AI (Artificial Intelligence) หรือโปรแกรมฝึกการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียนหรือพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้มีศักยภาพ

สรุป

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 พบว่าคนไทยมีสาเหตุมาจาก ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสม รูปแบบและวิธีการการสอนไม่ได้ทำผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะอย่างจริงจัง อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญด้านเน้นความจำคำศัพท์ กฎไวยากรณ์ ผู้เรียนขาดทักษะและประสบการณ์ในการใช้ ความวิตกกังวลกับหลักไวยากรณ์ และไม่สามารถสื่อสารข้อความให้เข้าใจได้ ดังนั้น ภาพรวมที่ผ่านมาคนไทยยังขาดความมั่นใจ ขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และขาดการกระตุ้นให้อยากเรียนภาษาอังกฤษ เพราะฉะนั้นเมื่อไม่มีสิ่งกระตุ้นและไม่ได้นำมาใช้งานอย่างเป็นประจำ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย มองว่ายากที่จะเรียนรู้พูดหรือเขียนในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตามเทคนิคและวิธีการทั้งหมดสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งการเรียนภาษาจะง่ายลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีความสนุก น่าสนใจ เกิดการพัฒนาสามารถแก้ปัญหาทางด้านภาษาของคนไทยได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ได้ผลจริง ดังนั้นการเรียนภาษาจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยกลยุทธ์และวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการฝึกฝน มีการพัฒนาอย่างเข้มข้น โดยอาศัยกิจกรรมควบคู่ไปกับการเรียนรู้ที่หลากหลาย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาทำให้ทราบถึง โอกาส ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนสอนภาษาอังกฤษของคนไทยที่เป็นปัญหาของประเทศมานานและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปเป็น 3 ส่วน ดังนี้ คือ

1. โอกาส เป็นสิ่งที่จำเป็นสำคัญคนไทยทุกคนคือภาษาอังกฤษมีบทบาทในชีวิตประจำวัน ช่วยเพิ่มโอกาสในความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และการติดต่อสื่อสารที่ครอบคลุมทั่วทั้งโลก หากคนไทยสามารถสร้าง

โอกาสจากภาษาได้จะทำให้คนไทยมีโอกาสก้าวหน้าในทุกสาขาอาชีพ และสามารถเทียบชั้นด้านการศึกษาและธุรกิจกับนานาชาติได้

2. ทำให้ทราบว่า สภาพสังคมปัจจุบันคนไทยมองว่าการเรียนภาษาต่างประเทศที่ตัวเองไม่คุ้นเคยเป็นไม่จำเป็นและเป็นเรื่องไกลตัว ทำให้สนใจเรียน ไม่ฝึกฝนต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาการเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น

3. อุปสรรคการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย คนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ติดอยู่ในกรอบการเรียนภาษาแบบเดิมเป็นอุปสรรค เช่น กลัวความคิดพลาด ขาดการฝึกฝน คำศัพท์ไม่เพียงพอ ขาดแรงบันดาลใจในการเรียน โดยเฉพาะการสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกหลักการ รูปแบบที่เหมาะมา สภาพแวดล้อมจากคนรอบข้าง ความกังวลและความกลัวเป็นปัญหาสำคัญทำให้ขาดความมั่นใจ และรู้สึกกลัว ส่งผลให้พวกเขาอายที่จะใช้อีกครั้ง เหล่านี้ล้วนเป็นกำแพงอุปสรรคของคนไทย

การอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมวิชาการ. (2545). *สภาพการเรียนการสอนภาษาระดับชั้นประถมศึกษาตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ พ.ศ. 2545.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ญาณิศา สู่ทรงดี,วิโรจน์ ทองปลิว, จงกิจ วงษ์พินิจ. (2566). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร, 25*(1), 273-292.

เบญจวรรณพงศ์มัฆวาน. (2544). *การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเจ็ดยอด เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัณฑ์นพ ผจญทรพรรค, ณัฐวุฒิ โพธิ์ทักษิณ, นรินทร์ มุกมณี. 2564. ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของคนไทย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 6*(3), 911-920.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สถาบันสอนภาษาอังกฤษ Engduo Thailand. (ม.ป.ป). *ความสำคัญของภาษาอังกฤษ.* เข้าถึงข้อมูล 27 ธันวาคม 2566. จาก https://engduothailand.com/importance-of-english/.

Festallor Education School of English. เข้าถึงข้อมูล 27 ธันวาคม 2566. จาก https://www.festallor-edu.com/post/why-english-is-important.

Partnership for 21st century learning. (2009). *Framework for 21st Century Learning.* เข้าถึงข้อมูล 27 ธันวาคม 2566. จาก http://www.p21.org/ourwork/p21-framework.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2024.6

มนุษย์นิเวศวิทยากับการตระหนักรู้คุณค่าของธรรมชาติอย่างเชื่อมโยงกันของสรรพสิ่งตามแนวทางพระพุทธศาสนา

Human Ecology and Awareness of Natural Value Linked All Things with Buddhism

พระครูปลัดเมธาวัฒน์ (สุทธิพจน์ สุทฺธิวจโน)[1], สุเทพ สุวีรางกูร[2] และ ชาตรี สุขสบาย[3]*
Phrakhrupaladmethawat Suttipot Sutdhivajano[1], Suthep Suvirangkun[2] and Chatree Suksabay[3]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1.พระครูปลัดเมธาวัฒน์ (สุทธิพจน์ สุทธิวจนโน)
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phrakhrupaladmethawat Suttipot Sutdhivajano
Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Thailand
Email: suttipot.sut@mbu.ac.th

2. สุเทพ สุวีรางกูร
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Suthep Suvirangkun
Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University,Thailand.
Email: suthep.suv@mbu.ac.th

Corresponding Author*:
3. ชาตรี สุขสบาย
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Chatree Suksabay
Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: chatree.suk@mbu.ac.th

คำสำคัญ: มนุษย์นิเวศวิทยา; ธรรมชาติ; พระพุทธศาสนา

Keywords: Human ecology; Natural; Buddhism

Article history:
Received: 30/10/2023
Revised: 23/11/2023
Accepted: 13/12/2023
Available online: 30/12/2023

How to Cite:
Sutdhivajano, P., Suvirangkun, S. & Suksabay, C. (2023). Human Ecology and Awareness of Natural Value Linked All Things with Buddhism, Journal of Dhamma for Life, 30(1), 58-67.

ABSTRACT

The objectives of this article are to conduct a literature review on the concepts of clear explanation, revealing that the unique relationship between humans and the natural ecosystem is extensive and ongoing. Human existence is intricately tied to a proper environmental ecosystem encompassing soil, water, air, energy, food sources, and minerals. The significance of natural ecosystems to human life and well-being cannot be overstated. Despite this, our most valuable resource, natural diversity, is often undervalued due to our greater emphasis on monetary value, leading to its depreciation and neglect. Ecosystems share similarities with other systems, characterized by components and systematic functions. The systematic and balanced functioning of various components is essential for the sustainability of the system. The interconnectedness between human beings and nature is vital for their mutual existence. Without a functioning natural ecosystem, human survival is compromised. Thus, according to Buddhist principles, a holistic perspective is adopted, viewing all things as interconnected and interdependent. The Buddhist principle of "itappaccayatā" or the principle of "paṭiccasamuppāda" emphasizes the continuous occurrence and interdependence of phenomena. It asserts that when one thing exists, it does so because another arises, and vice versa. This interdependence ensures a balanced relationship where each side benefits the other without taking advantage, ultimately leading to a harmonious result.

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนวรรณกรรม แนวความคิดที่นำมาอธิบาย พบว่า ความสัมพันธ์พิเศษที่มนุษย์มีกับระบบนิเวศธรรมชาติสิ่งแวดล้อมมีขอบเขตกว้างขวาง แต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เพราะการดำรงชีวิตของมนุษย์อยู่ได้เพราะมีระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ อากาศ พลังงาน แหล่งอาหาร แร่ธาตุ ระบบนิเวศธรรมชาติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ความหลากหลายทางธรรมชาติคือทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด แต่เรารู้สึกถึง “คุณค่า” ของความหลากหลายทางธรรมชาติน้อยที่สุด เพราะเราตีค่าของสิ่งบางอย่างเป็นตัวเงินได้ สิ่งนั้นก็สามารถถูกลดคุณค่าและทิ้งขว้างได้ ระบบนิเวศก็คล้ายกับระบบอื่น ๆ ซึ่งต่างก็มีองค์ประกอบของระบบที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบทำหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ความสมดุลและความยั่งยืนของระบบก็จะเกิดขึ้น มนุษย์กับธรรมชาติจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อการดำรงอยู่ต่อไป หากขาดระบบนิเวศธรรมชาติ มนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่ต่อไปได้ ดังนั้นตามหลักพุทธศาสนาจึงมองสรรพสิ่งอย่างเป็นองค์รวม ตามหลักการที่เกิดขึ้นโดยอาศัยกันและกันเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปตามหลัก อิทัปปัจจยตา หรือหลักปฏิจจสมุปบาท ดังความว่า “เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับไป สิ่งนี้ก็ดับ” ต่างฝ่ายต่างเอื้อประโยชน์กันและกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน และผลสุดท้ายคือความสมดุลอย่างแท้จริง

บทนำ

ปัจจุบันความสามารถทางวิทยาศาสตร์ที่เฟื่องฟูขึ้น จะช่วยให้มนุษย์สามารถปลดปล่อยความเป็นอิสระของตนเอง โดยที่ไม่ถูกกรอบจำกัดด้วยสภาวะธรรมชาติและชีวิตแบบสัตว์ ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์จะช่วยให้มนุษย์สามารถข้ามพ้นธรรมชาติและควบคุมธรรมชาติได้ (John Gray, 2563) ด้วยความเชื่อเช่นนี้ มนุษย์จึงกลายเป็นสิ่งมีชีวิตที่วิวัฒนาการตนเองขึ้นมาจากความเป็นสัตว์และสามารถเอาชนะสภาวะแบบสัตว์หรือธรรมชาติได้ แนวคิดที่มุ่งวิพากษ์ฐานคิดแบบยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) ที่ละเลยความเป็นสังคมหรือวัฒนธรรมของสายพันธุ์อื่นหรือสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ (John Hartigan, 2014) คำถามที่สำคัญว่า เรา “มนุษย์เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับวัฒนธรรมจากสายพันธุ์อื่นได้บ้าง” มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกับธรรมชาติเช่นเดียวกับสรรพสัตว์ทั้งหลาย แต่การดำรงชีพของมนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่น ก็คือ มีความสามารถในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้มนุษย์มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติแวดล้อมได้ ความสามารถทางด้านความเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้มนุษย์เราเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติจนมากเกินไป จนทำให้เกิดปัญหาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มากจนเกินไป หรือเกิดการล้างผลาญทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง

ภายใต้ระบบนิเวศที่กำลังพังทลายจากน้ำมือของมนุษย์บนเส้นทางของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย และการอนุรักษ์ที่แยกขาดออกจากวิถีชีวิตของผู้คน ปัญหาที่ถูกหลบซ่อนไว้อย่างมิดชิดภายใต้การจัดการระบบนิเวศของมนุษย์ และรัฐที่เข้ามาฉกฉวยทรัพยากรธรรมชาติ ผู้คนที่เคยมีชีวิตพึ่งพิงอยู่กับระบบนิเวศ

ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายลงไปอย่างไม่อาจเรียกกลับมาได้ (วรรณา แต้มทอง, 2564) แม่น้ำกลายเป็นบ่อน้ำ ป่ากลายเป็นพื้นที่หวงห้าม วิถีชีวิตที่เคยมีมาอย่างยาวนานเหลือเพียงเรื่องเล่า

จากประเด็นดังกล่าวจึงทำให้มีความน่าสนใจที่ว่า ความตื่นตัวต่อวิกฤตเรื่องสิ่งแวดล้อมปะทุขึ้นมาอีกครั้ง เมื่อ พอล โจเซฟ ครูตเซน (Paul Jozef Crutzen, 2006) เสนอว่าโลกกำลังเข้าสู่ช่วงเวลาที่เรียกว่า “มนุษย์สมัย” (Anthropocene) ซึ่งนิยามของสมัยดังกล่าว สื่อถึงการดำรงอยู่และพฤติกรรมของมนุษย์ที่กำลังส่งผลกระทบด้านลบต่อระบบนิเวศและสภาพภูมิอากาศของโลกอย่างมีนัยยะสำคัญ กล่าวให้ชัดก็คือ ในปัจจุบันการแทรกแซงธรรมชาติโดยมนุษย์นำมาซึ่งหายนะต่อโลกที่ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัด และผลกระทบดังกล่าวก็ย้อนกลับมาทำร้ายมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่มีการอิงอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการแห่งวัฏจักรที่สรรพสิ่งไม่อาจตั้งอยู่ได้โดยลำพัง ซึ่งมีปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา โดยมีมุมมองที่ว่า ทุกสรรพสิ่งมีชีวิตทั้งหลายขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเป็นเหตุปัจจัย ทำงานผสมผสานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบมีเป้าหมายเดียวกัน ในการมองเห็นความสำคัญของสรรพสิ่งและมองเห็นเอกภาพแห่งชีวิต มนุษย์กับธรรมชาติจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อการดำรงอยู่ต่อไป

มนุษย์นิเวศวิทยาคืออะไร

โดยทั่วไปแล้วคำว่า “มนุษย์นิเวศวิทยา” อาจมีคำที่เหมือน (สาขาวิชา) หรือคล้ายเคียงกันมีความเกี่ยวข้องกันหลัก ๆ หลายคำเช่น ระบบนิเวศน์ (Ecosystem) คือการศึกษาระบบความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม โดยมีพืชและสัตว์รวมทั้งมนุษย์เป็นองค์ประกอบ นิเวศวิทยา (Ecology) คือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มีมานานนับตั้งแต่สมัยกรีก แต่จัดเป็นศาสตร์อิสระ ถือเป็นสาขาวิชาหนึ่งของชีววิทยา อาจเรียกว่าชีววิทยาสิ่งแวดล้อม (Stauffer,1957) (Friederichs, 1958) ระบบนิเวศน์ของมนุษย์ (Human Ecosystem) คือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิงแวดล้อม (สุนทรี พรหมเมศ, 2563) โดยศึกษาใน 4 รูปแบบดังนี้

1) Mature Natural Ecosystems ระบบนิเวศน์ซึ่งอยู่ ในสภาพธรรมชาติอย่างแท้จริง ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ไม่มีผู้อาศัย ได้แก่ ป่า ภูเขา ทะเลทราย

2) Managed Natural Ecosystems ระบบนิเวศที่มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้อง มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ

3) Productive Natural Ecosystems ระบบนิเวศน์ที่มนุษย์ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และจริงจัง เพื่อให้ได้ผลผลิต

4) Urban Ecosystems ระบบนิเวศน์ที่มนุษย์ ใช้ประกอบกิจทำงาน มีสภาพของความเจริญอยู่ในเมือง

ในส่วนของ มนุษย์นิเวศวิทยา (Human Ecology) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การรักษาความสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้งสองจำเป็นต้องอาศัยหลักการจัดการทั้งที่ตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ให้ได้ทำหน้าที่ตามธรรมชาติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อความยั่งยืนของระบบเอง มนุษย์นิเวศวิทยาในที่นี้ วางอยู่บนพื้นฐานความคิดทางด้านสังคมศาสตร์มากกว่าทางด้านชีววิทยา มนุษย์นิเวศวิทยาจึงเป็นการศึกษาวิจัยด้านสังคมศาสตร์หรือสังคมวิทยา ภูมิศาสตร์ และมานุษยวิทยา ในทัศนะของนักวิชาการในสาขาวิชาดังกล่าว มนุษย์นิเวศวิทยาเน้นวิธีการศึกษาและมองว่า มนุษย์เราดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่แรกเริ่ม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติจึงเป็นหนึ่งในชุดความรู้ทางสังคมศาสตร์มายาวนาน ภายในศาสตร์ทางมานุษยวิทยามีชุดความรู้หนึ่งที่เรียกว่า “มนุษย์นิเวศวิทยา” (Human Ecology) ศึกษาเกี่ยวกับภาพรวมของวิถีชีวิตมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ จนก่อร่างสร้างสังคมและวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะอันโดดเด่นที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของพื้นที่นั้น ๆ ขึ้นมา แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรมมนุษย์เกิดขึ้นมายาวนานนับตั้งแต่อดีต นักปราชญ์ในโลกตะวันตกอย่าง เพลโต และอริสโตเติล ก็เคยเขียนถึงความสัมพันธ์เหล่านี้เอาไว้ตั้งแต่ยุคก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 350 ซึ่งเพลโตเชื่อว่า “พฤติกรรมมนุษย์เชื่อมโยงกับความรู้เป็นปัจจัยทางธรรมชาติที่มีมาแต่กำเนิด แม้ว่าธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอาจไม่ได้สอนอะไรใหม่ให้แก่มนุษย์ แต่จุดประสงค์ของธรรมชาติก็เตือนมนุษย์อยู่เสมอถึงข้อมูลที่มีอยู่แล้วในโลก” (Cowie, 1999) ขณะที่อริสโตเติลมองธรรมชาติแบบ “สารัตถะ” (Essence) ที่ดำรงอยู่ในตัวของมันเองหรือเป็นบ่อเกิดการเคลื่อนไหวของวัตถุโดยธรรมชาติ เช่น สสารที่มีการเปลี่ยนแปลง การเติบโตเป็นภาวะมีอยู่โดยไม่ทราบสาเหตุ ไม่ว่าภาวะแฝงหรือภาวะจริงแท้ ซึ่งโดยหลักการแล้ว อริสโตเติลสนับสนุนความคิดที่ว่า “มนุษย์เกิดมาบนโลกด้วยลักษณะ กระดานชนวนอันว่างเปล่า (Blank state) ที่พฤติกรรมความคิดของมนุษย์รอการถูกเติมเต็มด้วยประสบการณ์ใหม่อยู่เสมอ” (อรัญญา ศิริผล, 2564) ดังนั้น มนุษย์จึงไม่ได้เกิดมาพร้อมกับความรู้ในตัวเอง แต่ต้องแสวงหาความรู้ผ่านประสบการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและความรู้ที่ก่อให้เกิดสังคมวัฒนธรรมของมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามความคิดของอริสโตเติลก็ยังเชื่อว่า “ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์”

มนุษย์นิเวศวิทยามีคุณค่าต่อธรรมชาติอย่างไร

ในทางมานุษยวิทยามองว่า สังคมล่าสัตว์และเก็บของป่าในฐานะจุดกำเนิดอารยธรรมของมนุษย์ก่อนจะพัฒนาไปสู่การมีชัยเหนือธรรมชาติหรือสภาวะแบบสัตว์ (ตามความคิดแบบวิวัฒนาการสังคม) การวิวัฒนาการดังกล่าวสัมพันธ์กับรูปแบบการยังชีพ (พนา กันธา, 2564 : 100) ผู้คนที่อาศัยอยู่ในสังคมที่ยังชีพด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า ก็คือผู้ที่อาศัยอยู่ในโลกตั้งเดิมตามธรรมชาติมากกว่าจะเป็นโลกที่มีวัฒนธรรม การเข้าสู่สังคมแห่งการเลี้ยงสัตว์ก็คือพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของสังคมสัตว์เลี้ยงในฐานะสิ่งมีชีวิตที่ถูกควบคุม ก็คือสิ่งมีชีวิตที่ถูก

ผลักเข้าไปสู่รูปแบบการจัดการทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์ การควบคุมสัตว์เช่นนี้สัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับการแยกอยู่ตรงข้ามระหว่างความเป็นมนุษย์หรือวัฒนธรรมออกจากธรรมชาติ

มนุษย์นิเวศวิทยาคือการศึกษาพัฒนาการการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในทางสังคมศาสตร์โดยมองว่าสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ (Environmental determinism) แนวคิดนี้มองว่า มนุษย์เป็นผลผลิตของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นตัวกำหนด (Physical, climatic, geographical determinism) (อรัญญา ศิริผล, 2564 : 8) ทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไม่ว่าการเกิดขึ้นของสังคมวัฒนธรรมสถาบันโครงสร้างสังคมของมนุษย์ ต่างเป็นผลมาจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่โดยเฉพาะสภาพภูมิอากาศที่ทำให้แต่ละสังคมวัฒนธรรมมีแบบแผนในการใช้ชีวิตแตกต่างกัน ความเชื่อมโยงกันของระบบนิเวศกับวิถีชีวิตของมนุษย์ หากสำรวจดูความเป็นไปของทุกพื้นที่บนโลก ที่ใดก็ตามที่มีความหลากหลายชีวภาพสูง ย่อมพบความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มากตามไปด้วย (ศูนย์มานุษยวิทยาสิริรธร, 2564 : 199) เพื่อทำความเข้าใจความสามารถของมนุษย์ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ภายใต้ระบบนิเวศที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องศึกษา **“คุณค่า”** ต่อธรรมชาติที่มีผลในด้านมนุษย์นิเวศวิทยาด้วยสภาวะวิกฤติของธรรมชาติที่โลกเผชิญหน้าอยู่นี้หนักหนาสาหัสเพียงใด ระบบนิเวศทั่วโลกตั้งแต่แนวปะการัง ทุ่งหญ้า ป่าฝน และถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติอื่น ๆ ของสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ กำลังเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว (Edward O. Wilson, 2010) การสูญสิ้นเผ่าพันธุ์เกิดขึ้นและดำเนินไปท่ามกลางความไม่ตระหนักถึงหายนะที่กำลังจะมาเยือน ตัวอย่างการลดลงของประชากรแมลง นก และปลาน้ำจืดในแอฟริกาและเอเชีย ตลอดจนพืชสัตว์ในป่าฝนที่กำลังถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว เป็นหลักฐานรูปธรรมว่าด้วยภัยพิบัติครั้งใหญ่ที่กำลังก่อตัวขึ้น และชี้ชวนให้เราหันมาปรับบทบาทจากผู้ใช้อย่างล้างผลาญ มาเป็นผู้ปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นรากฐานของชีวิตและความมั่นคั่งอย่างแท้จริง

ความเป็นธรรมชาติย่อมมีความเป็นสมดุล และอะไรก็ตามที่มีความเป็นสมดุล สิ่งนั้นย่อมมีความมั่นคงยืนนาน ความมั่นคงยืนนานนี้เองที่เรียกว่าความยั่งยืน (Sustainability) ระบบนิเวศก็คล้ายกับระบบอื่น ๆ ซึ่งต่างก็มีองค์ประกอบของระบบที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบทำหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ความสมดุลและความยั่งยืนของระบบก็จะเกิดขึ้น ซึ่งในปัจจุบันระบบนิเวศของโลก (Global Ecosystem) เกิดความสูญเสียความสมดุลอันเนื่องมาจากองค์ประกอบหนึ่ง คือ ประชากร กล่าวคือมนุษย์กำลังใช้ศักยภาพของตัวเองอย่างเต็มที่ในฐานะผู้บริโภค ด้วยการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบนิเวศโลกมาใช้จนเกินขีดความสามารถที่ธรรมชาติจะรองรับได้ ความยั่งยืนของระบบนิเวศโลกกำลังเสื่อมถอย สภาวการณ์ของโลกในปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงสภาพแห่งการสูญเสีย ความสมดุลซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ความร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่าง ๆ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเกิดขึ้น เช่น ผลกระทบเรือนกระจก (Greenhouse Effects) โอโซนในบรรยากาศกำลังถูกทำลาย (Ozone Depletion) เอล นิโญ (El Nino) และภัย

ธรรมชาติลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดบ่อยขึ้นและรุนแรงมากขึ้น ล้วนเป็นผลที่เกิดจากการเสียสมดุลในองค์ประกอบของระบบนิเวศทางธรรมชาติโลกทั้งสิ้น

มนุษย์นิเวศวิทยากับการตระหนักรู้คุณค่าของธรรมชาติ

การพัฒนากระแสหลักในโลกปัจจุบันมุ่งเน้นความเจริญทางวัตถุเป็นสำคัญ ซึ่งมีฐานคิดที่มองโลกเป็นใหญ่เป็นศูนย์กลาง มองธรรมชาติแยกออกจากมนุษย์อย่างเด็ดขาด และมองธรรมชาติว่าเป็นวัตถุสนองประโยชน์แก่มนุษย์ เมื่อความคิดดังกล่าว มนุษย์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติจนเกินความจำเป็นและขาดจิตสำนึก รวมถึงขาดความเคารพต่อธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์จึงก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุลต่อระบบนิเวศ ดังนั้นการให้ความหมายแก่มนุษย์และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวชี้นำท่าทีของมนุษยชาติ การที่มนุษย์มีกระบวนทัศน์ว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สูงส่ง มีเหตุผลและสติปัญญามากกว่าสัตว์ชนิดอื่น ๆ นับจากยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน มนุษย์นำพาความหายนะมาสู่สิ่งแวดล้อมโดยไม่รู้ตัวว่าได้ทำอะไรลงไป ได้ฆ่าสัตว์และล้างผลาญธรรมชาติที่เกินขอบเขตที่ควร ทำลายถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตด้วยการบุกรุกของสัตว์ต่างถิ่น เราอาจคิดว่าโลกนี้ถูกสำรวจจนครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จริงอยู่ว่าเทือกเขาและแม่น้ำแถบทั้งหมดล้วนมีชื่อแล้ว การสำรวจชายฝั่งและสัณฐานโลกเราก็ทำมาแล้ว เราทำแผนที่พื้นมหาสมุทรแม้แต่ร่องที่ลึกที่สุดแล้ว บรรยากาศก็ถูกแบ่งออกเป็นชั้นและวิเคราะห์ทางเคมีหมดแล้ว ปัจจุบันเราจับตาดูโลกผ่านดาวเทียมตลอดเวลาจากห้วงอวกาศ แม้จะมีการค้นพบสิ่งมีชีวิต (ยศ สันตสมบัติ และ อรวรรณ นาวายุทธ, 2563 : 494) แต่สิ่งมีชีวิตทั้งหมดในโลกมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา สายพันธุ์ต่าง ๆ กำลังสูญหายไปในอัตราที่รวดเร็วขึ้นเรื่อย ๆ จากการกระทำของมนุษย์ เว้นเสียแต่ว่าเราจะพยายามปกป้องให้มันดีขึ้น

ความหลากหลายทางระบบนิเวศธรรมชาติคือทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดแต่เรารู้สึก **“คุณค่า”** ของความหลากหลายธรรมชาติน้อยที่สุด (ยศ สันตสมบัติ และ อรวรรณ นาวายุทธ, 2563 : 405) ระบบนิเวศธรรมชาติสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ แต่ก็ไม่อาจนำไปสู่จริยธรรมทางสิ่งแวดล้อมที่มั่นคงได้ ถ้าเราตีค่าบางสิ่งบางอย่างเป็นตัวเงินได้ สิ่งนั้นก็สามารถถูกลด **“คุณค่า”** และทิ้งขว้างได้ และยังเป็นไปได้ด้วยที่บางคนจะคิดฝันว่า เราจะยังคงใช้ชีวิตอย่างสุขสบายได้ในโลกที่ขาดแคลนความหลากหลายทางชีวภาพ เพราะพวกเขาคิดว่าเทคโนโลยีจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมประดิษฐ์ขึ้นมา และมนุษย์จะยังเจริญรุ่งเรืองต่อไปในโลกที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ด้วยน้ำมือมนุษย์ล้วน ๆ แต่เมื่อลองพิจารณาเรื่องต่อไปนี้คือ ความก้าวหน้าของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียว แต่ยังกำหนดด้วยอารมณ์ความรู้สึก มันเป็นคุณสมบัติเฉพาะของเผ่าพันธุ์เราว่ามนุษยชาติคือส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เป็นสายพันธุ์ที่วิวัฒนาการมาท่ามกลางสายพันธ์อื่น ๆ ยิ่งเรามองว่าเราเป็นส่วนหนึ่งเดียวกับสรรพสิ่งชีวิตอื่น ๆ เราก็สามารถค้นพบที่มาของอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ และมีความรู้เป็นฐานของการสร้างจริยธรรม ตระหนักรู้คุณค่าของธรรมชาติและการป้องกันดูแลสภาพแวดล้อม คือจริยธรรมที่มุ่งธำรงรักษาไว้ ไม่เพียงแต่ความสมบูรณ์พูนสุขและเสรีภาพของเผ่าพันธุ์มนุษย์เราเท่านั้น หากยังรวมถึงสิทธิโอกาสที่เปิดให้สำหรับโลกอันเป็นบ่อเกิดแห่งจิตวิญญาณของมนุษย์ด้วย

ความเชื่อมโยงกันของสรรพสิ่งตามแนวมนุษย์นิเวศวิทยากับแนวทางพระพุทธศาสนา

การเกิดมาเป็นมนุษย์ไม่ใช่เรื่องง่าย ย่อมมีเหตุปัจจัยมาก คุณค่าของการได้อัตภาพความเป็นมนุษย์นั้นเป็นลาภอันประเสริฐ จึงควรไม่ประมาทในการดำรงชีวิต อยู่กันด้วยสันติ มีเมตตาต่อกัน การจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วดำรงชีวิตอยู่อย่างสัมมาทิฏฐิเป็นของที่ยากยิ่ง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสพุทธพจน์แก่พญานาคเอรกปัตต์ว่า

กิจโฉ มนุสฺสปฏิลาโภ กิจฺฉ์ มจฺจาน ชีวิตฺ.

การได้เกิดมาเป็นมนุษย์ก็นับว่ายาก การดำรงชีวิตอยู่ของเหล่าสัตว์ก็นับว่ายาก (มหามกุฏราชวิทยาลัย ,2556 : ขุ.ธ.(ไทย) 42/150/329) อัตภาพความเป็นมนุษย์นั้น มีจุดกำเนิดที่เป็นไปตามกระแสแห่งกฎธรรมชาติทั้งสิ้น มีความสัมพันธ์ด้วยปัจจัยต่าง ๆ อย่างไม่ขาดสาย เกิดขึ้นสืบต่อกันไปอย่างเป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน จากอดีตชาติสู่ปัจจุบันชาติก็เชื่อมโยงกันด้วยวังวนของกิเลส กรรม วิบาก ดังกล่าวแล้ว เมื่อมนุษย์ยังมีกรรมซึ่งเป็นเสมือนพื้นที่ของชีวิต มีวิญญาณเป็นเสมือนพืชพันธุ์ของชีวิต มีตัณหาเป็นเสมือนน้ำเชื้อของชีวิต ก็ยังต้องมีการเวียนว่ายตายเกิดอยู่

ทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ได้ดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยว ต่างพึ่งพาอาศัยกัน บังคับกำหนดซึ่งกันและกัน โลกธรรมชาติที่ดำรงอยู่จริงนั้น ล้วนอยู่ในภาวะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เกิดใหม่ และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ภายในนั้นมีบางสิ่งบางอย่างกำลังเกิดและกำลังพัฒนา มีบางสิ่งบางอย่างกำลังพังทลาย และกำลังเน่าเปื่อยเป็นเช่นนี้เสมอ การพิจารณาปรากฏการณ์ใด ๆ จึงไม่อาจพิจารณาเฉพาะแง่มุมที่ปรากฏการณ์แต่ละอย่างสัมพันธ์และกำหนดซึ่งกันและกันเท่านั้น หากแต่ยังต้องพิจารณาจากแง่มุมที่มันเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงและพัฒนา รวมทั้งแง่มุมที่มันเกิดขึ้นและการดับสูญไปของมันด้วย ทุกสรรพสิ่งในอดีตมีการเชื่อมโยงแบบเวียนซ้ำรอยเดิมอย่างง่าย ๆ แต่ก็ต้องมองว่ามันเป็นการเชื่อมโยงที่ก้าวไปข้างหน้า เป็นการเชื่อมโยงที่ยกระดับสูงขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสถานะเก่าไปสู่สถานะใหม่ การเชื่อมโยงจากง่าย ๆ ไปสู่ความสลับซับซ้อน จากต่ำไปหาสูง การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่กำลังดับสูญกับสิ่งที่เกิดใหม่ ระหว่างสิ่งเน่าเปื่อยกับสิ่งที่พัฒนา โลกต่างพัฒนาไปตามกฎแห่งการเคลื่อนไหว และสะท้อนของวัตถุและการดำรงอยู่

ในทางพระพุทธศาสนามองว่า จริง ๆ ในโลกนี้ดำเนินไปตามวิถีแห่งธรรมชาติ มีการพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างเป็นเอกภาพ ไม่มีสิ่งใดเป็นอิสระเด็ดขาดและมีความหมายในตัวเองอย่างสมบูรณ์ พระพุทธศาสนาได้มีการอธิบายหลักการที่เกิดขึ้นโดยอาศัยกันและกันเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปในหลักปฏิจจสมุปบาท ที่แสดงเหตุผลเป็นกลาง ๆ ว่าสิ่งทั้งหลายเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยกันเกิดสืบเนื่องกันต่อกันมาตามกระบวนการเหตุผลอย่างไม่มีที่สิ้นสุด หลัก อิทัปปัจจยตา หรือหลักปฏิจจสมุปบาท เป็นหลักธรรมอีกหมวดหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในรูปของกฎธรรมชาติทั้งหลาย เพราะทุกสิ่งในจักรวาลดำเนินไปตามกฎของเหตุปัจจัย ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นโดยความบังเอิญ ดังความว่า “เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับไป สิ่งนี้ก็ดับ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556 : ขุ.อุ.(ไทย) 44/38/1) ความจริงสรรพสิ่งคือความว่างเปล่า หรือ

สุญญตา ไม่มีตัวตนที่ดำรงอยู่อย่างถาวร สรรพสิ่งดำเนินไปตามกฎธรรมชาติ ซึ่งมีหลักทั่ว ๆ ไปว่า เมื่อมีสิ่งหนึ่งก็ย่อมต้องมีอีกสิ่งหนึ่ง เมื่อไม่มีสิ่งหนึ่งก็ย่อมไม่มีอีกสิ่งหนึ่ง” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556 : ขุ.อุ.(ไทย) 44/38/59) จากข้อความนี้อธิบายยืนยันว่าหลักปฏิจจสมุปบาท แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางธรรมชาติแห่งการอาศัยซึ่งกันและกันของสิ่งต่าง ๆ ว่าต้องเกี่ยวเนื่องกันอยู่เสมอ โดยเป็นผลแห่งวิวัฒนาการที่เกิดจากความเป็นปัจจัยอาศัยกันตลอดไปในทำนองเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมก็ดำเนินไปตามกระบวนการแห่งเหตุปัจจัย

วิวัฒนาการโลกในชีวิตจึงเป็นเพียงการอธิบายให้เห็นความขยายตัวแห่งกระบวนการธรรมชาติ ในทางที่เจริญขึ้นและในทางที่ทรุดโทรมลงตามเหตุปัจจัยเวียนกันไปเรื่อย ๆ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2555 : 85) ไม่มีเบื้องต้นไม่มีเบื้องปลาย ถือเป็นกฎธรรมชาติในความหมายที่ว่ามีความจริงแบบภววิสัย (Objective) ไม่ได้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา แม้ไม่มีมนุษย์กฎดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ ทุกสิ่งในระบบนิเวศโลกทำให้วงจรแห่งสรรพสิ่งมีชีวิตทั้งหลายขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเป็นเหตุปัจจัยทำงานผสมผสานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบมีเป้าหมายเดียวกันในการมองเห็นความสำคัญของสรรพสิ่งและมองเห็นเอกภาพแห่งชีวิต มนุษย์กับธรรมชาติจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อการดำรงอยู่ต่อไป หากขาดธรรมชาติมนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่ต่อไปได้ ดังนั้นตามหลักพุทธศาสนา มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาตนเองตั้งแต่กระบวนทัศน์ที่ถูกต้อง มองสรรพสิ่งอย่างเป็นองค์รวม ในขณะเดียวกันก็พัฒนาปัญญาให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับสรรพสิ่งได้อย่างประสานกลมกลืน ต่างฝ่ายต่างเอื้อประโยชน์แก่กัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เพื่อผลสุดท้ายคือความสมดุลอย่างแท้จริง สรรพสิ่งที่มีอยู่ได้เกิดขึ้นบนโลกนี้ ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต จะมีการเปลี่ยนแปลงตามหลักพุทธธรรมที่ว่า มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นวัฏจักรของความเปลี่ยนแปลงและหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง สรรพสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่สัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ โดยรอบไม่ได้ แต่จะปฏิสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งกันและกัน ทุกสิ่งในระบบนิเวศโลกทำให้วงจรแห่งสรรพสิ่งทั้งหลายขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะมีการพึ่งพาอาศัยกัน เป็นเหตุปัจจัยทำงานประสานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

สรุป

มนุษย์จะมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติได้ก็ต่อเมื่อความสัมพันธ์ขององค์ประกอบคือ มนุษย์ สังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี โดยที่ทุกส่วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลในทางเกื้อกูลกัน และทำให้ดำรงอยู่ด้วยดีด้วยกันได้ ปัญหาที่เรากำลังเผชิญคือการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพการทำลายสภาพแวดล้อม แม้แต่เราจะไม่อาจกอบกู้สิ่งที่สูญเสียไปแล้วกลับคืนมาได้ แต่เราสามารถชะลออัตราการสูญเสียให้อยู่ในระดับน้อยลงได้ ทำให้สิ่งที่เหลืออยู่ คือโลกที่มีชีวิตและมีดุลยภาพของการกำเนิดและการสูญพันธุ์ของสายพันธุ์ต่าง ๆ แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่อดีต จากนั้นการพัฒนาด้านมุมมองและแนวคิดในการศึกษาทำความเข้าใจสรรพสิ่งธรรมชาติกลับความเป็นอยู่ของมนุษย์ก็ปรับเปลี่ยนเรื่อยมาก็เกิดความรู้ในสังคม

ตะวันตก ทั้งทางสายวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างกว้างขวาง ซึ่งทั้งหมดนี้แม้จะชี้ให้เห็นข้อถกเถียงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ที่ทำให้เกิดสังคมและวัฒนธรรมตามมา ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์แม้ว่าจะมีมุมมองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามมาอย่างมากมาย วิธีการศึกษามักมองว่า “มนุษย์เป็นศูนย์กลาง” (สภาพแวดล้อมอาจมีความเป็นไปได้ในการสร้างข้อจำกัดพฤติกรรมหรือชีวภาพของมนุษย์เท่านั้น) แต่ไม่ใช่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม มนุษย์เป็นผู้ทำให้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เฟื่องฟูอย่างกว้างขวางมีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง และการมองว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและสติปัญญาความคิดสามารถแสวงหาความรู้ต่อไปได้อย่างไม่มีวันสิ้นสุด มนุษย์มองตัวเองในความสัมพันธ์กับธรรมชาติที่เริ่มเชื่อมั่นในภูมิปัญญาและความสามารถของตนเอง ในการใช้ความรู้เอาชนะอุปสรรคจากธรรมชาติได้ แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์เป็นเพียงหนึ่งในองค์ประกอบของสรรพสิ่งในธรรมชาติเพียงเท่านั้น และเป็นส่วนหนึ่งของการไหลเวียนของพลังงาน สสาร พันธุกรรมของมนุษย์ปรับตัวไปตามการเชื่อมโยงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะให้เผ่าพันธุ์ของมนุษย์เองปรับตัวและดำลงอยู่ได้ สิ่งแวดล้อมและมนุษย์ต่างเป็นเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกัน รวมถึงเป็นข้อถกเถียงต่อไป ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในบทบาทต่าง ๆ ในมุมมองของพระพุทธศาสนานั้นมองสรรพสิ่งอย่างเป็นองค์รวม เพื่อเป็นประโยชน์แก่กันไม่เอารัดเอาเปรียบกัน สรรพสิ่งที่มีอยู่ที่เกิดขึ้นในโลกนี้ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามหลักการที่ว่า “มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป” เป็นวัฏจักรของการเปลี่ยนแปลงและหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เอกสารอ้างอิง

จอห์น เกรย์ (John Gray). (2563) *อำลามนุษย์นิยม : ข้อคิดเกี่ยวกับมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ* (เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล และ ชยางกูร ธรรมอัน), ผู้แปล. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.

พนา กันธา, (2564). *หลากหลายพันธุ์ : วิธีวิทยาเกี่ยวกับโลกหลากหลายสายพันธุ์.* ใน ยุกติ มุกดาวิจิตร, *มานุษยวิทยาพ้นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2555). *พุทธธรรมฉบับปรับขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่32). กรุงเทพฯ: ผลิธัมม์.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2556). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ยศ สันตสมบัติ และ อรวรรณ นาวายุทธ. (2563). *ความหลากหลายแห่งสรรพชีวิต.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา (โครงการจัดพิมพ์คบไฟ).

วรรณา แต้มทอง. (2564). *มานุษยวิทยากับความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม*. ใน โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, *สืบทฤษฎี สาววิธีคิด การเดินทางของมานุษยวิทยา.* กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

สุนทรี พรหมเมศ. (2563). *มนุษยนิเวศวิทยา = Human ecology*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศูนย์มานุษยวิทยาสิริรธร. (2564). *สืบทฤษฎี สาววิธีคิด การเดินทางของมานุษยวิทยา.* กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

อรัญญา ศิริผล. (2564). *มานุษยวิทยานิเวศ : พัฒนาการ แนวคิดและข้อถกเถียง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Cowie, F. (1999). *What's Within?* Oxford: Oxford University press.

Edward O. Wilson, (2010) *The Diversity of Life: With a New Preface.* Harvard University and other press.

Friederichs, K. (1958). A definition of ecology and some thoughts about basic concepts. *Ecology, 39* (1), 154–159.

Hartigan, J. (2014). *Aesop's Anthropology: A Multispecies Approach.* Minneapolis: University of Minnesota press.

Paul Jozef Crutzen. (2006). *The Anthropocene.* In E. Ehlers & T. Krafft (Eds.), Earth System Science in the Anthropocene. Berlin and Heidelberg: Springer.

Stauffer, R. C. (1957). Haeckel, Darwin and ecology. *The Quarterly Review of Biology. 32*(2), 138–144.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2024.7

อสุภกรรมฐาน ความตาย : กรณีศึกษาในตติยปาราชิก

Asupha Kammathana on The Death: A Case Study in The Tatiya Parachika

พระมหาขนบ สหายปญฺโญ[1], จันทิมา แสงแพร[2]*, พระครูปลัดภูมิผา ปญฺญาธโร[3], พระปลัดสิทธิเดช สีลเตโช[4], พระมหาธรัณสพจน์ จิตฺตปญฺโญ[5]

Phramahakhanob Sahayapanyo [1], Janthima Seangphrae[2]*, Phrakrupaladphoompha Phanyatharo[3], Phrapaladsitthidet Silatejo[4], Phramahataransaphod Jittapunyo[5]

ARTICLE INFO

Name of Authors:
1. พระมหาขนบ สหายปญฺโญ (เข้ทอง), ดร.
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramahakhanob Sahayapanyo (Khethong), Dr.
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: khanob.khe@mbu.ac.th
3. พระครูปลัดภูมิผา ปญฺญาธโร (สิงหเศรษฐศักดิ์), ดร.
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phrakrupaladphoompha Phanyatharo (Singhasetthasak), Dr.
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: phoompha.pha@gmail.com
4. พระปลัดสิทธิเดช สีลเตโช (เรืองเดช), ดร.
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phrapaladsitthidet Silatejo (Rueangdet), Dr.
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: sitthidet.sil@gmail.com
5. พระมหาธรัณสพจน์ จิตฺตปญฺโญ (นันทพานิชย์)
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramahataransaphod Jittapunyo (Nantapanit)
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: taransaphod.jit@gmail.com

Corresponding Author*
2. ดร.จันทิมา แสงแพร
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ABSTRACT

Asubhakammatthana constitutes one of the 40 meditations, imparted by Lord Buddha as a means to relinquish chandrakha, encompassing lust and attraction within the body. This practice was bestowed upon 500 monks at Kuthakhara Mahawan in the Vesali District. As a consequence of engaging in this meditation, these monks grew disenchanted with their physical forms, leading some to take their own lives, either individually or by seeking assistance from others. The demise of these monks resulted from the abandonment of past karma, an inevitable process beyond anyone's intervention.

Lord Buddha introduced Asubha kammathana to offer a pragmatic approach for ordinary monks to detach from their corporeal attachments. He foresaw that if these monks were to pass away harboring sentiments of self-love and fear of death, their perspectives would be uncertain, rendering their ordination ineffective. In reality, whether these monks chose to practice Asubha Kammathana or not, their ultimate demise was inevitable. The act of engaging in Asubha Kammathana, therefore, can be seen as a compassionate guidance from Lord Buddha, rather than a commentary on the quality of death itself.

Dr.Janthima Seangphrae
Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: janthima.sea@mbu.ac.th

คำสำคัญ
อสุภกรรมฐาน; ความตาย; ตติยปาราชิก

Keywords:
Asubhakhammathana; Death; Tatiya Parachika

Article history:
Received: 10/12/2023
Revised: 18/01/2024
Accepted: 12/02/2024
Available online: 13/02/2024

How to Cite:
Khethong, P. S., et al. (2024). Asupha Kammathana on The Death: A Case Study in The Tatiya Parachika. *Journal Damma for Life, 30*(1), 68-84.

บทคัดย่อ

อสุภกรรมฐานเป็นหนึ่งในกรรมฐาน 40 เป็นข้อปฏิบัติเพื่อถ่ายถอนฉันทราคะคือความกำหนัดติดใจในร่างกาย พระพุทธเจ้าทรงประทานแก่ภิกษุ 500 รูป ณ กูฏาคารศาลาป่ามหาวัน เขตกรุงเวสาลี ผลจากการปฏิบัติส่งผลให้ภิกษุเหล่านั้นเกิดความเบื่อหน่ายในร่างกาย จนนำไปสู่การฆ่าตัวตาย ทั้งด้วยทำเอง และวานให้ผู้อื่นกระทำ การมรณภาพของภิกษุเหล่านั้นเป็นเพราะการให้ผลของกรรมเก่า ซึ่งใครก็ไม่สามารถช่วยอะไรได้ การที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนอสุภกรรมฐานแก่ภิกษุด้วยประสงค์จะให้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อถ่ายถอนความยึดติดในร่างกาย แก่ภิกษุที่ยังเป็นปุถุชน พระพุทธเจ้าทรงมองว่าหากภิกษุเหล่านั้นมรณภาพไปพร้อมด้วยความรู้สึกรักตัวกลัวตายจักมีคติที่ไม่แน่นอน การบวชก็จะไม่มีผลอันใด ในความเป็นจริงภิกษุเหล่านั้นจะเจริญอสุภกรรมฐานหรือไม่ก็ตาม ก็ต้องมรณภาพอยู่นั่นเอง การแสดงอสุภกรรมฐานจึงเป็นความกรุณาของพระพุทธเจ้า มิใช่การพรรณนาคุณแห่งความตายแต่ประการใด

บทนำ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง วิเคราะห์ปาราชิก 4 ในสมันตปาสาทิกา กับกฎหมายคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน เหตุการณ์เกี่ยวกับตติยปาราชิกนี้ เกิดขึ้นขณะที่พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ กุฏาคารศาลาป่ามหาวัน เขตกรุงเวสาลี ขณะนั้นพระองค์ได้ตรัสสอนอสุภกรรมฐาน พรรณนาคุณอสุภกรรมฐาน ตรัสสรรเสริญการเจริญอสุภกรรมฐาน (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: สำ.มหา.31/1348/230) แก่ภิกษุทั้งหลาย ต่อมาพระองค์ตรัสบอกแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ประสงค์เสด็จหลีกเร้นอยู่เพียงพระองค์เดียวครึ่งเดือน ทรงห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปหา ยกเว้นภิกษุผู้นำภัตตาหารเข้าไปถวาย ภิกษุทั้งหลายก็รับทราบพระประสงค์นั้น หลังจากนั้นไม่นาน เหล่าภิกษุ

ต่างก็ประกอบความเพียรเจริญอสุภกรรมฐาน จนกระทั่งเกิดความรู้สึกอึดอัดเบื่อหน่ายร่างกายของตน บางรูปฆ่าตัวตาย วานกันและกันให้ฆ่าบ้าง ให้คนวัดฆ่าบ้าง ดังปรากฏข้อความในมหาวิภังค์ว่า

> "... แล้วพากันประกอบความเพียรในการเจริญอสุภกรรมฐานหลายประการ กระทั่งเกิดความรู้สึกอึดอัด เบื่อหน่าย รังเกียจร่างกายของตน เหมือนชายหรือหญิงที่เป็นหนุ่มสาวชอบแต่งตัว อาบน้ำ สระเกล้า มีซากศพงู ซากศพสุนัข หรือซากศพมนุษย์มาติดอยู่ที่คอ เกิดความรู้สึกอึดอัด เบื่อหน่าย รังเกียจ ภิกษุเหล่านั้นจึงฆ่าตัวตายบ้าง ให้กันและกันให้ฆ่าบ้าง ภิกษุบางกลุ่มพากันเข้าไปหาตาเถนมิคลัณฑิกะ บอกว่า ขอโอกาสหน่อยเถิด ท่านช่วยฆ่าพวกอาตมาทีเถิด บาตรและจีวรนี้จักเป็นของท่าน (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/176/237)

จะเห็นได้ว่า ผลจากการเจริญอสุภกรรมฐาน ทำให้ภิกษุเหล่านั้นเกิดความเบื่อหน่ายในร่างกายของตน ฝ่ายตาเถนมิคลัณฑิกะก็รับจ้างฆ่าภิกษุทั้งหลาย เพราะเห็นแก่บาตรและจีวร วันหนึ่งเขาถือดาบเปื้อนเลือดไปล้างที่ฝั่งแม่น้ำวัคคุมุทา และเกิดความเดือดร้อนใจว่าตนเองได้สร้างบาปไว้มหันต์ เพราะฆ่าภิกษุไปหลายรูป แต่เขาก็กลับคิดอีกว่าที่ทำอย่างนี้เป็นการสั่งสมบุญต่างหาก เพราะได้ช่วยคนที่ยังไม่พ้นทุกข์ให้พ้นจากทุกข์ เมื่อกลับไปถึงวัดจึงป่าวประกาศอีกว่า ใครที่ยังไม่พ้นทุกข์ ข้าพเจ้าจะช่วยให้พ้นทุกข์ ต่อจากนั้นเขาก็ตั้งหน้าตั้งตาฆ่าภิกษุ ดังปรากฏข้อความในมหาวิภังค์ว่า เวลานั้น เขาฆ่าภิกษุวันละ 1 รูปบ้าง 2 รูปบ้าง 3 รูปบ้าง 4 รูปบ้าง 5 รูปบ้าง 6 รูปบ้าง 7 รูปบ้าง 8 รูปบ้าง 9 รูปบ้าง 10 รูปบ้าง 20 รูปบ้าง 30 รูปบ้าง 40 รูปบ้าง 50 รูปบ้าง 60 รูปบ้าง (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.2/176/240)

จากหลักฐานที่ปรากฏนี้จะเห็นได้ว่า จำนวนภิกษุที่ถูกมิคลัณฑิกะฆ่าได้เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ มากสุดวันละ 60 รูป ในอรรถกาถากล่าวว่า จำนวนภิกษุที่ถูกฆ่ามีจำนวนถึง 500 รูป (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.อ.2/312) ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเอนจอนาถมาก เหตุการณ์ทั้งหมดนี้เป็นต้นเหตุให้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติปาราชิกข้อที่ 3 (ตติยปาราชิก)

อสุภกรรมฐานคืออะไร

อสุภะ แปลว่า "ไม่งาม ไม่สวย" โดยความหมาย คือไม่น่าชื่นชม น่าเกลียด เป็นหนึ่งใน กรรมฐาน 40 อย่าง เป็นกรรมฐานที่มุ่งคลายราคะ เป็นการค้นหาความจริงจากวัตถุที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ของที่คนมัวเมาหลงใหลว่าสวยสดงดงาม ซึ่งเป็นการฝึกมองให้เห็นกฎแห่งความเป็นจริง เป็นเหตุให้ถอนฉันทราคะคือความกำหนัดติดใจในร่างกายเสียได้ ในฎีกาวิสุทธิมรรคได้แสดงไว้ 10 ประการ เช่น อุทธุมาตกอสุภะ คือการพิจารณาให้เห็นเป็นซากที่พองขึ้น โดยความที่มันค่อยอืดขึ้นตามลำดับนับแต่สิ้นชีวิตไป เป็นต้น (มูลนิธิภูมิพโลภิกขุ, 2539 : 468-505) โดยรวมเป็นการพิจารณาร่างกายของคนและสัตว์ที่ตายไปแล้ว นับแต่วันตายเป็นต้นไป มีร่างกายขึ้น

บวม พองไปด้วยลม ที่เรียกกันว่า ศพขึ้นอืดนั่นเอง ภิกษุผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี พึงหวังได้ข้อนี้ คือ จักเป็นผู้มีปัญญา คือ ประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาเห็นทั้งความเกิดและความดับอันเป็นอริยะชาแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นดำรงอยู่ในธรรม 5 ประการนี้แล้ว พึงเจริญธรรม 4 ประการให้ยิ่งขึ้นไป คือ พึงเจริญอสุภะเพื่อละราคะ พึงเจริญเมตตาเพื่อละพยาบาท พึงเจริญอานาปานสติเพื่อตัดวิตก พึงเจริญอนิจจสัญญาเพื่อถอนอัสมิมานะ ภิกษุทั้งหลาย อนัตตสัญญาย่อมปรากฏแก่ภิกษุผู้ได้อนิจจสัญญา ภิกษุผู้ได้อนัตตสัญญา ย่อมบรรลุนิพพานที่ถอนอัสมิมานะได้ในปัจจุบัน (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: อง.นวก. 37/205/547)

ในอสุภสูตร พระพุทธเจ้าทรงแสดงอสุภะ โดยให้พิจารณาร่างกายว่าไม่สวยไม่งาม อีกทั้งทรงให้กำหนดอานาปานัสสติควบคู่กันไปกับการพิจารณาความไม่เที่ยงในสังขารทั้งหลาย ดังปรากฏข้อความว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอทั้งหลายพิจารณาเห็นอารมณ์ว่าไม่งามในกายอยู่ ย่อมละราคานุสัยในเพราะความเป็นธาตุว่างามได้ เมื่อเธอทั้งหลายเข้าไปตั้งอานาปานสติไว้เฉพาะหน้าในภายใน ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งวิตกทั้งหลายในภายนอก อันเป็นฝักฝ่ายแห่งความคับแค้นเหล่านั้น ย่อมไม่มี เมื่อเธอทั้งหลายพิจารณาเห็นความไม่เที่ยงแห่งสังขารทั้งปวงอยู่ ย่อมละอวิชชาได้ วิชชาย่อมเกิดขึ้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: อง.นวก.45/264/506) ในอาพาธสูตร พระองค์ตรัสถึงความหมายของอสุภะไว้ว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้พิจารณาเห็นกายนี้เท่านั้น ตั้งแต่พื้นเท้าขึ้นไป ตั้งแต่ปลายผมลงมามีหนังหุ้มอยู่โดยรอบ เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่าง ๆ ว่า ในกายนี้มี ผม ขนเล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ไต หัวใจ ตับ พังผืด ม้ามปอด ไส้ใหญ่ไส้น้อย อาหารใหม่ อาหารเก่า ดี เสลด หนอง เลือด เหงื่อ มันข้นน้ำตา เปลวมันน้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร เป็นผู้พิจารณาเห็นโดยความเป็นของไม่งามในกายนี้อยู่อย่างนี้ นี้เรียกว่า อสุภสัญญา (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: อง.ทสก.38/60/190) ในมหาสติปัฏฐานสูตร ตอนว่าด้วยปฏิกูลมนิการบรรพ พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้พิจารณาอาการสามสิบสองว่าเป็นของสกปรกไม่สะอาดโดยประการต่าง ๆ และตอนว่าด้วยนวสีวถิกาบรรพ ทรงสอนให้พิจารณาสรีระ (ซากศพ) โดยอาการต่าง ๆ ที่เรียกว่าการพิจารณาป่าช้าเก้า แล้วนำมาเปรียบเทียบกับร่างกายของตนเองว่า ร่างกายของตนเองก็ไม่ต่างจากสภาพของซากศพเหล่านั้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: ที.ม.13/277-287/205-212)

พระพรหมคุณาภรณ์ ได้ให้ความหมายไว้ในหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ว่า อสุภะ หมายถึงสภาพที่ไม่งาม พิจารณาร่างกายของตนและผู้อื่นให้เห็นสภาพที่ไม่งาม ในความหมายเฉพาะหมายถึงซากศพในสภาพต่าง ๆ ซึ่งเป็นอารมณ์กรรมฐาน (พระพรหมคุณากรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2521 : 523) ท่านพุทธทาสได้กล่าวความหมายของอสุภะไว้ว่า ให้เห็นว่าสิ่งที่เราเห็นกันว่างามนั้น มันไม่งาม กระทั่งทั้งหมดทั้งเนื้อทั้งตัว เช่นให้ไปดูซากศพในป่าช้าจะมองเห็นสภาพความเป็นจริงของร่างกายที่เป็นไปตามธรรมชาติจะมาเป็นเครื่องทำให้สลดสังเวช จะข่มความรู้สึกที่เป็นความกำหนัด...ไปดูซากศพต่าง ๆ เหล่านี้แล้วจะพบความจริง ของธรรมชาติ ซึ่ง ถือว่าเป็นความงามในทางธรรมะ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์ดีขึ้น หรือเอาชนะกิเลสได้ ความงามอยู่ที่ซากผีนั้น ให้ขยันไปดูและก็ขยันเจริญปฏิกูลสัญญา อสุภสัญญา (กลุ่มพุทธทาสศึกษา, 2542 : 157-158)

สรุปแล้วอสุภกรรมฐาน นั้นหมายถึงกรรมฐานประเภทที่ให้พิจารณาร่างกายโดยยึดซากศพในลักษณะต่าง ๆ มาพิจารณาเป็นอารมณ์ รวมถึงความไม่สวยไม่งามของร่างกายที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วย เพราะการพิจารณาอาการ 32 นั้น ก็สามารถทำให้เห็นถึงความจริงของสังขารได้ เช่น ในร่างกายของคนเราก็มี สิ่งสกปรกโสโครกอยู่ทุกที่ ถ้าไม่อาบน้ำซัก 2-3 วัน ก็ส่งกลิ่นเหม็นแล้ว จึงสามารถนำมาพิจารณาได้

ประเด็นคำถาม

หากจะตั้งคำถามว่า เพราะเหตุไรภิกษุเหล่านั้นจึงถูกฆ่าถึงขนาดนั้น เพราะเหตุไรพระองค์จึงทรงแสดงอสุภกถาแก่ภิกษุเหล่านั้น และพระองค์ไม่ทรงทราบหรือว่า ภิกษุเหล่านั้นวานกันและกันให้ฆ่ากัน การแสดงอสุภกรรมฐานในลักษณะเช่น ไม่เข้าข่ายการกล่าวพรรณนาคุณความตายหรือ ต่อคำถามนี้มีคำอธิบาย ดังนี้

จากการที่ภิกษุจำนวน 500 รูปเหล่านั้นถูกฆ่า มิใช่เรื่องบังเอิญแต่อย่างใด และไม่ใช่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ อรรถกถาอธิบายว่ามันเป็นเรื่องกรรมเก่า โดยกล่าวว่า ในอดีตกาลนายพรานเนื้อประมาณ 500 คน นำท่อนไม้และเครื่องจับสัตว์เป็นอันมาก ล้อมป่าไว้ แล้วช่วยกันฆ่าสัตว์เป็นจำนวนมากเลี้ยงชีวิตเรื่อยมา เมื่อสิ้นชีพแล้วก็ไปบังเกิดในนรก พวกเขาถูกทรมานในนรกนั้นได้รับความเดือดร้อน เมื่อสิ้นกรรมแล้วก็บังเกิดในหมู่มนุษย์เพราะกุศลกรรมบางอย่างที่ได้กระทำไว้ และด้วยกุศลกรรมที่เคยได้บำเพ็ญมาบ้าง ทุกคนก็ได้บรรพชาอุปสมบทในของพระพุทธศาสนา แต่อปราปรเจตนา ซึ่งหมายถึงเจตนาที่สืบเนื่องต่อ ๆ ไปจากกรรมนั้น ของพรานเหล่านั้น ที่ยังไม่ให้ผล ยังมีอยู่ แต่ไม่สามารถให้ผลได้เพราะกุศลกรรมบางอย่างขัดขวางไว้ และในระหว่างครึ่งเดือนนั้นอปราปรเจตนานั้นก็ได้โอกาสที่จะให้ผลพอดี นั่นคือ ภิกษุเหล่านั้นได้ฆ่าตัวตายด้วยความพยายามของตนเอง และด้วยความพยายามของผู้อื่น พระพระพุทธย่อมทรงทราบการมรณภาพของภิกษุเหล่านั้น แต่เมื่อเป็นเรื่องของวิบากกรรม ก็ต้องปล่อยให้กรรมเป็นผู้จัดการ แม้พระองค์ก็เข้าไปจัดการไม่ได้ นี้คือเหตุผลที่ว่าทำไมภิกษุเหล่านั้นจึงถึงแก่มรณภาพเป็นจำนวนมาก

เพราะเหตุไรพระพุทธเจ้าจึงทรงแสดงอสุภกถาแก่ภิกษุเหล่านั้น

เหตุผลที่ทรงแสดงอสุภกรรมฐานแก่ภิกษุเหล่านั้น ก็เพื่อให้เป็นอุบายในการคลายความยึดถือในอัตภาพบรรดาภิกษุเหล่านั้น มีทั้งที่เป็นปุถุชน พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระขีณาสพ สำหรับภิกษุที่เป็นพระขีณาสพไม่มีปัญหาแต่ประการใด เพราะไม่มีการปฏิสนธิอีกต่อไป ส่วนพระอริยสาวกนอกนั้น เป็นผู้มีคติแน่นอนคือสุคติ ส่วนภิกษุที่ยังเป็นปุถุชน คติของท่านเหล่านั้นยังไม่แน่นอน พระพุทธเจ้าทรงมีพระประสงค์จงสงเคราะห์ภิกษุปุถุชนเหล่านั้น ทรงดำริว่า

> “ภิกษุเหล่านี้กลัวต่อมรณภัย เพราะความรักด้วยอำนาจความพอใจในอัตภาพ จักไม่อาจชำระคติให้บริสุทธิ์ได้ เอาเถิด เราจะแสดงอสุภกถาเพื่อละความรักด้วยอำนาจความ

> พอใจแก่เธอเหล่านั้น เธอเหล่านั้น ครั้นได้ฟังอสุภกถานั้นแล้ว จักทำการชำระคติให้บริสุทธิ์ได้ เพราะเป็นผู้ปราศจากความรักด้วยอำนาจความพอใจในอัตภาพ จักถือปฏิสนธิในสวรรค์ การบรรพชาในสำนักของเรา จักเป็นคุณชาติมีประโยชน์แก่เธอเหล่านั้น ด้วยอาการอย่างนี้” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.อ. 2/306)

ดังนั้น การแสดงอสุภกรรมฐาน ก็เพื่ออนุเคราะห์แก่ภิกษุที่ยังเป็นปุถุชน ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงทราบว่า ภิกษุเหล่านั้นต้องถูกฆ่าแน่นอน เป็นเรื่องของวิบากกรรมซึ่งใครไม่อาจห้ามได้ แต่สิ่งที่สามารถกระทำได้ คือ การช่วยให้ภิกษุเหล่านั้นได้เจริญอสุภกรรมฐาน เพื่อละความยึดติดในร่างกาย ก่อนที่จะถูกฆ่า ซึ่งจะเป็นการชำระคติให้หมดจดได้ หรืออย่างน้อยก็เป็นหลักประกันได้ว่าตายไปก็จะได้ไปเกิดในสวรรค์แน่นอน ในทางกลับกัน หากภิกษุเหล่านั้นถูกฆ่าไปพร้อมด้วยความรู้สึกรักตัวกลัวตาย พวกเธอก็จักมีคติที่ไม่แน่นอน การบวชก็จะไม่อานิสงส์อันใด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ภิกษุเหล่านั้นจะเจริญอสุภกรรมฐานหรือไม่ก็ตาม ก็ต้องมรณภาพอยู่ดี ทั้งนี้เพราะถึงเวลาที่กรรมจะต้องให้ผลแล้ว การแสดงอสุภกรรมฐานเป็นความกรุณาของพระพุทธเจ้า มิใช่การพรรณนาคุณแห่งความตายแต่อย่างใด

พระพุทธเจ้าไม่ทรงทราบหรือว่า ภิกษุเหล่านั้นวานกันและกันให้ฆ่ากัน

อาจจะมีคำถามว่า หลังจากพระพุทธเจ้าแสดงอสุภกรรมฐานแก่ภิกษุแล้ว พระองค์ไม่ทรงทราบหรือว่าจะเกิดเหตุการณ์ฆ่าตัวตายครั้งใหญ่ในหมู่ภิกษุ คำตอบก็คือว่าทราบ ถามต่อไปว่า ทรงทราบแล้วทำไมเสด็จหลีกเร้นไปประทับแต่เพียงพระองค์เดียว ไม่ทรงพำนักอยู่ในที่เดียวกันเพื่อคอยห้ามปรามการกระทำอัตวินิบาตกรรมของภิกษุเหล่านั้น เหตุผลก็คือว่า ถึงแม้จะประทับอยู่ในที่เดียวกันกับภิกษุเหล่านั้น และหากมีใครมากราบทูลให้ทรงทราบว่า วันนี้มีภิกษุมรณภาพเท่านั้นรูป เท่านี้รูป ก็ทรงทำอะไรไม่ได้อยู่ดี ทั้งนี้เพราะการห้ามกรรมมิให้ให้ผล อยู่นอกเหนือพุทธวิสัย ดังปรากฏข้อความในอรรถกถาว่า

> ก็แล ครั้นแสดงแล้ว พระองค์ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า ถ้าภิกษุทั้งหลาย จักพบเห็นเราตลอดกึ่งเดือนไซร้ เธอเหล่านั้นจักมาบอกเรา วันนี้ภิกษุมรณภาพไป 1 รูป วันนี้มรณภาพไป 2 รูป ฯลฯ วันนี้มรณภาพไป 10 รูป ดังนี้ ก็แล กรรมวิบากนี้เราหรือใครก็ไม่สามารถห้ามได้ เรานั้น แม้ได้ฟังเหตุนั้นแล้วก็จักทำอะไรได้ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.อ. 2/306)

จากข้อความนี้ แสดงให้เห็นว่า นี้คือเหตุผลว่าทำไมพระพุทธเจ้าแม้ทรงทราบแล้ว ไม่ทรงอยู่ห้ามภิกษุมิให้ก่ออัตวินิบาตกรรม ดังนั้น พระพุทธเจ้าจะทรงทราบหรือไม่ทราบ ประทับอยู่ด้วยกัน หรือประทับอยู่ต่างหากก็ตาม ภิกษุเหล่านั้นก็ยังกระทำอัตวินิบาตกรรมอยู่นั่นเอง วิธีการที่พระองค์พอจะช่วยได้ก็คือว่า ทำอย่างไรให้การตายนั้นไม่เป็นไปอย่างไร้คุณความดี ดังนั้น พระองค์จึงทรงแสดงอสุภะ โดยมุ่งถึงกรรมฐานเป็นหลัก อย่างน้อย

อสุภกรรมฐานจะเป็นเครื่องชำระจิตของภิกษุเหล่านั้นให้คลายจากฉันทราคะในร่างกายได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรเสีย การตายอย่างคนที่ยังยึดมั่นอยู่ในร่างกาย กับการตายของคนที่ถอนความรักความยึดมั่นในร่างกายได้ ย่อมมีผลต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ข้อความตามที่กล่าวมานี้ ดูเหมือนจะค้านกับหลักฐานที่ปรากฏในมหาวิภังค์ กล่าวถือหลังจากที่เหตุการณ์ภิกษุได้กระทำอัตวินิบาตกรรมผ่านไป และหลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จออกจากที่ประทับหลีกเร้น แล้วเสด็จกลับมายังพระอาราม ได้ตรัสถามพระอานนท์ถึงสาเหตุที่จำนวนภิกษุลดน้อยลง คำถามนี้ดูเหมือนว่า พระองค์ไม่ทรงทราบว่า สาเหตุที่ภิกษุลดน้อยลงเพราะภิกษุจำนวนหนึ่งได้มรณภาพลงด้วยการกระทำอัตวินิบาตกรรม ดังปรากฏข้อความว่า อานนท์ เหตุไฉนหนอ ภิกษุสงฆ์จึงดูเหมือนน้อยไป (มหามกุฏราชวิทยาลัย , 2546: วิ.มหา. 2/177/306) คำถามนี้เหมือนจะตีความได้ว่า พระพุทธเจ้าไม่ทรงทราบถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในระหว่างที่พระองค์เสด็จประทับหลีกเร้นแต่ลำพังพระองค์ ซึ่งคำถามนี้เอง เป็นที่มาของคำตอบของพระอานนท์ว่า เพราะพระพุทธเจ้าทรงแสดงอสุภกถา พรรณนาคุณของอสุภกรรมฐาน พรรณนาคุณแห่งอสุภสมาบัติอยู่เนือง ๆ เป็นให้ภิกษุพากันเจริญอสุภกรรมฐาน จนเกิดความระอา อึดอัด เกลียดชังร่างกาย และนำไปสู่การฆ่าตัวตายวานกันและให้ฆ่า จนกระทั่งจ้างคนวัดให้ฆ่า ในที่สุด

ท่านพระอานนท์ก็กราบทูลเรื่องราวทั้งหมด พร้อมทั้งกราบทูลว่าให้พระพุทธเจ้าตรัสสอนวิธีอื่นที่จะให้ภิกษุบรรลุพระอรหันต์ จากคำกราบทูลนี้แสดงให้เห็นว่า ท่านพระอานนท์ก็ไม่ทราบว่าการที่ภิกษุเหล่านั้นมรณภาพเป็นเพราะกรรมในอดีต แต่เข้าใจผิดว่าเป็นเพราะผลจากการเจริญอสุภกรรมฐาน จึงกราบทูลให้พระพุทธองค์แสดงกรรมฐานอย่างอื่นแก่ภิกษุเหล่านั้น ดังปรากฏข้อความว่า

> ....ข้าพระพุทธเจ้าขอประทานวโรกาส ภิกษุสงฆ์พึงดำรงอยู่ในพระอรหัตผลโดยปริยายใด ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า จงตรัสบอกปริยายอื่นนั้นเถิด พระพุทธเจ้าข้า (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.2/177/241)

พระพุทธเจ้าจึงแสดงแสดงอานาปานสติกรรมฐาน แก่ภิกษุเหล่านั้น ตามคำที่ท่านพระอานนท์กราบทูล

อย่างไรก็ตาม ต่อประเด็นดังกล่าวข้างต้น เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดว่าพระพุทธเจ้าไม่ทรงทราบถึงเหตุการณ์ดังกล่าว อรรถกถาก็มีคำตอบยืนยันชัดเจนว่า พระพุทธเจ้าทรงทราบเหตุการณ์ทุกอย่างโดยละเอียด แต่ทราบก็เหมือนไม่ทรงทราบ ที่ต้องตรัสถามพระอานนท์ในลักษณะเช่นนั้น ก็เพื่อให้มีเรื่องที่จะต้องพูดคุยกัน ดังปรากฏข้อความในอรรถกถาว่า

> พระผู้มีพระภาคทรงทราบข้อที่ภิกษุประมาณ 500 รูป เหล่านั้นถึงมรณภาพ จึงเสด็จออกจากความเป็นผู้โดดเดี่ยวนั้น ถึงแม้จะทรงทราบ ก็เป็นเหมือนไม่ทรงทราบ จึงได้

ตรัสเรียกท่านพระอานนท์มา เพื่อให้ตั้งเรื่องขึ้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.อ. 2/312-213)

จากข้อความในอรรถกถาข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงทราบเหตุการณ์นั้น มิใช่ไม่ทรงทราบ แต่ทราบแล้วจะทรงทำอะไรได้ ทราบกับไม่ทราบจึงไม่ต่างกัน ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า เพราะเป็นเรื่องของกรรมวิบาก พระองค์ทรงช่วยได้เต็มที่แล้วก็คือการกล่าวอสุภกถาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติผ่อนคลายความยึดติดในร่างกายแก่ภิกษุเหล่านั้น การตรัสเรียกท่านพระอานนท์มาเพื่อให้ตั้งเรื่องขึ้นนั้น มีความหมายว่า หากพระองค์ไม่ตรัสถาม เหตุการณ์นั้นก็คงเงียบหายไป ดังจะเห็นได้ว่า หลังจากนั้น ท่านพระอานนท์กราบทูลให้ทราบทราบด้วยความเข้าใจผิดของตนว่า ภิกษุเหล่านั้นถึงแก่มรณภาพเพราะเจริญอสุภกรรมฐาน โดยหารู้ไม่ว่าเป็นเรื่องของกรรมเก่า และท่านได้ขอให้พระพุทธเจ้าตรัสบอกกรรมฐานอย่างอื่นแก่ภิกษุ ดังปรากฏข้อความว่า

> ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานวโรกาส ขอพระผู้มีพระภาคโปรดตรัสบอกการณ์อย่างอื่นซึ่งเป็นเหตุให้ภิกษุสงฆ์ดำรงอยู่ในพระอรหัตผล (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.อ. 2/213)

จากคำทูลขอของท่านพระอานนท์นี้เอง ต่อมาพระพุทธเจ้าจึงแสดงอานาปานสติแก่ภิกษุสงฆ์ เพราะเหตุไร จึงทรงแสดงอานาปานสติตั้งแต่ต้น จะได้วิเคราะห์ในตอนต่อไป

เพราะเหตุไรพระพุทธเจ้าไม่ทรงแสดงอานาปานสติตั้งแต่ต้นแก่ภิกษุเหล่านั้น

จากข้อความในตอนที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ท่านพระอานนท์กราบทูลขอให้พระพุทธเจ้าทรงแสดงกรรมฐานอื่นนอกจาก “อสุภกรรมฐาน” ตามความเข้าใจผิดของท่านพระอานนท์ที่เห็นว่า ภิกษุจำนวนมากเจริญอสุภกรรมฐานจนเป็นเหตุนำไปสู่การฆ่าตัวตาย กรรมฐานอื่นในความหมายของท่านพระอานนท์หมายถึงกรรมฐานที่ภิกษุปฏิบัติแล้วจะนำไปสู่การบรรลุอรหัต ดังปรากฏข้อความว่า ขอประทานวโรกาส ภิกษุสงฆ์จะพึงดำรงอยู่ในพระอรหัตผลด้วยปริยายใด ขอพระผู้มีพระภาคจงตรัสบอกปริยายอื่นนั้นเถิด พระพุทธเจ้าข้า (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/177/241) ข้อความตอนนี้ อรรถกถาอธิบายเพิ่มเติมว่า กรรมฐานที่หยั่งลงสู่พระนิพพาน เสมือนท่าน้ำหยั่งลงสู่มหาสมุทร มีเป็นจำนวนมาก เช่น อนุสสติ 10 กสิณ 10 จตุธาตุววัฏฐาน พรหมวิหาร 4 อานาปานสติ ขอให้พระพุทธเจ้าทรงเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งปลอบประโลมน้ำใจภิกษุเหล่านั้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/313) พระพุทธเจ้าก็ทรงรับฟังตามที่ท่านพระอานนท์กราบทูล กรรมฐานที่พระองค์จะทรงแสดงคือ อานาปานสติ ต่อจากนั้นทรงรับสั่งให้ท่านพระอานนท์แจ้งให้พระสงฆ์ประชุมกัน การให้พระสงฆ์ประชุมกันมีเหตุผล 2 ประการ คือ จะทรงแสดงอานาปานสติตามที่พระอานนท์กราบทูล และจะทรงบัญญัติสิกขาบทอันเนื่องมาจากการมรณภาพของภิกษุ

ตามที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าพระพุทธเจ้าจะแสดงอานาปานสติ ตามที่พระอานนท์เสนอ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ท่านพระอานนท์เพียงแต่เสนอรวม ๆ ไม่ได้ระบุเจาะว่าจะต้องเป็นอานาปานสติ การที่จะทรงแสดงธรรมหมวดใด ๆ เป็นพุทธวิสัยมิใช่การที่ใครจะชี้แนะพระองค์ได้ การแสดงอานาปานสติจึงเป็นที่มาของประเด็นสงสัยว่า เพราะเหตุไรพระองค์ไม่ทรงแสดงอานาปานสติตั้งแต่ต้นแก่ภิกษุเหล่านั้น และหากจะคิดในเชิงตรรกะว่า เพราะพระองค์ทรงแสดงอสุภกรรมฐาน การฆ่าตัวตายของภิกษุจึงเกิดขึ้น ในทางกลับกัน หากทรงแสดงอานาปานสติกรรมฐาน การฆ่าตัวตายของภิกษุคงไม่เกิดขึ้น ? การตั้งเหตุผลในลักษณะเช่นนี้ อาจนำไปสู่ความแคลงใจในพระสัพพัญญุตญาณ

ดังที่กล่าวแล้วว่า การแสดงอสุภกรรมฐานนั้นมิใช่วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดเหตุการณ์น่าสลดดังกล่าว แต่พระพุทธเจ้าทรงวิจัยผู้ฟังคือเหล่าภิกษุทั้งหลายแล้ว ก่อนอื่นต้องทราบก่อนว่าจำนวนภิกษุที่พำนักอยู่ ณ กูฏาคาร ศาลาป่ามหาวันนั้น แบ่งออกเป็นจำนวน 2 กลุ่มหลัก ๆ กลุ่มที่หนึ่ง คือกลุ่มภิกษุจำนวน 500 รูป (ยังเป็นปุถุชนต่อมามรณภาพ) และกลุ่มภิกษุอื่นนอกจากนั้น (เป็นพระอริยบุคคลตั้งแต่ โสดาบัน จนถึงขีณาสพ) และตามหลักฐานที่ปรากฏในอรรถกถาว่า ภิกษุจำนวน 500 รูปนั้น ในอดีตชาติได้เคยเกิดเป็นพรานร่วมกันกระทำบาปกรรมคือการฆ่าสัตว์ เพราะผลกรรมนั้นส่งผลให้พรานเหล่านั้นตกนรกหมกไหม้ ต่อมาได้เกิดในมนุษย์เพราะกุศลกรรมบางอย่างที่ได้เคยกระทำไว้บ้าง และได้มีโอกาสบรรพชาอุปสมบทในศาสนาของพระพุทธเจ้า เพราะเหตุไรบุคคลเหล่านั้นแม้อุปสมบทแล้วจึงได้กระทำอัตวินิบาตกรรม คงมิใช่เพราะเจริญอสุภกรรมฐานตามที่ท่านพระอานนท์เข้าใจแน่นอน หรือมีอะไรที่ลึกซึ้งกว่านั้น หากไปค้นดูในอรรถกถาก็จะพบคำตอบชัดเจนว่าคืออะไร ดังปรากฏข้อความว่า

> อปราปรเจตนาของพรานเหล่านั้นที่ยังไม่เผล็ดผล เพราะอกุศลกรรมที่เป็นรากเหง้านั้น (ภิกษุเหล่านั้น) ได้กระทำโอกาสเพื่อเข้าไปตัดรอนชีวิตเสีย ด้วยความพยายามของตนเอง และด้วยความพยายามของผู้อื่น ในภายในหนึ่งเดือนนั้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ. มหา.อ.2/306)

ตามข้อความนี้แสดงให้เห็นว่า อปราปรเจตนา หรือ อปรเจตนา หมายถึง เจตนาที่สืบเนื่องต่อ ๆ กันไป จากการกระทำนั้น (พระพรหมคุณากรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต, 2551) เจตนาในภพต่อ ๆ ไป โดยความหมายก็คือ กรรมบางอย่างของภิกษุเหล่านั้นที่ยังไม่ให้ผลยังมีอยู่ และกรรมนั้นก็รอโอกาสที่จะให้ผล และกรรมที่ว่านี้ก็สบโอกาสที่จะให้ผลในช่วงจังหวะที่บุคคลเหล่านั้นได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ซึ่งเมื่อว่ากันแล้ว คนเหล่านั้นจะอุปสมบทหรือไม่ได้อุปสมบทก็ตาม หรือพระพุทธเจ้าจะทรงแสดงอสุภกรรมฐานหรือไม่แสดงก็ตาม การให้ผลของกรรมย่อมไม่มีข้อยกเว้น ดังนั้น การให้ผลของกรรมคือภิกษุเหล่านั้นได้กระทำอัตวินิบาตกรรม ทั้งทำด้วยตนเอง และวานให้ผู้อื่นกระทำ

การแสดงอสุภกรรมฐาน แทนที่จะเป็นอานาปานสติกรรมฐาน ก็ด้วยเหตุผลว่า พระพุทธเจ้าทรงทราบว่าภิกษุเป็นปุถุชนทั้ง 500 รูปนั้นยังเต็มไปด้วยความรักตัวกลัวตาย และประการสำคัญหากภิกษุเหล่านั้นมรณภาพไปในขณะที่สภาวจิตเปี่ยมไปด้วยกิเลสก็จะไม่สามารถชำระคติให้หมดจดได้ ดังนั้น กรรมฐานที่สามารถชำระกิเลสประเภทความรักความติดใจในอัตภาพก็คืออสุภกรรมฐาน นี้คือเหตผลว่าทำไมต้องเป็นกรรมฐานข้อนี้แทนที่จะเป็นอานาปานสติตั้งแต่ต้น ดังปรากฏข้อความในอรรถกถาว่า

> ครั้งนั้นพระผู้มีพระภาคทรงดำริว่า ภิกษุเหล่านั้นกลัวต่อมรณภัย เพราะความรักด้วยอำนาจความพอใจในอัตภาพ จักไม่อาจชำระคติให้หมดจดได้ เอาเถิด เราจะแสดงอสุภกภาเพื่อละความรักด้วยอำนาจความพอใจ (ฉันทราคะ) แก่เธอเหล่านั้น ครั้นได้ฟังอสุภกถาแล้ว จักชำระคติให้บริสุทธิ์ได้เพราะเป็นผู้ปราศจากฉันทราคะในอัตภาพแล้ว ถือปฏิสนธิในสวรรค์ การบรรพชาในสำนักของเรา จักเป็นคุณชาติมีประโยชน์แก่เธอเหล่านั้น ด้วยอาการอย่างนี้ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.อ.2/306)

นี้คือเหตุผลว่า ทำไมพระพุทธองค์จึงไม่ทรงแสดงอานาปานสติตั้งแต่ต้น ดังที่กล่าวแล้วว่า ภิกษุเหล่านั้นมีทั้งที่เป็นปุถุชน และเป็นพระอริยบุคคล สำหรับพระอริยบุคคล การที่ท่านจะฟังกรรมฐานประเภทใดก็คงไม่มีปัญหา และหากจะมรณภาพไปในขณะนั้น คติของท่านย่อมหมดจดแน่นอน แต่สำหรับภิกษุปุถุชน การฟังอานาปานสติกรรมฐานคงไม่ตอบโจทย์ในประเด็นที่ว่าให้เกิดประโยชน์ในการชำระฉันทราคะ การแสดงอสุภกรรมฐานจึงเป็นการอนุเคราะห์ภิกษุปุถุชนเหล่านั้น และนับว่าเป็นพระกรุณาของพระพุทธเจ้าโดยแท้

โดยสรุปแล้ว การแสดงอสุภกรรมฐานก็เพื่อให้ภิกษุเหล่านั้นได้นำไปปฏิบัติเพื่อถ่ายถอนฉันทราคะในร่างกาย ซึ่งก็ได้อานิสงส์กล่าวคือภิกษุเหล่านั้นสามารถถ่ายถอนฉันทราคะได้ และเหตุการณ์ที่สืบเนื่องต่อจากนั้นก็คือ ภิกษุเหล่านั้นได้ถึงแก่มรณภาพด้วยกระทำอัตวินิบาตกรรม แต่การมรณภาพนั้นไม่ไร้ผลซะทีเดียว กล่าวคือภิกษุเหล่านั้นได้ถือปฏิสนธิในสวรรค์ หากจะถามว่า การปฏิบัติอสุภกรรมฐานของภิกษุเหล่านั้นได้ผลในระดับใด คำตอบก็คือว่าได้ผลในระดับปฐมฌานเท่านั้น ไม่สูงไปกว่านี้ นั่นหมายความว่าการเจริญอสุภกรรมฐานเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถละกิเลสได้ และหากผู้ปฏิบัติอาศัยปฐมฌานนั้นเป็นฐาน แล้วเจริญวิปัสสนาต่อไปก็สามารถบรรลุอรหัตได้ ซึ่งต่างจากการเจริญอานาปานสติอันเป็นวิปัสสนาโดยตรง และสามารถทำให้บรรลุอรหัตผลได้ อันเนื่องมาจากการมรณภาพของกลุ่มภิกษุ(สาเหตุจากกรรมเก่า) ด้วยการปลงชีวิตกันและกันนั้น พระพุทธเจ้าทรงถือเป็นปฐมบทแห่งแห่งตติยปาราชิก แล้วทรงบัญญัติสิกขาบทว่า

> ก็ภิกษุใด จงใจพรากกายมนุษย์จากชีวิต หรือแสวงหาศัสตราอันจะพรากกายมนุษย์นั้น แม้ภิกษุนี้ก็เป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/179/245)

อย่างไรคือการพรรณนาคุณความตาย

ประเด็นที่ควรจะนำมาวิเคราะห์ต่อไปก็คือว่า การพรรณนาคุณของอสุภกรรมฐาน กับการพรรณนาคุณความตายที่ปรากฏในอนุบัญญัติแห่งตติยปาราชิกต่างกันอย่างไร

ประการที่หนึ่ง มีคำถามว่า พระพุทธเจ้าทรงพรรณนาการพรรณนาคุณอสุภกรรมฐานจริงหรือ คำตอบก็คือจริง ดังปรากฏข้อความว่า พระผู้มีพระภาคอสุภกถา ทรงพรรณนาคุณแห่งอสุภกรรมฐาน ทรงสรรเสริญคุณแห่งการเจริญอสุภกรรมฐาน ทรงพรรณนาคุณแห่งอสุภสมาบัติอยู่เนือง ๆ โดยอเนกปริยาย (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา.อ.2/177/241) การพรรณนาคุณอสุภกรรมฐานในที่นี้หมายถึงทรงแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ได้อบรมในอสุภกรรมฐานอยู่เป็นประจำนั้น จิตย่อมงอ หวนกลับออกจากเมถุนธรรม ไม่ฟุ้งซ่านวางเฉยอยู่ได้ โดยทรงอุปมาเหมือนกับปีกไก่ หรือท่อนเอ็นที่ถูกโยนลงในกองไฟย่อมหดงอเข้า ไม่แผ่ออก อีกทั้งทรงยืนยันว่าผู้ที่เจริญอสุภกรรมฐานย่อมได้บรรลุปฐมฌานและหากนำปฐมฌานนั้นเป็นบาทเจริญวิปัสสนาก็จะได้บรรลุพระอรหัตแน่นอน การพรรณนาคุณของอสุภกรรมฐานในลักษณะเช่นนี้จึงมิใช่การพรรณนาลักษณะเชิญชวนให้พากันตาย

ประการที่สอง การพรรณนาคุณความตายในอนุบัญญัติแห่งตติยปาราชิก กรณีนี้เกิดขึ้นจากการที่กลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์ไปชอบพอภรรยาของอุบาสกผู้หนึ่งซึ่งกำลังป่วยหนัก แล้วได้วางแผนเพื่อกำจัดอุบาสกนั้นเพื่อที่พวกตนจะได้ใกล้ชิดกับภรรยาของเขา วิธีการที่นำมาใช้มิใช่ทำให้ตายด้วยอาวุธ แต่เป็นการใช้คำพูดชี้แจงให้เห็นโทษของการมีชีวิตอยู่อย่างคนป่วยไข้ และเป็นการโน้มน้าวให้เห็นว่า ชีวิตหลังความตายของคนมีบุญนั้นจะอิ่มเอิบพรั่งพร้อมไปด้วยกามคุณอันเป็นทิพย์อยู่ในโลกสวรรค์อย่างไร ดังปรากฏข้อความว่า

> ...จะประโยชน์อะไรแก่ท่านด้วยชีวิตอันแสนลำบากยากแค้นนี้ ท่านตายเสียดีกว่าเป็นอยู่ ตาย จากโลกนี้ไปแล้ว เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก ท่านจักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ จักได้รับการบำเรอ เพียบพร้อม อิ่มเอิบด้วยเบญจกามคุณอันเป็นทิพย์ ในสุคติโลกสวรรค์นั้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/180/245)

จากการได้ฟังคำพูดโน้มน้าว อุบาสกนั้นก็คล้อยตามคำพูดของภิกษุฉัพพัคคีย์นั้น โดยคิดว่า ตนเองก็ได้บำเพ็ญคุณงามความดีไว้มากมาย มิได้ทำอะไรที่เป็นอกุศล การมีชีวิตอยู่อย่างคนเป็นทุกข์เพราะความป่วยไข้นี้ไม่มีประโยชน์อันใดเลย ความตายน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะตายไปแล้วจะได้เสวยความสุขอยู่ในโลกสวรรค์ ในเวลาต่อมาเขาก็พยายามรับประทานอาหารประเภทที่แสลงต่อร่างกาย ส่งผลให้อาการป่วยรุนแรงขึ้นจนเสียชีวิตในที่สุด

ข่าวการเสียชีวิตของอุบาสกนั้น อันเนื่องมาจากสาเหตุการพูดพรรณนาคุณความตายของกลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์ ได้กระจายไปทั่ว เป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทเพิ่มเติมว่า

> อนึ่ง ภิกษุใด จงใจพรากกายมนุษย์จากชีวิต หรือแสวงหาศัสตราอันจะพรากกายมนุษย์นั้น กล่าวสรรเสริญคุณความตาย หรือชักชวนเพื่อให้ตายว่า ท่านผู้เจริญ จะมีชีวิตอยู่อย่างลำบากยากเข็ญไปทำไม ท่านตายเสียดีกว่า ดังนี้ เธอมีจิตใจอย่างนี้ มีดำริในใจอย่างนี้ กล่าวพรรณนาคุณความตาย หรือชักชวนเพื่อความตายโดยประการต่าง ๆ แม้ภิกษุนี้ก็เป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/180/248)

โดยสรุปแล้ว การพรรณนาคุณความตายในอนุบัญญัติแห่งตติยปาราชิกนั้น ผู้พรรณนามีเจตนาชัดเจนในการที่จะให้ผู้ใดผู้หนึ่งเสียชีวิตโดยหวังผลอย่างใดอย่างหนึ่ง (เช่นอยากได้ภรรยาเขา หรืออยากได้ทรัพย์สินสมบัติของเขาฯลฯ) ด้วยการใช้คำพูดโน้มน้าวให้เห็นว่า จะมีประโยชน์อะไรด้วยชีวิตที่แสนจะยากลำบากนี้ ตายเสียดีกว่ามีชีวิตอยู่ บาลีใช้คำว่า กึ ตุยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน มตนฺเต ชีวิตา เสยฺโย : จะมีประโยชน์อะไรแก่ท่าน ด้วยชีวิตอันแสนลำบากยากแค้นนี้ ท่านตายเสียดีกว่ามีชีวิตอยู่ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/184/250) หรือโน้มน้าวให้เชื่อว่า ชีวิตหลังความตายนั้นจะได้เสวยความสุขอย่างไร เช่น บอกว่าจะได้บังเกิดในสวรรค์อิ่มเอิบพรั่งพร้อมไปด้วยทิพยสุขนานับประการ ซึ่งต่างจากการพรรณนาคุณของอสุภกรรมฐานโดยสิ้นเชิง

อรรถกถอธิบายจิตดวงแรกของมนุษย์

ในสิกขาบทวิภังค์ได้อธิบายคำว่า กายมนุษย์ ว่า ได้แก่ จิตดวงแรกเกิด คือวิญญาณดวงแรกปรากฏขึ้นในครรภ์มารดา จนถึงเวลาตาย อัตภาพในระหว่างนี้ชื่อว่า “กายมนุษย์” ดังนั้น ในที่ตติยปาราชิกนี้ กายมนุษย์นั้นนับตั้งแต่ปฏิสนธิเกิดขึ้น จิตดวงแรกนั้นคือปฏิสนธิของสัตว์ประเภทมีขันธ์ 5 ทุกประเภท กายมนุษย์แรกเริ่มนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง ก็คือ 1) จิตดวงแรก 2) อรูปขันธ์ 3 ที่เกี่ยวเกาะอยู่กับจิตดวงแรกนั้น 3) กลละรูปที่เกิดพร้อมกับจิตดวงแรกนั้น หากจะตั้งคำถามว่า ขนาดของกลละรูป อันกล่าวได้ว่าเป็นกายแรกเริ่มของมนุษย์มีขนาดเท่าไร อรรถกถาอธิบายว่า ให้ใช้ขนแกะแรกเกิดเส้นหนึ่ง ชอนปลายลงในหยดน้ำมันงาใส หยาดน้ำมันงาส่วนที่ติดอยู่ปลายขนนั้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/363) นั่นคือกายมนุษย์แรกเริ่ม ซึ่งน่าจะมีขนาดที่เล็กมากอาจต้องใช้กล้องที่มีกำลังขยายสูง ๆ จึงมองเห็นได้ อรรถกถาจึงกล่าวว่า หยาดน้ำมันงา หรือสัปปีใส ไม่ขุ่นมัว ฉันใด รูปมีส่วนเปรียบด้วยสี ฉันนั้น เรียกว่า กลละรูป ดังนั้น สิ่งที่เรียกว่า กลละ นี้ จึงมีขนาดที่เล็กมาก โบราณท่านจึงเปรียบเทียบอย่างนี้ แต่ปัจจุบันเราอาจมองเห็นด้วยสายตา โดยอาศัยเทคนิคทางการแพทย์

วิเคราะห์การปลง(การฆ่า)เสียจากชีวิต

การปลงเสียจากชีวิตคืออะไร คือการทำให้อินทรีย์ชีวิตให้ขาดไป หรือบั่นรอนอินทรีย์คือชีวิต ด้วยการนาบ การรีด การวางยา เป็นต้น ในเวลาที่สัตว์นั้นยังเป็นกลละบ้าง เป็นอัพพุทะบ้าง เป็นเปสิบ้าง เป็นฆนะ บ้าง เป็นต้น อินทรีย์มี 2 อย่าง 1) รูปชีวิตอินทรีย์ 2) อรูปชีวิตินทรีย์ ในสองประการนี้ อรูปชีวิตินทรีย์ใคร ๆ ไม่สามารถฆ่าได้ (เพราะเป็นประเภทอรูป คือไม่ปรากฏรูปร่าง) แต่สำหรับรูปชีวิตินทรีย์สามารถฆ่าได้ อินทรีย์ประเภท “อรูป” อิงอาศัยอยู่กับอินทรีย์ประเภท “รูป” ดังนั้นเมื่อรูปชีวิตินทรีย์ถูกฆ่า อรูปชีวิตินทรีย์ก็พลอยดับไปด้วยเพราะมันอิงอาศัยอยู่กับรูปชีวิตินทรีย์นั่นเอง โดยสรุปการฆ่าก็คือการทำลายชีวิตินทรีย์ให้ดับสูญไปนั่นเอง

มีคำถามว่า การที่จะปลง (ฆ่า) ชีวิตินทรีย์นั้น จะปลงส่วนที่เป็นอดีต หรือส่วนที่เป็นอนาคต อรรถกถาอธิบายว่า ไม่ใช่ส่วนที่เป็นอดีต ไม่ใช่ส่วนที่เป็นอนาคต เพราะทั้งสองประการนี้ ที่เป็นอดีตก็ดับไปแล้ว ที่เป็นอนาคตก็ยังไม่ปรากฏ เพราะฉะนั้นทั้งสองประการนี้ชื่อว่าไม่มี เมื่อไม่มีจึงปลง (ฆ่า) ไม่ได้

ในข้อนี้ อรรถกถาได้ยกคำอธิบายของท่านพระสารีบุตรเถระว่า ในขณะจิตที่เป็นอดีตสัตว์ทั้งหลายชื่อว่าเป็นอยู่แล้ว (คือผ่านไปแล้ว) ไม่ใช่กำลังเป็นอยู่ และไม่ใช่จักเป็นอยู่ ในขณะจิตที่เป็นอนาคต สัตว์ทั้งหลายชื่อว่าจักเป็นอยู่ (คือจักเกิดขึ้นต่อไป) ไม่ใช่เป็นอยู่แล้ว ไม่ใช่กำลังเป็นอยู่ ในขณะจิตที่เป็นปัจจุบัน สัตว์ทั้งหลายกำลังเป็นอยู่ ไม่ใช่เป็นอยู่แล้ว (คือผ่านไปแล้ว) ไม่ใช่จักเป็นอยู่เพราะฉะนั้น ชีวิตย่อมเป็นอยู่ในขณะจิตใด การปลงหรือการฆ่าก็ต้องเกิดขึ้นในขณะจิตนั้น (คือขณะที่สัตว์นั้นกำลังมีชีวิตอยู่) ดังนั้น บุคคลชื่อว่าย่อมปลงชีวิตินทรีย์ที่เป็นปัจจุบัน (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: วิ.มหา. 2/364)

จากคำกล่าวของพระเถระแสดงให้เห็นว่า การฆ่าย่อมสำเร็จได้ในขณะที่สัตว์นั้นเป็นปัจจุบันเท่านั้น ขณะจิตที่เป็นอดีต การฆ่าก็เกิดขึ้นไม่ได้ หรือขณะจิตที่เป็นอนาคต การฆ่าก็เกิดขึ้นไม่ได้ เช่น ปัจจุบัน ก. มีอายุ 20 ปี ข. ต้องการฆ่า ก. เมื่อครั้งที่ ก. มีอายุ 19 ปี หรือ จะฆ่า ก. เมื่อตอนอายุ 22 ปี อย่างนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะ ข. ไม่สามารถย้อนอดีตไปฆ่า ก. หรือล่วงหน้าไปฆ่า ก. ได้ หาก ข. ต้องการฆ่า ก. ตอนอายุ 22 ปี ข.ก็ต้องรอไปจนถึงเวลานั้น และเมื่อถึงเวลานั้น สิ่งที่ ข. คิดว่าเป็นอนาคตก็จะเปลี่ยนมาเป็นปัจจุบัน คือ ข.สามารถฆ่า ก. ได้ในขณะจิตของ ก.ที่เป็นปัจจุบันเท่านั้น ดังนั้นเมื่อว่ากันแล้ว สิ่งที่เราเรียกว่า “อนาคต” จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง เพราะถ้ามีอยู่จริง ข. ก็จะสามารถดำเนินการได้ตามที่ต้องการนั่นคือ ฆ่า ก.ตายได้ในอนาคต อนาคตจึงเป็นเพียงเพียงภาพมายา การคาดการณ์หรือการวางแผนในอนาคตหรือในอดีต จึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ กาลเวลาที่แท้จริงจึงเป็นเรื่องปัจจุบันเท่านั้น

กรณีการฆ่าตัวตายของพระฉันนะ

อีกกรณีน่าสนใจ คือการณีการฆ่าตัวตายของท่านพระฉันนะ หากจะถามว่าเพราะเหตุไรท่านพระฉันนะจึงฆ่าตัวตาย อีกทั้งท่านยังไม่ถูกตำหนิจากพระพุทธเจ้า จากหลักฐานที่ปรากฏในมัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ สฬายตนวรรค ท่านพระฉันนะอาพาธหนัก ประสบทุกขเวทนาอยู่เป็นเวลานาน และอาการก็มีแต่จะหนักขึ้น ครั้งหนึ่งท่านพระสารีบุตรและท่านพระมหาจุนทะ เดินทางไปเยี่ยม ท่านพระฉันนะได้บอกแก่พระสารีบุตรว่า ตนเองไม่สบาย จะเป็นอยู่ไม่ได้ ทุกขเวทนากำเริบหนักขึ้น ไม่ทุเลาลงเลย อาการกำเริบปรากฏ อาการทุเลาไม่ปรากฏ ท่านเปรียบทุกขเวทนาที่ประสบอยู่ว่า เหมือนคนแข็งแรงใช้เหล็กทิ่มแทงศีรษะ เหมือนคนแข็งแรงใช้เชือกหนังเหนียวขันที่ศีรษะ เหมือนคนฆ่าโคและลูกมือใชมีดแล่เนื้อที่คมกรีบกรีดเข้าที่ท้อง และเหมือนคนแข็งแรง 2 คน จับแขนคนละข้างย่างบนหลุ่มถ่าน ตนเองไม่สบายหนัก จะเป็นอยู่ไม่ได้ ทุกขเวทนากำเริบหนักขึ้น อาการกำเริบปรากฏ อาการทุเลาไม่ปรากฏ...แล้วบอกแก่ท่านพระสารีบุตรว่า “จักนำศัสตรามาเพื่อฆ่าตัวตาย” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: สำ.ส. 28/104/109)

ท่านพระสารีบุตรจึงห้ามท่านพระฉันนะมิให้กระทำอย่างนั้น บอกว่าให้พระฉันนะอยู่ต่อไป ให้พยายามรักษาตัวเอง และบอกว่าจะจัดยา อาหารและคนดูแลมาให้ แต่ท่านพระฉันนะก็บอกว่า สิ่งเหล่านี้ของตนเองก็มีพร้อมทุกอย่าง ต่อจากนั้นท่านก็กล่าวแก่พระสารีบุตรว่า ตนเองนั้นได้ปรนนิบัติดูแลพระพุทธเจ้าด้วยความเต็มใจมาเป็นเวลานาน และสาวกอย่างตนจะนำศัสตรามาฆ่าตัวตายอย่างไม่ให้ใครติเตียนได้ ต่อจากนั้นท่านพระสารีบุตรก็ได้ถามปัญหาในวิญญาณ 6 กะท่านพระฉันนะ ยกตัวอย่างคำถาม คำตอบ เฉพาะจักขุวิญญาณ ดังนี้

คำถาม : ท่านฉันนะ ท่านพิจารณาเห็นจักขุ จักขุวิญญาณ และธรรมที่พึงรู้แจ้งทางจักขุวิญญาณว่า ‘นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอัตตาของเรา’ หรือ คำตอบ : ท่านสารีบุตร กระผมพิจารณาเห็นจักขุ จักขุวิญญาณ และธรรมที่พึงรู้แจ้งทางจักขุวิญญาณว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา’ คำถาม : ท่านฉันนะ ท่านพิจารณาเห็นอะไร รู้อะไรในจักขุ ในจักขุวิญญาณ และในธรรมที่พึงรู้แจ้งทางจักขุวิญญาณ จึงพิจารณาเห็นจักขุ จักขุวิญญาณ และธรรมที่พึงรู้แจ้งทางจักขุวิญญาณว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา’ คำตอบ : ท่านสารีบุตร กระผมพิจารณาเห็นความดับ รู้ความดับในจักขุ ในจักขุวิญญาณ และธรรมที่พึงรู้แจ้งทางจักขุวิญญาณ จึงพิจารณาเห็นจักขุ จักขุวิญญาณ และธรรมที่พึงรู้แจ้งทางจักขุวิญญาณว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา’

จากคำตอบในเรื่องวิญญาณ 6 ของท่านพระฉันนะ แสดงให้เห็นว่าท่านหมดความยึดมั่นถือมั่นในวิญญาณ 6 โดยสิ้นเชิง การเกิดในภพนี้จึงเป็นสุดท้ายของท่าน และท่านก็คงมั่นใจในประเด็นนี้ ท่านจึงยืนยันกับท่านพระสารีบุตรว่า สาวกอย่างตนจะนำศัสตรามาฆ่าตัวตายอย่างไม่ให้ใครติเตียนได้

เมื่อท่านพระสารีบุตรและท่านพระมหาจุนทะเดินทางกลับ ท่านพระฉันนะจึงฆ่าตัวตาย ท่านพระสารีบุตรจึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคว่า การที่พระฉันนะฆ่าตัวอาจเป็นเหตุให้ ญาติ ๆ ตระกูลอุปัฏฐาก และคนรู้จักของพระฉันนะตำหนิได้ แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือคือพระดำรัสที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่ท่านพระสารีบุตร ว่า สารีบุตร ตระกูลที่ฉันนะเข้าไปอาศัยมีอยู่ก็จริง แต่เราไม่กล่าวว่า ‘ฉันนะมีตระกูลที่ตนพึงเข้าไปอาศัยด้วยเหตุเพียงเท่านี้’ ‘เรากล่าวภิกษุที่ละกายนี้เข้าถือกายอื่น ว่ามีตระกูลที่ตนพึงเข้าไปอาศัย’ ตระกูลนั้นไม่มีสำหรับฉันนะ ฉันนะนำศัสตรามาจึงไม่ควรถูกตำหนิ

พระดำรัสที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตระกูลที่ตนพึงเข้าไปอาศัย’ ในความหมายของพระดำรัสนี้ คือ ภพ ชาติ หรือวัฏฏะสงสารนั่นเอง หากท่านพระฉันนะมรณภาพอย่างปุถุชนทั่วไป แน่นอนท่านยังต้องมีตระกูลที่ตนต้องเข้าไปอาศัยคือ ภพ ชาติ อีก ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสต่อไปอีกว่า ‘เรากล่าวภิกษุที่ละกายนี้เข้าถือกายอื่น ว่ามีตระกูลที่ตนพึงเข้าไปอาศัย’ แต่เพราะท่านพระฉันนะไม่มีตระกูลที่จะต้องพึ่งอาศัย คือไม่มีภพชาติที่จะต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกแล้ว ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ตระกูลนั้นไม่มีสำหรับฉันนภิกษุ ฉันนภิกษุนำศัสตรามาจึงไม่ควรถูกตำหนิ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: ส.ส. 28/111/113)

จากตัวอย่างของพระสูตรนี้ ทำให้เราได้ประจักษ์แจ้งถึงท่าทีของพระพุทธเจ้าที่มองว่า การฆ่าตัวตายของพระฉันนะนั้น ไม่ได้มีประเด็นใดเลยที่ถือว่าผิดธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการฆ่าตัวตายของพระภิกษุ 500 รูป จะพบความแตกต่าง กรณีของภิกษุ 500 รูป พระพุทธเจ้าทรงติเตียนว่าไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควรไม่ใช่กิจของสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่ควรทำ ถึงแม้ภิกษุเหล่านั้นจะเจริญอสุภกรรมฐานจนถ่ายถอนความยึดติดในร่างกายเสียได้ก็ตาม แต่ก็ยังถือว่าตายอย่างปุถุชนอยู่นั่นเอง ซึ่งต่างจากการฆ่าตัวตายของพระฉันนะ พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงตำหนิ เพราะว่าพระฉันนะใช้ปัญญาในการมองเห็นความเป็นจริงของสังขารแล้วแล้วว่าไม่สามารถที่จะอยู่ได้นาน ในขณะเดียวกันก็พยายามอย่างยิ่งที่จะใช้ประโยชน์จากการพิจารณาถึงความไม่มีตัวตนที่แท้จริงของวิญญาณ 6 และในที่สุดก็สามารถนำพาตัวเองเข้าถึงความสูงสุดในพระพุทธศาสนาได้

สรุป

การฆ่าตัวตายของกลุ่มภิกษุ 500 รูป ณ กุฏาคารศาลาป่ามหาวัน เขตกรุงเวสาลี เป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติตติยปาราชิก สามารถมองได้เป็นสองกรณี คือกรณีที่เป็นการให้ผลของกรรมเก่าของภิกษุเหล่านั้น ซึ่งใครก็ไม่สามารถช่วยอะไรได้ และกรณีที่เป็นพระกรุณาของพระพุทธเจ้าที่ได้ตรัสสอนอสุภกรรมฐานแก่ภิกษุด้วยประสงค์จะให้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อถ่ายถอนความยึดติดในร่างกาย แก่ภิกษุที่ยังเป็นปุถุชน ซึ่งหากภิกษุเหล่านั้นมรณภาพไปพร้อมด้วยความรู้สึกรักตัวกลัวตายจักมีคติที่ไม่แน่นอน การบวชก็จะไม่มีอานิสงส์อันใด ภิกษุเหล่านั้นจะเจริญอสุภกรรมฐานหรือไม่ก็ตาม ก็ต้องมรณภาพอยู่นั่นเอง ทั้งนี้เพราะถึงเวลาที่กรรมจะต้องให้ผลแล้ว การแสดงอสุภกรรมฐานเป็นความกรุณาของพระพุทธเจ้า มิใช่การพรรณนาคุณแห่งความตายแต่อย่างใด

เอกสารอ้างอิง

พระพรหมคุณากรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กลุ่มพุทธทาสศึกษา. (2542). บางแง่มุมของกามในทัศนะพุทธทาสภิกขุ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ.

พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค. (2546). ภาค 2 เล่ม 1. ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546) พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค. (2546). ภาค 4 เล่ม 2. ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค. (2546). ภาค 4 เล่ม 1. ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค. ภาค 5 เล่ม 2. (2546). ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย สัตตก-อัฏฐก-นวกนิบาต. ภาค 4. (2546). ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ทสก-เอกาทสก นิบาต. ภาค 5. (2546). ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ. (2546). ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มูลนิธิภูมิพโลภิกขุ. (2546). สังเขปัตถโชตนี วิสุทธิมรรคจูฬฏีกา บาลี-ไทย ภาค 1. ฉบับภูมิพโลภิกขุ. ที่ระลึกงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พุทธศักราช 2539. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มูลนิธิภูมิพโลภิกขุ.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2024.8

การพิจารณากายตามแนวสติปัฏฐาน 4

Physical Contemplation of the Four Foundations of Mindfulness Approach

พระมหาบุญเลิศ ปุณฺญเมธี (ภูเหม็น)[1], พระมหาเมธาสิทธิ์ ฐิตคุโณ (ชาญกลิ่นน้อย)[2], พระมหานิติทัศน์ ญาณสิทฺธิ (ศิริวัง)[3]

Phramahā Bunlers Puññamedhī (Phumen)[1], Phramaha Methasit Thitaguno (Chanklinnoi)[2], Phramaha Nitithat Ñāṇasiddhi (Siriwang)[3]

ARTICLE INFO

Name of Authors:
1. พระมหาบุญเลิศ ปุณฺญเมธี (ภูเหม็น)
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramahā Bunlers Puññamedhī (Phumen)
Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: boonloed1234@gmail.com
3. พระมหานิติทัศน์ ญาณสิทฺธิ (ศิริวัง)
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramaha Nitithat Ñāṇasiddhi (Siriwang)
Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: itihat1997@gmail.com

Corresponding Author*
2. พระมหาเมธาสิทธิ์ ฐิตคุโณ (ชาญกลิ่นน้อย)
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramaha Methasit Thitaguno (Chanklinnoi)
Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: methasit.cha@mbu.ac.th

คำสำคัญ
การพิจารณากาย; สติปัฏฐาน 4

Keywords:
Physical Contemplation; Four Foundations of Mindfulness

Article history:
Received: 20/02/2023
Revised: 15/11/2023
Accepted: 25/02/2024
Available online: 15/03/2024

How to Cite:
Phumen, P. B. P, et al. (2024). Considering the Body According to the Four Foundations of Mindfulness. *Journal Damma for Life, 30*(1), 85-95.

ABSTRACT

The Physical Contemplation of the Four Foundations of Mindfulness involves directing attention towards the body or physical awareness in order to perceive reality. This practice entails recognizing the occurrence and degeneration of the body, and then relinquishing attachments and desires associated with it. By letting go of these attachments, individuals develop an awareness of the body as an objective reality rather than something to be deeply entrenched in. Viewing the body in this way helps diminish feelings of lust and guilt, leading to a clear state of mind without attachment to anything in the world. The guidelines for this practice are classified into six categories. Anapanasati, this involves focusing on the awareness of the breath, recognizing its occurrence and cessation as natural phenomena. Posture Awareness, this category focuses on being mindful of the four primary bodily postures: walking, standing, sitting, and lying down, acknowledging their impermanent nature. Actions and Activities, this aspect involves observing various bodily actions and activities, such as walking, looking, eating, drinking, speaking, and excreting, and understanding their impermanence. Contemplation of Body Parts, this entails reflecting on the various parts of the body, such as hair and nails, and understanding their impermanence. Contemplation of the Four Elements, this involves contemplating the body in terms of the four elements: earth, water, fire, and wind, recognizing their impermanence. Through these practices, individuals can develop a profound awareness of the body and its impermanent nature, leading to a deeper understanding of reality and a sense of detachment from worldly attachments.

บทคัดย่อ

การพิจารณากายตามแนวสติปัฏฐาน 4 เป็นการตั้งสติกำหนดพิจารณากาย, การมีสติกำกับดู รู้เท่าทันกายหรือดูรู้ทันกาย ให้รู้เห็นตามความเป็นจริง การพิจารณาตามดูรู้ทันกายเพื่อเห็นตามความเป็นจริงถึงความเกิดขึ้น และความเสื่อมไปของกายแล้วละวางความยึดติดถือมั่นด้วยกิเลสในกายตน ละวางความยึดติดถือมั่นด้วยกิเลสในกายผู้อื่นมีสติรู้ว่ากาย มีอยู่เพื่อให้หมายรู้ไปตามความเป็นจริงมิใช่เพื่อให้ยึดติดถือมั่นไว้ เมื่อพิจารณาเห็นตามความเป็นจริง เช่นนี้ตัณหาและความเห็นผิดย่อมจางคลายไป ปลอดโปร่งด้วยความไม่ยึดติดถือมั่นสิ่งใด ๆ ในโลก ท่านจำแนกแนวทางสำหรับการปฏิบัติไว้ 6 หมวด คือ 1) หมวดอานาปานสติคือ การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกกล่าวคือมีสติพิจารณาลม หายใจเข้าออกว่าเกิดขึ้น และดับไป (เสื่อมไป, เปลี่ยนไป) เป็นธรรมดา 2) หมวดอิริยาบถคือการกำหนดรู้อิริยาบถใหญ่ทั้ง 4 คือ การเดิน ยืนนั่ง นอน กล่าวคือมีสติพิจารณาการเดิน ยืน นั่ง นอน หรืออิริยาบถใด ๆ ว่าเกิดขึ้น และดับไป (เสื่อมไป, เปลี่ยนไป) เป็นธรรมดา 3) หมวดสัมปชัญญะคือการกำหนดรู้อิริยาบถย่อยมีการเหยียด การคู้เป็นต้นร่วมไป กับอิริยาบถใหญ่กล่าวคือมีสติพิจารณาการก้าว ถอย แลมอง กิน ดื่ม พูด ขับถ่าย ฯลฯ ว่าเกิดขึ้น และ ดับไป (เสื่อมไป, เปลี่ยนไป) เป็นธรรมดา 4) หมวดปฏิกูลมนสิการคือ การกำหนดรู้สิ่งปฏิกูลว่าร่างกายเป็นของน่าเกลียดด้วย ผม ขน เป็นต้นกล่าวคือมีสติพิจารณากายนี้ตั้งแต่เท้าจรดปลายผม ว่าประกอบด้วยอวัยวะน้อยใหญ่ อันเกิดขึ้น และดับไป (เสื่อมไป, เปลี่ยนไป) เป็นธรรมดา 5) หมวดธาตุมนสิการคือ การกำหนดรู้ธาตุทั้ง 4 คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำธาตุไฟ ธาตุลม กล่าวคือมีสติพิจารณาเห็นกายโดยความเป็นธาตุ 4 ดิน น้ำ ไฟ ลม อันเกิดขึ้น และ ดับไป (เสื่อมไป, เปลี่ยนไป) เป็นธรรมดา

บทนำ

พระพุทธศาสนามีแนวคำสอนที่ยึดมั่นอยู่กับหลักแห่งความเป็นจริง มีหลักการพื้นฐานเป็นกฎเกณฑ์ที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมา คือทุกคนที่เกิดบนโลกนี้ล้วนมีวัฏจักรเป็นของตนเอง ได้แก่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีใครฝืนกฎเกณฑ์ตรงนี้ได้ ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความทุกข์ทั้งปวง สิ่งเดียวที่ช่วยให้รู้สึกมีความสุข และพ้นทุกข์คือ การใช้ชีวิตอยู่บนหลักพื้นฐานแห่งความเป็นจริงที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปในท้ายสุด ไม่มี อะไรยุ่งยากซับซ้อน หลักความเป็นจริงของศาสนาพุทธยังทำให้มองเห็นว่า เมื่อทำกรรมดีย่อมได้รับสิ่งดีเป็นการตอบแทน แต่เมื่อทำกรรมชั่วผลลัพธ์ที่ได้ก็จะตอบสนองในด้านร้ายกลับไปด้วย ไม่สามารถลบล้าง หรือชดใช้กรรมใด ๆ ได้ทั้งสิ้น “การปฏิบัติกรรมฐานในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ว่าด้วยการ ฝึกอารมณ์เรียกว่าการเจริญกรรมฐานหรือการเจริญภาวนา แยกออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 1) สมถกรรมฐาน เป็นการฝึกอบรมทางด้านจิตใจให้เจริญงอกงามด้วยคุณธรรม มีความเข้มแข็ง มั่นคง เบิกบาน สงบสุขผ่องใส พร้อมด้วยความเพียร สติ สมาธิ และ 2) วิปัสสนากรรมฐาน เป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาให้เจริญทางด้านปัญญาโดยการรู้เท่าทันและเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงจนมีจิตใจเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำด้วยกิเลสและความทุกข์ ” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538)

สติปัฏฐาน แปลว่า ที่ตั้งของสติ วิธีปฏิบัติเพื่อใช้สติให้บังเกิดผลดีที่สุดการพัฒนาปัญญา โดยมีสติเป็นตัวเด่น หมายถึง การมีสติพร้อมอยู่อันกำกับจิตไว้ให้ทันต่ออารมณ์ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องรับรู้ รับทราบโดยช่วยให้ปัญญาตามดูรู้ทันมองเห็นสิ่งนั้นๆตามความเป็นจริง คือตามที่สิ่งนั้นๆมันเป็นของมัน ไม่เกิดมีความติดใจ-ขัดใจ ยินดี-ยินร้ายปรุงแต่ง-เอนเอียง ขึ้นมาครอบงำตามอำนาจของกิเลส ตัณหา ดำรงจิตเป็นอิสระเบิกบาน ปลอดโปร่งจากโทมนัส คือ ปราศจากทุกข์ทางใจ สติปัฏฐานเป็นวิธีปฏิบัติธรรมที่นิยมกันมาก และยกย่องนับถือกันอย่างสูงพระพุทธเจ้า ทรงชี้ว่า สติปัฏฐานเป็น เอกายนมรรค คือ ทางปฏิบัติอันเอกอันเดียว เนื่องจากสติปัฏฐานนั้นมีพร้อมทั้งสมถะและวิปัสสนาครบในตัว

การพิจารณาสังขารร่างกายที่ถูกวิธีนั้น สำหรับผู้ที่มีกำลังจิตถึง ทำแล้วย่อมเห็น กายในกาย เห็นกายย่อยในกายใหญ่ จำแนกแจกแจงแยกส่วนเห็นเป็น 32 อาการ ก็ได้ โดยเริ่มจาก ผม-ขน-เล็บ-ฟัน-หนัง กรรมฐานแรกๆ ที่ผู้เข้าบวช จะต้องได้รับจากพระอุปัชฌาย์ หรือ จะเห็นร่างกายที่เคยสวยงามตามปกติ ค่อยๆ เสื่อมสลายกลายสภาพเป็นแก่ชราลง จนเห็นตนเองเป็นศพ เน่า อืด พุพอง หนอนกิน แร้งทึ้ง คล้ายๆ กับในงานเอ็มวี ชิ้นนี้นั่นเอง

อานิสงส์ของพระพุทธเจ้า พ่อแม่ครูบาอาจารย์ และพระสงฆ์รุ่นใหม่ กับแรงใจจากจิตอาสากลุ่มบัวลอยที่หวังจะเป็นบัวพ้นน้ำ คือพ้นทุกข์ เมื่อตีโจทย์จากการภาวนาแตก ก็มาผสานกับช่างแต่งหน้า สไตล์ลิส นักออกแบบ นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องความเปลี่ยนแปลงของร่างกายหลังความตาย ผสมผสานกับคอมพิวเตอร์กราฟิกสมัยนี้ จึงมีส่วนช่วยให้ผู้คนที่ยังอ่อนกำลังสมาธิ ไม่เคยได้เห็นภาพไม่โสภาเหล่านี้ ได้จินตนาการตามภาพที่เห็นนั้น ซ้ำไปซ้ำมาเรื่อยๆ แล้วย้อนกลับมาพิจารณากายในกายของตน ตามแนวทางกายคตาสติ ที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ ก็จะช่วยให้ปลง เห็นตามความเป็นจริง (ยถาภูตญาณทัสสนะ) จนเกิดความเบื่อหน่ายคลายอยาก (นิพพิทา) อำนาจแห่งกาม มิอาจเคลือบย้อมจิตได้อีกต่อไป (วิราคะ) เสริมกำลังไปจนถึงขั้นหลุดพ้น (วิมุตติ) จิตบริสุทธิ์ (วิสุทธิ) ส่งจนไปถึงกระแสแห่งพระนิพพาน (นิพพาน)

ความหมายของสติปัฏฐาน

คำว่า สติปัฏฐาน มาจาก สติ คือ การรับรู้ ปัฏฐาน คือเข้าไปตั้งไว้ สติปัฏฐานหมายถึงการระลึกรู้ที่เข้าไปตั้งไว้ในกองรูป เวทนา จิต และสภาวธรรม อีกนัยหนึ่ง หมายถึง การระลึกรู้อย่างมั่นคง ในกองรูป เวทนา จิต และสภาวธรรม (พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ), 2549)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สติปัฏฐานธรรมเป็นที่ตั้งแห่ง สติ ข้อปฏิบัติมีสติเป็นประธานการตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง การมีสติกำกับดูสิ่งต่างๆ และ ความเป็นไปทั้งหลาย โดยรู้เท่าทันตามสภาวะของมันไม่ถูกครอบงำด้วย ความยินดียินร้าย ที่ทำให้มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลสมี 4 อย่างคือ กาย เวทนา จิต และธรรม สติปัฏฐาน 4 คือ ที่ตั้งของสติการตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริง คือ ตามที่สิ่งนั้นๆ มันเป็นของมันเอง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539)

สุชีพ ปุญญานุภาพ ได้กล่าวว่า สติปัฏฐาน คือการตั้งสติ 4 อย่าง คือ การตั้งสติกำหนด พิจารณา กาย เวทนา จิต และธรรม เพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ เพื่อก้าวล่วงความโศกความคร่ำครวญ เพื่อให้ความทุกข์กาย ทุกข์ใจตั้งอยู่ไม่ได้ เพื่อบรรลุธรรมที่ถูกต้อง เพื่อทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2539)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สติปัฏฐาน คือ การตั้งสติสัมปชัญญะเพียรพิจารณากาย เวทนาจิต และธรรม เพื่อกำจัดความทุกข์ทั้งปวง การตั้งสติกำหนดพิจารณาในสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็น จริง คือ ตามที่สิ่งนั้นๆมันเป็นของมันเอง

การพิจารณากายตามแนวสติปัฏฐาน 4

กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึงการตั้งสติกำหนดพิจารณากาย, การมีสติกำกับดู รู้เท่าทันกายหรือดูรู้ทันกาย ให้รู้เห็นตามความเป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) การพิจารณาตามดูรู้ทันกายเพื่อเห็นตามความเป็นจริงถึงความเกิดขึ้น และ ความเสื่อมไปของกายแล้วละวางความยึดติดถือมั่นด้วยกิเลสในกายตน ละวางความยึดติดถือมั่นด้วยกิเลสในกายผู้อื่นมีสติรู้ว่ากายมีอยู่เพื่อให้หมายรู้ไปตามความเป็นจริงมิใช่เพื่อให้ยึดติดถือมั่นไว้

หลักปฏิบัติว่าด้วยการพิจารณากำหนดรู้อาการที่ปรากฏทางกาย คือเอาสติไปตั้งไว้ที่กายในอิริยาบถต่างๆ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในพระไตรปิฎก มีพระบาลีรับรองว่า

“กาเย กายานุปสสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.ม. (บาลี) 10/373/248) แปลว่า “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ พิจารณา เห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.ม. (ไทย) 10/373/310)

ในหมวดกายานุปัสสนาสติปัฏฐานนี้ มีอารมณ์สมถะ 3 ปัพพะ คือ 1. อานาปานปัพพะ 2. ปฏิกูลมนสิการปัพพะ 3. ธาตุมนสิการปัพพะ ซึ่งเป็นได้ทั้งสมถะและวิปัสสนา ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะหมวด ที่เป็นวิปัสสนาล้วน อันได้แก่ อิริยาปถปัพพะ สัมปชัญญปัพพะ และธาตุมนสิการปัพพะ ซึ่งเป็นทั้งสมถ และวิปัสสนา ดังนี้

1. อิริยาปถปัพพะ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับอิริยาบถหลัก 4 ประการ คือ เดิน ยืน นั่ง นอน มีพระพุทธดำรัสตรัสวิธีปฏิบัติไว้ว่า “ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ คจฺฉนฺโต วา คจฺฉามีติ ปชานาติ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.มู. (บาลี) 12/108/77) แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย อีกประการหนึ่ง ภิกษุ เมื่อเดิน ก็รู้ชัดว่า เราเดิน” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.มู. (ไทย) 12/108/104) แม้ในอิริยาบถ คือ ยืน นั่ง และนอน ก็มีพระดำรัสตรัสไว้ในลักษณะเดียวกันนี้

ในคัมภีร์อรรถกถา แสดงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับอิริยาบถหลักไว้ว่า การเดิน ความว่า เดินไปโดย การแผ่ขยายของวาโยธาตุที่เกิดจากกิริยาของจิต วาโยธาตุเกิดจากจิต เพราะฉะนั้น ภิกษุนี้ จะรู้ชัด (อิริยาบถ) อย่างนี้ว่า จิต (ความคิด) เกิดขึ้นว่า เราจักเดิน จิตนั้นจะให้วาโยเกิด จะให้การไหววาโยเกิด. การเคลื่อนไหวกายทั้งหมดไป

ข้างหน้า โดยการแผ่ขยายของวาโยธาตุอันเกิดจากกิริยาของจิต เรียกว่า การเดิน (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.มู.อ. (บาลี) 17/134/684 – 685)

ในการปฏิบัติวิปัสสนา เปรียบเทียบการเดินจงกรม 6 ระยะ โดยท่านวิปัสสนาจารย์กำหนด แบ่งไว้เพื่อสะดวกในการปฏิบัติเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1 ระยะ กำหนด ขวาย่างหนอ – ซ้ายย่างหนอ

2 ระยะ กำหนด ยกหนอ – เหยียบหนอ

3 ระยะ กำหนด ยกหนอ – ย่างหนอ – เหยียบหนอ

4 ระยะ กำหนด ยกส้นหนอ – ยกหนอ – ย่างหนอ – เหยียบหนอ

5 ระยะ กำหนด ยกส้นหนอ – ยกหนอ – ย่างหนอ – ลงหนอ – ถูกหนอ

6 ระยะ กำหนด ยกส้นหนอ – ยกหนอ – ย่างหนอ – ลงหนอ – ถูกหนอ – กดหนอ (ธนิต อยู่โพธิ์, วิปัสสนานิยม, 2540)

2. สัมปชัญญปัพพะ เป็นหลักปฏิบัติเกี่ยวกับอิริยาบถย่อย ซึ่งเนื่องอยู่กับอิริยาบถหลัก เช่น การก้าวไป การถอยกลับ การแลดู เหลียวดู การคู้ การเหยียด การครองสังฆาฏิ บาตร จีวร การฉัน การเคี้ยว การถ่าย อุจจาระ ปัสสาวะ เป็นต้น พระพุทธองค์ตรัสวิธีปฏิบัติทุก ๆ อิริยาบถที่เคลื่อนไหว ทางร่างกาย มีพุทธดำรัสว่า “ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภิกฺกนฺเต ปฏิกฺกนฺเต สมฺปชานการี โหติ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.ม. (บาลี) 10/376/250) แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย อีกประการหนึ่ง ภิกษุ ทำความรู้สึกตัวในการก้าวไป การถอยกลับ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.ม. (ไทย) 10/376/305) ในอิริยาบถย่อย ๆ อื่น ก็มีพุทธดำรัสตรัสไว้ในลักษณะเดียวกันนี้ ในอรรถกถาได้กล่าวอธิบายไว้ว่า ภิกษุย่อมเป็น ผู้ทำสัมปชัญญะ (ความเป็นผู้รู้พร้อม) ในการก้าวไปข้างหน้า และถอยกลับมาข้างหลัง ย่อมเป็น ผู้ทำสัมปชัญญะ ในการแลไปข้างหน้าแลเหลียวไปข้างซ้าย ข้างขวา ย่อมเป็นผู้ทำสัมปชัญญะ ในการ คู้อวัยวะเข้า เหยียดอวัยวะออก ย่อมเป็นผู้ทำสัมปชัญญะ ในการทรงผ้าสังฆาฏิ บาตร และจีวร ย่อมเป็นผู้ทำสัมปชัญญะ ในการกิน ดม เคี้ยว และลิ้ม ย่อมเป็นผู้ทำสัมปชัญญะในการถ่ายอุจจาระ และปัสสาวะ ย่อมเป็นผู้ทำสัมปชัญญะในการเดิน ยืน นั่ง หลับ ตื่น พูด และความเป็นผู้นิ่งอยู่ (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.ม.อ. (ไทย) 15/276/212 และ ม.มู.อ. (ไทย) 17/135/608 – 609)

ในอรรถกถาอธิบายสัมปชัญญะ มี 4 ประการ คือ

ประการที่ 1 ความรู้ที่เกิดจากการพิจารณาว่า มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ เรียกว่า สาตถกสัมปชัญญะ ประการที่ 2 ความรู้ที่เกิดจากการพิจารณาว่า เป็นสัปปายะหรือไม่เป็นสัปปายะ เรียกว่า สัปปายสัมปชัญญะ ประการที่ 3 ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาว่า อารมณ์นั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เรียกว่า โคจรสัมปชัญญะ ประการที่ 4 ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาว่า รู้สึกตัวชัดว่าไม่หลงลืมในขณะทำกิจนั้น ๆ เรียกว่าอสัมโมหสัมปชัญญะ (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.สี.อ. (บาลี) 214/166. และ อภิ.วิ.อ. (บาลี) 523/372 - 373)

3. ธาตุมนสิการปัพพะ เป็นหลักปฏิบัติว่าด้วยวิธีกำหนดพิจารณาเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ และธาตุลม ดังมีพระพุทธดำรัสว่า “ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมเมว กายํ ยถาตํ ยถาปณิหิตํ ธาตุ โส ปจฺจเวกฺขติ อตฺถิ อิมสฺมึ กาเย ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.ม. (บาลี) 10/378/251) แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย อีกประการหนึ่ง ภิกษุ พิจารณาเห็นกายนี้ตามที่ตั้งอยู่ ตามที่ดำรงอยู่ โดยความเป็นธาตุ ว่า ในกายนี้ มีธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลมอยู่” (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.ม. (ไทย) 10/378/307)

พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ) ได้อธิบายไว้ในหนังสือมหาสติปัฏฐานสูตร ทางสู่ พระนิพพาน มีความว่า ธาตุ 4 เหล่านี้ บางแห่งเรียกว่า มหาภูตรูป คือ รูปใหญ่โตปรากฏชัด แปลว่า รูปที่ใหญ่โตโดยรูปร่างและปรากฏชัดโดยลักษณะ เพราะวัตถุสิ่งของทั้งสิ้นประกอบขึ้นจากรูปเหล่านี้ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตนเด่นชัดกล่าวคือ

1) ปฐวีธาตุ คือ ธาตุที่มีลักษณะแข้นแข็ง ภายในตัว ก็มี ภายนอกตัวก็มี กล่าวเฉพาะที่เป็นภายในสำหรับกำหนด พอให้สำเร็จประโยชน์เป็น อารมณ์ของกรรมฐาน ได้แก่ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไส้ใหญ่ ไส้น้อย อาหารใหม่ อาหารเก่า หรือสิ่งอื่นใดก็ตามในตัว ที่มีลักษณะแข้นแข็งเป็นต้น อย่างเดียวกันนี้

2) อาโปธาตุ คือ ธาตุที่มีลักษณะเอิบอาบ ภายใน ตัวก็มี ภายนอกตัวก็มี กล่าวเฉพาะที่เป็นภายในสำหรับกำหนด พอให้สำเร็จประโยชน์เป็น อารมณ์ของกรรมฐาน ได้แก่ ดี เสลด หนอง เลือด เหงื่อ มันข้น น้ำตา เปลวมัน น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร หรือสิ่งอื่นใดก็ตามในตัว ที่มีลักษณะเอิบอาบเป็นต้น อย่างเดียวกันนี้

3) เตโชธาตุ คือ ธาตุที่มีลักษณะร้อน ภายในตัวก็มี ภายนอกตัวก็มี กล่าวเฉพาะที่เป็นภายใน สำหรับกำหนด พอให้สำเร็จประโยชน์เป็นอารมณ์ ของกรรมฐาน ได้แก่ ไฟที่ยังกายให้อบอุ่น ไฟที่ยังกายให้ทรุดโทรม ไฟที่ยังกายให้กระวน กระวาย ไฟที่ยังอาหารให้ย่อย หรือสิ่งอื่นใดก็ตามในตัว ที่มีลักษณะร้อนเป็นต้น อย่างเดียวกันนี้

4) วาโยธาตุ คือ ธาตุที่มีลักษณะพัดผันเคร่งตึง ภายใน ตัวก็มี ภายนอกตัวก็มี กล่าวเฉพาะที่เป็นภายในสำหรับกำหนด พอให้สำเร็จประโยชน์เป็น อารมณ์ของกรรมฐาน ได้แก่ ลมพัดขึ้นเบื้องบน ลมพัดลงเบื้องต่ำ ลมในท้อง ลมในไส้ ลมซ่าน ไปตามตัว ลมหายใจ หรือสิ่งอื่นใดก็ตามในตัว ที่มีลักษณะพัดผันไปเป็นต้น อย่างเดียวกันนี้ (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.อุ.14/684-687/437, ม.มู.12/342/350, พระธรรม ปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)

ธาตุ 4 ในฐานะเป็นอารมณ์กรรมฐาน

การกำหนดธาตุ 4 กรรมฐานนี้เป็นคู่ปรับแก้วิจิกิจฉา วิจิกิจฉามีปกติให้ลังเลไม่แน่ลงได้ส่วนกรรมฐานนี้มีปกติให้กำหนดรู้โดยสภาวะ คนผู้ไม่กำหนดรู้โดยสภาวะ ไม่รู้จักสิ่งนั้น ๆ ตามความเป็นจริงจึงมีความสงสัย เมื่อเข้าใจตามเป็นจริงแล้ว ก็สิ้นสงสัยไปได้อย่างหนึ่งที่แสดงกรรมฐานไว้ก็เพื่อจะให้เข้าใจความเป็นจริงของร่างกายเป็นอุบายกำหนดรู้ สภาวธรรมอย่างหนึ่ง เป็นเหตุให้ออกไปกำหนดสภาวธรรมอย่างอื่นอีก

การกำหนดรู้กรรมฐานนี้ พึงกำหนดรู้ธาตุและสังขารก่อน สภาวะที่มีอยู่โดย ธรรมชาติ หรือมนุษย์ปรุงขึ้นเรียกว่าสังขาร ธาตุมี 4 อย่าง คือ ปฐวีธาตุ ธาตุดิน อาโปธาตุ ธาตุน้ำ เตโชธาตุ ธาตุไฟ วาโยธาตุ ธาตุลม ธาตุนี้มีทั้งภายนอกภายใน ภายนอก เช่น ภูเขา แม่น้ำ กองไฟ ลมพัด โดยลำดับกัน ธาตุภายในนั้น คือ ที่คุมเข้าเป็นร่างกายของสัตว์ ส่วนที่ แข็งมี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เป็นต้น เป็นปฐวีธาตุ ส่วนที่เป็นของเหลว เอิบ อาบอยู่ในร่างกาย รักษาร่างกายให้ชุ่มอยู่ เช่น เลือด มันข้น มันเปลว และเหงื่อ เป็นต้น เป็น อาโปธาตุ ส่วนที่ร้อนอบอุ่นรักษาร่างกายไว้ไม่ให้เน่า คือไออุ่นเกิดแต่หายใจสูดอากาศเข้าไป ปรุงโลหิตที่เป็นไปโดยปกติ หรือที่ร้อนแรงขึ้นในเวลาเป็นไข้ และธาตุไฟสำหรับเผาอาหารให้ ย่อยเป็น เตโชธาตุ ส่วนที่พัดไปมาเป็นเครื่องค้ำจุนร่างกาย มีลมพัดขึ้นพัดลง และอากาศอัน ขังอยู่ในช่องว่างร่างกาย แรงขับโลหิตให้เดินสะดวก และสูดอากาศเข้าไปขับลมออกมา (หายใจ) เป็นวาโยธาตุ ดังที่ตรัสไว้ในสามัญญผลสูตรว่า

สภาวะ 7 กองนั้นคืออะไรบ้าง คือ กองแห่งธาตุดิน กองแห่งธาตุน้ำ กองแห่งธาตุ ไฟกองแห่งธาตุลม กองสุข กองทุกข์ กองชีวะ สภาวะ 7 กองเหล่านี้ไม่มีผู้สร้าง ไม่มีผู้ บันดาล ไม่มีผู้เนรมิต ไม่มีผู้ให้เนรมิต ยั่งยืนมั่นคงดุจยอดภูเขา ดุจเสาระเนียดไม่ หวั่นไหว ไม่ผันแปร ไม่กระทบกระทั่งกัน ไม่ก่อให้เกิดสุขหรือทุกข์ หรือทั้งสุขและทุกข์ แก่กันและกัน ในสภาวะ 7 กองนั้น ไม่มีผู้ฆ่า ไม่มีผู้ใช้ให้คนอื่นฆ่า ไม่มีผู้ฟัง ไม่มีผู้ใช้ให้ คนอื่นฟัง ไม่มีผู้รู้ ไม่มีผู้ทำให้คนอื่นรู้ใครก็ตามแม้จะเอาศัสตราคมตัดศีรษะใคร ก็ไม่ ชื่อว่าปลงชีวิตใครได้ เพราะเป็นเพียงศัสตราแทรกผ่านไประหว่างสภาวะ 7 กองเท่า นั้นเอง (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ที.สี. (ไทย) 9/174/58)

สำหรับสภาวะ 7 กองนี้เป็นที่ประชุมอยู่ในร่างกายของมนุษย์ ก่อให้เกิดร่างกาย ขึ้นมาจากธาตุทั้ง 4 และมีกองสุข กองทุกข์ กองชีวะเข้ามารวมกันเข้าเป็น 7 กอง สุข ทุกข์ และชีวิตของมนุษย์วนเวียนเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตราบเท่าที่มีลมหายใจ เมื่อหมดลมหายใจไป ก็เป็นอันว่าสิ้นสุดความเป็นมนุษย์ ที่เป็นของไม่เที่ยง ผู้ปฏิบัติธรรมควรมีสติและสัมปชัญญะ ในการเจริญภาวนาและกำหนดรู้ในธาตุทั้ง 4 ในหัวข้อถัดไป

1. วิธีกำหนดรู้ในธาตุ 4

การกำหนดรู้ธาตุ 4 เป็นอารมณ์ในขณะปฏิบัติกรรมฐาน ในอิริยาบถทั้ง 4 คือ ยืน เดิน นั่ง นอน เมื่อผู้ปฏิบัติธรรมกระทบกับรูป 42 ประการ ที่มีอยู่ในร่างกายซึ่งเรียกว่า โกฏฐาสะ 42 หรืออาการ 42 คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เป็นต้น ควรกำหนดว่า “ถูกหนอ” นี้จัดเป็นการรู้สภาวธรรม โดยมีวิธีกำหนดดังต่อไปนี้

1) การรู้สภาวะแข็งหรืออ่อน เป็นลักษณะพิเศษของปฐวีธาตุ เรียกว่า กกฺขฬตฺ ตลกฺขณา ปฐวีธาตุมีสภาพแข็งกว่าธาตุอื่น ๆ ได้แก่ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เอ็น กระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไส้ใหญ่ ไส้น้อย อาหารใหม่อาหารเก่า (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: อภิ.วิ.อ. (ไทย) 78/464/96-97), ม.มู. (ไทย) 12/302/330)

2) การรู้สภาวะเย็นหรือร้อน เป็นลักษณะพิเศษของเตโชธาตุ เรียกว่า อุณฺหตฺ ตลกฺขณา ในมหาหัตถิปโทปมสูตรได้แสดงเตโชธาตุไว้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ เตโชธาตุที่ ทำให้เกิดความอบอุ่นภายในร่างกาย ทำหน้าที่ย่อยอาหารต่าง ๆ ที่ดื่ม เคี้ยว หรือลิ้มรสเข้าไป ในร่างกายให้ย่อยไป ทำให้ร่างกายแก่ ทรุดโทรม หรือเปลี่ยนแปลงไป และทำให้ร่างกาย กระสับกระส่าย (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.มู. (ไทย) 12/304/334)

3) การรู้สภาวะหย่อนหรือตึง เป็นลักษณะพิเศษของวาโยธาตุ เรียกว่า วิตฺถมฺภนลกฺขณาการทำให้เคลื่อนไหวจากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่ง เป็นกิจของวาโยธาตุ เรียกว่า สมุทีรณรสาการผลักดัน เป็นอาการปรากฏของวาโยธาตุ เรียกว่า อภินีหารปจฺ จุปฏฺฐานา กล่าวคือ สภาวะที่เคลื่อนไหว มีลักษณะเฉพาะคือเคลื่อนที่หรือหยุดนิ่ง มีหน้าที่ให้ ความสามารถในการเคลื่อนไหวแก่ธาตุอื่นที่เกิดร่วมกัน (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.ม. (ไทย) 13/117/128)

4) การรู้สภาวะของการไหลในขณะที่เหงื่อน้ำลายน้ำตาไหลออก ในขณะถ่มเสลด ถ่มน้ำลาย และในขณะปัสสาวะ เป็นต้น เป็นลักษณะพิเศษของอาโปธาตุ เรียกว่า ปคฺฆรณลกฺขณา การซึมแผ่กระจายไป ในขณะดื่มน้ำหรืออาบน้ำเป็นต้น เป็นกิจของ อาโปธาตุ เรียกว่า พรูหนรสา และการรวมตัวเป็นรูปร่าง เป็นอาการปรากฏของอาโปธาตุ เรียกว่า สงฺคหปจฺจุปฏฺฐานา ซึ่งอาโปธาตุภายในก็มี ภายนอกก็มี ได้แก่สิ่งที่เอิบอาบ ซึมซาบ ไป กำหนดได้มีในตน อาศัยตน คือ ดี เสลด น้ำเหลือง เลือด เหงื่อ มันข้น น้ำตาเปลวมัน น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร หรือแม้สิ่งอื่นไม่ว่าชนิดไร ๆ ที่เอิบอาบซึมซาบไป กำหนดได้ มีในตน อาศัยตน นี้เรียกว่า อาโปธาตุ (ดูรายละเอียดใน มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.อุ. 14/684-687/437, ม.มู. 12/342/350)

อาโปธาตุมิใช่โผฏฐัพพารมณ์ที่กระทบสัมผัสทางกายได้ แต่เป็นสิ่งที่รู้ได้ทางใจ เมื่อกระทบกับปฐวีธาตุ เตโชธาตุและวาโยธาตุก่อนแล้ว จากนั้น ผู้ปฏิบัติจึงจะสามารถรู้ว่า อาโปธาตุด้วยการตามรู้สภาวะสัมผัส ความจริงแล้ว น้ำที่สัมผัสได้นั้นพึงทราบว่า เป็นปฐวี ธาตุที่มีลักษณะอ่อน ประกอบด้วยสภาวะเย็นหรือร้อนของเตโชธาตุ และสภาวะหย่อนของ วาโยธาตุ ส่วนสภาวะการไหลหรือเกาะกุมของอาโปธาตุจริง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่รู้ทางใจเท่านั้น

ผู้ปฏิบัติที่เจริญสติระลึกรู้เท่าทันธาตุทั้ง 4 ตามนัยที่กล่าวมานี้ ย่อมรู้ชัดว่ามีเพียง สภาวะแข็ง อ่อน ไหล เกาะกุม เย็น ร้อน หรือหย่อน ตึง ไม่มีบุคคล อัตตาตัวตนเราเขา ไม่มี บุรุษ สตรีใด ๆ ทั้งสิ้น ดังที่พระพุทธองค์ทรงแสดงว่า “อิมเมว กายํ ยถาฐิตํ ธาตุโส ปจฺจเวกฺขติ “อตฺถิ อิมสฺมึ กาเย ปถวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตูติ” แปลว่า “ภิกษุย่อมพิจารณา เห็นกายนี้ ตามอาการที่ตั้งอยู่และดำรงอยู่ด้วยอิริยาบถใด อิริยาบถหนึ่ง ให้เห็นเป็นเพียงธาตุ ว่าปฐวีธาตุ อาโปธาตุเตโชธาตุ และวาโยธาตุมีอยู่ในกายนี้” (พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ), 2553: 269 – 270)

อานิสงส์การพิจารณาธาตุ 4

ในมหาสติปัฏฐานสูตรได้กล่าวถึงอานิสงค์ของการปฏิบัติเอาไว้แก่นักปฏิบัติธรรมว่าย่อมได้รับอานิสงส์ของการพิจารณาประจำดังต่อไปนี้

1) ทำให้สุขภาพทางร่างกาย และจิตใจดีขึ้น

2) ทำให้จิตใจเบิกบาน เอิบอิ่ม แช่มชื่น

3) ความวิตกกังวล และความเครียดลดลงอย่างมาก

4) เป็นผู้มีสติรู้เท่าทัน มีความผิดพลาดน้อย

5) มีประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ดีขึ้น

6) ไม่ตกใจกลัว เพราะเจริญสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ

7) มีความกล้าหาญ ในการกระทำคุณงามความดีอย่างสม่ำเสมอไม่ท้อถอยเบื่อหน่าย

8) ความยึดมั่นถือมั่นลดลง เพราะเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของชีวิต

9) สามารถทำลายความโลภ ความโกรธ ให้ลดลงหรือหมดไปได้

10) ชื่อว่าเป็นการเตรียมความพร้อม และได้สะสมเหตุปัจจัย เพื่อการรู้แจ้ง อริยสัจจ 4 อันจะนำไปสู่การบรรลุ มรรค ผล นิพพาน ซึ่งเป็นที่สิ้นไปแห่งกิเลส (ความยึดมั่น ถือมั่นด้วยโมหะ) และกองทุกข์ทั้งมวล ได้ในปัจจุบันชาตินี้ หรือถ้าผู้ปฏิบัติกระทำอย่างต่อเนื่อง จะไม่เกิน 7 ปี เป็นอย่างช้าควรจะได้บรรลุอริยมรรคอริยผลอย่างใดอย่างหนึ่ง แน่นอน (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: ม.มู. (ไทย) 12/103 –127)

อนึ่งอานิสงส์ของการพิจารณาธาตุ 4 เป็นอารมณ์กรรมฐาน เป็นการพิจารณา ภายในร่างกายของตน ที่ประกอบด้วยธาตุ 4 ที่มีดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นตัวอารมณ์ ให้เข้าใจว่า ร่างกายของมนุษย์นี้ ประกอบด้วยธาตุ 4 ก่อให้เกิดเป็นรูปร่างมีผม ขน เล็บ เส้นเอ็น เลือด เสลด เป็นต้น และพิจารณาให้เป็นอสุภะของเน่าเปื่อย เป็นของน่ารังเกียจไม่น่ารักน่าห่วง เมื่อพิจารณาได้ ทำให้จิตใจพลอยขยะแขยงไปด้วย และมีใจไม่คิดว่าสวย งาม หรือน่ารักใคร่ ดังในพระไตรปิฎกตรัสไว้ว่า

เมฆิยะ ภิกษุนั้นดำรงอยู่ในธรรม 5 ประการนี้แล้ว พึงเจริญธรรม 4 ประการ ให้ยิ่งขึ้นไป คือ 1) พึงเจริญอสุภะเพื่อละราคะ 2) พึงเจริญเมตตาเพื่อละพยาบาท 3) พึงเจริญอานาปานสติเพื่อตัดวิตก 4) พึงเจริญอนิจจสัญญาเพื่อถอนอัสมิมานะ เมฆิยะ อนัตตสัญญาย่อมปรากฏแก่ภิกษุผู้ได้ อนิจจสัญญา ภิกษุผู้ได้อนัตตสัญญาย่อมบรรลุนิพพานที่ถอนอัสมิมานะได้ในปัจจุบัน (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546: องฺ.นวก. (ไทย) 23/5/434)

การเจริญอสุภะนั้น ทำให้ละราคะ ที่เป็นกามกำหนัดลงได้ เมื่อพิจารณานาน ๆ เข้าก็ย่อมจะเข้าสู่การเบื่อหน่ายในกาม ทำให้จิตใจไม่ยึดมั่นในกามที่เป็นของสกปรก ภายใน ร่างกายของมนุษย์ สามารถเข้าถึงธรรมชั้นสูงในลำดับต่อไป

สรุป

การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง การมีสติกำกับดูสิ่งต่างๆ และความเป็นไปทั้งหลาย โดยรู้เท่าทันตามสภาวะของมันไม่ถูกครอบงำด้วย ความยินดียินร้าย ที่ทำให้มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลสมี 4 อย่างคือ กาย เวทนา จิต และธรรม การพิจารณากายตามแนวสติปัฏฐาน 4 การพิจารณาตามดูรู้ทันกายเพื่อเห็นตามความเป็นจริงถึงความเกิดขึ้น และ ความเสื่อมไปของกายแล้วละวางความยึดติดถือมั่นด้วยกิเลสในกายตนละวางความยึดติดถือมั่นด้วยกิเลสในกายผู้อื่นมีสติรู้ว่ากายมีอยู่เพื่อให้หมายรู้ไปตามความเป็นจริงมิใช่เพื่อให้ยึดติดถือมั่นไว้

การพิจารณตามแนวสติปัฏฐาน 4 คือการพิจารณา กาย เวทนา จิต และ ธรรม โดยแบ่งเป็น การพิจารณากายคือ การตั้งสติกำหนดพิจารณากาย, การมีสติกำกับดู รู้เท่าทันกายหรือดูรู้ทันกาย ให้รู้เห็นตามความเป็นจริง ซึ่งในหมวดกายานุปัสสนาสติปัฏฐานนี้ มีอารมณ์สมถะ 3 คือ 1.ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับอิริยาบถหลัก 4 ประการ คือ เดิน ยืน นั่ง นอน 2.หลักปฏิบัติเกี่ยวกับอิริยาบถย่อย ซึ่งเนื่องอยู่กับอิริยาบถหลัก เช่น การ

ก้าวไป การถอยกลับ การแลดู เหลียวดู การคู้ การเหยียด การครองสังฆาฏิ บาตร จีวร การฉัน การเคี้ยว การถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ เป็นต้น 3.หลักปฏิบัติว่าด้วยวิธีกำหนดพิจารณาเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ และธาตุลม ซึ่งการพิจารณา ในกายานุปัสสนานั้นมีอานิสงส์คือ ทำให้สุขภาพทางร่างกาย และจิตใจดีขึ้น ทำให้จิตใจเบิกบาน เอิบอิ่ม แช่มชื่น ความวิตกกังวล และความเครียดลดลงอย่างมาก เป็นผู้มีสติรู้เท่าทัน มีความผิดพลาดน้อยมีประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ดีขึ้น ไม่ตกใจกลัว เพราะเจริญสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ มีความกล้าหาญ ในการกระทำคุณงามความดีอย่างสม่ำเสมอไม่ท้อถอยเบื่อหน่าย ความยึดมั่นถือมั่นลดลง เพราะเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของชีวิต สามารถทำลายความโลภ ความโกรธ ให้ลดลงหรือหมดไปได้ชื่อว่าเป็นการเตรียมความพร้อม และได้สะสมเหตุปัจจัย เพื่อการรู้แจ้ง อริยสัจจ 4 อันจะนำไปสู่การบรรลุ มรรค ผล นิพพาน ซึ่งเป็นที่สิ้นไปแห่งกิเลส (ความยึดมั่น ถือมั่นด้วยโมหะ) และกองทุกข์ทั้งมวล

เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลี่ยงเชียง. (2551). *ธรรมวิจารณ์ ฉบับมาตรฐาน. นักธรรมชั้นเอก.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง.

ฐิตวณฺโณภิกฺขุ. (2546). *วิปัสสนาภาวนา.* พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2539). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์.* พิมพ์ครั้งที่10. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทฺธิ ป.ธ.9). (2532). *วิปัสสนากรรมฐาน.* กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊พ จำกัด.

พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ) รจนา พระพรหมโมลี ตรวจชำระ. (2549). *มหาสติปัฏฐานสูตร ทางสู่พระนิพพาน.* แปลและเรียบเรียงโดยพระคันธสาราภิวงศ์. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจ ากัดไทยรายวันการพิมพ์.

พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ). (2553). *วิปัสสนาชุนี หลักการปฏิบัติวิปัสสนา.* จำรูญ ธรรมดา แปล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาสน์ ไทยการพิมพ์.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค. (2546).* ภาค 4 เล่ม 2. ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค. (2546).* ภาค 4 เล่ม 1. ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค. ภาค 5 เล่ม 2. (2546).* ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย สัตตก-อัฏฐก-นวกนิบาต. ภาค 4. (2546).* ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ทสก-เอกาทสก นิบาต. ภาค 5. (2546).* ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ. (2546).* ฉบับ ฉลองพระชนมายุ 90 พรรษา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร) พุทธศักราช 2546. คณะสงฆ์ธรรมยุติ มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์พิมพ์ถวาย. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2539). *พระไตรปิฎก ฉบับประชาชน.* พิมพ์ครั้งที่16. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.9

Mindfulness Practices in the Thai Society Context

Panachphongphan Bodhisatirawaranggoora[1], Phramaha Chakrapol Acharashubho Thepa[2], Meechi Netnapa Sutthirat[3], Chetnitipath Promchin[4]

ARTICLE INFO

Name of Authors:
1. Dr. Panachphongphan Bodhisatirawaranggoora
Mental Health Association of Thailand Under Royal Patronage, Thailand.
Email: panachphong19@gmail.com

2. Phramaha Chakrapol Acharashubho Thepa, Dr.
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: chakrapol.the@mbu.ac.th
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-9184-4273

3. Meechi Netnapa Sutthirat, Dr.
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: netnapa.sut@mbu.ac.th

Corresponding Author*
4. Dr. Chetnitipath Promchin
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: chetnitipath.pro@mbu.ac.th

Keywords:
Mindfulness; Practices; Thai Society; Context

Article history:
Received: 12/01/2024
Revised: 28/02/2024
Accepted: 5/03/2024
Available online: 17/03/2024

How to Cite:
Bodhisatirawaranggoora, P., Thepa, P. C. A., Sutthirat, M. N., Promchin, C. (2024). Mindfulness Practices in the Thai Society Context. *Journal Damma for Life, 30*(1), 96-113.

ABSTRACT

This research delves into the intricate tapestry of mindfulness practices within the cultural milieu of Thai society. Mindfulness, deeply rooted in Buddhist traditions, has gained increasing global attention for its potential benefits in various aspects of well-being. However, the application and understanding of mindfulness are profoundly influenced by cultural contexts, presenting unique manifestations and interpretations across different societies. Through a comprehensive review of literature and qualitative analysis, this study explores the nuanced landscape of mindfulness practices in Thailand, elucidating how cultural, religious, and societal factors shape its expression and adoption. This study employs a qualitative research approach to conduct a comprehensive exploration of mindfulness practices within the Thai society context. Qualitative methods are particularly suited for capturing the complexities of cultural phenomena and societal perceptions, allowing for in-depth exploration and interpretation of subjective experiences. The result found that mindfulness, deeply rooted in Buddhist traditions, has gained increasing global attention for its potential benefits in various aspects of well-being. However, the application and understanding of mindfulness are profoundly influenced by cultural contexts, presenting unique manifestations and interpretations across different societies. By examining historical roots, contemporary applications, and societal perceptions, this research aims to provide insights into the dynamic interplay between mindfulness and Thai cultural ethos, offering implications for the integration of mindfulness-based interventions tailored to the Thai context. Understanding mindfulness within its cultural framework not only enriches the discourse on contemplative practices but also fosters culturally sensitive approaches to well-being promotion in diverse global contexts.

Introduction

Mindfulness, as a contemplative practice, has garnered widespread recognition for its potential to enhance psychological well-being, reduce stress (Khemraj, et al, 2022), and promote overall health. Originating from Buddhist traditions, mindfulness has transcended its religious roots and gained popularity as a secular practice worldwide. However, the understanding and application of mindfulness are deeply intertwined with cultural contexts, influencing its manifestations and interpretations across diverse societies (Thepa, 2022). In the context of Thailand, that is country rich in Buddhist heritage and cultural traditions, mindfulness holds a distinctive significance that reflects the intricate interplay between spirituality, social norms, and historical legacies.

While numerous studies have explored mindfulness in various cultural settings, there remains a notable gap in understanding its manifestations within the Thai society context. The unique amalgamation of Theravada Buddhist principles, indigenous cultural practices, and modern influences shapes the landscape of mindfulness in Thailand in distinct ways. Understanding the nuances of mindfulness practices within the Thai cultural framework is crucial for several reasons. Firstly, Thailand stands as a prominent hub for mindfulness meditation retreats and practices, attracting both locals and international practitioners seeking spiritual nourishment and personal growth. These practices often integrate traditional Buddhist teachings with contemporary mindfulness techniques, creating a dynamic fusion that reflects the evolving nature of mindfulness in the Thai context (Travis et al., 2018). Secondly, the increasing popularity of mindfulness-based interventions (MBIs) in various domains, including healthcare, education, and workplace settings, highlights the need for culturally adapted approaches that resonate with the values and beliefs of Thai society (Viriyautsahakul et al., 2018). Cultural adaptation ensures the relevance and effectiveness of mindfulness interventions, fostering greater acceptance and engagement among Thai individuals. Thirdly, the cultural embeddedness of mindfulness in Thailand offers a unique lens through which to explore fundamental questions regarding the universality versus cultural specificity of mindfulness practices. By examining how mindfulness intersects with Thai cultural norms, rituals, and social structures, we can deepen our understanding of the cultural contingencies that shape contemplative practices (Kabat-Zinn, 2003).

Therefore, this research endeavors to fill the gap in the literature by conducting a comprehensive exploration of mindfulness practices in the Thai society context. By elucidating the historical roots, contemporary manifestations, and societal perceptions of mindfulness in Thailand, this study aims to provide valuable insights for the development of culturally sensitive mindfulness interventions and advance our understanding of the dynamic interplay between mindfulness and culture.

Objective

This research is to conduct a comprehensive exploration of mindfulness practices within the Thai society context. Specifically, the study aims to:

1. Identify key cultural norms, values, and belief systems that influence the adoption, adaptation, and dissemination of mindfulness practices in Thai society.

2. Examine the contemporary manifestations of mindfulness practices in various domains of Thai society.

3. Explore the societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness, tracing its origins from traditional Buddhist teachings to contemporary expressions.

Theoretical Framework and Principles

Mindfulness, deeply rooted in Buddhist philosophy, has become increasingly popular worldwide as a secular practice promoting well-being and psychological health. In the context of Thailand, a country steeped in Theravada Buddhist traditions, mindfulness holds a significant cultural and spiritual significance. This literature review aims to explore how key cultural norms, values, and belief systems influence the adoption, adaptation, and dissemination of mindfulness practices within Thai society.

1. Buddhist Philosophy and Cultural Embeddedness

Buddhism permeates every aspect of Thai society, shaping its cultural norms and values. Mindfulness, known as "sati" in Pali, is a core component of Buddhist teachings, emphasizing present-moment awareness and non-judgmental acceptance. Thai culture places a high value on the pursuit of inner peace and spiritual development, making mindfulness practices deeply resonant with the societal ethos (Gunavanta, 2016).

2. Collectivism and Interconnectedness

Thai society is characterized by collectivist values that prioritize harmony, cooperation, and social cohesion. Mindfulness practices in Thailand often emphasize interconnectedness and compassion, reflecting the cultural emphasis on communal well-being over individualistic pursuits. This collective orientation shapes the dissemination of mindfulness practices, which may occur through communal rituals, temple gatherings, or family traditions (Chirapaisarnkul et al., 2019).

3. Cultural Rituals and Practices

Mindfulness is interwoven into various cultural rituals and practices in Thailand, serving as a guiding principle for daily life. Practices such as meditation, chanting, and merit-making ceremonies are integral to Thai Buddhist traditions, offering opportunities for individuals to cultivate mindfulness in different contexts. These cultural rituals provide a framework for the adoption and adaptation of mindfulness practices, aligning them with local customs and beliefs (Wongkanya et al., 2020).

4. Hierarchical Social Structure

Thai society is characterized by a hierarchical social structure that emphasizes respect for authority, elders, and social norms. Mindfulness practices may be influenced by this hierarchical framework, with teachers or monastic figures often serving as authoritative sources of guidance and instruction. The dissemination of mindfulness teachings may follow hierarchical channels, with senior practitioners imparting wisdom to junior members of society (Thongprayoon et al., 2018).

5. Cultural Adaptation and Innovation

While rooted in traditional Buddhist teachings, mindfulness practices in Thailand have undergone adaptations and innovations to suit contemporary lifestyles and societal needs. This cultural adaptation reflects the dynamic nature of mindfulness as it intersects with modernity and globalization. Mindfulness-based interventions may integrate traditional techniques with modern therapeutic approaches, making them more accessible and applicable to diverse segments of Thai society (Puangsuwan et al., 2017).

Table 1: Theoretical Framework of Mindfulness Practices in the Thai Society Context

Theories	Contexts
Buddhist Philosophy and Cultural Embeddedness	• Buddhism permeates every aspect of Thai society, shaping its cultural norms and values (Song, 2020). • Mindfulness, known as "sati" in Pali, is a core component of Buddhist teachings, emphasizing present-moment awareness and non-judgmental acceptance (Thepa, 2022). • Thai culture places a high value on the pursuit of inner peace and spiritual development, making mindfulness practices deeply resonant with the societal ethos (Schedneck, 2015).
Collectivism and Interconnectedness	• Thai society is characterized by collectivist values that prioritize harmony, cooperation, and social cohesion (Hallinger, & Kantamara, 2001). • Mindfulness practices in Thailand often emphasize interconnectedness and compassion, reflecting the cultural emphasis on communal well-being over individualistic pursuits (Sharma, et al, 2023). • This collective orientation shapes the dissemination of mindfulness practices, occurring through communal rituals, temple gatherings, or family traditions (Canda, et al, 2019).
Cultural Rituals and Practices	• Mindfulness is interwoven into various cultural rituals and practices in Thailand, serving as a guiding principle for daily life (Kirmayer, 2015). • Practices such as meditation, chanting, and merit-making ceremonies are integral to Thai Buddhist traditions, offering opportunities for individuals to cultivate mindfulness in different contexts (Schober, 2022). • These cultural rituals provide a framework for the adoption and adaptation of mindfulness practices, aligning them with local customs and beliefs (Harrell, 2018).
Hierarchical Social Structure	• Thai society is characterized by a hierarchical social structure emphasizing respect for authority, elders, and social norms (Thongsawang, et al, 2020). • Mindfulness practices may be influenced by this hierarchical framework, with teachers or monastic figures often serving as authoritative sources of guidance and instruction (Cook, 2012). • The dissemination of mindfulness teachings may follow hierarchical channels, with senior practitioners imparting wisdom to junior members of society (Skinner & Beers, 2016).
Cultural Adaptation and Innovation	• Mindfulness practices in Thailand have undergone adaptations and innovations to suit contemporary lifestyles and societal needs (Sutamchai, et al, 2020).

Theories	Contexts
	• Rooted in traditional Buddhist teachings, mindfulness-based interventions integrate traditional techniques with modern therapeutic approaches, making them more accessible and applicable to diverse segments of Thai society (Arpaia, et al, 2021).

In summary, mindfulness practices in the Thai society context are deeply influenced by cultural norms, values, and belief systems rooted in Buddhist philosophy and Thai cultural traditions. Understanding these cultural dynamics is essential for the effective dissemination and adaptation of mindfulness interventions in Thailand, offering insights for the development of culturally sensitive approaches to well-being promotion.

Research Methods

This study employs a qualitative research approach to conduct a comprehensive exploration of mindfulness practices within the Thai society context. Qualitative methods are particularly suited for capturing the complexities of cultural phenomena and societal perceptions, allowing for in-depth exploration and interpretation of subjective experiences (Creswell & Poth, 2018).

1. Data Collection

1.1 Interviews, Semi-structured interviews will be conducted with key informants, including mindfulness practitioners, Buddhist monks, scholars of Thai culture and religion, and individuals from diverse demographic backgrounds. These interviews will explore participants' experiences, beliefs, and perceptions regarding mindfulness practices and their cultural significance.

1.2 Observations, Participant observation will be employed to observe mindfulness practices in situ, such as meditation sessions at temples, community gatherings, and cultural events. These observations will provide contextual understanding of how mindfulness is practiced and integrated into daily life.

2. Data Analysis

2.1 Thematic Analysis, Transcripts from interviews and focus groups will be analyzed using thematic analysis to identify recurring themes and patterns related to cultural norms, values, and belief systems influencing mindfulness practices in Thai society. Themes will be categorized and interpreted to gain deeper insights into participants' perspectives.

2.2 Content Analysis, Analysis of textual and visual data from observations will involve content analysis to identify commonalities and variations in the manifestations of mindfulness practices across different societal domains. This analysis will reveal the contemporary expressions of mindfulness and their cultural interpretations within the Thai context.

3. Ethical Considerations

3.1 Prior to data collection, ethical approval will be obtained from relevant institutional review boards to ensure the protection of participants' rights and confidentiality.

3.2 Informed consent will be obtained from all participants, and measures will be taken to ensure voluntary participation and anonymity.

3.3 Respect for cultural sensitivity and cultural competence will guide the research process, acknowledging the importance of cultural context in interpreting findings (Bhugra & Becker, 2005).

4. Data Validation

4.1 Member checking will be conducted to validate the accuracy and interpretation of findings with participants, ensuring that their perspectives are accurately represented.

4.2 Triangulation of data sources and methods will be employed to enhance the credibility and trustworthiness of findings, minimizing bias and enhancing the reliability of conclusions.

By employing a qualitative research approach and utilizing diverse data collection methods, this study aims to achieve its objectives of identifying key cultural norms, values, and belief systems influencing mindfulness practices in Thai society, examining contemporary manifestations of mindfulness, and exploring societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness within the Thai context.

Research Results

1. Key Cultural Norms, Values, and Belief Systems

The study identified several key cultural norms, values, and belief systems that influence the adoption, adaptation, and dissemination of mindfulness practices in Thai society. Central to these influences is the deeply ingrained Buddhist philosophy, which emphasizes present-moment awareness, non-judgmental acceptance, and the pursuit of inner peace. Thai cultural values, such as collectivism and interconnectedness, further shape the societal ethos surrounding mindfulness, emphasizing communal well-being over individualistic pursuits. Additionally, cultural rituals and practices, such as meditation, chanting, and merit-making ceremonies, serve as vehicles for cultivating mindfulness within various societal domains, aligning mindfulness practices with local customs and beliefs.

The results of the study on the examination of key cultural norms, values, and belief systems influencing mindfulness practices in Thai society revealed several significant findings:

1.1 Influence of Buddhist Philosophy

Buddhist philosophy, deeply embedded in Thai culture, emerged as the primary influencer of mindfulness practices. Concepts such as impermanence, non-attachment, and compassion, fundamental to Buddhist teachings, underpinned the cultural understanding and

adoption of mindfulness. Participants emphasized the importance of present-moment awareness and non-judgmental acceptance, reflecting core Buddhist principles.

1.2 Collectivist Values and Interconnectedness

Thai society's collectivist values, which prioritize harmony, cooperation, and social cohesion, profoundly influenced mindfulness practices. Participants highlighted the interconnectedness of all beings and the importance of compassion and empathy in cultivating mindfulness. Mindfulness was seen not only as a personal practice but also as a means of fostering communal well-being and social harmony.

1.3 Cultural Rituals and Traditions

Cultural rituals and traditions served as vehicles for the transmission and integration of mindfulness practices into daily life. Meditation, chanting, and merit-making ceremonies were identified as integral components of Thai Buddhist traditions, providing individuals with opportunities to cultivate mindfulness in various contexts. These rituals were deeply ingrained in Thai society, aligning mindfulness practices with local customs and beliefs.

1.4 Hierarchical Social Structure

The hierarchical social structure of Thai society also played a significant role in shaping mindfulness practices. Respect for authority, elders, and social norms influenced the dissemination of mindfulness teachings, with revered teachers or monastic figures often serving as authoritative sources of guidance and instruction. The transmission of mindfulness wisdom followed hierarchical channels, with senior practitioners imparting knowledge to junior members of society.

1.5 Adaptability and Cultural Resilience

Despite the influence of traditional cultural norms and values, participants noted the adaptability and resilience of mindfulness practices in response to changing societal dynamics. Mindfulness was perceived as a dynamic and adaptable practice that continues to evolve, incorporating modern influences while maintaining its cultural roots. This adaptability reflects the ongoing relevance of mindfulness in navigating the complexities of contemporary Thai society.

Table 2 Themes analysis result of Key of Cultural Norms, Values, and Belief Systems

Themes	Key of Cultural Norms, Values, and Belief Systems
Influence of Buddhist Philosophy	• Buddhist philosophy deeply shapes mindfulness practices in Thai culture, guiding the cultural understanding of mindfulness. • Concepts like impermanence, non-attachment, and compassion, fundamental to Buddhism, inform mindfulness in Thai society. • Participants emphasize present-moment awareness and non-judgmental acceptance, reflecting core Buddhist principles.

Collectivist Values and Interconnectedness	• Thai society's collectivist values profoundly influence mindfulness, prioritizing harmony, cooperation, and social cohesion. • Participants highlight the interconnectedness of all beings and stress the role of compassion and empathy in mindfulness. • Mindfulness is viewed as fostering communal well-being and social harmony beyond personal practice.
Cultural Rituals and Traditions	• Cultural rituals such as meditation, chanting, and merit-making ceremonies integrate mindfulness into daily life. • These rituals are integral to Thai Buddhist traditions, providing contexts for mindfulness cultivation. • Mindfulness practices align with local customs and beliefs, deeply ingrained in Thai society.
Hierarchical Social Structure	• Thailand's hierarchical social structure shapes the dissemination of mindfulness, with respect for authority and social norms influencing how teachings are conveyed. • Revered teachers serve as authoritative sources, and transmission of mindfulness follows hierarchical channels, with senior practitioners guiding juniors.
Adaptability and Cultural Resilience	• Despite traditional influences, mindfulness demonstrates adaptability to changing societal dynamics. • Participants note its resilience and capacity to evolve, integrating modern influences while preserving cultural roots. • This adaptability underscores mindfulness's ongoing relevance in navigating contemporary Thai society.

Overall, the study findings underscored the profound influence of cultural norms, values, and belief systems on the adoption, adaptation, and dissemination of mindfulness practices in Thai society. The integration of mindfulness into cultural rituals and traditions highlights its deep cultural embeddedness, while its adaptability reflects its capacity to evolve in response to changing societal contexts.

2. Contemporary Manifestations of Mindfulness Practices

The study examined the contemporary manifestations of mindfulness practices across various domains of Thai society. In religious institutions, mindfulness practices are deeply integrated into Buddhist rituals and ceremonies, serving as a means of spiritual development and self-cultivation. In educational settings, mindfulness programs are increasingly being implemented to promote student well-being and academic performance, reflecting the growing recognition of mindfulness as a valuable tool for personal growth and resilience. Within healthcare contexts, mindfulness-based interventions are utilized to address a wide range of physical and mental health issues, highlighting the therapeutic benefits of mindfulness in promoting holistic well-being.

The results of the study on the contemporary manifestations of mindfulness practices in Thai society revealed the following key findings:

2.1 Integration into Religious Institutions

Mindfulness practices are deeply ingrained and integrated into Buddhist rituals and ceremonies within religious institutions. Participants highlighted the role of mindfulness as a means of spiritual development and self-cultivation. These practices serve as fundamental components of religious life, facilitating a deeper connection to Buddhist teachings and guiding principles.

2.2 Implementation in Educational Settings

Mindfulness programs are increasingly being implemented in educational settings to promote student well-being and academic performance. Participants noted a growing recognition of mindfulness as a valuable tool for personal growth and resilience among students. These programs provide students with practical skills to manage stress, enhance focus, and cultivate emotional regulation, thereby improving overall academic outcomes.

2.3 Utilization in Healthcare Contexts

Mindfulness-based interventions are widely utilized in healthcare contexts to address a broad spectrum of physical and mental health issues. Participants emphasized the therapeutic benefits of mindfulness in promoting holistic well-being. Mindfulness interventions are employed as complementary approaches to conventional medical treatments, offering patients tools to manage pain, reduce symptoms of anxiety and depression, and improve overall quality of life.

Table 3 Themes analysis result of Key of Contemporary Manifestations of Mindfulness Practices

Themes	Key of Contemporary Manifestations of Mindfulness Practices
Integration into Religious Institutions	• Mindfulness practices are deeply integrated into Buddhist rituals and ceremonies within religious institutions. • Participants highlighted mindfulness's role in spiritual development and self-cultivation, serving as fundamental components of religious life. • These practices facilitate a deeper connection to Buddhist teachings and guiding principles, enriching the spiritual experience for practitioners.
Implementation in Educational Settings	• Mindfulness programs are increasingly implemented in educational settings to enhance student well-being and academic performance. • Participants recognize mindfulness as a valuable tool for personal growth and resilience among students. • These programs equip students with practical skills to manage stress, improve focus, and regulate emotions, thereby enhancing overall academic outcomes.

Utilization in Healthcare Contexts	• Mindfulness-based interventions are widely utilized in healthcare contexts to address diverse physical and mental health issues. • Participants emphasized the therapeutic benefits of mindfulness in promoting holistic well-being. • Mindfulness interventions complement conventional medical treatments, offering patients tools to manage pain, alleviate symptoms of anxiety and depression, and enhance overall quality of life.

The study findings highlight the diverse and multifaceted applications of mindfulness practices across various domains of Thai society. From religious institutions to educational settings and healthcare contexts, mindfulness is recognized and utilized as a valuable resource for promoting physical, mental, and spiritual well-being. These contemporary manifestations underscore the growing significance of mindfulness in addressing the complex challenges of modern-day living within the Thai context.

3. Societal Perceptions and Cultural Interpretations

Through interviews, focus groups, and observations, the study explored societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness, tracing its origins from traditional Buddhist teachings to contemporary expressions. Participants expressed a deep reverence for mindfulness practices rooted in Buddhist philosophy, viewing them as essential tools for navigating life's challenges and cultivating inner peace. However, there were also variations in interpretations of mindfulness across different demographic groups, influenced by factors such as age, gender, and socio-economic status. Overall, mindfulness was perceived as a dynamic and adaptable practice that continues to evolve in response to changing societal dynamics and cultural influences.

The results of the study on societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness in Thai society revealed several significant insights:

3.1 Reverence for Mindfulness Practices

Participants expressed a deep reverence for mindfulness practices rooted in Buddhist philosophy. They viewed mindfulness as essential tools for navigating life's challenges and cultivating inner peace. The cultural significance of mindfulness was evident in its widespread adoption and integration into various aspects of daily life. The study revealed a profound reverence for mindfulness practices deeply rooted in Buddhist philosophy within the Thai context. Participants across various demographic groups expressed a deep appreciation for mindfulness, considering it an essential tool for navigating life's challenges and cultivating inner peace. Mindfulness holds immense cultural significance in Thai society, with participants highlighting its widespread adoption and integration into various aspects of daily life. Rooted in Buddhist teachings, mindfulness is deeply ingrained in the fabric of Thai culture, shaping societal norms and values. Participants emphasized the indispensable role of mindfulness as tools for navigating life's challenges. Whether facing personal struggles, societal pressures, or existential questions, mindfulness was perceived as a guiding light, offering clarity and

resilience amidst adversity. Central to participants' perceptions of mindfulness was its capacity to cultivate inner peace. By fostering present-moment awareness and non-judgmental acceptance, mindfulness provided individuals with a pathway to tranquility and equanimity, even amidst the turbulence of daily life. Mindfulness was not confined to formal meditation practices but was seamlessly integrated into various aspects of daily life. From simple mindfulness exercises to more structured practices, participants incorporated mindfulness into their routines, recognizing its transformative potential in enhancing overall well-being.

3.2 Variations in Interpretations

Despite the overarching reverence for mindfulness, there were variations in interpretations across different demographic groups. Factors such as age, gender, and socio-economic status influenced how mindfulness was perceived and practiced. These variations underscored the diverse ways in which mindfulness is understood and applied within Thai society. The study unveiled notable variations in interpretations of mindfulness across diverse demographic groups within the Thai context. While there existed an overarching reverence for mindfulness, factors such as age, gender, and socio-economic status significantly influenced how mindfulness was perceived and practiced.

Influence of Demographic Factors

- Age: Participants from different age groups exhibited varying interpretations of mindfulness. Older individuals often viewed mindfulness through a lens of tradition and spirituality, valuing its connection to Buddhist teachings. In contrast, younger participants tended to approach mindfulness from a more secular perspective, emphasizing its practical benefits for mental well-being.
- Gender: Gender also played a role in shaping interpretations of mindfulness. While both men and women expressed reverence for mindfulness, gender dynamics influenced how it was integrated into daily life. Women, for instance, often emphasized the role of mindfulness in fostering emotional resilience and nurturing relationships, whereas men may focus more on its benefits for stress management and productivity.
- Socio-economic Status: Socio-economic status emerged as another determinant of mindfulness interpretation. Participants from higher socio-economic backgrounds often had access to resources and opportunities for formal mindfulness training, leading to a more structured and disciplined approach to practice. Conversely, individuals from lower socio-economic backgrounds may incorporate mindfulness into their lives through informal means, such as communal gatherings or self-guided practices.

Diverse Understandings and Applications, these variations underscored the diverse ways in which mindfulness is understood and applied within Thai society. From traditional religious contexts to modern secular settings, mindfulness manifested in myriad forms, reflecting the multifaceted nature of its interpretation and practice. Recognizing and respecting these variations is essential for the development and implementation of mindfulness programs and policies that cater to the diverse needs of Thai society. Tailored approaches that account for demographic differences can enhance accessibility and effectiveness, ensuring that

mindfulness remains relevant and beneficial for all individuals, regardless of background. The study's findings shed light on the nuanced variations in interpretations of mindfulness within the Thai context, influenced by demographic factors such as age, gender, and socio-economic status. Understanding these variations is crucial for promoting inclusivity and effectiveness in mindfulness initiatives, fostering a culture of well-being and resilience across diverse segments of Thai society.

3.3 Dynamic and Adaptable Nature of Mindfulness

Mindfulness was perceived as a dynamic and adaptable practice that continues to evolve in response to changing societal dynamics and cultural influences. Participants recognized the fluidity of mindfulness, acknowledging its capacity to integrate modern influences while maintaining its traditional roots. The study illuminated participants' perceptions of mindfulness as a dynamic and adaptable practice within the Thai context. Mindfulness was viewed not as a static concept but as a continuously evolving phenomenon that responds to changing societal dynamics and cultural influences. Participants recognized the fluidity of mindfulness, acknowledging its capacity to adapt to modern influences while retaining its traditional roots. They observed how mindfulness practices have evolved over time, incorporating new techniques, methodologies, and applications to meet the evolving needs of individuals and society. Despite its traditional origins rooted in Buddhist teachings, mindfulness in Thailand has embraced modern influences. Participants noted the integration of contemporary approaches, such as mindfulness-based therapies and secular mindfulness programs, into traditional mindfulness practices. This integration reflects mindfulness's ability to remain relevant and accessible in a rapidly changing world. While embracing modern influences, participants emphasized the importance of maintaining mindfulness's traditional roots. They expressed a deep respect for the foundational principles of mindfulness derived from Buddhist philosophy, recognizing them as essential to its authenticity and efficacy. Cultural influences also played a significant role in shaping the dynamic nature of mindfulness in the Thai context. Participants noted how cultural norms, values, and belief systems influence the interpretation and practice of mindfulness, contributing to its ongoing evolution and adaptation. Understanding mindfulness as a dynamic and adaptable practice has important implications for its promotion and implementation in Thai society. Practitioners and policymakers must recognize and embrace the fluidity of mindfulness, fostering an environment that encourages innovation, experimentation, and cultural sensitivity in mindfulness initiatives.

Table 4 Themes analysis result of Key of Societal Perceptions and Cultural Interpretations

Themes	Key of Societal Perceptions and Cultural Interpretations
Reverence for Mindfulness Practices	• Despite overarching reverence, interpretations of mindfulness varied across demographics like age, gender, and socio-economic status, reflecting diverse perspectives within Thai society. • Mindfulness practices were deeply revered, rooted in Buddhist philosophy, seen as essential for navigating life's challenges and cultivating inner peace.

Variations in Interpretations	• Participants acknowledged mindfulness as dynamic and adaptable, evolving in response to changing societal dynamics and cultural influences while maintaining traditional roots.
Dynamic and Adaptable Nature of Mindfulness	• Mindfulness was perceived as fluid, with interpretations influenced by cultural norms, values, and belief systems, allowing for diverse understandings and applications within Thai society. • Mindfulness was integrated into various aspects of daily life, emphasizing its cultural significance and adoption across societal domains in Thailand.

Overall, the study findings highlight the complex interplay between societal perceptions, cultural interpretations, and the dynamic nature of mindfulness in Thai society. While rooted in traditional Buddhist teachings, mindfulness remains a relevant and evolving practice that responds to the diverse needs and contexts of contemporary Thai life. The study's findings highlight participants' recognition of mindfulness as a dynamic and adaptable practice in the Thai context. By embracing modern influences while maintaining traditional roots, mindfulness continues to evolve in response to changing societal dynamics and cultural influences, ensuring its relevance and effectiveness in promoting well-being and resilience among individuals and communities in Thailand. The research findings highlight the intricate interplay between cultural norms, values, and belief systems, and the adoption, adaptation, and dissemination of mindfulness practices within Thai society. The contemporary manifestations of mindfulness reflect its multifaceted integration into various domains of Thai life, while societal perceptions and cultural interpretations underscore the ongoing evolution and relevance of mindfulness in navigating the complexities of modern-day living within the Thai context.

Discussion

1. Cultural Norms, Values, and Belief Systems

The study reveals the profound influence of cultural norms, values, and belief systems on mindfulness practices in Thai society. The integration of mindfulness into daily life reflects the deeply ingrained Buddhist philosophy emphasizing present-moment awareness and non-attachment. This cultural foundation shapes the perception and adoption of mindfulness, making it a fundamental aspect of Thai cultural identity. The profound influence of cultural norms, values, and belief systems on mindfulness practices within Thai society is evident in the integration of mindfulness into various aspects of daily life. This integration reflects the deeply ingrained Buddhist philosophy that emphasizes present-moment awareness and non-attachment. As noted by Gunavanta (2016), Buddhism permeates every aspect of Thai society, shaping its cultural norms and values. Mindfulness, known as "sati" in Pali, is a core component of Buddhist teachings, emphasizing present-moment awareness and non-judgmental acceptance. Thai culture places a high value on the pursuit of inner peace and spiritual development, making mindfulness practices deeply resonant with the societal ethos.

This cultural foundation not only influences the perception of mindfulness but also shapes its adoption within Thai society. Wongkanya et al. (2020) highlight how mindfulness practices are interwoven into various cultural rituals and practices in Thailand, serving as a guiding principle for daily life. Practices such as meditation, chanting, and merit-making ceremonies are integral to Thai Buddhist traditions, providing individuals with opportunities to cultivate mindfulness in different contexts. These cultural rituals provide a framework for the adoption and adaptation of mindfulness practices, aligning them with local customs and beliefs. Moreover, the integration of mindfulness into daily life underscores its significance as a fundamental aspect of Thai cultural identity. Chirapaisarnkul et al. (2019) emphasize the collective orientation of Thai society, which prioritizes harmony, cooperation, and social cohesion. Mindfulness practices in Thailand often emphasize interconnectedness and compassion, reflecting the cultural emphasis on communal well-being over individualistic pursuits. Thus, mindfulness becomes not only a personal practice but also a means of fostering social harmony and cohesion within Thai communities.

In conclusion, the integration of mindfulness into daily life in Thai society is deeply rooted in cultural norms, values, and belief systems, particularly those derived from Buddhist philosophy. This cultural foundation shapes the perception and adoption of mindfulness, making it an integral aspect of Thai cultural identity.

2. Contemporary Manifestations of Mindfulness Practices

The contemporary manifestations of mindfulness practices underscore its relevance and adaptability across various domains of Thai society. Within religious institutions, mindfulness is seamlessly integrated into Buddhist rituals, serving as a pathway for spiritual development. In educational settings, mindfulness programs address the growing recognition of its benefits for student well-being and academic performance. Additionally, within healthcare contexts, mindfulness-based interventions highlight its therapeutic efficacy in promoting holistic well-being. The contemporary manifestations of mindfulness practices within Thai society highlight its relevance and adaptability across diverse domains. In religious institutions, mindfulness is seamlessly integrated into Buddhist rituals, serving as a pathway for spiritual development. This integration reflects the enduring influence of Buddhist teachings on Thai culture, where mindfulness is viewed as essential for deepening spiritual connections and fostering inner peace (Gunavanta, 2016).

In educational settings, the growing recognition of mindfulness's benefits for student well-being and academic performance has led to the implementation of mindfulness programs. These programs provide students with practical skills to manage stress, enhance focus, and cultivate emotional regulation, thereby improving overall academic outcomes. This reflects a broader acknowledgment of mindfulness as a valuable tool for personal growth and resilience among Thai youth (Chirapaisarnkul et al., 2019). Within healthcare contexts, mindfulness-based interventions are utilized to address a wide range of physical and mental health issues, highlighting its therapeutic efficacy in promoting holistic well-being. By incorporating mindfulness practices into healthcare settings, practitioners can offer patients tools to manage pain, reduce symptoms of anxiety and depression, and improve overall quality of life. This

integration underscores the recognition of mindfulness as an effective complement to conventional medical treatments in Thai society (Wongkanya et al., 2020).

Overall, the contemporary manifestations of mindfulness practices in Thai society reflect its multifaceted integration into various domains, including religious, educational, and healthcare settings. These manifestations underscore the adaptability and relevance of mindfulness across different contexts, highlighting its potential to enhance well-being and resilience among individuals and communities in Thailand.

3. Societal Perceptions and Cultural Interpretations

The study reveals diverse societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness, shaped by factors such as age, gender, and socio-economic status. While there is an overarching reverence for mindfulness deeply rooted in Buddhist philosophy, variations exist in how it is understood and practiced across demographic groups. The fluidity and adaptability of mindfulness reflect its dynamic nature, integrating modern influences while maintaining traditional roots. Cultural norms, values, and belief systems influence interpretations of mindfulness, highlighting its multifaceted integration into Thai society. The study sheds light on the diverse societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness within Thai society, with variations influenced by demographic factors such as age, gender, and socio-economic status. These variations underscore the multifaceted nature of mindfulness and its dynamic interplay with cultural contexts.

While there exists an overarching reverence for mindfulness deeply rooted in Buddhist philosophy, interpretations and practices of mindfulness vary across demographic groups. Older individuals may perceive mindfulness through a lens of tradition and spirituality, valuing its connection to Buddhist teachings, while younger generations may approach mindfulness from a more secular perspective, emphasizing its practical benefits for mental well-being (Gunavanta, 2016). Gender dynamics also shape interpretations of mindfulness, with women often emphasizing its role in fostering emotional resilience and nurturing relationships, whereas men may focus more on its benefits for stress management and productivity. Additionally, socio-economic status influences how mindfulness is practiced, with individuals from higher socio-economic backgrounds having access to formal mindfulness training, while those from lower socio-economic backgrounds may incorporate mindfulness through informal means (Chirapaisarnkul et al., 2019). The fluidity and adaptability of mindfulness reflect its dynamic nature, integrating modern influences while maintaining traditional roots. This adaptability allows mindfulness to remain relevant and accessible in a rapidly changing world, catering to the diverse needs and preferences of individuals and communities. However, the cultural norms, values, and belief systems prevalent in Thai society continue to shape interpretations of mindfulness, highlighting its multifaceted integration into the fabric of Thai culture (Wongkanya et al., 2020).

In conclusion, the study underscores the importance of recognizing and understanding the diverse societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness within Thai society. By acknowledging these variations and embracing the dynamic nature of mindfulness,

practitioners and policymakers can develop culturally sensitive interventions and initiatives that promote well-being and resilience across diverse demographic groups in Thailand.

Conclusion

The exploration of mindfulness practices within the Thai society context reveals a complex interplay of cultural, societal, and individual factors shaping its perception, adoption, and adaptation. Rooted in Buddhist philosophy, mindfulness holds profound cultural significance as a fundamental aspect of Thai cultural identity. Its integration into daily life reflects the deeply ingrained values of present-moment awareness and non-attachment, resonating with the societal ethos of inner peace and spiritual development. Contemporary manifestations of mindfulness practices across various domains, including religious institutions, educational settings, and healthcare contexts, underscore its adaptability and relevance in addressing diverse societal needs. From serving as a pathway for spiritual development in religious rituals to promoting student well-being and academic performance in schools, and even providing therapeutic benefits in healthcare settings, mindfulness emerges as a versatile tool for enhancing overall well-being and resilience among individuals and communities. However, the study also highlights the diversity of societal perceptions and cultural interpretations of mindfulness, influenced by factors such as age, gender, and socio-economic status. While there exists an overarching reverence for mindfulness deeply rooted in Buddhist philosophy, variations in interpretation and practice underscore the dynamic nature of mindfulness within Thai society. Its ability to integrate modern influences while maintaining traditional roots reflects its adaptability to changing societal dynamics and cultural influences. In conclusion, mindfulness practices in the Thai society context embody a rich tapestry of cultural heritage, societal values, and individual experiences. By recognizing and embracing this complexity, practitioners, policymakers, and researchers can develop culturally sensitive interventions and initiatives that promote well-being and resilience across diverse demographic groups in Thailand, ultimately contributing to the enhancement of individual and societal flourishing.

Declaration of Interests

The authors declare no conflicts of interest in conducting this research on mindfulness practices in the Thai society context. They affirm that the study was conducted impartially and without bias, with the sole aim of contributing to the advancement of knowledge in the field of mindfulness and its cultural implications.

Ethical Considerations

This research adhered to the ethical guidelines outlined by Mahamakut Buddhist University and relevant regulatory bodies. All procedures involving human participants were conducted with their informed consent, and their confidentiality and anonymity were strictly maintained. The research was conducted with the utmost respect for the cultural and religious beliefs of the participants, ensuring that their rights and dignity were upheld throughout the study.

Acknowledgments

The authors would like to express their gratitude to the participants who generously shared their insights and experiences, contributing invaluable data to this study. Special thanks are also extended to the Faculty of Religion and Philosophy at Mahamakut Buddhist University for their support and resources in conducting this research.

Reference

Arpaia, P., D'Errico, G., De Paolis, L. T., Moccaldi, N., & Nuccetelli, F. (2021). A narrative review of mindfulness-based interventions using virtual reality. *Mindfulness,* 1-16.

Bhugra, D., & Becker, M. A. (2005). Migration, cultural bereavement and cultural identity. *World Psychiatry, 4*(1), 18–24.

Canda, E. R., Furman, L. D., & Canda, H. J. (2019). *Spiritual diversity in social work practice: The heart of helping.* Oxford University Press, USA.

Chirapaisarnkul, N., et al. (2019). Collectivism, Individualism, and Mindfulness in Thai Culture. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 50*(9), 1102-1122.

Cook, J. (2010). *Meditation in modern Buddhism: Renunciation and change in Thai monastic life*. Cambridge University Press.

Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches.* Sage Publications.

Gunavanta. (2016). Thai Buddhist Cultures: Representations of mindfulness in Thai education and media. *Thai Studies, 6*(1), 27-41.

Hallinger, P., & Kantamara, P. (2001). Exploring the cultural context of school improvement in Thailand. *School Effectiveness and School Improvement, 12*(4), 385-408.

Harrell, S. P. (2018). Soulfulness as an orientation to contemplative practice: Culture, liberation, and mindful awareness. *The Journal of Contemplative Inquiry*, *5*(1).

Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-based interventions in context: Past, present, and future. *Clinical Psychology: Science and Practice, 10*(2), 144-156.

Khemraj, S., Pettongma, P. W. C., Thepa, P. C. A., Patnaik, S., Wu, W. Y., & Chi, H. (2023). Implementing Mindfulness In The Workplace: A New Strategy For Enhancing Both Individual And Organizational Effectiveness. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities, 6*(2s), 408-416.

Khemraj, S., Thepa, P. C. A., Patnaik, S., Chi, H., & Wu, W. Y. (2022). Mindfulness Meditation and Life Satisfaction Effective on Job Performance. *NeuroQuantology, 20*(1), 830-841.

Kirmayer, L. J. (2015). Mindfulness in cultural context. *Transcultural psychiatry, 52*(4), 447-469.

Schedneck, B. (2015). *Thailand's international meditation centers: tourism and the global commodification of religious practices.* Routledge.

Schober, J. (2022). *Merit: Ritual giving and its cultural mediations. In Routledge Handbook of Theravāda Buddhism* (pp. 115-126). Routledge.

Skinner, E., & Beers, J. (2016). *Mindfulness and teachers' coping in the classroom: A developmental model of teacher stress, coping, and everyday resilience.* Handbook of mindfulness in education: Integrating theory and research into practice, 99-118.

Song, H. C. (2020). Sufficiency economy philosophy: Buddhism-based sustainability framework in Thailand. *Business Strategy and the Environment, 29*(8), 2995-3005.

Sutamchai, K., Rowlands, K. E., & Rees, C. J. (2020). The use of mindfulness to promote ethical decision making and behavior: Empirical evidence from the public sector in Thailand. *Public Administration and Development, 40*(3), 156-167.

Thepa, P. C. A. (2022, February). *Mindfulness: A Buddhism Dialogue of Sustainability Wellbeing. In 2022 International Webinar Conference on the World Chinese Religions.* Nanhua University. Taiwan. https://urlcc. cc/sysek.

Thongsawang, S., Rehbein, B., & Chantavanich, S. (2020). Inequality, sociocultures and habitus in Thailand. *SOJOURN: Journal of Social Issues in Southeast Asia, 35*(3), 493-524.

Travis, J., Tecce, J. J., & Theeboom, T. (2018). Context matters: Introducing mindfulness into the Thai curriculum. *Journal of Transformative Education, 16*(4), 354-370.

Viriyautsahakul, V., Rungreangkulkij, S., & Mekseepralard, C. (2018). The development of mindfulness-based intervention for Thai medical students: A mixed-methods study. *Mindfulness, 9*(2), 450-460.

Wongkanya, P., et al. (2020). The role of mindfulness in Thai society: A cultural perspective. *International Journal of Intercultural Relations, 78*, 77-86.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.10

An Analysis of the Determinants of Corporate Bond Yield Spreads in Thailand

Wilaiporn Paisarn[1*]

ARTICLE INFO

Name of Author:
Corresponding Author*:
1. Wilaiporn Paisarn
Magadh University, Bodh Gaya, India.
Email: wilaipornpa@kku.ac.th

Keywords:
Determinant; Yield Spreads; Thai Bonds

Article history:
Received: 29/11/2023
Revised: 18/02/2024
Accepted: 17/03/2024
Available online: 20/03/2024

How to Cite:
Paisarn, W., (2024). An Analysis of the Determinants of Corporate bond Yield Spreads in Thailand. *Journal Damma for Life, 30*(1), 114-126.

ABSTRACT

The research aims to 1) study the different characteristics of corporate bonds traded in bond market. 2) investigate the ability to repay obligations of bond issue 3) study the change in economic conditions within the study period and 4) examine the impact of change in important factors on yield spreads. The research is quantitative research and empirical research. This thesis will analyze the correlation between sources of risk and yield spreads, preliminary data analysis with descriptive analysis. This thesis will employ Altman Z-score as a proxy of the default risk of issuer instead of one particular ration. The Altman Z- score is calculated as bond issuer, hypothesis testing using regression.

The results of the research revealed that investigating the long run relationships from rating portfolios, it is found that coupon rate has a positive effect of yield spreads. Increase in coupon rate leads to higher income tax payment. So, reduce in coupon rate will decrease the risk of bonds. The time to maturity is a positively determinant of yield spreads except quarterly AA portfolio. Increasing in Altman Z-score under ceiling three still shows the high default risk of bond issuers. The effect of stock prices volatility of issuer is the same direction of bond risk. The volatility of bond market is positively significant on yield spread except AA-rated bonds. The negative effects might happen because the returns from these bonds have an opposite direction with the bond market. Short-term interest rates and long-term interest rate, have the same effects on yield spreads similarly to long run, the bond market volatility effects on yield spreads only in short run, investigating long run relationship of time of maturity portfolios, default risk measured by Altman Z-score has positive effects parallel with rating portfolios. Moreover, there are consistent results of increase in short term interest rate. In addition, the effect of business sentiment index has negative relationship with yield spreads. Therefore, coupon rate is a negatively determinant of yield spreads for those bonds aged more than five years. In short run effects of time to maturity portfolios, coupon rate, default risk short-term market interest rate risk, and business sentiment index, have the sign as long run relationship, increasing in GDP growth leads to increase in bond risk, it might be implied that if GDP growth grows up, investor expect the economic downward in the future. Moreover, if the volatility of bond market is higher, the risk of bond will increase. The risk of term structure of interest has negative influencing on yield spreads which is different from the equilibrium's results as well. Future more, short run relationship of time to maturity portfolio presents the interesting issues. The lag of yield spreads is able to describe risk. If the yield spreads increase in the previous period, the current yield spread will increase.

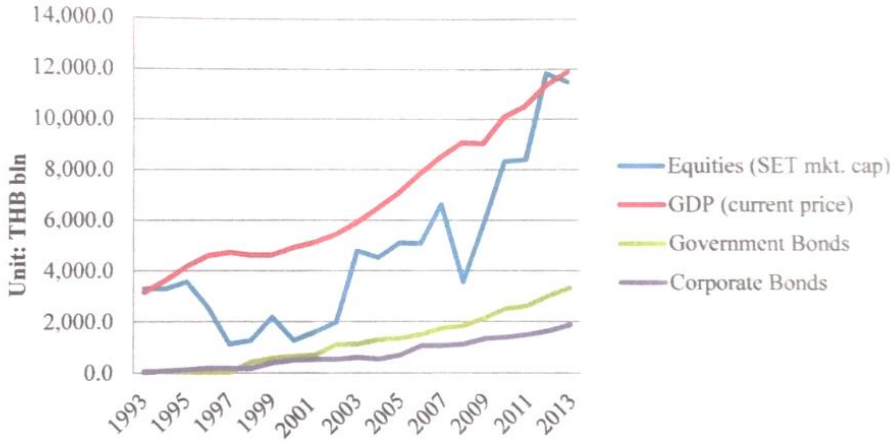
Introduction

This research investigated yield spreads on Thai bonds with a view to informing bond investment decisions Data consisting of 1.093 corporate bonds with 428 listed issuers gathered quarterly and monthly over the period October 2015 to December 2022 were analyzed using ARDI-VEC approach To study the determinants of yield spreads, the variables were divided into three groups: bond characteristics, issuer performance and macroeconomic factors. Higher spreads logically indicate higher risks Empirical results indicate significant factors are default risk measured by Altman Z-Score and short-term market interest rates

Although Thai investors have had access to debt securities since 1933, most securities have been issued by the government to fund basic infrastructure within the country and the government has also issued loan bonds over the years. More recently, in 1992, the government legislated to permit corporations to issue bonds. However, the trade volumes are low because almost all transactions are traded in Over the Counter (OTC) markets. The primary dealers in the bond market are currently limited to commercial banks and financial institutions. Moreover, scarcity of information caused a reluctance to invest by individuals and institutions. However, due to the economic crisis in 1997, the Thai government needed to ensure a quick and well-regulated recovery in economic activity. Therefore, the government decided to develop a serious bond market. For example, in 2003, the Thai government passed the Securitization Act in order to support securitization in Thailand and the Securities and Exchange Commission of Thailand also issued regulations which gave permission for financial institutions and commercial banks in Thailand to issue structured notes with their prices depending on changes in their underlying assets. Moreover, the Bank of Thailand in 2015 issued rules authorizing commercial banks to process the securitization which helped the banks to expand channels of money mobilization and increase liquidity (Gorton and Souleles, 2005). With these acts, the Thai government anticipates that economic development will be accelerated.

Despite the support from the Thai government, corporate bonds have not been widely issued in Thailand. The size of Thai Financial markets presented in Figure 1.1 demonstrates that the size of corporate bonds increases dramatically. However, its size is the smallest comparing with value of stock market and government bonds. In addition, in 2022, the size of corporate bonds is about 16.77% of GDP. These figures indicate that the Thai bond market still shows low liquidity. Thus, the government is willing to stimulate bond issuance by corporations in order to establish economic stability and to eliminate the liquidity risk in the bond market.

Size of Thai Financial Markets from 2013 to 2022

Source: http://www.thaibma.or.th

Investors will assess the risks so as to identify their required return. These risks are liquidity risk, time to maturity risk, default risk and so on. Therefore, corporate bonds should provide a yield which can compensate for those risks. Generally, the investors will consider the yield of bonds by comparing with a benchmark that is usually government bonds and calculating yield spreads. Understanding the significant factors that affect the spread of bond yields can help investors enhance their confidence in undertaking investment.

The yield spreads can represent the risks of the individual corporate bonds (Martellini, 2019). The investors will consider yield spreads before making investment decisions. At least, those yield spreads have to compensate for the possible risks of the bonds. Thus, many scholarly researchers have tried to develop yield spread models to identify the factors influencing the yield spreads and their movement. These studies are able to assist investors in selecting the appropriate bonds and also help the issuers to monitor their risks arising in the market.

Objective

Bonds are valued by discounting expected future cash flows with the appropriate discount rate. The investor is able to identify their required rate of return or market interest rates as discount rates so as to calculate the intrinsic values of a bond. However, the obtained values are a theoretical technique and they are inconsistent values. In practice, the investors have to make immediate decisions. Thus, investors need to select the right securities with acceptable risks within time constrain. Yield spreads can represent the risk of a particular bond. Risky bonds will have wide spreads and the riskless bonds otherwise. Using yield spreads as justification of risks, it is also to assess whether factor is able to be a proper indicator of bond risks. The main objectives in this research are as follows:

1. To study the different characteristics of corporate bonds traded in the bond markets
2. To investigate the ability to repay obligations of bond issuers
3. To study the change in economic conditions within the study period
4. To examine the impacts of change in important factors on yield spreads

Significance of the study

The empirical results of this study are expected contributions as follows:

- The empirical research on determinants of yield spreads is mostly conducted in development countries, especially in US. This study will contribute to the literature of Thailand as an emerging market context.
- This study will formulate econometric models which will investors to choose securities with confidence.
- Finding the significant factors on yield spreads will assist the investors to manage their portfolios. The proportion of each security will be adjusted quickly when the over risks have been changed. Consequently, the bond market will be more liquid.
- the empirical results from this study will inform the policy makers and concerned parties about the results of regulation related to the hood market. In addition, this research will assist policy makers to regulate the rules in order to improve the Thai bond market.

Research Methods

Data sources

To identify the determinants of yield spreads, the factors related to the risks of investment in corporate bonds are investigated. The risks can be classified into idiosyncratic and systematic risks. The sources of idiosyncratic risks are the difference in security features and the issuers. The changes in macroeconomic factors lead to changes in systematic risks. To investigate the relationship between the risk and return, data are collected from several sources as describes below:

Thai Bond Market Association (Thai BMA) was officially established in July 2015 to develop the Thai bond market. This organization has been gathering and providing information about fixed income securities for the investors. The Thai BMA contribute basic information of bond trading in Thailand by publishing the daily Mark-to-Market via www.ibond thaibma.or.th. The fixed income securities are classified into 7 categories, namely, government bonds, treasury bonds, state own enterprise bonds (guaranteed), state own enterprise bonds (non-guaranteed). corporate bonds, commercial paper, and foreign bonds. Each category consists of the bond features such as coupon rate, time to maturity, yield, price, modified duration. and convexity. Moreover, this database also provides registration detail such as issue size, type of coupon, company rating, and underwriter. The Thai BMA has developed the website: www.thaibma.or.th to provide bond information about Thai bond market to the investors.

- The Securities and Exchange Commission of Thailand provides the quarterly reports and annual reports of listed company via the www.sec.or.th. The reports consist of the financial statements; balance sheet, income statement, statement of retained earnings, and statement of cash flow including notes. Moreover, there are letters from the management attached with reports. Those letters describe the strategies and their activities during the period. The reports are beneficial for the investors to evaluate the company's performance.
- The Stock Exchange of Thailand caters information of capital market for the investors. The investors are able to monitor market movement via www.setor.th This website

provides information of all capital market in Thailand as well as the individual stock. The data employed in this thesis is the series of SET index.

- The National Economic and Social Development Board provides the economic and social information of Thailand such as National Income (NI). Gross Regional and Provincial Product (GPP), and Capital Stock. This thesis will gather Quarterly Gross Domestic Product (QGDP) to examine the economic movement during the study period. This data is available from www.nesdb.go.th

The Bank of Thailand has a responsibility to provide the quality data to public as a purpose of monitoring economic situation. The website of www.bot.or.th provides many statistics series. The economic indices are considered to be the indicator of changes in economic circumstance. This thesis will investigate the usefulness of applying the business sentiment index as a proxy of economic growth.

Bloomberg database provides the historical information and statistics. The institution investors and educational institutions always subscribe to the Bloomberg database so as to gather the data for their investment decision or their study. For individual investors, they are able to access the historical information via www.bloomberg.com. However, the required information is limited. For example, the website provides the historical stock prices of all listed companies in Thailand backdated to a maximum of five years. Moreover, this website also provides the news of capital markets which are beneficial for all investors. This thesis will collect the historical stock prices for calculating the market value of the equity and the beta of the issuers.

Sample selection

The original Mark-to-Market provides 7 categories of fixed income instruments. However, only the data on corporate and government bonds will be extracted from the original database because this study focuses on corporate bonds which have maturities longer than one year. Moreover, only the government bonds will be employed as a benchmark for calculating yield spreads because their maturities are more than one year as well.

The period of the study starts from the fourth quarter of 2015 through the fourth quarter of 2022 because the bond composite index starts from 1" September, 2015. This index will be employed as a proxy of the volatility of the market which will be discussed later in this chapter. Although there is daily data for bond characteristics, the frequency of collection is quarterly because this study will employ financial statements which are reported quarterly. Thus, only listed companies in stock market will remain for further study because they have the same rule of reporting their financial statements to the Securities and Exchange Commission of Thailand.

The data from Thai BMA at 30 June 2021 show the number of registered corporate debt securities. Those securities are classified into three debt instrument types; Bill of exchange, Promissory note, and Corporate bond. The numbers of each type are 769, 12, and 954, respectively. Only 954 corporate bonds will be observed. This number of corporate bonds represents those bonds which are registered with the Thai BMA, they will not guarantee selling it to the investors.

Considering the total 116 bond issuers, 72 issuers are listed in the stock market. Thus, 44 non-listed issuers will be eliminated from the dataset. Moreover, 72 issuers can be classified into 15 business sectors shown in table 5.2. The 11 issuers in banking and 3 issuers in finance and securities sectors are dropped from dataset because the structure of bank issuers is different from others. For example, the cash deposit item in balance sheet of the company is reserved assets for the liquidity of the company and for new investment. On the other hand, this item is the obligation of commercial banks and they need to reserve it to reimburse their customers upon their request. Another reason is that the issuer assessment by ratio is different. For example, the bank will use the leverage ratio under false III A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. In contrast, other companies use debt-to-equity ratio to evaluate the leverage of debt financing.

This thesis investigates the effect of bond issuer's performance. But the performance of issuers in energy and utilities sector may be intervened by the government. For example, the retail petrol price are controlled by oil fund. As a result, the sale prices do not follow demand and supply in the market. Although the sale revenue of energy and utilities issuers are different from other issuers, the bond issuers in this sector are included in the dataset. The stocks of energy and utilities are attractive to the Thai investors because of the issuer's reliability. Thus, their worthiness will affect the investors when they issue bonds.

Research Results

An empirically investigation is conducted to identify the determinants of yield spreads. The analysis is based on rating and time to maturity portfolios. Thai corporate bonds are constructed into quarterly and monthly portfolios. An Autoregressive Distributed Lag Modeling (ARDL) approach is applied to analyze the factors influencing yield spreads. The organization of this chapter presents as follows: Section 2 provides the summary of findings from statistical analysis. Section 3 discusses the contributions of this study. Section 4 describes the future implication according to this study's finding. Section 5 reveals the limitations of this study and future research directions.

Investigating the long run relationships from rating portfolios, it is found that coupon rate has a positive effect on yield spreads. Increase in coupon rate leads to a higher income tax payment. So, reduce in coupon rate will decrease the risk of bonds. However, there is an inconsistent result of time to maturity. The time to maturity is a positively determinant of yield spreads except quarterly AA portfolio. It can be implied that the well-known issuers launched long time to maturity AA-rated bonds for their fund raising which leads to reduce in risks of these bonds. The default risk of a issuer measured by Altman Z-score has a positive effect on yield spreads. The empirical result opposes with the literature which is higher the Altman Z-score, lower the risk. It happens because the average Altman Z-score of the issuers is less than three which still demonstrates the high default risk of the issuer. So, increase in Altman Z-score under ceiling three still shows the high default risk of bond issuers. The effect of stock prices' volatility of the issuer is the same direction of bond risk. The higher volatility of stock prices leads to the higher of asset volatility. As a consequence, the ability of debt repayment from their assets is more fluctuated. The volatility of bond market is positively significant on yield spread except AA-rated bonds. The negative effects might happen because the returns from

these bonds have an opposite direction with the bond market. As a result, aggregating these is able to reduce the risks of the portfolio. Increase in short-term market interest rates reduces the risk of bonds. Increase in market interest rates brings to reduce in bond value but their intrinsic values are lower than traded prices. Those bonds are undervalued which are desirable for value investors. Although increase in slope of yield curve indicates the economic booms, it is also implied increase in long-term interest rates as well. Therefore, change in long-term interest rates leads to increase in risk of bond investment. On the other hand, increase in short-term interest rates reduces investment risk.

The short run relationships of bond rating portfolios demonstrate that the factor of coupon rate, time to maturity, default risk, short-term interest rates and long-term interest rates, have the same effects on yield spreads similarly to long run except volatility of bond market. The bond market volatility effects on yield spreads only in the short run. The positive effect demonstrates that increase in bond market volatility leads to increase market risk of corporate bonds.

Investigating long run relationship of time to maturity portfolios, default risk measured by Altman Z-score has a positive effect parallel with rating portfolios. Moreover, there are a consistent result of increase in short-term interest rate. The negative effects between short-term interest rates and yield spreads are conformed by rating portfolios' results. In addition, the effect of business sentiment index has a negative relationship with yield spreads. Increase in sentiment index assumes that investors are confident of economic situations. So, the required rate of return to compensate the economic risk is reduced. Although coupon rate's effects are statistically significant, these effects are inconsistent. There are opposite relationship between coupon rate and yield spreads in monthly long-term portfolio. It can be implied that returns from coupon receiving are able to compensate the risk of long time to maturity bonds. Therefore, coupon rate is a negatively determinant of yield spreads for those bonds aged more than five years.

Discussion

The discussion of "An Analysis of the Determinants of Corporate Bond Yield Spreads in Thailand" revolves around the study's objectives, which encompass understanding various aspects related to corporate bonds and their yield spreads in the Thai bond market. The discussion surrounding the objective of studying the characteristics of corporate bonds is fundamental to understanding the dynamics of the bond market and its impact on yield spreads. Bond characteristics such as bond ratings, maturity dates, coupon rates, and issuer types play crucial roles in shaping investor perceptions of risk and return associated with corporate bonds.

The Characteristics of Corporate Bonds

Bond ratings serve as indicators of creditworthiness, with higher-rated bonds typically offering lower yields due to their lower perceived default risk (Hull, 2016). Conversely, lower-rated bonds, commonly referred to as high-yield or junk bonds, often command higher yields to compensate investors for the heightened risk of default. Thus, bond ratings directly influence bond yields, with spreads widening as credit quality deteriorates. Maturity dates also

influence bond yields, with longer-maturity bonds generally offering higher yields to compensate investors for the increased uncertainty and interest rate risk associated with longer holding periods (Fabozzi et al., 2012). Shorter-maturity bonds, on the other hand, typically exhibit lower yields due to their reduced exposure to interest rate fluctuations and credit risk.

Coupon rates, representing the annual interest payments as a percentage of the bond's face value, impact bond yields as well. Higher coupon rates result in lower yields, reflecting the higher income streams generated by these bonds relative to their market prices. Conversely, lower coupon rates lead to higher yields, as investors demand greater compensation to offset the reduced interest income. Issuer types also influence bond yields, with bonds issued by governments or highly-rated corporations typically commanding lower yields compared to bonds issued by lower-rated or non-investment-grade entities (Choudhry, 2011). The perceived creditworthiness of the issuer, along with market conditions and investor sentiment, drives yield differentials among bonds issued by various entities.

In summary, analyzing the characteristics of corporate bonds provides valuable insights into the risk-return profiles of different bonds and their implications for yield spreads. By understanding the relationships between bond characteristics and yield spreads, investors can make informed investment decisions, while policymakers and market participants can better assess market dynamics and formulate appropriate strategies.

Investigating the Ability to Repay Obligations

Investigating the ability to repay obligations is a crucial aspect of analyzing corporate bonds, as it directly impacts investors' perception of credit risk and yield spreads. Assessing the creditworthiness and financial health of bond issuers involves examining various factors that indicate their ability to meet their repayment obligations. Issuer credit ratings are one of the primary indicators used to assess the creditworthiness of bond issuers. Credit rating agencies assign ratings based on an issuer's financial strength and ability to repay its debts. Higher credit ratings indicate lower credit risk and are associated with lower yield spreads, while lower ratings imply higher credit risk and result in wider yield spreads (Fabozzi et al., 2012).

Leverage ratios, such as debt-to-equity ratios, provide insights into an issuer's financial leverage and debt repayment capacity. Higher leverage ratios indicate higher levels of debt relative to equity, which may increase the risk of default and lead to wider yield spreads (Altman, 2012). Profitability metrics, such as return on assets (ROA) and return on equity (ROE), reflect an issuer's ability to generate profits from its operations. Higher profitability ratios indicate healthier financial performance and a greater capacity to service debt obligations, which may translate to lower yield spreads (Choudhry, 2011). Cash flow adequacy is another critical factor in assessing an issuer's ability to meet its debt obligations. Positive and stable cash flows enable issuers to fulfill their interest and principal payments on time, reducing the risk of default and potentially narrowing yield spreads (Fabozzi et al., 2012).

By investigating these factors comprehensively, researchers can gain a better understanding of the credit risk embedded in corporate bonds and its implications for yield

spreads. A thorough analysis of issuer creditworthiness helps investors make informed investment decisions and allows policymakers to monitor systemic risks in the bond market effectively.

Studying Changes in Economic Conditions

Studying changes in economic conditions is essential for understanding the dynamics of bond markets and their impact on yield spreads. Economic conditions, including interest rate movements, inflation rates, GDP growth, and market volatility, are key determinants of investor sentiment and risk perceptions in bond markets.

Interest rate movements have a significant influence on bond yields, as changes in interest rates affect the present value of future cash flows associated with bonds. When interest rates rise, bond prices tend to fall, leading to higher yields to compensate investors for the increased risk of holding bonds in a rising rate environment (Fabozzi et al., 2016). Conversely, falling interest rates may lead to higher bond prices and lower yields. Inflation rates also affect bond markets by eroding the purchasing power of future bond payments. Investors demand higher yields on bonds to offset the expected loss in real value caused by inflation. Thus, higher inflation expectations are typically associated with wider yield spreads to compensate investors for inflation risk (Fabozzi et al., 2016).

GDP growth is another critical factor influencing bond yields and spreads. Strong economic growth may increase investor confidence and lead to higher bond yields as investors expect higher returns to compensate for the opportunity cost of investing in bonds rather than equities. Conversely, weak economic growth or recessionary conditions may lead to lower bond yields as investors seek safe-haven assets (Fabozzi et al., 2016). Market volatility, reflected in measures such as the VIX (Volatility Index), can also impact bond yields and spreads. Heightened volatility may increase risk aversion among investors, leading to higher demand for safe-haven assets such as government bonds and wider yield spreads on riskier corporate bonds (Fabozzi et al., 2016). The studying changes in economic conditions over the study period, researchers can gain insights into the macroeconomic factors driving yield spreads in bond markets. Understanding the relationship between economic indicators and bond yields helps investors anticipate market trends and make informed investment decisions.

Examining the Impacts of Important Factors on Yield Spreads

Examining the impacts of important factors on yield spreads is crucial for understanding the underlying determinants of corporate bond pricing and market dynamics. Several key factors, including changes in interest rates, credit risk, liquidity conditions, and market sentiment, can significantly influence yield spreads in bond markets. Changes in interest rates have a direct impact on bond yields and spreads. When interest rates rise, bond prices fall, leading to higher yields to attract investors. Conversely, when interest rates decline, bond prices increase, resulting in lower yields. This inverse relationship between interest rates and bond prices affects yield spreads, as changes in interest rates alter the relative attractiveness of bonds compared to other investment options (Fabozzi et al., 2016). Credit risk is another critical factor influencing yield spreads. Bonds issued by firms with lower credit ratings or higher default probabilities typically offer higher yields to compensate investors for the increased risk of default. Changes in credit risk perceptions, driven by factors such as changes

in financial health, leverage ratios, and profitability of bond issuers, can lead to adjustments in yield spreads (Fabozzi et al., 2016).

Liquidity conditions also play a significant role in determining yield spreads. Bonds that are less liquid, meaning they are more difficult to buy or sell without significantly impacting their prices, tend to offer higher yields to compensate investors for the illiquidity risk. Changes in liquidity conditions, influenced by factors such as market depth, trading volume, and transaction costs, can affect investor demand for bonds and consequently impact yield spreads (Fabozzi et al., 2016). Market sentiment, reflecting investors' perceptions of risk and return expectations, can also impact yield spreads. Heightened market uncertainty or negative sentiment may lead investors to demand higher yields on bonds as compensation for perceived risk. Conversely, positive sentiment or improving economic conditions may result in tighter yield spreads as investors become more risk-tolerant (Fabozzi et al., 2016). Thus, examining the impacts of these factors on yield spreads, researchers can gain insights into bond market dynamics and investor behavior. Understanding how changes in interest rates, credit risk, liquidity conditions, and market sentiment influence yield spreads helps investors assess risk-return trade-offs and make informed investment decisions in corporate bond markets.

Conclusion

In short run effects of time to maturity portfolios, coupon rate, default risk short-term market interest rate risk, and business sentiment index, have the sign as long run relationship. The relationships between default risk and short-term market interest rate risk are confirmed by bond rating portfolios.

Considering the short run dynamics of bond rating portfolios depending on lag operations without long run relationship, increase in GDP growth leads to increase in bond risk. It might be implied that if GDP growth grows up, investors expect the economic downward in the future. Moreover, if the volatility of bond market is higher, the risk of bond will increase. In addition, the positive effect of change in short-term market interest rates is different from the results in the equilibrium. But this result is supported by the previous study. The risk of term structure of interest has a negative influencing on yield spreads which is different from the equilibrium's results as well. Furthermore, short run relationship of time to maturity portfolio presents the interesting issues. The lag of yield spreads is able to describe its risk. If the yield spread increases in the previous period, the current yield spreads will increase.

Research Contributions

This study provides the contributions to the literature on Thai bond market. Firstly, this study combines the three different perspectives of risk together, bond characteristic, bond issuer, and macroeconomic factors. The empirical results are able to identify the sources of risks clearly. Secondly, the data which is applied for investment investigation in development countries, is sufficient to assist investors for selecting the appropriated bonds. Moreover, this is the first attempt of using business sentiment index provided by the Bank of Thailand to capture the risk of corporate bonds. It provides the information about the attractiveness of market and affords the timing of buy or sell securities. Thirdly, identifying the determinants of yield spreads enhances the investors' confident investment in corporate bonds. Monitoring

the change in important determinants is able to inform change of bonds' risks. Finally, it is consistent that default risks of the issuer are important factors influencing bond risks. This study does not analysis only one particular financial ratio in order to assess the default risk of the issuer, but also combine five financial ratios to calculate Altman Z-score. This score is able to identify the possibility to default of bond issuer.

Future Implication

Empirical results are divided into long run and short run. Using the long run determinants of yield spreads is able to assist investors to manage their portfolios. It is clear that default risk of the issuers and market interest rates are consistent factors determining yield spreads. Change in Altman Z-score, issuer's stock prices, one- month Treasury bills, 2-year, 10-year government yields lead to change in portfolio's risks. Moreover, this information is beneficial for selecting the different securities because individual investor has a difference in risk tolerance.

For short run determinants of yield spreads, they will be able to employ for arbitraging. Investors are able to undertake financial ratios, one-month Treasury bills. and business sentiment index to take a position. In the case of increase in yield spreads, the bond value will decrease. Investors should sell their bonds if bid prices are higher than bond values. The investors will receive unrealized gain. On the other hand, if the bid prices are lower than bond values, the investors should hold these bonds because they will receive unrealized loss. For investors who are searching for a good bond, they should offer prices which are less than intrinsic value of bonds in order to take a profit for buying those bonds. Eventually, when investors take many positions, the liquidity of bond market will be enhanced.

The government is acknowledged that short-term and long-term securities issued by the government affect the risks of corporate bonds. Increase in short-term interest rates will decrease the bond risk. However, increase in long-term interest rate will enlarge the risk of bond investment. Change in market interest rates many times affects the confidence of the investors.

Limitations and Future Study

The limitations of this study which should be considered for further study are explained as follows:

Firstly, the bond features provided by Thai BMA are available from 2015 which is the starting point of this study. The study period from 2015 to 2022 is relatively short, especially quarterly analysis. The bounds tests demonstrate that there are long run relationship in quarterly AA, quarterly BBB, and quarterly medium-term portfolio. However, the less than -1 of ECT, term presents that the it is unable to observe the pattern of convergence to the equilibrium after the shock in the system.

Extending longer period may be able to provide more information about the pattern of adjustment clearly. Moreover, plots of variables' movement demonstrate that economic crisis in 2008 and 2011 are interesting points. If the study is able to extend, comparative study before and after economic crisis may provide more information as well.

Secondly, this study employs financial ratios to assess the default risk of the issuers. Thus, many bonds are excluded from the analysis because data is collected quarterly basis.

Moreover, only listed bond issuers are observed. However, the data for particular bond features is able to collect every day from Mark-to-Market provided by Thai BMA. The daily analysis is able to increase the number of observations. None of corporate bonds traded in the market will be eliminate from the analysis.

Thirdly, the variety of corporate bond is limited because issuing complicated bonds leads to confusion of investors. Thus, each company launched the simple bonds which are beneficial to raise funds. As a consequence, there are no subordinated bonds in the data set. The subordination which is the important bond feature, is unable to investigate in the study. When the bond market is developed and the corporate bonds are recognized by the investors, the variety of the securities will be enhanced.

Finally, the limitation of Micro fit 5.0 program and critical bounds values, the maximum variables including intercept term is 10. Thus, one variable needs to be removed. The volatility of stock market which is a proxy of asset volatility in previous studies, is eliminated because it has a high correlation with other variables in each portfolio. Moreover, investment in stocks are accounted for the substitution of bond investment. Including volatility of stock and bond market may be able to identify the effects of capital markets on yield spreads comprehensively.

Reference

Altman, E. I. (2012). *Corporate financial distress and bankruptcy: Predict and avoid bankruptcy, analyze and invest in distressed debt.* John Wiley & Sons.

Batten, J. A, W. P. Hogan, and G. Jacoby. (2015). Measuring credit spreads: evidence from Australian

Eurobonds. *Applied Finance Economics 15*: 651-666.

Choudhry, M. (2011). *Corporate bond markets: Instruments and applications.* John Wiley & Sons.

Davies, A. (2018). Credit spread determinants: An 85-year perspective. *Journal of Financial Markets 11*:

180-197.

Fabozzi, F. J., Choudhry, M., & Adams, M. (2012). *The handbook of European fixed income securities*. John Wiley & Sons.

Fabozzi, F. J., Mann, S. V., & Choudhry, M. (2016). *Introduction to bond markets*. John Wiley & Sons.

Gorton, G. And N. Souleles. (2005). *Special purpose vehicles and securitization.*

http://www.som.yale.edu/faculty/gbg24/SPVs%20and%20Securitization.pdf (accessed October 1,

2020).

Guntay, L. And D. Hackbarth. (2020). Corporate bond credit spreads and forecast dispersion. *Journal of*

Banking & Finance (34): 2328-2345.

Hull, J. (2016). *Options, futures, and other derivatives.* Pearson Education.

Martellini, L., P. Priaulet, and S. Priaulet. (2013). *Fixed-Income Securities Valuation, Risk Management*

and Portfolio Strategies. Wiley Finance. www.gigapedia.com (accessed November 30, 2019).

Tang, D. And H. Yan. (2020). Market conditions, default risk and credit spreads. *Journal of Banking &*

Finance 34: 743-753.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.11

Politics, Governance, and Local Political Party Branches to Influence the Growth of the Thailand

Wara Moratsateain[1*]

ARTICLE INFO

Name of Author:
Corresponding Author*:
1. Wara Moratsateain
Magadh University, Bodh Gaya, India.
Email: 2014@gmail.com

Keywords:
Politics; Governance; Local Political Party

Article history:
Received: 29/11/2023
Revised: 18/02/2024
Accepted: 17/03/2024
Available online: 20/03/2024

How to Cite:
Moratsateain, W. (2024). Politics, Governance, and Local Political Party Branches to Influence the Growth of the Thailand. *Journal Damma for Life, 30*(1), 127-141.

ABSTRACT

The objective of this study is to study the factors behind the establishment of political party branches in Thailand. What factors stimulate the creation of political party branches? Operational characteristics of local branches Relationships between branches Member of the House of Representatives voters, and what are the characteristics of the party's central leader? It is especially focused on the Democratic Party (DP) branch because the DP has devoted more human and material resources to branch development since its inception than any other political party, Analyze the establishment and internal operations of local branches. This study used qualitative data analysis. Primary data was collected through interviews, participatory observation and study from related documents.

The results of the study found that Factors behind the establishment of political party branches in Thailand and the factors that stimulate the creation of political party branches are: To be used as a tool to determine the methods for establishing political parties and conducting political party activities in accordance with the provisions of the Constitution. One of the important points of the political party law is that political parties must be established. "Political Party Branch" If you wish to submit a candidate for election to the House of Representatives The form for demarcating electoral districts in any constituency must include a political party branch or representative of the provincial political party that has the area of responsibility in that constituency. At the same time, the Political Party Law also stipulates penalties for failure to take action as specified by law. The nature of operations of local branches Relationships between branches Member of the House of Representatives voters and what are the characteristics of the party's central leader? From the study it was found that active operations of many local branches In particular, branches located in the DP's strong political base help the party confirm and repeat its votes both during and between elections. The success of many DP branches, especially those in the South and Bangkok and help reveal the important role that parliamentarians play in maintaining the continuity of local branches. The findings also reveal the different formats of the DP branch system and how they differ from those of other political parties. The DP's distinctive branch structure may be a key factor behind the party's recent victories in the south and in Bangkok.

Introduction

Much of the literature on Thai political parties suggests that local branches are of marginal importance. Despite this perception, some political parties in Thailand, including the country's oldest political party, the DP, have devoted significant resources to establishing and maintaining party branches over the past several decades. This raises the question: why do certain political parties in Thailand invest considerable efforts and resources into building party branches?

While Pasuk Phongpaichit & Chris Baker (2017), some observers of Thai politics liken the structure of the DP to that of Western political parties, with sophisticated administrative structures and active party members involved in decision-making processes, this depiction may be somewhat misleading. However, the DP does stand out from other parties, particularly in its approach to branch policies. Understanding of Duncan McCargo (2019), the factors underlying these differences is crucial for gaining insights into the dynamics of Thai political parties. This dissertation aims to delve into the factors that drive variations in branch promotion policies both across and within political parties over time. Specifically, it seeks to understand why the DP, among other parties, has prioritized the development of party branches. Additionally, the study aims to explore the broader context within which Thai parties operate, with a particular focus on the succession of party laws that have regulated their activities.

Furthermore, the research will examine the impact of state subsidies to political parties on their branch promotion strategies. By analyzing the relationships between party headquarters, local party branches, and Members of Parliament (MPs), the study aims to shed light on the dynamics of party organization and decision-making processes at the local level.

In particular, the study will investigate variations in these relationships across different geographic regions of Thailand. By examining regional differences, the research seeks to uncover how local political contexts shape the strategies and priorities of political parties in promoting their branches (Federico Ferrara, 2013). To achieve these objectives, the study will employ a qualitative research approach, drawing on interviews, participatory observations, and document analysis. By exploring these factors comprehensively, this research aims to contribute to a deeper understanding of the role and influence of local political party branches on the politics and governance of Thailand.

Literature Review and Theoretical Framework

In this study, the term "local branches" refers to local organizations that are set up by political parties to act as party representatives within electoral districts around the country. Maurice Duverger (1967), for example, emphasized party branches in his characterization of mass-based socialist parties in European countries. For Duverger, branches function primarily "to organize the masses, to give them a political education, and to recruit from them the working-class elites". In this study, however, local branches do not necessarily serve those same poses. Branches in Thailand also generally have different origins, leading to their distinct

internal structures. Many of them were established by individual politicians instead of local party supporters, as was the case in the mass-based parties in the West.

In the Western model of mass-based parties, local branches play significant roles. They, however, are marginally important in other types of political parties: the elite, catch-all and cartel parties. During the heyday of mass-based parties in the 1940s, branch-based organizations in many European countries replaced the caucus- based organizations of the cadre party (Mair 1997. 35). Local branches with membership organizations were able to dominate and direct the party leadership. Branches also recruited candidates for elections, promoted party ideology and policies, and increased party membership. This bottom-up relationship enhanced the role of local branches while it weakened the role of the party center in the elite- based party. During the 1960s in Europe, however, political parties became more remote from the everyday lives of their constituents. This remoteness was reflected in a shift of internal party power towards the leadership, a de-emphasis of class, and a reduction in the roles of party members. Mair (1997) argues that the transformation of political parties during this period was a result of In responding to these changes, parties altered their organizational structures from mass-based organizations to catch-all parties (see also Kirchheimer 1966 and Panebianco 1988).

As with other political parties in developed states, Thai parties gradually developed their internal structures over time. The Thai party branches, however, had not been intensively promoted until after the promulgation of the 1974 Party Act that encouraged the formation of local branches. The DP was the only party that strongly supported the branch system after 1974. The absence of branch promotion in other parties was perhaps due to the elite-origin of those parties in the past and the reluctance of those elites to expand the party's political base and membership throughout the nation. Political parties were established primarily to legitimize politicians to compete in elections; and they were organized around the group of political elites instead of the masses.

In Thailand, although a great number of parties has been established since the overthrow of the absolute monarchy in 1932, those parties were not "real" political parties. By "real" party, I mean political parties that are mass membership, cohesive policy platform, branch system and sophisticated administrative structure. Rather, they were a coalition of military and civilian elites (Niyom 1984: 20). They 5 were formed by the aggregation of political elites to support particular powerful figures. For example, the Seri Manangkhasila Party, Sahaphum Party and Democrat Party were formed to support Field Marshal Phibunsongkhram, Field Marshal Sarit Thanarat and Khuang Aphaiwong, respectively. Parties in the following periods also experienced a similar situation. Such parties, therefore, had weak organizations, internal conflicts and only vague ideologies or party programs (Wilson 1962: 233). Their leaders tended to be concerned more with the continuity of their power rather than the development of party organization and local branches. As a result, those leaders did not attempt to expand their political base through the establishment of branches. The absence of a strong building-base led to the decline of many parties, as soon as party leaders lost elections. This weakness also caused the prevalence of party switching among politicians and rapid party dissolution. To guide the structure and formation of parties as well as prevent their rapid demise, the state has issued Political Party Acts. Since 1955, Thailand has had six Party

Acts written in 1955, 1968, 1974, 1981, 1998, and 2007. The early Acts focus on the formation and operation of parties while the latter three Acts place more emphasis on the process of party decentralization and institutionalization. Many new provisions that aimed to promote strong parties were added in later Acts. These new provisions led to the gradual evolution of Party Acts and political parties over time. Since the promulgation of the 1955 Act, political parties have been required to register with the state and organize their internal structure according to requirements in the Acts. Accordingly, permanent headquarters were established; permanent office staff members were hired; and more branches set up. In addition, to sustain the development of parties, the Acts written in 1998 and 2007 promulgated the Political Party Development Fund (PDF). The PDF provides annual state subsidies to eligible political parties and requires those parties to report their income and expenses to the Election Commission of Thailand (ECT) annually.

The Party Acts also influenced the establishment and development of local branches, particularly during the period of 1998-2001. The 1998 Act for the first time required the establishment of local branches and provided subsidies to support those branches. In 1999, more than 1,000 branches were set up by both small and large parties. Many scholars claim that the PDF allocation was the major reason for the establishment of an overwhelming number of party branches during 1997-2001. Small parties established a great number of branches to maximize their state subsidies. Most of their branches were loosely organized. Some of them existed only on paper (Krit 2004). In similar vein, the DP also set up numerous branches compared to other major political parties, a total of 196 in 2008. Was the DP primarily interested in PDF subsidies? Was the party motivated by other factors? Whatever the initial motivations, did these party branches create linkages between parties and local constituencies? Do parties set up branches to avoid relying on electoral networks created by local elites? Do different parties have similar branch policies? And what are the relationships between branches and other party actors? The contemporary literature on Thai political parties sheds little light on such questions. This research, therefore, attempts to answer these questions.

The principal research questions of this dissertation are: what are the factors that have shaped the Democrat Party's branch policy over time and what are the patterns of the internal power structure in DP branches across the country? In other words, who has dominated branch organizations and their operations: the party headquarters, parliamentarians or local branch: office-holders? This project also raises several related questions:

1. How and why does the party decide to establish or dissolve local branches in particular locations?
2. How do DP branch structures differ from other parties' local organizations?
3. Are branches located in different constituencies organized similarly, and do they pursue the same functions?
4. What are the relationships between branches and other party units, and how have these relationships shifted over time?

Objective

This studies political party branches in Thailand in understand what factors motivates the creation of party branches and the relationships among branches, member of parliaments (MPs), constituents, and the parties central leaderships, particularly focusing to the Democrat Party (DP) branches because the DP has devoted more human and material resources to branch development since its inception than other political parties.

Research Methods

This study employs a qualitative research approach to investigate the influence of local political party branches on the politics and governance of Thailand. Qualitative methods are chosen for their suitability in capturing the nuanced perspectives and dynamics of political processes (Creswell & Poth, 2018).

Data Collection

1. Interviews: Semi-structured interviews will be conducted with a diverse range of key informants, including scholars, party notables, former party leaders, Members of Parliament (MPs), party administrative officers, other relevant politicians, and officers from the Election Commission of Thailand (ECT). These interviews will be conducted at both the national and local levels to gather insights into the operations and influence of political party branches. The open-ended format of the interviews will allow for the collection of in-depth information, particularly on aspects that may not be officially recorded.
2. Participatory Observations: Observations will be carried out to supplement the interview data and provide contextual understanding of the functioning of local political party branches. The researcher will observe party meetings, election campaigns, and other political activities at the local level to gain insights into the dynamics of party organization and mobilization.
3. Document Analysis: Necessary documents, including statistical data from government institutions and party organizations, will be collected and analyzed to complement the interview and observation data. These documents may include party regulations, election results, party membership data, and government reports on local governance.

Data Analysis

The primary source of data for this analysis will be the qualitative interviews, which will be transcribed and analyzed thematically. Thematic analysis will involve identifying recurring themes, patterns, and issues related to the influence of local political party branches on politics and governance in Thailand. The analysis will focus on understanding the strategies, structures, and dynamics of party branches, as well as their impact on electoral outcomes and governance processes.

Ethical Considerations

Ethical approval will be obtained from relevant institutional review boards prior to data collection to ensure the protection of participants' rights and confidentiality. Informed consent

will be obtained from all interview participants, and measures will be taken to ensure anonymity and confidentiality. The researcher will adhere to ethical guidelines for conducting research in the field of politics and governance, including maintaining neutrality and avoiding bias in data collection and analysis.

Data Validation

To enhance the validity and reliability of the findings, member checking will be conducted, allowing participants to review and validate the accuracy of their interview transcripts. Triangulation of data sources and methods will also be employed to corroborate findings and minimize bias.

By employing these research methods, this study aims to provide a comprehensive analysis of the role and influence of local political party branches on the politics and governance of Thailand. Through in-depth interviews, participatory observations, and document analysis, the study seeks to uncover the dynamics of party organization at the local level and its implications for the broader political landscape.

Research Results

This study sought to examine the organization and internal power structure of local branches of parties, focusing on the Democrat Party (DP) of Thailand. Though rarely studied in any depth, and even less often from the vantage of local constituencies, local branches play a significant role in local Thai politics, particularly in constituencies where the DP maintains a strong political base. While parliamentarians influence the effectiveness of branch operations, the DP party center dominates party policy on branch establishment and expansion. The center not only issues policies to promote the branch system throughout the nation, it also creates regulations and rules to control and direct the functions, structures and operations of those branches. This top-down policy structure distinguishes the DP from other major political parties.

Many scholars of Thai politics have argued that party local branches play a marginal role in party organizations and electoral politics. It is often claimed that branches are not effective instruments penetrating remote constituencies and mobilizing votes for the party. Rather, they were formed to advance the personal advantages of individual politicians. Moreover, these scholars also simply assert that party leaders established branches to show publicly that their party was intensively. In fact, however, those branches were set up t as party intermediaries. organized. did not function effectively to be merely a symbol and

Although scholars of Thai politics and many politicians claim that local branches are trivial, the study of party branches is under-theorized, and most empirical research in this area is not systematically organized. There is very little in- depth research on the establishment and operation of local branches or on the relationships between those branches and their party center. Most scholarly assumptions regarding local branches are derived from unintentional findings while conducting research on other related topics. Local branches were frequently identified as an independent variable or factors to examine the internal structure of political parties and the effectiveness of party organizations, as seen in the works of King (1996) and

McCargo (1993). The absence of in-depth studies on branch organizations, therefore, sparked my research interest.

How do we account for the formation and expansion of branches, particularly in the DP, and those branches' internal power structures and operations? Earlier chapters presented an analysis on the formation and operation of local branches across the country through the lens of party transformation, the catch-all model and the logical principles of political parties derived from the Thai political Context. The concept of party transformation suggests that the shift in power among the three major actors the party in central office, the party in public office and the Power structure led to the transformation from elite-based, to mass-based, to catch- Party on the ground results in a change in party internal structure. This shift of all and to cartel parties. This change of party internal power also affects the role of local branches in the party organization.

The concept of the cartel-all party model applied in this study clearly has shown how power relations within the party organization influence the party's branch policy and the role of those branches in supporting the party. The catch-all model was applied to this study because the internal structures and functions of catch-all parties described by Western scholars are more similar to Thai parties than are the alternative models. Moreover, the important variable state subvention drawing from the catch-all literature also reveals the impact of subventions on the rapid establishment of branches in Thailand. Other factors deriving from the Thai political context were also applied in the analyses. These factors the Political Party Acts, the existence of MPs in districts and branch functions shed some light on our understanding of the development of party branch policy and the operation of those branches located in different geographic regions.

I primarily focused on the DP because this party has devoted a great number of resources to branch establishment and operation, particularly since the 1990s. The party has continually supported the expansion of branch numbers since its inception, and, in 2007, the party controlled almost 200 branches across the nation. The findings of this research reveal factors contributing to the success and failure of the DP branch policy as well as the structures and functions of those DP branches located in different regions.

This research is divided into two parts: the first part attempted to discover actors that influenced and shaped branch promotion policies of the DP; the second section emphasized the internal operations of DP branches and highlighted dominant figures in branch organizations located in different areas. In other words, the second section attempted to investigate whether the OP branches created a tightly knit relationship with the party or parliamentarians in addition to explaining how branches work, this research also compared and contrasted the formation and operation of DP branches to the branches and MP offices of the TNP, PPP and TNDP, respectively). And suggests future research needed to further understanding of the branch system and party system in Thailand.

This study used extensive field research to explore the internal relationships among the three major party actors in the party organizations and their impact on the formation of the party branch policy as well as the internal operations of those branches located across the

country. Extensive interviews were conducted with notable politicians, party elites, branch office-holders, officers of the Election Commission of Thailand (ECT) at the center and local levels and scholars of Thai politics. Questions focused on the establishment, role, operation and function of local branches and the role of the interviewees in the creation of branch policies as well as branch operations. In addition, the author also studied the organization and Operation of local branch activities, internal meetings and elections. These observations also showed the role and relationships among the three major actors jurying the meetings. To support the findings of the field research, the author drew documents on branches. s provided by governmental institutions, political parties and local Combining these methods, this study offers insights into the organization and development of local branches in Thailand and suggests that while the DP party center formed policy on branch promotion, the constituency parliamentarians dominated the internal structure and operation of local branches. The power domination of parliamentarians is lessened, however, when a strong party affiliation exists among branch members in constituencies. Local branch members tend to support both the parliamentarians and the party headquarters during and between elections. The departure of parliamentarians does not threaten the stability and continuity of those branches. Branch members continue to support the party and new candidates in elections.

Research Findings: Variables and Local Branch Operation

While many small and large parties rapidly established branches only after the 1998 Political Party Act, the DP has gradually developed its branch system since its inception in the 1940s. Many small parties established a great number of branches beginning in 1998 in order to maximize state subsidies from the Political Party Development Fund (PDF). The creation of the PDF was the first time in Thailand that the state formally provided subsidies for developing party seats and had few members. Consequently, to maximize and maintain their PDF Organizations and their branches. Many small parties did not win parliamentary.

Local Party Branches in Thailand and Their Implications

The findings of this study shed light not only on the studies of political parties in general, but also on the local party organizations in particular. As mentioned earlier, many scholars in Thai politics tended to ignore the role of local branches in their studies of Thai political parties. However, this research suggests that in some areas local branches play a significant role in supporting political parties during and between elections. Hence, to understand the structure and development of political parties in contemporary Thai politics, it is necessary for scholars to pay more focus on the internal structure of local branches as well as their relationships with other party units, including the party center and MPs.

McCargo (1997) argues that the literature on political parties can be divided into two categories: the real and authentic parties as described in Chapter 1. Scholars in Thai politics tended to analyze Thai parties based on either the idealized Western model of political parties or the internal dynamics of Thai parties. In other words, the former approach attempts to indicate the areas where the Thai parties fail to measure up the Western ideal model, while the latter literature studies Thai parties by focusing on the way Thai parties actually function such as the role of party factions, patronage system and vote-buying.

Each of the abovementioned approaches present different weaknesses. The former approach largely ignores the role of factors, for example factions, that actually shape Thai parties and politics overall. On the other hand, the latter literature pays lesser attention to ideology and internal organization of political parties. Rather, this approach examines the role of individual politicians and their faction in influencing party organizations. It undermines the roles of other party units the party executive committee and members within the party. This weakness leads to the failure of this approach to examine the development of party internal structures over time of the roles of party internal units in mobilizing votes for the party, factors particularly important in the case of the DP. To fill the gap between the two approaches, this study offers an analysis that combines McCargo's two categories of literature on Thai parties. It examines the internal structure of party organization and the power relations among three major party units within the Thai political context. In other words, this study does not attempt to compare and contrast the structure and operation of local branches in Thailand to those of Western democracies. Rather, it provides in-depth analysis on he actual operation and function of local party branches in Thai political arena. The Endings of this research, therefore, not only contribute to the study of Thai political parties, but also to the literature on party transformation, political parties and catch-call "people's" party model. While the emergence of the catch-all parties in Western democracies was partly a product of electoral competition between the cadre and mass-based parties during the early 1960s, the existence of the catch-all party as appears in the current DP structure was a result of the party expansion policy. In the 1960s, political parties in older democracies became essentially remote from the everyday life of people. This remoteness was a result of social changes such as the emergence of the welfare state, the extension of suffrage and the existence of religion freedom (Mair 1997: 38-41). Moreover, struggles of the working class for political rights had been solved. As a result, voters no longer felt that it was necessary to form any specific ties to particular parties. The existence of these new social phenomena weakened programmatic and organizational identity of mass parties. The mass-based parties no longer forged or integrated votes by inculcating particular ideologies to a specific social class. Rather they turned more fully to the electoral market, attempting to exchange effectiveness in depth for a wider base of voter support in society. Specific policy platforms for particular social class were no longer sufficient to compete in elections. The mass party focused more on broad policy formation which could benefit citizens in society at large. Like the mass-based party, the cadre party also expanded their political bas to a wider society. To compete in elections, the party advertised policy platforms E utilizing the mass media. The media enabled party leaders to appeal directly to voters in every social class. The competition among different types of parties and their effort to penetrate a wider society led to the emergence of the catch-all parti focusing more on their immediate electoral success rather than serving interests of particular social classes.

In the DP, however, the party slowly transformed itself from the cadre or elite-based party to more like a catch-all "people's" party in order to expand its political base across the notion. Although the DP was founded by a group of political elites who supported Khuang Aphaiwong, the party attempted to expand its support in remote constituencies in following periods. Party leaders allowed local DP supporters to set up 10 branches during its beginning years. These remote linkages led the party to gradually forge its local base across regions. In today's politics, the party continues to support its branch system and at the same time strengthen its role, structure and function though the creation of party regulations and

resource allocation. The DP branch strategies, therefore, distinguish the party from other major political parties.

The findings from this study also illustrate the distinctive role of state subsidies in influencing party structure in Thailand. While state subsidies in Western catch-all parties allowed parties to be independent from support and resources from local branches, the DP as well as other small parties in Thailand depended upon a large number of local branches as a means to maximize their share in the state subvention or the PDF. Hence, unlike Western democracies, many branches in Thailand were used as political tool to increase state subsidies instead of promoting strong party organizations. Many parties set up local branches without creating policies to sustain their development. As a result, numerous branches, particularly those belonging to small parties, existed only on paper.

In 2007, although the DP had approximately 200 branches, not all branches were active to support the party during and between elections. Only DP branches located in the South and in Bangkok tended to function more effectively as DP intermediaries. The success of these branches was primarily due to the existence of active DP supporters in the districts, even though resource allocations from the party and MPs were still essential. As many interviews with the DP leaders suggested, with sufficient resources allocated by the party, MPs and occasionally by branch office-bearers, active DP supporters routinely organize local activities. recruit more new members, educate local voters on party policies and current political issues and cooperate with other public and private sections as well as among DP branches at the district level. These activities allowed branches to reproduce and reaffirm votes for the party in their constituencies. Hence, the absence of either strong support or resource allocation would diminish branches" capacity to cultivate votes at remote constituencies. At the branch level, the financial constraint limited a capacity of branch members to establish an ongoing and multi-level resource of party support.

Although the party center and a number of branch members occasionally allocated resources to branches, those subsidies were not sufficient to serve a range of branch purposes. To sustain branch development in the long term, extra resource contribution from MPs is essential for branches' administrative and organizational costs. The MPs or party candidates were willing to provide more resources for branch development because the more effective were local branches, the greater chance of those local branches to mobilize votes for MPs in elections.

Moreover, the strong support among branch members in the South and in Bangkok led to an active role of local branches during and between elections. These branch members routinely organized political activities in their constituencies. These activities gradually created a close relationship between branches and local voters and ultimately led to a strong party affiliation among branch members. The emergence of party affiliation among branch members distinguishes DP branches in the South and in Bangkok from branches across parties and regions. In other geographic areas, the absence of strong support at the branch level encouraged MPs and party candidates to set up their own campaign team instead of relying on branches' assistance during elections. This team was active in organizing local activities and campaigns only during election periods. In other words, the team staff conducted activities

primarily for immediate electoral success of individual MPs or party candidates. The MPs and their team might continue to organize local activities if they won the election. However, most of their local activities, such as several public services, aimed to forge votes for individual politicians for the next elections

instead of stimulating the sense of party affiliation among local voters. This phenomenon is particularly evident in party Central and Northern branches where the DP won parliamentary seats.

In a break from the DP, other major political parties such as the TRT and INP did not emphasize the development of their branch system as a means to endure organizational structure and penetrate local constituencies. Rather they tended to rest upon other factors, for example the MPs' existent local linkages, party leader personality and the mass media, to boost political support in elections. The reluctance of these major parties to set up local branches was due to the many regulations required by Party Acts, an absence of strong party support in some areas and branches' demand for more resources. These conditions lessened parties' interests in expanding their branches and led them to use other strategies to mobilize votes in constituencies.

According to the 1998- and 2007-Party Acts, local branches were required to register with the ECT. To avoid the physical facilities requirements of the Party Act, these major parties did not develop their branch system. They established local branches in 1998 only to fulfill the requirement of the Party Act that required political parties to set up at least one branch in each of the four geographic regions within 180 days after a party's formation. Although these parties set up more than four branches, it did not mean that they wanted to develop their branch system. Those branches did not support the party in elections and did not receive any subsidies from the party center. Many of them were formed by MPs as a means to show the party leaders their strong attachment to the organization, Like the DP, the existence of strong local support is vital for active functions of branches, Branch members would support local activities and continue to mobilize votes for the party. The absence of strong support in particular constituencies discouraged those parties from setting up their formal branches. Rather, these major parties tended to establish a coordination center as a means to facilitate the parties and their candidates during election periods. These centers were not required to register with the ECT and frequently disappeared after elections. In addition, the need to subsidize local branches also weakened the parties' policies of promoting a large number of formal branches. With the exception of the DP, other major parties did not want to regularly provide resources for branches. As a result, the party center set up local branches only in districts where the parties won the elections. The party MPs were a major actor who subsidized those branches' expenses.

Some may argue that although other major parties did not develop its branch system, the party successfully won majority seats in the parliament. The strong branch system, therefore, did not lead to the victory of parties in elections. In the case of the TRT, for example, the party utilized the mass media and advertised its party leader, Thaksin Shinnawatra, as a means to mobilize votes across the country. Although these tactics allowed the party to win the 2001 and 2005 elections, they did not lead to the formation of a strong party affiliation

among local voters, a process that takes time to take root. The electoral success of the TRT, therefore, 250 process depended largely or sufficient financial resources and the political fortune of the party leaders. As long as the party maintained a large amount of resources and the party leaders were still in power, the party could survive in the political arena. On the other hand, the party would decline if the party leader ended his or her political career.

In contrast to the TRT, the branch system allows the DP to establish a strong political base and reproduce its political support in particular areas. Although those branches did not support the DP to win election in some regions, they reproduced and reaffirmed votes for the party, particularly in districts where the party maintains a strong political base. The existence of local branches in districts allows branch members to participate in branch activities and create a closer relationship with the party and other branch members within provinces. The frequent communication among branch members, branch office-bearers and the party headquarters created strong party affiliation among DP members. The emergence of strong party affiliations made it difficult for other political parties to penetrate the DP political bases in the South and in Bangkok.

Discussion

The discussion of this research on the influence of local political party branches in Thailand reveals several noteworthy findings and implications.

Firstly, contrary to the perception that local branches play a marginal role in party organizations and electoral politics, this study underscores their significant influence, particularly in constituencies where the Democrat Party (DP) maintains a strong political base. Despite King, T. (1996: 199-213) mentions the prevailing assumption that branches serve primarily as symbols of party presence or as vehicles for individual politicians' personal advantage, the research reveals that local branches are integral intermediaries within party structures. The DP's top-down policy approach towards branch establishment and expansion distinguishes it from other major political parties, indicating a deliberate strategy to foster and control local party presence. The study highlights the DP's distinctive approach to local branch management, characterized by a top-down policy orientation aimed at both fostering and controlling the local party presence. Unlike other major political parties, which may adopt less centralized strategies regarding branch establishment and expansion, the DP's deliberate strategy reflects its concerted efforts to exert influence and maintain organizational coherence at the grassroots level. This top-down approach suggests a strategic imperative for the DP to assert control over local party structures, potentially enhancing its electoral performance and grassroots mobilization efforts. Moreover, the research sheds light on the multifaceted dynamics underlying the operation of local branches within the DP. By emphasizing the significance of local branches as more than mere appendages to the central party apparatus, the study underscores the intricate interplay between central directives and local dynamics within party organizations. This nuanced understanding challenges simplistic interpretations of party branch dynamics and highlights the complexity of organizational relations within political parties.

In interpreting these findings, it is essential to consider the broader implications for party politics and governance in Thailand. The DP's emphasis on centralized control over local branches raises questions about the balance between party cohesion and local autonomy within the broader political landscape. Moreover, it underscores the strategic imperatives driving party behavior and the implications for democratic governance and political competition in Thailand. Hofmann, & Martill (2021) mention the research contributes to a deeper understanding of the organizational dynamics of local political party branches and their implications for party politics and governance. By challenging prevailing assumptions and highlighting the strategic imperatives shaping party behavior, this study enriches scholarly discourse on Thai political parties and underscores the need for further research into the role of local branches in party organizations. Moreover, while previous scholarship on Thai political parties tended to overlook local branches, this study emphasizes their importance and highlights the need for deeper exploration of their organizational dynamics and relationships with party centers. The research demonstrates that local branches are not merely passive entities but are influenced by various internal and external factors, including state subsidies, party laws, and the presence of MPs in constituencies. This nuanced understanding challenges simplistic interpretations of party branch dynamics and calls for a more systematic analysis of their roles and functions. Furthermore, the study sheds light on the internal power structures and operations of DP branches, revealing the dominance of constituency parliamentarians in shaping branch policies and operations. Despite McCargo, D. (1993) presented the central party's influence on branch promotion policies, the research shows that MPs wield significant control over local branches, particularly in areas where party affiliation is strong among branch members. This finding underscores the complex interplay between central party directives and local dynamics within party organizations.

The findings of this study contribute to a deeper understanding of the organizational dynamics of local political party branches in Thailand and their implications for party politics and governance. By highlighting the significance of local branches and calling for further research on their internal structures and relationships with party centers, this study enriches scholarly discourse consist of the study of Sawasdee (2006), that Thai political parties and paves the way for future investigations into this understudied aspect of party organization. The study calls attention to the need for further research into the internal structures and functioning of local branches, as well as their relationships with party centers. This call for additional investigation reflects a recognition of the complexity and nuance inherent in the operation of local party branches and suggests avenues for future scholarly inquiry into this understudied aspect of party organization. In enriching scholarly discourse on Thai political parties, this research contributes to a more comprehensive understanding of the dynamics shaping party politics and governance in Thailand. By emphasizing the importance of local branches and advocating for greater attention to be paid to their roles and functions, the study opens up new avenues for research that can deepen our understanding of the intricacies of party organization in the Thai political landscape.

Conclusion

In short, the findings of this study contribute to the study of Thai party organizations, the nature of local branch operations, particularly in developing countries such as Thailand,

and add to the literature on party local organizations and catch-all model. The findings of this study underscore the significance of local political party branches in Thailand and their potential impact on party politics and governance. By calling for further research and investigation, the study lays the groundwork for continued exploration of this vital aspect of political organization in Thailand. While scholars in Thai politics ignore the structure and operation of local branches in their studies on Thai parties, this study shows that local branches play a crucial role in party organizations. Unlike other parties that relied on the short-cut tactics to forgo votes for immediate electoral success, DP branches and their operations perpetuated political support for the party over time. This party affiliation allows the DP to establish its party rootedness in remote constituencies. This party rootedness would ultimately lead to more party institutionalization and more stable democracies in Thai polities in the future.

Limitations of this Study and Future Research

This research examines political party branches and focuses on the Democrat Party. It analyzes the establishment and internal operations of local branches. Although this research compares and contrasts DP branches with other local party units of the TNP, PPP and TNDP, it does not systematically address the internal structure and function of MP offices belonging to DP parliamentarians. While the DP center set up branches, the DP parliamentarians also set up their own personal offices in the same constituency. Why did these parliamentarians set up their own office instead of sharing the office with branches? How do these DP MP offices function? And how do these offices differ from local branches?

In this research, the author looked at only one MP office, established in Bangkok. Limitations of time and financial resources as well as the absence of close relationships between the researcher and individual MPs limited further research on this issue. It is important to note here that a close relationship between the researcher and individual parliamentarians is necessary in order to gain access to in- depth data about their personal offices. During the 2008 field research, Thai politics was not stable, Many parliamentarians were charged by the Constitutional Tribunal with electoral fraud related to vote buying and other issues. As a result, to protect themselves from police investigation, many parliamentarians and their office staff refused to give interviews. Analysis of the differences in structure and function between DP branches and DP parliamentarians' offices requires further study.

Reference

Duncan McCargo (2019). *Political Party Formation and Party System Change in Thailand.* In P. Ufen (Ed.), Political Parties in Southeast Asia: Organization, Money, Influence (pp. 203-234). Palgrave Macmillan.

Duverger, Maurice. (1967). *Political Parties: Their organization and activity in the modern state.* New York: Wiley

Federico Ferrara (2013). *Thailand Unhinged: The Death of Thai-Style Democracy*. NIAS Press.

Hofmann, S. C., & Martill, B. (2021). The party scene: new directions for political party research in foreign policy analysis. *International Affairs, 97*(2), 305-322.

King, Daniel. (1996). *New democracy and democratization in Thailand: The case of the Palang Dharma Party and the New Aspiration Party.* Ph.D. Dissertation. University of Wisconsin, Madison

King, T. (1996). *Thailand's political parties: Real, rubber, or plastic?* (pp. 199-213). Bangkok: Australian National University.

Krit Auewong. (2004). Sakha Phakkanmuang: Khotedching lae Panha. [Party Branches: Facts and Problems). *Worasarn Phakkanmuang 3(9)* February-March 2004:14-19.

Mair, Peter. (1997). *Party system change: Approach and interpretation.* Oxford: Clarendon Press.

McCargo, Duncan. (1993). *The Political Leadership of Major-General Chamlong Srimuang***.** Ph.D. dissertation University of London.

Pasuk Phongpaichit & Chris Baker (2017). *Thailand's political parties: Real, rubber, or plastic?.* ISEAS-Yusof Ishak Institute.

Sawasdee, S. N. (2006). *Thai political parties in the age of reform.* Bangkok: Institute of Public Policy Studies.

Wilson, David**.** (1966)*. Politics in Thailand.* Ithaca: Comell University Press.Wilson 1962: 233).

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.12

Study on Purchasing Behavior of Tampons and Influencing Factors via Mobile E-Commerce in Jiangsu, China

Dongmei Xie[1] and Thanakorn Thanathanchuchot[2*]

ARTICLE INFO

Name of Authors:
1. Dongmei Xie
Faculty of Business Administration and Accounting, Pathumthani University, Thailand.
Email: xie.dong@gmail.com

Corresponding Author*
2. Thanakorn Thanathanchuchot
Faculty of Business Administration and Accounting, Pathumthani University, Thailand.
Email: thanakorn@gmail.com

Keywords:
Mobile E-commerce; Buying Decision; Influencing Factors

Article history:
Received: 15/10/2023
Revised: 03/02/2024
Accepted: 15/03/2024
Available online: 20/03/2024

How to Cite:
Xie, D., & Thanathanchuchot, T. (2024). Study on Purchasing Behavior of Tampons and Influencing Factors via Mobile E-Commerce in Jiangsu, China. *Journal Damma for Life, 30*(1), 142-149.

ABSTRACT

Most girls will have menstrual period every month. From the end of the last century to the early days of Taobao, most female consumers can only go to the supermarket to buy sanitary napkins or similar products. Due to the differences in Chinese and Western cultural differences, Chinese female consumers are when the cashiers check out, they even feel shy because they buy sanitary napkins. With the rapid development of mobile e-commerce, consumers no longer have to face the awkward situation before. Without leaving home, they can choose their own sanitary napkins and similar products according to their preferences easily. Due to the excessive demand for women's morality and the subjective prejudice against tampons, only a few shopping malls have publicly sold tampons in China. Therefore, it is still mainly selling online platforms.

Therefore, this paper takes mobile e-commerce as background, combines relevant literature and materials, and analyzes the interview method and questionnaire survey method to study decision process and influencing factors of the current consumer when purchasing the tampons through the mobile terminals. Research plan launched on November 2022, with a period of about five months. According to the research, the decision-making process of Chinese consumers when purchasing tampons through mobile terminals is as follows: Problem Recognition, Information Research, Alternative Evaluation, Purchase Decision, Order Process, Parcel Reception,Post-sale Service, Post-purchase Evaluation, Repeated Consumption. And have 10 independent variable factors that affect the decision-making process, which are: personal factors, Reference Group, Price, Culture, Brand, Ease of Use, Website Design, Orders' Privacy Protection, Security while Online shopping and Merchants' Profile & Credibility.
In the end, according to the results of this paper, we made suggestions on the market status and consumer concepts to adjust and improve to better meet the needs of Chinese female consumers.

Introduction

E-commerce is a series of business activities with information network technology as the medium and commodity exchange as the center (Shen Hongmin, 2011). The main features are flexibility, simplicity, personalization. With the continuous innovation of technology, Spider can capture consumer data and preferences on the APPs, so as to meet the needs of consumers to the greatest extent.

"Anytime, anywhere, anyhow" became dominant social consumption behavior. Till June 2022, Chinese mobile users amount reached 1.051 billion (Xinhua News, 2022). Generation Y has the highest frequency of mobile online shopping, reaching 93%. Especially in 2020 to 2022, online retailing becomes an important guarantee in a complex environment.

The global market for feminine hygiene products has witnessed significant transformations in recent years, with a notable shift towards online purchasing behavior, particularly through mobile e-commerce platforms. In China, Jiangsu Provincial Bureau of Statistics (2023), this trend is equally pronounced, reflecting the country's rapidly evolving digital landscape and changing consumer preferences. Among feminine hygiene products, tampons represent a segment that has garnered increasing attention, owing to their convenience, effectiveness, and discreetness (Chen, Y., & Li, X., 2020). In Jiangsu, one of China's most economically developed provinces, the dynamics of purchasing behavior concerning tampons through mobile e-commerce platforms present a compelling area for investigation (Zhang, H., & Li, Y., 2018). Understanding the factors influencing consumers' decisions in this context is essential for businesses aiming to capitalize on market opportunities and tailor their marketing strategies effectively.

This research aims to explore the purchasing behavior of tampons and the influencing factors driving such behavior among consumers in Jiangsu, China, with a specific focus on mobile e-commerce platforms (Hu, Y., & Ma, Z., 2019). By examining various socio-economic, cultural, and psychological factors, this study seeks to provide valuable insights into consumer preferences and decision-making processes in the context of feminine hygiene product purchases. This research holds several implications for both academia and industry (Wang, L., & Zhang, Y., 2021). From an academic perspective, it contributes to the growing body of literature on consumer behavior, particularly within the context of mobile e-commerce and feminine hygiene products. By shedding light on the nuances of tampon purchasing behavior in Jiangsu, it enriches our understanding of cross-cultural variations and market dynamics. From a practical standpoint, the findings of this study can inform businesses and marketers about effective strategies for promoting tampons through mobile e-commerce channels in Jiangsu, thereby facilitating market penetration and enhancing profitability. Moreover, the insights gained can aid policymakers and public health organizations in devising initiatives to promote women's health and hygiene awareness in the region.

Objective

This research aims to explore the purchasing behavior of tampons and the influencing factors driving such behavior among consumers in Jiangsu, China.

Theoretical Framework and Principles

Menstrual products are indispensable daily necessities for most women. In 1989, Tampax tried to enter Chinese market but failed because of cultural differences. It didn't enter again until 2017, however it was only sold online. In December 2022, the tampons penetration rate in Europe has exceeded 70%, United States is 40%, and China is only about 2%. This is closely related to ideology. So we would provide improvement suggestions based on research results to better meet the needs of Chinese consumers and tap potential customers. In addition, we hope that Chinese women can obey their own thoughts.

The styles and brands of tampons sold online becomes diverse. Shi Chaoguang and Wang Kai (2011) believe that consumers have different purchasing behaviors from traditional process when faced with many choices. When consumers use social Apps, they will be exposed to many Ads or from colleagues and friends. This will stimulate consumers' shopping desire. Meanwhile, consumers will search more information for comparison to make purchase decisions. After package receives, they will check whether it meet expectations. If it's satisfactory, consumers will willing to make repeated purchases. On the contrary, consumers may complain or stop trying anymore.

Zhu Peng (2017) found through scenario simulation and questionnaire that consumers can be affected by many factors when consuming on mobile, such as network speed, store's reputation. Based on the research conclusions of scholars, here concludes influencing factors of tampon purchase via mobile are: Personal Factors, Reference Group, Prices, Culture, Brand, Ease of Use, Website Design, Order Privacy Protection, Security While Online Shopping, Merchants Profile & Credibility.

Hence, with the 10 independent variables and combined with decision-making process, this paper initially designs research model as shown in Figure 1-1.

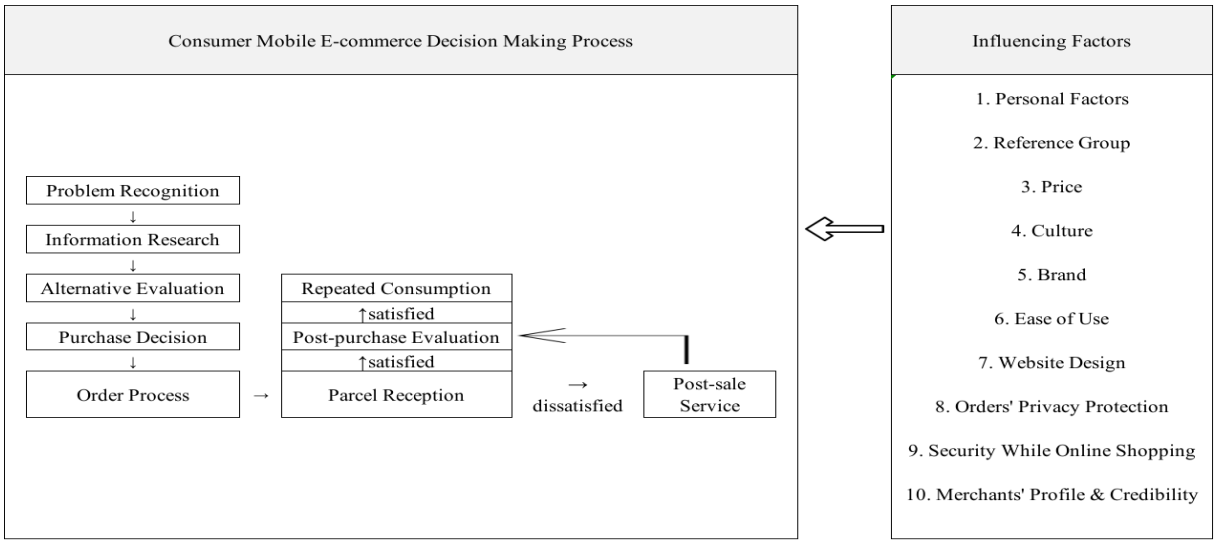

Figure 1 Model of Tampons Purchasing Behavior and Influencing Factors

This study takes Jiangsu Province(China) as population sample, the latest population is 85.054million (Liang Xiaohan, 2020). Methodologies are interview and questionnaire. In accordance with Taro Yamane method, final sample size should be 400pcs. Besides, select 5 online consumers to participate interview. All questions have been evaluated by experts in related study field before publishing.

Interview is a research method to understand psychology and behavior of the interviewee by conversation between interviewer and interviewee. Combined with theoretical knowledge, questions are designed for each link in decision-making process model.

Questionnaire is a method for formulating questions in a designed way for statistics and surveys (Liu Jun, 2006). In this study, the influencing factors of tampons purchase behavior will be used as independent variables to design a survey. The questionnaire has three parts. The 1st part is personal information of respondents, including gender, age, education, occupation, income. The 2nd part involves related issues such as online shopping frequency. The 3rd part is the key of research, divided into independent variables and dependent variables, which are represented as X and Y. There are 10 independent variables, each variable and corresponding questions are designed according to relevant periodicals and literatures. Moreover, it uses Likert scale to measure questions, total score of each respondent is used to explain his attitude or different states on this scale (Qi Leibin, 2006).

Research Methods

1. Research Design

This study employs a mixed-methods research design, integrating qualitative and quantitative approaches to gain a comprehensive understanding of the purchasing behavior of tampons and the influencing factors in the context of mobile e-commerce in Jiangsu, China. The qualitative component involves semi-structured interviews to explore in-depth insights from participants, while the quantitative aspect utilizes questionnaire surveys to gather data from a larger sample, allowing for generalization and statistical analysis.

2. Data Collection Methods

Interviews: Semi-structured interviews will be conducted with a select group of participants, including female consumers in Jiangsu, China, who have purchased tampons through mobile e-commerce platforms. These interviews will delve into participants' decision-making processes, experiences, perceptions, and attitudes towards purchasing tampons online. The interview questions will be designed to cover various aspects such as motivations for purchase, factors influencing choice, preferences, and challenges encountered.

Questionnaire Surveys: A structured questionnaire will be administered to a broader sample of female consumers in Jiangsu, China, who have purchased tampons through mobile e-commerce platforms. The questionnaire will consist of closed-ended questions designed to gather quantitative data on demographic information, purchasing behavior, influencing factors, satisfaction levels, and preferences. The questionnaire will be distributed electronically, ensuring convenience and accessibility for participants.

3. Sampling Strategy

The sampling strategy will involve both purposive and convenience sampling techniques to ensure the inclusion of participants who have relevant experiences with purchasing tampons via mobile e-commerce platforms in Jiangsu, China.

Interview Sampling: Participants for the interviews will be purposively selected based on criteria such as age, socioeconomic background, frequency of tampon purchase, and familiarity with mobile e-commerce platforms. Efforts will be made to achieve diversity in the sample to capture a range of perspectives.

Questionnaire Survey Sampling: The questionnaire will be distributed to a larger sample of female consumers in Jiangsu, China, using convenience sampling methods. Participants will be recruited through online platforms, social media channels, and community groups, allowing for a wider representation of the target population.

4. Ethical Considerations

Informed Consent: Prior to participation in the study, all participants will be provided with detailed information about the research objectives, procedures, risks, benefits, and their rights as participants. Informed consent will be obtained from each participant, and they will have the option to withdraw from the study at any time without penalty.

Confidentiality: Participants' confidentiality and privacy will be strictly maintained throughout the research process. All data collected will be anonymized and stored securely, with access limited to the research team members only.

Voluntary Participation: Participation in the study will be voluntary, and participants will not face any coercion or undue influence to take part. They will have the freedom to decline participation or withdraw from the study at any stage without consequence.

Ethical Approval: The research protocol will be reviewed and approved by the relevant institutional ethics committee to ensure compliance with ethical standards and regulations governing research involving human participants.

Research Results

According to interview results, it shows that respondents were influenced by friends, one of the respondents actively searched for tampons online for own needs, while the others purchased the experience out of curiosity. They habitually make comparisons between different online stores, and then place order based on their decisions. They are satisfied with the timeliness of logistics, product quality and service, and have become loyal customers. In addition, interviewees are willing to pay more for products that are healthier. Besides, they are willing to recommend tampons to friends.

To sum up, it is verified that the tampon mobile purchase decision model assumed in Figure 1 is established.

At last received 420pcs surveys and 417pcs are valid, data analyzed by SPSS PRO system. Cronbach coefficient is 0.951 which is greater than 0.8, indicates that the data have high internal consistency and very good reliability. The KMO value of the survey data is 0.958 (KMO>0.7), and the significance probability is 0.000 (P<0.05), which shows the data validity structure of this study is good.

1. Sample descriptive statistical analysis

From the perspective of gender, there're 345 females, 75 males. And age is mainly distributed among 18-40 years old. According to the report, 96% men are willing to buy menstrual products for females, their minds are gradually opening up.

2. Basic situation Descriptive analysis

More than 50% respondents never used tampons, 42.21% respondents have used. Hence, there has great opportunities for tampons market growth.

According to the survey, 81.53% respondents shop via mobile. Mobile has become an inseparable good friend of us.

JD.com is a representative of high-quality and time-efficient online shopping platforms. 57.65% of respondents tend to buy tampons on JD.com. In addition, ladies start to paying more attention on health and comfort. and willing to pay more for high quality products.

3. Influencing factors Descriptive analysis

The analysis show that the respondents are most concerned purchasing safeties and most respondents are still very concerned about the views of the external comments, it still needs time to break the traditional concept.

Correlation analysis refers to the analysis of the relationship between two or more variables. The research results prove that the 10 factors are all significantly positively correlated with purchase behavior of tampons.

To sum up, hypothesis are verified as shown in Table 1:

Table 1 Hypothesis test result

Hypothesis	Whether Established
Personal factors will affect the consumption and purchase behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
Reference group will affect the consumption and purchase behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
Prices will affect the consumption and purchase behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
The cultures will affect the consumption and purchase behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
The brands will affect the consumption and purchasing behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
The ease of use will affect the consumption and purchasing behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
The website design will affect the consumption and purchasing behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
The privacy protection of the orders will affect the consumption and purchase behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
The security while online shopping will affect the consumption and purchase behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported
The online shops' profile and credibility will affect the consumption and purchase behavior of tampons in the mobile e-commerce environment.	Supported

Conclusion

Chinese ladies should pay more attention on their own needs and put aside traditional concepts with subjective bias. In rthe meantime, tampon producers and women associations should design suitable Ads for Chinese consumers. The video can use animation elements, so as not to make ladies feel ashamed when talking about tampons. This study may help tampon producers better understand the Chinese consumption concepts and consuming behaviors. In addition, it's also beneficial to individuals, society, and related organizations on academic performance and business management area.

Reference

Chen, Y., & Li, X. (2020). Exploring the Factors Influencing Female Consumers' Purchase Intention of Tampons in China. *Frontiers in Public Health*, 8, 186.

Hu, Y., & Ma, Z. (2019). The Impact of Mobile E-commerce on Consumer Behavior: An Empirical Analysis Based on SEM. *Frontiers in Psychology*, 10, 1927.

Jiangsu Provincial Bureau of Statistics. (2023). *Jiangsu Statistical Yearbook 2023*. Beijing: China Statistics Press.

Liu Jun. (2006). *Public Relations [M]*: Mechanical Press.

Liang Xiaoyin. (2021). Agricultural products marketing strategy based on mobile e-commerce. *National circulation economy*. (32), 9-11.

Qi Leibin. (2006). Statistical analysis comprehensive evaluation of Likert scale. *Shandong Science*. (02), 18-23 + 28.

Shen Hongmin. (2011). Definition and concept discussion of e-commerce. *Commerce and trade industry.* (20), 235.

Shi Zhaoguang., & Wang Kai. (2011). Analysis of product characteristics and influencing factors of purchasing agricultural products [J]. *Zhejiang Journal of Agriculture*. 23 (1), 170-175.

Wang, L., & Zhang, Y. (2021). Understanding Chinese Consumers' Acceptance of Mobile E-commerce: A Cultural Perspective. *International Journal of Information Management*, 56, 102264.

Xinhua News. (2022). *Number of Internet users in China reached 1 billion*. Retrieved August 31, 2022 from http://www.gov.cn/shuju/2022-08/31/content_5707640.htm

Zhang, H., & Li, Y. (2018). Cultural Influences on Chinese Consumers' Online Shopping Behavior. *Journal of Internet Commerce*, 17(3), 191-208.

Zhu Peng., Zhao Xiaoxiao., & Wu Wei. (2017). *Empirical study on influencing factors of consumer decision preference in mobile e-commerce*. (03), 1-9.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2024.13

Literature Review on Illegitimate Task

Yu Shanchang[1] and Jiraporn Khantong[2*]

ARTICLE INFO

Name of Authors:
1. Yu Shanchang
Faculty of Business Administration and Accounting, Pathumthani University, Thailand.
Email: yu.shan@gmail.com

Corresponding Author*
2. Jiraporn Khantong
Faculty of Business Administration and Accounting, Pathumthani University, Thailand.
Email: 65134436500043@ptu.ac.th

Keywords:
Illegitimate Task; Outcomes of Illegitimate Task; Employee Behavior

Article history:
Received: 15/10/2023
Revised: 02/13/2024
Accepted: 18/03/2024
Available online: 20/03/2024

How to Cite:
Shanchang, Y., & Khangtong, J. (2024). Literature Review on Illegitimate Task. *Journal Damma for Life, 30*(1), 150-160.

ABSTRACT

In organizations, individuals typically adhere to professional roles delineated by their occupation or direct supervisors, which establish clear behavior norms known as role expectations. However, when tasks assigned contradict these role expectations, they are deemed "illegitimate," posing a challenge to individuals' sense of professional identity. This literature review examines recent scholarship on illegitimate tasks, focusing on their definition, measurement methodologies, current research findings, and avenues for future investigation. By synthesizing existing knowledge, this review offers insights into the complexities surrounding illegitimate tasks in organizational contexts and identifies key areas for further exploration.

Introduction

In contemporary organizational settings, individuals are entrusted with distinct professional roles, typically shaped by the nature of their occupation and the guidance of direct supervisors. These roles delineate clear behavioral norms, termed as role expectations, which serve as guiding principles for individual conduct within the organizational framework. However, the interpretation and evaluation of these role expectations remain subjective, varying among individuals even within the same job role (Björk et al., 2013; Eatough et al., 2016). Consequently, tasks that align with individuals' subjective professional role expectations are generally perceived as legitimate.

Conversely, tasks that diverge from these expectations are deemed "illegitimate," posing a challenge to individuals' professional identity and organizational cohesion. Illegitimate tasks encompass activities that fall outside the anticipated scope of job responsibilities, thereby infringing upon individuals' sense of professional role congruence. Semmer et al. (2010) aptly define illegitimate tasks as those which individuals perceive as unnecessary or inappropriate for their role, highlighting the discordance between assigned duties and subjective role expectations. Understanding the concept of illegitimate tasks holds paramount importance in contemporary organizational research and practice. Not only do illegitimate tasks impinge upon individuals' psychological well-being and job satisfaction, but they also have ramifications for organizational effectiveness and employee performance. Consequently, a comprehensive literature review on illegitimate tasks is imperative to elucidate the nuanced dynamics underlying this phenomenon.

This paper endeavors to provide a comprehensive review of recent literature pertaining to illegitimate tasks, encompassing its conceptualization, measurement methodologies, empirical findings, and avenues for future research. By synthesizing existing scholarship, this review aims to enhance our understanding of illegitimate tasks' impact on individual behavior and organizational functioning, thereby informing strategies for mitigating their adverse effects and fostering a conducive work environment.

Concept of Illegitimate Task

Illegitimate task has two kinds of core characteristics. On one hand, illegitimate tasks are out of the range of self-role. In organizations, roles are considered as what the organization expects of individuals and whether such expectations are legitimate (Ilgen & Hollenbeck, 1991). Illegitimate tasks are often outside the scope of the roles defined by the organization and violate the normative role expectations. For example, when health care workers are assigned a cleaning task, they will see this task as an illegitimate task. On the other hand, illegitimate tasks offend employees' professional identities. An individual's professional identity reflects its own value and significance, and it is a crucial component of one's social identity (Schulte-Braucks, Baethge, Dormann, & Vahle-Hinz, 2019). A person's professional identity may be disrespected or offended by illegitimate tasks, which will bring tension and pressure to the individual and constitute the pressure source of threatening identity (Faupel, Otto, Krug, & Kottwitz, 2016).

Based on the aforementioned description, scholars identify two categories of illegitimate tasks: Unreasonable and unnecessary tasks (Semmer et al., 2015). Semmer et al. (2010) argue that unreasonable tasks mainly consist of the following four types: 1) Tasks are out of the scope of an individual's occupation, such as requiring security personnel to complete the lobby cleaning task; 2) Tasks that are in conflict with the professional status of individuals and should be completed by others, such as asking subordinates handle tasks that only leaders have the authority to handle; 3) The individual's professional identity is not reflected, excessive restrictions on the task. For example, back-office workers who do not have direct contact with customers are required to keep their desks clean at all times; 4) Tasks that put individuals in an awkward position, such as requiring employees to report absenteeism to their colleagues.

In addition, as a new form of work stressor, illegitimate tasks usually elicit negative emotional responses, especially when an employee perceives that he or she is frequently exposed to such tasks. To date, a large number of previous studies have conceptually established a negative relationship between the structure of illegitimate tasks (unreasonable tasks and unnecessary tasks) and negative mental health status, such as the association of illegitimate tasks with perceived injustice and low well-being (Barsky & Kaplan, 2007).

Theoretical Perspectives on Illegitimate Task

1. Stress-As-Offense-To-Self Theory (SOS)

Drawing on the tents of SOS, illegitimate tasks are proposed (Semmer et al., 2015). This theory is based on the need of individuals to maintain and protect their own positive image, and regards threats to positive self-image as a source of stress. It takes self-threat as the starting point, emphasizing that individuals will feel pressure when their self-image is threatened (Lazarus, 2006), and pointing out that threats come from social information that others do not respect. Based on this, Semmer et al. (2015) find and point out that illegitimate tasks convey a social message to employees that organizations or leaders do not respect them, which will cause stress and threaten individuals' sense of self-worth and self-esteem.

2. Affective Events Theory

This theory indicates that working environment characteristics can cause negative or positive work events, it is worth noting that stressful work situations might lead to negative emotional reactions for individuals, and then affect individual attitudes and behaviors (Weiss & Cropanzano, 1996). Based on this theory, the main focus of this research is on how illegitimate tasks and negative emotions are positively correlated, as well as how these negative emotions affect employees' attitudes and behaviors at work.

3. Justice Theory

According to Folger and Cropanzano (2001), an individual would perceive an event as unfair if they believe it shouldn't have happened or that a different course of action could have resulted in a better outcome. Distributive justice, procedural justice, and interactive justice are all parts of organizational justice (Cropanzano, Byrne, Bobocel, & Rupp, 2001). When

employees are assigned to do unreasonable or unnecessary tasks, employees may perceive illegitimate as a sign of distributive injustice.

4. Cognitive-Affective Processing System Framework

According to this theory, situations trigger a variety of cognitive and affective responses, which lead to stable and significant behavioral patterns in individuals (Mischel & Shoda, 1995). As a situational factor in the workplace, the characteristics and attributes of illegitimate tasks will undoubtedly have an impact on the cognition and emotion of employees, and ultimately affect their behaviors. But existing researches on the effects of illegitimate tasks have been only examined from only one perspective, which makes it difficult to fully comprehend the explanatory mechanism of illegitimate tasks. In order to make up for this deficiency, scholars introduced employee cognition and emotion from the dual perspective to further explore the underlying mechanism of illegitimate tasks on employee behavior.

5. Job Demands-Resources Model

This model is a classical theoretical perspective to explain job burnout (Demerouti, Bakker, Nachreiner, & Schaufeli, 2001), which divides job characteristics into job requirements and job resources and points out two core paths: Employees' stress and health problems are caused by job demands and job resources motivate employees to work and perform well. Illegitimate tasks are a type of job requirement in organization that drain employees' physical and mental resources to complete. The more resources employees have (e.g., job autonomy), the more effective they will be in dealing with illegitimacy. However, when there is a disparity between high demands and low resources, high job demands can lead to negative emotions (Bakker, Demerouti, & Schaufeli, 2003). The accumulation of these emotions will lead to job burnout and emotional exhaustion (Fila & Eatough, 2020) and further lead to negative work behaviors (e.g., sick presenteeism, Thun et al., 2018).

6. Job Characteristics Model

This model argues that the characteristics of tasks (such as the importance and diversity of tasks) affect the meaning of one's work (Hackman & Oldham, 1975). Due to its unreasonable or unnecessary characteristics, illegitimate tasks tend to distract employees from meaningful or challenging work and reduce their perception of the meaning of their work. In turn, the decreases in work significance will impede employees' work enthusiasm and negatively affect an individual's job satisfaction (Eatough et al., 2016).

In general, many theoretical perspectives can offer an explanation for the mechanisms through which illegitimate tasks affect employees' feelings, attitudes and behavioral outcomes. However, the single theoretical explanation is still limited in the existing research. On the one side, the simultaneous existence of multiple effects cannot be accounted for. On the other side, it cannot reflect the influence of the interaction between various factors. Therefore, the multiple theoretical perspectives should be fully considered when explaining the influencing mechanism of the effects of illegitimate tasks. Based on that, it is essential to combine two or more theoretical perspectives in order to investigate how illegitimate tasks affect employees' work performance. This study integrates conversation of resource theory and self-determination theory to examine how illegitimate tasks affect employees' innovative work behavior through ego depletion (self-control resources as an explanatory path of resource)

and thriving at work (self-determination motivation as an explanatory path of motivation). By doing so, this study makes up for the above deficiency of explanatory power from a single theoretical perspective.

7. How to Measure Illegitimate Tasks

The first to methodically create measurement tools is Jacobshagen (2006), this study develops items for evaluating illegitimate tasks and confirmed their existence through 11 separate investigations (totaling more than 3,000 samples). The two-dimensional structure of illegitimate tasks and its assessment items are determined in this study using both exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis: unreasonable tasks (4 items, $\alpha = 0.79\text{-}0.82$) and unnecessary tasks (5 items, $\alpha = 0.76\text{-}0.86$). This tool is called the Bern Illegitimate Tasks Scale (BITS). Jacobshagen (2006) examined BITS for internal consistency, re-test reliability and validity, and the results showed that the scale had good psychometric properties. Then, Semmer et al. (2010) analyzed and deleted the fourth item from the dimension of unnecessary task according to the load value of confirmatory factor analysis, and finally got 8-item BITS. An example of unreasonable tasks is “Do you have work tasks to take care of, which keep you questioning if they even need to be done at all?”, an example of unnecessary tasks is “Do you have work tasks to take care of that you believe are going too far and should not be expected of you” (Björk et al., 2013).

At present, the most used scale in studies on illegitimate task is an 8-item version. First, the scale is highly consistent with Semmer and his colleagues’ definition of illegitimate tasks. Secondly, the scale has good reliability and stable factor structure. Finally, recent studies have tested the reliability and validity of BITS scale in countries other than Europe and America, such as China and India (Ma & Peng, 2019). This study also employed the 8-item BITS (Semmer et al., 2010). Measurement subjects**.** This refers to the reporting source of illegitimate tasks. According to the literatures already in existence, the study mostly emphasizes employee self-report (Minei, Eatough, & Cohen-Charash, 2018), only a few studies combined self-assessment with other form of assessment to rate the perception of illegitimate tasks (Meier & Semmer, 2018).

8. Empirical Research

Since the construct of illegitimate tasks was proposed, scholars have conducted a number of studies to investigate the antecedents and outcomes of illegitimate tasks as well as related moderators and mediators. Ding and Kuvaas (2022) review the literature on illegitimate tasks to help us to understand what we have known about it and what critical research questions need to be explored in future. Given that the current study tends to examine how illegitimate tasks affect employees’ innovative work behaviors and pay more attention to the mediators and moderators, we review the empirical researches on outcomes and moderators of illegitimate tasks.

The Outcomes of Illegitimate Tasks

First, as a kind of negative work event, illegitimate task will trigger an individual’s negative emotional response. According to previous studies, resentment and anger will occur when employees think the task is not legitimate to arouse negative emotions (Eatough et al.,

2016; Zhou et al., 2018). For example, Semmer et al. (2015) conduct three surveys on employees in various industries in Switzerland, all of which found that illegitimate tasks would trigger resentment among employees.

Second, illegitimate tasks can affect employees' cognitive response, especially lowering their perception of self-esteem and organizational justice. No matter at the individual level or at the daily level, studies have found that illegitimate tasks will reduce individuals' self-esteem (Schulte-Braucks et al., 2019).

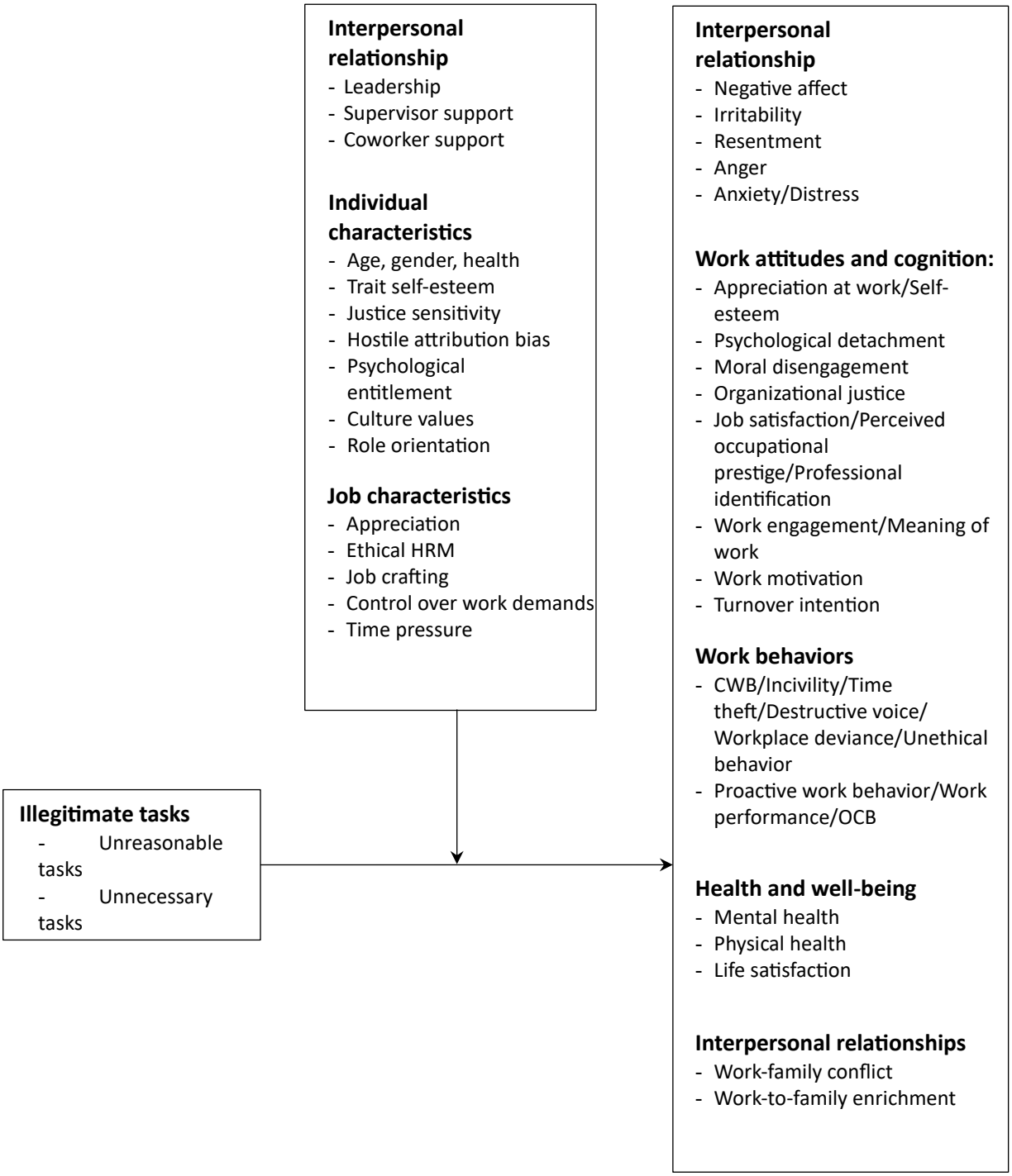

Figure 1. Empirical Research Involving Illegitimate Tasks
Source: Adapted from Ding and Kuvaas (2022)

Third, illegitimate tasks have an impact on employees' intrinsic motivation and self-determined motivation. Gagné and Deci (2005) argue that self-determination motivation is closely related to individual perceived task autonomy. illegitimate tasks interfere with employees' demand for autonomy and weaken their incentive for self-determination. van Schie, Güntert and Wehner (2014) take Red Cross volunteers as research subjects and find that illegitimate tasks would reduce volunteers' self-willingness and choice in volunteer activities, resulting in hindering employees' autonomy and thus reducing self-determination motivation.

Fourth, illegitimate tasks usually have a detrimental effect on employees' positive work attitude. Stocker et al. (2010) find that illegitimate tasks make them feel unappreciated and job dissatisfaction with a survey of 228 Swiss male military officers. Numerous studies have supported this conclusion (Eatough et al., 2016; Kottwitz, Pfister, Elfering, Schummer, Igic, & Otto, 2019; Omansky et al., 2016).

Fifth, one cannot disregard how illegitimate tasks affect individuals' work behaviors, in particular, such as negative behaviors. A 5-workday diary study conducted by Schulte-Braucks et al. (2019) find that illegitimate tasks are positively correlated with employees' counterproductive work behaviors. The unfairness and pressure of illegitimate tasks will cause employees' negative emotions, such as anger and resentment, in turn affecting ones' behavior patterns and promoting their negative behaviors, involving counterproductive behavior, sick attendance, and workplace deviant behavior and so on (Thun et al., 2018).

Sixth, negative emotions caused by illegitimate tasks are difficult to vent immediately, and will accumulate and evolve into pressure, which is detrimental to the emotional and physical well-being of employees. With a survey of 1351 Danish human resource service workers, Madsen, Tripathi, Borritz and Rugulies (2014) discovered that unnecessary tasks have a detrimental effect on employees' mental.

Seventh, illegitimate tasks also have spillover effect, which is particularly bad for employees' work-family relationship. According to Meier and Semmer (2018), based on 166 matched samples (supervisors, employees and partners), illegitimate tasks may result in work-family conflict, because illegitimate tasks can cause employees' resource loss, in turn making it difficult for them to meet their family responsibilities. Similarly, in general, illegitimate tasks will not only have a negative impact on an employee's emotion, cognition, but also can further affect employees' work attitudes, behavior, physical and mental health, and the interaction between their work and family lives, and ultimately damage the normal operation and overall performance of the organization. According to studies that have been done on the topic of how illegitimate tasks affect employees' work behaviors, the majority of these studies concentrate on how illegitimate tasks have a positive impact on employees' negative work behaviors, such as incivility against supervisor (Meier & Semmer, 2018), counterproductive behavior (Zhou et al., 2018), unethical behavior (Chen et al., 2022), destructive voice and time theft (Zhao et al., 2022) and so on.

The moderators of illegitimate tasks. Recent studies have started to look at the boundary conditions of the effect of illegitimate tasks as study on these tasks has developed. These researches attempt to reveal who and under what circumstances illegitimate tasks are

more harmful, and what methods and means can reduce or avoid the destructive effect of illegitimate tasks. There are two types of moderators: reinforcing factors and weakening factors.

1) Reinforcing factors. First, men are more likely to have a stronger negative response when facing with illegitimate tasks. Due to differences in the social division of labor, women in the workplace are often vulnerable to career ceilings or workplace prejudices. Therefore, female employees expect to obtain resources, recognition and status by being given more work tasks, so as to have less negative perception of illegitimate tasks. Conversely, men are often seen as active, assertive, and dominant (Eagly, Wood, & Diekman, 2000), and when they are treated unfairly or disrespected, their dominant gender roles are threatened, and imbalances are triggered. Based on this, Omansky et al. (2016) proposed that individuals with different genders have different perceptions of illegitimate tasks. male employees are more likely to have negative outcomes than female employees (Omansky et al., 2016).

Second, justice sensitivity is a stable personality trait, which describes the degree of difficulty in perceiving injustice and the intensity of response to injustice (Schmitt, Neumann, & Montada, 1995). According to social comparison theory, individuals acquire cognition of their own tasks by comparing their own tasks with reference individuals. Compared with individuals with weak justice sensitivity, individuals with strong justice sensitivity will be more sensitive to the difference when comparing the illegitimate task with their own role range, and thus have stronger reactions.

Third, situational characteristics also affect the effect of illegitimate tasks. Researchers have looked at the detrimental effects of illegitimate tasks in terms of time pressures. Research has shown that time pressure plays a crucial role in the connection between illegitimate tasks and anger because time pressure reflects a stronger conflict or inconsistency between legitimate responsibilities and illegitimate tasks. For instance, when employees are required to complete the tasks, they are supposed to complete within a limited time, the assigned illegitimate tasks will cause conflicts between legitimate and illegitimate tasks, and consume the resources required for the work (Kronenwett & Rigotti, 2019),As a result, time pressure positively moderates the association between illegitimate tasks and anger as well as the indirect impact of illegitimate tasks on counterproductive work behaviors via anger. This relationship is particularly significant when the time pressure is greater.

2) Weakening factors. Firstly, individual personality traits can moderate the relationship between work events and emotional responses, work attitudes such as job satisfaction (Weiss & Cropanzano, 1996). Based on this, Eatough et al. (2016) reveal the buffering effect of trait self-esteem on the relationship between illegitimate tasks, anger and job satisfaction, that is, illegitimate tasks provide less of a threat to individuals with a high trait self-esteem.

Secondly, flexible role orientation describes the degree that individuals understand their job roles broadly (Parker, Wall, & Jackson, 1997). Employees with highly flexible role orientation tend to consider broader goals and responsibilities as part of their job roles, and are able to deliver on each goal and work task, not only achieving in-role work performance, but also benefiting the team and organization through out-of-role work performance.

Employees with low flexible role orientation are less likely to accept tasks outside of their job obligations and are even less likely to devote time and effort to extra-role behaviors. This is because they have a tendency to define their job roles and responsibilities narrowly (Parker et al., 1997).

Thirdly, leaders are usually the direct assigner of tasks in organizations, and leadership style can moderate the detrimental effects of illegitimate tasks. For example, appreciative leadership can effectively alleviate the threat of illegitimate tasks to subordinates' self-esteem by praising and recognizing their achievements and qualities and appreciating their subordinates' efforts (Semmer et al., 2007). The existing studies also confirm that the positive appreciation of the leader can offset the "disrespected" caused by illegitimate tasks, and put it into a meaningful work context through appreciation, thus reducing the positive relationship between unreasonable task and resignation intention and as well as internal motivation. Therefore, under high appreciation leadership, the association between illegitimate tasks and turnover intention as well as internal motivation will be effectively inhibited (Muntz & Dormann, 2020).

Conclusion

To sum up, the effect of illegitimate tasks will be affected by individuals and situations. At present, researches on the boundary conditions of illegitimate tasks are still in infancy, there is a lack of the discussion on other moderating factors. Future work might examine the joint impact of individual factors and situational factors and show when and how illegitimate tasks have particular effects on certain types of employees. From a practical point of view, it will also help organizations better carry out job design and human resource management. In general, existing studies have shown that illegitimate tasks attract more attention from scholars. Illegitimate tasks will have a significant influence on employees' job and personal lives as a new source of stress. Although illegitimate tasks exist widely in the workplace, it has only been concerned as an independent concept for more than ten years, and there are still many problems to be further promoted and improved in future research.

Reference

Ahmed, S. F., Eatough, E. M., & Ford, M. T. (2018). Relationships between illegitimate tasks and change in work-family outcomes via interactional justice and negative emotions. *Journal of Vocational Behavior*, *104*, 14-30.

Allan, B. A., Owens, R. L., & Duffy, R. D. (2017). Generation me or meaning? Exploring meaningful work in college students and career counselors. *Journal of Career Development*, *44*(6), 502-515.

Apostel, E., Syrek, C. J., & Antoni, C. H. (2018). Turnover intention as a response to illegitimate tasks: The moderating role of appreciative leadership. *International Journal of Stress Management*, *25*(3), 234-249.

Barsky, A., & Kaplan, S. A. (2007). If you feel bad, it's unfair: a quantitative synthesis of affect and organizational justice perceptions. *Journal of Applied Psychology*, *92*(1), 286-295.

Björk, L., Bejerot, E., Jacobshagen, N., & Härenstam, A. (2013). I shouldn't have to do this: Illegitimate tasks as a stressor in relation to organizational control and resource deficits. *Work & Stress*, *27*(3), 262-277.

Cropanzano, R., Byrne, Z. S., Bobocel, D. R., & Rupp, D. E. (2001). Moral virtues, fairness heuristics, social entities, and other denizens of organizational justice. *Journal of Vocational Behavior*, *58*(2), 164-209.

Ding, H., & Kuvaas, B. (2022). Illegitimate tasks: A systematic literature review and agenda for future research. *Work & Stress*, 1-24.

Eagly, A. H., Wood, W., & Diekman, A. B. (2000). Social role theory of sex differences and similarities: A current appraisal. In T. Eckes & H. M. Trautner (Eds.), *The Developmental Social Psychology of Gender* (pp. 123-174). Lawrence Erlbaum.

Eatough, E. M., Meier, L. L., Igic, I., Elfering, A., Spector, P. E., & Semmer, N. K. (2016). You want me to do what? Two daily diary studies of illegitimate tasks and employee well-being. *Journal of Organizational Behavior*, *37*(1), 108-127.

Kottwitz, M. U., Meier, L. L., Jacobshagen, N., Kälin, W., Elfering, A., Hennig, J., & Semmer, N. K. (2013). Illegitimate tasks associated with higher cortisol levels among male employees when subjective health is relatively low: an intra-individual analysis. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, 310-318.

Kottwitz, M. U., Pfister, I. B., Elfering, A., Schummer, S. E., Igic, I., & Otto, K. (2019). SOS—Appreciation overboard! Illegitimacy and psychologists' job satisfaction. *Industrial Health*, *57*(5), 637-652.

Kronenwett, M., & Rigotti, T. (2019). When do you face a challenge? How unnecessary tasks block the challenging potential of time pressure and emotional demands. *Journal of Occupational Health Psychology*, *24*(5), 512.

Liu, J., Wang, Q., & Fan, X. (2019). Coping with illegitimate tasks: The role of justice sensitivity and growth need strength. *Foreign Economics & Management*, *41*(6), 126-137.

Madsen, I. E., Tripathi, M., Borritz, M., & Rugulies, R. (2014). Unnecessary work tasks and mental health: a prospective analysis of Danish human service workers. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, 631-638.

Meier, L. L., & Semmer, N. K. (2018). Illegitimate tasks as assessed by incumbents and supervisors: Converging only modestly but predicting strain as assessed by incumbents, supervisors, and partners. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, *27*(6), 764-776.

Minei, E. M., Eatough, E. M., & Cohen-Charash, Y. (2018). Managing illegitimate task requests through explanation and acknowledgment: A discursive leadership approach. *Management Communication Quarterly*, *32*(3), 374-397.

Morrison, E. W. (1994). Role definitions and organizational citizenship behavior: The importance of the employee's perspective. *Academy of Management Journal*, *37*(6), 1543-1567.

Muntz, J., & Dormann, C. (2020). Moderating effects of appreciation on relationships between illegitimate tasks and intrinsic motivation: A two-wave shortitudinal study. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, *29*(3), 391-404.

Muntz, J., Dormann, C., & Kronenwett, M. (2019). Supervisors' relational transparency moderates effects among employees' illegitimate tasks and job dissatisfaction: A four-wave panel study. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, *28*(4), 485-497.

Schmitt, B., Brakus, J. J., & Zarantonello, L. (2015). From experiential psychology to consumer experience. *Journal of Consumer Psychology*, *25*(1), 166-171.

Schulte-Braucks, J., & Dormann, C. (2019). The impact of psychosocial safety climate on Health impairment and motivation pathways: a diary study on illegitimate tasks, appreciation, worries, and engagement among German nurses. *Psychosocial Safety Climate: A New Work Stress Theory*, 305-324.

Semmer, N. K., Jacobshagen, N., Keller, A. C., & Meier, L. L. (2021). Adding insult to injury: Illegitimate stressors and their association with situational well-being, social self-esteem, and desire for revenge. *Work & Stress*, *35*(3), 262-282.

Semmer, N. K., Jacobshagen, N., Meier, L. L., Elfering, A., Beehr, T. A., Kaelin, W., & Tschan, F. (2015). Illegitimate tasks as a source of work stress. *Work & Stress*, *29*(1), 32-56.

Semmer, N. K., Tschan, F., Meier, L. L., Facchin, S., & Jacobshagen, N. (2010). Illegitimate tasks and counterproductive work behavior. *Applied Psychology*, *59*(1), 70-96.

Sonnentag, S., & Lischetzke, T. (2018). Illegitimate tasks reach into afterwork hours: A multilevel study. *Journal of Occupational Health Psychology*, *23*(2), 248-261.

Xanthopoulou, D., Bakker, A. B., Demerouti, E., & Schaufeli, W. B. (2007). The role of personal resources in the job demands-resources model. *International Journal of Stress Management*, *14*(2), 121-141.

Zhao, L., Jolly, P. M., & Zhao, S. (2023). Do illegitimate tasks undermine hospitality employees' proactive customer service performance? A moderated dual-path model. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, *32*(1), 95-121.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.14

Analysis of the Impact of Economics Integration Under the ASEAN Politics and Law

Chayaphat Wipula[1*]

ARTICLE INFO

Name of Author:
Corresponding Author*:
1. Chayaphat Wipula
Magadh University, Bodh Gaya, India.
Email: Thejinxes1@gmail.com

Keywords:
ASEAN Politics; ASEAN Law; Economic Community AEC

Article history:
Received: 28/11/2023
Revised: 30/12/2023
Accepted: 15/03/2024
Available online: 20/03/2024

How to Cite:
Wipula, C. (2024). Analysis of the Impact of Economics Integration Under the ASEAN Politics and Law. *Journal Damma for Life, 30*(1), 161-174.

ABSTRACT

The objective of this research is to study three main aspects: 1) the actual impact of ASEAN expansion on economic integration, specifically in terms of intra-ASEAN trade and policy coordination; 2) the relationship between the impact of expansion and policy coordination, considering the influence of ASEAN political institutions; and 3) strategies for improving regional institutions and policy coordination. The study found that the impact of ASEAN expansion on economic integration can be understood from both political and economic perspectives. As the regional market expands and regional investments increase, a higher level of economic integration is expected. However, there are barriers to economic integration, such as the lack of domestic infrastructure, inadequate transportation systems within and between member countries, and insufficient human capital development. Additionally, the weak structure and institution of ASEAN regionalism itself can hinder effective integrative policies, serving as a major obstacle to regional economic integration. Although intra-ASEAN trade has been increasing since the 1990s, the trade share of the new members remains small. Therefore, it is important to analyze the actual impact of ASEAN enlargement on economic integration in terms of intra-ASEAN trade and policy coordination, particularly after the CLMV countries (Cambodia, Laos, Myanmar, and Vietnam) joined ASEAN. ASEAN's economic integration is considered to be a development strategy aimed at participating in the global supply chain. Attracting foreign capital has been a successful approach towards achieving this goal. ASEAN's experiences in economic integration can serve as valuable lessons for other developing countries.

Introduction

ASEAN is a front-runner in East Asia's economic integration and also plays a central role in the area's regional cooperation. ASEAN was founded in August 1967 by its five original member countries: Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore, and Thailand. At the time of ASEAN's founding, Southeast Asia was in the midst of the Vietnam War, and political cooperation and security in Southeast Asia were central issues. Economic cooperation began after the 1976 Declaration of ASEAN Concord was adopted at the first summit in 1976. Economic cooperation was promoted through three projects: the ASEAN Industrial Project (AIP), the ASEAN Industrial Complementation (AIC), and the ASEAN Preferential Trade Agreement (PTA). Although the PTA aimed at trade liberalization, it did not achieve its objective. ASEAN virtually started economic integration with the formation of the ASEAN Free Trade Area (AFTA) in 1993. The AFTA achieved its original goal of reducing tariffs to 0–5% in 2002.

In 2003, ASEAN presented a regional concept of a single community under the slogan of "ASEAN Vision 2020." It represents the unity of an economic, security, and socio-cultural community in the Southeast Asian region with the target year of 2020. Later on, the target year was advanced to 2015 "ASEAN Vision 2020" itself was created with little detail and an unclear scope and outline of implementation. Nevertheless, AFTA and AIA are the two economic implementations to achieve the economic purpose of ASEAN Vision 2020," while the Treaty of Amity and Cooperation (TAC) and the ASEAN Regional Forum (ARF) are served as a guarantee for security and peace in the Southeast Asian community. Some studies show the significant influence of the ASEAN bloc on intra-regional trade, including Ellictt and Ikemoto (2004), Soloaga and Winters (2000), and Gilbert, Schollay).

Since ASEAN's establishment, many political scholars have tried to explain its regional economic cooperation from different perspectives. In neo-realism, power relation among states determines the formation and type of international cooperation and institution. In the aftermath of World War II, "The United States attempted to create and organize both a North Atlantic and Southeast Asian region." (Christopher Hemmer and Peter J. Katzenstein, 2002: 575) In the security domain, the U.S. foreign policy in the post-war era promoted multilateral cooperation in Europe by forming the North Atlantic Treaty Organization (NATO) and established "hub-and-spokes" bilateral relationships with many Asian countries with the United States at the center. (Peter J. Katzenstein and Takashi Shiraishi, eds., 1997: 23) As Peter Katzenstein and Takashi Shiraishi argue, the US promotion of bilateralism in Asia and multilateralism in Europe led to the differing settings of regionalism in Asia and Europe. As a result, Asian countries were strongly linked with the United States both strategically and economically, while the ties among themselves remained very weak. For small states like ASEAN members, gathering together in a regional grouping can create a unified voice and reinforce their bargaining power.

In constructivism, socialization of state behaviors cultivates the characteristics of cooperation and institution in ASEAN. Besides the role of the United States and other extra-regional actors, the internal contributions have notably supported the formation and continuation of ASEAN, ASEAN is to some extent considered a successful peace-keeping region

in the view of constructivism, as demonstrated by Amitav Acharya and Shaun Narine in their studies, for example. Acharya, a leading ASEAN constructivist scholar, explains the successful regional peacekeeping of ASEAN as the reason for the norms of the "ASEAN Way" and non-interference. "The single most important principle underpinning ASEAN regionalism is the doctrine of non-interference in the international affairs of member states. (Amitav Acharya, 2001: 57) By allowing the member states to control their own affairs without regional interference, good relationships are maintained between ASEAN members and this in turn keeps the peace in the region.

Objective

This dissertation attempts to conduct research emphasizing the deepening integration after ASEAN enlargement. Three issues are essential to investigate (1) the actual impact of ASEAN enlargement on economic integration in terms of intra-ASEAN, trade and policy coordination, (2) the relationship between the impact of enlargement and policy coordination under the influence of the ASEAN political institution, and (3) the strategies to improve regional institution and policy coordination.

I divided my research into three parts. The first part is quantitative, The second part of my research study is qualitative, I divided my research into three parts. The first part is quantitative, focusing on the impact of ASEAN enlargement on intra- ASEAN trade. The research method in this part is a gravity model approach. The second part of my research study is qualitative, considering the ASEAN regional institution in the equation of the impact of ASEAN enlargement and policy coordination. The qualitative framework is based on institutionalism/regionalism and liberal intergovernmentalism theories. The third part is the discussion on ASEAN institution's problems and policy recommendations.

Research Methodology

This study employs a mixed-methods approach to investigate the impact of ASEAN enlargement on economic integration, with a focus on both quantitative analysis of intra-ASEAN trade and qualitative examination of policy coordination under the influence of ASEAN political institutions.

1. Quantitative Research

For the quantitative aspect of the study, data analysis will be conducted to examine the relationship between ASEAN enlargement and economic integration, specifically focusing on intra-ASEAN trade. The research questions in this set will be addressed through statistical analysis of trade data and the application of econometric models.

2. Data Collection

Trade data for ASEAN member countries, disaggregated by sector (e.g., food and animal livestock, manufacturing, machinery, and transport equipment), will be collected from reliable sources such as ASEANstats and national statistical agencies. Relevant economic indicators, including trade volume, trade patterns, and tariff rates, will be compiled for analysis.

3. Analysis

Descriptive statistics will be used to examine trends in intra-ASEAN trade before and after ASEAN enlargement. Regression analysis will be conducted to assess the impact of ASEAN enlargement on intra-ASEAN trade, controlling for other relevant factors such as GDP growth, tariff rates, and exchange rates. The Association of Southeast Asian Nations Free Trade Area (AFTA) policy will be analyzed to explain the observed patterns in intra-ASEAN trade.

4. Qualitative Research

The qualitative aspect of the study will explore the impact of ASEAN enlargement on policy coordination, focusing on the preferences of CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam) countries and changes in ASEAN political institutions.

5. Data Collection: Qualitative data will be gathered through interviews, surveys, and document analysis, targeting key stakeholders such as policymakers, government officials, and experts in ASEAN affairs.

- Interviews will be conducted to explore the preferences of CLMV countries in joining ASEAN, their views on ASEAN political institutions, and any perceived changes in these institutions post-enlargement.
- Policy documents, official statements, and academic literature will be reviewed to trace the evolution of ASEAN political institutions and their impact on regional economic policies.

6. Analysis

Thematic analysis will be employed to identify common themes and patterns in the qualitative data, allowing for a nuanced understanding of the preferences and perceptions of CLMV countries. Changes in ASEAN political institutions post-enlargement will be analyzed to assess their implications for policy coordination and regional economic integration. Impediments to economic integration will be identified, and policy recommendations will be formulated based on the findings to improve regional economic cooperation through institutional mechanisms.

7. Variables and Variations

The study will consider the following variables

- Independent Variable: Impact of ASEAN Enlargement
- Intervening Variable: ASEAN Political Institution

Research Results

The Impact of ASEAN Enlargement on Economic Integration: Intra-ASEAN Trade and Policy Coordination

1. ASEAN Enlargement and Intra-ASEAN Trade (Quantitative)

One reason for ASEAN membership expansion is the expectation that CLMV will strengthen intra-ASEAN trade. This statement is quantitatively tested through a statistical approach, the so- called gravity model. This approach predicts the trade relationships between countries, as well as enables a comparison of relationships among regional trading arrangements. Several economists have employed the gravity model approach to experiment with ASEAN trade data in various time periods. but without considering CLMV's influence Jeffrey Frankel and Shang-Jin Wei have also run the same model using the early 1990s panel data set of ASEAN. However, they tested three out of the four new ASEAN members (excepting Myanmar) as an influential parameter of an ASEAN trading arrangement before they became official members. This point makes their work important as one of the very earliest statistical studies of trade participation by new ASEAN members.

Frankel and Wei's work illustrates three findings. (Frankel and Wei, 1996) First, ASEAN (six old members) has significantly influenced an increase in intra-ASEAN trade and generated trade creation rather than trade diversion. Second, ASEAN as a regional trade arrangement did not have an "independent effect" on its own strength of intra-regional trade based on the panel data of the early 1990s. The growth of intra-ASEAN trade relied heavily on the growth of East Asian economies. Third, Indo- Chinese economies or CLV did not have statistical significance to influence the growth of intra- ASEAN trade due to the small size of their economies and the lack of economic linkages to aberrational trade Regarding the issue of trade participation, Frankel and Wei concluded that the new members (CLV) might not have had much influence to contribute to the growth of the intra- ASEAN trade before the ASEAN expansion.

The empirical results of Chapter Three, which tested a new data set of ASEAN in the late 1990s and early 2000s, suggest changes in ASEAN's trade trend. First, the ASEAN enlargement (accession of CLMV) significantly influences intra-ASEAN trade. Vietnam has a significant impact on intra-ASEAN trade-especially in the food and live animals, and the manufactured goods sectors. The involvement of Cambodia, Laos, and Myanmar has become significant after the enlargement, but their impact is much smaller compared to Vietnam. Second, although the influence of East Asian economies is still significant to the growth of intra ASEAN trade under new panel data, ASEAN as a trading group has begun to show an "independent effect that influences its own intra-regional trade. The empirical result further shows that trade among old ASEAN members has a stronger tie particularly in the machinery and transport equipment sector. This study concludes that three factors have notably reinforced intra-ASEAN trade after the ASEAN enlargement. They are: (1) the significance of Vietnam's accession, especially in the food and live animal sector and the manufactured goods, (2) the strong connection of old members in the machinery and transport equipment sector, and (3) the increasing significance of CLM's participation in overall trade.

The ASEAN Free Trade Area (AFTA) receives credits for the successful reduction of import tariffs especially in manufactures, and machinery and transport equipment industries. ASEAN has accelerated the AFTA schedule in major industries to reinforce the web of economic complementarities. The tariff reduction under AFTA has led to the strengthening of intra-ASEAN trade among old members, and between old and new members as supported by the above empirical interpretations. However, the deeper level of liberalizing agricultural and

other sensitive products such as eliminating all tariff and non-tariff barriers under AFTA is doubtful due to the weak type of ASEAN institution that does not have effective regional mechanisms to check policy compliance, protect guardians, and punish violators. To ensure that ASEAN can accomplish the goal of becoming full free trade area and continue experiencing the sustained growth of intra-ASEAN trade, the effectiveness of regional policy and regional institution needs to be improved. This improvement is required because the institutional-political factor will determine AFTA compliance and reinforce the participation and commitment of the members in the long term.

2. ASEAN Enlargement and Policy Coordination (Qualitative)

The term economic integration in Chapters Four to Six (qualitative) refers to "policy coordination," instead of "intra-ASEAN trade" In the qualitative section, the institutional-political factor intervenes in the impact of ASEAN enlargement on economic integration. This relationship demonstrates that the impact of ASEAN enlargement may sustain or even worsen the weakness of ASEAN political institution, and the weak ASEAN political institution may lead to the impeding of regional policy coordination. Policy coordination in this study refers to the effectiveness of policy negotiation, policy compliance, and conflict management. The relationship between institution and policy coordination is likely to be a positive one. In other words, the stronger the institution, the higher the degree of policy coordination or economic integration.

Three levels of interaction domestic, regional, and international-shape this qualitative relationship; and the study has set up three stages of analysis to explain it. Chapter Four is the first stage where the author looks at the variation of ASEAN members' preferences after the enlargement by stressing on identifying the preferences of the new ASEAN members. The old members are not the main subjects of this analysis. Therefore, the study does not profoundly illustrate their preferences as it does for the new members. However, the history of several attempts to fix ASEAN institution by some old members in addition to the recent debate on formalizing ASEAN institution- the old members have strongly shown their support to adopt the new managerial methods such as a voting system and a reward and sanction system under the ASEAN Charter is clear evidence that their preference for a type of regional institution has shifted from an informal toward a more formal type. Chapter Five demonstrates the second stage that analyzes the type of ASEAN institution after the enlargement. Chapter Six investigates the effectiveness of policy coordination under the ASEAN institution in the case of AFTA and ASEAN Investment Area (AIA).

2.1. Identifying the New Members' Preferences (Stage One)

At its core, Chapter Four explains why CLMV countries joined ASEAN and what type of ASEAN institution is preferred by them at three levels of interactions domestic, international, and regional. CLMV countries decided to join ASEAN because first they want to acquire legitimacy and diplomacy at the international level. This will allow them to be on the negotiating table with the West, and access to global market and international aid. Second, CLMV countries want to use ASEAN as a stepping stone for trade liberalization and a bridge to connect them to the capitalist economies. Third, CLMV countries are interested in the principles of the ASEAN Way and non- inference. These principles will not force them to transfer their national sovereignty to a regional institution. ASEAN also cannot put sanction or

pressure on domestic affairs. Their political systems can freely exercise without ASEAN intervention.

To maintain the strongman system of Cambodia, the Socialist system in Laos and Vietnam, and the military system in Myanmar, CLMV governments feel safer to be under the weak or loose ASEAN institution. Supporting a weak type of regional institution will help CLMV countries to hold on to their domestic sovereignty when their political regimes are challenged by pressures from economic reforms and political liberalization. The ASEAN institution can perform as a "buffer zone" For "comfort zone" at a time when the domestic-global interdependence threatens the stability of the domestic regimes. Joining ASEAN has thus low or almost no risk.

2.2 Changing ASEAN Political Institution (Stage Two)

The ASEAN Way and the non-inference policy characterize the nature of ASEAN institution, which adores independence, the avoidance of conflict, and informal interconnection. The structure of ASEAN institution is loose and informal. ASEAN does not have a legal status. The decision-making process is based on consensus and intergovernmental negotiation The delegation of supranational organization as elected in the European Union (EU) has not been accepted as the practical role for a regional institution in Southeast Asia due to the fear of losing national sovereignty. However, the development of ASEAN political institution has not been static. The shift in the preferences of the old ASEAN members has been recognized as a force for legalizing the institution.

Chapter Five scrutinizes three components of ASEAN political institution after the enlargement The analysis looks at changes in the institution that are caused by the enlargement and/or initiated by the new members. The first component is the nature of ASEAN institution, known as the ASEAN Way, and non-interference A historical analysis of ASEAN institution illustrates that the old members, especially the Philippines and Thailand, had initiated several attempts to change the nature of the institution from constructive engagement to flexible engagement before the enlargement. But the attempts were unsuccessful. After the enlargement, the old members, especially Indonesia, have lately increased their enthusiasm to develop ASEAN institution by agreeing to surrender some degree of sovereignty in exchange for the improvements in human rights, democratization, and deeper cooperation in transnational issues such as terrorism, natural disasters, and migration. On the other hand, we have not been aware of the initiative of CLMV on these issues due to their low key in the ASEAN meetings. According to the author's interviews with ASEAN officials and scholars, the new members are extremely sensitive to the changes in the existing nature of the ASEAN institution and tend to resist them.

The structure of the institution is the most dynamic component of ASEAN institution. First, the "ASEAN-minus x" approach has been adopted and implemented as a special treatment to the new members to have longer deadlines for tariff reduction under AFTA and other policies. Nevertheless, the "ASEAN-minus x" approach is still based on a consensus rule which means that every member has to agree on who will go ahead with the plan, and who will follow along. Also, the approach does not demonstrate any special characteristic, besides an ordinary exemption for the new members who since ASEAN did not

equalize economic and political diversities between the old and new members before granting new membership. Second, the Dispute Settlement Mechanism (DSM) was finally formed under a legal process. The DSM, however, is not a consequence of the enlargement. The ASEAN-DSM is legalized, but never used because the nature of the ASEAN Way overrides the formality of conflict management. Moreover, the uncertainty of DSM itself, which is mostly involved with governmental officials and bureaucrats, does not sufficiently ensure the fairness and effectiveness of the DSM process. Regarding the reformation of ASEAN institutional structure, among the old members Singapore has shown its certain position. On the other hand, the new members have so far not initiated a change or opposed the adoption of the ASEAN-minus-x approach and the ASEAN-DSM because the approach is created to help the new members to acclimatize to the new environment while the ASEAN-DSM is not an obligatory means for conflict management

The last component is commitment. Both old and new members have not, to a large extent. demonstrated their commitment and political will to strengthen ASEAN institution. However. pushing for institutional changes by the old members may seemingly sound better than the opposing for changes by the new members. The nascent trend of ASEAN institution has been subdued to some extent by the result of a higher diversity in ASEAN after the enlargement. Nevertheless, this chapter does not suggest that without the enlargement the old ASEAN members would have already created a formal type of ASEAN institution. Nor does it conclude that the enlargement is the most and the only substantial factor to explain the failure of ASEAN in crossing the transitional period of institutional development. The chapter instead suggests that the enlargement has developed a resisting factor for an institutional change, and so far it does not provide evidence that helps fostering the process of situational development. In other words, the enlargement has become an influential factor for staining the existing weak ASEAN institution, and has created more difficulty for ASEAN to change

2.3. Performing the Role of Institution in Policy Coordination (Stage Three)

Chapter Six examines the cases of AFTA and AIA in terms of policy coordination which operates under the ASEAN political institution. The three components of policy coordination are negotiation, policy compliance, and conflict management. The conclusion of this chapter exposes the ineffectiveness of ASEAN institution in negotiating for concrete and clear policy guidelines, checking policy implementation, and resolving regional economic conflicts and problems. The collective action of members is low. Low institutionalization makes ASEAN enable to create a leading role in initiating regional policies and solving disputes among ASEAN members. At the negotiation stage, a consensus rule in the decision-making process creates the flexibility of the agreements. Renegotiating on policy outlines and details always occurs after the agreement is signed. In the dispute negotiation, the compliers or guardians do not have the power to bargain-hence they finally become losers, and the violators are in turn the winners.

At the policy compliance stage, a peer review is used in AFTA. The level of policy compliance by both old and new members in tariff reduction of non-sensitive products under the AFTA scheme is outstandingly high. However, non-compliance in the tariff reduction schedule of sensitive products is at the same time frequent with no effective regulation to

handle the problems. With the uncertain mechanism of ASEAN institution to check policy implementation and to guarantee a reward and sanction system, it is the possibility to not comply with the AFTA scheme in sensitive products. The worry of non-compliance has increased when new members such as Vietnam started to follow the old members' behaviors to delay their sensitive products. Moreover, Cambodia has a huge number of its tariff lines remaining in the Temporary Exclusion List (TEL) which has a sigh chance for a delay in tariff reduction. In the case of AIA, there is no regional body to check policy compliance as in the case of AFIA. However, the AIA mechanism is looser and less functional. The implementation of AIA simply depends upon a unilateral and voluntary act

At the conflict management stage, the ASEAN-DSM has the authority to make legal judgments. However, no AFTA and AMA conflicts have been through the DSM process. Bilateral negotiations are always set among disputers which are also the regular scenario in other trading organizations. However, the conflicts in ASEAN are prolonged and remain unresolved. Furthermore, the members are not encouraged to go through the DSM as in the case of the automotive dispute between Malaysia and Thailand. The reward and sanction system is ambiguous because the violators may not have to comply with compensation.

In short, the role of ASEAN institution to manage regional activities is very low and limited. The authority and ability of ASEAN to unify state behaviors and tackle their deviations is weak. The problems of implementing AFTA beyond tariff reduction, such as the lack of standardization and harmonization, and the issue of non-tariff barriers which are more complicated for regional cooperation will easily produce loose ends in the long run under this weak institution. The new goal of ASEAN to become an economic community or even a free trade area is thus extremely questionable.

Policy Implications

The question at hand is whether it is necessary to institutionalize ASEAN, considering that the members have shown a lack of political will to develop ASEAN institutions. The necessity of institutionalization will depend on the preferences of ASEAN members. Currently, it appears that ASEAN members lack the political will to formalize their regional institution, which reflects their non-urgent approach to creating economic integration. While there has been a recognized shift in the preferences of old members, their actions need to be more concrete, and the new members also need to contribute to the overall sense of economic integration. The shift in preferences among ASEAN members will determine the timing, necessity, and manner in which ASEAN institutions should change and unify members' behavior.

Looking beyond the issue of "necessity," what are the expected benefits if ASEAN members were to formalize their ASEAN institution? Institutionalization would strengthen ASEAN in two ways. Firstly, it would help to maintain the strength of intra-regional trade and stimulate a regional network in complementary industries. A formal regional institution would facilitate the reform of government policies and align them with unified trade standards and measures. With the conclusion of the AFTA tariff reduction, the rise of non-tariff barriers (NTBs) and other technical issues is expected. An effective regional body to monitor policy

compliance and a transparent dispute settlement mechanism would ensure the active participation of ASEAN members in AFTA and other regional economic policies. Such a body can only be established under a rules-based institution. Secondly, an institutionalized ASEAN would enhance its leadership in forums such as the ASEAN Plus Three and the East Asian Summit. A strong institution with a higher level of economic integration would solidify ASEAN's importance in designing an institutional architecture and shaping intergovernmental cooperation in East Asia.

This research project further suggests six points of policy implications for the improvement of ASEAN institution as a long-term goal. These implications support ASEAN to be a formal type of institution, which believes to create effectiveness in policy coordination and contribute to higher economic integration. Six recommendations are explained as follows:

First, ASEAN should define and narrow the power of political officials in economic affairs, especially the overpowering status of ASEAN Foreign Ministers. To define the power of ASEAN Foreign Ministers will draw a certain line and clarify their responsibility in political, not economic affairs. This situation will help ASEAN to unlock information flows which has been kept and influenced by the political side.

Second, ASEAN should generate the different methods of decision-making processes in sconomic and political meetings. The consensus method can continue to be used in the political meetings. However, the voting method can be utilized in the economic meetings. The choice to exercise either consensus or voting should be independently initiated by its own council (security, economics, and socio-culture). Currently, the political side has dominated the development of ASEAN institution including the style of decision-making process in economic affairs.

Third, The ASEAN secretariat and the Secretary-General can monitor policy compliance and initiate cooperative projects under the ASEAN agreements. However, in practice they do not have ability to do their jobs. ASEAN should empower them to be independent from the political pressures and make them to be an effective body in order to oversee policy implementation and pioneer new projects cooperating with research institutes.

Fourth, ASEAN should eliminate politics in the economic DSM by reducing the power of senior officials in its process. The senior officials should not be authorized to adopt or reject the result of the panel and/or appellate review. This will help restore members' confidence in the ASEAN-DSM and eliminate the possibility of political intervention.

Fifth, ASEAN should allow increasing the participation of the non-governmental groupings in the process of forming regional policies and agendas. ASEAN does not have an election for appointing representatives in the ASEAN parliament like in the EU. The regional policies and strategies therefore are solely decided by the heads of the states. The involvement of the private business groups and other civil society organizations can assist ASEAN to set agendas in a more practical and holistic way.

Sixth, ASEAN should make a connection among ASEAN policies such as AFTA, AIA, IAI, and AISP, and establish a strategic plan. The strategic plan itself will target to stimulate the complementary industries through the above ASEAN policies. The specific plan should be drawn to reinforce the complementarities of ASEAN economies and take advantages of those to create a regional/global production base.

Discussion

ASEAN Enlargement and Intra-ASEAN Trade

The expansion of ASEAN membership to include Cambodia, Laos, Myanmar, and Vietnam (CLMV) was anticipated to bolster intra-ASEAN trade, thereby fostering greater economic integration within the region. This expectation has been a focal point of quantitative analysis, particularly through the application of the gravity model—a statistical approach commonly used to predict trade relationships between countries and compare the efficacy of regional trading arrangements.

A seminal study by Jeffrey Frankel and Shang-Jin Wei (1995) utilized the gravity model to analyze ASEAN trade data in the early 1990s, prior to the accession of CLMV countries. Notably, they examined the trade participation of three out of the four new ASEAN members, excluding Myanmar, as influential parameters within the ASEAN trading arrangement. While their study did not directly consider the influence of CLMV countries, it holds significance as one of the earliest statistical investigations into trade dynamics within ASEAN. Despite the absence of specific analysis on CLMV countries in early studies, subsequent research endeavors have sought to fill this gap. By incorporating CLMV countries into the gravity model framework, scholars have examined the impact of ASEAN enlargement on intra-ASEAN trade dynamics. These studies have yielded mixed findings, reflecting the complex interplay of factors influencing trade patterns within the region. For instance, empirical studies employing updated datasets have highlighted the role of CLMV countries in shaping intra-ASEAN trade flows. These studies have underscored the importance of considering CLMV's influence on trade dynamics, particularly in sectors such as food and animal livestock, manufacturing, and machinery and transport equipment—sectors of strategic significance within the ASEAN economic landscape. Furthermore, Bobowski (2017) comparative analyses of intra-ASEAN trade before and after the accession of CLMV countries have provided insights into the evolving nature of regional trade patterns. Such analyses have revealed nuanced shifts in trade intensity and composition, reflecting the dynamic nature of economic integration within ASEAN.

However, it is essential to acknowledge the limitations inherent in quantitative approaches to assessing the impact of ASEAN enlargement on intra-ASEAN trade. While statistical models offer valuable insights into trade dynamics, they may overlook qualitative aspects of economic integration and policy coordination. Moving forward, future research endeavors should aim to adopt a multidimensional approach, combining quantitative analysis with qualitative insights to provide a comprehensive understanding of the impact of ASEAN enlargement on economic integration. By integrating diverse methodological approaches, researchers can capture the multifaceted nature of intra-ASEAN trade dynamics and policy

coordination, thereby informing evidence-based policy interventions aimed at enhancing regional economic cooperation within ASEAN.

Policy Implications

The question of institutionalizing ASEAN, amidst apparent hesitance among member states to formalize regional institutions, raises pertinent considerations regarding the necessity and feasibility of such measures. At the heart of this discourse lies the issue of political will among ASEAN members to foster deeper economic integration and institutional cooperation within the region. Currently, there appears to be a prevailing lack of political will among ASEAN members to institutionalize regional mechanisms—a sentiment reflective of a broader non-urgent approach towards advancing economic integration. This hesitance underscores the complexity of aligning diverse national interests and policy priorities within the ASEAN framework.

While Roberts (2010) there has been a discernible shift in the preferences of some older ASEAN members towards institutional development, manifested in incremental steps towards institutionalization, the concrete actions of member states remain crucial in substantiating their commitment to regional economic integration. The reluctance to formalize ASEAN institutions may stem from concerns over sovereignty, divergent national agendas, and the perceived trade-offs between regional cooperation and domestic priorities. Moreover, the participation and contribution of new ASEAN members are essential factors in shaping the trajectory of regional integration efforts. As emerging economies, the engagement of Cambodia, Laos, Myanmar, and Vietnam (CLMV) is integral to fostering a cohesive sense of economic integration within ASEAN. However, their role in influencing institutional dynamics and policy coordination remains contingent upon their capacity and willingness to align with the broader objectives of the ASEAN community.

The evolving preferences of ASEAN members will ultimately determine the timing, necessity, and manner in which ASEAN institutions evolve to facilitate deeper economic integration and policy coordination. Davies (2013) mentioned institutionalization may offer potential benefits in terms of enhancing regional cooperation and governance, its realization hinges on the delicate balance of accommodating diverse national interests and fostering consensus among member states. Moving forward, concerted efforts are needed to bridge the gap between rhetoric and action within ASEAN, fostering a collective sense of ownership and commitment towards institutional development. This entails fostering an inclusive and transparent dialogue among member states, enhancing institutional capacity-building initiatives, and promoting greater stakeholder engagement in the regional integration process.

In conclusion, the policy implications of institutionalizing ASEAN are contingent upon the evolving preferences and actions of member states, particularly in navigating the complex interplay of national interests and regional aspirations. By fostering a conducive environment for dialogue, cooperation, and consensus-building, ASEAN can chart a sustainable path towards institutional development and deepen economic integration within the region.

Conclusion

In conclusion, this research project delves into the impact of ASEAN enlargement on economic integration, with a focus on intra-ASEAN trade and policy coordination. The quantitative analysis, employing the gravity model, reveals that the accession of CLMV countries has significantly influenced intra-ASEAN trade. Vietnam emerges as a key player, especially in the food and live animals, and manufactured goods sectors. While East Asian economies still exert influence, there is a growing independent effect of ASEAN on its intra-regional trade.

The ASEAN Free Trade Area (AFTA) is credited with successfully reducing import tariffs, particularly in the manufacturing and machinery and transport equipment industries. However, the research highlights challenges in achieving deeper liberalization, especially in sensitive sectors, due to the weak institutional framework. The study emphasizes the need for improved regional policies and institutions to ensure sustained growth in intra-ASEAN trade.

The qualitative analysis explores the impact of ASEAN enlargement on policy coordination. The research identifies three stages: analyzing new members' preferences, changes in ASEAN political institution, and assessing the institution's role in policy coordination. New members (CLMV) join ASEAN to gain international legitimacy, access global markets, and benefit from the ASEAN Way's non-interference principles. The study suggests a positive relationship between institutional strength and policy coordination.

However, the research finds that the ASEAN political institution, characterized by the ASEAN Way and non-interference, faces challenges. While some old members advocate for formalization and institutional changes, new members resist alterations to maintain domestic sovereignty. The analysis of policy coordination in the ASEAN Free Trade Area (AFTA) and ASEAN Investment Area (AIA) reveals weaknesses in negotiation, compliance, and conflict management.

The study concludes with policy implications, advocating for the formalization of ASEAN institutions to strengthen intra-regional trade and enhance leadership in regional forums. Six recommendations include defining and narrowing the power of political officials, diversifying decision-making processes, empowering the ASEAN Secretariat, eliminating politics in the economic Dispute Settlement Mechanism (DSM), involving non-governmental groups, and establishing a strategic plan to connect ASEAN policies.

The research underscores the significant impact of ASEAN enlargement on intra-ASEAN trade and policy coordination. It highlights the challenges and opportunities for economic integration, emphasizing the need for institutional improvements to ensure the long-term success of ASEAN as an economic community.

Future Research Agenda

The future research agenda will focus on 1) examining the development of ASEAN institution in the era of the ASEAN Charter and its relationship to policy coordination, and 2)

narrowing the empirical study of intra-ASEAN trade to identify the specific industries and formulate policy outlines and linkages as a strategic plan for higher economic integration in ASEAN.

Reference

Acharya, Amitav. (2001). *Constructing a Security Community in Southeast Asia: ASEAN and the Problem of Regional Order, Politics in Asia Series.* New York: Routledge.

Acharya, Amitav, and Richard Stubbs. (2022). Theorizing Southeast Asian Relations: An Introduction. *The Pacific Review, 19*(2), 125-31.

Bobowski, S. (2017). ASEAN and Trade Regionalism: An Opportunity for Convergence or Threat of "Two Speeds"?. In Country Experiences in Economic Development, Management and Entrepreneurship: Proceedings of the 17th Eurasia Business and Economics Society Conference (pp. 31-61). Springer International Publishing.

Christopher Hemmer and Peter J. Katzenstein. (2023). Why is There No NATA in Asia? Collective Identity, Regionalism, and the Origins of Multilateralism. *International Organization 56*(3), 575.

Davies, M. (2013). Explaining the Vientiane Action Programme: ASEAN and the institutionalisation of human rights. The Pacific Review, 26(4), 385-406.

Elliott, Robert J. R., and Kengo Ikemoto. (2004). AFTA and the Asian Crisis: Help or Hindrance to ASEAN Intra-Regional Trade? *Asian Economic Journal, 18*(1), 1-23.

Frankel, J., & Wei, S. J. (1995). *ASEAN in a Changing Asia.* Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.

Frankel, Jeffrey A., and Shang-Jin Wei. (1996). *ASEAN in Regional Perspective, Working Paper PB96-02.* San Francisco: Center for Pacific Basin Monetary and Economic Studies, Federal Reserve Bank of San Francisco.

Gilbert, John, Robert Scollay, and Bijit Bora. (2001). *Assessing Regional Trading Arrangements in the Asia Pacific, Policy Issues in International Trade and Commodities Study Series No. 15.* New York: The United Nations,

Peter J. Katzenstein and Takashi Shiraishi, eds. (1997). *Network Power: Japan and Asia.* (Ithaca, NY: Cornell University Press.

Roberts, C. (2010). ASEAN institutionalisation: The function of political values and state capacity.

Soloaga, Isidro, and Alan L. Winters. (2000). Regional in Nineties. What Effect on Trade? *North American Journal of Economics and Finance 12*(1), 1-29.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.19

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี

The School Administrator's Academic Leadership of Thepmongkhonrangsri School, Kanchanaburi

ลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร[1] และสงวน อินทร์รักษ์[2]*

Lanlalin Phongsakkajorn1[1], & Sangaun Inrak[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1.ลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร
ภาควิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปการ
1.Lanlalin Phongsakkajorn
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
Email: lanlalin66@gmail.com

Corresponding Author*:
2. รศ.ดร.สงวน อินทร์รักษ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปการ
2. Asst.Prof.Dr.Sanguan Inrak
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand
Email: sanguan7724@gmail.com

คำสำคัญ:
การบริหารการศึกษา; ภาวะผู้นำ; วิชาการ
Keywords:
Education Administration; Management; Instructional

Article history:
Received: 24/11/2023
Revised: 30/01/2024
Accepted: 25/02/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Phongsakkajorn, L. & Inrak, S. (2024). Emotional The School Administrator's Academic Leadership of Thepmongkhonrangsri School, Kanchanaburi. *Journal Damma for Life, 30*(1), 232-253.

ABSTRACT

The objectives of this research were to determine 1) the instructional leadership of administrators in Thepmongkhonrangsri School and 2) the comparison of opinions on academic leadership of administrators in Thepmongkhonrangsri School, when classified by position in gender, age, education level and position and work experience. populations were educational personnel in Thepmongkhonrangsri school, they were consisted of 1 director, 4 assistant directors, 8 head of the departments, class leader 6 and 71 teachers, the samples were 86 administrators and teachers. The instrument was the questionnaire about instructional leadership based on the theory of Hallinger and Murphy. The statistics used to analysis the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation t-test Independent Samples and F-test Independent Samples

The results were as follow: 1) Instructional leadership of Administrators in Thepmongkhonrangsri School as a whole and as the aspect, were found at a high levels : Ranking from the highest to the lowest : Monitoring student progress, Protecting instructional time, Developing and enforcing academic standards, Supervising and evaluating instruction, Coordinating curriculum, Providing professional development , Defining the school mission and Providing incentives for teachers 2) The results of the comparison of opinions an instructional leadership of administrators in Thepmongkhonrangsri School when classified by position in gender, age, education level, position and work experience in educational institutions found that they were not different.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังสี จังหวัดกาญจนบุรี และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย สายผู้บริหาร จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 8 คน หัวหน้าสายชั้น จำนวน 6 คน และสายผู้สอน ประกอบด้วย ครู 71 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามแนวคิดของฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring student progress) ด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอน (Protecting instructional time) ด้านการพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง (Developing and enforcing academic standards) ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน (Supervising and evaluating instruction) ด้านการประสานงานหลักสูตร (Coordinating curriculum) ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู (Providing professional development) ด้านการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Defining the school mission) และด้านการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน (Providing incentives for teachers) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังสี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบันในสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และต้องมีพลังที่เพียงพอในการ ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้เตรียม ความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ซึ่งเป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการพัฒนา คือ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ซึ่งตรงกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580

โรงเรียนโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียนเทพมงคลรังษี, 2564) พบประเด็นที่ควรพัฒนาได้แก่ 1. ด้านการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Defining the school mission) 2. ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน (Supervising and evaluating instruction) 3. ด้านการประสานงานหลักสูตร (Coordinating curriculum) 4. ด้านการพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง (Developing and enforcing academic standards) 5. ด้านติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring student progress) 6. ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู (Providing professional development) 7. ด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอน (Protecting instructional time) 8. ด้านการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน (Providing incentives for teachers)

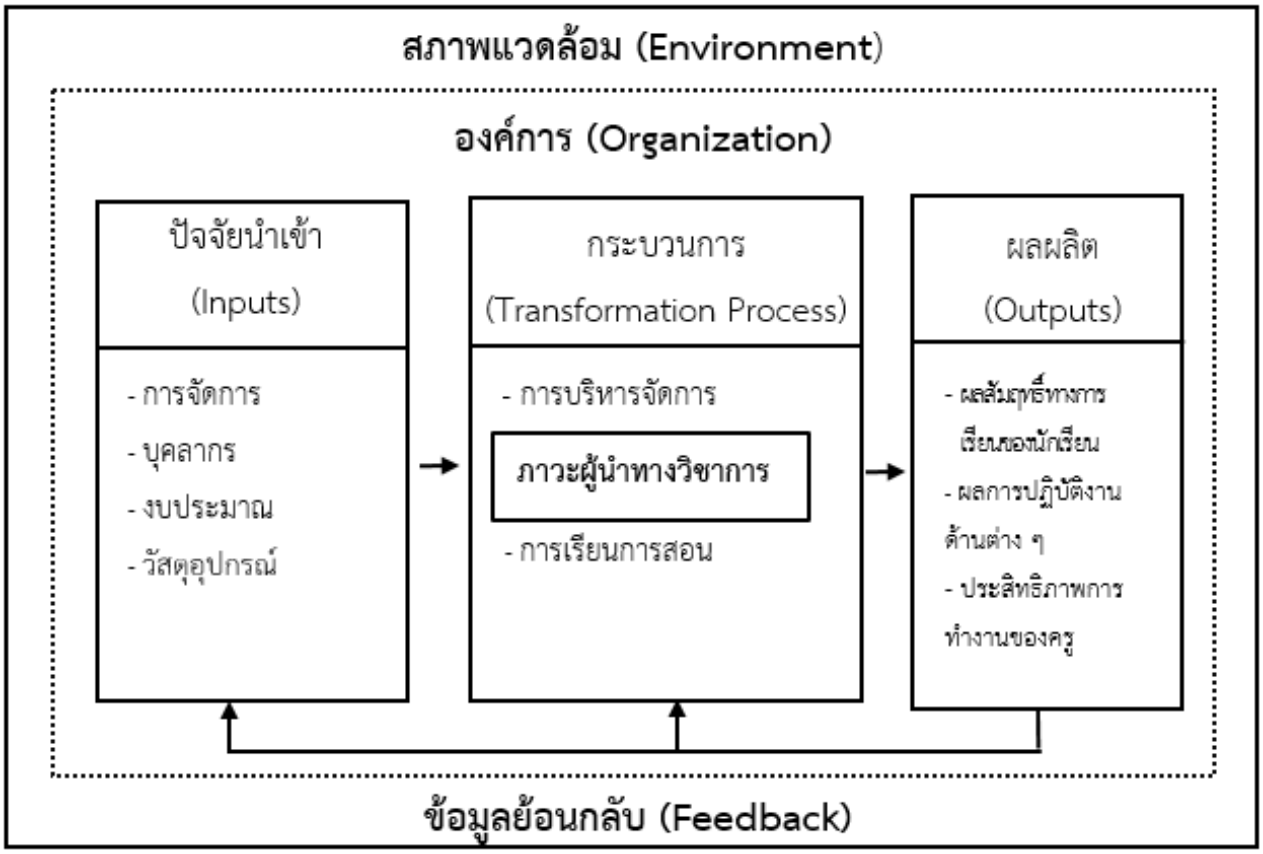
จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมต้องมีการพัฒนาด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ ดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานแรกที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องมีเพราะหากผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ และเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเห็นถึงความสำคัญ และมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับสูงแล้วนั้นสถานศึกษาจะมีเป้าหมายในการดำเนินงานด้านวิชาการที่ชัดเจน และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งผลระยะยาวไปถึงการพัฒนาประเทศชาติอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมาย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการบริหารงานเชิงระบบ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System approach) ตามแนวคิดของ ลูเนนเบอร์กและออนสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) ที่กล่าวว่าองค์กรระบบเปิด ประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับตัวป้อน (Inputs) จากสิ่งแวดล้อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตัวป้อนให้กลายเป็นผลผลิต (Outputs) ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายใน และภายนอก และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุง และพัฒนาองค์ประกอบทั้งสามส่วนจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ปัจจัยนำเข้าในระบบการศึกษานั้น คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษาที่นำเข้าสู่ระบบ ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษาทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ จะถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการของการบริหารกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศ

ให้ได้มาซึ่งผลผลิต (Outputs) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความพึงพอใจของทุกฝ่ายโดยมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และทางภูมิศาสตร์ (Fred & Allan, 2021)

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีนักวิชาการทางการศึกษาได้ให้แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ เช่น ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy) ได้กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการหรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) การนิเทศ และประเมินผลการสอน 3) การประสานงานหลักสูตร 4) การพัฒนามาตรฐาน และความคาดหวังระดับสูง 5) ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 6) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู 7) การควบคุมเวลาการเรียนการสอน และ 8) การให้สิ่งจูงใจแก่ครู และนักเรียน สอดคล้องกันกับเดวิส และโทมัส (Davis and Thomas) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ประการ ดังนี้ 1) กระตุ้นให้ครูเกิดความตระหนัก และเห็นด้วยในการพัฒนาโรงเรียน และมีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น 2) มีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานโรงเรียน 3) สร้างสิ่งจูงใจให้ครู และใช้ระบบการให้รางวัลในการสนับสนุนงานด้านวิชาการ 4) กำกับ ติดตาม ดูแลความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ 5) ใช้ทรัพยากรบุคคล และวัสดุอย่างสร้างสรรค์ 6) สร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย และเป็นระเบียบเรียบร้อย 7) ติดตามการปฏิบัติการสอนของครู 8) สังเกตการณ์สอนของครู และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Davis & Thomas, 1989: 40) ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy) 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของ โรงเรียน 2) การนิเทศ และประเมินผลการสอน 3) การประสานงานหลักสูตร 4) การพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง 5) ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 6) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู 7) การควบคุมเวลาการเรียนการสอน 8) การให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน รายละเอียดข้างต้น ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ที่มา: Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein (2022: 25); Philip Hallinger and Joseph Murphy (1985)

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี

2. เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 8 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) การนิเทศ และประเมินผลการสอน 3) การประสานงานหลักสูตร 4) การพัฒนามาตรฐาน และความคาดหวังระดับสูง 5) ติดตาม

ความก้าวหน้าของนักเรียน 6) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู 7) การควบคุมเวลาการเรียนการสอน และ 8) การให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียนดังแสดงในแผนภูมิภาพที่ 2

สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล	**ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร**
1. เพศ	1. การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน
2. อายุ	2. การนิเทศและประเมินผลการสอน
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	3. การประสานงานหลักสูตร
4. ตำแหน่ง	4. การพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง
5. ประสบการณ์ใน ตำแหน่งปัจจุบัน	5. ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
	6. ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู
	7. การควบคุมเวลาการเรียนการสอนการสอน
	8. การให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน

แผนภูมิภาพที่ 2 ขอบเขตการวิจัย

ที่มา: Assessing the Instructional Management Behavior of Principals (Philip & Joseph, 1985)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพ โดยใช้บุคลากรของโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ตามแนวคิดแนวคิดของฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 86 คน ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็นสายบริหาร จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน หัวหน้าสายชั้น จำนวน 6 คน และสายผู้สอน 71 คน รวมทั้งสิ้น 86 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) มัชฌิมเลขคณิต (□) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้ผู้ดำเนินการวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและจัดเตรียมโครงการ โดยศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากตำรา เอกสาร บทความ ข้อมูลสารสนเทศ พร้อมทั้งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวม

ข้อมูลในการจัดทำโครงร่างรายงานการค้นคว้าอิสระเสนอขอความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้สมบูรณ์ และเสนอโครงร่างรายงาน การค้นคว้าอิสระต่อภาควิชาการบริหารการศึกษาเพื่อขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ นำเครื่องมือไปพัฒนาและตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ และนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการเสนอร่างรายงานการวิจัยและผลการวิจัย ต่อคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตาม ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ แล้วจัดทำรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 106 คน แบ่งเป็นสายบริหาร จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน หัวหน้าสายชั้น จำนวน 6 คน และสายผู้สอน 87 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วย 2 สาย สายบริหาร และสายผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 86 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1972: 608) และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยสายบริหารจำนวน 15 คน โดยเลือกแบบเจาะจง และสายผู้สอนจำนวน 71 คน โดยเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย ดังตารางที่ 1

ตำแหน่ง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
สายผู้บริหาร	19	15
สายผู้สอน	87	71
รวม	106	86

ตารางที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรเกี่ยวกับ สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน

2. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ตามแนวคิดแนวคิดของฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 8 ตัวแปร ได้แก่ การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Framing and communicating school goals) การนิเทศและประเมินผลการสอน (Supervising and evaluating instruction) การประสานงานหลักสูตร (Coordinating curriculum) การพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง (Developing high academic standards and expectations) ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring student progress) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู (Promoting the professional development of teachers) การควบคุมเวลาการเรียนการสอน (Protecting instructional time) การให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน (Developing incentives for students and teachers)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่งหน้าที่ และ 5) ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ (Rating Scales) สามารถจัดลำดับคุณภาพได้ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Rensis, 1967: 179) (Likert's five rating scales) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนนระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน ระดับ 3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน ระดับ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

แบบสอบถามของการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากงานวิจัยของวัชรินทร์ ชาคำฤทธิ์ ซึ่งได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนวัดอุดมรังสี (ป.ปีติวรรณอุปถัมภ์) มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือดังกล่าว ได้ผ่านการหาค่าความสอดคล้องเป็นไปตามที่กำหนด (ค่า IOC อยู่ ที่ 0.60 –1.00) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.980 (วัชรินทร์ ชาคำฤทธิ์, 2564: 38-39)

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและถูกต้อง ผู้วิจัยจึง ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยจัดทำหนังสือถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษาผ่านระบบ My office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยให้ส่งคำตอบกลับมาทางลิ้งค์ google form ให้ผู้วิจัยโดยตรง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ระบุชื่อ เบอร์โทรศัพท์ ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับสถานศึกษาบางแห่ง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2) ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ

3) จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (tally sheet) เพื่อกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการ วิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้

4) นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียด เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ภาวะผู้นำวิทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) โดยนำค่ามัชฌิมเลขคณิตไปเทียบกับเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของแนวคิดของเบสท์ (Best) (John, 1981: 182) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 - 4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 - 3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ค่า

มัชฌิมเลขคณิต 1.50 - 2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับน้อย ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 - 1.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 86 คน แยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยหาค่าความถี่ ความถี่ (frequency : f) และร้อยละ (percentage : %) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ข้อ	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	38	44.19
	หญิง	48	55.81
	รวม	**86**	**100.00**
2	อายุ		
	21 – 30 ปี	20	23.26
	31 – 40 ปี	34	39.53
	41 – 50 ปี	22	25.58
	51 ปี ขึ้นไป	10	11.63
	รวม	**86**	**100.00**
3	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	ปริญญาตรี	46	53.48
	สูงกว่าระดับปริญญาตรี	40	46.52
	รวม	**86**	**100.00**
4	ตำแหน่ง		
	สายผู้บริหาร	15	17.44
	สายผู้สอน	71	82.56
	รวม	**86**	**100.00**
5	ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน		

ข้อ	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	1 - 5 ปี	28	32.56
	6 – 10 ปี	33	38.37
	11 - 15 ปี	12	13.95
	16 – 20 ปี	11	12.79
	21 ปีขึ้นไป	2	2.33
	รวม	**86**	**100.00**

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 55.81 เป็นเพศชาย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 44.19 เมื่อพิจารณาด้านอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31–40 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 รองลงมา 41–50 ปีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.58 อายุ 21-30 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.26 และ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.63 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาใน ระดับ ปริญญาตรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 53.48 และปริญญาโท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 45.34 และปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าในตำแหน่งครู จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 82.56 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 17.44 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6-10ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 38.37 รองลงมา 1–5 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 32.56 ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 13.95 และ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี

ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์จากค่าสถิติ โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) แล้วนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) โดยเรียงลำดับจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 86 คน ปรากฏผล ดังรายละเอียดดังตารางที่ 5

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี	สายผู้บริหาร (n=15)			สายผู้สอน (n=71)			รวม		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	4.24	0.49	มาก	4.47	0.21	มาก	4.43	0.29	มาก
2	การนิเทศและประเมินผลการสอน	4.18	0.45	มาก	4.54	0.27	มากที่สุด	4.47	0.34	มาก
3	การประสานงานหลักสูตร	4.18	0.51	มาก	4.53	0.21	มากที่สุด	4.47	0.31	มาก
4	การพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง	4.31	0.48	มาก	4.54	0.22	มากที่สุด	4.49	0.29	มาก
5	ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.20	0.45	มาก	4.57	0.20	มากที่สุด	4.50	0.29	มากที่สุด
6	ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู	4.18	0.37	มาก	4.51	0.27	มากที่สุด	4.45	0.31	มาก
7	การควบคุมเวลาการเรียนการสอนการ	4.16	0.17	มาก	4.56	0.26	มากที่สุด	4.49	0.29	มาก
8	การให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน	4.13	0.47	มาก	4.44	0.24	มาก	4.38	0.31	มาก
รวม		4.20	0.33	มาก	4.52	0.12	มากที่สุด	4.46	0.21	มาก

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.29) การควบคุมเวลาการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.29) การพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.29) การนิเทศและประเมินผลการสอน ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.34) การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.29) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=

0.31) และการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.31) และ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.31 มีการกระจายของข้อมูลน้อย หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามตามสถานภาพ เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกสถานภาพในสถานศึกษาแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ t-test Independent Samples ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ

(n=86)

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี	ชาย (n=38)		หญิง (n=48)		t	sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	4.44	0.33	4.43	0.26	0.27	0.48
2	การนิเทศและประเมินผลการสอน	4.47	0.34	4.47	0.34	0.02	0.68
3	การประสานงานหลักสูตร	4.50	0.32	4.44	0.31	0.84	0.84
4	การพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง	4.51	0.48	4.49	0.27	0.35	0.44
5	ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.47	0.33	4.54	0.27	-.09	0.69
6	ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู	4.43	0.32	4.47	0.26	-.06	0.01
7	การควบคุมเวลาการเรียนการสอนการ	4.46	0.38	4.52	0.27	-1.01	0.89
8	การให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน	4.35	0.32	4.41	0.27	-.08	0.14

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี	ชาย (n=38)		หญิง (n=48)		t	sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม		4.45	0.24	4.47	0.18	-0.35	0.18

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่าผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้สายผู้บริหาร และสายผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน พบว่าสายผู้บริหาร และสายผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ผลปรากฏดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน ด้านการประสานงานหลักสูตร ด้านการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบันในสถานศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้มีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบ สภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้สามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานในโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ให้เกิดประสิทธิผลซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ประสิทธิผลโดยการควบคุมเวลาการเรียนการสอนการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชโลทร ปิงเมือง (2555) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ที่ระดับมากเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ซึ่งสอดคล้องกับ จิรภา แสงขาว (2556) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ที่ระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการสื่อสารรวมถึงสะท้อนให้ครูเห็นถึงลำดับความสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียนที่มี

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการ นิเทศและประเมินผลการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บริหารมีการนิเทศ การสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งสอดคล้องกับ เชล (Chell) ได้กล่าวว่าผู้นำทางวิชาการต้องมีการนิเทศและประเมินผลการสอนสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโลทร ปิงเมือง (2555) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนด้านการนิเทศและประเมินผลการสอนอยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการ ประสานงานหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ครูจัดทำ แผนการสอนโดยมีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ได้มาตรฐานคลอบคลุมวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียน การสอนของหลักสูตร และผู้บริหารจัดให้ครูมีเครื่องมือติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนด้านการใช้ หลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญสอดคล้องกับ กลิคแมน (Glickman) (2001) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจะพัฒนาหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จซึ่งจะต้องประกอบด้วยความรู้ เกี่ยวกับรูปแบบของ

หลักสูตรความรู้เกี่ยวกับข้อมูลของการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโลทร ปิงเมือง (2555) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ใน อำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่าด้านการประสานงาน หลักสูตร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา แสงขาว ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการ ประสานงานหลักสูตรอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด (2558) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี ด้านการประสานงานใช้หลักสูตรอยู่ในระดับ มาก

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซึงเป็นบทบาทและภาระหน้าทีหลักของผู้บริหาร ผู้บริหารจัดให้ครูรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน เช่น ค่าเฉลี่ยผลการเรียนในแต่ละรายวิชาของนักเรียนทุกๆ ภาคเรียน และ ผู้บริหารมีการการกำหนดนโยบายและมาตรฐานในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับ แมคอีแวน (McEwan, 2003, 13) กล่าวว่าผู้บริหารการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลต้องมีกำหนดมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา ฉางข้าวคำ (2557) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริฉัตร เล็กดวง (2554) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนามาตรฐานและความคาดหวัง ระดับสูง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล ศิลปคนธรรพ์ (2556) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้าน ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารจัดให้ครูมีการตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลการปฏิบัติงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ ผู้บริหารมีการใช้ข้อมูลที่หลากหลายประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ใส่ใจในการ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด (2558) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัด จันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของปริฉัตร เล็กดวง (2554) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยสมถวิล ศิลปคนธรรพ์ (2556) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้การส่งเสริมครูได้เข้ารับอบรมร่วมกิจกรรมวิชาการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการพัฒนาและฝึกอบรมให้ครู เช่น การศึกษาต่อ และการพัฒนาวิชาชีพของครูซึ่งสอดคล้องกับเฟลมมิ่ง และเฟลมมิ่ง (Flemming and Flemming, 1991) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องได้รับการฝึกทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการให้มีพฤติกรรมใช้ข้อมูลของบุคลากรเพื่อกำหนดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรมล สิทธิศักดิ์ (2557) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแว้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด(2558) ซึ่งวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีแนวทางการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ครูห้ามละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ในการปฏิบัติการสอน และ ผู้บริหารมีการกำหนดเวลาการบริหารชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในจัดกิจกรรม การเรียนรู้สอดคล้องกับ ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985) กล่าวว่าผู้บริหารจะมี บทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ทั้งด้านตัวครูนักเรียนและการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน เช่น การควบคุมเวลาในการสอน การดูแล เอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโลทร ปิงเมือง (2555) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของสมถวิล ศิลปคนธรรพ์ (2556) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกริกไกร เต็มมูล ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียน

กลุ่มสาครบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการให้ สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารจัดพิธีมอบใบ ประกาศนียบัตรการเข่าร่วมกิจกรรมแข่งขันวิชาการให้แก่ครูและนักเรียน และผู้บริหารมีการส่งเสริม และสนับสนุนครูในการเสนอรายชื่อเพื่อเข้ารับรางวัลต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ เดวิส และโทมัส (Davis and Thomas, 1989: 40) ได้กล่าวว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารต้องสร้าง สิ่งจูงใจให้ครูและใช้ระบบการให้รางวัลในการสนับสนุนงานด้านวิชาการ ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985: 221-224) ได้กล่าวว่าผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน สอดคล้องงานวิจัยของ ชโลทร ปิงเมือง (2555) ได้วิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานปัจจุบัน ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่าแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารในภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) การนิเทศและประเมินผลการสอน 3) การประสานงานหลักสูตร 4) การพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง 5) ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 6) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู 7) การควบคุมเวลาการเรียนการสอน และ 8) การให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน พบว่าล้วนแสดงออกมาอยู่ที่ระดับมาก ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารแสดงพฤติกรรมความเอาใจใส่ด้านวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บาลกีส กาซา (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง พบว่า ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ผลปรากฏดังนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการควบคุมเวลาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน ด้านการประสานงานหลักสูตร ด้านการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ

ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบันในสถานศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณา (Descriptive Reserach) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครู จำนวน 86 คน ประกอบด้วย สายผู้บริหาร จำนวน 15 คน และสายผู้สอน จำนวน 71 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy) โดยได้รับข้อมูลกลับคืนมา 86 ฉบับ คิดเป็นร้อย ละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาและปรับปรุงเป้าหมายของสถานศึกษาในทุกปีการศึกษา โดยพิจารณาจากความคิดเห็นความต้องการ และความสามารถของครู เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูภายหลังเสร็จสิ้นการนิเทศทั้งด้วยวาจาและการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ครูเห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของตนเอง

3. ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ฐานข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อใช้เป็นฐานความคิดประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตร และควรติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นระยะ

4. ด้านพัฒนามาตรฐานและความคาดหวังระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประกาศเกณฑ์ต่างๆ ทางด้านวิชาการให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอยู่เสมอ

5. ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำหรือพัฒนาระบบเทคโนโลยีภายในโรงเรียนให้มีการแจ้งผลการทดสอบทางการเรียน

6. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญวิทยากรจากภายนอกมาจัดการอบรมให้กับครูในโรงเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เทคนิค และวิทยาการใหม่ๆ ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

7. ด้านควบคุมเวลาการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่อาจเป็นการรบกวนในขณะที่ทำการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด มีการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

8. ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูและนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนครูในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องใช้ที่สะดวกต่อการปฏิบัติงานให้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบด้วยความเหมาะสมให้การยกย่องชื่นชมเมื่อปฏิบัติดี และให้กำลังใจเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานรวมถึงแสดงความยินดีกับนักเรียนที่ได้รางวัลเกียรตินิยม และจัดพิธีมอบใบประกาศนียบัตรในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่สนใจทั่วไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาด สถานศึกษา
3. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับสมบูรณ์ (4 สี),* เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2566, เข้าได้จาก https://www.kroobannok. com/news_file/p59087671156.pdf.

จิรภา แสงขาว. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครู เครือข่ายเขาขนาบน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่.* วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

จิรมล สิทธศักดิ์. (2557). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแว้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บาลกีส กาซา. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1*. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ปริฉัตร เล็กดวง. (2554). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาบูรพา.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพ การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21,* 15.

วัชรินทร์ ชาคำฤทธิ์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนวัดอุดมรังสี (ป.ปีติวรรณอุปถัมภ์).* สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 38-39.

ชโลทร ปิงเมือง. (2555). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.

โรงเรียนเทพมงคลรังสี. (2564). *รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา **2564***. กาญจนบุรี: ฝ่ายบริหารงานวิชาการ, 17-22.

สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564).* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 10.

Davis, G. A. and Thomas, M. A. (1989). *Effective school and effective teachers*. Boston MA: Allyn and Bacon, 40.

E.K. McEwan. (2003). *7 Steps to Effective Instructional Leadership.* California: Corwin Press, 13.

Fleming, K. A. (1991). Mentoring. Is It the Key to Opening Doors for Women in Educational Administration?. *Education Canada,* 31(3), 27-33.

Fred C.Lunenburg. and Allan C. Ornstein. (2012). *Educational Administration: Concepts and Practices*. 6 ed. CA: Wadsworth Cengage Learning, 20-21.22

Glickman, C. D., S.P. Gordon, and M. R. Jovita. (2001). *Supervision and Instructional Leadership a Developmental Approach 5*, Boston: Allyn and Bacon.

Gray A.Davis and Margret A.Thomas. (1989). *Effective schools and effective teachers.* Boston: Allyn and Bacon, 21.

Hallinger, Phillip, and Joseph Murphy. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. *The Elementary School Journal.* 86(2), 221-24.

John W. Best. 1981. *Research in Education*. 4th ed. New Jersey: Prentice- Hall,Inc., 1981, 182.

McEwan, E.K., (2003). *Stops to Effective Instructional Leadership*. California: Corwin Press, 13.

Philip Hallinger and Joseph Murphy. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. *The elementary school journal.* 86, (2), 221-224.

Robert V. Krejcie. and Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal for Education and Psychological Measurement*, no.3, 608.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Article DOI: 10.14456/jdl.2024.20

รูปแบบการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าด้วยพลังจิตตานุภาพในพระพุทธศาสนา

A Model of Social Health Mobilization Through Willpower in Buddhism

ละมัย อยู่เย็น[1] และ พระครูวินัยธร บุญศรี ญาณวุฑฺโฒ[2*]

Lamai Yooyen[1] and Phrakhruwinaithon Boonsri Ñāṇavuḍḍho[2*]

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. ละมัย อยู่เย็น
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Lamai YooYen
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: nong88lamai@gmail.com

Corresponding Author*
2. พระครูวินัยธร บุญศรี ญาณวุฑฺโฒ, ผศ.ดร.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Phrakhruwinaithon Boonsri Ñāṇavuḍḍho
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: boonsri.nan@mbu.ac.th

Keywords:
รูปแบบ; การดูแลผู้ป่วย; ภาวะซึมเศร้า; พลังจิตตานุภาพ; พระพุทธศาสนา
Model; Care; Depression; Mobilization Through Willpower; Buddhism

Article history:
Received: 16/08/2023
Revised: 15/10/2023
Accepted: 15/12/2023
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Yooyen, L. & Nanavuddho, P.B. (2023). A Model of Social Health Mobilization Through Willpower in Buddhism. Journal of Dhamma for Life, 29(4), 254-267.

ABSTRACT

The research article aims to accomplish the following objectives: 1) examine theoretical concepts related to caring for patients with depression, 2) investigate the concept of willpower in Buddhism, and 3) integrate willpower care for patients with depression within the Buddhist context. Additionally, 4) disseminate knowledge on "A Model of Caring for Depressed Patients with Willpower in Buddhism." This qualitative research study involves an examination of Tripitaka, commentaries, textbooks, and pertinent research documents. The investigation includes 16 key informants, and data are gathered through in-depth interviews. The collected data are thoroughly analyzed and synthesized to address the specified objectives. The research outcomes are summarized to draw conclusions, provide guidelines, and generate a novel understanding of the care model for patients with depression utilizing the power of visualization. The findings are presented in a descriptive manner.

The results showed that: The content of the theory of specific care for depression patients is consistent with the care of patients with medical depression and Western scientists, divided into 3 aspects: 1) in terms of Physical aspect, Waldorf's Biological Theory, 2) in terms of Mental and Emotional aspects, utilize the Theory of Mind by Aaron Beck, 3) in terms of Social aspect, Erik H. Erickson's psychosocial theory. The principles of willpower used to help care and solve problems in caring for patients with depression in 3 aspects: 1) in terms of Physical aspect, apply the principles of willpower adherence to the five precepts 2) in terms of Mental and Emotional aspects, apply willpower and Samthkrrmthān (calmness meditation), 3) in terms of Social aspect, apply willpower and sangkhahavatthu 4. When the relevant principles of willpower are incorporated to address the issues faced by patients with depression across all three dimensions, it possesses the capability to alleviate depression. A consistent and prompt state of mindfulness can deter impurities, facilitating an environment where distractions are minimized, fostering a positive mood, and enabling individuals to lead a content and harmonious life within society. The body of knowledge gained from research on caring for depressive patients with willpower in Buddhism is the SETD Model. Applying the SETD Model for efficiency and effectiveness to patients with depression are as follows: S = Society of Mutual Understanding means building a society of mutual understanding, caring, helping volunteers to help patients with depression to have encouragement in treatment. and have the encouragement to help the society as a whole. E = Exercise Reduced Depression means patients must exercise to increase the release of happiness substances to the body. reduce depression. T = The truth of the mind and emotions means approaching the mind and emotions with truth. Aware of the desires that will come in with mindfulness, concentration, strong mental strength, able to solve problems well, without getting lost. D = Depress Eliminated means eliminating depression. By keeping the 5 precepts stable.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้า 2) เพื่อศึกษาจิตตานุภาพในพระพุทธศาสนา 3) เพื่อบูรณาการการดูแลผู้ป่วยโรคซึมเศร้าด้วยจิตตานุ ภาพในพระพุทธศาสนา 4) นำเสนอความรู้เกี่ยวกับ “รูปแบบการดูแลผู้ป่วยซึมเศร้าด้วยจิตตานุภาพในพระพุทธศาสนา” บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาโดยผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 16 คน/คน จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์สรุปผลการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปนำเสนอแนวทางและการสร้างองค์ความรู้รูปแบบใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าด้วยพลังจิตตาภาพต่อไปและนำเสนอเชิงพรรณนา เนื้อหาแนวคิดทฤษฎีการดูแลผู้ป่วยโรคซึมเศร้าเฉพาะส่วนสอดคล้องกับการดูแลผู้ป่วยโรคซึมเศร้าทางการแพทย์และของนักวิทยาศาสตร์ตะวันตก แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย ใช้ทฤษฎีชีวภาพ อดอร์ฟ 2) ด้านจิตใจและอารมณ์ใช้ทฤษฎีจิตปัญญา เบ็ค 3) ด้านสังคมใช้ทฤษฎีจิตสังคมอิริค เอช อิริคสัน

หลักจิตตานุภาพที่ใช้เพื่อดูแลผู้ป่วยโรคซึมเศร้า 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย ใช้หลักพลังจิตตานุภาพ ศีล 5 2) ด้านจิตใจและอารมณ์ ใช้พลังจิตตานุภาพ สมถกรรมฐาน 3) ด้านสังคมพลังจิตตานุภาพ สังคหวัตถุ 4 เมื่อนำหลักจิตตานุภาพที่เหมาะสมมาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าทั้ง 3 ด้าน ทำให้มีคุณสมบัติคือการขจัดความซึมเศร้า สติที่มั่นคงและว่องไวสามารถป้องกันกิเลสทำให้ไม่เป็นโรคซึมเศร้าได้ง่าย ไม่ฟุ้งซ่านมีอารมณ์แจ่มใสอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยการดูแลผู้ป่วยโรคซึมเศร้าด้วยพลังจิตตานุภาพในพระพุทธศาสนา คือ SETD Model การนำ SETD Model มาประยุกต์ใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ต่อผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้ามีรายละเอียด ดังนี้ S = Society of Mutual Understanding หมายถึง การสร้างสังคมแห่งความเข้าใจร่วมกัน ห่วงใย ช่วยเหลือ อาสาช่วยเหลือผู้ป่วยโรคซึมเศร้าให้มีกำลังใจในการรักษา และมีกำลังใจที่จะช่วยเหลือสังคมส่วนรวม ทำให้ทุกคนเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข E = Exercise Reduced Depression หมายถึง ผู้ป่วยต้องออกกำลังกายเพื่อเพิ่มการหลั่งสารแห่งความสุขให้กับร่างกาย ลดอาการซึมเศร้าความจริงของจิตใจและอารมณ์ หมายถึง เข้าถึงจิตใจและอารมณ์ด้วยความเป็นจริง รู้เท่าทันกิเลสที่จะเข้ามา โดยมีสติ มีสมาธิ มีกำลังจิตที่เข้มแข็งมั่นคงสามารถแก้ปัญหาได้ดี ไม่หลงทาง D = Depress Eliminated หมายถึง การขจัดความซึมเศร้า โดยการรักษาศีล 5 ให้มั่นคง

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากด้วยสถานการณ์ของสภาพสังคม ที่มีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วฉับพลันในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้คนในสังคมเกิดความเครียดได้ง่าย ทั้งจากภาวะทางเศรษฐกิจ การงาน หรือปัญหาสังคมต่าง ๆ จะเห็นว่ามีโรคทางจิตเวชชนิดหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบันโรคซึมเศร้า ภัยเงียบด้านสุขภาพ โรคซึมเศร้าถ้าไม่ได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้องจะคงอยู่นาน เรื้อรังเป็นปี กลับซ้ำได้บ่อย หากไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือทันเวลาก็จะถึงขั้นฆ่าตัวตายสำเร็จที่มีมากกว่าคนทั่วไปถึง 20 เท่า

จากการคาดการณ์ภาวะของโรคที่มีต่อประชากรในทุกภูมิภาคของโลกโดยวัดความสูญเสียเป็นจำนวนปีที่ดำรงชีวิตอย่างมีสุขภาพดีขององค์การอนามัยโลก, Harvard School of Public Health และธนาคารโลก พบว่า ในปี 2563 โรคซึมเศร้าจะก่อให้เกิดความสูญเสียด้านสุขภาพ เป็นอันดับ 2 รองจากโรคหัวใจและหลอดเลือด สำหรับประเทศไทย พบเป็นอันดับ 4 ในผู้หญิง และอันดับ 10 ในผู้ชาย ซึ่งมีคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าถึง 1.5 ล้านคน ปัจจุบันโรคซึมเศร้าเป็นโรคที่เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น เนื่องจากมีบุคคลที่มีชื่อเสียงหลายคนที่ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า เช่น โรบิน วิลเลียมส์นักแสดงตลกชื่อดังของโลกที่ ประสบปัญหาโรคซึมเศร้าและนำมาเป็นซึมเศร้าและนำไปสู่การฆ่าตัวตายในที่สุด

พระพุทธศาสนานั้นแบ่งโรคออกเป็น 2 ประเภท คือ โรคทางกายและโรคทางใจ ปัญหาซึมเศร้าที่มีความเครียด วิตกกังวลและปฏิกิริยาทางอารมณ์ ทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นปัญหาทางจิตใจเพราะว่าสิ่งเหล่านี้มักจะนำไปสู่ความทุกข์ ความเศร้าใจ คับข้องใจและความสิ้นหวัง ถ้าเราไม่รู้วิธีอย่างฉลาด สิ่งเหล่านี้จะเกิดเป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้ซึ่งในทางพุทธศาสนาภาวะสุขภาพจิตมีส่วนสัมพันธ์กับระดับกิเลสภายในจิตใจ นอกจากนั่นสิ่งที่เรียกว่า “ความวิตกกังวลสากล”หรือ “ความวิตกกังวลพื้นฐาน” มีสาเหตุมาจากความยึดมั่นในตัวตนที่เป็นรากเหง้าและฝังลึกอยู่ในจิตใจ ทางพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญในเรื่องของจิตใจ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงกล่าวไว้ อันปรากฏในพระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ดังนี้ “ภิกษุทั้งหลาย โรค 2 อย่างนี้ โรค 2 เป็นไฉน? คือ โรคกาย 1 โรคใจ 1 ปรากฏอยู่ว่าสัตว์ ทั้งหลายผู้ยืนยันว่าไม่มีโรคทางกายตลอดเวลา 1 ปีก็มี ยืนยันว่าไม่มีโรคทางกายตลอดเวลา 2 ปีก็มี 3 ปีก็มี 4 ปีก็มี 5 ปีก็มี 10 ปีก็มี 20 ปีก็มี 30 ปีก็มี 40 ปีก็มี 50 ปีก็มี ยิ่งกว่า 100 ปีก็มี แต่ว่าผู้ที่จะยืนยันว่าไม่มีโรคทางใจแม้เพียงเวลาครู่เดียวนั้นหาได้ยากในโลก เว้นแต่พระขีณาสพ (ผู้หมดกิเลส)” (มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2539: อง. (ไทย).21/157-217). จากพุทธพจน์นี้เห็นได้ว่า โรคทางใจเป็นโรคที่เกิดขึ้นอยู่ในทุกขณะจิต เกิดขึ้นได้กับทุกคน ยกเว้นแต่พระอรหันต์เท่านั้นที่ไม่มีโรคทางใจเบียดเบียน เพราะพระอรหันต์เป็นผู้ไม่มีกิเลสนั้นเอง ในกรณีของโรคซึมเศร้า หากเทียบเคียงลักษณะอาการป่วยโรคซึมเศร้า เข้ากับพุทธธรรม จะเห็นว่ามีลักษณะอาการของโรคซึมเศร้าคล้ายกับอาการของนิวรณ์ซึ่งนิวรณ์ให้ความหมายว่า สิ่งที่กั้นจิตไม่ให้ก้าวหน้าในคุณธรรม กั้นจิตไม่ให้บรรลุคุณความดี เป็นอกุศลธรรมที่ทำให้จิตเศร้าหมองทำให้ปัญญาอ่อนกำลัง เป็นโรคที่เกิดจากด้านจิตใจ เกิดจากภายใจที่ไม่สามารถรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงควรแก้จากต้นเหตุ คือแก้จากภายในคือแก้ที่จิตใจ เป็นส่วนสำคัญ

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า

แนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเป็นการนำทฤษฎีที่ได้ศึกษาค้นคว้า ทางด้านจิตเวช ศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศาสตร์สาขาอื่น ๆ มาอธิบายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ผิดปกติของบุคคลทั้งในภาวะปกติและเมื่อเกิดการเจ็บป่วยทางจิต ปัจจุบันยังไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่สามารถอธิบายความผิดปกติของพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของผู้ป่วย

ได้อย่างครบถ้วน จึงจำเป็นต้องมีหลาย ๆ ทฤษฎีที่ช่วยให้พยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

1. ทฤษฎีชีวภาพทางการแพทย์ (Biomedical model) กำเนิดขึ้นปลายศตวรรษที่ 18 (ประมาณ ค.ศ. 1900) โดยอดอล์ฟ ไมเออร์ (Adolf Meyer: 1866-1950) ซึ่งได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเจ็บป่วยทางจิตเวชว่ามีสาเหตุมาจากร่างกายและจิตใจ และอธิบายว่าบุคคลเป็นหน่วยรวมขององค์ประกอบด้านชีวภาพ และจิตใจ การเจ็บป่วยทางจิตเป็นผลมาจากการมีพยาธิสภาพทางด้านชีวภาพและความล้มเหลวของการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม แนวคิดหลักของทฤษฎีชีวภาพทางการแพทย์ มีดังนี้

1) บุคคลมีความแปรปรวนทางด้านอารมณ์และจิตใจ คือ ผู้ที่เจ็บป่วยเช่นเดียวกับผู้ป่วยทางกายโรคอื่น ๆ เช่น โรคเบาหวาน หรือโรคความดันโลหิตสูง

2) สาเหตุการเจ็บป่วย เชื่อว่าเกิดจากความผิดปกติของการทำงานของสมองโดยเฉพาะ limbic system และ synapse ในระบบประสาทส่วนกลาง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยประกอบด้วย สารสื่อประสาท (Neurotransmitters) ที่มีมากหรือน้อยเกินไป การเปลี่ยนแปลงของจังหวะการทำงานของชีวภาพของร่างกาย เช่น วงรอบการหลับ-ตื่น และปัจจัยทางพันธุกรรม

3) ความเจ็บป่วยจะมีลักษณะของโรคและมีอาการแสดงที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวินิจฉัยและจำแนกโรคได้

4) โรคทางจิตเวช มีการดำเนินโรคที่แน่นอน และสามารถพยากรณ์โรคได้

5) โรคทางจิตเวชสามารถรักษาได้โดยการรักษาแบบฝ่ายกายเช่น การรักษาด้วยยา

6) แนวความคิดที่ว่าโรคจิตมีสาเหตุมาจากปัจจัยทางชีวภาพ ช่วยลดความรู้สึกเป็นตราบาปของผู้ป่วยและครอบครัวรวมทั้งลดเจตคติของสังคมที่ว่าการเจ็บป่วยทางจิตมาจากบุคลิกภาพที่อ่อนแอของบุคคลหรือจากการผิดศีลธรรมของบุคคล

สาเหตุของความผิดปกติทางจิต

(1) พันธุกรรม (Genetic) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าความชุกของการเกิดความผิดปกติทางจิตเวชมีความสัมพันธ์กับประวัติการเจ็บป่วยทางจิตเวชของบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะโรคจิตเภท โรคอารมณ์สองขั้ว และโรคซึมเศร้า ตัวอย่างเช่น โรคจิตเภท ในบุคคลทั่วไปมีโอกาสเกิดเพียงร้อยละ 1 ขณะที่ในฝาแฝดทั้งฝาแฝดเทียมและฝาแฝดแท้ มีโอกาสเกิดได้ร้อยละ 40 และ 65 ตามลำดับ (Cardno & Gottesman, 2000) สำหรับโรคอารมณ์สองขั้ว ในฝาแฝดมีอัตราการเกิดโรคได้ร้อยละ 40 ถึงร้อยละ 80 ในเครือญาติมีโอกาสเกิดได้ร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 10 ในขณะที่บุคคลทั่วไปมีโอกาสเกิดโรคเพียงร้อยละ 1.2

(2) สารสื่อประสาท (Neurotransmitters) สารสื่อประสาทในสมองที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดความผิดปกติทางจิต แบ่งออกเป็น 4 ชนิด ดังต่อไปนี้

2.1) Monoamines สารสื่อประสาทสำคัญ คือ dopamine มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและการประสานงานของกล้ามเนื้อ และด้านอารมณ์ norepinephrine มีผลต่อระบบประสาทอัตโนมัติของบุคคล และ serotonin โดย dopamine และ norepinephrine ที่มีมากเกินไปจะสัมพันธ์กับการเกิดโรคจิตเภท แต่หากมีน้อยเกินไปจะเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคพาร์กินสัน และภาวะซึมเศร้า

2.2) Amino Acid สารสื่อประสาทสำคัญ คือ GABA (Gamma Amino Byric Acid) ซึ่งทำหน้าที่ลดความตื่นเต้น ลดความวิตกกังวล หากพบว่ามีสารนี้น้อยจะสัมพันธ์กับการเกิดโรคจิตเภทและแมเนีย

2.3) Neuropeptide สารสื่อประสาทสำคัญ คือ Somatostatin Neurotensin และ Substance P. ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์และความเจ็บปวด

2.4) Cholinergic สารสื่อประสาทสำคัญ คือ Acetylcholine มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การจำ การควบคุมอารมณ์ การนอนหลับ และการตื่นตัว หากมีน้อยเกินไปจะสัมพันธ์กับการเกิดโรคซึมเศร้า และหากมีมากเกินไปจะมีความผิดปกติด้านการเคลื่อนไหว เช่น โรคพาร์กินสัน และความผิดปกติของความจำ เช่น โรคอัลไซเมอร์

(3) ความผิดปกติของโครงสร้างและการทำงานของสมอง (Structure and Functional of Brain)

3.1) Cerebrum เป็นสมองส่วนที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ทำหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการรู้สึกตัว การคิด การเคลื่อนไหว และการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ดังนี้

3.1.1) Frontal Lobe ทำหน้าที่ควบคุมระบบการทำงานของความคิดการเคลื่อนไหวของร่างกาย ความจำ การแสดงออกทางอารมณ์ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ หากมีความผิดปกติของสมองส่วนนี้จะสัมพันธ์กับการเกิดโรคจิตเภท โรคสมาธิสั้น โรคสมองเสื่อม และการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น อารมณ์ที่อ การย้ำทำ และการตัดสินใจเสีย เป็นต้น

3.1.2) Temporal Lobe เป็นศูนย์กลางของรับรู้การได้กลิ่นและการได้ยิน รวมทั้งความจำและการแสดงออกทางอารมณ์ หากมีความผิดปกติของสมองส่วนนี้อาจพบอาการ เช่น หูแว่ว ความสนใจลดลง และหมกมุ่นเรื่องเพศมากขึ้น เป็นต้น

3.1.3) Parietal Lobe เกี่ยวข้องกับการแปรผลการรับรส การสัมผัส รวมทั้งการอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน หากมีความผิดปกติของสมองส่วนนี้ อาจพบอาการ เช่น อนามัยส่วนบุคคลเปลี่ยนแปลงไป คิดคำนวณตัวเลขช้า และสมาธิไม่ดี เป็นต้น

3.1.4) Occipital Lobe เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาและการมองเห็น หากมีความผิดปกติของสมองส่วนนี้อาจพบอาการ เช่น การเห็นภาพหลอน

3.2) Brainstem ประกอบด้วย Midbrain, Pons และ Medulla Oblongata หากมีความผิดปกติของสมองส่วนนี้อาจพบอาการมือสั่นในผู้ป่วยโรคพาร์กินสัน

3.3) Cerebellum เป็นศูนย์กลางในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและการทรงตัว รับข้อมูลจากส่วนของร่างกาย เช่น กล้ามเนื้อ ข้อต่อ อวัยวะ และส่วนประกอบอื่น ๆ ของระบบประสาทส่วนกลาง การยับยั้ง Dopamine ซึ่งเป็นสารสื่อประสาทในบริเวณนี้เกี่ยวข้องกับอาการของโรคพาร์กินสัน และโรคสมองเสื่อม

3.4) Limbic System ประกอบด้วย Thalamus, Hypothalamus, Hippocampus และ Amygdala โดย Thalamus จะควบคุมการกระทำ ความรู้สึก และอารมณ์ Hypothalamus จะเกี่ยวข้องกับการทำให้ร่างกายอยู่ในภาวะสมดุล เช่น อุณหภูมิของร่างกาย ควบคุมความอยากอาหาร การทำงานของต่อมไร้ท่อ ความต้องการทางเพศ เป็นต้น ส่วน Hippocampus และ amygdala ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสภาวะทางอารมณ์และความจำ หากมีความผิดปกติของสมองระบบนี้อาจเกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยทางจิต เช่น การสูญเสียความจำพร้อมกับการเกิดโรคสมองเสื่อมไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ และการแสดงพฤติกรรมหุนหันพลันแล่นในผู้ป่วยโรคจิตเภทและแมเนีย เป็นต้น

(4) พัฒนาการของเซลล์ประสาท (Neural Development

ความผิดปกติของโครงสร้างสมองอาจมาจากการพัฒนาโครงสร้างระบบประสาทขณะอยู่ในครรภ์ โดยเฉพาะช่วง 20 สัปดาห์แรกของการตั้งครรภ์ ซึ่งความผิดปกตินี้อาจเกิดจากการติดเชื้อหรือจากภาวะแทรกซ้อนในระหว่างที่มารดาตั้งครรภ์หรือมารดาเสพสารเสพติด เช่น แอลกอฮอล์ จะทำให้เกิดภาวะทารกติดแอลกอฮอล์ (Fetal Alcohol Syndrome) และนำไปสู่การมีภาวะปัญญาอ่อน (Mental retardation) ได้

2. ทฤษฎีทางปัญญาของเบค (Beck’s Cognitive Theory)

ทฤษฎีปัญญานิยมให้ความสำคัญกับความคิดความเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อความรู้สึกและการกระทำของมนุษย์ ทฤษฎี มีดังนี้

แอรอน เบค (Araron Beck: 1921-Present) จิตแพทย์ชาวอเมริกัน เป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีทางปัญญา และการบำบัดพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive - Behavioral Therapy : CBT) โดยเริ่มต้นศึกษาในผู้ป่วยซึมเศร้า

โดยมีความเชื่อว่าภาวะซึมเศร้าเกิดจากการแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ ไปในทางลบ ทฤษฎีทางปัญญาจำแนกปัญญาออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1) เหตุการณ์ทางปัญญา (Cognitive Event) แสดงออกเป็นความคิดอัตโนมัติ

2) กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ในผู้ป่วยซึมเศร้าจะเป็นกระบวนการข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือน

3) โครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) ได้แก่ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ทฤษฎีทางปัญญาของเบค จะมุ่งตรวจสอบการรับรู้ที่บิดเบือน ความเชื่อที่ผิดพลาดและจุดบอดของบุคคล ซึ่งนำไปสู่ปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมต่อเหตุการณ์ การแก้ไขปัญหาจะมุ่งที่การตรวจสอบความเป็นจริงโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเพื่อแก้ไขความคิดและกระบวนการคิดที่ผิดพลาด ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดการมองตนเองและมองโลกตามความเป็นจริงมาก อันเป็นผลมาจากความผิดพลาดของกระบวนการคิด ซึ่งกระบวนความคิดด้านลบเหล่านี้ จะแสดงออกเมื่อถูกกระตุ้นโดยความตึงเครียด

3. ทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory)

อิริค เอช อิริคสัน (Erik H. Erikson: 1902-1982) ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางจิตใจโดยยอมรับพัฒนาการทางจิตใจตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ แต่เน้นความสำคัญของปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรมและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นต่อพัฒนาการทางจิตใจ โดยเชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นผลมาจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการแก้ไขข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคลโดยแบ่งพัฒนาการของบุคลิกภาพ เป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

1) ความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ อายุ 0-18 เดือน การเลี้ยงดูที่มารดาสามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกาย เช่น การให้นมและอาหารในเวลาที่เด็กรู้สึกหิว และสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจด้วยความรักความอบอุ่นอย่างสม่ำเสมอทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจและสามารถแก้ไข Internal Crisis ในระยะแรกนี้ได้ และเด็กจะมีการพัฒนา Basic Trust คือ ความรู้สึกไว้วางใจผู้อื่นและเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งสามารถพึ่งพาผู้อื่นอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นพื้นฐานของพัฒนาการทางจิตใจและบุคลิกภาพในระยะต่อไป

2) ความเป็นตัวของตัวเองหรือความละอายและสงสัยไม่แน่ใจ อายุ 18 เดือน-3 ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ รวมทั้งการขับถ่ายได้ดีและเริ่มต้องการความเป็นตัวของตัวเอง แต่ในขณะเดียวกันบิดามารดาเริ่มต้องการฝึกหรือควบคุมพฤติกรรมบางอย่าง การควบคุมอย่างเข้มงวดหรือเร็วเกินไปจะเกิดผลเสียต่อการพัฒนา Internal Control ของเด็กเอง หากบิดามารดาไม่สามารถควบคุมให้เด็กควบคุมตนเองได้ จะมีผลเสีย ต่อการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของเด็ก การควบคุมอย่างเหมาะสมช่วยให้เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองได้โดยไม่เกิดความละอายหรือไม่แน่ใจในตนเอง

3) ความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกผิด อายุ 3-6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อ ภาษา ความคิด และปัญญา มีความอยากรู้อยากเห็นและมีความคิดริเริ่มในเรื่องต่าง ๆ หากบิดามารดาสนับสนุนโดยควบคุมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เด็กจะสามารถแก้ไข Internal Crisis นี้ได้ และมีความคิดริเริ่มในทางที่เหมาะสม (Initiative) มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมตนเองและมีมโนธรรม ส่วนเด็กที่พ่อแม่คอยปกป้องห้ามปราม หรือควบคุมมากเกินไปจะมีมโนธรรมที่เข้มงวดมากจนเกิดความรู้สึกผิด (Guilt) ในเรื่องต่าง ๆ ได้ง่าย

4) ความขยันหมั่นเพียรหรือความรู้สึกมีปมด้อยอายุ 6-12 ปี เป็นวัยที่เด็กเข้าสู่สังคมนอกครอบครัว ทั้งกับเพื่อน ครูที่โรงเรียน และบุคคลอื่นในสังคมมากขึ้นมีความสนใจและความสุขในการเรียนรู้และฝึกทักษะด้านต่าง ๆ หากบิดามารดาและครูสนับสนุน กระตุ้นให้เด็กรู้จักทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยยอมรับและให้อภัยเมื่อเด็กผิดพลาด เด็กจะมีการพัฒนาความวิริยะอุตสาหะ (Industry) รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและนับถือตนเอง ส่วนเด็กที่ได้รับการดูแลในทางตรงข้ามจะมีความรู้สึกมีปมด้อย รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถและไม่มีคุณค่า

5) การรู้เอกลักษณ์ของตนเองหรือสับสนในบทบาท อายุ 12-20 ปี เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมเป็นอย่างมาก ที่สำคัญในระยะนี้ คือ การพัฒนาอัตลักษณ์ ที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม ประสบการณ์จากพัฒนาการ ประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน ครูอาจารย์ บิดามารดา และบุคคลทั่วไป การมีบุคคลที่ยึดเป็นแบบอย่างจะช่วยให้วัยรุ่นแก้ไข Identity Crisis และมีการพัฒนาอัตลักษณ์ ที่มั่นคงได้ หากพัฒนาการในระยะนี้ล้มเหลว จะเกิดความสับสนในบทบาทและความสำคัญของตนเองในสังคมขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และอาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศหรือเกเรอันธพาล

6) ความผูกพันใกล้ชิดหรือการแยกตัว (Intimacy vs Isolation) อายุ 20-40 ปี เป็นระยะที่บุคคลมีการพัฒนาอัตลักษณ์ที่มั่นคงและพร้อมสำหรับการทำงานและการมีความรักอย่างมีความสุข มีความต้องการความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกับบุคคลอื่น (Intimacy) โดยรู้จักการประนีประนอม เสียสละความสุขส่วนตัวบางอย่าง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และสามารถมีความสุขทางเพศกับคู่ครองได้ หากพัฒนาการในระยะนี้ล้มเหลว บุคคลจะแยกตัวจากสังคม (Isolation) ไม่สามารถยอมรับความแตกต่างและไม่สามารถสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ หมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง

7) การคิดถึงส่วนรวมหรือการคำนึงถึงแต่ตนเอง (Generativity vs Stagnation) อายุ 40-60 ปี เป็นระยะที่บุคคลต้องการทำประโยชน์ต่อสังคมและคนรุ่นต่อไป ด้วยการชี้แนะ สั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ หากพัฒนาการในระยะนี้ล้มเหลวบุคคลจะเกิดความรู้สึกเหนื่อยล้า (Stagnation) กลายเป็นคนที่ทำอะไรตามใจตัวเองและยึดความพอใจของตนเองเป็นหลัก

8) ความรู้สึกมั่นคงสมบูรณ์หรือความสิ้นหวัง อายุ 60 ปีขึ้นไป บุคคลที่สามารถแก้ไข Internal Crisis ในพัฒนาการทุกระยะที่ผ่านมาได้อย่างสมบูรณ์จะเข้าใจความหมายและคุณค่าของตนเอง ยอมรับและรู้สึกพึงพอใจชีวิตทุกด้านของตนเอง สามารถละวางความยึดมั่นถือมั่นในเรื่องต่าง ๆ สามารถเผชิญสิ่งคุกคาม รวมทั้งความตายได้อย่างมั่นคง บุคคลที่ไม่สามารถพัฒนา Ego Integrity ได้ จะรู้สึกสิ้นหวัง เนื่องจากผิดหวังกับชีวิตที่ผ่านมาโดยไม่มีโอกาสแก้ไขแล้วและมีชีวิตอยู่ต่อไปอย่างไร้คุณค่า

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีนี้ผู้วิจัยสรุปได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายทฤษฎีของอดอร์ฟ สาเหตุของความผิดปกติทางจิต 1) พันธุกรรม 2) สารสื่อประสาท 3) ความผิดปกติของโครงสร้างและการทำงานของสมอง และ 4) พัฒนาการของเซลล์ประสาท ด้านจิตใจและอารมณ์ ทฤษฎีทางปัญญาของเบค ทฤษฎีปัญญานิยมให้ความสำคัญกับความคิดความเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อความรู้สึกและการกระทำของมนุษย์ ทฤษฎี มีดังนี้ โดยเริ่มต้นศึกษาในผู้ป่วยซึมเศร้า โดยมีความเชื่อว่าภาวะซึมเศร้าเกิดจากการแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ ไปในทางลบ ทฤษฎีทางปัญญาจำแนกปัญญาออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้ 1) เหตุการณ์ทางปัญญา แสดงออกเป็นความคิดอัตโนมัติ 2) กระบวนการทางปัญญา ในผู้ป่วยซึมเศร้าจะเป็นกระบวนการข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือน 3) โครงสร้างทางปัญญา ได้แก่ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล และด้านสังคม ทฤษฎีจิตสังคมของอิริค เอช อิริคสัน อธิบายถึงพัฒนาการทางจิตใจโดยยอมรับพัฒนาการทางจิตใจตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ แต่เน้นความสำคัญของปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรมและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นต่อพัฒนาการทางจิตใจ โดยเชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นผลมาจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการแก้ไขข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคล จากการศึกษาแนวพุทธเชื่อว่าเป็นโรคที่เกิดจากปัญหาซึมเศร้าที่มีความเครียด วิตกกังวลและปฏิกิริยาทางอารมณ์ ทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นปัญหาทางจิตใจเพราะว่าสิ่งเหล่านี้มักจะนำไปสู่ความทุกข์ ความเศร้าใจ คับข้องใจและความสิ้นหวัง ถ้าเราไม่รู้วิธีอย่างฉลาด สิ่งเหล่านี้จะเกิดเป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้ซึ่งในทางพุทธศาสนาภาวะสุขภาพจิตมีส่วนสัมพันธ์กับระดับกิเลสภายในจิตใจ

ผลการวิจัย

การดูแลด้วยพลังจิตตานุภาพในพระพุทธศาสนา

หลักพลังจิตตานุภาพที่นำมาแก้ไขปัญหาในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าในสังคมไทย โดยการนำความรู้ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาของผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าและการประยุกต์ใช้แนวทางในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้ามาเป็นตัวตั้ง จากนั้นนำหลักพลังจิตตานุภาพมาบูรณาการในการแก้ปัญหาในการในการดูแลผู้ป่วยทั้ง 3 ด้าน โดยการบูรณาการหลักพลังจิตตานุภาพในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้า เป็นการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์แนวทางการการแพทย์หาแนวทางรวมกับแก้ไขปัญหาดั่งกล่าวสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกายใช้หลักพลังจิตตานุภาพ คือ หลักศีล 5 2. ด้านจิตใจและอารมณ์ ใช้หลัก

พลังจิตตานุภาพ คือ หลักสมถกรรมฐาน 3. ด้านสังคม ใช้หลักพลังจิตตานุภาพ คือ สังคหวัตตุ 4 ซึ่งหลักพลังจิตตานุภาพที่ได้ นำเสนอในแต่ละข้อมีความเหมาะสมสามารถในการแก้ไขปัญหา รวมถึงป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าที่จะเกิดกับมนุษย์ได้ไว้เป็นแนวทางการดูแล ดังนี้

1. ศีล 5 ศีลที่ปรากฏในคัมภีร์พระวินัยปิฎก จูฬวรรค (มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2539: วิ.จู. (ไทย) 7/304/111.) หมวดทุติยภาณวาร ได้ยกตัวอย่างสัตว์มีเบญจศีล ทำให้เคารพกัน เหตุเพราะว่าหากมนุษย์ไม่มีเบญจศีลเป็นเครื่องคุ้มครองจิตใจแล้ว มนุษย์ก็จะมีพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตไม่ต่างอะไรจากสัตว์ทั่ว ๆ ไป แต่ในทางกลับกัน หากประพฤติตามหลักเบญจศีลก็จะทำให้สังคมเกิดความเคารพและถือเป็นการตระหนักรู้ถึงสิทธิ์ของผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดความสามัคคีกัน ศีลสำหรับคฤหัสถ์ สาระของศีลสำหรับประชาชนโดยทั่วไป กำหนดเอาข้อปฏิบัติอย่างต่ำมาเป็นพื้นฐานช่วยให้สังคมสงบสุข โดยปกติถือว่า ศีลเป็นหลักความประพฤติขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ไม่ว่าจะครองชีวิตอยู่ในระดับใด ๆ คือเป็นหลักความประพฤติพื้นฐานของบุคคลแต่ละคนในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง จึงเรียกว่า มนุษยธรรม มีสิกขาบทไว้สำหรับเป็นข้อฝึกความประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อย 5 ประการ ได้แก่ 1) เว้นจากปลงชีวิตของสัตว์ที่มีชีวิต 2) เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขามิได้ให้ 3) เว้นจากการประพฤติผิดในกาม 4) เว้นจากการพูดเท็จ และ) 5) เว้นจากการดื่มของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท สรุปได้ว่า เป็นสิกขาบทที่คฤหัสถ์รักษาอยู่เป็นประจำ เรียกว่า นิจจศีล มีสิกขาบทไว้สำหรับเป็นข้อฝึกความประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อย จะมีการส่งผลได้รับอานิสงส์ของการรักษาศีลโดยรวมนั้นก็จะสามารถส่งผลดีให้เกิดความเป็นอยู่ที่สงบ เรียบร้อย มีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังพุทธพจน์ ในพระไตรปิฎก เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้า ตรัสเทศนาโปรดอุบาสก อุบาสิกา ชาวตำบลบ้านปาฏลิคาม กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ อานิสงส์ข้อที่ 1 ย่อมได้โภคทรัพย์ใหญ่หลวงซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ ข้อที่ 2 กิตติศัพท์อันดีงามย่อมกระฉ่อนไป ข้อที่ 3 เข้าไปหาบริษัทใด ๆ เช่น ขัตติยบริษัท พราหมณบริษัท คหบดี บริษัท สมณบริษัท ย่อมเป็นผู้แกล้วกล้า ไม่เก้อเขินเข้าไปหาบริษัทนั้น ๆ ข้อที่ 4 ย่อมไม่หลงลืมสติ ข้อที่ 5 หลังจากตายแล้ว ย่อมไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เช่นนี้แล้วจึงควรนำศีลมาช่วยดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าได้ปฏิบัติเพื่อเป็นการดูแลด้านกายและวาจาให้เรียบร้อย

2) สมถกรรมฐาน **(**ม.ม.13/713/652.**)** สมถกรรมฐานเป็นการฝึกปฏิบัติขั้นต้นในการฝึกจิต สมถะ หมายถึง ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต ความไม่ฟุ้งซ่านแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์หรืออินทรีย์คือสมาธิ สมาธิพละ สัมมาสมาธิ สมถะ คือ คุณธรรมอันระงับกิเลสหรือธรรมหยาบอย่างอื่นมีวิตกเป็นต้น หมายถึงสมาธิที่เรียกว่าเอกัคคตา หลักธรรมพลังจิตตานุภาพที่จะช่วยให้มนุษย์ละกิเลสได้จากภายใน ต้องมีการฝึกฝนจิตให้เข้าถึงธรรมโดยการปฏิบัติสมถกรรมฐาน คือ การทำสมาธิแบบจิตจดจ่อหรือ กำหนดสติอยู่ที่ลมหายใจเข้า-ออก พร้อมคำภาวนา ว่า “พุท-โธ” โดยเริ่มจาก การสูดลมหายใจเข้าออกยาว ๆ ลึก ๆ สัก 3 ครั้ง หลังจากนั้นให้วางจิตไว้ตรงโคนผมกลางหน้าผาก ค่อย ๆ เดินจิตเป็นจุด ๆ ติด ๆ กันอย่างช้า ๆ เป็น เส้นตรงจากโคนผมลงมาถึงหว่างคิ้ว เดินจิต ช้า ๆ จากหว่างคิ้วถึงปลายจมูก จากปลายจมูกไปที่ กึ่งกลางริมฝีปากบน เดินจิตลงไปเรื่อย ๆ จนจิตนิ่งเกิดสมาธิไปช่วยเยียวยาตนเอง

ให้ ห่างไกลจากภาวะซึมเศร้าได้ด้วยการทำสมาธิ พิจารณาธรรม ฝึกสติให้อยู่กับปัจจุบันตามวิธี ที่กล่าวในข้างต้น ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดปัญญา ช่วยหยุดความคิดซ้ำ ๆ ที่ทำให้เกิดความทุกข์ใจ และกังวลใจ ช่วยทำให้ชีวิตมีความสุข จิตใจสงบเย็น และมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่าน เข้ามาในชีวิตได้มีความเข้าใจในเรื่องของธรรมะ หรือธรรมชาติของชีวิตว่า กายและใจนี้ไม่ใช่ของเรา ไม่มีเราในรูปร่างกายนี้ ไม่ควรยึดติดว่าเป็นเรา ตาม ภาษาบาลีที่ว่า “สัพเพ ธัมมา นาลัง อภินิเวสายะ” แปลว่า “สิ่งทั้งปวง ไม่ควรยึดมั่น ถือมั่นว่าเป็น ตัวเรา ของเรา” (พุทธทาสภิกขุ, 2559) ให้มอง ทุกอย่างว่าเป็นธรรมชาติตามเนื้อหาที่กล่าวมาใน ข้างต้น ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการเยียวยาผู้ที่มี ภาวะซึมเศร้าไม่ให้กลายเป็นโรคซึมเศร้าได้

สรุปได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำสมถกรรมฐานนี้ไปดูแลให้ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าได้ปฏิบัติเพื่อลดความฟุ้งซ่านวิตกกังวลได้ ลดความทุกข์ใจ ทำให้จิตใจสงบร่มเย็นและมีพลังจิตมีกำลังใจต่อสู้กับอุปสรรค์ได้ เมื่อทำสม่ำเสมอจะเกิดปัญญาจะห่างไกลจากภาวะซึมเศร้าได้

3. หลักสังคหวัตถุ 4 (อง.จตุกก.23/32/50-51.) ความหมายสังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุสูตร เป็นหลักธรรมสำหรับใช้ในการอยู่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสันติสุขในสังคมดังปรากฏในพระไตรปิฎกว่าด้วยสังคหวัตถุ ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 23 หมวดพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการอะไรบ้าง คือ 2 ทาน (การให้) 2 เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) 3 อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) 4 สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล ประโยชน์สังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุธรรม หลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคม ให้มีความรักใคร่ กลมเกลียวสามัคคีกัน เป็นหลักธรรมสำหรับการผูกมิตรไมตรี ระหว่างกัน สังคหวัตถุธรรม เป็นเสมือนยานพาหนะที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความสุขความเจริญ สังคมของมนุษย์ประกอบขึ้น ด้วยบุคคลที่มีภูมิหลังแตกต่างกันมีทั้งคนดีและคนไม่ดี มีทั้งคนที่ร่ำรวยและยากจน ดังนั้นจึง จำเป็นต้องอาศัย สังคหวัตถุธรรมเป็นเครื่องยึดเหนียวบุคคลแต่ละคนให้มีความผูกพันกัน เพื่อสังคมจะได้ดำรงอยู่ในความสงบ และได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น พระพุทธองค์ทรงชี้แนะไว้ว่าถ้าสังคมใดปราศจาก สังคหวัตถุธรรม แล้ว สังคมนั้นก็จะมีแต่ความยุ่ง เหยิง ไร้สันติสุข ด้วยเหตุดังกล่าวพุทธศาสนิกชนจึงทำความเข้าใจเรื่องสังคหวัตถุธรรม ให้ถ่องแท้ดังต่อไป

สรุปได้ว่าการที่จะเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากมาและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้อยู่ดี มีวามสุขนั้นก็ยากเช่นกัน ดังนั้น การช่วยเหลือเกื้อกูลกับคนในสังคมรอบข้างเพื่อสร้างความสามัคคี ให้อยู่กันอย่างมีความสุขสร้างความรู้สึกการมีคุณค่าทำให้การเกิดขึ้นของมนุษย์นั้นควรใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีการน้อมนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิต เพราะการที่ได้เกิดในพระพุทธศาสนาไม่ใช่เรื่องที่จะเป็นไปได้ง่าย

วิเคราะห์พลังจิตตานุภาพดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้า

การด้านร่างกาย เมื่อผู้ป่วยได้มีการรักษาศีล แล้วจะมีอานิสงค์ส่งผลให้ มีความสงบในเรื่องของ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดความสุขในการใช้ชีวิตและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเห็นคุณค่าตนเองในระดับที่สูงขึ้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีศีลให้ครบถ้วนบริบูรณ์ หากเป็นฆราวาสก็จะต้องรักษาศีล 5 เป็นอย่างน้อย จึงจะสามารถทำจิตให้ตั้งมั่น หากว่าศีลยังไม่มั่นคง ความตั้งมั่นแห่งจิตย่อมเกิดขึ้นได้โดยยาก เพราะศีลย่อมเป็นกำลังให้เกิดสมาธิขึ้น 2. ด้านจิตใจและอารมณ์ อานิสงค์ของการปฏิบัติสมถกรรมฐานจะส่งผลให้ผู้ป่วยมีความคิดใจจิตและอารมณ์ ความรู้สึก ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้ารู้สึกมี ความสุขจากความสงบจากภายใน และยังเสริมด้วย การมีส่วนร่วมในสังคมจากการทำจิตอาสา ร่วมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมทำให้รู้สึกมีคุณค่าด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความเข้าใจความทุกข์ในชีวิตที่เกิดจากเหตุอันใด และจะลดความทุกข์ด้วยตนเองได้จากการรักษาศีลได้ระดับต้น ทำสมถกรรมฐานแล้วลดความวิตกกังวล ความฟุ้งซ่าน จิตใจและอารมณ์มั่นคงหนักแน่น 3. สังคหวัตถุ 4ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าจะสามารถเพิ่มคุณค่าโดยการร่วมกิจกรรมในสังคมด้วยจิตอาสาเข้ากลุ่มทำสาธารณะประโยชน์สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มคนในสังคม อีกทั้งการมีจิตสาธารณะยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เห็นคุณค่าในตนเองด้านความสำคัญคือการได้รับการยอมรับจากคนในสังคมด้วยการทำตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น มีการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การเข้าร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญไม่เป็นภาระกับสังคม

สรุป

การนำพลังจิตตานุภาพมาช่วยดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าผู้เขียนนำเสนอเป็นดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ เรื่องการดูแล 1) ด้านร่างกาย ให้รักษาศีล 5 ไม่ให้เกิดความเดือนร้อนทางด้านกายและวาจา ทำให้ไม่วุ่นวาย เกิดความสงบไม่เดือดร้อนร่วมกับการรับประทานยา และการออกกำลังกายเพื่อลดภาวะซึมเศร้า เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและด้านความปลอดภัยควรพิจารณานำเรื่องศีลการงดเว้นจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกันทางกาย วาจา ศีลเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองความปลอดภัยเป็นอย่างดีให้กับผู้ป่วยและครอบครัว 2) ทางด้านจิตใจและอารมณ์ ใช้การปฏิบัติกรรมฐาน ด้วยการเดินจงกรมและการทำสมาธิ เพื่อทำให้อารมณ์มั่นคงไม่หวั่นไหวและมีสมาธิที่แน่วแน่การทำจิตให้ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียว ไม่ฟุ้งซ่าน และกระสับกระส่ายไปยังอารมณ์อื่น ๆ ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าเป็นคนมีโมหจริต ได้แก่คนที่มีนิสัยหนักไปในทางโมหะ และคนมีวิตกจริต ได้แก่คนที่มีนิสัยหนักไปในทางคิดจับจดฟุ้งซ่าน จะต้องเจริญอานาปานสติ (สติกำหนดลมหายใจเข้า-ออก) และด้านที่ 3) สังคหวัตถุ 4 พาทำกิจกรรมร่วมกับคนในสังคม เช่นเป็นจิตอาสาเพื่อสังคม เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมสวดมนต์ และกลุ่มกลุ่มออกกำลังกายเต้นแอโรบิคเป็นการสร้างสัมพันธภาพและสร้างความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม ด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวและคนในสังคม การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมเป็นการทำให้ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าไม่รู้สึกว่าโดดเดี่ยวและทำให้รู้สึกได้ว่าตนเองเป็นส่วน

หนึ่งของสังคม ด้านการได้รับการยกย่อง ว ความต้องการได้รับการยกย่องนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รู้สึกมีคุณค่าของตนเอง ด้วยการทำให้ผู้ป่วยรับรู้ในความสามารถของตนเอง ควรพิจารณาหลักของการปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาด้วยหลักพลังจิตตานุภาพ ที่เป็นการดูแลตนเองเองอย่างเต็มกระบวนการเพื่อให้มีความสุขกับการเข้าใจสภาพธรรมตามความเป็นจริง ไม่เป็นทุกข์ร้อนใจกับการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ

ทั้งนี้จากหลักพลังจิตตานุภาพในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะดังกล่าว อภิปรายได้ว่าหลักพลังจิตตานุภาพสามารถดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าได้ดีนั้นเพราะว่าเป็นหลักธรรมที่ส่งผลต่อผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าอย่างครบรอบด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์และด้านสังคม อีกทั้งยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้ป่วยได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดบวก ไม่ทำผิดศีล ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน สร้างความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ทำให้เข้าใจตนเองและคนในสังคมรอบข้าง จึงจัดว่าเป็นการลดความทุกข์เพิ่มความสุขที่แท้จริง เป็นกันป้องกันการกลับมาเป็นซ้ำอีก

เอกสารอ้างอิง

จำลอง ดิษยวณิช. (2551). ความเข้าใจแนวพุทธเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิต. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 53*(3), 234-255.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *แนวทางการดูแลเฝ้าระวังโรคซึมเศร้าระดับจังหวัด.* ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3/2557.

ตฏิลา จำปาวัลย์. (2560). แนวคิดและทฤษฎีภาวะซึมเศร้าทางจิตวิทยา. *วารสารพุทธจิตวิทยา, 2*(2), 1-11.

ณัฐหทัย นิรัติศัย. (2562). พุทธธรรมกับการบำบัดโรคซึมเศร้า. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 10*(2), 303-317.

พิชิต ปุริมาตร และคณะ. (2561). *การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5.* วิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระคันธสาราภิวงศ์ (2546). *อภิธัมมัตถสังคหะ และปรมัตถทีปนี*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตาลกุล.

พระมหาชิตา นชิโต, และคณะ. (2559). *การปฏิบัติและการสอบอารมณ์กรรมฐานตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทย.* มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬศึกษาพุทธโฆส พ.ศ. 2559. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่ม 21 ข้อ 157: 217* . อ้างถึงใน พระมหาบุญนา ปรกฺกโม วิโรจน์ วิชัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.

เสิร์ชฮิต. (2014). Robin Williams, World Cup และ Ebola. *MGR*. เข้าถึงข้อมูล: 25 เมษายน 2565. จาก: https://mgronline.com/cyberbiz/detail/9570000144438

ศรีสกุล เฉียบแหลม, และคณะ. (2562). การเยียวยาผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าด้วยธรรมะ: ธรรมชาติตามแนววิถีพุทธ. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต.* 33(3), 1-13.

อาจารย์จิราพร รักการ. (2562). *แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช NSG3210 การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช.* วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2024.21

ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีผีตาโขนกับพระพุทธศาสนา

The Relationship Between the Phi Ta Khon Tradition and Buddhism

พระครูใบฎีกาทวีศักดิ์ ใต้ศรีโคตร[1]*

Phrakhrubadika Taveesak Taisrikhot[1]*

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author:*

1. พระครูใบฎีกาทวีศักดิ์ ใต้ศรีโคตร*
Phrakhrubadika Taveesak Taisrikhot*
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Loei Buddhist college, Thailand
E-mail: tarpae2102@hotmail.com

คำสำคัญ
ความสัมพันธ์; ประเพณีผีตาโขน; พระ พระพุทธศาสนา

Keywords:
Relationships; Phi Ta Khon Tradition; Buddhism

Article history:
Received: 16/12/2023
Revised: 25/01/2024
Accepted: 22/02/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Taisrikhot, P. T. (2024). The Relationship Between the Phi Ta Khon Tradition and Buddhism. *Journal Damma for Life, 30*(1), 268-279.

ABSTRACT

The tradition of playing Phi Ta Khon in Dan Sai District, Loei Province, is rooted in people's faith in Buddhism and their belief in ancestral spirits. The Phi Ta Khon performance is exclusively held during Bun Luang events, a local tradition that amalgamates two different traditions from various months. In the northeastern region, including "Bun Phawet" or "Bun Phra Vessantorn," celebrated in the fourth month, and Bun Bang Fai, observed in the sixth month, are combined and celebrated in the eighth month. The Phi Ta Khon festivities originate from the tale of Phra Vessantara and Nang Matri, who would journey from the forest back to the city. Numerous forest spirits, mourning their separation, would join the villagers to escort the couple back to the city, leading to the event being named Phi Tam Khon or Phi Ta Khon, eventually evolving into the latter. On the other hand, Bun Bang Fai is a merit-making ceremony to honor the city pillar and beseech for rainfall. This tradition intertwines with the beliefs of the Dan Sai district's residents, who hold reverence for their ancestors' spirits. This collective faith serves as a source of inspiration for fertility across the nation. The timing of these traditional events coincides with the agricultural cycle, marking the period when water is crucial for farming. It is believed that rain will come in accordance with the season, underscoring the significance of the Bun Luang tradition, Phi Ta Khon performance, and Bun Bang Fai as reflections of the beliefs upheld by the people of Dan Sai, Loei Province. These traditions have endured through time, remaining integral to the community's identity.

บทคัดย่อ

ประเพณีการละเล่นผีตาโขนในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาของผู้คนที่มีต่อพระพุทธศาสนาและความเชื่อในผีบรรพบุรุษ การละเล่นผีตาโขนมีเฉพาะงานบุญหลวงเป็นประเพณีท้องถิ่นที่รวมเอาประเพณีสองอย่างประจำเดือนต่าง ๆ ในฮีตสิบสองคองสิบสี่ของภาคอีสาน โดยรวม “บุญผะเหวด” หรือ “บุญพระเวสสันดร” ซึ่งนิยมจัดงานขึ้นในเดือนสี่ และบุญบั้งไฟที่นิยมจัดทำในเดือนหกมารวมเข้าด้วยกันไปจัดทำในเดือนแปด การละเล่นผีตาโขนเกิดขึ้นเมื่อครั้งที่พระเวสสันดรและนางมัทรีจะเดินทางออกจากป่ากลับสู่เมือง บรรดาผีป่าหลายตนอาลัยรักจึงพาแห่แผงตัวมากับชาวบ้านเพื่อมาส่งทั้งสองพระองค์กลับเมืองจึงเรียกว่า ผีตามคนหรือผีตาขน ต่อมาเพี้ยนมาเป็นผีตาโขน ส่วนบุญบั้งไฟเป็นบุญที่จัดทำขึ้นเพื่อบูชาอารักษ์หลักเมือง เป็นประเพณีทำบุญขอฝน ผนวกกับความเชื่อของคนอำเภอด่านซ้ายที่มีความเชื่อและศรัทธาต่อวิญญาณบรรพบุรุษ ซึ่งดลบันดาลให้บ้านเมืองทั้งมีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งช่วงเวลาที่จัดงานประเพณีเป็นช่วงเวลาที่ต้องใช้น้ำในการเริ่มทำนา เพราะเชื่อว่าจะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ทำให้ประเพณีบุญหลวง การละเล่นผีตาโขน และบุญบั้งไฟเป็นประเพณีที่สะท้อนถึงความเชื่อความศรัทธาของชาวด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่ได้สืบสานและอนุรักษ์ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

บทนำ

อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยมีแม่น้ำเหืองและแม่น้ำโขงกั้นพรมแดนของประเทศ มีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวพันกันมาแต่โบราณกาล ยังมีสายสัมพันธ์ฉันญาติพี่น้องและเป็นแก่วเป็นดองกันมาเนิ่นนาน (จุลดิษฐ์ อุปฮาต, 2553) จึงมีวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาพูดคล้ายคลึงกัน ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เช่น “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” ซึ่งเป็นการทำบุญตามจารีตประเพณีท้องถิ่นอีสานกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ผีบรรพชนที่ล่วงลับ ผีไร่ ผีนา ดังนั้น ก่อนที่จะทำการสิ่งใดก็จะมีการประกอบพิธีกรรม เพราะเชื่อว่าผีมีอิทธิฤทธิ์สามารถให้คุณให้โทษได้ จากความเชื่อต่างๆ เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดมีประเพณีพิธีกรรมต่างๆ เกิดขึ้นในอำเภอด่านซ้าย เช่น การสมโภชพระธาตุศรีสองรัก เจ้าพ่อกวนเจ้า แม่นางเนียม งานบุญหลวง การละเล่นผีตาโขน เป็นต้น สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับงานบุญหลวงก็คือ “งานบุญบั้งไฟ” มีการจัดขึ้นมาเพื่อการขอฝนโดยที่มีการจัดตั้งขบวนแห่บั้งไฟในพิธีกรรมโดยอยู่ร่วมกับงานในพิธีนมัสการพระธาตุศรีสองรักและประเพณีบุญหลวง ลักษณะที่โดดเด่นคือ การแห่บุญบั้งไฟและการจุดบั้งไฟเพื่อการถวายพญาแถน เพื่อให้พญาแถนนั้นได้ดลบันดาลให้ฝนฟ้าตกถูกต้องตามฤดูกาล รวมทั้งพิธีกรรมดังกล่าวยังเป็นการถวายบั้งไฟให้กับวิญญาณผีเจ้านายไปพร้อมกันด้วย อันจะทำให้การเพาะปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ ได้ผลดี” ส่งผลทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความร่มเย็นเป็นสุข (ธรรมาสน์ นิยมรัตน์จรูญ, 2554: 9) สำหรับพิธีกรรมดังกล่าวมีเจ้าพ่อกวนเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผีเจ้านายกับชาวเมืองด่านซ้าย ส่วนขบวนแห่ในพิธีกรรมนั้นจะมีบั้งไฟที่ถูกชาวบ้านช่วยกันหามมาร่วม โดยมีเจ้าพ่อกวนนั่งอยู่บนส่วนหัวของบั้งไฟ ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า “เป็นการแห่บั้งไฟของชาว

ด่านซ้ายนั่นเอง” (รัตนา แสงสว่าง, 2552: 143) ความเชื่อในเรื่องภูตผีบรรพบุรุษเชื่อในเรื่องพิธีกรรมเกี่ยวกับผีฟ้า นางเทียม ซึ่งมีอยู่แทบทุกหมู่บ้าน เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีต่าง ๆ สามารถพบเห็นได้ชัดเจนในวิถีของชาวด่านซ้าย ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ (2544) บันทึกไว้ในโครงการวิจัยเรื่องประเพณีสิบสองเดือน พิธีกรรมที่เปลี่ยนไปว่า อำเภอด่านซ้ายเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเลย มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน ลัทธิการนับถือภูตผีมีปรากฏในหมู่มนุษยชาติมานานแล้ว อาจกล่าวได้ว่ามีมาก่อนลัทธิศาสนาใดในโลก การเคารพนับถือก็แตกต่างกันไปตามคตินิยมของกลุ่มชนแต่ละแห่ง เมื่อพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ เริ่มแผ่อิทธิพลเข้ามาแล้วลงหลักปักฐานอย่างมั่นคง ผีจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และทรัพยากรร่วมกันของคนในสังคมจนถึงวันนี้ (ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ, 2544) ชาวอีสานในอดีตนั้นนับถือผีสางเทวดาและไสยศาสตร์มาก่อน โดยมีความเชื่อว่าถ้าให้ความเคารพสักการะและปฏิบัติตามจะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองและครอบครัว หากไม่เชื่อไม่ปฏิบัติตาม ก็จะเกิดภัยพิบัติกับตนเอง (อุดม บัวศรี, 2543)

บทความฉบับนี้ ต้องการฉายภาพให้เห็นถึงความเป็นมาเกี่ยวกับผีตาโขน คติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีผีตาโขนของชาวอำเภอด่านข้าย จังหวัดเลย ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีการละเล่นผีตาโขนกับพระพระพุทธศาสนา และรูปแบบการสืบสานประเพณีผีตาโขน ดังต่อไปนี้

ประวัติและความเป็นมาของประเพณีผีตาโขน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น อันเนื่องมาจากการปะทะสังสรรค์ระหว่างประชากรหลากหลายเชื้อชาติ ผู้คนในภาคอีสานมีวิถีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ขยัน อดทน และยังคงสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่บรรพบุรุษอย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของภาษาถิ่น ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ผีไร่ ผีนา โดยจะต้องมีพิธีเซ่นไหว้อยู่เป็นประจำเพราะเชื่อว่าผีมีอิทธิฤทธิ์สามารถให้คุณให้โทษได้

ชาวอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ความเชื่อในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ความเชื่อและศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของพระธาตุศรีสองรัก รวมทั้งความเชื่อและศรัทธาในพระพระพุทธศาสนา จึงทำให้เกิดประเพณีที่สำคัญ 4 ประเพณี คือ 1) ประเพณีไหว้เจ้าเมืองวัง จัดในระหว่างเดือนสี่ 2) ประเพณีไหว้เจ้าเมืองกลาง จัดในระหว่างเดือนห้า 3) ประเพณีนมัสการพระธาตุศรีสองรัก จัดในเดือนหก และ 4) ประเพณีเลี้ยงหอน้อย หอหลวงจัดในระหว่างเดือนเจ็ด จากการที่ชาวบ้านมีความเชื่อและศรัทธาในประเพณี 4 ประเพณีดังที่กล่าวมาแล้ว เมื่อกล่าวถึงประเพณีบุญหลวงสิ่งแรกที่ทุกคนนึกถึงคือการเล่นผีตาโขน เพราะการเล่นชนิดนี้ให้ความสนุกสานทั้งผู้เล่นและผู้ชม การเล่นผีตาโขนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประเพณีบุญหลวงเท่านั้นซึ่งมีมาแต่เมื่อใดไม่ปรากฏ แต่เป็นการละเล่นที่ชาวด่านซ้ายยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ นอกจากนี้ ชาวด่านซ้ายยังมีความเชื่อในทางพระพระพุทธศาสนาว่า ผีมีฐานะเป็นลูกน้องของพระพุทธเจ้า การเล่นผีตาโขนในขบวนแห่พระเวสสันดรในงานบุญหลวงเพราะชาวบ้านเชื่อว่าผีเหล่านี้ทำหน้าที่คอยดูแลรับใช้และให้ความคุ้มครองในขณะที่พระเวสสันดรถูกเนรเทศไปอยู่ ณ เขาวงกต แล้วได้ตามมาส่งเสด็จพระเวสสันดรเข้าเมือง การละเล่นผีตาโขนได้นำเอาคติคามเชื่อทางพระพระพุทธศาสนา และคติความเชื่อในเรื่องวิญญาณภูตผีมา

ผสมผสานกันประเพณีบุญหลวงจึงสะท้อนให้เห็นถึงการนับถือพระพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องผีบรรบุรุษ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ได้แก่ พิธีเบิกอุปคุต พิธีแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง และการฟังเทศน์มหาชาติ ส่วนความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ได้แก่ การเล่นผีตาโขนถวายผีเจ้านาย (ผีบรรพบุรุษ) การแห่บั้งไฟเพื่อขอฝนจากผีแถน (พระยาแถน)" (สาร สาระทัศนานันท์, 2534: 60)

การละเล่นผีตาโขนมีมาตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด สันนิษฐานว่าคงเกิดมาพร้อมกับประเพณีบุญหลวง และถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน (สาร สาระทัศนานันท์, 2544: 17) การละเล่นผีตาโขนได้ริเริ่มผนวกกับความเชื่อ ความศรัทธาและความผูกพันในองค์พระธาตุศรีสองรักที่ถือว่าเป็นปูชนียสถานที่สำคัญและเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวเมืองด่านซ้ายจนได้รับขนานนามว่า “ดินแดนแห่งสัจจะและไมตรี” โดยรวมถึงประเพณีการละเล่นผีตาโขน (กาญจนา สวนประดิษฐ์, 2533: 39) “ผีตาโขน” นับเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประชาชนในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เป็นประเพณีการละเล่นที่จะถูกขับเคลื่อนให้เป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นที่จะนำไปสู่ผลผลิตทั้งในแง่ของคุณค่าทางจิตใจและมูลค่าทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากอัตลักษณ์เฉพาะของผีตาโขนที่โดนใจแก่ผู้ชมโดยทั่วไป และเป็นประเพณีที่มีความสำคัญและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในระดับประเทศ ประเพณีผีตาโขนแสดงให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาของชาวบ้านในชุมชนต่อพิธีกรรมนั้น (ไทยโรจน์ พวงมณี, 2554)

วัตถุประสงค์ของประเณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน คือ 1) การละเนผีตาโขนเป็นประเพณีการเล่นเพื่อถวายผีเจ้านาย (ผีบรรพบุรุษที่เคยมีอำนาจสูงสุดในเมืองด่านซ้าย) เนื่องจากชาวบ้านเชื่อว่าการเล่นผีตาโขนเป็นความประสงค์ของผีเจ้านาย หากไม่ปฏิบัติตามก็จะถือว่าเป็นการผิดประเพณีและจะทำให้ผีเจ้านายไม่พอใจจะทำให้เกิดความเดือดร้อนและเกิดภัยพิบัติต่างๆ แก่สังคมได้ 2) เล่นเพื่อประกอบการแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง 3) การละเล่นเพื่อแห่บั้งไฟเพื่อขอฝน 4) การละเล่นเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน และ 5) การละเล่นเพื่อขอรับบริจาคสิ่งของอุปโภคบริโภคต่างๆ เนื่องจากในสมัยก่อนการคมนาคมลำบากเมื่อมีการจัดงานประเพณีบุญหลวงจะมีประชาชนจำนวนมากมาจากถิ่นอื่นมาร่วมในงานด้วย ฉะนั้น เจ้าภาพจะต้องเตรียมอาหาร หมากพลู เหล้ายา ไว้คอยต้อนรับแขกที่จะมาในงาน จึงต้องมีการออกไปขอรับบริจาคสิ่งของเหล่านี้มาไว้ที่วัดหรือบ้านของเจ้าภาพ แต่เนื่องจากผู้ที่ออกไปขอรับบริจาคอาจจะเกิดความอาย ซึ่งโดยเฉพาะพวกวัยรุ่นจึงได้แต่งตัวสวมหน้ากากผีตาโขนออกไปขอรับบริจาค จากความเชื่อดังที่กล่าวต่อมาได้พัฒนามาเป็นประเพณีของท้องถิ่นที่สำคัญของชาวอำเภอด่านซ้าย ในที่สุดได้กลายเป็นศิลปวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยว ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ในปี พ.ศ.2531 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยส่งเสริมประเพณีแห่ผีตาโขน นับตั้งแต่นั้นมาจึงทำให้ประเพณีแห่ตาโขนของอำเภอด่านซ้ายเป็นที่รู้จักของสังคมมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาชมเป็นจำนวนมาก

จุดเด่นของประเพณีแห่ผีตาโขนของอำเภอด่านซ้ายที่นำมาแสดงในเทศกาลบุญหลวง คือ จะมีประชาชนแต่งตัวเป็นผี สวมหน้ากากที่ทำมาจากหวดนึ่งข้าวเหนียว แต่งแต้มด้วยสี เสื้อผ้าทำด้วยเศษวัสดุต่างๆ ที่เอวแขวนกระดิ่งกระโหล่งเกิดเสียงดังเมื่อก้าวเดิน มือถืออาวุธดาบทำด้วยไม้งิ้ว หรือทำเป็นรูปคล้ายเครื่องเพศชาย ตรงปลายทาสีแดง เพื่อเป็นจุดเด่นให้เกิดความสนใจยิ่งขึ้น (อุดม บัวศรี, 2540: 130-131)

คติความเชื่อเกี่ยวกับการละเล่นผีตาโขน

ความเชื่อเกี่ยวกับผีของชาวอีสานเป็นความเชื่อที่มีมาอย่างช้านาน และด้วยความเชื่อเหล่านี้ก่อให้เกิดพิธีกรรมหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เกิดเป็นวัฒนธรรมและประเพณีที่กระทำสืบต่อกันมาจนถึงลูกหลาน อาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้างไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปแต่สิ่งที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือ ได้นำเอาความเชื่อเกี่ยวกับผีมาผสมผสานกับความเชื่อด้านพระพุทธศาสนา เช่นเดียวกันในจังหวัดเลยมีประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์และเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับผีที่สืบต่อกันมาอย่างข้านานคือประเพณีบุญหลวง หรือการละเล่นผีตาโขน ซึ่งเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวอำเภอด่านซ้าย (พระทวีศักดิ์ นรินฺโท, 2557) คนอีสานมีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ผีไร่ผีนา โดยจะต้องมีพิธีเซ่นไหว้อยู่เป็นประจำ เพราะเชื่อว่าผีมีอิทธิฤทธิ์สามารถให้คุณให้โทษได้ ลัทธิความเชื่อเรื่องการนับถือผีจึงพบเห็นได้ทั่วไปในกลุ่มคนอีสาน และชาวลาวก็มีคติความเชื่อชุดเดียวกับชาวไทยคือ มีความเชื่อเรื่องอำนาจธรรมชาติผ่านผีฟ้าพญาแถน มีความเชื่อเรื่องขวัญ แต่ให้ความสำคัญกับผีบรรพบุรุษแสดงออกผ่านการบูชานับถือในผีปู่ตา (กัญญา ลีลาลัย, 2544)

อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีประเพณีที่มีความสำคัญและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในระดับประเทศ คือ ประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน ถือว่าเป็นประเพณีที่เกี่ยวเนื่องกับความเชื่อเรื่องผี พราหมณ์ และพุทธศาสนา ดังนั้น ในการจัดประเพณีแต่ละครั้งของชุมชนท้องถิ่นก็จะมีเอกลักษณ์มีความโดดเด่น และแสดงให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาของชุมชนต่อพิธีกรรม และสามารถเรียกร้องความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาชื่นชมในวัฒนธรรมได้ (ไทยโรจน์ พวงมณี, 2554) การเล่นสะท้อนถึงโลกทรรศน์ของชาวอำเภอด่านซ้ายว่ามีคติจากความเชื่อเรื่องผี พราหมณ์ผสมผสานกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา (พระทวีศักดิ์ นรินฺโท, 2557) ตลอดจนอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เป็นประเพณีที่ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่คนในสังคม ผู้เล่นและคนดูได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยลดความกดดันและความขัดแย้งในสังคมได้ การเล่นมีส่วนช่วยรักษาบรรทัดฐานและสร้างเอกภาพในสังคมเพราะคนในสังคมที่มีความเชื่อในสิ่งเดียวกัน ทุกคนจึงตระหนักและสำนึกในหน้าที่ของตน (กาญจนา สวนประดิษฐ์, 2533)

จากการศึกษาพบว่า งานบุญหลวงซึ่งมีการเล่นผีตาโขนในการแห่บุญผะเหวดหรือบุญพระเวสเป็นการผสมผสานระหว่างพุทธศาสนาและความเชื่อของท้องถิ่นเข้าด้วยกัน งานบุญหลวงของอำเภอด่านซ้ายจัดขึ้นที่วัดโพนชัย เป็นวัดสำคัญในท้องถิ่น มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- วันแต่ง: เป็นวันที่ชาวบ้านและศรัทธาวัดโดยเฉพาะผู้เฒ่าผู้แก่จะมาแต่งเครื่องธรรม ขัน 5 ขัน 8 บายศรีสู่ขวัญ ฯลฯ ส่วนตอนค่ำของวันแต่งผู้เฒ่าผู้แก่จะมานอนที่วัดโพนชัยเพื่อเตรียมเบิกพระอุปคุตที่จะมีขึ้นในช่วงเช้ามืดของ*วันโฮม*

- วันที่สองหรือวันโฮม: เวลาประมาณตี 3 พ่อแสนแก้วอุ่นเมืองซึ่งเป็นหนึ่งในตำแหน่งพ่อแสนเมืองด่านซ้ายทำการบวชตนเองเป็นพราหมณ์เพื่อเป็นตัวแทนสวดเบิกพระอุปคุต ส่วนพ่อแสนเมืองจันทร์จะเป็นผู้งมหาพระอุปคุต ก่อนรุ่งสางของวันโฮม พ่อแสนแก้วอุ่นเมืองทำพิธีเบิกพระอุปคุตจากแม่น้ำหมันมายังวัดโพนชัย เมื่อบวชพราหมณ์รับศีลรับพรเรียบร้อยแล้วจึงเดินไปยังแม่น้ำหมัน ลำน้ำสายสำคัญของเมืองด่านซ้าย โดยขบวน

ที่มารับพราหมณ์และผู้งมพระอุปคุตที่วัดโพนชัยจะตั้งขบวนยังบ้านเจ้าพ่อกวนก่อน ในขบวนแห่ไปเบิกพระอุปคุตประกอบด้วย ดนตรีปี่พาทย์ เหล่านางแต่ง และผู้เฒ่าผู้แก่ เชื่อกันว่าพิธีกรรมการเบิกพระอุปคุตจะช่วยคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายต่างๆ และทำให้งานบุญที่จะมีขึ้นสำเร็จอย่างราบรื่น เมื่อเบิกพระอุปคุตขึ้นมาแล้วจึงแห่มายังวัดโพนชัย จากนั้นสวดทั้ง 4 ทิศ และนำพระอุปคุตไปไว้บนหิ้งใกล้อารามที่เตรียมไว้ แล้วเดินเวียนรอบอารามและเจดีย์ 3 รอบจึงเสร็จพิธี ในพิธีกรรมดังกล่าวจำเป็นต้องปิดประตูวัดทุกจุดไม่ให้มีใครเข้าใครออก แม้กระทั่งสัตว์ เพราะเชื่อว่าหากมีคนหรือสัตว์เดินเข้าออกขณะทำพิธีจะทำให้เกิดเหตุอันตรายกับงานบุญได้ ช่วงสายของวันโฮมมีการทำบายศรีสู่ขวัญแก่เจ้าพ่อกวนและเจ้าแม่นางเทียมที่บ้านเจ้าพ่อกวน โดยผู้ทำบายศรีฯ ล้วนเป็นพ่อแสน นางแต่ง คนเฒ่าคนแก่ เมื่อเสร็จจากพิธีกรรมแล้วจะรับประทานอาหารร่วมกันบนเรือน ในขณะที่บริเวณลานหน้าบ้านจะมีดนตรีบรรเลง มีผีตาโขนใหญ่ออกมาร่วมงานด้วย ในงานบุญหลวงที่ด่านซ้ายจะมีผีตาโขนเล็กเป็นจำนวนมาก ส่วนผีตาโขนใหญ่มีเพียง 2 ตัว คือ ชายหญิงเท่านั้น ซึ่งผีตาโขนทั้ง 2 ตัวจะโชว์อวัยวะเพศ สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ เมื่อเจ้าพ่อกวน แม่นาง เทียม เหล่าพ่อแสน นางแต่ง เสร็จพิธีกรรมแล้ว จึงตั้งขบวนแห่เพื่อไปร่วมงานที่ทางเทศบาลจัดขึ้นยังวัดโพนชัย กิจกรรมในวันโฮมที่วัดโพนชัยจะจัดอย่างเป็นระเบียบและเป็นทางการมาก ซึ่งวันโฮมในระดับชาวบ้านคือวันที่ญาติพี่น้องได้กลับมาร่วมงานบุญด้วยกัน มีการเต้นฟ้อนกันเป็นที่สนุกสนาน

- วันที่สามหรือวันแห่: เป็นวันแห่เนื่องจากในช่วงบ่ายของวันนี้จะมีการแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง แต่ในช่วงเช้าทางหน่วยงานเทศบาลซึ่งเป็นเจ้าภาพในการจัดงานได้เชิญชาวบ้านในแต่ละตำบลเข้าร่วมในขบวนแห่ โดยแต่ละขบวนประกอบด้วย ต้นกัณฑ์ ซึ่งหมายถึงปัจจัยที่ทางชุมชนนำมาถวายให้กับวัดโพนชัย ขบวนชาวบ้าน ขบวนผีตาโขน ขบวนเซิ้งการละเล่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวด่านซ้าย อาทิ ทั่งบั้งหรือคนป่ากระทุ้งไม้พลอง ควายตู้ที่เป็นการจำลองการไถ การทอดแห ซึ่งขบวนจะเคลื่อนไปตามถนนพระแก้วอาสา จากหน้าเทศบาลด่านซ้ายไปยังวัดโพนชัย และแห่รอบอุโบสถ ในช่วงเวลาดังกล่าว จะมีผีตาโขนมาชุมนุมมากมาย หลังจากนั้นผีตาโขนทั้งหลายจะพากันออกไปอาละวาดตามละแวกบ้านเรือนต่างๆ

ช่วงบ่ายประมาณ 15.30 น. จะทำการบายศรีสู่ขวัญพระเวสสันดร ก่อนจะแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง ซึ่งจะทำกันบริเวณสี่แยกบ้านเดิ่น ในพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญจะมีพ่อกวน เจ้าแม่นาง เทียม เหล่าพ่อแสน นางแต่ง ทั้งที่ด่านซ้ายและบ้านนาหอเข้าร่วมด้วย ตำแหน่งเจ้าพ่อกวนที่ด่านซ้ายมีอยู่ในชุมชน 3 แห่งด้วยกันคือ ที่ด่านซ้าย ที่บ้านนาหอ และที่บ้านนาหิน โดยเฉพาะเจ้าพ่อกวนที่ด่านซ้ายและที่นาหอจะทำพิธีต่างๆ ด้วยกันเสมอ

พิธีบายศรีสู่ขวัญจะมีพ่อแสนหนูรินเป็นผู้นำในการทำพิธี ในปะรำพิธีมีพระพุทธรูปอันเป็นสัญลักษณ์ของพระเวสสันดร ตุ๊กตาช้าง ตุ๊กตาม้า คัมภีร์ต่างๆ พระสงฆ์ 4 รูปนั่งประจำสี่ทิศ และทิศทั้งสี่มีเสาคล้ายฉัตรเป็นตัวแทนหรือเทพรักษาทิศประจำอยู่ อันเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงเขตพิธีกรรมของงานและเพื่อป้องกันอันตรายหรือมาร เมื่อทำพิธีบายศรีสู่ขวัญเสร็จจึงแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง มีแสนด่านถือพานบายศรีนำหน้า ตามด้วยขบวนแห่พระพุทธรูป ขบวนพระสงฆ์ 4 รูป ขบวนคณะแสน เจ้าแม่นางเทียม นางแต่ง ผีตาโขนทั้งเล็กและใหญ่ และปิดท้ายด้วยขบวนแห่บั้งไฟซึ่งมีเจ้าพ่อกวนนั่งบนบั้งไฟแห่มาด้วย ขณะที่ทำการแห่ เจ้าพ่อ

กวนจะหว่านหมากกัลปพฤกษ์หรือโปรยทานแก่ผู้ที่เข้าร่วมแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง ผู้ที่ได้รับหมากกัลปพฤกษ์จะนำไปเป็นขวัญถุงต่อไป

เมื่อขบวนแห่ถึงวัดโพนชัย ผู้คนรวมทั้งผู้ที่แต่งเป็นผีตาโขนจะถอดหน้ากากแล้วร่วมแห่พระรอบอารามและธาตุครบ 3 รอบ จากนั้นนำพระพุทธรูปที่สมมุติเป็นพระเวสสันดรเข้าไปประดิษฐานยังอาราม จากนั้นเจ้าพ่อกวนจึงออกมาเพื่อทำการจุดบั้งไฟที่เตรียมไว้ ซึ่งในปีนี้มีบั้งไฟ 3 บั้ง คือของเจ้าพ่อกวน เจ้าแม่นางเทียม และเหล่าพ่อแสน การจุดบั้งไฟถือเป็นการเสี่ยงทายว่าคำอธิษฐานของเจ้าของบั้งไฟจะเป็นจริงหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่ต่างอธิษฐานเรื่องฝนฟ้าให้ตกต้องตามฤดูกาลและมีพืชผลสมบูรณ์ตลอดปี อีกด้านหนึ่งของงานเมื่อแห่พระเวสสันดรเข้าอารามแล้วจะนำผีตาโขนใหญ่ไปลอยน้ำหมันพร้อมกระทงสะเดาะเคราะห์ เพื่อเป็นการลอยเคราะห์และสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ ออกไปจากบ้านเมือง

ในช่วงหัวค่ำจะมีการสวดมาลัยหมื่นมาลัยแสน จำเป็นต้องสวดให้เสร็จก่อนเที่ยงคืน เนื่องจากพอขึ้นเข้าวันใหม่ประมาณตี 2 จะมีการสวดสังกาจย์แล้วตามด้วยเทศน์มหาชาติ 13 กัณฑ์

- *วันเทศน์* จะเริ่มเทศน์มหาชาติกัณฑ์แรกประมาณ ตี 3 โดยจะเทศน์ทั้งวันทั้งคืนจนครบ 13 กัณฑ์ ในช่วงกลางวันของวันเทศน์จะมีแห่กัณฑ์หลอนของชาวบ้านด้วย กัณฑ์หลอนคือต้นกัณฑ์ที่ชาวบ้านร่วมกันทำมาถวายพระที่กำลังเทศน์ไม่เจาะจงกัณฑ์ ถือว่าได้บุญยิ่งนัก

งานบุญหลวงที่ด่านซ้ายจะทำกันช่วงเดือน 8 ข้างขึ้น ซึ่งต่างจากงานบุญหลวงที่อื่นๆ ในภาคอีสานที่ทำในเดือน 4 เพราะงานบุญหลวงด่านซ้ายหรือที่วัดโพนชัยจะทำหลังงานประเพณีไหว้พระธาตุซึ่งมีในเดือน 6 และบวงสรวงอารักษ์หลักเมืองประจำด่านซ้ายทั้งหอน้อยบริเวณแยกบ้านเด่นและหอหลวงหลังพระธาตุศรีสองรัก ซึ่งมีช่วงเดือน 7 ในพิธีบวงสรวงอารักษ์หลักเมืองจะมีดวงวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าในอดีตมาทรงเจ้าพ่อกวนและรับสั่งอนุญาตให้จัดงานบุญหลวงได้ในภายหลัง นอกจากนี้ยังมีวัดโพธิ์ศรี บ้านนาเวียง วัดศรีสะอาด บ้านหนามแท่ง และวัดศรีภูมิ บ้านนาหอ ซึ่งเป็นชุมชนหมู่บ้านในท้องถิ่นเมืองด่านซ้ายที่จัดงานบุญหลวงในช่วงเดือน 8 เช่นเดียวกับวัดโพนชัย ที่สำคัญวัดศรีโพธิ์ วัดศรีสะอาด และวัดศรีภูมิ ต้องจัดงานบุญหลวงหลังวัดโพนชัยและก่อนงานบุญเข้าพรรษาเท่านั้น

มูลเหตุของประเพณีผีตาโขนความเชื่อของการละเล่นผีตาโขน สรุปได้ดังนี้

1. ผีตาโขนเป็นพิธีกรรมที่สืบสานมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตในสังคมเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลักและความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษที่มีส่วนสัมพันธ์กับ “ปู่เยอย่าเยอ” ของชาวลาว การละเล่นผีตาโขนช่วงเวลาที่จัดขึ้นอยู่ในช่วงรอยต่อของฤดูกาลทำนา เชื่อว่าการละเล่นนี้จะทำให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล หรือเห็นได้จากการจุดบั้งไฟเพื่อขอฝนจากแถนในขั้นตอนสุดท้ายของการเล่นผีตาโขน

2. การเล่นผีตาโขนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของชาวด่านซ้าย เพราะเชื่อกันว่าหากไม่ประกอบพิธีอาจเกิดผิดจารีต หรือ “ขะลำ” ทำให้มีเหตุเภทภัยต่างๆ เช่น ฝนแล้ง สัตว์เลี้ยงล้มตาย และคนในชุมชนเกิดความเดือดร้อน ชาวด่านซ้ายเชื่อว่าการละเล่นผีตาโขนเป็นการบูชาภูตผี วิญญาณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะความเชื่อต่อผีบรรพบุรุษ และผีเจ้านาย โดยมีพิธีกรรมและขั้นตอนต่างๆ ของการละเล่นผีตาโขนที่ต้องผ่านความเห็นชอบหรือต้องให้เจ้าพ่อกวนและเจ้าแม่นางเทียม เป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรม และการสร้าง

และการเล่นผีตาโขนใหญ่ที่วางระเบียบและกฎเกณฑ์มากมาย สะท้อนให้เห็นความสำคัญของ “ผีเจ้านาย” ผ่านระบบความเชื่อ “เจ้ากวน”

3. เมื่อพระพระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น ผีตาโขนจึงถูกผนวกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมบุญหลวง ดังนั้น หน้าที่สำคัญของผีตาโขนในบุญหลวงคือ เป็นการหลอกล่อสิ่งชั่วร้ายทั้งปวงให้เพลิดเพลินกับการละเล่นของผีตาโขนจนลืมที่จะสร้างความวุ่นวาย และขัดขวางพิธีกรรมต่างๆ ให้งานบุญหลวงดำเนินไปอย่างราบรื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีผีตาโขนกับพระพระพุทธศาสนา

โดยทั่วไปวัฒนธรรมมักอิงอยู่กับศาสนา อีกทั้งศาสนาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมที่ขาดมิได้ เพราะศาสนาสอนให้มนุษย์ทำความดี แต่อย่างไรก็ดี เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมไทยสิ่งหนึ่งที่จะต้องกล่าวควบคู่กันไปนั่นคือ “พระพุทธศาสนา” ทั้งนี้เพราะคำสอนทางพระพุทธศาสนามีส่วนในการสร้างระบบจริยธรรมให้สังคมไทย ดังจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทยล้วนแต่มีพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานแทบทั้งสิ้น ดั่งคำกล่าวของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ว่า “จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมของพุทธศาสนา ศาสนาพุทธกำหนดหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำไว้อย่างไร นั่นหมายความว่าได้กำหนดหลักจริยธรรมไว้ให้ปฏิบัติอย่างนั้น” (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2539: 83) พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่คนในวัฒนธรรมไทยสามารถสัมผัสได้ด้วยอุดมการณ์ทางความคิด เหตุผลและความเชื่อ อิทธิพลของพระพุทธศาสนาจึงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก พิจารณาได้จากค่านิยมของไทยบางอย่างที่ปฏิบัติจนเป็นระเบียบแบบแผน ที่ล้วนแต่มีต้นกำเนิดจากหลักคำสอนทางศาสนา ตัวอย่างเช่น มีความเชื่อในกฎแห่งกรรม คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีศรัทธามั่นคงในการทำบุญและให้ทาน เพื่อสะสมบุญบารมีไว้ภายภาค เชื่อฟัง เคารพนับถือบุคคลตามลำดับอาวุโส และยึดมั่นในความกตัญญูต่อผู้มีอุปการะ ฯลฯ

ผีตาโขนเป็นประเพณีที่ได้รับอิทธิพลมาจากมหาเวสสันดรชาดก ซึ่งเป็นชาดกหนึ่งในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในทศชาตหรือพระเจ้าสิบชาติ ที่ได้กล่าวถึงพระเวสสันดรและพระนางมัทรีจะเดินทางออกจากป่ากลับสู่เมืองหลวง มีบรรดาสัตว์ป่ารวมถึงภูติผีที่อาศัยอยู่ในป่านั้นได้ออกมาส่งเสด็จด้วยอาลัย ประเพณีบุญหลวงจึงประยุกต์ความเชื่อเกี่ยวกับพระเวสสันดรซึ่งเป็นหนึ่งชาติของพระพุทธเจ้าและการละเล่นผีตาโขน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีผีตาโขนกับพระพระพุทธศาสนามีหลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. การผสมผสานพระพุทธศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมที่ชาวอำเภอด่านซ้าย ยึดถือปฏิบัติในสังคมนั้นเป็นศาสนาพุทธแบบชาวบ้าน คือ ประกอบด้วยความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องของผีสางเทวดา ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ผสมผสานกับลัทธิพราหมณ์และพระพุทธศาสนาในระดับโลกียะ คือ สอนให้ปฏิบัติตนเพื่อความสุขในภพนี้และหวังผลในภพหน้าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างพระพุทธศาสนา การนับถือผีและศาสนาพราหมณ์นั้นผสานกันจนแยกไม่ออก และมองไม่เห็นความขัดแย้งหรือความแตกต่างของความเชื่อทั้งสามแต่อย่างใด การประกอบพิธีกรรมในประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขนนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานอย่างชัดเจน เพราะจุดมุ่งหมายของประเพณีบุญหลวง คือ งานบุญพระเวสหรืองานเทศน์มหาชาติพระ

เวสสันดรชาดก มุ่งหวังเพื่อการฟังเทศน์มหาชาติซึ่งเป็นความเชื่อในทางพุทธศาสนา โดยมีความเชื่อว่าหากผู้ใดได้ฟังเทศน์มหาชาติอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบภายในหนึ่งวันแล้วจะได้ไปเกิดในภพหน้าซึ่งเป็นยุคของพระศรีอารียเมตไตรย์ ส่วนประเพณีบุญบั้งไฟ การละเล่นผีตาโขนและการละเล่นอื่นๆ นั้นเป็นลัทธิความเชื่อในเรื่องผี นอกจากนั้น ยังมีลัทธิความเชื่อในศาสนาพราหมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องในส่วนของการบายศรีสู่ขวัญของเจ้าพ่อกวน พิธีการสะเดาะเคราะห์บ้านเมือง เป็นต้น การเล่นผีตาโขนในขวนแห่พระเวสสันดรเจ้าเมือง แสดงให้เห็นว่าผีมีฐานะเป็นลูกน้องพระพุทธเจ้า เพราะชาวบ้านมีความเชื่อว่าผีเหล่านี้คือผีที่ทำหน้าที่คอยรับใช้ดูแลให้ความคุ้มครองในขณะที่พระเวสสันดรลูกเนรเทศไปอยู่เขาวงกต แล้วก็ได้ตามมาส่งเสร็จพระเวสสันดรเข้าเมืองดังกล่าว โดยปกติวัดในฐานะที่เป็นสถาบันทางพระพุทธศาสนาก็มีบทบาทต่อสังคมวัฒนธรรมของชาวด่านซ้ายมาโดยตลอด ในขณะเดียวกันวัดก็ได้รับผลที่เกิดจากการจัดประเพณีการละเล่นผีตาโขนด้วยเช่นกัน

2. วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านได้มาพบปะและทำกิจกรรมร่วมกันในงานประเพณีบุญหลวง เป็นที่รวมจิตใจของประชาชนในด้านความเคารพความเชื่อถือและการร่วมมือกัน โดยพระสงฆ์ทำหน้าที่และบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นที่พึ่งทางใจให้กับประชาชนทั่วไป ประเพณีบุญหลวงทำให้วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างแนบแน่น

3. ประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน การผสมผสานพระพุทธศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษโดยชาวอำเภอด่านซ้ายยึดถือปฏิบัติในสังคมนั้น เป็นศาสนาพุทธแบบชาวบ้าน ที่ประกอบด้วยความเชื่อในเรื่องของผีสางเทวดา อำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ผสมผสานกับลัทธิพราหณ์และพระพระพุทธศาสนาในระดับโลกียะคือ สอนให้ปฏิบัติตนเพื่อความสุขในภพนี้และหวังผลในภพหน้าด้วยที่มีการเชื่อมโยงระหว่างพระพระพุทธศาสนา การนับถือผีและศาสนาพรามณ์นั้นผสานกันจนไม่เห็นความขัดแย้งหรือความแตกต่างของความเชื่อ แต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านนั้นให้ความสำคัญกับพระพระพุทธศาสนามากกว่าลัทธิความเชื่ออย่างอื่น ดังจะเห็นได้จากการเล่นผีตาโขนในขบวนแห่พระเวสสันดรเจ้าเมือง แสดงให้เห็นว่าผีมีฐานะเป็นลูกน้องพระพุทธเจ้า เพราะชาวบ้านมีความเชื่อว่าผีเหล่านี้คือผีที่ทำหน้าที่ คอยรับใช้ดูแลให้ความคุ้มครองในขณะที่พระเวสสันดรถูกเนรเทศไปอยู่เขาวงกต แล้วก็ได้ตามมาส่งพระเวสสันดร กลับเมืองดังกล่าว โดยปกติวัดในฐานะที่เป็นสถาบันทางพระพระพุทธศาสนามีบทบาทต่อสังคม และวัฒนธรรมของชาวด่านซ้ายตลอดมาในขณะเดียวกันวัดก็ได้รับผลที่เกิดจากการจัดประเพณีการละเล่นผีตาโขนด้วยเช่นกัน

4. ในประเพณีบุญหลวงได้มีการนำเอาศาสนพิธีหรือความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ การบริจาคทาน การปฏิบัติธรรม การฝึกทำใจให้สงบ กล่อมเกลาจิตใจบุคคลให้ปฏิบัติอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดี ประเพณีบุญหลวงนี้จึงเป็นกุศโลบายอันสำคัญที่ทำให้คนเข้าวัดทำบุญ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวอำเภอด่านซ้ายและนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อแสดงถึงความเป็นชาวพุทธที่ดี (พระทวีศักดิ์ นรินฺโท, 2557: 102-103)

รูปแบบการสืบสานประเพณีผีตาโขน

รูปแบบการสืบสานประเพณีผีตาโขน มี 2 รูปแบบ คือ การปฏิบัติตามรูปแบบเดิม และการประยุกต์และสร้างใหม่ 1) รูปแบบการสืบสานดั้งเดิมที่ชาวด่านซ้ายยึดถือและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ โดยศึกษาได้จากพิธีเบิกอุปคุตตามรูปแบบดั้งเดิมที่ชาวด่านซ้ายเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อในพระพุทธศาสนา และพิธีบายศรีเจ้าพ่อกวน เจ้าแม่นางเทียม ดังจะเห็นได้จากชาวด่านซ้ายมีรูปแบบความเชื่อในผีบรรพบุรุษ มีความเชื่อในสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ และมีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระธาตุศรีสองรักที่เป็นศูนย์รวมจิตใจและจุดศูนย์กลางของประเพณีและวัฒนธรรมโดยการเข้าทรงผ่านเจ้าพ่อกวน และ 2) การสืบสานโดยรูปแบบการประยุกต์และสร้างใหม่ ได้แก่ มีรูปแบบวัตถุประสงค์ของการจัดงานในแต่ละปี รูปแบบของพิธีการเปิดงานที่แตกต่างกันไป เช่น การเชิญผู้มีอำนาจภาครัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง มีการประชาสัมพันธ์งานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงกิจกรรมสำคัญภายในงานที่มักจะครอบคุมทั้งจังหวัดในแต่ละปี โดยเน้นการท่องเที่ยวเป็นหลัก สำหรับรูปแบบการประยุกต์และสร้างใหม่ พบว่ามีการสืบสานเป็นรูปแบบการสั่งตรงเชิงนโยบายจากรัฐให้ดำเนินการเพื่อสร้างกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในปี ทำให้รูปแบบของผีโขนมีการประยุกต์ให้สวยงามทันสมัยขึ้น มีการประดิษฐ์ประเพณีวัฒนธรรมด้านการแสดงออกให้มีความทันสมัย เช่น พิธีการเปิดงาน การจัดขบวนแห่ และการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนในของนักท่องเที่ยว เช่น การประกวดต่างๆ หรือการแสดงดนตรี เป็นต้น

ข้อค้นพบจากการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีผีตาโขนกับพระพระพุทธศาสนา พบว่า นอกจากแนวทางการสืบสานคติความเชื่อในประเพณีผีตาโขนว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่พวกเขาอนุรักษ์และสืบสานกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ โดยผ่านรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ประเพณีผีตาโขนดำรงอยู่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในชุมชน เพื่อให้ความร่มเย็นเป็นสุข และความกินดีอยู่ดีชุมชนโดยมีพระพุทธศาสนาเป็นแกนกลาง ยังสะท้อนรูปแบบการสืบสานประเพณีผีตาโขนตามแนวนโยบายของรัฐนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) เจ้าพ่อกวน ซึ่งมีบทบาทในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อที่สืบปฏิบัติต่อเนื่องกันมา 2) หน่วยงานของรัฐ มีบทบาทหลักในการกำหนดทิศทางและรูปแบบของงาน 3) กลุ่มชาวบ้าน และ 4) สถานศึกษา เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนที่มักจะปฏิบัติตามสองกลุ่มแรกเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลุ่มชาวบ้านและสถานศึกษาสามารถมีบทบาทเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนรูปแบบและกิจกรรมของงานผีตาโขนได้เช่นกัน

สรุป

งานบุญหลวงเป็นประเพณีพื้นบ้านของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เป็นงานทำบุญที่รวมเอาบุญประเพณีสองอย่างประจำเดือนต่าง ๆ ใน “ฮีตสิบสอง” ของภาคอีสาน ซึ่งได้รวม “บุญผะเหวด” หรือ“บุญพระเวสสันดร”

และบุญแห่บั้งไฟเพื่อขอฝน บุญพระเวสสันดรเป็นบุญที่จัดทำขึ้นเพื่อฟังเทศน์ เรื่องพระมาลัยหมื่นพระมาลัยแสน เทศน์สังกาสและเทศน์เรื่องพระเวสสันดรตามลำดับ โดยชาวด่านซ้ายมีความเชื่อว่าหากใครได้ฟังเทศน์ดังกล่าวจบในวันเดียวจะได้กุศลแรงอาจดลบันดาลให้ได้พบพระศรีอริยเมตไตรในชาติหน้า ซึ่งจะทำให้ประสบแต่ความสุข บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข และไม่มีเหตุเภทร้ายใดๆ เกิดขึ้น การละเล่นผีตาโขนนั้นชาวบ้านมีความเชื่อตามพุทธศาสนิกชนทั่วไป เชื่อว่าการได้ทำบุญตามประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมานั้นจะทำให้ได้รับผลบุญตอบสนอง เป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงคู่กับสังคมไทยต่อไป และเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นหลังหันมาสนใจกับงานประเพณีผีตาโขน ความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีผีตาโขนกับพระพุทธศาสนา โดยเห็นได้จากวัตถุประสงค์การจัดงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขนคือ การทำบุญผะเหวดหรือการเทศน์มหาชาติ การละเล่นผีตาโขนสืบเนื่องมาจากมีความเชื่อว่าผีตาโขนเป็นผีที่ตามมาส่งพระเวสสันดรเข้าเมือง เพราะผีเห็นความดีงามของพระเวสสันดร มีความรักและอาลัยในตัวพระเวสที่ได้ให้ความเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายในขณะที่ได้ประพฤติปฏิบัติขณะที่บำเพ็ญภาวนาที่เขาวงกต จึงได้ติดตามมาส่งพระเวสสันดรเมื่อเสด็จกลับเข้าพระนคร

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา สวนประดิษฐ์. (2533). *ผีตาโขน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย (Unpublished Master's thesis).* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กัญญา ลีลาลัย. (2544). *การค้นคว้าประวัติศาสตร์ชนชาติไท.* กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิวิถีทรรศน์.

จุลดิษฐ์ อุปฮาต. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนอาเภอด่านซ้าย : กรณีศึกษางานศิลปหัตถกรรมการประดิษฐ์หน้ากากผีตาโขน.* การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17 และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5.

ไทยโรจน์ พวงมณี. (2554). *การวิจัยการศึกษาอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขน ประเพณีผีขนน้ำและประเพณีแห่ต้นดอกไม้ : การออกแบบสร้างสรรค์ชุดการแสดงสำหรับการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเลย.* มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ธรรมาสน์ นิยมรัตน์จรูญ. (2553). *การออกแบบเรขศิลป์สำหรับงานประเพณีผีตาโขน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานฤมิตศิลป์คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระทวีศักดิ์ นรินฺโท. (2557). คติความเชื่อ ประเพณีเกี่ยวกับผีตาโขนของชาวอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. *วารสารธรรมทัศน์, 13(3),* 85-96.

_____. (2557). *คติความเชื่อประเพณีเกี่ยวกับผีตาโขนของชาวอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย.* ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2535). *พุทธศาสนากับปรัชญา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัตนา แสงสว่าง. (2552). *ห้องสมุดผู้สูงอายุ.* เลย: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ. (2544). *พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไทย.* กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์,

_____. (2544). *โครงการวิจัยเรื่องประเพณีสิบสองเดือน : พิธีกรรมที่เปลี่ยนไป.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษวิทยาสิรินธร.

สาร สาระทัศนานันท์. (2544). *ผีตาโขน.* เลย: รุ่งแสงการพิมพ์.

_____. (2534). *ตำนานพระธาตุศรีสองรัก*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์,.

อุดม บัวศรี. (2543). *ออนซอนอีสาน ชุดที่ 1.* ขอนแก่น: หจก. โรงพิมพคลังนานาวิทยา.

_____. (2540). *วัฒนธรรมอีสาน.* ขอนแก่น: ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.22

กลยุทธ์ทางธุรกิจสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุความสามารถในการแข่งขันกับโลก

Business Strategies for a Variety of Changes to Achieve Competitiveness with the World

ปรัชญาวีร์ มีเสมไกรสีหนาท[1]*

Prayawee Meesemkraiseehanart[1]*

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author:*

1. ปรัชญาวีร์ มีแสนไกรสีหนาท
โรงพยาบาลพยาไทย 2 กรุงเทพมหานคร
Prayawee Meesemkraiseehanart
Phyathai 2 Hospital, Bangkok, Thailand.

คำสำคัญ:
กลยุทธ์ทางธุรกิจ; การเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย; ความสามารถในการแข่งขัน

Keywords:
Business strategy; Various changes; competitiveness

Article history:
Received: 10/12/2023
Revised: 15/02/2024
Accepted: 20/03/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Meesemkraiseehanart, P. (2024). Business Strategies for a Variety of Changes to Achieve Competitiveness with the World, *Journal Dhamma for Life, 30*(1), 280-294.

ABSTRACT

The objective of the study was to understand how knowledge is shared in organizations, particularly the role of rewards and social units in knowledge transfer in a multicultural context in Dubai, UAE. In this study, we wanted to know how knowledge was shared and considered possible motivations and barriers to knowledge sharing in multicultural organizations. Method of study using quantitative methods. The population in this study included first-level managers in Dubai, United Arab Emirates, by email survey from October to December 2014. Variables in the study include knowledge sharing (y) and individual independent variables (xi) (financial rewards, social units, and cultural diversity) while controlling the impact of others: y= 60 +61*x1+62*x2+b3*x3+e; where b regression weights to minimize the sum of squared deviations and the residual error. Analyze data using descriptive statistics.

The results of the study found that: For the first research question, the null hypothesis is rejected, indicating a positive relationship between rewards for knowledge sharing and knowledge-sharing behavior in multicultural organizations. The second null hypothesis is not rejected, indicating there are not sufficient data to prefer the alternative hypothesis to the null hypothesis. The third null hypothesis is also not rejected, indicting there are not sufficient data to conclude there is a positive relationship between the cultural diversity of the organization and knowledge sharing within the organization. Findings also revealed a positive relationship between the combined effect of rewards, social units, and cultural diversity and knowledge sharing.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจว่าการแบ่งปันความรู้ในองค์กรเป็นอย่างไร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของรางวัลและหน่วยทางสังคมในการถ่ายทอดความรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยอยากตรวจสอบว่า มีการแบ่งปันความรู้อย่างไร และค้นหาแรงจูงใจที่เป็นไปได้ และอุปสรรคในการแบ่งปันความรู้ในองค์กรพหุวัฒนธรรมในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการออกแบบหน้าตัดใช้ในการวิจัยสำรวจทางสังคมศาสตร์ เครื่องมือสำรวจถูกจัดทำขึ้นพร้อมคำถามสำหรับแต่ละตัวแปร การวิจัยเป็นรางวัลหน่วยทางสังคมและความหลากหลาย ประชากรสำหรับการศึกษานี้คือระดับแรกในดูไบ การสุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษานี้ประกอบด้วย 83 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test การทดสอบทรงกลมของ Barrett และการวัดความเพียงพอของการสุ่มตัวอย่างการถดถอยเชิงเส้นหลายรายการ

ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาครั้งนี้สำรวจความสัมพันธ์และผลกระทบของรางวัลทางการเงิน หน่วยทางสังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมต่อการแบ่งปันความรู้ของทีมพหุวัฒนธรรม แบบจำลองการถดถอยหลายตัวต่อไปนี้ ถูกใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ขึ้นต่อกัน (การแบ่งปันความรู้แสดงโดย y) และตัวแปรอิสระแต่ละตัว (รางวัลทางการเงินหน่วยทางสังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมแสดงโดย xi) ในขณะที่ควบคุมผลกระทบของตัวแปรอื่น ๆ: y = 60 + b1 * x1 + b2 * x2 + b3 * x3 ÷ e โดยที่ b = น้ำหนักถดถอยเพื่อลดผลรวมของส่วนเบี่ยงเบนกำลังสอง และ e = ข้อผิดพลาดที่เหลือ สำหรับสมมติฐานที่เป็นโมฆะถูกปฏิเสธซึ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรางวัลสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในองค์กรพหุวัฒนธรรม สมมติฐานที่เป็นโมฆะที่สองไม่ถูกปฏิเสธเช่นกัน (เช่น ข้อมูลไม่ได้บ่งบอกถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมาชิกของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมและการแบ่งปันความรู้กับเพื่อนสมาชิกขององค์กร) สำหรับสมมติฐานที่เป็นโมฆะที่สามยังไม่ถูกปฏิเสธซึ่งบ่งชี้ว่ามีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสรุปได้ว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรและการแบ่งปันความรู้ภายในองค์กร ผลการวิจัยยังเผยให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผลรวมของรางวัลหน่วยทางสังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการแบ่งปันความรู้ การทำความเข้าใจปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในองค์กรพหุวัฒนธรรม และอุปสรรคและแรงจูงใจในการแบ่งปันความรู้จะช่วยในการออกแบบระบบการแบ่งปันความรู้ที่ดีขึ้นในบริบทนี้ ข้อแนะนำสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตของการศึกษาเพื่อรวมพนักงานของบริษัทข้ามชาติมากขึ้นภายในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กว้างขึ้นเสริมผลลัพธ์ด้วยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้จัดการระดับแรก และใช้เครื่องมืออื่นหรือแบบสอบถามการวิจัยในอนาคตยังสามารถตรวจสอบว่ารูปแบบความเป็นผู้นำส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรมอย่างไร

บทนำ

ในตลาดของโลกปัจจุบัน ความได้เปรียบทางการแข่งขันไม่ได้มาจากวิธีการผลิตและการส่งมอบที่มีประสิทธิภาพอีกต่อไป มันยังเกิดจากการใช้ประโยชน์จากความรู้อีกด้วย (Fey & Furu, 2014) ในเศรษฐกิจฐานความรู้นี้ทุกอุตสาหกรรมถือได้ว่าเป็นระดับโลกและทุกองค์กรที่ใช้ฐานความรู้ จากการสำรวจล่าสุดของผู้บริหารธุรกิจมีผู้ตอบแบบสอบถาม 69% รายงานแผนการใช้การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นเครื่องมือสำหรับการเติบโตในอนาคตที่กำลังจะมาถึง (Rigby D.,& Bilodeau, 2017) ตามมุมมองฐานความรู้ของบริษัท สินทรัพย์ และฐานความรู้สร้างมูลค่า ทำให้การจัดการความรู้ (KM) เป็นแหล่งความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Fey & Furu, 2014; Wang & Noe, 2016)

ในเศรษฐกิจโลก การจัดการความรู้ (KM) เกี่ยวข้องกับการจัดการข้ามวัฒนธรรม (Albescu, Puena. & Paraschiv, 2015) ภารกิจหลักในสภาพแวดล้อมนี้คือ การถ่ายโอนความรู้ข้ามขอบเขตและผ่านตัวกรองวัฒนธรรมหลากหลาย (Albescu et al., 2015) แท้จริงแล้วตามคำกล่าวของ Albescu และคณะ (2015) การจัดการข้ามวัฒนธรรมจะปรับปรุงการแบ่งปันความรู้ในวัฒนธรรมองค์กรข้ามชาติ จึงสามารถเป็นแหล่งของทั้งความรู้ขององค์กรและความสามารถหลัก อย่างไรก็ตาม การแบ่งปันความรู้ไม่ได้เป็นเพียงระบบการสื่อสารเท่านั้นแต่ยังเกี่ยวกับคนที่ใช้ระบบด้วย (Yaacob et al., 2017) ปัญหาทางจิตและพฤติกรรมหลายประการมีอิทธิพลต่อคนเหล่านี้และรับประกันการพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ (Kettinger, Li, Davis, & Kettinger, 2021; Yaacob et al., 2017)

การศึกษานี้เป็นการตรวจสอบบทบาทของวัฒนธรรม หน่วยทางสังคม (เช่น องค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ใหญ่กว่า) และการให้รางวัลด้วยการแบ่งปันความรู้ระหว่างผู้จัดการในดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) ดูไบเป็นศูนย์กลางที่สำคัญสำหรับธุรกิจระหว่างประเทศ อีกทั้งยังขาดแคลนทรัพยากรบุคคลจึงต้องอาศัยชาวต่างชาติผู้จัดการและพนักงานเพื่อตอบสนองความต้องการทรัพยากรมนุษย์ สร้างพนักงานที่มีความหลากหลายสูง (Al-Esia & Skok, 2020) ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้มีประโยชน์สำหรับผู้จัดการทีมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเชิงบวกโดยการปรับปรุงความเข้าใจของเราเกี่ยวกับการแบ่งปันความรู้ข้ามวัฒนธรรม และโดยการช่วยในการพัฒนาเครื่องมือการแบ่งปันความรู้ที่คำนึงถึงการสร้างวัฒนธรรมของทีม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

วรรณกรรมที่กำหนดแนวความคิดความรู้ว่าเรียบง่ายหรือซับซ้อน (โดยปริยายหรือชัดเจนทั้งสองอย่าง) และเป็นอิสระหรือเป็นระบบ ประเภทของความรู้ส่งผลต่อปริมาณข้อมูลที่จำเป็นในการอธิบายและความพยายามที่จำเป็นในการถ่ายโอนความรู้ที่สมบูรณ์และเป็นระบบเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในการถ่ายโอน (Liu, 2016) นอกจากประเภทของความรู้แล้ววัฒนธรรมของชาติยังมีบทบาทในการกำหนดประสิทธิภาพของการถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กรอีกด้วย Liu (2016) ได้อธิบายสี่มิติของวัฒนธรรมที่เชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการแบ่งปันความรู้

ระยะห่างของอำนาจ ปัจเจกนิยม/ภาพรวม การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน และความเป็นชาย/หญิง เนื่องจากวัฒนธรรมประจำชาติทำหน้าที่เป็นบริบทสำหรับการแบ่งปันความรู้ นักวิจัยจึงต้องมีความเข้าใจมากขึ้นว่าวัฒนธรรมส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ในองค์กรที่มีสมาชิกจากหลายวัฒนธรรมระดับชาติอย่างไร

นอกเหนือจากมิติทางวัฒนธรรมแล้ว ทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้ในการสำรวจ KM ในองค์กรพหุวัฒนธรรมคือทฤษฎีมุมมองตามความรู้และทฤษฎีหน่วยงาน ตามมุมมองบนฐานความรู้ของบริษัท มูลค่าถูกสร้างขึ้นจากสินทรัพย์บนฐานความรู้ที่จับต้องไม่ได้ (Fey & Furu, 2014: Sveiby, 2007) และเพิ่มมูลค่าในแต่ละครั้งที่มีการถ่ายโอนความรู้ (Sveiby, 2013) การสร้างและแบ่งปันความรู้นี้ไปสู่ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ซึ่งปรับปรุงตำแหน่งทางการตลาดของบริษัทและรูปแบบสำหรับการเปลี่ยนแปลงองค์กร (Fey & Furu, 2014) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้นี้สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและรักษาสมรรถนะที่เหนือกว่า (Almahamid, Awwad. & McAdams, 2016; Sheng & Hartono, 2021: Yaacob et al. ฝ่ายบริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้และแบ่งปันภายในองค์กร หน่วยงาน สามารถอธิบายได้ว่า ระบบค่าตอบแทนสำหรับผู้จัดการถูกนำมาใช้เพื่อจัดความสนใจของผู้จัดการกับผลประโยชน์ขององค์กรอย่างไร ทฤษฎีเอเจนซี่มุ่งเน้นไปที่วิธีการเขียนสัญญาระหว่างฝ่ายที่มีความขัดแย้งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Fey & Furn, 2014) เนื่องจากผู้คนสนใจในตัวเอง พวกเขาจึงมีผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทฤษฎีเอเจนซี่สามารถนำไปใช้ในวงกว้างมากขึ้นเพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของเอเจนซี่หลักใดๆ การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่ CEO ในฐานะผู้บริหารและผู้จัดการระดับแรกในฐานะตัวแทน ตามทฤษฎีเอเจนซี่ตัวแทนคือนักแสดงที่มีเหตุผลซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากผลประโยชน์ของตนเอง เมื่อนำไปใช้กับการศึกษาของผู้วิจัย เนื่องจากค่าตอบแทนเป็นหนึ่งในตัวแปรอิสระของผู้วิจัยที่มีอิทธิพลหรืออธิบายตัวแปรตามของการแบ่งปันความรู้

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อทำความเข้าใจวิธีการแบ่งปันความรู้ในองค์กร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของรางวัลและหน่วยทางสังคมในการถ่ายทอดความรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่ามีการแบ่งปันความรู้อย่างไรและค้นหาแรงจูงใจที่เป็นไปได้และอุปสรรคในการแบ่งปันความรู้ในองค์กรพหุวัฒนธรรมในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

สมมติฐานการการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจความสัมพันธ์และผลกระทบของผลตอบแทนทางการเงิน หน่วยทางสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการแบ่งปันความรู้ในทีมพหุวัฒนธรรม แบบจำลองการถดถอยพหุคูณต่อไปนี้ใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (การแบ่งปันความรู้ แสดงด้วย y) และตัวแปรอิสระแต่ละตัว (รางวัลทางการเงิน หน่วยทางสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม แสดงโดย Xi) ในขณะที่ควบคุมผลกระทบของตัวแปรอื่นๆ ตามสูตร

$$y = b0 + b1*x1 + b2*x2 + b3*x3 + e$$

โดยที่ b = การถดถอยบนตุ้มน้ำหนักเพื่อลดผลรวมของการเบี่ยงเบนกำลังสอง และ e = ข้อผิดพลาดตกค้าง.

คำถามและสมมติฐานการวิจัยต่อไปนี้ได้รับการพัฒนาเพื่อพิจารณาว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือไม่:

1. อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมทำร้ายความรู้ในทีมหลากวัฒนธรรมเป็นเท่าใด?

*H*11: มีความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมพหุวัฒนธรรม

*H*01: ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมข้ามชาติ

2. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกระดับผู้จัดการในหน่วยสังคมภายนอกองค์กร เช่น ครอบครัว ศาสนา หรือชมรม กับพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้เป็นอย่างไร?

*H*12: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างหน่วยสังคมสมาชิกของผู้จัดการและความรู้กับเพื่อนสมาชิก

*H*02: ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมและการแบ่งปันความรู้

3. การเปลี่ยนทิศทางทางวัฒนธรรมมากขึ้นจะส่งเสริมการแบ่งปันความรู้หรือไม่?

*H*13: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรและการแบ่งปันความรู้

*H*03: ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรและการให้ความรู้

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้จัดการระดับหนึ่งในดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ การสุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่น่าจะเป็น ในการสุ่มตัวอย่างที่ไม่น่าจะเป็น หน่วยไม่จำเป็นต้องสุ่มตัวอย่างเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประชากร แต่เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น (Uprichard, 2019) การศึกษานี้ใช้การสุ่มตัวอย่างที่ไม่น่าจะเป็นไปได้เนื่องจากไม่มีรายชื่อประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น จึงไม่ทราบความน่าจะเป็นที่แต่ละหน่วยจะรวมไว้ในกลุ่มตัวอย่าง และไม่สามารถรับประกันได้ว่าแต่ละหน่วยของประชากรจะมีความน่าจะเป็นเท่ากันที่จะถูกรวมไว้ในกลุ่มตัวอย่าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

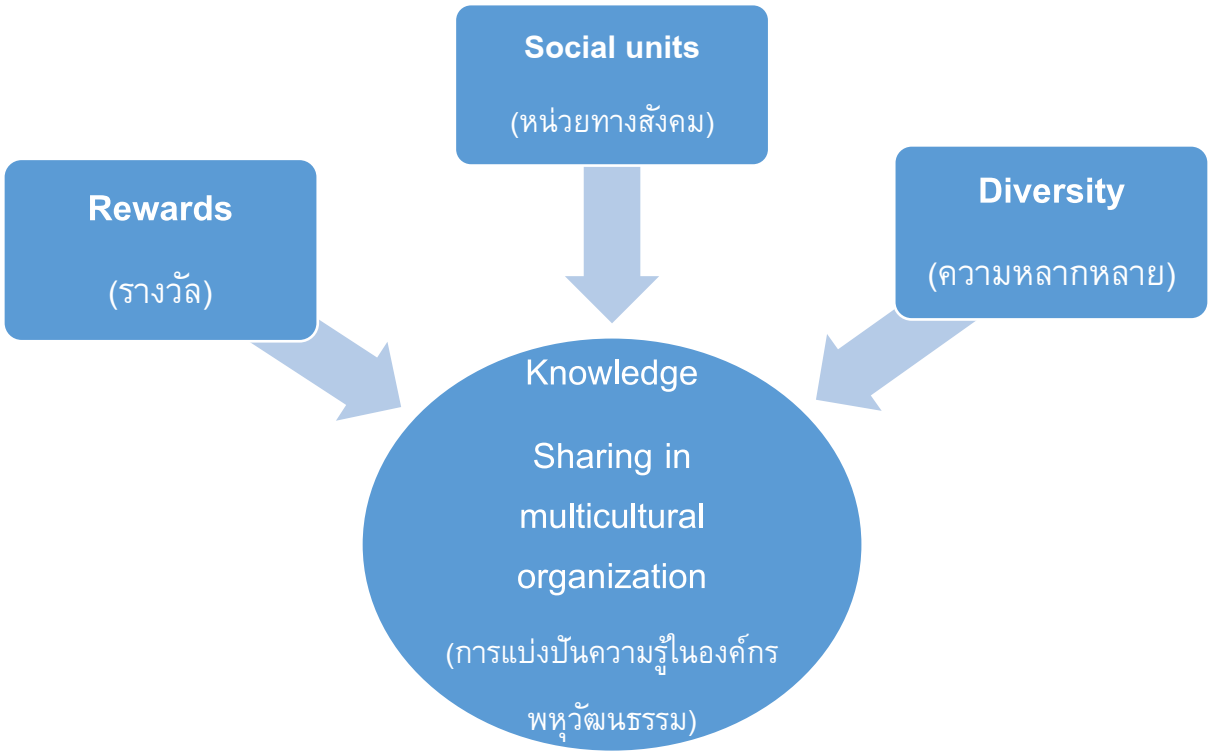
ผู้วิจัยระบุและคัดเลือกผู้จัดการระดับแรกในดูไบเพื่อการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการสาธารณะ จากนั้นพวกเขาจะถูกติดต่อทางโทรศัพท์หรืออีเมล และส่งจดหมายเชิญให้เข้าร่วมการสำรวจ จากนั้นผู้วิจัยจะแฟกซ์หรือส่งอีเมลแบบฟอร์มยินยอมและเครื่องมือสำรวจไปยังผู้ที่แสดงความสนใจในการเป็นผู้เข้าร่วมงานวิจัย

แบบสำรวจทางอีเมลเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยนี้ เนื่องจากมีความสามารถในการเข้าถึงและมีข้อผิดพลาดในการให้น้ำหนักเล็กน้อย (Frankfort-Nachmias & Nachmias, 2014) นอกจากนี้ยังเหมาะสมเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสามารถแจกแจงได้ อ่านออกเขียนได้ และจะให้ความร่วมมือ แบบสอบถามที่เป็นลายลักษณ์อักษรสามารถแปลเป็นภาษาแม่ของผู้เข้าร่วมได้ ซึ่งสามารถเขียนคำตอบเป็นภาษาใดก็ได้ เนื่องจากการศึกษานี้ดำเนินการในต่างประเทศ แบบสอบถามที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ส่งทางแฟกซ์หรืออีเมลทำให้การศึกษาเป็นไปได้มากขึ้น ข้อเสีย ได้แก่ อัตราการตอบสนองต่ำ ไม่สามารถถามคำถามเพื่อซักถามได้ และไม่ได้

3. วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณแบบภาคตัดขวางใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจสังคมศาสตร์ การออกแบบหน้าตัดจะสำรวจตัวอย่างแบบสุ่มและระบุรูปแบบระหว่างตัวแปร (Frankfort-Nachmias & Nachmias, 2014) จากการออกแบบนี้ การสำรวจเสร็จสมบูรณ์โดยผู้ตอบแบบสอบถามเพียงรายเดียวในเวลาเดียว วิธีการนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงประจักษ์ที่พบบ่อยที่สุดในสาขาสังคมศาสตร์ (Rindfleisch, Malter, Ganesan. & Moorman. 2014)

ตัวแปรอิสระสำหรับการศึกษานี้คือ ผลตอบแทนทางการเงิน การเป็นสมาชิกในหน่วยสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตัวแปรตามคือการแบ่งปันความรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสำรวจได้เตรียมคำถามสำหรับตัวแปรวิจัยแต่ละตัว ดังแสดงในรูปที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำหรับ Windows ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายกลุ่มประชากรตัวอย่างและตัวแปรการวิจัย คำนวณเปอร์เซ็นต์ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แผนภาพที่ 1 ตัวแปรการวิจัย

4. ขอบเขตและข้อจำกัด

ขอบเขตของการศึกษานี้ มุ่งเน้นไปที่งานผู้จัดการระดับแรกในดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ การกระจายข้อมูลไปยังผู้จัดการรายอื่นหรือประเทศอื่นๆ อาจไม่รับประกัน ยูเออีได้รับเลือกให้เป็นสถานที่เนื่องจากความหลากหลายของผู้จัดการที่ทำงานในประเทศและองค์กรข้ามชาติที่มีอยู่มากมาย และข้อจำกัดของการศึกษานี้คือความลำเอียงของวิธีการทั่วไป การมีส่วนร่วม และความเป็นไปได้ของการไม่ตอบสนองเป็นรายบุคคลหรือเฉพาะรายการ

ผลการวิจัย

มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 83 คน ในการศึกษานี้มี 2 คนถูกลบออกเนื่องจากคำตอบที่ไม่สมบูรณ์ และเนื่องจากพวกเขาไม่ได้ระบุว่าพวกเขาเป็นผู้จัดการระดับแรก ผู้เข้าร่วมเพิ่มเติมอีกสองคนถูกตัดสิทธิ์เนื่องจากองค์กรของพวกเขามีเพียงภาษาเดียวที่พูดและมีเพียงสัญชาติเดียวเท่านั้นที่เป็นตัวแทน ดังนั้นองค์กรของพวกเขาจึงไม่ถือว่ามีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นชาย (53, 67%) และส่วนใหญ่มาจากอินเดีย (63, 80%) ภาษาแรกสำหรับผู้เข้าร่วมจำนวนมากคือภาษาฮินดี (25, 32%), อังกฤษ (16.20%) หรือมาลายาลัม (15, 19%) ผู้เข้าร่วมทั้งหมดเป็นผู้จัดการระดับแรก และมีผู้เข้าร่วมเพียงสี่คน (5%) เท่านั้นที่มีสมาชิกในครอบครัวทำงานในบริษัทเดียวกัน อายุของผู้เข้าร่วมอยู่ระหว่าง 21 ถึง 55 ปี (M= 31.39, SD = 7.69)

*H1*1: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย

*H0*1: ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับความรู้

การแบ่งปันและพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมข้ามชาติ

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรางวัลสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในองค์กรพหุวัฒนธรรม

H12: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมาชิกของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมและการแบ่งปันความรู้กับเพื่อนสมาชิก

H02: ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดการ การเป็นสมาชิกในหน่วยทางสังคมและการแบ่งปันความรู้

ผลการวิจัย ชี้ว่าข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมาชิกภาพของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมและการแบ่งปันความรู้กับเพื่อนสมาชิกในหน่วยทางสังคมขององค์กร

H13: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรและการแบ่งปันความรู้

H03: ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรกับการแบ่งปันความรู้

ผลการวิจัย ไม่ได้ระบุข้อมูลเพียงพอที่จะระบุว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรและการแบ่งปันความรู้

อภิปรายผล

ข้อมูลจากคำตอบที่ครบถ้วนแล้ว 83 รายการให้ข้อมูลเชิงลึกที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในองค์กรพหุวัฒนธรรมผ่านมุมมองบนฐานความรู้และทฤษฎีเอเจนซี่ ในส่วนนี้ ฉันอภิปรายว่าผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลตอบคำถามการวิจัยสามข้ออย่างไร และผลลัพธ์สนับสนุน ขัดแย้ง หรือเพิ่มความรู้ในวรรณกรรมการจัดการความรู้ที่มีอยู่อย่างไร

เพื่อตรวจสอบคำถามการวิจัยที่ 1 ถึง 3 ได้มีการดำเนินการการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณเพื่อประเมินว่ารางวัล หน่วยทางสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมทำนายการแบ่งปันความรู้หรือไม่ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้จัดการระดับหนึ่งในดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ การสำรวจนี้จัดทำทางอีเมลตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2563 ในลักษณะเดียวกับการทดสอบนำร่อง มีการส่งคำเชิญไปแล้วทั้งหมด 370 ฉบับ และมีการส่งคืนคำตอบที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว 83 รายการของ 109 คน โดย 2 คนถูกคัดออกเนื่องจากไม่สมบูรณ์หรือเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ระบุว่าตนเป็นผู้จัดการระดับแรก และอีก 2 คนถูกคัดออกเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้อยู่ในองค์กรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเหลือขนาดตัวอย่างสุดท้ายไว้ที่ 79 คน และอัตราการตอบกลับเท่ากับ 21%

คำถามวิจัยที่ 1. อะไรคือความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม?

คำตอบ คือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีความคาดหวังระบุว่า ความตั้งใจที่จะดำเนินการใด ๆ จะได้รับอิทธิพลจากแนวโน้มของผลลัพธ์นั้น ๆ ในระดับหนึ่ง (Vroom, 1964) ยิ่งบุคคลเชื่อมโยงผลลัพธ์ที่ยืนยันกับโฉนดมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะยิ่งมีแนวโน้มที่จะทำโฉนดมากขึ้นเท่านั้น ในการศึกษานี้ผลลัพธ์ที่ยืนยันจะเป็นรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้

สรุปได้ว่า มีผลลัพธ์ที่ไม่สอดคล้องกัน และจำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรส่วนบุคคลและบริบทเป็นสื่อกลางในความสัมพันธ์ระหว่างการแบ่งปันความรู้และรางวัลหรือไม่ ผลการศึกษานี้ให้การสนับสนุนการศึกษาที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการแบ่งปันความรู้และผลตอบแทนมากขึ้น การค้นพบนี้สอดคล้องกับการค้นพบของ Fey และ Furu (2014) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ของการจ่ายเงินจูงใจ ผลการดำเนินงานโดยรวมของบริษัทข้ามชาติและพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ของแต่ละบุคคล (Bock & Kim, 2008) ในทำนองเดียวกัน Gupta และคณะ (2018) ระบุความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างรางวัลที่คาดหวังและการแบ่งปันความรู้ และการมีส่วนร่วมที่คาดหวังต่อองค์กร Gupta และคณะ (การศึกษาในปี 2012 สรุปว่าความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้นที่คาดหวังนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการแบ่งปันความรู้ การศึกษาของ Jahani และคณะ (2017) ยังระบุด้วยว่าระบบการให้รางวัลจากภายในผสมผสานกับความเป็นผู้นำในการให้คำปรึกษา ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้

Jiacheng และคณะ (2016) ยังพบว่ารางวัลมีผลโดยตรงเพียงเล็กน้อยต่อการแบ่งปันความรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบของการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากนี้ การศึกษาของ Jiacheng และคณะ (2016) ซึ่งดำเนินการใน Chinna และสหรัฐอเมริกา พบว่าการให้รางวัลมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการแบ่งปันความรู้และการระบุตัวตนทางอ้อม Liu และ Fang (2016) มีผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันในไต้หวัน โดยระบุว่ารางวัลไม่เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ การศึกษาการแบ่งปันองค์ความรู้ในอิหร่าน ปากีสถาน และคูเวตยังพบว่ารางวัลขององค์กรไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมหรือทัศนคติในการแบ่งปันความรู้อย่างมีนัยสำคัญ (Salim et al., 2017; Seba et al., 2018) การศึกษาในปัจจุบันไม่ได้ประเมินผลกระทบของรางวัลต่อทัศนคติของพนักงานต่อการแบ่งปันความรู้ โดยมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมการแบ่งปันความรู้แทน นอกจากนี้ การศึกษาก่อนหน้านี้ไม่ได้ตรวจสอบภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วม

คำถามวิจัยที่ 2 ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมภายนอกองค์กร เช่น ครอบครัว ศาสนา หรือชมรม กับพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ของพวกเขาเป็นอย่างไร?

คำถามการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภาพของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมภายนอกองค์กร เช่น ครอบครัว ศาสนาหรือชมรมและพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ จากข้อมูล พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมกับการแบ่งปันความรู้กับสมาชิกกลุ่มด้านล่าง การค้นพบนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาส่วนใหญ่ในวรรณคดี ตาม Dickinger และ Stangl (2019) VIF ที่มากกว่า 10 จะบ่งชี้ว่าตัวทำนายมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับตัวทำนายอื่น นอกจากนี้ แนะนำให้ใช้สถิติความทนทาน (I/V IF) ที่สูงกว่า 3 (Dickinger & Stangl, 2019) จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ หน่วยทางสังคม (p=.237) ไม่ใช่ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ

จากข้อมูลของ Weir และ Hutchings (2011) การแบ่งปันความรู้ในองค์กรอาหรับมีความซับซ้อนมากกว่าวัฒนธรรมอื่น ๆ เนื่องจากธรรมชาติของสังคมเป็นเครือข่าย Weir และ Hutchings (2011) แนะนำว่าชาวอาหรับไม่เปลี่ยนความรู้โดยปริยายมากนัก เนื่องจากความรู้ส่วนใหญ่ของพวกเขาออกมาในเครือข่ายเสมือนจริง และการทำงานและชีวิตส่วนตัวไม่ได้แยกจากกันเหมือนในสังคมอื่น กิจกรรมทางธุรกิจทั้งหมดหมุนรอบเครือข่ายโซเชียลเหล่านี้ และเป็นที่แบ่งปันความรู้ (Weir & Hutchings, 2011)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภาพในหน่วยทางสังคมกับการแบ่งปันความรู้ในองค์กร อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมอาหรับหรือแนวทางการบริหารจัดการ หรือเพราะการแบ่งปันความรู้ของชาวอาหรับมีความซับซ้อนมากกว่าที่ Weir และ Hutchings (2011) จินตนาการไว้ จำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมกับตัวแปรอื่น ๆ และในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อพิจารณาว่ามีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยทางสังคมและการแบ่งปันความรู้หรือไม่

คำถามวิจัยที่ 3 ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มากขึ้นส่งเสริมพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้หรือไม่?

คำถามการวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มากขึ้นส่งเสริมพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้หรือไม่ จากผลการวิจัยพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรกับการแบ่งปันความรู้ภายในองค์กร จากข้อมูลของ Dickinger และ Stangi (2019), VIF ที่มากกว่า 10 จะบ่งชี้ว่าตัวทำนายมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับตัวทำนายอื่น นอกจากนี้ แนะนำให้ใช้สถิติความทนทาน (I/VIF) ที่สูงกว่า .3 (Dickinger & Stangl, 2019) ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (p=.190) ไม่ใช่ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ

จากผลลัพธ์ มีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสรุปว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมขององค์กรและการแบ่งปันความรู้ในองค์กร การศึกษาส่วนใหญ่เน้นบทบาทของลักษณะทางวัฒนธรรมต่อพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ของพนักงานในองค์กร การศึกษาส่วนใหญ่สรุปว่าการแบ่งปันความรู้ของพนักงานจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่พวกเขามา จากการศึกษาของ Horak (2016) พบว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ ด้วยเหตุนี้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงไม่ส่งเสริมพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ มีเพียงงานวิจัยบางชิ้นเท่านั้นที่ชี้ให้เห็นว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมส่งเสริมการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ จากการค้นพบของ Skok และ Tahir (2016) ความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคต่อการแบ่งปันความรู้ในองค์กรอาหรับ ในการศึกษาการแบ่งปันความรู้ในบริษัทก่อสร้างแห่งหนึ่งในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ พวกเขาสรุปว่าวัฒนธรรมอาหรับไม่สนับสนุนการแบ่งปันความรู้ เนื่องจากการพึ่งพาวัฒนธรรมในการสื่อสารด้วยวาจา และแนวโน้มของชาวอาหรับต่อการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว (Skok & Tahir, 2016) Skok และ Tahir (2016) ยังพบว่าแรงงานที่หลากหลายในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เป็นอุปสรรคต่อการแบ่งปันความรู้ เนื่องจากแรงงานต่างชาติไม่เต็มใจที่จะแบ่งปันความรู้เนื่องจากสัญญาระยะสั้น I และขาดความไว้วางใจ นักวิจัยคนอื่นๆ แนะนำว่าองค์กรอาหรับไม่แบ่งปันข้อมูลเนื่องจาก "ความไม่รู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการโมเด็ม" (Sidani & Thornberry, 2015: 46)

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางวัฒนธรรมหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับการแบ่งปันความรู้ ความแตกต่างในการค้นพบจาก Skok และ Thair (2010) อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมองค์กรของบริษัทที่พวกเขาศึกษา ควรสังเกตว่าในการศึกษาของ Skok และ Thair (2016) ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มาจากประเทศที่ไม่ใช่อาหรับ แต่พวกเขาได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการแบ่งปันความรู้ใน "โลกอาหรับ" การศึกษาครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากบริษัทและอุตสาหกรรมที่หลากหลาย และรวบรวมข้อมูลไม่เพียงแต่เกี่ยวกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการแบ่งปันความรู้ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยบริบทระดับชาติ ในขณะที่ Rivera-Vazquez และคณะ (2015) สรุปว่าความเต็มใจที่จะแบ่งปันความรู้ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของชาติ และยังระบุด้วยว่าวัฒนธรรมองค์กรสามารถใช้เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางวัฒนธรรมต่อการแบ่งปันความรู้ได้ ผู้จัดการหลากวัฒนธรรมสามารถใช้บทบาทของตนเพื่อก้าวไปไกลกว่าการแลกเปลี่ยนทางสังคมแบบดั้งเดิมระหว่างผู้จัดการและพนักงาน และใช้วัฒนธรรมองค์กรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ ตามข้อมูลของ Albescu และคณะ (2015) การจัดการระหว่างวัฒนธรรมเป็นกุญแจสำคัญในการสนับสนุนการจัดการความรู้ทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้

ทีมงานหลากวัฒนธรรมประสบความสำเร็จในการส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้าหลากวัฒนธรรม เทคโนโลยีเช่นเว็บ 2.0 โซเชียลมีเดีย กระดานสนทนา และซอฟต์แวร์โอเพ่นซอร์สสามารถใช้เพื่อเอาชนะอุปสรรคในการแบ่งปันความรู้ (Barker, 2021; Han et al., 2023) ยังพบว่าระดับการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในองค์กรมีผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ องค์กรควรเลือกสื่อสำหรับการแบ่งปันความรู้โดยพิจารณาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา (Klitmoller & Lauring. 2019) และปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ (Liu & Rau, 2020) Liu และ Rau (2020) พบว่าเมื่อแบ่งปันกับสมาชิกนอกกลุ่ม พนักงานที่พึ่งพาซึ่งกันและกันจะมีการรับรู้ความสามารถในตนเองสูงกว่า และเปิดกว้างในการแบ่งปันความรู้เมื่อใช้ซอฟต์แวร์โอเพ่นซอร์ส (เช่น Wikipedia) มากกว่าเมื่อใช้คำถามและ- ฟอรัมคำตอบ (Liu & Rau, 2020) อย่างไรก็ตาม เมื่อแบ่งปันกับสมาชิกในกลุ่มก็ไม่แตกต่างกัน (Liu & Rau. 2020) วิธีการเหล่านี้ยังได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อได้รับการดูแลโดยผู้เชี่ยวชาญเชิงรุกที่รับรองว่ามีความรู้ใหม่ๆ สร้างและแบ่งปัน (Barker, 2021) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยอื่น ๆ พบว่าระดับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละบุคคลไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการแบ่งปันความรู้ (Bock & Kim, 2008)

นักวิจัยก่อนหน้านี้ได้ตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ในองค์กรต่าง ๆ และบริบทระดับชาติ ตัวแปรบางตัวที่ได้รับการศึกษา ได้แก่ ทัศนคติ ความตั้งใจ และพฤติกรรมของพนักงาน ได้แก่ แรงจูงใจ: อุปสรรค (รวมถึงอุปสรรคทางวัฒนธรรม) และปัจจัยสนับสนุน การศึกษาก่อนหน้านี้ยังมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบของวัฒนธรรมต่อการแบ่งปันความรู้ (Jiacheng et al.. 2010; Li u. 2016; Weir & Hutchings. 2011; Wilkesmann et al., 2021) งานวิจัยบางชิ้นให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและผลกระทบต่อการแบ่งปันความรู้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาเหล่านี้ดำเนินการในประเทศเดียวหรืออุตสาหกรรมเดียวเท่านั้น (Lauring & Selmer, J., 2018) วรรณกรรมที่มีอยู่ให้ผลลัพธ์ที่สรุปไม่ได้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ การศึกษาครั้งนี้เพื่อสำรวจความสัมพันธ์และผลกระทบของผลตอบแทนทางการเงิน หน่วยทางสังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการแบ่งปันความรู้ในทีมพหุวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินเท่านั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการแบ่งปันความรู้ในทีมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Fey และ Furu (2014) ซึ่งสรุปว่าให้รางวัลแก่การแบ่งปันความรู้ที่ได้รับผลกระทบเชิงบวก และกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นทัศนคติต่อสิ่งจูงใจและการรับรู้สิ่งจูงใจขององค์กร (Wu & Zhu. 2018) ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ อย่างไรก็ตามการค้นพบนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ไม่พบความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างรางวัลและการแบ่งปันความรู้ (Bock & Kim, 2008. Gupta et al., 2018; Kumar & Rose, 2018; Wu & Zhu, 2018) นอกจากนี้ โครงสร้างองค์กรยังส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้อีกด้วย Pierce (2018) พบว่า ผู้จัดการในบริษัทบูรณาการในแนวดิ่งมีแรงจูงใจที่ขัดแย้งกันในการแบ่งปันความรู้และเลือกที่จะแบ่งปันสำหรับเกมส่วนตัว หลายองค์กรในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ได้ริเริ่มโครงการแบ่งปันความรู้ เนื่องจากความสำคัญของการแบ่งปันความรู้ค่อยๆ ได้รับการยอมรับ (Muhammad Siddique, 2018) อย่างไรก็ตาม มีช่องว่างในวรรณกรรมเกี่ยวกับการแบ่งปันความรู้ในองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะในบริบทของตะวันออกกลาง ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้มีส่วนช่วยให้ข้อมูลใหม่แก่งานวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแบ่งปันความรู้ในทีมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สรุป

มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 83 คนในการศึกษานี้ จากนั้นมี 2 คนถูกลบออกเนื่องจากคำตอบไม่สมบูรณ์และไม่ระบุตำแหน่งเป็นผู้จัดการระดับแรกเพิ่มเติมอีก 2 คนถูกตัดสิทธิ์เนื่องจากองค์กรของพวกเขามีภาษาและสัญชาติเดียวกัน ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นชาย (53, 67%) และมาจากอินเดีย (63, 80%) ภาษาแรกสำหรับผู้เข้าร่วมมีภาษาฮินดี (25, 32%), อังกฤษ (16.20%) และมาลายาลัม (15, 19%) ผู้เข้าร่วมทั้งหมดเป็นผู้จัดการระดับแรกและมีเพียงสี่คน (5%) เท่านั้นที่มีสมาชิกในครอบครัวทำงานในบริษัทเดียวกัน อายุของผู้เข้าร่วมอยู่ระหว่าง 21 ถึง 55 ปี (M= 31.39, SD = 7.69) การวิจัยได้ดำเนินการการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณเพื่อตรวจสอบคำถาม 1-3 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลทางการเงินสำหรับการแบ่งปันความรู้และพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลลัพธ์พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรางวัลทางการเงินและพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ในทีมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม มีผลการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกัน และจำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรส่วนบุคคลและบริบทเป็นสื่อกลางในความสัมพันธ์ระหว่างการแบ่งปันความรู้และรางวัลหรือไม่ แนวโน้มของการแบ่งปันความรู้มีผลต่อการสนับสนุนการศึกษาที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการแบ่งปันความรู้และผลตอบแทนมากขึ้น สำหรับคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของผู้จัดการในหน่วยทางสังคมกับการแบ่งปันความรู้ในองค์กร พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสมาชิกและการแบ่งปันความรู้ ในทางเชิงวิจัย ความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่ได้เป็นตัวส่งเสริมพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ และการศึกษามักเน้นการศึกษาบทบาทของวัฒนธรรมต่อพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ของบุคลากรในองค์กร ดังนั้น การศึกษาเหล่านี้นำเสนอข้อมูลที่สำคัญในการเข้าใจและพัฒนาการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ในองค์กรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม

ข้อเสนอแนะ

นอกเหนือจากแบบสอบถามแบบสำรวจแล้ว ผู้วิจัยสามารถทำการสัมภาษณ์เชิงปรากฏการณ์วิทยาอย่างกว้างขวางเพื่อให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยอิงตามการรับรู้ และอื่นๆ อีกมากมาย ประสบการณ์ของผู้จัดการระดับแรก ผู้วิจัยยังสามารถใช้เครื่องมืออื่นนอกเหนือจากแบบสอบถามแบบสำรวจสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างพร้อมคำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอาจถูกนำมาใช้เพื่อกระตุ้นการตอบสนองที่มีความหมายและความหมายใหม่ในหัวข้อที่จะเกิดขึ้น สำหรับการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยในครั้งต่อไปยังสามารถรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับรางวัลทางการเงิน ปัจจัยทางสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

Albescu, Puena. & Paraschiv, D. (2015). Cross-cultural knowledge management. *Informatica Economica, 13(4),* 39-50 Retrieved from http://revistaie ase ro

Al-Esia, Z., & Skok, W. (2020). Arab knowledge sharing in a multicultural workforce A dual case study in the UAE. *Arab Journal of Business Management Review. 4(4)* 1-10 doi: 10.4172/2223-5833-kw.10005

Almahamid, Awwad. & McAdams, AC. (2016). Effects of organizational agility and knowledge sharing on competitive advantage An empirical study in Jordan. *International Journal of Management. 27(3),* 387-404 Retrieved from http://www.internationaljournalofmanagement.co.uk/

Barker, R. (2021). Management of knowledge creation and sharing to create virtual knowledge-sharing communities A tracking study. *Journal of Knowledge Management, 19(2),* 334-350 doi10.1108/1KM-06-2014-0229

Bock, G. W. & Kim, Y G. (2008). Breaking the myths of rewards An exploratory study of attitudes about knowledge sharing. *Information Resources Management Journal, 15(2),* 14-21. Retrieved from http://www.igi-global.com/

Dickinger. A. & Stangl. B. (2013). Website performance and behavioral consequences A formative measurement approach. *Journal of Business Research. 66,* 771-777 doi:10.1016/j.jbusres 2011.09 017

Fey & Furu, P. (2014). Top management incentive compensation and knowledge sharing in multinational corporations. *Strategic Management Journal, 29(12).* 1301-1323. doi: 10.1002/smj712

Frankfort-Nachmias, C., & Nachmias, D. (2008). *Research methods in the social sciences*. (7th ed.). New York, NY: Worth.

Gupta B. Joshi, S. & Agarwal, M. (2012). The effect of expected benefit and perceived cost on employee's knowledge sharing behavior A study of IT employees in India. *Organizations and Markets in Emerging Economies, 3(1), 8*-19. Retrieved from http://www.vu lt/en/research/publishing/journals

Han, X. Zhou, Q. & Yang, J. (2023). A technical mode for sharing and utilizing open educational resources in Chinese universities. *Knowledge Management & E Learning An International Journal (KM&EL), 3(3),* 356–374. Retrieved from http://www.hku.hk/

Horak, S. (2016). Does the individual's culture play a role in the value perception of members of small multinational teams?. *Business & Economics Journal.* 1-7. Retrieved from http://www.astonjournals.com

Jahani, S. Ramayah, TT, & Effendi, A. (2011). Is reward system and leadership important in knowledge sharing among academics? *American Journal of Economics & Business Administration, 3(1),* 87-94. Retrieved from http://www.scipub.org

Jiasheng W. Lu, L. & Francesco, CA. (2010). A cognitive model of intra- organizational knowledge-sharing motivations in the view of cross-culture. *International Journal of Information Management, 30(3),* 220-230 do 10.1016/ infomgt 2009.08.007

Kettinger, W.J., Li, Y., Davis, J. M., & Kettinger, L. (2017). The roles of psychological climate, information management capabilities, and IT support on knowledge- sharing An MOA perspective. *European Journal of Information Systems, 24(1).* 59-75. doi:10.1057/ejis. 2013.25

Lauring, J. & Selmer, J. (2018). Multicultural organizations Does a positive diversity climate promote performance?. *European Management Review, 8(2),* 81-93. doi: 10.1111/j.1740-4762-2011.01011x

Liu, J. (2016). Culture and knowledge transfer: Theoretical considerations. *Journal of Service Science and Management. 3(1).* 159-164. Doi: 10.4236/jssm.2010.31020

Liu, W., & Fang, C. (2016). The effect of different motivation factors on knowledge sharing willingness and behavior. *Social Behavior and Personality 38(6),* 753-758 doi: 10.2224/sbp 2010 38.6 753

Liu & Rau, P. L. P. (2020). Impact of self-construal on choice of enterprise social media for knowledge sharing Social Behavior and Personality. *An International Journal. 42(7),* 10771-1089 do 10 2224/Sbp 2014 42 7 1077

Rigby, D. & Bilodeau, B. (2017). *Management tools and trends 2011. Bain & Company.* Retrieved from http://www.bain.com/Images BAIN BRIEF Management Tools pdf

Rivera-Vazquez, J.C. Ortiz-Fournier, IV & Flores, FR. (2015). Overcoming cultural barriers for innovation and knowledge sharing. *Journal of Knowledge Management. 13(5*), 257-270 doi:10.1108/13673270910988097

Salum M. Javed N. Shund K. & Riaz A. (2017). Antecedent of knowledge during attitude and intentions. *European Journal of Scientific Research, 56(1),* 44-Removed from http://www.eurajournals.com

Seba, I, Rowley, J., & Lambert, S. (2018). Factors affecting attitudes and intentions towards knowledge sharing in the Dubai police force. *International Journal of Information Management 32,* 372-380 doi 10.1016/j.ijinfomgt 2011.12.003

Sheng, M., & Hartono, R. (2015). An exploratory study of knowledge creation and sharing in online community A social capital perspective. *Total Quality Management & Business Excellence. 26(1-2),* 93-107.

Sidani, Y. M. & Thomberry, J. (2015). The current Arab work ethic: Antecedents, implications, and potential remedies. *Journal of Business Ethics. 91,* 35-49 doi: 10.1007/s10SS1-009-0066-4

Skok, K. & Tahir, S. (2016). Developing a knowledge management strategy for the Arab world. *The Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries. 46(7),* 110-119. Retrieved from http://www.ejisdc.org

Sveiby, K-E. (2013). A knowledge-based theory of the firm to guide in strategy formulation. *Journal of Intellectual Capital, 2(4),* 344-358.doi 10.1108/14691930110409651

Uprichard. E. (2019). Sampling: bridging probability and non-probability designs. *International Journal of Social Research Methodology, 16(1),* 1-11. doi 10.1080/13645579 2011.633391

Vroom V. H. (1964). *Work and motivation*. New York, NY: Wiley.

Wan, S. & Noe, R.A., (2016). Knowledge sharing: A review and directions for future research. *Human Resource Management Review 20.* 115131 doi 10.1016/j.hrmr.2009.10.001

Weir, D., & Hutchings. K. (2011). Cultural embeddedness and contextual constraints Knowledge sharing in Chinese and Arab cultures. *Knowledge and Process Management 12(2),* 89.98 doi: 10.1002/kpm 222

Wu, Y. & Zhu, W. (2012). An integrated theoretical model for determinants of knowledge sharing behaviours. *Kybernetes, 41(10),* 1462-1482 doi: 10.1108/03684921211276675

Yaacob, R AIR Abdullah. M. R. Yaacob. R. A R. Amin, A M, Abu Bakar, Z., Noor. A.M., & Abdullah, A. (2017). Knowledge sharing in organizations: Issues of society and culture, problems and challenges. *International Journal of Basic & Applied Sciences. 11(2).* 41-46 Retrieved from http://www.jens.org

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.23

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

Transformational Leadership of Administrator and Student Quality in the School Under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2

กฤชชุดา เทพพิทักษ์[1] และมัทนา วังถนอมศักดิ์[2*]

Kridchudu Theppitak[1] and Mattana Wangthanomsak[2*]

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. กฤชชุดา เทพพิทักษ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Kridchudu Theppitak
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand
Email: nong_sunshine@yahoo.com

Corresponding Author*
2. ผศ.ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Asst.Prof.Dr.Mattana Wangthanomsak
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
Email: mattana.wan@sun.ac.th

คำสำคัญ:
ภาวะผู้นำ; การเปลี่ยนแปลง; คุณภาพของผู้เรียน
Keywords:
Leadership; Transformational; Quality of Student

Article history:
Received: 24/12/2023
Revised: 30/02/2024
Accepted: 25/03/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Theppitak, K. & Wangthanomsak, M. (2024). Transformational Leadership of Administrator and Student Quality in the School Under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2, *Journal Damma for Life, 30*(1), 295-314.

ABSTRACT

The purposes of this research were to determine 1) Transformational leadership of school administrators under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2 2) Student quality in the school under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2 and 3) the relationship between transformational leadership of administrators and student quality in the school under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2 The sample consisted of 24 schools under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office with 2 informants per school: a school director and a teacher, totaling 48 respondents. The instrument was a questionnaire about transformational leadership of administrators and student quality of school. The statistics were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and analysis of the Pearson's Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results of this research were as follow: The transformational leadership of school administrators under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2, overall and in each aspect, were at the high level; ranking by arithmetic mean from high to low were dedication, generousness, honesty, humility, kindness, creative thinking. Student quality in the school under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2, overall and in each aspect, were at the high level; sorting by arithmetic means from high to low were having basic knowledge, skills and a good attitude to be professional, having the ability to read, write, communicate and calculate, having the ability to create innovation, having the academic achievement according to the school curriculum, having the ability to use information and communication technology, having the ability to think analytically think critically Discuss, exchange analytically opinions and solve problems. Transformational leadership of administrators and student quality in the school were moderate correlation with the .01 level of statistical significance.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 2) คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยใช้ผู้ให้ ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครู ผู้ให้ ข้อมูล 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับ คุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ ดังนี้ การอุทิศตน ความใจกว้าง ความซื่อสัตย์ ความนอบน้อม ความเอื้ออารี ความคิด สร้างสรรค์ ตามลำดับ 8 คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและ การคิดคำนวณ มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดอย่างมี วิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา ตามลำดับ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับ ปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ โดยมีสมรรถนะสำคัญด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และสามารถใช้เทคโนโลยี มีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งยืนยันค่านิยมร่วมเกี่ยวกับเสริมสร้างเสรีภาพ ความเท่าเทียมของมนุษยชาติ ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นค่านิยมรวมของพลโลกความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาทั้งในด้านบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมและการจัด การเรียนรู้ (อำรุง จันทวานิช, 2557: 1) ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยเป็นผู้มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูและ

นำมาซึ่งความมีประสิทธิผลในโรงเรียน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมีในการแสดงออกให้ครูได้รับรู้อย่างชัดเจนและนำมาซึ่งคุณภาพของนักเรียน

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการใช้อิทธิพลในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ ถ้าสถานการณ์เปลี่ยนไปความเป็นผู้นำและรูปแบบกระบวนการต้องเปลี่ยนไปด้วย (Hersey & Blanchard, 1969) ดังนั้น ผู้นำในระบบการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษานั่นเอง ซึ่งผู้บริหารที่ดีต้องสามารถรู้เท่าทันเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองงานของพวกเขาในแง่มุมใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องภารกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและองค์การ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาและสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด (ธีระ รุญเจริญ, 2559)

ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน จุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ จุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ รองลงมา คือ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย และมีระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2564: 158) นอกจากนี้ จากการศึกษาแผนการพัฒนาคุณภาพเพื่อยกระดับให้สูงขึ้น ในจุดที่ควรพัฒนานั้น สถานศึกษาควรมีการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร สถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย และควรพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ (โรงเรียนวัดสรรเพชญ (ทวีวิทยาคม), 2564: 33) อีกทั้งผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในมาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ผู้บริหารควรมีกำหนดแผนการพัฒนาครูอย่างชัดเจน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพการเรียนการสอนควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษา ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

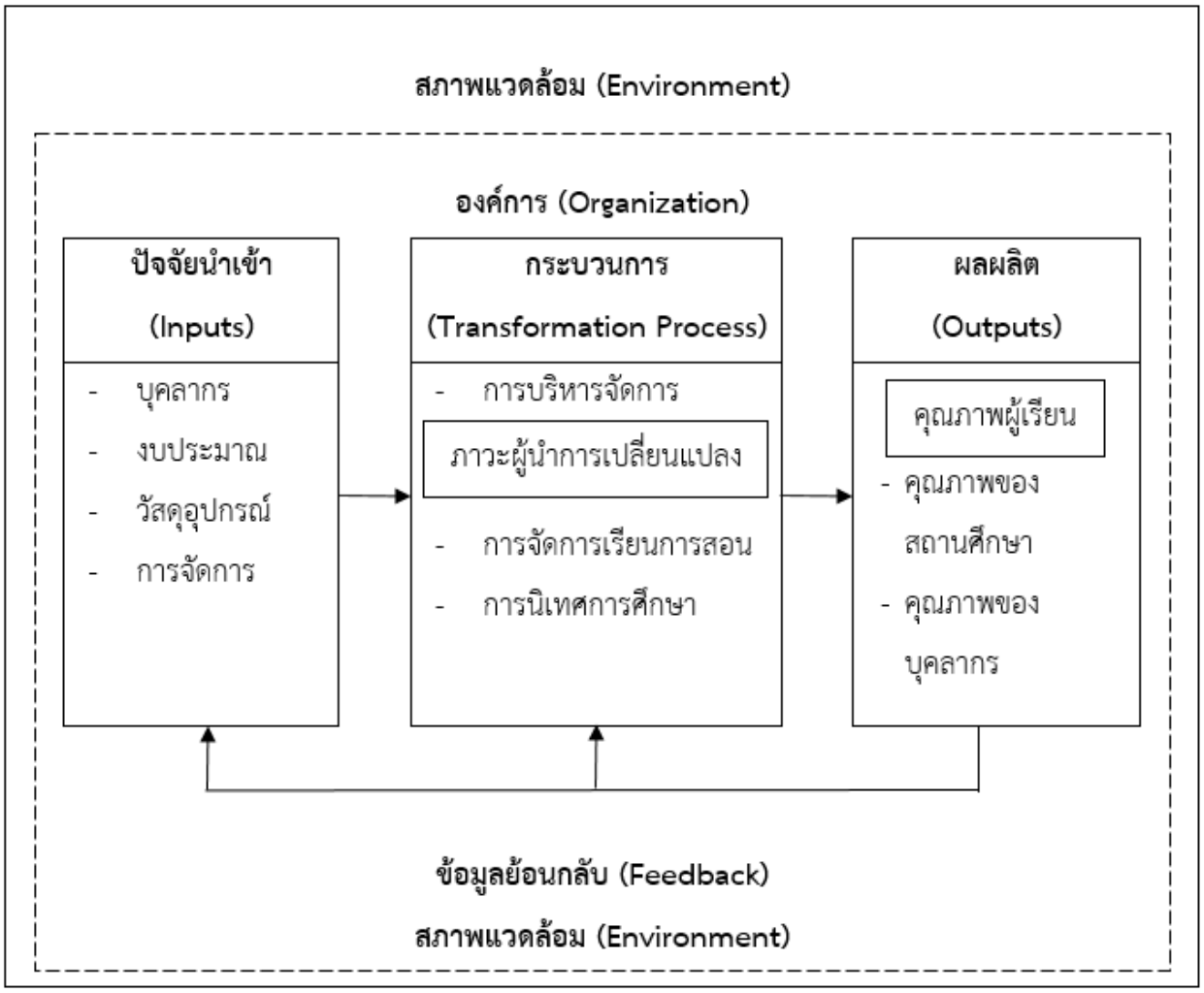
ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบตามแนวคิดของ ลูเนนเบิร์ก และออนสไตน์ (Lunenburg & Ornstein, 2021) มาใช้สำหรับการศึกษา โดยการศึกษาในครั้งนี้ มีปัจจัยนำเข้า(inputs) ประกอบไปด้วย นโยบายการศึกษา

บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ผ่านเข้าสู่กระบวนการบริหาร (Transformation process) ซึ่งได้แก่ การบริหาร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศติดตาม และ ผลผลิต (inputs) ที่ได้คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (outputs) ที่ได้เป็นข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อจะช่วยให้ทราบถึงประเภทของปัญหา และนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น (Fred & Allen, 2022: 25)

ในด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีนักวิชาการเสนอแนวคิด ได้แก่ ยูลค์ (Yukl, 1989) สรุปแนวปฏิบัติสำหรับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้ 1) ทำวิสัยทัศน์ให้มีความชัดเจนในเชิงความหมายและความน่าสนใจ 2) อธิบายวิธีการที่สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ 3) ปฏิบัติการด้วยความมั่นใจและมองโลกในแง่ดี 4) แสดงความเชื่อมั่นในผู้ตาม 5) สร้างโอกาสให้พบความสำเร็จตั้งแต่ระยะเริ่มแรก 6) ร่วมยินดีและฉลองความสำเร็จ 7) ใช้กริยาท่าทางการกระทำเชิงสัญลักษณ์เพื่อเน้นค่านิยมสำคัญ 8) นำด้วยการเป็นแบบอย่าง 9) มอบอำนาจความรับผิดชอบในการตัดสินใจแก่ผู้ตามเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ (Gary, 2013: 21) นอกจากนี้ แฮริส (Haris, 2013: 9-25) กล่าวถึงพฤติกรรมผู้นำเปลี่ยนแปลงไว้ 5 ประการ คือ 1) ให้ผู้ตามมีอิสระในการทำงานและส่งเสริมให้ผู้ตามได้พัฒนาตนเอง 2) มีความเป็นมิตรกับผู้ตาม 3) มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรมและมีมาตรฐานสูงในการปฏิบัติงาน 4) ให้คำแนะนำช่วยเหลือสนับสนุน ยกย่องเปิดใจกว้าง ขณะเดียวกันก็แลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญกับผู้ใต้บังคับบัญชา 5) มีความเชื่อมั่นกระตือรือร้น ตระหนักในศักดิ์ศรีของบุคคลและมีความภักดี นอกจากนี้ บาสและอโวลิโอ (Bass and Avolio) เสนอภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ที่มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมณ์ (Idealized Influence or Charisma Leadership) 2) การสร้างแรง บันดาลใจ (Inspiration Motivation) 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) และเบนนิส (Bennis) กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงไว้ 6 ประการคือ 1) ความซื่อสัตย์ (Integrity) 2) การอุทิศตน (Dedication) 3) ความเอื้ออารี (Magnanimity) 4) ความนอบน้อม (Humility) 5) ความใจกว้าง (Openness) และ 6) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) (Warren, 1976: 73-78)

คุณภาพของผู้เรียนมีหลายแนวคิด เช่น สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดคุณลักษณะผู้เรียน ด้านที่ 1 คุณภาพผู้เรียนมีลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นเลิศวิชาการ 2) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 5-7) การพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพที่คาดหวัง ได้แก่ 1) การตั้งคำถาม/สมมติฐาน 2) การสืบค้นความรู้และสารสนเทศ 3) การสร้างองค์ความรู้ 4) การสื่อสารและนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ 5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 13) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ตามประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งประกอบด้วย 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 77-78) ดังแผนภูมิภาพที่ 1

แผนภูมิภาพที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ที่มา: Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. (2021: 23-25); Bennis, W. G. (2009: 73-78); สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561: 77-78)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อทราบคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับข้อคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

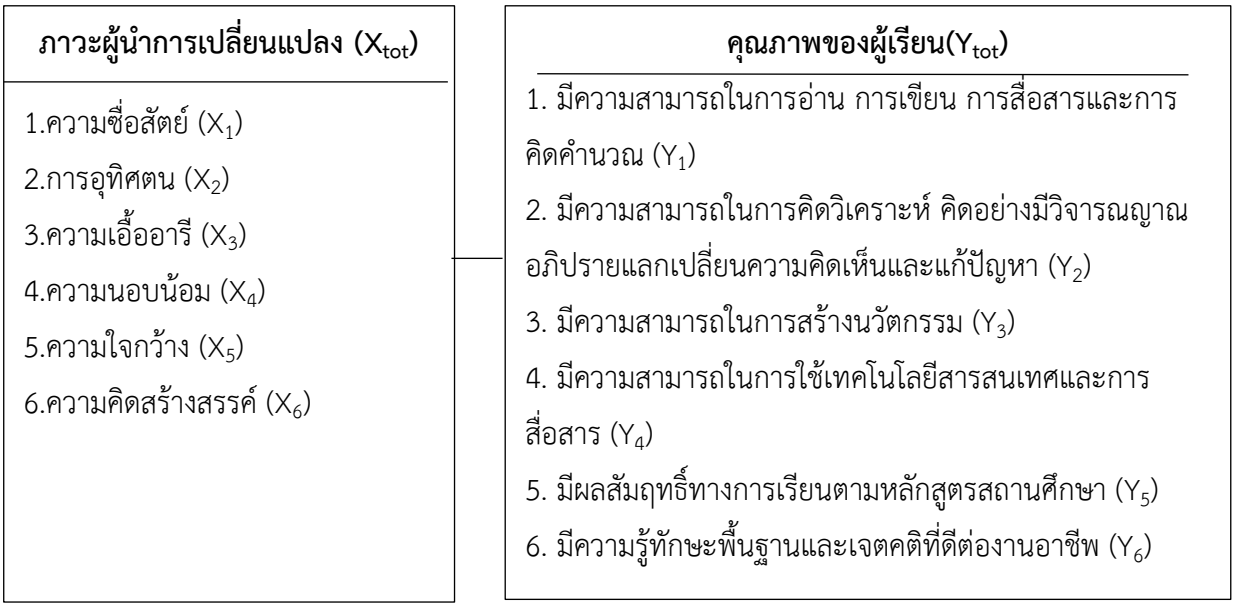
1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

2. คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยตัวแปรต้นที่ศึกษา คือ ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของเบนนิส (Bennis) ซึ่งได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานไว้ 6 ประการ คือ 1) ความซื่อสัตย์ (Integrity) 2) การอุทิศตน (Dedication) 3) ความเอื้ออารี (Magnanimity) 4) ความนอบน้อม (Humility) 5) ความใจกว้าง (Openness) และ 6) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นตัวแปรต้นของการวิจัยและได้นำมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนว่าด้วยกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพเป็นตัวแปรตาม ดังแสดงในแผนภูมิภาพที่ 2

แผนภูมิภาพที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา: Warren G Bennis (1976: 73-78); สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561: 77-78)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียวโดยศึกษาสภาวการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non - experimental Case Study) โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครูจำนวน 1 คน วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ข้างต้นผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัยเพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างเป็นระบบผู้วิจัยจึงเริ่มจากการศึกษาปัญหาและสืบค้นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเช่นเอกสารวิชาการตำราผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเป็นต้นจากนั้นรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเสนอขออนุมัติโครงการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยมีพื้นฐานมาจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นกระบวนการจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วนำคำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขในจุดที่บกพร่องเพื่อจัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 120 แห่ง โดยจำแนกเป็นสถานศึกษาในอำเภอพุทธมณฑล 8 แห่ง อำเภอสามพราน 33 แห่ง อำเภอบางเลน 46 แห่ง อำเภอนครชัยศรี 33 แห่ง

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 24 แห่ง ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง Group matching ด้วยวิธีควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน Match subject ประเภท matching case จำแนกตามอำเภอ โดยกำหนดขนาดตัวอย่างของโรงเรียนที่มีน้อยสุด 6 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คนและครู จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 48 คน

ตารางที่ 1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

สถานศึกษา จำแนกตามอำเภอ	**ประชากร (แห่ง)**	**กลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)**	**ผู้ให้ข้อมูล**		**รวมผู้ให้ข้อมูล (คน)**
			ผู้บริหารสถานศึกษา	**ครู**	
สามพราน	33	6	6	6	12
พุทธมณฑล	8	6	6	6	12
นครชัยศรี	33	6	6	6	12
บางเลน	46	6	6	6	12
รวมทั้งสิ้น	120	24	24	24	48

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุระดับการศึกษาตำแหน่งงานในปัจจุบันและประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน

2. ตัวแปรต้น (X) เป็นตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (Xtot) ตามแนวคิดของเบนนิส (Bennis) ไว้ 6 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ (X1) การอุทิศตน (X2) ความเอื้ออารี (X3) หมายถึง ผู้บริหารมีจิตใจดี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน รู้จักให้อภัยและมีเมตตาต่อผู้ร่วมงาน ความนอบน้อม (X4) ความใจกว้าง (X5)
ความคิดสร้างสรรค์ (X6)

3.ตัวแปรตาม คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน (Ytot) ประกอบด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 6 ตัวแปร ได้แก่ มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ (Y1) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา (Y2) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (Y3) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Y4) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (Y5)
มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ (Y6)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่งในปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก ที่กำหนดคำตอบไว้ (forced choice) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของเบนนิส (Bennis) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน การตอบแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ของ

แบบสอบถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับตามแนวคิดของ (Likert's rating scales) (Rensis Likert, 1992: 74) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนของแต่ละช่วงน้ำหนักดังนี้ ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา / คุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา / คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย ให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา / คุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง ให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา / คุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับมากให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา / คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุดให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข สำนวน ภาษา ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามตัวแปร โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือ IOC (index of item-objective congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 แห่ง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 จำนวน 15 แห่ง แห่งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 30 ฉบับ แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณและวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984: 160-161) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.977

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและได้ข้อมูลตามความจริงผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองหรือบางแห่งส่งคืนทางไปรษณีย์

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วนำมาจัดระเบียบข้อมูล หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ค่าความถี่ frequency) และร้อยละ (percentage)

2. สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษา คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) (John, 2006: 87) ดังนี้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4,49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product -moment correlation coefficient: r_{xy}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 ถึง 0.29 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.30 ถึง 0.69 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.70 ถึง 1.00 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (John, 2006: 87)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยหาความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ 1.ชาย	9	18.75

ข้อที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	2.หญิง	39	81.25
	รวม	48	100
2	อายุ 1. 21 – 30 ปี 2. 31 – 40 ปี 3. 41 – 50 ปี 4. 51 – 60 ปี	 20 15 10 3	 41.67 31.25 20.83 6.25
	รวม	48	100
3	ระดับการศึกษา 1.ปริญญาตรี 2.ปริญญาโท 3.ปริญญาเอก	 27 20 1	 56.25 41.67 2.08
	รวม	48	100
4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน 1.ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา 2.ครู	 24 24	 50.00 50.00
	รวม	48	100
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 1. 1 – 5 ปี 2. 6 – 10 ปี 3. 11 – 15 ปี 4. 16 – 20 ปี 5. มากกว่า 20 ปี	 21 17 5 1 4	 43.75 35.42 10.42 2.08 8.33
	รวม	48	100

จากตารางที่ 6 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ส่วนเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด พบว่า มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 และน้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25

ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.08

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และครู จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด พบว่า มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 1 - 5 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 รองลงมาคือ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6 – 10 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.42 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 - 15 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 10.42 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งมากกว่า 20 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และน้อยที่สุดคือประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 16 - 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.08

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของเบนนิส (Bennis) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม (X_{tot})

(n=48)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา		**$\bar{x}$**	**S.D.**	**ระดับ**
1	ความซื่อสัตย์ (X_1)	4.29	0.79	มาก
2	การอุทิศตน (X_2)	4.40	0.85	มาก
3	ความเอื้ออารี (X_3)	4.22	0.88	มาก
4	ความนอบน้อม (X_4)	4.24	0.83	มาก
5	ความใจกว้าง (X_5)	4.32	0.90	มาก
6	ความคิดสร้างสรรค์ (X_6)	4.17	0.90	มาก
รวม		**4.28**	**0.81**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.28, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การอุทิศตน ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.85) ความใจกว้าง ($\bar{x}$ = 4.32, S.D. = 0.90) ความซื่อสัตย์ ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.79) ความนอบน้อม ($\bar{x}$ = 4.24, S.D. = 0.83) ความเอื้ออารี ($\bar{x}$ = 4.22, S.D. = 0.88) ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x}$ = 4.17, S.D. = 0.90) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.79 - 0.90 มีการกระจายของข้อมูลน้อยแสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวม (Y_{tot})

(n=48)

คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา		$\bar{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1	มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ (Y_1)	4.05	0.65	มาก
2	มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา (Y_2)	3.95	0.61	มาก
3	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (Y_3)	4.04	0.61	มาก
4	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Y_4)	4.02	0.66	มาก
5	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (Y_5)	4.04	0.59	มาก
6	มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ (Y_6)	4.20	0.62	มาก
รวม		**4.05**	**0.58**	**มาก**

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.62) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.65) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.04, S.D. = 0.59) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.61) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.66) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.61) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.59 - 0.66 มีการกระจายของข้อมูลน้อยแสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังรายละเอียดใน ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=48)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา / คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา	มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ (Y_1)	มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ (Y_2)	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (Y_3)	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Y_4)	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (Y_5)	มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ (Y_6)	**ภาพรวม (Y_{tot})**
1.ความซื่อสัตย์ (X_1)	.535**	.441**	.440**	.476**	.594**	.578**	.552**
2.การอุทิศตน (X_2)	.553**	.451**	.524**	.532**	.556**	.605**	.582**
3.ความเอื้ออารี (X_3)	.488**	.432**	.445**	.438**	.521**	.525**	.512**
4.ความนอบน้อม (X_4)	.536**	.506**	.488**	.474**	.554**	.561**	.560**
5.ความใจกว้าง (X_5)	.555**	.445**	.491**	.477**	.514**	.581**	.553**
6.ความคิดสร้างสรรค์ (X_6)	.590**	.531**	.525**	.526**	.594**	.602**	.607**
ภาพรวม (X_{tot})	.576**	.495**	.517**	.519**	.588**	.611**	.596**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .596**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม (X_{tot}) กับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

รายด้าน (Y_1 – Y_6) พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะที่คล้อยตามกันทุกด้านในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ (Y_6) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .611**) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (Y_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .588**) มีความสามารถในการอ่าน การเขียนการสื่อสารและการคิดคำนวณ (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .576**) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Y_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .519**) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (Y_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .517**) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา (Y_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .495**) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวม (Y_{tot}) กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา รายด้าน (X_1 – X_5) กับ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะที่คล้อยตามกันทุกด้านในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ (X_6) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .607**) การอุทิศตน (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .582**) ความนอบน้อม (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .560**) ความใจกว้าง (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = . .553**) ความซื่อสัตย์ (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .552**) ความเอื้ออารี (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy} = .512**) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการผู้บริหารสถานศึกษามีการอุทิศตนในการทำงาน ใจกว้าง มีจิตใจดี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ร่วมงาน ซื่อสัตย์ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น เสนอแนวคิดหรือข้อเสนอแนะใหม่ ๆ มีความนอบน้อมรู้จักให้เกียรติผู้อื่น เคารพและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เอื้ออารีต่อผู้ร่วมงาน และมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน จึงทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารินทร์ เดชสะท้าน (2557) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ แดงนุ้ย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ บางสะพาน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุดา ชูพันธ์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ จึงทำให้คุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนกร พรมวังขวา (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพมาตรฐานผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพล พรเพ็ง (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครใต้ ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตพัฒน์ มณฑา (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง*ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร* พบว่าคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก

3. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์ลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการทำงาน พัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้ความสามารถและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารแล้วยังต้องอาศัยปัจจัยอื่นอีกหลายด้านที่จำเป็น ดังนั้น ถ้าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับมากก็จะส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษามากตามไปด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติศักดิ์ ปัญโญ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของออซคานและคณะ (Ozkan et al, 2015) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ การเปลี่ยนแปลงและผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจากมุมมองของครู จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเชื่อว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารของพวกเขามีพฤติกรรมด้านการเปลี่ยนแปลง ด้านการแลกเปลี่ยนและผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีพฤติกรรมเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมมักจะปล่อยให้พวกเขาดำเนินการตัดสินใจเองบ่อยครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การอุทิศตน ความใจกว้าง ความซื่อสัตย์ ความนอบน้อม ความเอื้ออารี ความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความสามารถใน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา ตามลำดับ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์และคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา ด้านมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยกว่าด้านอื่น จึงขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรให้ดี ยิ่งขึ้นโดยการที่ผู้บริหารมีการพูดคุย หรือพิจารณาให้ผู้ร่วมงานเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะแก้ปัญหาร่วมกันให้มากขึ้นกว่าเดิม นำเสนอความคิดริเริ่มใหม่ ๆ โดยผู้บริหารกล้าตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักการข้อเท็จจริงและประสบการณ์ โดยไม่ลังเล ต้องกล้าคิด กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ และกล้าเปลี่ยนแปลง รวมถึงการประยุกต์และพัฒนาวิธีการทำงานยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าและคิดค้นวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผู้บริหารควรสร้างตนเองให้มีภาวะผู้นำด้านอื่นเพิ่มขึ้น ควบคู่กับการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล World-Class Standard School*. ปรับปรุง พ.ศ.2561. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย).

กันตพัฒน์ มณฑา. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, 8(2), 289-296.

กิติศักดิ์ ปัญโญ. (2561). ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 13(38), 135.

ธีระ รุญเจริญ. (2559). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสด ศรีสฤษดิ์วงศ์.

นารินทร์ เดชสะท้าน. (2555). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 1(3), 83-99.

รัตนกร พรมวังขวา. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

โรงเรียนวัดสรรเพชญ (ทวีวิทยาคม), (2564). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self - Assessment Report : SAR) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564*. นครปฐม: กลุ่มบริหารวิชาการ.

พรสุดา ชูพันธ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 17(78), 148-158.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2564). *การสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ตามแนวทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* นครปฐม: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุพล พรเพ็ง. (2562). การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 452-467.

อรอนงค์ แดงนุ้ย. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

อำรุง จันทวานิช. (2557). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2557.

Bennis, W. G., & Biederman, P. W. (2009). *The Essential Bennis*. John Wiley & Sons.

Harris, A. (2013). The changing context of leadership: Research, theory and practice. In *Effective leadership for school improvement* (pp. 9-25). Routledge.

Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1969). Management of organizational behavior: Utilizing Human Resources.

Lee J. Cronbach. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. ed. 4th. New York: Harper and Row Publisher.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. (2021). *Educational administration: Concepts and practices*. Sage Publications.

Ozkan, S., Sedat, A. L. E. V., & Ercan, A. (2015). An analysis of the relationship between school managers' change leadership style and multi-factorial leadership styles from the views of teachers. *International Journal of Educational Methodology*, 1(1), 27-34.

Yukl, G. (1989). Managerial leadership: A review of theory and research. *Journal of management*, *15*(2), 251-289.

Warren G. Bennis. (1976). *The Unconscious Conspiracy Why Leaders Can't Lead* (NewYork: Amacom.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.24

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในสังคมยุคใหม่เขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

Factors Affecting Consumers Decision to buy Second Hand Housing in Mueang District, Samut Prakan Province

กิรณา สุวรรณธรรม[1] และ รุ่งรดิศ คงยั่งยืน[2]*

Kirana Suwannatham[1] and Rungradit Kongyoungyune[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. กริณา สุวรรณธรรม
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
Kirana Suwannatham
School of Liberal Arts, Krirk University, Thailand.
Email:
nongnuch.suwanatham@gmail.com

Corresponding Author*
2. ดร.รุ่งรดิศ คงยั่งยืน
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
Dr.Rungradit Kongyoungyune
School of Liberal Arts, Krirk University, Thailand.
Email: rungradit.kon@krirk.ac.th

คำสำคัญ:
การตัดสินใจซื้อ; บ้านมือสอง; ผู้บริโภค
Keywords:
Purchasing Decision; Second-Hand House; Consumer

Article history:
Received: 17/01/2024
Revised: 14/02/2024
Accepted: 25/03/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Suwannatham, K. & Kongyoungyune, R. (2024). Factors Affecting Consumers Decision to buy Second Hand Housing in Mueang District, Samut Prakan Province, *Journal Damma for Life, 30*(1), 315-324.

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to study the decision-making level of buying second-hand houses of consumers in Mueang District; Samut Prakan Province 2) To study the level of marketing mix factors. of consumers in Mueang District Samut Prakan Province 3) To study and compare the decision to buy second-hand houses classified by personal factors of consumers in Mueang District. Samut Prakan Province 4) To study the marketing factors that affect the decision to buy second-hand houses of consumers in Mueang District. Samut Prakan Province The sample size used was 400 samples. The research instrument was a questionnaire.

The results of the research found that 1) the decision to buy a second-hand house was found Overall purchasing decisions are at the highest level. When considering each aspect, it was found that The side with the highest mean level is Recognition of needs, the aspect with the lowest average level at a high level is information seeking. 2) Factors in the second-hand home marketing mix. It was found that overall, consumers give the highest level of importance. When considering each aspect, it was found that The aspect with the highest average at the highest level is price. The aspect with the lowest average at the highest level is price. Marketing promotion Testing the assumptions found that 1) consumers have different personal characteristics There are different decisions to buy a second-hand home. Statistically significant at the 0.05 level. 2) Factors in the second-hand home marketing mix affect consumers' decision to purchase second-hand homes. Statistically significant at the 0.05 level.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลจากการวิจัยพบว่า 1) การตัดสินใจซื้อบ้านมือสองพบว่า การตัดสินใจซื้อในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การรับรู้ความต้องการส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมากคือด้านการหาข้อมูล 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสอง พบว่าโดยภาพรวมผู้บริโภคให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านราคา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมากคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด การทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) ผู้บริโภคที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสองมีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทนำ

ที่อยู่อาศัยถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอันประกอบไปด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ดังนั้นมนุษย์จึงต่างก็ต้องการที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ซึ่งที่พักอาศัยมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามแต่ละยุคแต่ละสมัย ที่พักอาศัยสามารถแบ่งตามลักษณะได้ดังนี้ คือบ้านเดี่ยว บ้านแฝด ทาวน์เฮ้าส์ อาคารพาณิชย์ และห้องชุดพักอาศัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงลักษณะของที่พักอาศัยนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ เช่น ปัจจัยทางด้านวัตถุดิบ ตลอดจนปัจจัยทางด้านสังคมและอื่นๆ ซึ่งล้วนเป็นตัวกำหนดลักษณะของที่พักอาศัยที่แตกต่างกันออกไปและปัจจุบันอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่พักอาศัยมนุษย์มีความต้องการเพิ่มมากขึ้น โดยมีให้เลือกทั้งที่พักอาศัยแบบสร้างขึ้นใหม่และที่พักอาศัยประเภทมือสองหรือบ้านมือสองนั่นเอง (เสาวนิต จุลลมณีโชติ, 2555) และจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของนักลงทุน อีกทั้งราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ค่าจ้าง ค่าขนส่ง และค่าวัสดุก่อสร้างมีราคาสูงขึ้นไปด้วย จึงทำให้บ้านสร้างใหม่มีราคาสูงมาก เมื่อเทียบกับบ้านมือสองที่มีราคาถูกกว่าและยังตั้งอยู่ในทำเลที่ดีกว่าบ้านสร้างใหม่ที่มักอยู่แถบชานเมือง ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับบ้านในเขตเมืองที่ใกล้กับชุมชนและสถานที่ทำงาน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ด้วยเหตุจูงใจในด้านทำเลที่ตั้ง บ้านมือสองที่มีอยู่กระจายไปทั่วเกือบทุกพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักอยู่ในทำเลที่ดี และในด้านราคานั้นบ้านมือสองจะถูกกว่าบ้านสร้างใหม่ บ้านมือสองจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ที่

ต้องการมีบ้านอาศัยอยู่เอง โดยเฉพาะคนที่มีกำลังซื้อจำกัด แต่ต้องการทำเลที่ตรงตามความต้องการ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2565) ปัจจุบันบ้านมือสองได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคมากขึ้นประกอบกับสถาบันการเงินให้การสนับสนุนเงินกู้ในอัตราที่ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าการซื้อบ้านใหม่และมีนโยบายที่ชัดเจนให้การสนับสนุนและผลักดันยกระดับบ้านมือสองให้ทัดเทียมบ้านใหม่ (ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์, 2564)

การมีบ้านมือสองค้างอยู่ในตลาดเป็นจำนวนมากเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ย่อมส่งผลให้ประเทศสูญเสียรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมหาศาล การขายบ้านมือสองได้จะเป็นการเพิ่ม อุปสงค์ที่อยู่อาศัย ลดการสูญเสียของทรัพยากรที่ไม่มีการใช้งานให้กลับมาเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งเกิดการปรับปรุงสภาพบ้านเกิดการซื้อขายสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยไหลเวียนเป็นลูกโซ่เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจต่อไป ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องให้ความสำคัญต่อความต้องการและการยอมรับบ้านมือสองของผู้บริโภคให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำข้อมูลไปเป็นพื้นฐานนำไปใช้สู่การพัฒนาธุรกิจบ้านมือสองให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับวงการธุรกิจที่อยู่อาศัยต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์แนวทางในการศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการกำหนดตลาดเป้าหมายประชากรศาสตร์ สามารถ สิทธิมณี (2562) อธิบายว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญต่อนักการตลาดในตัวสินค้าทั้งหลาย การเปลี่ยนแปลงทางปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญมีดังนี้ อายุ นักการตลาดต้องคำนึงถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของประชากรในเรื่องของอายุด้วย เพศ จำนวนสตรี (สมรสหรือโสด) ที่ทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นักการตลาดต้อง คำนึงว่าปัจจุบันสตรีเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ซึ่งที่แล้วมาผู้ชายเป็นผู้ตัดสินใจซื้อ วงจรชีวิตครอบครัว ขั้นตอนแต่ละขั้นของวงจรชีวิตของครอบครัวเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรม ขั้นตอนของวงจรชีวิตของครอบครัวแบ่งออกเป็น 9 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนจะมี พฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน การศึกษาและรายได้ การศึกษามีอิทธิพลต่อรายได้เป็นอย่างมาก การรู้ว่าอะไรเกิดขึ้นกับการศึกษาและรายได้เป็นสิ่งสำคัญเพราะแบบแผนการใช้จ่ายขึ้นอยู่กับรายได้ที่มี ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ระดับรายได้มาใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ทฤษฎีที่เป็นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคไว้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรับรู้ปัญหาหรือความจำเป็น 2) การแสวงหาข้อมูล 3) การประเมินทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด Kotler (2012, p. 92) ให้ความหมายของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไว้ว่า เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่องค์การนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจของลูกค้า

กลุ่มเป้าหมาย โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแบ่งออกได้เป็น 7 กลุ่ม โดยที่รู้จักกันว่า “7Ps” ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล ลักษณะทางกายภาพและกระบวนการ (Payne (1993, อ้างถึงใน ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2546: 63)

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

2) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

4) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่ทราบจำนวนแน่นอน การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Roscoe, 1975 โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 หรือค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 384.16 คน ในการวิจัยครั้งนี้สามารถเก็บกลุ่มตัวอย่างได้ 400 ตัวอย่างจึงใช้เป็นจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยความน่าจะเป็น การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลในครั้งนี้ที่ได้จัดทำขึ้นคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนแรกของแบบสอบถามเป็นคำถามสำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงลักษณะประชากร ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Closed-end Questionnaire) ที่มีการกำหนดคำตอบมาให้โดยสามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียว (Single-Choice Question) จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายโดยรวมต่อเดือน และลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ในการตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง ส่วนนี้มีข้อคำถามทั้งหมด 35 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านมือสองโดยมีองค์ประกอบของคำถามครอบคลุมในเรื่องของการรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ การประเมินภายหลังการซื้อ มีข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 25 ข้อ

โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญในปัจจัยด้านต่างๆ ประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีลักษณะมาตรส่วนประยุกต์จากลิเคิร์ท (Likert Scale Questionnaire)

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษามีการทดสอบเครื่องมือและประเมิณคุณภาพของเครื่องมือ 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์เพื่ออ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อรายการ (Items) สำหรับค่า IOC ของแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 0.992 ทั้งฉบับ ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้ที่ซื้อที่อยู่อาศัยมือสองในอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) แบบสอบถามที่ดีควรมีค่าความเชื่อมั่นอย่างน้อย 0.70 (Cronbach, L.J. 1951) สำหรับแบบสอบถามของงานวิจัยในครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9554

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัส (Coding) แล้วนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical package for the social science for windows) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจะถูกนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่เลือกใช้วิเคราะห์มีดังนี้ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean :) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ค่าทดสอบที (t-test) การทดสอบค่าเอฟและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลด้านปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายและลักษณะที่อ ยู่อาศัย ผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน

248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 สถานภาพ ส่วนมากสมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 ระดับการศึกษา ส่วนมากระดับปริญญาตรี จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ68.25 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 72.75 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 มีค่าใช้จ่ายโดยรวมต่อเดือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 มีลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันเป็นคอนโดมิเนียม จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสอง

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสอง	$\bar{X}$	SD.	แปลค่า	อันดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.29	0.42	มากที่สุด	3
ด้านราคา	4.36	0.49	มากที่สุด	1
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.11	0.59	มาก	6
ด้านส่งเสริมการตลาด	3.96	0.64	มาก	7
ด้านบุคลากร	4.34	0.51	มากที่สุด	2
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.28	0.44	มากที่สุด	4
ด้านกระบวนการ	4.19	0.54	มาก	5
ภาพรวม	**4.22**	**0.38**	**มากที่สุด**	

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสอง แสดงผลการวิเคราะห์จากการสอบถามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสอง ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสองโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.22, S.D. = 0.38) ด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านราคาอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.36, S.D. = 0.49) รองลงมาด้านบุคลากรอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.34, S.D. = 0.51) ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.29, S.D. = 0.42) ด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.28, S.D. = 0.44) ด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X}$ =4.19, S.D. = 0.54) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X}$ =4.11, S.D. = 0.59) และด้านส่งเสริมการตลาดอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.96, S.D. = 0.38) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง

การตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง	$\bar{X}$	SD.	แปลค่า	อันดับ
การรับรู้ความต้องการ	4.48	0.48	มากที่สุด	1
การหาข้อมูล	4.20	0.57	มาก	5
การประเมินทางเลือก	4.38	0.46	มากที่สุด	2
การตัดสินใจซื้อ	4.35	0.49	มากที่สุด	3

การตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง	$\bar{X}$	SD.	**แปลค่า**	**อันดับ**
การประเมินหลังการซื้อ	4.30	0.42	มากที่สุด	4
ภาพรวม	**4.34**	**0.37**	**มากที่สุด**	

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านมือสอง จากการสอบถามการตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ความต้องการ ด้านการหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านการประเมินหลังการซื้อ ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสองโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.34, S.D. = 0.37) ด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านการรับรู้ความต้องการอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.48) รองลงมา ด้านการประเมินทางเลือกอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด (($\bar{X}$= 4.38, S.D. = 0.46) ด้านการตัดสินใจซื้ออยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.49) ด้านการประเมินหลังการซื้ออยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.42) และอยู่ในระดับมาก ด้านการหาข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน สมมติฐานที่ 1. พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายโดยรวมต่อเดือน และลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันเทียบกับการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการในทุกด้านมีความแตกต่างกัน และสมมติฐานที่ 2 พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสอง ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการเทียบกับการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการในทุกด้านมีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีประเด็นจากการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของการซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าด้านราคามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราคานั้นเหมาะสมกับคุณภาพและเหมาะสมเมื่อเทียบกับโครงการอื่นๆ ที่ใกล้เคียง จึงแสดงให้เห็นว่าราคามีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญวิชิญ ศิริทัพ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวของผู้บริโภคในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ส่วนประสมทางการตลาด้านราคา ราคาบ้านถูกกว่าที่อื่น มีการจัดหาธนาคารอกเบี้ยราคาถูกฟรีค่าใช้จ่ายวันโอน เป็นปัจจัยที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง โดยภาพรวมผู้บริโภคให้ระดับความสำคัญของการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การรับรู้ความต้องการ รองลงมาด้านประเมิน

ทางเลือก ด้านการตัดสินใจ ด้านประเมินหลังการซื้อ และด้านการหาข้อมูล ตามลำดับ ผลของการวิจัยสอดคล้องกับนฤตย์อร ศรีคงแก้ว (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า การตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายด้านดังนี้ ด้านประเมินทางเลือก ด้านการรับรู้ปัญหาหรือด้านการรับรู้ความต้องการด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านภายหลังซื้อและยังสอดคล้องกับโมเดล 5 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจซื้อของ Kotler Philip (2012) ดังนี้ การรับรู้ปัญหา การหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อและการประเมินหลังการซื้อหรือพฤติกรรมภายหลังการซื้อ

3) ผู้บริโภคที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤตย์อร ศรีคงแก้ว (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ การศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสองมีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสงของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศวร วงษ์สุวรรณ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สรุป

การวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองมีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อบ้านมือสอง โดยมีการแบ่งปัจจัยเป็นด้านต่างๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ และการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ข้อมูลทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง เพศ: 62.00% เป็นหญิง อายุ: 58.50% อยู่ในช่วง 31-40 ปี สถานภาพสมรส: 48.25% มีสถานภาพสมรสหรืออยู่ด้วยกัน ระดับการศึกษา: 68.25% มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพ: 72.75% เป็นพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง รายได้ต่อเดือน: 40.75% มีรายได้ในช่วง 20,001-30,000 บาท ค่าใช้จ่ายโดยรวมต่อเดือน: 54.25% มีค่าใช้จ่ายในช่วง 5,000-10,000 บาท ลักษณะที่อยู่อาศัย: 29.75% อาศัยในคอนโดมิเนียม การวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกันที่สำคัญด้านที่มีค่าสูงสุดคือการรับรู้ความต้องการตามลำดับ การประเมินทางเลือก, การตัดสินใจซื้อ, การประเมินหลังการซื้อ, การหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบ้านมือสองพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ด้านที่มีค่าสูงสุดคือราคา, บุคลากร, ผลิตภัณฑ์, ลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ กระบวนการ, ช่องทางการจัดจำหน่าย, ส่งเสริมการตลาด การทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกับการตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง พบว่าปัจจัยส่วนประสมทาง

การตลาดมีความแตกต่างกับการตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง ผลการวิเคราะห์แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสอง ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือการรับรู้ความต้องการและราคาของบ้านมือสองความสัมพันธ์ที่แน่นอนระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการจำหน่ายบ้านมือสอง ควรคำนึงถึงเรื่องของการตกต่างเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านพร้อมเข้าอยู่และควรทำการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโครงการเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้บริโภค

ด้านราคา ผู้ประกอบการจำหน่ายบ้านมือสอง ควรพิจารณาการตั้งราคาบ้านมือสองให้มีความเหมาะสมกับสถานที่ตั้งและสภาพของบ้านมือสองเมื่อเทียบกับโครงการของบริษัทที่อยู่ใกล้เคียงและคำนึงถึงในเรื่องของมูลค่าหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นการจูงใจผู้บริโภคให้เกิดการตัดสินใจ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย หรือทำเลที่ตั้งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านมือสองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม อยู่ใกล้กับสถานที่ทำงาน สถานศึกษาหรือสถานที่ราชการต่างๆ หลากผู้บริโภคตัดสินใจซื้อแล้วจะได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้างเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านมือสองต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก

ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารทางการตลาดควรปรับปรุงการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ถึงการมีโปรโมชั่นให้กับลูกค้าโดยผ่านสื่อต่างๆ ให้ทั่วถึง และมีการออกแสดงโครงการบ้านมือสองตามสถานที่สาธารณะต่างๆ และงานแสดงสินค้าเพื่อเป็นการสร้างความสนใจให้กับผู้บริโภคที่กำลังจะตัดสินใจซื้อบ้านมือสองและเพื่อเป็นการให้ข้อมูลกับผู้ซื้อได้อย่างถูกต้อง

ด้านบุคลากร ผู้ประกอบการธุรกิจรควรมีจำนวนของพนักงานให้เพียงพอต่อการให้บริการลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการซื้อบ้านมือสองเพื่อให้การบริการเกิดความสะดวกและรวดเร็ว และพนักงานทุกคนไม่ว่าจะเป็นพนักงานขาย พนักงานติดต่อประสานงานควรมีการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยให้เป็นที่ประทับใจแก่ลูกค้าที่เข้ามาติดต่อซื้อบ้านมือสอง

ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรมีการปรับปรุงเรื่องของความเป็นสัดส่วน ขอบเขตของบ้านแต่ละหลังให้ชัดเจนปลอดภัยมีรั้วบ้านเป็นขอบเขตอย่างเป็นสัดส่วนสวยงาม และมีการปรับปรุงบ้านมือสองอย่างที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์และมีความพร้อมในการโอนกรรมสิทธิ์อย่างมั่นใจ

ด้านกระบวนการ ควรมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานมีระบบระเบียบขั้นตอนที่ชัดเจน มีความสะดวกและรวดเร็วและควรมีการปรับปรุงกระบวนการซื้อขายมีความรวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาถึงกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ต่างๆ เช่นในจังหวัดอื่นๆ เพื่อทราบถึงความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมที่มีต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคว่าแตกต่างกับผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการหรือไม่ เพื่อจะได้กำหนดเป็นกลยุทธ์หรือแผนการตลาดให้หมาะสมกับผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่ต่อไป

2) ควรทำการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภค เนื่องจากพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคอาจปรับเปลี่ยนไปตามภาวะเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม อันส่งผลกระทบต่อการจำหน่ายบ้านมือสองของผู้ประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2546). การตลาดบริหาร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น

ทศวร วงษ์สุวรรณ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธัญวิชญ์ ศิริทัพ. (2561). การตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวของผู้บริโภคในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

นฤตย์อร ศรีคงแก้ว. (2559). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. (2564). จำนวนที่อยู่อาศัยสร้างเสร็จและจดทะเบียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรปราการในปี 2560-2565 (Q3) จาก http://www.reic.or.th/index สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2566.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). บ้านมือสองในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่.

สามารถ สิทธิมณี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางOnline: กรณีศึกษา จังหวัดน่านและกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

เสาวนิต จุลมณีโชติ. (2555). พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อบ้านมือสองของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Cronbach, L.J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins.

Kotler Philip. (2012). Marketing Management (The Millennium ed.) Englewood Clifts, NJ: Prentice-Hall.

Roscoe, J. T. (1975). Fundamental Research Statistics for the Behavioural Sciences (2 ed.). New York: Holt Rinehart & Winston.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.25

การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

Mainstreaming Administration Affecting the Quality of Student in Inclusive Schools Unider Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1

พีรพัฒน์ วรอัศวโภคิน[1] และ สายสุดา เตียเจริญ[2]*

Pheeraphat Woraatsawaphokhin[1] and Saisuda Tiacharoen[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. **พีรพัฒน์ วรอัศวโภคิน**
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Pheeraphat Woraatsawaphokhin
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.
Email: yuyayouy@gmail.com

Corresponding Author*
2. **ผศ.ดร.สายสุดา เตียเจริญ**
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Asst.Dr.Saisuda Tiacharoen
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.
Email: saisuda@su.ac.th

คำสำคัญ:
การบริหารจัดการเรียนร่วม; คุณภาพของผู้เรียน
Keywords:
Mainstreaming Education Administration; The Quality of Student

Article history:
Received: 28/11/2023
Revised: 12/01/2024
Accepted: 20/03/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Woraatsawaphokhin, P. &Tiacharoen, S. (2024). Mainstreaming Administration Affecting the Quality of Student in Inclusive Schools Unider Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, *Journal Damma for Life, 30*(1), 325-348.

ABSTRACT

The purposes of this study were to know 1) The mainstreaming administration in inclusive schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya primary education service area office 1. 2) The quality of student in inclusive schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1. 3) The mainstreaming administration affecting the quality of student in inclusive schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1. The research sample was 56 inclusive schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1. The respondent in each school consisted 1) school administrator and 2) a head of academic administration and 3) 2 teachers who are responsible for inclusive education. totally 224 respondents. The research instrument was opinionative on the mainstreaming education administration based on Benja Chonthanon and the quality assurance based on office of the Basic Education Commission. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows: The mainstreaming administration in inclusive schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1 in overall and each aspect were at a high level. The arithmetic mean values were arranged in the following order: tools aspect, teaching and learning activities aspect, students' aspect, environment aspect. The quality of student in inclusive schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1 in overall and each aspect were at a high level. The arithmetic mean values were arranged in the following order: learner's desired characteristic aspect, academic achievement of student aspects. The mainstreaming administration in tools aspect and teaching and learning activities aspect were significance affecting on the quality of student as a whole in inclusive schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1 at 0.01 level.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2) คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ 3) การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 56 โรง ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน และครู จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 224 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาตามแนวคิดของเบญจา ชลธาร์นนท์ และคุณภาพของผู้เรียน ตามแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านเครื่องมือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน และด้านสภาพแวดล้อมคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน การบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อใช้ในการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนเอง ให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับ

ความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 35)

โรงเรียนเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ เข้ามาเรียนรวมกับนักเรียนปกติหลากหลายประเภท เช่น ประเภทความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประเภทความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ และประเภท ออทิสติก ซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ เกิดจากการที่ผู้ปกครองไม่มีความรู้เกี่ยวการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และปัญหาที่พบส่วนมากเกิดจากผู้ปกครองไม่ยอมรับถึงสภาพความบกพร่องของบุตรหลาน เพราะขาดความเข้าใจถึงสิทธิและวิธีการนำนักเรียนเหล่านี้เข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างถูกวิธีและมีคุณภาพ จึงทำให้นักเรียนเหล่านี้ถูกผู้ปกครองมองว่าเป็นนักเรียนที่มีความปกติแค่พัฒนาการบางอย่างล่าช้า และเมื่อนำนักเรียนเหล่านี้เข้าสู่ระบบการศึกษาแบบปกติที่ไม่ใช่สถานศึกษาที่มีความเฉพาะทาง เช่น ราชประชานุเคราะห์ หรือ สถาบันปัญญานุกูล นักเรียนจะได้รับการศึกษาแบบนักเรียนปกติทั่วไปและจะมีพัฒนาการที่กลับมาปกติตามช่วงวัยตามความเชื่อของผู้ปกครองที่ขาดความรู้และการยอมรับในความบกพร่องของบุตรหลาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่อยู่ในระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ (Special Education Technology: SET) นั้นยังมีปัญหาที่เด่นชัดอยู่หลายประการเมื่อแยกเป็นรายด้าน และด้านที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ ด้านนักเรียน (student) คือ ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาหรือแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถได้ตามระดับความสามารถในปัจจุบันที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รองลงมา ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม (Environment)

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนรวมภายในสถานศึกษาอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะสำหรับตำแหน่งพี่เลี้ยงเด็กพิการที่บางโรงเรียนระบุขอรับการสนับสนุนจากทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่ได้จัดสรรมาเพื่อให้ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติ ผลปรากฏว่า มีสถานศึกษาหลายแห่งได้มีการมอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการทำงานผิดวัตถุประสงค์ที่วางไว้ บางสถานศึกษาทำหน้าที่สอนทดแทนครูประจำการบางกลุ่มสาระที่มีการขาดแคลนหรือย้ายออก ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวมกับนักเรียนปกติในอนาคต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2564: 44-45) จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ว่ามีอิทธิผลส่งผลต่อกันหรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาเรียนรวมกับนักเรียนปกติในโรงเรียนทั่วไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาของเบญจา ชลธาร์นนท์ ผู้พัฒนาโครงการสร้างการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปบูรณาการเพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและโรงเรียนต้นแบบเรียนรวมได้ใช้รูปแบบการบริหารจัดการโครงสร้างซีท (SEAT Framework) เป็นหลักตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) นักเรียน ซึ่งรวมทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่ความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 3) กิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร และ 4) เครื่องมือ ได้แก่ นโยบาย งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สถานศึกษามีความสามารถในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดรูปแบบ การบริหารจัดการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมไว้ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ประกอบด้วย 1.1 เครือข่าย 1.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง 1.3 สภาพแวดล้อม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 2.1 การวางแผน (Planning) 2.2 การจัดการองค์กร (Organizing) 2.3 การส่งเสริมสนับสนุน (Supporting) 2.4 การประสานงาน (Coordinating) 2.5 การควบคุม (Controlling) 2.6 การรายงาน (Reporting) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 3.1 คุณภาพผู้เรียน 3.2 การจัดการเรียนการสอน 3.3 การบริหารจัดการเรียนร่วม 3.4 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และ องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 4.1 เงื่อนไขภายใน 4.2 เงื่อนไขภายนอก (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566) เป็นต้น

นงลักษณ์ วิรัชชัย ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการซึ่งครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกับสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยแนวคิดในการพัฒนารูปแบบได้มาจากการศึกษาสภาพและแนวโน้มการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการของประเทศไทยและต่างประเทศ ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปผลได้ ดังนี้ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในต่างประเทศมีแนวโน้มเป็นรูปแบบการเรียนรวมชั้นและรูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ให้ความรู้ด้านการป้องกัน การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานประกอบด้วยโครงการย่อยรวม 12 โครงการแต่ละโครงการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รูปแบบการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรวม ได้แก่ รูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการแบบอิงครอบครัวและชุมชน รูปแบบการสอนตามบทบาทหน้าที่รูปแบบการสอนเป็นรายบุคคล รูปแบบการทำงานเป็นทีม การร่วมมือร่วมใจและการให้คำปรึกษา (นงลักษณ์ วิริชัย, 2556)

แนวคิดคุณภาพของผู้เรียนตามแนวทางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งคุณภาพทางการศึกษาออกเป็น 3 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 42) เป็นตัวแทนนิยามความหมายของคำว่าคุณภาพของผู้เรียน ในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้มาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสมต่อความต้องการ กระบวนการจัดการตามระบบควบคุมคุณภาพ ตลอดจนความน่าเชื่อถือและการยอมรับในเรื่องของชื่อเสียง

รัตนา ดวงแก้ว ได้กล่าวถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษายุคใหม่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตร สื่อการสอนและเทคโนโลยี 2) ระบบการประเมินผลผู้เรียน 3) ระบบประเมินและพัฒนาคุณภาพครู 1 ระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา และ 5) ระบบการเงินเพื่อการศึกษาด้วย (รัตนา ดวงแก้ว, 2556: 15) แซมมอนส์, ฮิลแมนและมอร์ติมอร์ (Sammons, Hillman & Mortimore) ได้ศึกษาการพัฒนาองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จหรือความมีประสิทธิผลของโรงเรียน ในการศึกษา พบว่ามี 11 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทางการศึกษาไว้ คือ 1. ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ 2. การมีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายร่วมกัน 3. มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4. การเรียนการสอนที่เข้มแข็ง 5. มีแผนการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน 6. มีความคาดหวังต่อโรงเรียน และนักเรียนในระดับสูง 7. มีการเสริมแรงครู 8. มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน 9. นักเรียนมีความรับผิดชอบ 10. มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 11. เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Sammonds, et al, 2002)

ฮอย และ มิสเกล (Hoy & Miskel, 2001) ได้ศึกษาและพบว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิผลควรประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลที่ได้รับ ซึ่งต้องได้รับการตรวจสอบ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนมีดังต่อไปนี้ การมุ่งสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสอดคล้องและกลมเกลียว หลักสูตรมีคุณภาพ และให้โอกาสในการเรียนรู้ บรรยากาศของโรงเรียนบรรยากาศในชั้นเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ศักยภาพในการประเมิน การใช้เวลาในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีการเรียนรู้แบบอิสระ มีการจัดการเรียนการสอน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการเสริมแรง

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาของเบญจา ชลธาร์นนท์ ผู้พัฒนาโครงการสร้างการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปบูรณาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และหลักเกณฑ์จากมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย, ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของ

ผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาใช้สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและโรงเรียนต้นแบบเรียนรวมใช้รูปแบบการบริหารจัดการโครงสร้างซีท (SEAT Framework) เป็นหลักตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) นักเรียน 2) สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน 3) กิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) เครื่องมือ ดังปรากฏในแผนภูมิภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารจัดการเรียนร่วม (X_{tot})	คุณภาพของผู้เรียน (Y_{tot})
1. นักเรียน (X_1) 2. สภาพแวดล้อม (X_2) 3. กิจกรรมการเรียนการสอน (X_3) 4. เครื่องมือ (X_4)	1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1) 2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)

แผนภูมิภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: เบญจา ชลธาร์นนท์, คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2546), 32.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อทราบคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อทราบการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง
2. คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง

การบริหารจัดการเรียนร่วมส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณา (Descriptive research)

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 64 โรง

2. กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 โรง และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างเป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียน ๆ ละ 4 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน และ 3) ครู จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 224 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ประชากร (โรง)	กลุ่มตัวอย่าง (โรง)	ผู้ให้ข้อมูล		
		ผู้บริหาร	หัวหน้าวิชาการ	ครู
64	56	56	56	112
รวม		**224**		

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

2. ตัวแปรต้น (Xtot) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาของเบญจา ชลธาร์นนท์ ผู้พัฒนาโครงการสร้างการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและโรงเรียนต้นแบบเรียนรวมใช้รูปแบบการบริหารจัดการโครงสร้างซีท (SEAT Framework) เป็นหลักตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ นักเรียน (S : Student) สภาพแวดล้อม (E : Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) และเครื่องมือ (T : Tools)

3. ตัวแปรตาม (Ytot) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน ตามแนวทางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมาตรฐานที่

1 คุณภาพของผู้เรียน ได้แบ่งตัวบ่งชี้ไว้ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y2)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาตามแนวคิดของเบญจา ชลธาร์นนท์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) มีความหมายและค่าน้ำหนัก ดังนี้ ระดับ 1 หมายถึง การบริหารจัดการเรียนร่วมหรือคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน ระดับ 2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน ระดับ 3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน ระดับ 4 หมายถึง อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน ระดับ 5 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามขึ้นตามนิยามของตัวแปรที่ศึกษาของการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาพัฒนาเครื่องมือสำหรับศึกษาวิจัย ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการปรับปรุงข้อผิดพลาดและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามฉบับนี้อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แสดงว่าใช้ได้ทุกข้อคำถาม แต่มีบางข้อต้องปรับแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับทดลองใช้ต่อไป ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาความเชื่อมั่น กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 8 โรงเรียน ๆ ละ 4 คน รวม 32 คน ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1974: 161) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.988 ขั้นตอนที่ 5 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 โรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามพร้อมแบบสอบถามไปยังแต่ละโรงเรียนที่สะดวกให้ผู้วิจัยลงพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการส่งขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ สำหรับโรงเรียนที่ไม่สะดวกในการให้ผู้วิจัยลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ จัดทำตารางแจกแจงคะแนนและลงรหัสเพื่อกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้ จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้สถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง โดยใช้ค่าความถี่ (frequency : f) และค่าร้อยละ (percentage : %)

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการเรียนร่วมและระดับคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) โดยพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวคิดของ เบสท์ (Best, 1970: 190) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 - 1.49 หมายถึง การบริหารจัดการเรียนร่วมหรือคุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 - 2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 - 3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 - 4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

4. การตรวจสอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นหรือตัวแปรพยากรณ์มีอิสระต่อกัน (Multicollinearity) โดยใช้ค่า tolerance และค่า VIF (Variance Inflation Factor) ค่า tolerance ของตัว

แปรต้นหรือตัวแปรพยากรณ์จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นหรือตัวแปรพยากรณ์ ค่า VIF (Variance Inflation Factor) ของตัวแปรต้นหรือตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวมีค่าระหว่าง 0 ถึง ∞ ถ้าหากค่า VIF มีค่าเข้าใกล้ 10 หรือมากกว่า แสดงว่ามีระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นหรือตัวแปรพยากรณ์มาก ทำให้เกิดภาวะร่วมเชิงเส้นพหุ (Multicollinearity) และหากค่า VIF มีค่าไม่เข้าใกล้ 10 แสดงว่าตัวแปรต้นหรือตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว ไม่มีความสัมพันธ์กันและเป็นอิสระต่อกัน (Hair, & Anderson, 2010: 28)

9. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เอกสาร ตำรา รายงานและบทความต่าง ๆ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎี

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลมาจัดสร้างเครื่องมือการวิจัยและนำเครื่องมือไปพัฒนาและตรวจสอบ จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติมาสรุปเขียนสรุป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครู รวมผู้ให้ข้อมูล 224 คน จากผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 56 โรง ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
เพศ		
ชาย	101	45.09
หญิง	123	54.91
รวม	**224**	**100.00**
อายุ		
21 – 30 ปี	96	42.86
31 – 40 ปี	86	38.39
41 – 50 ปี	26	11.61

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
มากกว่า 50 ปี	16	7.14
รวม	**224**	**100.00**
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	97	43.31
ปริญญาโท	113	50.44
ปริญญาเอก	14	6.25
รวม	**224**	**100.00**
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	56	25.00
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ	56	25.00
ครู	112	50.00
รวม	**224**	**100.00**
ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง		
ไม่เกิน 5 ปี	61	27.23
5 – 10 ปี	63	28.13
11 – 15 ปี	77	34.38
16 – 20 ปี	5	2.23
มากกว่า 20 ปี	18	8.03
รวม	**224**	**100.00**

จากตารางที่ 4 พบว่า สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 21 – 30 ปี มีมากที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา คือ 31 - 40 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 ลำดับที่ 3 คือ 41 - 50 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 และลำดับสุดท้าย คือ มากกว่า 50 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ปริญญาโท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 50.44 รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 43.31 และลำดับสุดท้าย คือ ปริญญาเอก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และครู จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 11 - 15 ปี มีมากที่สุด จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38 รองลงมา คือ 5 – 10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 ลำดับที่ 3 คือ ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 27.23 ลำดับที่ 4 คือ มากกว่า 20 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.03 และลำดับสุดท้ายมีน้อยที่สุด คือ 16 – 20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.23

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 การวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ของการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 224 คน แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

(n = 224)

ด้าน	**การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม (X_{tot})**	$\bar{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1	นักเรียน (S : Student) (X_1)	4.32	0.31	มาก
2	สภาพแวดล้อม (E : Environment) (X_2)	4.21	0.25	มาก
3	กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3)	4.34	0.33	มาก
4	เครื่องมือ (T : Tools) (X_4)	4.38	0.37	มาก
	โดยภาพรวม (X_{tot})	**4.32**	**0.31**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32 , S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านเครื่องมือ (T : Tools) ($\bar{X}$ = 4.38 , S.D. = 0.37) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) ($\bar{X}$ = 4.34 , S.D. = 0.33) ด้านนักเรียน (S : Student) ($\bar{X}$ = 4.32 , S.D. = 0.31) และด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment) ($\bar{X}$ = 4.21 , S.D. = 0.25) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.31 – 0.37 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับของการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ จากตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 18 ข้อ พบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านนักเรียน (S : Student) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32 , S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21 , S.D. = 0.25) การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34 , S.D. = 0.33) การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านเครื่องมือ (T : Tools) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38 , S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 2 การวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ของคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 224 คน แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

(n = 224)

ด้าน	**คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม (Y_{tot})**	$\bar{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1	ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1)	4.21	0.38	มาก
2	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)	4.33	0.29	มาก
	โดยภาพรวม (Y_{tot})	**4.27**	**0.25**	**มาก**

จากตารางที่ 10 พบว่า คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27 , S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับของคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อจากตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 9 ข้อ พบว่า คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21 , S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33 , S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ในการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ระหว่างการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's product moment correlation coefficient) รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาพรวมและรายด้าน

(n=224)

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_{tot}	Y_{tot}
X_1	1.00					
X_2	0.743**	1.00				
X_3	0.704**	0.786**	1.00			
X_4	0.769**	0.744**	0.806**	1.00		
X_{tot}	0.799**	0.750**	0.891**	0.989**	1.00	
Y_{tot}	0.706**	0.738**	0.880**	0.763**	0.836**	1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (X_1 – X_4) ในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.704 – 0.806 โดยตัวแปรการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T: Tools) (X_4) กับ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด เท่ากับ 0.806 นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบ Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ค่า VIF มีค่าระหว่าง 1.704 – 1.893 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10

และได้ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.509 – 0.684 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นหรือแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ ไม่เกิดภาวะร่วมเส้นเชิงพหุ (Multicollinearity)

ตัวแปรการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot}) กับตัวแปรคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.836 เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.1 เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่เข้าสมการดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ระหว่างการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (Y_{tot})

<table>
<tr><th colspan="9">ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot})</th></tr>
<tr><td rowspan="2">แหล่งความแปรปรวน</td><td rowspan="2">SS</td><td rowspan="2">df</td><td rowspan="2">MS</td><td rowspan="2">F</td><td rowspan="2">Sig.F</td><td colspan="2">Collinearity Statistics</td><td rowspan="15"></td></tr>
<tr><td>Tolerance</td><td>VIF</td></tr>
<tr><td>Regressions</td><td>42.547</td><td>2</td><td>40.002</td><td>389.42**</td><td>0.000</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Residual</td><td>51.763</td><td>221</td><td>0.107</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Total</td><td>94.310</td><td>223</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ</td><td colspan="2">Unstandardized Coefficients</td><td>Standardized Coefficients</td><td rowspan="2">t</td><td rowspan="2">Sig.t</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>β</td><td>Std. Error</td><td>Beta</td></tr>
<tr><td>ค่าคงที่ (Constant)</td><td>0.541</td><td>0.154</td><td></td><td>3.802</td><td>0.000</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>เครื่องมือ (T : Tools) (X_4)</td><td>0.692</td><td>0.093</td><td>0.721</td><td>9.418</td><td>0.000</td><td>0.576</td><td>1.774</td></tr>
<tr><td>กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3)</td><td>0.365</td><td>0.093</td><td>0.451</td><td>4.259</td><td>0.000</td><td>0.512</td><td>1.706</td></tr>
<tr><td colspan="9">*Sig. 0.01
R = 0.897
R^2 = 0.792
Adjusted R^2 = 0.784
Std.E = 0.376</td></tr>
</table>

จากตารางที่ 6 แสดงว่า การบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T : Tools) (X_4) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (Y_{tot}) ได้ร้อยละ 79.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.692 และ 0.365 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.721 และ 0.451 ตามลำดับ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์ (คุณภาพของผู้เรียน (Y_{tot}) และตัวพยากรณ์ (X_4, X_3) มีค่าเท่ากับ .792 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 79.2 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ . 376 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y_{tot} = .541 + .692(X_4) + .365(X_3)$$

2.2 เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1) พบว่า มีค่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.774 ซึ่งเป็นค่าอำนาจการพยากรณ์ที่สูงที่สุด ในลักษณะนี้แสดงว่าการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T : Tools) (X_4) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1) ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ระหว่างการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1)

<table>
<tr><th colspan="10">ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1)</th></tr>
<tr><td rowspan="2">แหล่งความแปรปรวน</td><td rowspan="2">SS</td><td rowspan="2">df</td><td rowspan="2">MS</td><td rowspan="2">F</td><td rowspan="2">Sig. F</td><td colspan="2">Collinearity Statistics</td><td rowspan="7">*Sig .01
R = 0. 880
R^2 = 0. 774
Adjusted R^2 = 0. 772
Std.E = 0.364</td></tr>
<tr><td>Tolerance</td><td>VIF</td></tr>
<tr><td>Regressions</td><td>42.001</td><td>2</td><td>39.642</td><td>377.66**</td><td>0.000</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Residual</td><td>50.763</td><td>221</td><td>0.093</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Total</td><td>92.764</td><td>223</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ</td><td colspan="2">Unstandardized Coefficients</td><td>Standardized Coefficients</td><td rowspan="2">t</td><td rowspan="2">Sig.t</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>β</td><td>Std. Error</td><td>Beta</td></tr>
</table>

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1)								
ค่าคงที่ (Constant)	0.361	0.142		2.533	0.012			
เครื่องมือ (T : Tools) (X_4)	0.624	0.067	0.632	9.281	0.000	0.576	1.774	
กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3)	0.267	0.067	0.271	3.972	0.000	0.512	1.706	

จากตารางที่ 7 แสดงว่า การบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T : Tools) (X_4) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1) ได้ร้อยละ 77.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.624 และ 0.267 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.632 และ 0.271 ตามลำดับ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวเกณฑ์ (คุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน (Y_1)) และตัวพยากรณ์ (X_4, X_3) มีค่าเท่ากับ .774 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 77.4 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .364 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y_1 = .361 + .624(X_4) + .267(X_3)$$

2.3 เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.748 ซึ่งเป็นค่าอำนาจการพยากรณ์ที่สูงที่สุด ในลักษณะนี้แสดงว่าการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T : Tools) (X_4) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2) ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ระหว่างการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)

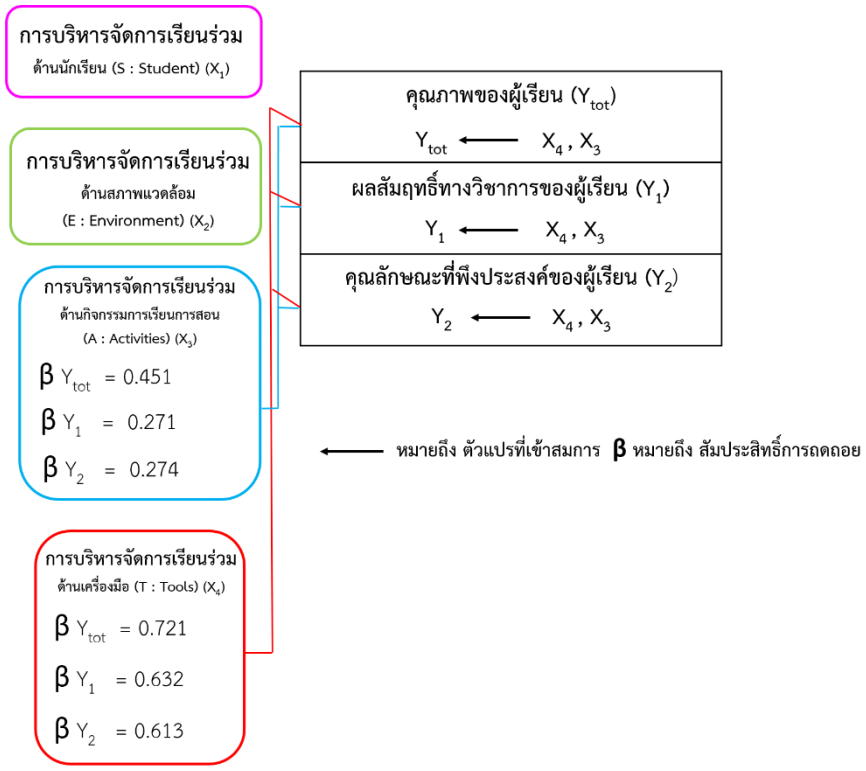
ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)							
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.F	Collinearity Statistics	*Sig. 0.01 R = 0. 865

Regressions	42.133	2	32.757	328.03**	0.000	Tolerance	VIF	R^2 = 0. 748 Adjusted R^2 = 0. 746 Std.E =0.373
Residual	47.106	221	0.167					
Total	89.239	223						
การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.t			
	β	Std. Error	Beta					
ค่าคงที่ (Constant)	0.652	0.146		4.467	0.000			
เครื่องมือ (T : Tools) (X_4)	0.588	0.069	0.613	8.542	0.000	0.576	1.774	
กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3)	0.262	0.069	0.274	3.815	0.000	0.512	1.706	

จากตารางที่ 8 แสดงว่า การบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T : Tools) (X_4) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2) ได้ร้อยละ 74.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.588 และ 0.262 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.613 และ 0.274 ตามลำดับ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวเกณฑ์ (คุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)) และตัวพยากรณ์ (X_4, X_3) มีค่าเท่ากับ 0.748 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 74.8 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .373 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y_2 = .652 + .588(X_4) + .262(X_3)$$

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ยังมีตัวแปรการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ยังไม่ได้รับเลือกเข้าสมการหรือไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียน คือ การบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านนักเรียน (S : Student) (X_1) และด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment) (X_2) โดยสามารถสรุปเป็นแผนภูมิการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ได้ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้ให้ความสำคัญทางการศึกษา โดยระบุไว้ในวิสัยทัศน์ที่กล่าวว่า “สร้างคุณภาพผู้เรียนสู่อนาคตที่ยั่งยืน” หมายถึง น้อมนำศาสตร์พระราชา พัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของคุณธรรม วัฒนธรรมและวิถีท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีและภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วม และเนื่องจากผู้บริหารให้ความไว้วางใจครู ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนเรียนรวมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รจเรข พะยอมแย้ม (2553) ที่ศึกษาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ พบว่า ระดับสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. คุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า คุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีการจัดการเรียนการสอนที่ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุง พุทธศักราช 2553 และคำนึงถึงพฤติกรรมที่คาดหวังที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แบบรายปีทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ตลอดจนมีการใช้เครื่องมือในการนิเทศ ติดตาม และประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอยู่เป็นระยะจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตสุดท้ายของการจัดการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประวิตา มีเปี่ยมสมบูรณ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. การบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T : Tools) (X_4) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (Y_{tot}) ในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ จัดสรรงบประมาณ บุคลากร นักวิชาชีพ และสื่อให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลากหลายประเภท การจัดสรรงบประมาณโรงเรียนจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง มีการประชุมวางแผนในการใช้จ่ายเงิน และมีการจัดสรรงบประมาณ (เงินนอกงบประมาณ) ซึ่งจะได้จากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุน หรือจากการหาทุนของโรงเรียน และการกำหนดทิศทาง นโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานและระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน และระบบการให้บริการที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและบุคคลทั่วไป รวมทั้งพ่อแม่รับรู้ว่าโรงเรียนมีโครงการเรียนร่วม ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลเอง จัดครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่น ได้แก่ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไขการพูดและภาษา นักตรวจวัดการได้ยิน และนักวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการให้บริการแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดเตรียมสื่อทางการศึกษา ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หรือเครื่องมือช่วยให้คนพิการเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้าใจดีขึ้นและรวดเร็ว อีกทั้งโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานและระบบการให้บริการที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและบุคคล

ทั่วไปรวมทั้ง พ่อ แม่ ผู้ปกครอง รับรู้ว่าโรงเรียนมีการบริการจัดการเรียนร่วม ซึ่งกำหนดไว้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล อีกทั้งโรงเรียนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อุปกรณ์ เครื่องมือทางการศึกษา สื่อการสอน ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาให้แก่นักเรียนมีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มาเรียนรวมกับนักเรียนปกติ และรวมไปถึงวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้าใจดีและรวดเร็ว นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณตามกฎกระทรวง เพื่อใช้ในการจัดหาสื่อเฉพาะให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เรียนรวมกับนักเรียนปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนยังมีการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับความพิการของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้อย่างเหมาะสม และโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยครูการศึกษาพิเศษหรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด ได้แก่ ครูที่มีวุฒิหรือได้รับการศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยทำหน้าที่เป็นครูเดินสอน ครูสอนเสริม ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เรียนรวมกับนักเรียนปกติในโรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนมีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนา โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะ นั้นก็คือ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการครูและบุคลากรโดยเน้นย้ำในเรื่องของกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและนักเรียนปกติ ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม ซึ่งประกอบได้ด้วย การปรับหลักสูตรทั่วไป ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ใช้ได้กับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นอาจปรับจากการวาดรูปมาเป็นการปั้นแทน หรือสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจปรับให้ไม่ต้องอ่านออกเสียงแต่เป็นใช้บัตรภาพผสมคำแทนการอ่านออกเสียง นอกจากนี้ ความแตกต่างของการได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ (พ.ค.ศ.) ที่กำหนดให้ครูการศึกษาพิเศษที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับเงิน พ.ค.ศ. แต่ครูในห้องเรียนรวมไม่ได้รับเงิน พ.ค.ศ. ทั้งที่ได้จัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม ทำให้ครูในห้องเรียนรวมบางคน มองข้ามผ่านการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพียงเพราะกลัวที่จะต้องเสียสละเงินในการจัดซื้ออุปกรณ์มาจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนของตน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้มีแนวทางปฏิบัติสำหรับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ (พ.ค.ศ.) ที่จัดสรรมาให้กับบุคลากรที่มีเลขคัดกรองหรือผ่านการอบรมหลักสูตรการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามระยะที่กำหนดนั้น ผู้บริหารได้ทำข้อตกลงและประชุมชี้แจงถึงการนำเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ (พ.ค.ศ.) มาถัวเฉลี่ยให้กับครูในห้องเรียนรวมได้จัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปผลเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้ การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านเครื่องมือ (T : Tool) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) ด้านนักเรียน (S : Student) และด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment)คุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านเครื่องมือ (T : Tools) (X_4) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) (X_3) ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (Y_{tot}) ในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ได้ร้อยละ 79.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารควรมีการเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ เพื่อการปรับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2. ผู้บริหารและครูควรพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีจุดเด่นด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด

3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T : Tools) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) เพื่อให้คุณภาพของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นและควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านนักเรียน (S: Student) และด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) ด้วย เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือ (T: Tools) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) ซึ่งเป็นปัจจัยทางอ้อมต่อคุณภาพของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

3. ควรมีการศึกษาคุณภาพของการบริหารจัดการเรียนร่วมกับคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

4. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนรวมในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

นงลักษณ์ วิริชัย. (2556). *การตัดสินผลการเรียนรู้ : เกรดและการตัดเกรด, ในการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่.* สุวิมล ว่องวาณิช, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556).

รจเรข พ ยอม แย้ม. (2553). *การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ.* (Doctoral dissertation, มหาวิทยาลัย ศิลปากร).

รัตนา ดวงแก้ว. (2556). การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษาหน่วยที่ 11 สาขาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช* (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556), 9-10.

ประวิตา มีเปี่ยมสมบูรณ์, ธร สุนทรายุทธ, & สมุทร ชำนาญ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้ เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม. *วารสาร การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา, 7*(1), 91-102.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ.* กรุงเทพมหานครฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค,

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.*

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, *เล่มที่ 16 การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม*, เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2566 เข้าถึงได้จาก https://pubhtml5.com/rqbh/rhmy.

Best, J. W. (1970). *Research in Education.* New Jersey : Prentice – Hall Inc.

Cronbach L. J. (1974). *Essentials of Psychological Tests*. New York & Row Publisher.

Hair, Black, Babin, & Anderson. *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall. (2010), 28.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2001). *Educational Administration: Theory Rescarch and Practice.* 6th ed. New York: McGraw – Hill Inc.

Sammonds, P., Hillman, J. & Mortimore, P. (2002). *Key characteristics of effective school a review of school effectiveness research.* A report by the institute of education for the office for standards in education.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.26

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

The Transformational Leadership of Administrators and Risk Management in School under Suphanburi Primary Education Service Area Office 3

ชลธิรา ชาวบ้านกร่าง[1] และ ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์[2]*

Chonthira Chaobankrang[1] and Sakdipan Tonwimomrat[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. ชลธิรา ชาวบ้านกร่าง
ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Chonthira Chaobankran
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
Email: yuyayouy@gmail.com

Corresponding Author*
2. ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์
ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Sakdipan Tonwimomrat
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
Email: sakdipan.ton@gmail.com

คำสำคัญ:
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การบริหารความเสี่ยง
Keywords:
Transformational Leadership; School Risk Management

Article history:
Received: 15/12/2023
Revised: 22/02/2024
Accepted: 25/03/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Chaobankrang, C. & Tonwimomrat, S. (2024). The transformational leadership of administrators and risk management in school under Suphanburi primary education service area office 3, *Journal Damma for Life, 30*(1), 349-365.

ABSTRACT

The research objectives were to determine: 1) the transformational leadership of school under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3 2) the risk management of affiliated schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3 and 3) the relationship between the transformational leadership and the risk management under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3. The sample was 97 schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3. The two respondents from each school consisted of a school director or acting school director and a teacher, with the total of 194. The research instrument was a opinionnaire regarding the leadership based on the concept of Kouzes and Posner and the risk management based on the concept of COSO – ERM 2017. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's product–moment correlation coefficient.

The research findings were as follows: 1) The transformational leadership of school under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3 as a whole and as an aspect were at the highest level. The arithmetic mean ranking from the highest to the lowest were as follows; encouraging the heart, modeling the way, enabling others to act, inspiring a shared vision and challenging the process. 2) The risk management of affiliated schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3 as a whole and as an aspect were at the highest level. The arithmetic mean ranking from the highest to the lowest were as follows; governance and culture, information communication and reporting, performance, strategy and objective setting and review and revision. 3) The relationship between the leadership and the risk management of affiliated schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3 were at high correlation in positive way, with significantly level at .01

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 2) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 97 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของคูทซ์และโพสเนอร์ และการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO – ERM 2017 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นต้นแบบนำทาง เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น สร้างแรงบันดาลใจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และกล้าท้าทายต่อกระบวนการ 2) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน เป้าหมายผลการดำเนินงาน การกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ และการทบทวนและปรับปรุง 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

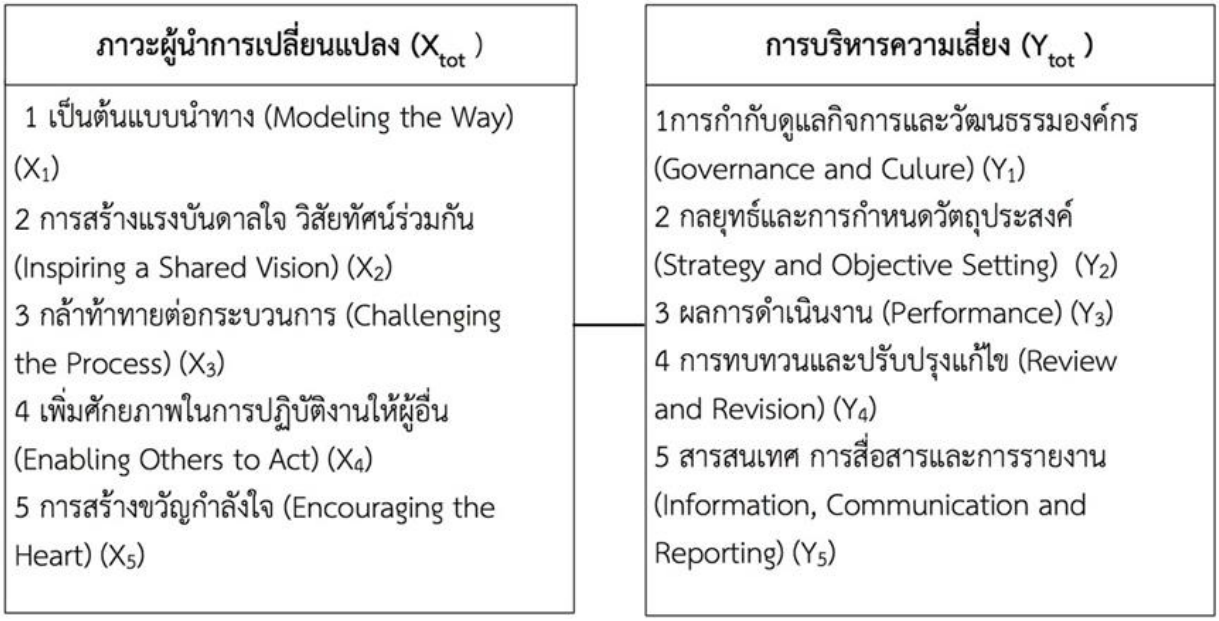
บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกำลังขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วนของสังคมรวมถึงประเทศไทยด้วย เพื่อรักษาการแข่งขัน สิ่งสำคัญคือการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพ สถาบันการศึกษาในฐานะระบบเปิดที่ซับซ้อนต้องมีความอ่อนไหวต่อพลวัตที่คาดเดาไม่ได้และไม่เป็นเชิงเส้นของโลกที่เปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีบทบาทสำคัญในการแข่งขันบนพื้นฐานความรู้ในปัจจุบัน ช่วยให้บุคคลสามารถใช้ ICT ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การทำงาน และชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูล นอกจากนี้ การพัฒนา e-Government และ e-Services ยังช่วยเพิ่มความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณะ ในขณะที่ต้องมีการเฝ้าระวังในธรรมาภิบาล ปกป้องความปลอดภัยและความปลอดภัยทางไซเบอร์

โลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องร่วมมือและพึ่งพาซึ่งกันและกัน การสื่อสารและความร่วมมือระหว่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรับมือกับความท้าทายที่มีร่วมกันและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ในประเทศไทย ผลกระทบของโลกาภิวัตน์และข้อมูลที่ล้นเกินได้ก่อให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพไม่เพียงพอและการไม่สามารถพัฒนาพลเมืองที่สามารถเติบโตได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของชาติ การแก้ไขปัญหาที่สำคัญนี้ต้องการความเป็นผู้นำที่ปรับเปลี่ยนได้และการจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การศึกษามีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมความรู้ ความคิด พฤติกรรม และศีลธรรมของบุคคล ประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและให้โอกาสการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะผลิตพลเมืองที่มีส่วนสร้างความมั่นคงทางสังคมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความไร้ประสิทธิภาพของการศึกษาไทยทำให้ต้องมีการปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณ ลำดับความสำคัญในการลงทุน การกระจายอำนาจ และการศึกษาที่มีเด็กเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น (นงลักษณ์ ศิริฟัก, 2562) ดังนั้น การบริหารความเสี่ยง (Enterprise Risk Management) จึงเป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากองค์กรต่าง ๆ โดยองค์กรได้เรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ของการขาดการบริหารความเสี่ยงที่ดีนอกจากนั้นในช่วงของการฟื้นฟูภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบทุกงานให้บรรลุสำเร็จตามจุดมุ่งหมายจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปนั้นต้องมีการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมและต้องเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารจึงต้องมีวิสัยทัศน์และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่ดี บุคลากรในสถานศึกษามีความพึงพอใจ สามารถทำงานให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด สร้างพันธมิตรทั้งภายในและกายนอกองค์กร รวมทั้งเป็นผู้ที่มีทักษะทางการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุดในปัจจุบันนักวิชาการได้ศึกษาวิจัยแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับภาวะผู้นำมีความเห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบที่เรียกว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนนั้นนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในการสร้างความเจริญและสร้างความก้าวหน้าให้สถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) ซึ่งแนวคิดที่ว่านี้ ผู้นำจะต้องสามารถเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตามให้เกิดความพยายามที่จะปฏิบัติงานเกินเป้าหมายที่กำหนด ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นของผู้ตามให้มีวุฒิภาวะอยู่ในระดับสูง (พัชรกัญญ์ นันทะชัย, 2561) ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยใช้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของคูทซ์และโพสเนอร์ (Kouzes and Posner) และการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ERM 2017 มาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีของคูทซ์และโพสเนอร์ (Kouzes and Posner) ซึ่งได้ระบุว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) เป็นต้นแบบนำทาง (Modeling the way) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ วิสัยทัศน์ร่วมกัน (Inspiring a Shared Vision) 3) กล้าท้าทายต่อกระบวนการ (Challenging the Process) 4) เพิ่มศักยภาพในการทำงานกับผู้อื่น (Enabling Others to Act) 5) การสร้างขวัญกำลังใจ (Encouraging the Heart) และผู้วิจัยได้นำแนวคิดการบริหารความเสี่ยงขององค์กร COSO ERM ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำกับดูแลและวัฒนธรรม (Governance and Culture) 2) กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Strategy and Objective-setting) 3) ผลการปฏิบัติงาน (Performance) 4)การสอบทานและการแก้ไขปรับปรุง (Review and Revision) 5) สารสนเทศการสื่อสารและการรายงาน (Information Communication and Reporting) แสดงในแผนภูมิ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

2. เพื่อทราบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 126 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนในอำเภอเดิมบางนางบวช 41 โรงเรียน อำเภอด่านช้าง 36 โรงเรียน อำเภอสามชุก 26 โรงเรียน และอำเภอหนองหญ้าไซ 23 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 97 โรงเรียน ซึ่งได้จากการเปิดตารางประมาณการกำหนดขนาดตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) จำแนกตามอำเภอ

3. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครู จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 194 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ที่	อำเภอ	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล	
				ผู้อำนวยการฯ	ครู
1	เดิมบางนางบวช	41	31	31	31
2	ด่านช้าง	36	28	28	28
3	สามชุก	26	20	20	20
4	หนองหญ้าไซ	23	18	18	18
รวม		126	97	97	97
รวมทั้งสิ้น				194	

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปรต้น (X_{tot}) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของ คูทซ์และโพสเนอร์ (Kouzes and posner) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

1) เป็นต้นแบบนำทาง (Modeling the Way) (X_1) หมายถึง ผู้นำต้องเริ่มก่อน ทำก่อน หรือปฏิบัติก่อน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะทำตัวเป็นแบบอย่าง และแสดงความมุ่งมั่นผ่านการปฏิบัติงานในแต่ละวัน

ให้เห็นถึงความคืบหน้าและการไม่หยุดอยู่กับที่ ผู้นำจะสร้างมาตรฐานที่ยอดเยี่ยม และตั้งมาตรฐานนั้นให้แบบอย่างสำหรับคนอื่น เพื่อใช้ในการปฏิบัติตาม ต้นแบบนำทางของผู้นำต้องมีข้อมูลเชิงปรัชญา มีการกำหนดมาตรฐานที่สูง ที่องค์กรได้ไตร่ตรองแล้ว มีการกำหนดหลักการเกี่ยวกับทางที่บุคคลควรได้รับการดูแลและเป้าหมายควรจะดำเนินการที่ทำให้องค์กรมีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น

2) การสร้างแรงบันดาลใจ วิสัยทัศน์ร่วมกัน (Inspiring a Shared Vision) (X_2) หมายถึง การสร้างแรงบันดาลใจมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความมุ่งมั่นในทิศทางเดียวกัน และร่วมการสร้างสรรค์ในอนาคต ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชื่อว่า สามารถสร้างความแตกต่างได้ สร้างไอเดียและเอกลักษณ์ให้กับองค์กร สร้างแรงบันดาลใจกับวิสัยทัศน์ในกลุ่มผู้ตามให้มีแนวคิดเชิงบวก และมีความหวัง สร้างความกระตือรือร้นและความตื่นเต้นให้กับวิสัยทัศน์ผ่านความจริงใจ ด้วยความชำนาญในการอุปมาอุปไมย สัญลักษณ์ ภาษาที่สุภาพและความสามารถเฉพาะตัว

3) กล้าท้าทายต่อกระบวนการ (Challenging the Process) (X_3) หมายถึง ผู้นำต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะท้าทายระบบเพื่อที่จะเปลี่ยนความแนวความคิดของการปฏิบัติและเพื่อให้ได้ผลผลิตใหม่ ๆ กรรมวิธี และนำมาใช้ในการให้บริการ พวกเขาจะหาข้อสรุปที่ท้าทาย ซึ่งเป็นโอกาสที่จะทดสอบทักษะและความสามารถของพวกเขา และโอกาสสำหรับวิธีการใหม่ ๆ ในการปรับปรุงองค์กร ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเต็มใจที่จะเปลี่ยนจากสิ่งเดิม ๆ ทดสอบและจัดการความเสี่ยงให้กับวิธีการใหม่ การเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นพฤติกรรมในระยะยาว เพื่อที่จะประสบความสำเร็จ

4) เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น (Enabling Others to Act) (X_4) หมายถึง การส่งเสริมการทำงานร่วมกันและช่วยเพิ่มขีดความสามารถการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่นยังหมายรวมถึง ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและให้สิทธิ์ในการเลือกหรือการตัดสินใจอย่างอิสระ การสนับสนุนให้ผู้อื่นลงมือปฏิบัติจะช่วยให้พวกเขาติดตามงานของตัวเองและตระหนักถึงศักยภาพของพวกเขาอยู่เสมอ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและการให้เกียรติเพื่อนมนุษย์ เพื่อช่วยให้แต่ละคนรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและมีศักยภาพ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะพิจารณาความต้องการและความสนใจของผู้อื่นและปล่อยให้พวกเขารู้สึกว่าเป็นเจ้าของงานในองค์กร และเป็นความรับผิดชอบของตนเอง

5) การสร้างขวัญกำลังใจ (Encouraging the Heart) (X_5) หมายถึง การได้รับกำลังใจและแรงจูงใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีความคาดหวังในตัวเองและพนักงานของพวกเขาสูง ความน่าเชื่อถือของผู้นำขึ้นอยู่กับความสำเร็จที่ผ่านมา การอุทิศตน และการพิสูจน์ในแต่ละวันและวิธีการที่นำไปสู่ความสำเร็จ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน

ตัวแปรตาม (Y_{tot}) เป็นตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิด COSO ERM 2017 ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

1) การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร (Governance and Culure) (Y_1) หมายถึง การกำกับดูแลความเสี่ยง การกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติการ กำหนดวัฒนธรรมความเสี่ยงองค์กร การแสดงพันธะผูกพันที่มีต่อคุณค่าหลักขององค์กรและการจูงใจ การพัฒนาและธำรงรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถ

โดยมี 5 หลักการ คือ 1) จัดตั้งคณะกรรมการดูแลความเสี่ยง (Exercises Board Risk Oversight) 2) การจัดตั้งโครงสร้างการดำเนินงาน (Establishes Operating Structures) 3) ระบุวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องการ (Defines Desired Culture) 4) แสดงความมุ่งมั่นในค่านิยมหลัก (Demonstrates Commitment to Core Values) และ 5) จูงใจ พัฒนา และรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถ (Attracts, Develops, and Retains Capable individuals)

2) กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Strategy and Objective Setting) (Y_2) หมายถึง การวิเคราะห์ โครงสร้างและเนื้อหาสาระของการประกอบธุรกิจ การกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การประเมินทางเลือกในแต่ละแผนกลยุทธ์ และการกำหนดวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ องค์กรจะบริหารจัดการความเสี่ยงก็ต่อเมื่อรู้ว่าวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่องค์กรต้องการก่อน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ขึ้นในทุกระดับของหน่วยงานหรือองค์กรจึงจะสามารถที่จะนำไปสู่การระบุเหตุการณ์ที่อาจเป็นไปได้อันทำให้เกิดความเสี่ยง การกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับพันธกิจ ประกอบด้วย 4 หลักการ คือ 1) วิเคราะห์ธุรกิจ (Analyzed Business Context) 2) ระบุความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Defines Risk Appetite) 3) ประเมินกลยุทธ์ทางเลือก (Evaluates Alternative Strategies) และ 4) กำหนดวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ (Formulates Business Objectives)

3) ผลการดำเนินงาน (Performance) (Y_3) หมายถึง การระบุความเสี่ยง การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยงที่มีอยู่ และการสรุปภาพรวมความเสี่ยงขององค์กร ประกอบด้วย 5 หลักการ คือ 1) ระบุความเสี่ยง (Identifies Risk) 2) ประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง (Assesses Severity of Risk) 3) จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง (Prioritizes Risks) 4) ดำเนินการตอบสนองต่อความเสี่ยง (Implements Risk Responses) 5) พัฒนากรอบความเสี่ยงในภาพรวม (Develops Portfolio View)

4) การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข (Review and Revision) (Y_4) หมายถึง การประเมิน การเปลี่ยนแปลงที่มีสาระสำคัญ การทบทวนความเสี่ยงและผลการจัดการความเสี่ยง และการหาแนวทางปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ 1) ประเมินการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ (Assesses Substantial Change) 2) ทบทวนความเสี่ยงและผลการดำเนินงาน (Reviews Risk and Performance) 3) มุ่งมั่นปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงองค์กร (Pursues Improvement in Enterprise Risk Management)

5) สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (Information, Communication and Reporting) (Y_5) หมายถึง การผลักดันให้มีสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและรักษาความปลอดภัยของข้อมูล จัดให้มีการสื่อสาร สารสนเทศที่เกี่ยวกับความเสี่ยงและจัดให้มีการจัดทำรายงาน เกี่ยวกับความเสี่ยง วัฒนธรรมความเสี่ยงในองค์กร และผลการจัดการความเสี่ยงในองค์กร ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ 1) ยกระดับสารสนเทศ (Leverages Information and Technology) 2) สื่อสารข้อมูลความเสี่ยง (Communicates Risk Information) 3) รายงานผลความเสี่ยง วัฒนธรรมและผลการดำเนินงาน (Reports on Risk, Culture, and Performance)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของคูทซ์และโพสเนอร์ (Kouzes and Posner)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO – ERM 2017

แบบสอบถามในตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นเลือก ตอบตามที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ส่วนแบบสอบถามความคิดเห็นในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert's rating scale) (Rensis Likert, 1992: 74)

6. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และนิยามตัวแปรของการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) สร้างและพัฒนาเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

2) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามตัวแปรของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence)

3) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 โรงเรียน รวม 30 ฉบับ

4) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (Lee J. Cronbach, 1974: 161) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .979

5) นำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %)

2) การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\overline{X}$) และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) โดยพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970: 87.)

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation-coefficient: r_{xy}) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผล 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2559: 251)

8. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสารทางวิชาการ วารสาร เว็บไซต์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ มาจัดทำโครงร่างงานวิจัย ตามคำแนะนำ ของอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอโครงร่างงานวิจัยต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบ และอนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาดำเนินการพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อเก็บข้อมูล ทดลอง ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือวิจัย นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการหาความเที่ยงแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติมาจัดทำร่างรายงานการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จากนั้นจัดทำเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย นำเสนอโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 ภาวะผู้นำของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์ โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้านของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 194 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 โรงเรียน จากนั้นนำค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) ของคะแนนที่ได้จากกาตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวม (X_{tot})

(n = 97)

ด้าน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	ระดับ
1	เป็นต้นแบบนำทาง (X_1)	4.55	0.62	มากที่สุด
2	สร้างแรงบันดาลใจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (X_2)	4.50	0.68	มากที่สุด
3	กล้าท้าทายต่อกระบวนการ (X_3)	4.50	0.66	มากที่สุด
4	เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น (X_4)	4.55	0.66	มากที่สุด
5	การสร้างขวัญและกำลังใจ (X_5)	4.56	0.68	มากที่สุด
รวม (X_{tot})		4.53	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53 , S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การสร้างขวัญและกำลังใจ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56 , S.D. = 0.68) รองลงมา คือ เป็นต้นแบบนำทาง ($\bar{X}$ = 4.55 , S.D. = 0.63) เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.55 , S.D. = 0.66) สร้างแรงบันดาลใจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.50 , S.D. = 0.66) และ กล้าท้าทายต่อกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.50 , S.D. = 0.66) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

การวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต

(arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ของการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้านของการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 194 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 โรงเรียน จากนั้นนำค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ที่กำหนดไว้ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวม (Y_{tot})

(n = 97)

ด้าน	การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1	การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร (Y_1)	4.55	0.58	มากที่สุด
2	กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Y_2)	4.50	0.63	มากที่สุด
3	ผลการดำเนินงาน (Y_3)	4.51	0.63	มากที่สุด
4	การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข (Y_4)	4.50	0.63	มากที่สุด
5	สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (Y_5)	4.54	0.64	มากที่สุด
รวม (Y_{tot})		4.52	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52 , S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55 , S.D. = 0.58) รองลงมา คือ สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน ($\bar{X}$ = 4.54 , S.D. = 0.64) ผลการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 4.51 , S.D. = 0.63) และมีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดเท่ากัน คือ กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ ($\bar{X}$ = 4.50 , S.D. = 0.63) และ การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X}$ = 4.50 , S.D. = 0.63) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวม โดยใช้การวิเคราะห์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation-coefficient: r_{xy}) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (Y_5)

(n = 97)

การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน / ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน	1. การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร (Y_1)	2. กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Y_2)	3. ผลการดำเนินงาน (Y_3)	4. การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข (Y_4)	5. สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (Y_5)	ภาพรวม (Y_{tot})
1. เป็นต้นแบบนำทาง (X_1)	.741**	.684**	.731**	.725**	.770**	.763**
2. การสร้างแรงบันดาลใจ วิสัยทัศน์ร่วมกัน (X_2)	.727**	.678**	.775**	.752**	.792**	.779**
3. กล้าท้าทายต่อกระบวนการ (X_3)	.693**	.681**	.747**	.760**	.765**	.763**
4. เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น (X_4)	.749**	.738**	.776**	.787**	.817**	.809**
4. การสร้างขวัญกำลังใจ (X_5)	.721**	.692**	.758**	.756**	.791**	.778**
ภาพรวม (X_{tot})	.763**	.730**	.797**	.795**	.828**	.819**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนโดยภาพรวม (Y_{tot}) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับมาก (r_{xy} = .819**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนด้านสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (Y_5) สูงที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับที่มาก (r_{xy} = .828**) อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Y_2) ต่ำที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับที่มาก (r_{xy} = .730**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
นอกจากนี้เมื่อพิจารณา การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนโดยภาพรวม (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กับเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น (X_4) สูงที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับที่มาก (r_{xy} = .809**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับ เป็นต้นแบบนำทาง (X_1)และกล้าท้าทายต่อกระบวนการ (X_3) ต่ำที่สุดเท่ากัน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับที่มาก (r_{xy} = .763**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเป็นต้นแบบนำทาง พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารเป็นผู้เริ่มต้นลงมือปฏิบัติงาน เป็นผู้นำให้กับบุคลากรในสถานศึกษาในการเริ่มปฏิบัติงานต่าง ๆ อาจเป็นเพราะต้องแสดงพฤติกรรมและการสื่อสารที่สม่ำเสมอซึ่งสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนและกำหนดแนวปฏิบัติให้บุคลากรปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การแสดงความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศและความเต็มใจที่จะรับฟังและตอบสนองต่อข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารสามารถสร้างตนเองให้เป็นผู้นำที่เชื่อถือได้และเป็นที่นับถือภายในชุมชนของโรงเรียน สิ่งนี้สามารถช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและนวัตกรรม และท้ายที่สุดจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียนและชุมชนโรงเรียนที่กว้างขึ้น ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนมีประสิทธิผลสูง มีกระตือรือร้นและแสดงความจริงใจในความพยายามเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน อาจเป็นเพราะพฤติกรรมที่สุภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการกระตุ้นและนำ ผู้บริหารสามารถสร้างความรู้สึกของวัตถุประสงค์และความหมายสำหรับพนักงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกันด้วยการแบ่งปันวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและน่าสนใจสำหรับอนาคตของโรงเรียน ผู้บริหารสามารถช่วยจัดความพยายามของบุคลากรทุกคนให้มุ่งสู่เป้าหมายร่วมกัน และท้ายที่สุดจะผลักดันความสำเร็จและผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับนักเรียนและชุมชนโรงเรียนในวงกว้าง ด้านกล้าท้าทายต่อกระบวนการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมักสร้างแนวคิดใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอและกระตุ้นให้พนักงานทำเช่นเดียวกัน ผู้บริหารยังยินดีที่จะรับทราบข้อผิดพลาดและใช้มันเป็นโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุงโดยไม่มองหาการตำหนิ อาจเป็นเพราะเกิดจากการที่ผู้บริหารเตรียมพร้อมในการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง พวกเขาให้โอกาสสำหรับวิธีการใหม่ ๆ ในการทำธุรกิจและเต็มใจที่จะละทิ้งแนวทางปฏิบัติเก่า ๆ เพื่อเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรมและการรับความเสี่ยง ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้พนักงานยอมรับการเปลี่ยนแปลงและรับความท้าทายใหม่ ๆ สิ่งนี้สามารถนำไปสู่การปรับปรุงและการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้ง

สำหรับพนักงานแต่ละคนและสำหรับชุมชนโรงเรียนโดยรวม ด้านเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมในหมู่พนักงาน สร้างสภาพแวดล้อมที่บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนพนักงานให้ตระหนักถึงศักยภาพของตนโดยให้โอกาสในการพัฒนาทักษะและรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ยังส่งเสริมบรรยากาศของความไว้วางใจและความเคารพซึ่งกันและกันซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างพนักงาน ด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนและทำงานร่วมกัน ผู้ดูแลระบบสามารถช่วยปลดล็อกศักยภาพของเจ้าหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียนและชุมชนโรงเรียนที่กว้างขึ้น ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการทำให้บุคลากรของโรงเรียนรู้สึกมีค่าและเชื่อมโยงกับชุมชนของโรงเรียน อาจเป็นเพราะการสร้างขวัญกำลังใจ ผู้บริหารสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานในเชิงบวกและสนับสนุน นำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงานและแรงจูงใจที่ดีขึ้นของบุคลากรในโรงเรียน สิ่งนี้สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียนและชุมชนโรงเรียนในวงกว้างได้ในที่สุด

2. การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านที่สนใจอยู่เสมอ อาจเป็นเพราะการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโรงเรียนนั้นสอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายของโรงเรียน และคณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยงจะสนับสนุนผู้บริหารในการดำเนินการตามกลยุทธ์นี้ สิ่งนี้ช่วยสร้างวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบและความโปร่งใส ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชนโรงเรียนในวงกว้างในที่สุด ด้านกลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายที่ครอบคลุมด้านงบประมาณ บุคคล และการดำเนินงาน อาจเป็นเพราะผู้บริหารประเมินกลยุทธ์ทางเลือกและกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ทั้งในระดับโรงเรียนและโปรแกรมย่อย ปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้ถูกนำมาพิจารณาเมื่อกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ส่งผลให้มีการวางแผนที่ครอบคลุมและไตร่ตรองอย่างดี สิ่งนี้ช่วยให้แน่ใจว่าโรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในขณะเดียวกันก็จัดการความเสี่ยงและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเป้าหมายการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนและพยายามช่วยให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าในอาชีพการงาน อาจเป็นเพราะแนวทางตามความเสี่ยง ซึ่งพิจารณาบริบทของโรงเรียน ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ฝ่ายบริหารยังดูเหมือนว่าจะจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงและมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างทันท่วงที ฝ่ายบริหารได้ระบุความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเนื่องจากเทคโนโลยีและแนวโน้มทางสังคม และมีความเข้าใจโดยรวมเกี่ยวกับความเสี่ยงของโรงเรียนและการประเมินความเสี่ยงทั้งหมด ทั้งหมดนี้ทำโดยคำนึงถึงกลยุทธ์และเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีการพิจารณาถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่อาจนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยการบริหารความเสี่ยง อาจเป็นเพราะ

ผู้บริหารประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อระบุด้านที่ต้องปรับปรุงเพื่อการปรับปรุงในอนาคต วิเคราะห์ความเสี่ยงของโรงเรียนเทียบกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และระบุการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลต่อกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนนอกโรงเรียน ความพยายามเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของฝ่ายบริหารโรงเรียนในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและทำให้มั่นใจว่าบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ด้านสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีช่องทางการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการบริหารความเสี่ยง อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ ฝ่ายบริหารได้แจ้งและรายงานเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้เข้าใจและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ผู้บริหารยังได้สื่อสารข้อมูลสำคัญไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและเหมาะสม และได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาข้อมูลเชิงลึก รวมทั้งรวบรวมข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวโน้มการดำเนินงานในอนาคต

3.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนโดยภาพรวม ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกันอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับโรงเรียน ในขณะเดียวกันก็พิจารณาระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน ความเป็นผู้นำสามารถมีบทบาทสำคัญในการทบทวนและปรับปรุงแนวปฏิบัติด้านการบริหารความเสี่ยง

สรุป

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นต้นแบบนำทาง เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น สร้างแรงบันดาลใจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และกล้าท้าทายต่อกระบวนการ การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน เป้าหมายผลการดำเนินงาน การกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ และการทบทวนและปรับปรุง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่แข็งแกร่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรได้รับโอกาสในการเพิ่มพูนทักษะภาวะผู้นำผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. การศึกษาพบว่าโรงเรียนที่มีแผนการจัดการความเสี่ยงที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีนั้นมีความพร้อมที่ดีกว่าในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ต้องจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมการดำเนินงานของโรงเรียนทุกด้าน

3. การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมการรับรู้และการจัดการความเสี่ยงมีความสำคัญต่อการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนพัฒนาวัฒนธรรมการรับรู้และการจัดการความเสี่ยง ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยง การสื่อสาร และการรายงานเป็นประจำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาที่คล้ายกันในพื้นที่การศึกษาที่แตกต่างกันและเปรียบเทียบผลลัพธ์ เพื่อดูว่าสิ่งที่ค้นพบนั้นสอดคล้องกันในบริบทที่แตกต่างกันหรือไม่

2. ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงเฉพาะกับประสิทธิผลในการลดความเสี่ยงที่ระบุในโรงเรียน

3. ทำการศึกษาระยะยาวเพื่อประเมินผลกระทบของการใช้กลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงที่แนะนำต่อประสิทธิภาพโดยรวมของโรงเรียนเมื่อเวลาผ่านไป

เอกสารอ้างอิง

จุฑามน สิทธิผลวนิชกุล. (2561). แนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กร COSO Enterprise Risk Management 2017, *วารสารวิชาชีพบัญชี, 14*(42): 111-124

นงลักษณ์ ศิริฟัก. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี.” *วารสารวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10*(2), 480-493.

พัชรกัญญ์ นันทะชัย. (2563). แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. *วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต,* 14(2), 127-143.

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2559). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, John W. (1970). *Research in Education.* New York: Prentice

Cronbach, Lee J. (1974). *Essentials of Psychological Testing.* 3rd ed. New York: Harper and Row Publisher.

James M. Kouzes and Barry Z. Posner. (2017). *The Leadership Challenge: How to Make Extraordinary Things Happen in Organizations*. 6th ed. (New Jersey: John Wiley & Sons, 26-33.

Krejicie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1992). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal for Education and Psychological Measurement, 3*(7), 608.

Likert, Rensis. (1992). New Pattern of Management. New York: McGraw–Hill.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.27

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 2

The Formative Leadership of Administrators in School Under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area 2

พิมพ์นารา ประทุมไพรขจร[1] และ พระมหาธำรงค์ ฐิตปุญฺโญ[2]*

Pimnara Pathumpraikhajorn[1] and Phramaha Thamrong Thitapunno[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. พิมพ์นารา ประทุมไพรขจร
คณะศึกษาศาตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Pimnara Pathumpraikhajorn
Faculty of Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: pimnara678@gmail.com

Corresponding Author*
2. พระมหาธำรงค์ ฐิตปุญฺโญม ดร.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramaha Thamrong Thitapunno, Dr.
Faculty of Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: rongsamathi@gmail.com

คำสำคัญ:
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; การบริหารงานในสถานศึกษา
Keywords:
Formative Leadership; Administrators in School

Article history:
Received: 06/12/2023
Revised: 26/22/2024
Accepted: 25/02/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Pathumpraikhajorn, P. & Thitapunno, T. (2024). The Formative Leadership of Administrators in School Under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area 2, *Journal Damma for Life, 30*(1), 366-388.

ABSTRACT

This research article aims; 1) to study the creative leadership of school administration under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office, Area 2. 2) To study administration in educational institutions. Under the jurisdiction of the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office, Area 2. 3) To study the creative leadership of educational institution administrators that affects administration in educational institutions under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office, Area 2. The research sample consists of 92 schools under the jurisdiction of the Educational Service Area Office, Area 2, Nakhon Pathom Primary Education Office, with data collected from 552 participants. The research utilized a questionnaire as the data collection tool and employed pre-built statistical programs for data analysis. Statistical methods used for analysis included Frequency, Percentage, Arithmetic Mean, Standard Deviation, and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research findings indicate that the analysis of the creative leadership qualities of school administrators affiliated with the Educational Service Area Office, Area 2, Nakhon Pathom Primary Education Office, is generally at a very high level. When considering specific aspects, the highest levels were observed in Vision, Emotional Intelligence, and Flexibility, in that order. Regarding the analysis of management practices in educational institutions under the supervision of the Educational Service Area Office, Area 2, Nakhon Pathom Primary Education Office, overall performance was rated as very high. In specific areas, the highest levels were observed in General Management, Budget Management, Personnel Management, and Academic Management, respectively. The creative leadership qualities of school administrators were found to significantly influence the management of educational institutions, particularly in the area of flexibility, with a predictive efficiency of 12.2%. The prediction has a coefficient of 0.142. The predictive equations in raw scores and standardized scores are $\hat{Y}tot = 3.858^{**} + .202^{**}(X2)$ and $Z^{\wedge}' = .349^{**}(X2)$, respectively.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 92 โรงเรียน จำนวนผู้ให้ข้อมูล 552 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมุติฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาตาม ด้านยืดหยุ่นตามลำดับ การวิเคราะห์ผลการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ และ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้แก่ ด้านการยืดหยุ่น ประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 12.2 และมีความคาดเคลื่อนในการทำนายเท่ากับ 0.142 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$tot =3.858** + .202**(X_2) และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ Z' = .349**(X_2)

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศมีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา”มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัยใฝ่รู้มีความรู้มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดีรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) การจัดการศึกษาของโรงเรียน มีหน้าที่และรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยเป็นไปตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน ซึ่งการที่ผู้บิหารสถานศึกษาจะสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกคนในสถานศึกษานั้นมิใช่เรื่องง่าย เพราะไม่เพียงแต่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากจากบุคคลภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังต้องเผชิญกับบุคคลภายนอกสถานศึกษาด้วย บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสสถานศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เปิดใจกว้างยอมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการคิดและมองปัญหา พร้อมเห็นทางออกของปัญหาที่ หลายมุมมอง หลายทิศทาง หลายมิติ สามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการได้ ตลอดเวลา มองภาพในอนาคตอย่าง ชัดเจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ การกำกับ ดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของพื้นที่ 4 อำเภอ ประกอบด้วย 1. อำเภอนครชัยศรี 2. อำเภอสามพราน 3. อำเภอบางเลน และ 4. อำเภอพุทธมณฑล ซึ่งโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 121 โรงเรียนปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ได้ดำเนินการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดทิศทางขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีประประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดระบบนิเทศ กำกับติดตาม ดูแลภารกิจหลักของโรงเรียน 4 ด้าน คือด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ด้วยการยกระดับให้มีมาตรฐานโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากข้อมูลการทดสอบระดับชาติของสำนักงานมาตรฐานการทดสอบ (O-NET) ปีการศึกษา 2561 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในทุกกลุ่มสาระ ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ต้องได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนา ด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุหลายประการเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ การบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายในสถานศึกษา

จากความเป็นงานและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์และเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาให้บริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theories) เป็นการพัฒนาในช่วงปี ค.ศ.1940 – 1960 แนวคิดหลักของทฤษฎี คือ ให้มองในสิ่งที่ผู้นำปฏิบัติและชี้ให้เห็นว่าทั้งผู้นำและผู้ตามต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน นักทฤษฎี ได้แก่ Kurt Lewin, Rensis Likert, Blake and Mouton และ Douglas McGregor ซึ่ง เคร์ท (Kurt Lewin’ s Studies Lewin) (Desmond & Wilson, 2019) แบ่งลักษณะผู้นำเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบอัตถนิยมหรืออัตตา (Autocratic Leaders) จะตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แน่นอนขึ้นอยู่กับตัวผู้นำเอง คิดถึงผลงานไม่คิดถึงคน บางครั้งทำให้เกิดศัตรูได้ ผู้นำลักษณะนี้จะใช้ได้ดีในช่วงภาวะวิกฤตเท่านั้น ผลของการมีผู้นำลักษณะนี้จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเองและไม่เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นส่วนรวม ทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงาน บางครั้งการอิงกลุ่มทำให้ใช้เวลานานในการตัดสินใจ ระยะเวลาที่เร่งด่วนผู้นำลักษณะนี้ไม่เกิดผลดี

3. ผู้นำแบบตามสบายหรือเสรีนิยม (Laissez- Faire Leaders) จะให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชาเต็มที่ในการตัดสินใจแก้ปัญหา จะไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน ไม่มีหลักเกณฑ์ ไม่มีระเบียบ จะทำให้เกิดความคับข้องใจหรือความไม่พอใจของผู้ร่วมงานได้และได้ผลผลิตต่ำ การทำงานของผู้นำลักษณะนี้เป็นการกระจายงานไปที่กลุ่ม ถ้ากลุ่มมีความรับผิดชอบและมีแรงจูงใจในการทำงานสูง สามารถควบคุมกลุ่มได้ดี มีผลงานและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ไลเคอร์ท (Likert's Michigan Studies) และสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยมิชิแกนทำการวิจัยด้านภาวะผู้นำโดยใช้เครื่องมือที่ Likertและกลุ่มคิดขึ้น ประกอบด้วย ความคิดรวบยอดเรื่อง ภาวะผู้นำ แรงจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์และการใช้อิทธิพล การตัดสินใจ การตั้งเป้าหมาย การควบคุมคุณภาพและสมรรถนะของเป้าหมาย โดยแบ่งลักษณะผู้นำเป็น 4 แบบ คือ แบบใช้อำนาจ (Explorative – Authoritative) แบบใช้อำนาจเชิงเมตตา (Benevolent – Authoritative) แบบปรึกษาหารือ (Consultative – Democratic) และ แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative – Democratic) ไลเคอร์ท พบว่า การบริหารแบบที่ 4 จะทำให้ผู้นำประสบผลสำเร็จและเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และยังพบว่าผลผลิตสูงขึ้นด้วย ซึ่งความสำเร็จขึ้นกับการมีส่วนร่วมมากน้อยของผู้ใต้บังคับบัญชา

เบลค และ เมอตัน (Blake and Mouton's managerial Grid) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่ดีมีปัจจัย 2 อย่าง คือ คน (People) และผลผลิต (Product) โดยกำหนดคุณภาพและลักษณะสัมพันธภาพของคนเป็น 1 – 9 และกำหนดผลผลิตเป็น 1 – 9 เช่นกัน และสรุปว่าถ้าคนมีคุณภาพสูงจะส่งผลให้ผลผลิตมีปริมาณและคุณภาพสูงตามไปด้วย เรียกรูปแบบนี้ว่า Nine-Nine Style (9, 9 style) ซึ่งรูปแบบของการบริหารแบบตาข่ายนี้จะแบ่งลักษณะเด่น ๆของผู้นำไว้ 5 แบบ คือ แบบมุ่งงานเป็นหลัก แบบมุ่งคนเป็นหลัก แบบมุ่งงานต่ำมุ่งคนต่ำ แบบทางสายกลาง และแบบทำงานเป็นทีม

ตามแนวคิดของเบลค และ เมอตัน (Blake and Mouton) รูปแบบของผู้นำมี 5 รูปแบบ ได้แก่ แบบมุ่งงาน (Task–Oriented/Authority Compliance) แบบมุ่งคนสูง (Country Club Management) แบบมุ่งงานต่ำมุ่งคนต่ำ (Impoverished) แบบทางสายกลาง (Middle of The Road Management) แบบทำงานเป็นทีม (Team Management) เมคเจอเกอร์ (McGregor's : Theory X and Theory Y) เป็นนักจิตสังคมชาวอเมริกา ซึ่งทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ ซึ่ง McGregor มีความเห็นว่า การทำงานกับคนจะต้องคำนึงถึง ธรรมชาติของมนุษย์และพฤติกรรมของมนุษย์ คือ มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน และต้องการแรงจูงใจ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้สิ่งที่ผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการจึงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา และกระตือรือร้นช่วยกันปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ ทฤษฎีเอกซ์ (Theory X) เป็นพื้นฐานของคน คือ ไม่ชอบทำงาน พื้นฐานคนขี้เกียจ อยากได้เงิน อยากสบาย

เพราะฉะนั้นบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องคอยควบคุมตลอดเวลา และต้องมีการลงโทษมีกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และ ทฤษฎีวาย (Theory Y) เป็นกลุ่มที่มองในแง่ดี มีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ เต็มใจทำงาน มีการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน มีความคิดสร้างสรรค์ และมีศักยภาพในตนเอง

อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีอยู่จำนวนมากหลายหมวดด้วยกัน ซึ่งแต่ละหมวดนั้นมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเราทุกคน หลักธรรมดังกล่าวสามารถนำไปใช้กับตัวเองและ ต่อผู้อื่นตลอดจนนำไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของแต่ละบุคคลสุดแต่ว่าจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ได้อย่างไร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนนักศึกษาจะต้องนำหลักธรรมไปในการศึกษาเล่า เรียน หลักธรรมที่มีความจำเป็นสำหรับนักเรียนนักศึกษา คือ หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งได้มีผู้รู้และนักการ พุทธทาสภิกขุ (2537: 9) ได้อธิบายว่า อิทธิบาทแยกเป็นอิทธิ แปลว่า ความสำเร็จ บาท แปลว่า ฐานเชิงรองดังนั้นอิทธิบาทจึงแปลว่า รากฐานแห่งความสำเร็จซึ่งมี 4 อย่าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะและวิมังสา บุญมี แท่นแก้ว (2539: 142) กล่าวว่า ตามหลักพุทธศาสนากล่าวไว้ ว่าผู้หวังความ เจริญควรปฏิบัติในธรรมอันเป็นเครื่องนำไปสู่ความเจริญหรือสำเร็จตามความประสงค์หมายความว่า เมื่อต้องการความเจริญก้าวหน้าต้องสร้างเหตุผลเพื่อให้เกิดผลนั้น ๆ เพราะผลย่อมมาจากเหตุ การสร้างเหตุนั้นถึงแม้จะยากยิ่งเพียงใด หากใช้คุณธรรมเข้าสนับสนุนแล้วยิ่งจะสำเร็จตามความประสงค์ได้ คุณธรรมที่จะช่วยให้สำเร็จหรือความเจริญก้าวหน้าดังประสงค์ คือ อิทธิบาท 4 สุชีพ ปุญญานุภาพ (2541: 19) ได้ให้คำแปลของอิทธิบาท 4 ไว้ 2 ทาง คือ หนึ่ง แปลว่า ข้อปฏิบัติที่ให้รู้ฤทธิ์ (Basic of Psychic Power) อีกอย่างหนึ่งแปลว่า ข้อปฏิบัติที่ให้บรรลุถึง ความสำเร็จ (Low of Success) และสุชีพ ปุญญานุภาพ (2539: 676) ได้ให้ความหมาย อิทธิบาท 4 ไว้อีกว่า เป็นคุณให้บรรลุความสำเร็จ 4 อย่างได้แก่ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ ความเพียร จิตตะ เอาใจใส่ วิมังสา ใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวน พระธรรมปิฎก (2546: 842) ได้ให้ความหมายว่า อิทธิบาท 4 ธรรมที่เป็นเหตุให้ ประสบความสำเร็จมี 4 อย่าง คือ ฉันทะ มีความพอใจมีใจรัก คือ พอใจที่จะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจ รักต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจกรรมหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำให้เสร็จ ๆ หรือเพียง เพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วย ความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ ทำนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยใจฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดเรื่องนั้นบ่อย ๆ เสมอ ๆ วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลยบกพร่องขัดข้องเป็นต้น แปลให้ง่ายตามลำดับว่า “มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝักใฝ่ ใช้ ปัญญาสอบสวน”

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยจึงได้ สรุปขอบเขตของการวิจัย เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ปรากฏดังแผนภูมิที่ 1 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้ 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1. จินตนาการ 2. ความยืดหยุ่น 3.วิสัยทัศน์ ซึ่ง 3 องค์ประกอบนี้ ได้จากตารางที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารงบประมาณ 3. ด้านการบริหารงานบุคคล 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

แผนภูมิภาพที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

วัตถุประสงค์

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้มีความชัดเจนในการตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

2. เพื่อศึกษาการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยและเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึง ตั้งสมมติฐานในการวิจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยได้ดำเนินการตามหัวข้อและขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 121 โรงเรียน จำนวน 1,734 คน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2562: 7)

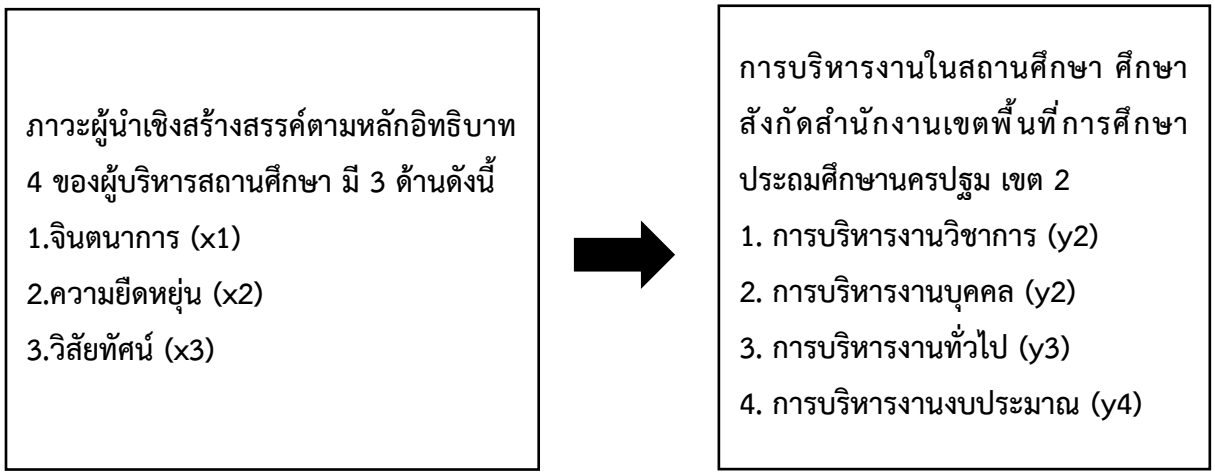
ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐบาลที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 121 แห่งประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน อำเภอบางเลน และอำเภอพุทธมณฑล

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้ 3 องค์ประกอบ คือ 1.จินตนาการ 2.ความยืดหยุ่น 3.วิสัยทัศน์

ตัวแปรตาม คือ ขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารงบประมาณ 3. ด้านการบริหารงานบุคคล 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

แผนภูมิภาพที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัยการจัดเตรียมโครงการวิจัยเพื่อเสนอขออนุมัติโครงการโดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารตำรากฎระเบียบข้อมูลวรรณกรรมสถิติต่างๆรายงานการวิจัยรวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อขอคำแนะนำและความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการจัดทำโครงร่างวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานวิจัยเป็นขั้นที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนตรวจสอบความถูกต้องเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และ นำไปทดลองกับโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) จำนวน 5 แห่ง มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าของเชื่อมั่น (reliability) ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือแล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูล

3. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 121 โรงเรียน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2562: 6)

4. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 92 โรงเรียน การประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอโดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ได้ดังนี้ อำเภอนครชัยศรี จำนวน 25 โรงเรียน อำเภอบางเลน จำนวน 36 โรงเรียน อำเภอสามพราน จำนวน 25 โรงเรียน อำเภอพุทธมณฑล จำนวน 6 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานบุคคลหัวหน้างานทั่วไป หัวหน้างานงบประมาณ และครู จำนวน 552 คน

5. เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้

1.สุ่มโรงเรียนแต่ละอำเภอใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก (Simple Random Sampring) ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดในแต่ละอำเภอ

2.การสุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็น ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานบุคคล หัวหน้างานทั่วไป หัวหน้างานงบประมาณ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง การสุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครู ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ดังตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3. ในการสุ่มโรงเรียนแต่ละอำเภอเพื่อให้ได้โรงเรียนตามจำนวนเรียนที่กำหนดผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Stratified Random Sampring) โดยการจับสลาก และเมื่อได้จำนวนโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนด จำนวนผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน ด้วยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ได้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 552 คน มี

ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานบุคคลหัวหน้างานทั่วไป หัวหน้างานงบประมาณ และครู ดังตารางที่ 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

อำเภอ	**ประชากร**	**กลุ่มตัวอย่าง**	**ผู้ให้ข้อมูล**			
			ผู้อำนวยการ	**หัวหน้างาน**	**ครูผู้สอน**	**รวม**
นครชัยศรี	33	25	25	100	25	150
บางเลน	47	36	36	144	36	216
สามพราน	33	25	25	100	25	150
พุทธมณฑล	8	6	6	24	6	36
รวม	**121**	**92**	**92**	**368**	**92**	**552**

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะของ คำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close ended Question) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 37) และได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close ended Question) เป็นแบบสอบถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 37) และได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษา ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษา ระดับมาก 3 หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษา ระดับปานกลาง 2 หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษา ระดับน้อย 1 หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษา ระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และให้คำแนะนำ ในการแก้ไขปรับปรุง นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมทางภาษาของข้อคำถาม ซึ่งใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence) เกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มี ค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ธีระ

ศักดิ์ อันอารมณ์เลิศ, 2549: 65) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try - Out) ซึ่งผู้อำนวยการ สถานศึกษา/รองผู้อำนวยการศึกษา และครู ในสถานศึกษา ซึ่งมิใช่กลุ่มตัวอย่าง 8 แห่ง แห่งละ 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 32 คน นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนหาคุณภาพของแบบสอบถาม นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด,2556: 116-117) โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่มีค่ามากกว่า 0.70 (Cronbach and Shavelson, 2004) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .077

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่งถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามวิจัยในครั้งนี้ แล้วไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยใช้ เกณฑ์แปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) ดังนี้ 4.51 ถึง 5.00 แปลผลว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระดับมากที่สุด 3.51 ถึง 4.50 ระดับมาก 2.51 ถึง 3.50 ระดับปานกลาง 1.51 ถึง 2.50 ระดับน้อย 1.00 ถึง 1.50 ระดับน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานในสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์แปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) ดังนี้ 4.51 ถึง 5.00 แปลผลว่า การบริหารงานในสถานศึกษา ระดับมากที่สุด 3.51 ถึง 4.50 ระดับมาก2.51 ถึง 3.50 ระดับปานกลาง 1.51 ถึง 2.50 ระดับน้อย 1.00 ถึง 1.50 ระดับน้อยที่สุด วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ใช้การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อมูลเบื้องต้น ของตัวแปรต้น โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_xy) ของเพียร์สัน (Pearson’s product-moment correlation coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2553: 316) แปลความหมาย ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 – 1.00 แปลผลว่า มีความสัมพันธ์กันสูง 0.31 – 0.70 ปานกลาง 0.01 – 0.30 ต่ำ และ เท่ากับ 0.00 ไม่มีความสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสัมพันธ์เป็นการวิเคราะห์ตามข้อตกลงเบื้องต้น ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อทดสอบว่าตัวแปรต้น (Independent Variables) ทุกตัวจะไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง เพื่อป้องกัน

ปัญหาความสัมพันธ์ภายในของตัวแปรพยากรณ์ (Multicollinearity) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) เกณฑ์ที่ใช้ คือ ต้องมากกวา 0.19 ค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (Variance inflation factor : (VIF) เกณฑ์ที่ใช้คือ ต้องไม่เกิน 5.3 (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2555)

9. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้ สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 552 ฉบับ เมื่อแยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และอายุราชการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	236	42.80
	หญิง	316	57.20
รวม		**552**	**100**
2	อายุ		
	20 - 30 ปี	243	44.00
	31 - 40 ปี	212	38.40
	41 - 50 ปี	92	16.70
	51 ปีขึ้นไป	5	0.9
รวม		**552**	**100**
3	ระดับการศึกษา		
	ปริญญาตรี	432	78.30
	ปริญญาโท	107	19.40
	ปริญญาเอก	13	2.40

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
รวม		**552**	**100**
4	ตำแหน่งหน้าที่		
	ผู้อำนวยการ/รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ /รองผู้อำนวยการ	92	**16.67**
	หัวหน้างาน 4 ฝ่าย	368	**66.66**
	ครูผู้สอน	92	**16.67**
รวม		**552**	**100**
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง		
	0 - 10 ปี	321	**58.20**
	11 - 20 ปี	212	**38.40**
	21 - 30 ปี	19	**3.40**
	30 ปีขึ้นไป	0	**0**
รวม		**552**	**100**

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพจากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 57.20 และเพศชาย จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 เมื่อพิจารณาอายุพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาคือ อายุ31 - 40 ปี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 อายุ 41-50 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และอายุ 51 ปีขึ้นไป มี 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 432 คน คิดเป็นร้อยละ 78.30 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 และ ปริญญาเอก จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 เมื่อพิจารณาตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน/รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 หัวหน้างาน 4 ฝ่าย จำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และครูผู้สอน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 เมื่อพิจารณาอายุราชการการทำงานในสถานศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 58.20 รองลงมาคือ มีอายุราชการ 11 – 20 ปี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 อายุราชการ 21 – 30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 และอายุราชการ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 0 คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้านของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อตอบคำถามการวิจัย 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 อยู่ในระดับใด โดยวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำนวน 3 ด้านของผู้บริหารสถานศึกษา คือ 1) ด้านจินตนาการ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านวิสัยทัศน์ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมและรายด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติงานภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	SD.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านจินตนาการ	4.88	0.23	ระดับมากที่สุด
2. ด้านความยืดหยุ่น	4.82	0.26	ระดับมากที่สุด
3. ด้านวิสัยทัศน์	4.89	0.22	ระดับมากที่สุด
รวม	4.83	0.17	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า การปฏิบัติงานภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.83, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่จัดอยู่ในอันดับแรกได้แก่ด้านวิสัยทัศน์ ($\overline{X}$ =4.89, S.D.=0.22) รองลงมาได้แก่ ด้านจินตนาการ ($\overline{X}$ = 4.88, S.D. = 0.23) สำหรับด้านที่จัดอยู่ในอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น ($\overline{X}$ = 4.82, S.D. = 0.26)

การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สามารถวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยจำแนกเป็นรายด้าน ตั้งแต่ตารางที่ 4.3 – 4.7 ประกอบคำอธิบายแต่ละตารางดังนี้

พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.88, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีความสามารถในการบูรณาการทักษะและความรู้ต่างๆในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.94, S.D. = 0.23) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดประชุมปรึกษาหารือเพื่อระดมความคิดอย่างสม่ำเสมอก่อนตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.93, S.D. = 0.25) ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร($\overline{X}$ = 4.92, S.D. = 0.27) ผู้บริหารสามารถแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\overline{X}$ = 4.86, S.D. = 0.36) ผู้บริหารนำความคิดเห็นจากที่ประชุมมาพิจารณาและนำไปปรับใช้ในการทำงาน($\overline{X}$ = 4.85, S.D. = 0.36) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา($\overline{X}$ = 4.83,S.D. = 0.39)สำหรับด้านที่จัดอยู่ในอันดับท้ายสุด

ได้แก่ ผู้บริหารอำนวยความสะดวกและสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีการพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 4.83,S.D. = 0.45)

พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านความยืดหยุ่นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.81, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสามารถยอมรับข้อผิดพลาดของผู้ใต้บังคับบัญชาได้และร่วมกันแก้ไข ($\overline{X}$ = 4.89, S.D. = 0.30) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสามารถยอมรับข้อบกพร่องและความต่างของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ($\overline{X}$ = 4.82, S.D. = 0.39) ผู้บริหารไม่ยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่($\overline{X}$ = 4.81, S.D. = 0.40) ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มองโลกในแง่ดีไม่เคร่งเครียดเกินไป($\overline{X}$ = 4.79, S.D. = 0.45) ผู้บริหารไม่ยึดติดกับความรู้หรือกรอบแนวคิดเดิมๆ ($\overline{X}$ = 4.78, S.D. = 0.40) สำหรับข้อที่จัดอยู่ในอันดับท้ายสุด ได้แก่ ผู้บริหารสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีการคิด ให้สอดคล้องตามสถานการณ์ ($\overline{X}$ = 4.77, S.D. = 0.41)

พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.78, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีความคิดที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ($\overline{X}$ = 4.90, S.D. = 0.31) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารเปิดใจกว้างยอมรับสิ่งใหม่ๆ ($\overline{X}$ = 4.82, S.D. = 0.45) ผู้บริหารกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.80, S.D. = 0.41) ผู้บริหารมีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคกับผู้ใต้บังคับบัญ ($\overline{X}$ = 4.78, S.D. = 0.42) ผู้บริหารกำหนดทิศทางและเป้าหมาย เพื่อความสำเร็จในการพัฒนาที่ชัดเจน ($\overline{X}$ = 4.73, S.D. = 0.50) ผู้บริหารมีการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.57) สำหรับข้อที่จัดอยู่ในอันด้บท้ายสุด ได้แก่ ผู้บริหารสามารถคิดไตร่ตรองและตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างถูกต้องและเหมาะ ($\overline{X}$ = 4.71, S.D. = 0.56)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 2 การบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับใด โดยวิเคราะห์ การทำงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\overline{X}$) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวม

วัฒนธรรมองค์กร	$\overline{X}$	**SD.**	**ระดับการปฏิบัติ**
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.75	0.27	**มากที่สุด**
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.84	0.23	**มากที่สุด**
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.81	0.24	**มากที่สุด**
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.91	0.20	**มากที่สุด**
รวม	**4.83**	**0.15**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 8 พบว่า การบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.83, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่จัออยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 4.91, S.D. = 0.20) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.84, S.D. = 0.23) ด้านการบริหารงานบุคคล ($\overline{X}$ = 4.81, S.D. = 0.24) สำหรับด้านที่จัดอยู่ในอันดับสุดท้ายได้แก่ด้านวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.75, S.D. = 0.27)

การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สามารถวิเคราะห์เพื่อหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.75,S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา($\overline{X}$ = 4.85,S.D. = 0.36) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารให้คำปรึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน และ เสนอ แนวทางให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.78,S.D. = 0.43) ผู้บริหารมีการจัดกระบวนการนิเทศภายใน($\overline{X}$ = 4.74,S.D. = 0.50) ผู้บริหารจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สนองต่อความต้องการขอผู้เรียนและท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\overline{X}$ = 4.74,S.D. = 0.53) ผู้บริหารมีเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.73,S.D. = 0.48) สำหรับด้านที่จัดเป็นอันดับท้ายสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.66,S.D. = 0.57

พบว่า การบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.84,S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการกำกับตรวจสอบติดตามประเมินผล และรายงานผล การใช้งบประมาณของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.86,S.D. = 0.36) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา($\overline{X}$ = 4.84,S.D. = 0.44) ผู้บริหารมีการวางแผนกลยุทธ์ จัดทำข้อมูลทรัพยากรจัดทำระบบฐานข้อมูล ทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 4.83,S.D. = 0.39) สำหรับข้อที่จัดเป็นลำดับท้ายสุด ได้แก่ ผู้บริหารวิเคราะห์การจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึก ($\overline{X}$ = 4.82,S.D. = 0.37)

พบว่า การบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.81,S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.85,S.D. = 0.35) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารวิเคราะห์ วางแผนและเสนอแนะการแต่งตั้งบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานวิชาชีพ ($\overline{X}$ = 4.83,S.D. = 0.43) ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.81,S.D. = 0.40) ผู้บริหารมีเกณฑ์การประเมินผลงานที่ชัดเจน ($\overline{X}$ = 4.79,S.D. = 0.42) สำหรับข้อที่จัดเป็นอันดับท้ายสุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนา สนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับครูและบุคลากรทางการ ($\overline{X}$ = 4.78,S.D. = 0.48)

พบว่า การบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.91,S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการประสานงานร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้บริการและประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศแก่สาธารณะ ($\overline{X}$ = 4.93,S.D. = 0.27) ข้อที่จัดอยู่อันดับท้ายสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการวางแผนและออกแบบระบบงานธุรการจัดระบบฐานข้อมูล และระบบข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.90,S.D. = 0.20) ผู้บริหารจัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานทั้ง 4 ด้านในสถานศึกษา($\overline{X}$ = 4.90,S.D. = 0.20)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 หรือไม่ เป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยพิจารณา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 การถดถอยพหุคูณ
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)เพื่อศึกษาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_{tot}	Y_{tot}
X_1	1				
X_2	.460**	1			
X_3	.140**	.243**	1		

X_{tot}	.738**	.813**	.612**	1	
Y_{tot}	.219**	.349**	.084**	.310**	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) ตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านจินตนาการ (X_1) ด้านความยืดหยุ่น (X_2) วิสัยทัศน์ (X_3) เพื่อทำนายตัวแปรตาม (วัฒนธรรมองค์กร) (Y_{tot}) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหูคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหูคูณภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	**Sum of Square**	**df**	**Mean Square**	**F**	**Sig.**
Regression	1.555	1	1.555	76.397	.000
Residual	11.192	550	.020		
Total	12.747	551			

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) 0.349

ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) 0.122

ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) 0.120

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) 0.142

ตารางที่ 7 ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	**Unstandardized Coeffcients**		**Standardized Coefficients**	**t**	**p**
	คะแนนดิบ ß	**ค่ามาตรฐาน Std. Error**	**Beta**		
ค่าคงที่ (Constant)	3.858	.112		34.597	.000
ด้านความยืดหยุ่น (X_2)	.202	.023	.349	8.741	.000

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น(X_2) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหูคูณ (R) เท่ากับ 0.349 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.122 หมายความว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความยืดหยุ่นตามหลักอิทธิบาท 4 (X_2) สามารถร่วมกันทำนายการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 (Y_{tot}) ได้ร้อยละ 12.2 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.142

ในลักษณะนี้แสดงว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความยืดหยุ่น(X_2) ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}tot = 3.858 + .202(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .349(X_2)$$

สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ด้านความยืดหยุ่น (X_2)
Beta = .349 ⟶ การบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 (Y_{tot})

อภิปรายผล

1. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ กาญจนา ศิลา (2555: 103) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงาน เขตบางเขน พบว่าครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิสัยทัศน์เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหาร สถานศึกษาในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจึงเน้นการ สร้างผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลสอดรับกับ การเปลี่ยนแปลง ที่เน้นการทำงานเป็น ทีม ดังนั้นผู้อำนวยการโรงเรียน ต้องมีทักษะในการโน้มน้าวให้ครูในโรงเรียนสามารถทำงาน ร่วมกัน เกิดความสามัคคีภายในโรงเรียน ช่วยกันระดม ความรู้ความสามารถ มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และ ช่วยกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ของโรงเรียนได้ ดังที่กล่าว มาสะท้อนถึงการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของมณฑา ศิริวงษ์ (2559) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

สถานศึกษาตามความ คิดเห็นของครู อำเภอองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก

2. การศึกษาการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานใน สถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ล้วนแล้วแต่เป็นหัวใจหลักที่สำคัญซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหารภาพรวมของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหาร สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการ บริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสูงสุด และการที่ผู้บริหารจะบริหารงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีและ หลักการบริหาร เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงาน สถานการณ์และ สิ่งแวดล้อม จึงพูดได้ว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จคือผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์การ บริหารไปใช้ได้อย่างมีศิลปะนั่นเอง จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 24-30) โดยมีนโยบายและ มาตรฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับหน่วยงานระดับสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานสูงในระดับสากลได้ โดยเฉพาะด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย ตันตรานนท์ (2562) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนวชิรวิทย์เชียงใหม่

3 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่นตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา พลศรีดา (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม โดยพบว่าตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 3 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุดคือความยืดหยุ่น (X2) รองลงมาคือจินตนาการ และการแก้ไขปัญหา ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 81.40 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์เท่ากับ .16 และสอดคล้องกับการศึกษาของสมจิตร ชูศรีวาส (2562) ซึ่งได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มี 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านจินตนาการ ด้านความยืดหยุ่น และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานด้วยความยืดหยุ่นมีความสำคัญและความจำเป็น ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ไม่เครียด และเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรคิดหาวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานกับงาน ซึ่งธเนศ ขำเกิด (2547) ได้กล่าวว่า ความสามารถที่

จำเป็นสำหรับการปรับตัวของผู้บริหารมีอย่างน้อย 5 ประการคือ 1) การวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ 2) ความสามารถด้านการบริหาร 3)การปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง 4)การจัดการกับปัญหาความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ 5) การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานด้วยการรู้จักปรับตัวและยืดหยุ่น ขณะที่ลูซิเอกร์และเอชัวร์ (Lussier and Achua, 2002: 15) ให้ความหมายไว้ว่า ความยืดหยุ่นคือ การมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่าง เพื่อนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง และมีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร นำไปสู่ความมีประสิทธิผลในการดำเนินงาน และความยืดหยุ่นประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับทัศนะของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2554) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะสามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็วได้ ผู้บริหารจะต้องมีมีความยืดหยุ่นด้วย เพื่อให้ภาระงานต่างๆ บรรลุผล ในสิ่งที่คาดหวัง และสอดคล้องกับทัศนะของ วิทยา นาควัชระ (2544) ที่กล่าวไว้ว่าความยืดหยุ่น เป็นคุณสมบัติของผู้นำที่มีความสร้างสรรค์ เนื่องจากจะนำไปสู่ความสำเร็จสูงยิ่งในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิผล ซึ่งตามที่ คติพงษ์ อ่อนไชย และคณะ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอาชีวศึกษา จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น และรับฟังเพื่อนำมาปรับใช้ใน การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการปรับตัวให้ เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการเรียนสอนของบุคลากรภายในสถานศึกษาและมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมถึงรับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากรในการทำงาน

สรุป

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนา ด้านยืดหยุ่น โดยมีผลการวิเคราะห์รายด้าน ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ด้านจินตนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีความสามารถในการบูรณาการทักษะและความรู้ต่างๆในการทำงาน ด้านยืดหยุ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสามารถยอมรับข้อผิดพลาดของผู้ใต้บังคับบัญชาได้และร่วมกันแก้ไข

การวิเคราะห์ผลการบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่จัดอยู่ในลำดับแรกได้แก่ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการกำกับตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล การใช้งบประมาณของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่จัดอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้แก่ ด้านการยืดหยุ่นตามหลักอิทธิบาท 4 ประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 12.2 และมีความคาดเคลื่อนในการทำนายเท่ากับ 0.142 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$tot =3.858** + .202**(X_2) สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน Z' = .349**(X_2)

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารควรเปิดใจกว้างยอมรับสิ่งใหม่ๆ กล้าตัดสินใจ กำหนดทิศทางและเป้ามายชัดเจน มีความยุติธรรมและเสมอภาคต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

2. สถานศึกษาควรมีวิธีการวางแผนงาน ของสถานศึกษา จัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้งานทั้ง 4 ในสถานศึกษา เพื่อให้งานแต่ละด้านดำเนินได้สำเร็จ

3. หากผู้บริหารสถานศึกษา นำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะทำให้ สถานศึกษามีบรรยากาศการทำงานที่ดี และสามารถบริหารงานในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อหาแนวทางในการจัดการศึกษา

2. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือภูมิภาคอื่นๆ

3. ควรมีการวิจัยคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ ที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กาญจนา ศิลา. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กลุ่มนโยบายและแผน. (2562). *การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2*. Retrived: 10/11/2566. From: https://npt2.go.th/news_km

คติพงษ์ อ่อนไชย, วิทยา จันทร์ศิลา และ สถิรพร เชาวน์ชัย. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 1*(1), 72-77.

ฉัตรชัย ตันตรานนท์. (2562). *การศึกษาแนวทางการพัฒนางานบริหารทั่วไปโรงเรียนวชิรวิทย์เชียงใหม่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ณัฏฐณิชา พลศรีดา. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์เด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม.* ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธเนศ ขำเกิด. (2550). *แนวทางการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน.* คณะครุศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร.

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. (2549). *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา :การสร้างและการพัฒนา.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น

บุญมี แท่นแก้ว.(2539). *จริยศาสตร์*.พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

พระธรรมปิฎก. (2546). *พุทธธรรม.* พิมพ์ครั้งที่10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิก จำกัด.

พุทธทาสภิกขุ. (2537). *การงานที่เป็นสุข.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2019). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ด้วยรูปแบบ CIPPIEST. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 5*(2), 19-36.

วิทยา นาควัชระ. (2544). *เลี้ยงลูกให้เก่ง ดี และมีความสุข IQ EQ MQ AQ.* สำนักพิมพ์ Goodbook.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์.

สมจิตร ชูศรีวาส. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. สืบค้น: 11/11/2566. จาก ThaiLIS. https://tdc. thailis.or.th

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2541). *คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570)*. ราชกิจจานุเบกษา. Retrived: 10/11/2566. From: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข. เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553.* กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

Cronbach, L. J., & Shavelson, R. J. (2004). My current thoughts on coefficient alpha and successor procedures. *Educational and psychological measurement, 64*(3), 391-418.

Desmond, J., & Wilson, F. (2019). Democracy and worker representation in the management of change: Lessons from Kurt Lewin and the Harwood studies. *Human relations*, *72*(11), 1805-1830.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, *30*(3), 607-610.

Lussier, R. N., & Achua, F. C. (2001). *Leadership; theory, application, skill.* USA: South-Western Publishing.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.28

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลก: กรณีศึกษาในประเทศไทย

Strategy to Develop the Education System to Ensure Efficiency and Global Competitiveness: A Case Study in Thailand

สมร ปานแจ่ม[1]*

Samorn Panjam[1]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
Corresponding Author*
1. สมร ปานแจ่ม
1. Samorn Panjam
Philosophy and Social Sciences Department, Magadh University, India.
Email: samornpj2565@gmail.com

คำสำคัญ:
กลยุทธ์การพัฒนา; ระบบการศึกษา; ความสามารถในการแข่งขันระดับโลก

Keywords:
Development Strategy; Education System; Global Competitiveness

Article history:
Received: 06/12/2023
Revised: 26/22/2024
Accepted: 25/02/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Panjam, S. (2024). Strategy to Develop the Education System to Ensure Efficiency and Global Competitiveness: A Case Study in Thailand, *Journal Damma for Life, 30*(1), 389-404.

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study strategies for the development of the education system to ensure effective Thai education and 2) to study the competitiveness of global education. This research is a qualitative research by analyzing documents and current situations, as well as perspectives towards the future of Thai education and drawing conclusions from descriptive methods.

The findings revealed that the government's strategy for enhancing the efficiency and global competitiveness of the Thai education system draws heavily from the sufficiency economy theory of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, also known as King Rama IX. This strategy underscores the importance of inclusive participation across all sectors to ensure effective implementation. The research examined the contextual factors influencing the country's educational landscape amidst the digital technology revolution, shifts in population demographics towards an aging society, and the demand for 21st-century skills. Moreover, it considered the global challenges and competitiveness required for countries to shape education management and development strategies, enabling them to attain their objectives and compete internationally.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อให้การศึกษาไทยมีประสิทธิภาพ และ 2) ศึกษาความสามารถในการแข่งขันการศึกษาระดับโลก งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากเอกสารและสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งมุมมองไปสู่อนาคตการศึกษาไทยและสรุปผลการศึกษาโดยวิธีการเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในการศึกษาระดับโลก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาบริบทของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศในช่วงเวลาการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน และความท้าทายจากสภาวะโลกที่ประเทศต่างๆ เผชิญ เพื่อใช้ในการกำหนดแนวความคิดในการจัดการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้บรรลุเป้าหมายและสามารถแข่งขันในระดับสากลได้

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรไทยมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญ ต้องมี “สติปัญญาและความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (จรัสศรี พัวจินดาเนตร, 2560: 97) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้หลากหลาย โดยเฉพาะนำมาใช้ในแง่ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์และเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเข้ามาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย เป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีลักษณะเนื้อหาที่เป็นองค์รวมตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

บทความนี้ต้องการฉายภาพให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ

ความสามารถในการแข่งขันในการศึกษาระดับโลก เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสาร และสถานการณ์ปัจจุบัน มีรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบทได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้านทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการสั่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกลืมเลือนและเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนด ชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

พระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (18 กรกฎาคม 2517)

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่สมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความ

พออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” (4 ธันวาคม 2517)

พระบรมราโชวาทนี้ ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่ เพียงอย่างเดียวอาจจะเกิดปัญหาได้ จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ซึ่งหมายถึงแทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน นั่นคือทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นงคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป ทรงเตือนเรื่องพออยู่พอกิน ตั้งแต่ปี 2517 แต่ทิศทางการพัฒนามิได้เปลี่ยนแปลง “...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...” (4 ธันวาคม 2541) (From https://www.chaipat.or.th/publication/ publish-document/sufficiency-economy.html.)

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542: 53) ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรอภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามิได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

อำพล เสนาณรงค์ (2542) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง การพยายามพึ่งตนเองช่วยตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้มีพอกิน โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ก็แลกเปลี่ยนซื้อจากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้จากของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือประเทศให้มากที่สุด พยายามก่อหนี้ให้น้อยที่สุดและควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ่งเฟือ ไม่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีรายจ่ายไม่เกินรายรับ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2543: 3) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลว่า หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลในวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด หันมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นพื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิต ส่งผลให้สามารถใช้หลักการพึ่งตนเองได้ โดยยึดหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติ โดยรวม เอื้ออาทร ประนีประนอม และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ อยู่บนพื้นฐานของเมตตาธรรม

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมหาทางเพิ่มคุณค่าโดยยึดอยู่บนหลักของความยั่งยืน

4. ด้านเทคโนโลยี เลือกใช้เฉพาะสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีของเราด้วย

5. ด้านเศรษฐกิจ ยึดหลักความพออยู่ พอกิน พอใช้ หลังจากนั้นคิดหารายได้เพิ่มในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หลีกเลี่ยงการก่อหนี้และลดความเสี่ยง

กรมวิชาการ (2546: 160) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่าง น้อย 7 ประการคือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน

2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากิน ได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อมและได้ทั้งเงิน

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและการปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่วูบวาบ เดี๋ยวจนเดี๋ยวรวยแบบกะทันหัน เดี๋ยวตกงานไม่มี กินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประสาทมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกินจึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยน รุนแรง เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549: 8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550: 6–7) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ ความมีเหตุผล มีคุณธรรม สร้างภูมิต้านทาน ความพอประมาณ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานามธรรม เป็นหลักคิด หลักการที่มีการประมวล สังเคราะห์ขึ้นมาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่มาที่ไปความหมายของชีวิตและสังคม

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสามารถสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่า หมายถึง การดำรงชีวิตด้วยการพึ่งตนเอง โดยการยึดหลักความพอเพียงทั้งด้านความคิดและการกระทำอย่างสมดุล อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ ไม่ฟุ่มเฟือย สามารถอุ้มชูตัวเองได้โดยไม่เดือดร้อน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญารอบรู้ มีความรอบคอบ มีเหตุผล มีคุณธรรม แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีปรองดองกันในสังคม ตลอดจนพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลก: กรณีศึกษาในประเทศไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการภายใต้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Document Studies) มีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. การเลือกข้อมูล

กำหนดเอกสารที่เป็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการศึกษา เลือกแหล่งข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ เช่น วารสารวิชาการ หนังสือ เอกสารการวิจัย เป็นต้น

2. การรวบรวมข้อมูล

นำเอกสารที่เลือกไปรวบรวมและจัดเก็บให้เรียบร้อย ตรวจสอบความสมบูรณ์และความเชื่อถือของข้อมูล

3. การวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหาและข้อมูลที่ได้จากเอกสาร สรุปผลข้อมูลที่มีความสำคัญและเชื่อถือได้ เชื่อมโยงข้อมูลกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา

4. การเขียนรายงาน

จัดเรียงข้อมูลและผลการวิจัยให้เป็นรูปแบบของรายงาน ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่กำหนด เช่น APA, MLA หรือรูปแบบอื่นๆ ตามที่กำหนด

5. การสรุปและอภิปราย

สรุปผลการศึกษาและการวิจัย อภิปรายเกี่ยวกับความสำเร็จและข้อจำกัดของการศึกษา

6. การเผยแพร่

นำรายงานหรือผลการศึกษาไปเผยแพร่ในรูปแบบของบทความวิชาการ รายงานวิจัย หรือนำไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจทางการเมือง ศึกษาภาคี เป็นต้น

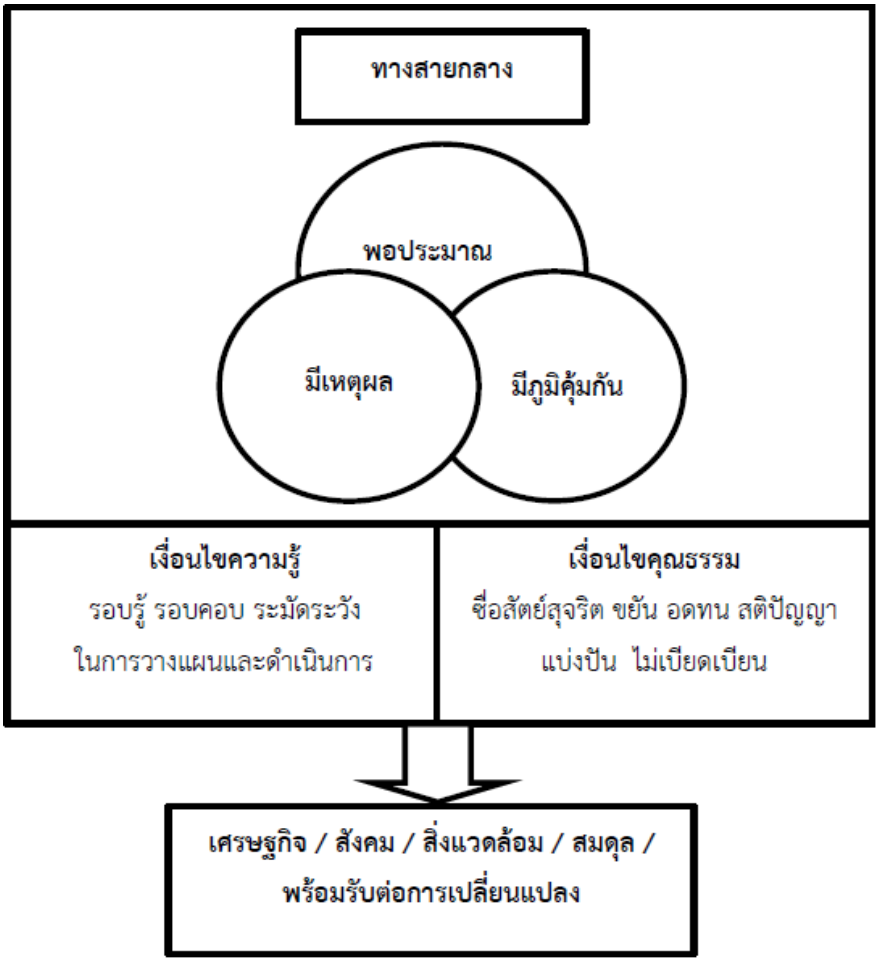
ผลการวิจัย

1. หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลต่อการพัฒนานั้น ต้องเข้าใจ “กรอบแนวคิด” หรือ“หลักแนวคิด”ว่าเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา (กชกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ, 2554: 9-10)

2. องค์ประกอบสำคัญในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ได้น้อมนำหลักการนี้มาใช้ในการขับเคลื่อนและสื่อสารที่กระชับในรูปแบบของหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบไปด้วยธรรม 3 ประการ คือความพอประมาณ การมีเหตุผล และ การมีภูมิคุ้มกัน รากฐาน 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม ดังแผนภูมิด้านล่าง

แผนภาพที่ 1 แสดงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี (2548-2551) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558: 17)

3. หลักธรรม 3 ห่วง ที่เป็นรายการตรวจสอบ

1. ความพอประมาณ คือ การทำอย่างพอดีตามทรัพยากรและความสามารถที่ตนมีอยู่โดยไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น เปรียบเสมือนการประเมินตนเอง จะทำให้องค์กรเห็นภาพรวมได้อย่างชัดเจนว่าทรัพยากรและศักยภาพใดที่โดดเด่น และจุดใดที่ควรได้รับการพัฒนาในอนาคต

2. ความมีเหตุผล คือ การเข้าใจหลักความพอประมาณแล้วเกิดการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนด้วยเหตุและผลโดยละเอียด เพื่อให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเสมือนการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ผลกระทบรวมทั้งการคาดการณ์ในอนาคตเพื่อการวางแผนอย่างรอบคอบ

3. มีภูมิคุ้มกัน คือ การเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือก็คือความไม่ประมาทนั่นเอง บางครั้งมักมีเหตุการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุม จึงควรมีภูมิคุ้มกันเพื่อลดหรือน้องกัน ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

เงื่อนไข 2 ประการเปรียบเสมือนรากฐานที่มีไว้เพื่อพยุงส่วนลำตัวซึ่งมีอย่ 3 ห่วงข้างต้น ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ เป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการดำเนินงานอย่างความรอบคอบ จึงควรมีความรู้ที่รอบด้านและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องถือเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งอย่างยั่งยืน

2. คุณธรรม บุคลากรควรยึดมั่นในหลักจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ตลอดจนเสริมสร้างความสามัคคี ความเพียร และความซื่อสัตย์

4. พระราชกรณียกิจด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนา

"การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติดีและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด" (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะครู และนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ วันจันทร์ที่ 23 กรกฎาคม 2525)

นับตั้งแต่ทรงขึ้นครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง ส่งเสริมการศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาทั้งในระดับ บุคคล ชุมชน และประเทศโดยรวม โครงการด้านการศึกษาของพระองค์มีความหลากหลาย เช่น

- การอุดหนุนงบประมาณให้โรงเรียน วัด เพื่อจัดการศึกษาให้คนจน
- การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนยอดเยี่ยมเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2512
- โครงการจัดทำสารานุกรมสำหรับเยาวชนในสาขาต่างๆ เป็นภาษาไทย
- สนับสนุนการเรียนรู้นอกระบบและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

5. เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน

- การพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาให้แต่ละคนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง/ครอบครัว/ชุมชน/ชาติ ให้สามารถ พึ่งตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

- แนวทางการพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการฝึกให้คิดพูด-ทำอย่างพอดี พอเหมาะพอควร บนหลักเหตุผล ไม่ประมาท โดยใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนา ศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข-รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย
- การขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิตของคนในสังคมต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่น และสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิต ประจำวัน และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว

6. ยุทธศาสตร์การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานการศึกษา

ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ เมื่อวันจันทร์ที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2524 ความตอนหนึ่งว่า **“การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติดี และ คุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบล้วน ล้วนพอเหมาะกับทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด”** (ปรียานุช พิบูลย์สราวุธ, 2549: 1)

กระทั่งประเทศไทยได้ประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ เมื่อในปี พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีกระแสพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ความตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่อย่างพอมีพอกินแบบพอมีพอกินหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง” จากกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงชี้แนะแนวทางสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ทรงคุณค่ายิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: คำนำ)

ด้วยความสำคัญแห่งกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดเป็นหลักการและนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศของรัฐดังปรากฏอยู่ในเอกสารสำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ และมาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 **“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง**

ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข" และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ที่ยังคงนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมโดยเน้น "**คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา**" เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ระบุสิ่งที่ต้องดำเนินการไว้ว่า เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ "**สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน**" ภายใต้แนวปฏิบัติของ "**ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**" เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และกระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2-5)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังที่ปรากฏในนโยบายของรัฐดังกล่าว **โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนนำสู่วิถีชีวิตของประชาชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนวพระราชดำรัสและนโยบายรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศชาติโดยรวมพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: คำนำ) ซึ่งในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 2) ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการขับเคลื่อน ดังนี้

7. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานการศึกษา

“การศึกษา”คือ เครื่องมือของการพัฒนา ดังนั้น เมื่อการพัฒนาประเทศกำหนดทิศทางไปสู่สังคมแห่งความพอเพียง ระบบการศึกษาจึงมีหน้าที่จะต้องนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสมด้วย

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลาง ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศได้

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2549: 4-5) ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาดังนี้

1. วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

2. วิสัยทัศน์ กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. เป้าหมาย

- ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง

- ระยะที่ 2 ปี 2551-2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็น แบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกจังหวัด 800 แห่ง

- ระยะที่ 3 ปี 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พ.ศ. 2550 - 2554

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา
- จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การรียนการสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับ โดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ระดับบุคคลและครอบครัวรู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ

- จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

- อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย แนวทางการขับเคลื่อน

- ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่ง ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ
- ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสาน การดำเนินงานของเครือข่าย
- จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

- เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาโดยจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ
- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล

- ในการติดตามและประเมินผลเพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาเครือข่ายโดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้
- จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับ ภูมิภาค และระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาคและสถานศึกษา
- กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือ และคู่มือในการติดตามและประเมินผล

- ดำเนินการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

อภิปรายผล

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาต้องเริ่มที่แต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จะต้องเห็น คุณค่า มีความศรัทธาที่จะใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และมีแรงจูงใจในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การบรรจุหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกชั้น รวมถึงระดับอาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ฝึกฝนให้เด็กและเยาวชน คิดวิเคราะห์เป็นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างค่านิยมในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ดี การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบ การศึกษาโดยรวมความยั่งยืนของการพัฒนาบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นจริงได้ต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงให้กลายเป็นส่วนสำคัญในวัฒนธรรมการพัฒนาของประเทศ

จากผลการศึกษา พบว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในการศึกษาระดับโลก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาบริบทของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศในช่วงเวลาการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสุเมธ ตันติเวชกุล (2542) จากการศึกษาในการถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานี้ พบว่า ในกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐบาลในปัจจุบันสามารถพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและความท้าทายจากสภาวะโลกที่ประเทศต่าง ๆ เผชิญ เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศให้บรรลุเป้าหมายและสามารถแข่งขันในระดับสากลได้

สรุป

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตของบุคคลและสังคมอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการนำหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำหนดเป้าหมายในระยะยาวและระยะสั้น เช่นในระยะที่ 1 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง และในระยะที่ 2 กำหนดพัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างทั่วประเทศ 800 แห่ง โดยให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้ทุกระดับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกถูกออกแบบขึ้นโดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และทัดเทียมกับนโยบายการศึกษาปัจจุบันของรัฐบาล ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถทำให้ประเทศพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและรับมือกับความท้าทายจากสถานการณ์โลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

เอกสารอ้างอิง

กชกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ. (2554). *การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *สรุปผลการวิจัยธุรกิจชุมชน 58 โครงการ : โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง.* กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี. โปรดักส.

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. 2550. (มกราคม – มีนาคม 2550). “วันนั้นที่ห้องสีชมพู. ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *กระทรวงศึกษาธิการ.วารสารวิชาการ. 10(1)* :6 – 7

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง.

จรัสศรี พัวจินดาเนตร. (2560). *หลักกิจกรรมพื้นฐานการงานอาชีพสำหรับครู.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์. แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรียานุช พิบูลสราวุธ. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา.* กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพยสินสวนพระมหากษัตริย.

มูลนิธิชัยพัฒนา. *เศรษฐกิจพอเพียง.* เข้าถึงจาก https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.* กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ.).

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543). (มีนาคม – เมษายน 2543). “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” *วารสารข้าราชการครู. 45(2)* : 35.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี (2548 - 2551).* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อำพล เสนาณรงค์. (2542). *การเกษตรตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ.* ม.ป.ท. (อัดสำเนา).

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.29

Analysis of the Local Branches of Political Parties and Human Resource Management in Thailand

Ali Khan [1]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
Corresponding Author*

1. Dr. Ali Khan
Philosophy and Social Sciences Department, Magadh University, India.
Email: dr.alithai@gmail.com

Keywords:
Human Resource Management; Migrant Workers; Business Actors

Article history:
Received: 29/11/2023
Revised: 10/01/2024
Accepted: 25/02/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Khan, A. (2024). Analysis of the Local Branches of Political Parties and Human Resource Management in Thailand, *Journal Dhamma for Life, 30*(1), 405-416.

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) To examine Thailand's policy towards migrant workers; 2) To investigate the underlying reasons for gaps in Thailand's migrant control policy; 3) To analyze the registration program for migrant workers; 4) To scrutinize the role of the Thai state as the primary authority shaping migrant policy; and 5) To explore the involvement of key stakeholders in migrant labor policy, including government agencies, entrepreneurs, NGOs, and academics. The study employed both qualitative and quantitative methodologies, incorporating in-depth interviews and direct observations of Burmese officials and migrant workers in Mae Sot and Samut Sakhon provinces, alongside quantitative data from government statistics.

The research findings revealed that the Thai government faces challenges in controlling migrant workers due to high demand, compounded by Thailand's geographical proximity to economically disadvantaged neighboring countries, limited local employment opportunities, and poverty-driven incentives. The continuous influx of migrant workers is attributed to persistent economic disparities. Furthermore, gaps in policy enforcement may stem from employers' lack of cooperation. The migrant registration scheme suffers from lax law enforcement, as migrant workers benefit from illicit activities, such as accepting bribes from employers and extorting money from fellow migrant workers. Ambiguities in policy implementation also contribute to the persistence of gaps, evidenced by significant disparities in opinions between policymakers in Bangkok and provincial implementers, as observed in Mae Sot and Samut Sakhon provinces. Entrepreneurs wield significant influence at the implementation level, often conflicting with NGOs advocating for migrant workers' rights, as the former prioritize profit maximization. Additionally, support for migrant rights is frequently marginalized on major issues.

Introduction

Since the mid-1980s, Thailand's greater economic opportunities and higher wages have attracted a continuous flow of migrant workers from Cambodia, Laos and Burma. In the 1990s, as the migrant worker influx intensified, Thailand made a transition from a labor exporting country to a net importer of foreign laborers. With Thailand's dwindling labor force due to sustained low birth rate, migrant workers quickly became a crucial supplement of the labor force, especially in the severe labor shortage sectors or the so-called 3D (Dirty, Difficult and Dangerous) jobs. By 2007, depending on the sources of information, the migrant worker population from these three countries was estimated to range from 2 to 5 million, or approximately 3 to 7.5 percent of the total Thai population.

Despite the contributions of migrant workers to the economy, the Thai government has always considered them a threat to national security. Because migrant workers enter Thailand illegally and there is no mechanism for controlling them, espionage, communicable diseases, competition for jobs with Thais and the long-term social burden are frequently cited as causes for security concerns among Thai officials. Therefore, since the early 1990s, the Thai government has begun to regulate migrant workers. The policies towards migrant workers, however, have displayed much ambivalence. Instead of a total ban on migrant workers, the government has been sympathetic to a strong demand for migrant workers in the business sector and has allowed the utilization of migrant workers Registration programs have become the main policy tool for managing migrant workers Throughout the years, these registration programs have tended to vacillate between security concerns and economic benefits from migrant workers

The Thai government's concern with migrant workers, however, is not indusial Many developed countries, such as the US., France, Germany, Australia Japan and South Korea, have encountered similar concerns. While these countries are in need of migrant labor to support their economies, their governments have been reluctant to accept them for fear that migrant workers would take jobs away from natives, cause a higher crime rate, become permanent burden to their country, create immigration backlash and so on. Due to these concerns, many developed countries have produced policies to restrict and regulate migrant populations. For the most part, these policies, however, have been ineffective in controlling migrant workers. (Cornelius, Tsuda, Martin and Hollifield, 2004)

From 1992-2000, the Thai government policies towards migrants aimed at controlling the migrant population and curbing any migrant influx. The registration programs-imposed restrictions on the number of provinces allowed to hire migrant workers and the types of jobs that migrant workers could undertake. The registration programs in the 1990s, however, have apparently failed to achieve these goals. The policy restrictions did not deter employers from utilizing migrant workers illegally. nor did they stop the flow of migrant workers into Thailand. By the mid-1990s. migrant workers were no longer working only in border provinces, they had spread throughout the country.

In 2001, as the dependency on migrant workers became more entrenched, for the first time, the Thai government recognized the importance of migrant workers to the economy. The registration programs were recalibrated and the policies towards migrant workers became more liberal. The prior restrictions on migrant workers employment were lifted, and employers were allowed to hire migrant workers in all jobs in every province.

In addition, the government initiated a regularization program to assure that the future flow of migrant workers would be more systematic. To meet that goal, several Memoranda of Understanding (MOUs) were signed with the governments of Laos (in 2002), Cambodia and Burma (in 2003). With the cooperation of the migrant-sending governments the future flow of migrant workers would be easier to manage; migrant workers would be employed properly with work contracts, health screening and travel documents. The arrangement in the MOUS would also transform the existing migrant workers into regular workers-process that the Thai security officials regard as crucial to prevent permanent settlement and the long-term burden of migrant workers. Thus, the regularization program would ameliorate the national security and other concerns that the Thai government has had.

At the same time, to improve the management of migrant workers and to proceed towards the agreements in the MOUs, an Alien Labor Management Committee (ALMC) was established. Because many government agencies are involved in the multi-dimensional aspects of migrant worker issues, , a lack of policy coordination has been one of the main problems. As a focal point for migrant worker affairs, the ALMC was to make migrant worker policies more effective because transaction costs would be reduced and policies would have more continuity.

Despite various policy reforms and new initiatives, the Thai government has not been successful in improving the management of migrant workers. This study seeks to provide a better understanding of this significant policy issue. Although Thai officials often cited that the border between Thailand and its neighbors is porous and virtually impossible to control, this claim does not tell us the whole picture about migrant worker management. To understand Thailand's migrant worker policy failure, a broader examination beyond the porous border factor is required. The performance of relevant government agencies, the lack of law enforcement, the ambiguous and flawed registration program, the influence of business actors, the lack of cooperation from employers and the roles of labor smugglers and brokers are all important factors that contribute to Thailand's migrant worker policy gaps.

Thailand's problem with illegal migrant workers, however, is not uncommon. Cornelius et al. (2004) note that many developed countries have encountered problems in controlling unwanted immigrants. Their efforts to control illegal immigrants have produced a wide gap between policy pronouncements and policy outcomes. This policy gap has become an observable phenomenon in many developed countries. The main question posed in immigration control literature is: Why do policy gaps occur? (Cornelius et al., 2004: Hollifield, 1992)

Literature Review and Theoretical Framework

Scholars have long been interested in studying various aspects of the mobility of factors of production. Among the vast literature on the mobility of factors of production, labor mobility is the least studied. Most attention has been given to trade and capital movement, especially how they change over time and how they impact and are shaped by politics. Unlike trade and finance, which to some extents are governed by WTO and IMF, there is no international organization to regulate migration. In line with the realist's school of thought, states are cautious to preserve their rights to decide the rules of entry and exit because they are considered vital for national security and interests (Hollifield, 1992, pp. 21-22).

Interest in the movement of people, however, has been growing, especially in industrialized countries where labor migration has increasingly impacted on their societies,

politics and economies. The magnitude of globai migration is reflected in the increasing number of people living outside their own countries. This number increased from 75 million people in 1965 to 191 million people in 2005 (International Organization for Migration [IOM], n.d.).

As the main recipients of immigration influxes, the scholarship on immigration issues has flourished in the U.S. and Europe. Institutions in both continents have increasingly given more attention to issues related to international migration and have produced extensive research on this topic.

International migration literature encompasses knowledge in various fields- sociology, geography, demography, anthropology, economics and political science. Utilizing this wide body of knowledge, some scholars attempt to understand the causes of international migration and propose theories to explain the phenomenon (see for example Massey, 1999, Massey et al., 2005), while others try to understand the consequence of international migration, which deals with issues like immigrant adaptation, assimilation and incorporation (see for example Hirschman et al., 1999, Joppke, 1998).

When considering all the literature on international migration, the state capacity to control immigration is the most relevant to this study. This body of literature emerges as a response to the huge influx of international migrants from developing countries to developed economies in the past several decades. Historically, however, states' policies towards immigrants have not always been restrictive. Policies have varied over time depending on particular junctures related to political and economic environments. Both soliciting and stemming immigrants have been state policy tools towards international migration (Guiraudon and Joppke, 2001, p. 2).

From 1850 to 1914, for example, industrialization in Europe and North America welcomed migrant labor because it played a significant role in industrialization and population building in countries like the U.S., Canada, Australia, the United Kingdom, Germany and France (Castle and Miller, 2003, pp. 50-66). Similarly, soliciting international migration was especially prevalent in the 1950s and 1960s, when European states were short of labor (Guiraudon and Joppke, 2001, p. 2).

Since the 1970s, the proliferation of illegal migration has been the defining feature of international migration (Castle and Miller, 2003, p. 94). In 2005, roughly 30 to 40 million people or about 15 to 20 percent of world migrants were unauthorized or illegal migrants (IOM. n.d.). Immigration control has featured prominently in the politics of many developed countries due to immigrants being linked with unemployment and other negative social consequences. While some scholars have recognized the contribution of migrant workers, many scholars also question their cost. The latter group of scholars is worried that migrants are depressing wages, taking away social benefits, significantly changing the ethnic composition, and affecting their national heritage. Stemming immigration, especially illegal immigration, therefore, has become the dominant policy trend in many Western European countries, Australia and the U.S.

Because this study focuses on the role of the Thai state in controlling migrant workers, external factor explanations may provide only limited insights for the Thai case. In addition, external factor explanations overlook the importance of societal interest within a state. Policies on international migrants have a diverse effect on the host society. Taking a realist stance, it is quite inconceivable that a sovereign state would put international norms before the interest of its own political unit. Therefore, governments first and foremost are likely to reconcile the

interests and needs of their people and play the most important role in determining immigration policies.

Objectives

The objectives of this research were 1) to study Thailand's policy towards migrant workers and 2) to find out why there is a gap in Thailand's migrant control policy 3) To study the registration program for migrant workers 4) To study the Thai state as the main force that sets the migrant policy 5) To study key players in migrant labor policy, including the role of government agencies. Entrepreneurs, NGOs and academics.

Research Methodology

This study utilizes a qualitative method as its principal tool for research. The qualitative method repertoire employed in this study includes in-depth interviews, systematic review of important Thai cabinet decisions on migrant workers, reviews of existing research on migrant workers in Thailand and direct observation of officials and Burmese migrant workers in Mae Sot and Samut Sakhon. Quantitative data from government statistics and existing studies are also utilized whenever they are useful for illustration.

Field research for this study was performed primarily in three areas: Bangkok. Samut Sakhon province and Mac Sot district in Tak province. A total of 57 semi- structured in-depth interviews were conducted with three main groups government officials, business actors, and NGOs, academics and the National Human Rights Commission (NHRC).

The study focuses on examining key players in migrant policy, including the role of government agencies. Business actors, NGOs and academics. The study also examined migrant policy from the entire policy process, from policy formulation to implementation, and distinguishes between policymakers and policymakers. By analyzing these actors and distinguishing their roles in the policy process. This study will be able to provide a better understanding of why policy gaps are occurring.

Results

This study set out to explain why policy gaps have persisted in Thailand migrant worker policies. The policy gaps can be measured through the difference between the number of registered migrant workers and the estimated number of unregistered migrant workers. Three main factors explain the persistent migrant worker policy gaps.

1. Macro-Structural Explanations

The Thai government has had difficulties controlling migrant workers because of the demand for migrant workers and the abundant supply of labor from neighbor countries. On the demand side, Thailand possesses the qualities of labor shortage: low fertility rates, rapidly aging populations and negative attitudes towards manual labor jobs due to higher level of education. The labor shortage factor, however, provides only partial explanation to Thailand's dependency on migrant workers. Even at the peak of unemployment in Thailand in 1998, a

large number of migrant workers were still being employed. Thailand's dependency on migrant workers, therefore, is also related to business preferring to exploit cheap migrant labor.

The Thai government has also faced difficulties in controlling migrant workers due to supply side issues. Thailand is surrounded by poorer neighbors Burma. Cambodia and Lacs Limited job opportunities and poverty create a strong incentive for people in those countries to come to Thailand, where jobs pay more. The flow of migrant workers to Thailand will likely continue as long as economic disparities persist.

The high demand for migrant workers and the abundant supply of migrant workers from neighboring countries has created a flourishing business for labor smugglers and brokers in Thailand. The services of labor smugglers and brokers have offered more flexibilities and advantages to employers and migrant workers. Their services have created an alternate, corrupt system, which has severely undermined registration programs and caused policy gaps.

2. Flawed and Ambiguous Policies

Another reason that the policy gaps have persisted can be related to a lack of cooperation from employers. Many employers do not participate in registration programs because they view the registration program as burdensome. The registration programs have not only been expensive, they are also unable to respond to business needs for labor. The case studies in Mae Sot and Samut Sakhon highlight the unwillingness of employers to participate in registration programs, and they demonstrate the financial risk that businesses encounter when they participate in such programs. Improving registration programs by making them less expensive and more. flexible may help attract more employers to register their migrant workers. There is no guarantee, however, that employers would bring forth their migrant workers as long as the alternate, corrupt system still exists at a cheaper price.

The lack of law enforcement is another major weakness of registration programs. Strict law enforcement could have improved the effectiveness of registration programs. More migrant workers would have been registered, if employers feared being penalized as a result of hiring unregistered workers. Some law enforcers, however, lack incentive to strictly enforce the law because they benefit tremendously from the illegality of migrant workers. By taking bribes from employers and extorting money from migrant workers they constitute an essential problem. These corrupt officials collude with labor brokers and smugglers, and they are an integral part of the alternate, corrupt system.

Ambiguous policy goals constitute another factor that impacts registration programs and contributes to policy gaps. Policy ambiguities are found both at the policymaking level and the implementation level. At the policymaking level, there have always been debates among policymakers concerning national security concerns and the economic benefits of migrant workers. While the national security concerns have been a dominant part of policy discourse, in reality, the policies have clearly been in favor of utilizing migrant workers for economic development. Such a contradiction has been a major source of ambiguity that undermines the registration program. Rather than encouraging more migrant workers to participate in the registration system in order to minimize the negative consequences to society, the rationale of national security has frequently made the registration program less inclusive than it should be. National security concerns, therefore, have hindered more effective registration programs.

Policy ambiguity also occurs at the policy implementation level. Case studies in Mae Sot and Samut Sakhon demonstrated the considerable differences of opinions between the

policymakers in Bangkok and the implementation actors at the provincial level. Provincial bureaucrats in both places disagreed with the policies from Bangkok and viewed the inflexibility of the registration programs as a main flaw. Provincial bureaucrats have been sympathetic towards business needs for migrant labor and therefore tend to accommodate businesses by turning a blind eye towards the utilization of unregistered workers. Policy gaps in this case emanate from a lack of implementation among the provincial bureaucrats.

3. Political Domestic Constraint

Policy gaps can also occur due to various domestic groups putting pressure on governments to formulate more liberal migrant worker policies. In Thailand, business actors have had considerable influence in this policy issue, while NGOs and their networks have much less weight. The three main business actors examined in this study-FTI Tak chapter, the National Fishery Association and Frozen Food Association-have been deeply involved in migrant worker policies.

These business actors have been able to influence the policies from the policymaking and implementing stages, Formally, business actors participate in the formal policymaking process in the ALMC and are also members of various sub- committees concerning migrant workers. Through this channel, they are able to provide information to the policymakers and initiate policies that benefit them. Informally, business actors may also influence policies by paying bribes to policymakers. Whether through formal or informal means, the influence of these actors in migrant worker policies are apparent.

For example, in 2002, at the policymaking level, the National Fishery Association and the FTI Tak chapter were granted privileges to utilize migrant workers more freely than the regulations in the registration program. Such privileges undermined that year's registration program's goals by allowing more migrant workers to register than initially planned, and it further weakened the seriousness of the Thai government in managing migrant workers.

These business actors have been even more influential at the policy implementation level. The case studies in Mae Sot and Samut Sakhon illustrate that the ideas of FTI Tak chapter, the National Fishery Association and Frozen Food Association have permeated the ideology of provincial bureaucrats. In addition, these actors have been able to persuade provincial officials to ban the official transfer of workers to other provinces for the sake of their business. This ban has been one of the causes of policy gaps. Because registered workers cannot be officially transferred to other provinces or jobs, both employers and migrant workers turn to the alternate, corrupt system rather than staying within the registration system. This ban partially explains reductions in the registration programs from year to year. In addition, the influence of business actors is further highlighted in the incident concerning the Tak governor being transferred. This case demonstrated that powerful business actors can also use coercive means to get the policies that they want.

The NGOs and their networks have been relatively unimportant actors at the policymaking level; and there is still an evident lack of respect for migrant workers rights in Thailand. At the implementation level, the NGOs and their networks" ideologies concerning the protection of migrant workers rights often clash with the business principle of profit maximization. The NGOs and their networks do not always get along with the bureaucrats as well because their advocacy of migrant workers rights usually puts bureaucrats on the spot for ignoring the plight of migrant workers.

In social science, it is virtually impossible to single out which of these three factors is the most important. To do so is similar to trying to determine whether an egg or a chicken comes first. This dissertation does not pretend to have all the answers; but it aims to explain the policy gaps as completely as possible. Certainly, the explanation would not be complete without all three factors working together.

4. Contribution of this Study

This study makes three important contributions. First, this study contributes to international immigration control literature: While most literature on immigration control has been done in developed countries, this study is a unique case that examines a developing country. The in-depth analysis and the findings of this study reveal several salient features about immigration control in a developing country or a middle- income country.

This study demonstrates that the pressures of international migration do not occur in only developed countries but can also take place in middle-income countries. As long as there are some socioeconomic disparities and the migrant-sending and receiving countries are adjacent to one another, international migration can occur. In addition, the Thai case raises an interesting issue about developing countries capacities to control migrant workers, especially concerning the issue of corruption. In most developing countries such as Thailand, bureaucracies and institutions are weaker than in developed countries. The Thai case demonstrates that there are many opportunities for bribery and corruption throughout the policy process. Surely corruption exists in all developed countries, but corruption is more prominent in most developing countries due to lower compensation for public officials and a lack of strong institutions to prevent and monitor corruption. For example, a developed country such as the U.S. may face problems with labor brokers and smugglers, but it is hard to imagine that the U.S. law enforcers would systematically collude with labor brokers and smugglers for self enhancement as do officials in Thailand. For one thing. the US law enforcers are better paid and thus less inclined to take bribes. In addition, the US justice system is more developed than in Thailand and is better equipped to detect and eradicate corruption

Another interesting feature of this study is the lack of involvement of the Thai public in immigrant labor issues Unlike in many developed countries, immigrant labor issues do not figure prominently in Thai politics. In addition, the lack of strong labor unions and media columnists who report on labor issues in Thailand have resulted in the Thai public being ill-informed about migrant labor issues (Matthews, 2022). In the context of developing countries, therefore, immigrant labor issues may not be as prominent as they are in many developed countries. This lack of public involvement may be one of the reasons that explains widespread public corruption and rampant worker rights violations in the Thai case. Further examination in other developing countries will be needed to prove if there is a correlation between general public involvement and the degree of corruption and exploitation of migrant workers

Second, this study contributes to the broader scholarship on Thai studies because it provides a better understanding of Thailand's migrant worker policymaking process and its bureaucracy in general. This study found that economic development has been the most important factor driving Thailand's migrant worker policies. With the exception of Prime Minister Thaksin's decision in 2001 to make migrant worker policies more liberal, Thailand's migrant worker policies have clearly been dominated by bureaucrats.

Discussion

This study also found considerable differences in viewpoints between the policymakers in Bangkok and the provincial bureaucrats. This dissonance between Bangkok and provincial areas has been one of the causes of the policy gaps, because the implementation actors do not wish to implement policies fully. Further studies of policy implementation in other provinces and policy issues would be beneficial to scholars interested in Thailand, and particularly those who are interested in Thai public administration. Last, and most importantly, this study may directly benefit the Thai government s attempt to improve the management of migrant workers. This study found multiple issues that need to be addressed.

First, the alternate, corrupt system must be eradicated in order to improve the management of migrant workers. Any migrant worker management system, whether it will be the ongoing MOUS with neighbors or the current migrant registration program, cannot compete with the alternate, corrupt system. The alternate, corrupt system does not only undermine the governing rules and regulations but also creates incentives for enforcement officials to become a part of this alternate system.

Labor smugglers and brokers who break the law should face harsh punishment. Labor brokers who provide legitimate services to migrant workers must be managed (Kemp & Raijman, 2014). For example, labor brokers charging excessive prices for providing basic help with registration programs should not be a common practice. Government agencies, especially the MOL, should manage the practice of labor brokers or directly provide help to employers and migrant workers concerning registration programs. Eradication of corruption among law enforcers, however, will be a daunting task, as it has become part and parcel of the Thai police (Hung, 2023). Ending police corruption would require persistent strong political will from the government to tackle this problem. It is likely that any change must come from a politician because the police will likely resist change.

Second, the business actors' influence concerning migrant worker policies can be detrimental to the government's policy goals. In many circumstances, the influence of the business actors caused the alteration of the government policies and caused registration policy gaps. In addition, the influence of business actors can lead to irrational policies. For example, the One-Stop Service initiative by FTI Tak chapter was an initiative for self-enhancement rather than a policy that served Thailand's national interest. While the initiative would have been convenient for businesses to draw migrant workers from the detaining camps, if it had been implemented, it would have drawn massive international criticisms from human rights advocacy groups and tarnished Thailand's reputation and image in the international stage.

The exploitative practices of employers should not be tolerated. Like many other studies, this study found that employers are selfish and only care about using cheap labor. The Thai government policies are equipped to protect the rights of workers but the problem is more related to implementation and enforcement. As long as government officials and business actors do not see the necessity to protect migrant workers' rights, migrant workers will continue to suffer. No matter how influential employers are, public officials should not turn a blind eye on exploitative employers or side with employers to the detriment of weak migrant workers. There is an urgent need to change the mindset of employers and public officials with regard to workers' rights.

Third, considering the potential shortcoming of the MOU with Burma, the Thai government must consider other policy alternatives. This study proposes a truly liberal migrant

worker registration program. The national security rhetoric should be abolished because it has had a negative impact on the management of migrant workers. The government has to accept that Thailand is dependent on migrant workers, and all migrant workers should be in the system in order to reduce concerns about national security (Kunpeuk, et al, 2022). Conceding that there is a dependency on migrant workers, the Thai government should make the registration programs cheaper and them open all year round so migrant workers can register on their own and no longer have to rely on employers to advance them registration fees.

If to the skeptics the main weakness of the more liberal type of registration program would involve a potential massive influx of migrant workers into Thailand, then the question policymakers have to ask themselves is whether the current migrant registration program has been able to limit the influx of migrant workers. The registration programs and the border control have been severely undermined by the alternate, corrupt system. In reality, labor smugglers and brokers have already helped migrant workers who wish to cross to the Thai side and to other parts of Thailand without many difficulties. In terms of labor influx, therefore, it is possible that the current fractured system would not be much different from the proposed more liberal system. The only major difference would be that labor smugglers, brokers and corrupt officials would no longer reap the benefits of the illegality of migrant workers.

A more liberal registration program, however, does not mean that the border must be opened. The existing migrant workers in Thailand should be more than enough to serve the Thai economy. To prevent huge influxes of migrant workers, the Thai government has to be serious about border control and guard against illegal entry. Labor smugglers should face the maximum penalties when found guilty. Domestic law enforcement concerning the employment of unregistered workers needs to be improved to demonstrate the seriousness of breaking the law. Employers who use unregistered workers and migrant workers who are found unregistered should be imprisoned.

The gains from the more liberal system would be substantial to the Thai government's coffers as well as to migrant workers. Instead of losing money to labor smugglers, brokers and corrupt police, the Thai government would be the sole beneficiary from the registration fee. Migrant workers would also face less human suffering from exploitative employers, brokers, smugglers and the police because migrant workers would no longer be dependent on them (Jinkang, 2020). In other words, these middle men between migrant workers and the Thai state would be eradicated. Of course, some businesses would not be happy with this change, as it would mean the end of cheap and exploitable labor. Higher wages and improved migrant workers' rights would cause major adjustments to some businesses because the current wages paid to migrant workers in some sectors and provinces are well below the Thai official minimum wage. In the long run, however, these changes could have positive effects on the Thai economy in general Businesses would have more incentives to turn away from labor intensive sectors or invest in labor-saving methods, which could move Thailand to more value-added sectors

Finally, the Thai government has been ill-prepared for the scenario that some migrant workers may become permanent settlers. These people include Burmese who will have problems proving their citizenship because they are born in Thailand, and those who do not want to return to Burma due to economic, social and political reasons. More studies on migrant workers should be focused on the integration and incorporation of migrant workers because such studies can benefit the government in the future.

Conclusion

In conclusion, this study highlighted significant disparities in viewpoints between policymakers in Bangkok and provincial bureaucrats, contributing to policy gaps as implementation actors often resist full policy implementation. Further research into policy implementation across various provinces and issues would greatly benefit scholars interested in Thailand, particularly those studying Thai public administration. Moreover, this study has direct implications for the Thai government's efforts to enhance migrant worker management. Several issues requiring attention were identified. Firstly, the eradication of the alternate corrupt system is imperative to improve migrant worker management. Any management system, whether it be ongoing MOUs with neighboring countries or current migrant registration programs, cannot effectively compete with the corrupt system. Labor smugglers and brokers engaging in illegal activities must face severe penalties, while those providing legitimate services should be regulated to prevent exploitation. However, eradicating corruption among law enforcers, particularly the police, presents a formidable challenge requiring sustained political will. Secondly, the influence of business actors on migrant worker policies poses a threat to government policy objectives. Their influence has led to policy alterations and gaps in registration policies. Moreover, it can result in irrational policies that harm Thailand's international reputation. Therefore, there is a need to address exploitative practices of employers and ensure strict enforcement of worker rights protection. Thirdly, considering potential shortcomings of MOUs with Burma, the Thai government must explore alternative policy options. A more liberal migrant worker registration program, devoid of national security rhetoric, is proposed to acknowledge Thailand's dependency on migrant workers. Opening registration programs throughout the year and reducing fees would empower migrant workers and reduce reliance on employers. Border control must be tightened to prevent illegal entry, with severe penalties for labor smugglers and unregistered workers. The gains from a more liberal system would be substantial for both the Thai government and migrant workers, leading to increased government revenue and reduced human suffering. However, adjustments may be necessary for businesses accustomed to cheap labor. Nonetheless, these changes could ultimately benefit the Thai economy by incentivizing investment in value-added sectors. Lastly, the Thai government must prepare for the possibility of some migrant workers becoming permanent settlers. More research focused on migrant worker integration and incorporation is needed to address this issue effectively in the future.

Recommendations

Based on the findings of this study, several recommendations are proposed to address the challenges identified and improve the management of migrant workers in Thailand:

1. Eradication of the Alternate Corrupt System: Efforts must be intensified to eliminate the alternate, corrupt system that undermines official migrant worker management mechanisms. This includes stringent enforcement against labor smugglers and brokers engaging in illegal activities. Government agencies, particularly the Ministry of Labor (MOL), should closely monitor and regulate labor brokers to prevent exploitation and ensure fair practices.

2. Strengthening Law Enforcement: There is a critical need to combat corruption among law enforcement officials, particularly within the police force. This requires sustained political

will to enact reforms and hold accountable those involved in corrupt practices. Additionally, harsh penalties should be imposed on violators to deter future misconduct.

3. Mitigating Business Actors' Influence: Measures should be implemented to mitigate the undue influence of business actors on migrant worker policies. Policymakers must prioritize national interests over self-serving initiatives that may undermine Thailand's reputation and international standing. Close scrutiny and oversight of business practices are essential to prevent exploitation and ensure compliance with labor regulations.

Reference

Castles, S. & Miller J. M. (2003). *The age of migration: International population movements in the modern world (3 ed.).* New York: Guilford.

Cornelius, A. W., Tsuda, T., Martin, L. P. & Hollifield, F. J. (2004). *Controlling immigration: A global perspective (2 ed.).* Stanford, California: Stanford University Press.

Guiraudon, V. & Joppke, C. (2001). *Controlling a new migration world.* New York: Routledge.

Hollifield, F. J. (1992). *Immigrant's markets and states: The political economy of postwar Europe.* Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Hirschman, C., Kasinitz, P. & Dewind, J. (Eds.). (1999). *The handbook of international migration: The American experience.* New York: Russell Sage Foundation

Hung, J. (2023). Institutional Construction of Prostitution in Thailand. In Legalising Prostitution in Thailand: A Policy-Oriented Examination of the (De-) Construction of Commercial Sex (pp. 35-51). Singapore: Springer Nature Singapore.

International Organization for Migration [IOM]. (n.d.) *Retrieved September 2008.* From: http://www. iom.int/jahia/page254 html

Jinkang, A. (2020). Contemporary slavery: the exploitation of migrants in italian agriculture. University of Palermo and University of Valencia. Accessed November, 15, 2021.

Joppke, C. (1998). Why liberal states accept unwanted immigration. *World Politics 50(2),* 266-293

Kemp, A., & Raijman, R. (2014). Bringing in state regulations, private brokers, and local employers: A meso-level analysis of labor trafficking in Israel. International Migration Review, 48(3), 604-642.

Kunpeuk, W., Julchoo, S., Phaiyarom, M., Sinam, P., Pudpong, N., Loganathan, T., ... & Suphanchaimat, R. (2022). Access to healthcare and social protection among migrant workers in Thailand before and during COVID-19 era: a qualitative study. International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(5), 3083.

Matthews, T. (2022). The Politics of Protest and Gender: Women Riding the Wings of Resistance. Social Sciences, 11(2), 52.

Massey, S. D., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. & Taylor, E. J. (2005). *Worlds in motion Understanding international migration at the end of the millennium.* Oxford: Clarendon

Press.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.30

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำกัดงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

Participative Management of Administrator and Flow at Work of Teachers in School Under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya

ครองคน บำรุงเวช[1], ผศ.ดร.สายสุดา เตียเจริญ[2]*
Krongkon Bumrungveth[1], Assit. Prof. Dr. Saisuda Tiacharoen[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. ครองคน บำรุงเวช
Krongkon Bumrungveth
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand
Email: bumrungveth@gmail.com

Corresponding Author:*
2. ผศ.ดร.สายสุดา เตียเจริญ
Assit. Prof. Dr. Saisuda Tiacharoen
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand
Email: saisuda@su.ac.th

คำสำคัญ
การบริหารแบบมีส่วนร่วม; ความเพลินในงาน
Keywords:
Participative Management; Flow at Work

Article history:
Received: 18/12/2023
Revised: 25/01/2024
Accepted: 25/03/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Bumrungveth, K., & Tiacharoen, S. (2024). Participative Management of Administrator and Flow at Work of Teachers in School Under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya. *Journal Dhamma for Life, 30*(1), 417-438.

ABSTRACT

The Purposes of this research were to determine 1) participative management of administrator in school under the secondary educational service area office Phra Nakhon Si Ayutthaya 2) flow at work of teachers in school under the secondary educational service area office Phra Nakhon Si Ayutthaya 3) the relationship between the participative management of administrator and flow at work of teachers in school under the secondary educational service area office Phra Nakhon Si Ayutthaya. The sample was 28 schools under the secondary educational service area office Phra Nakhon Si Ayutthaya. There were 4 respondents from each school consisted of a school director or acting school director, a deputy director or acting deputy director and two teachers, totally 112. The research instrument was a questionnaire about the participative management based on Santi Boonpirom and flow at work based on Bakker. The statistical used for analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings of the research were as follow: The participative management of administrator in school under the secondary educational service area office Phra Nakhon Si Ayutthaya, as a whole and each aspect were at a high level, ranking from the highest to the lowest arithmetic mean; participative in action, participative in improving new ways of working, participative in acceptant the evaluating results, participative in evaluating and participative in thinking. The flow at work of teachers in school under the secondary educational service area office Phra Nakhon Si Ayutthaya as a whole was at a highest level, when considered in each aspect, there were 2 aspects rated at a highest level, ranking from the highest to the lowest arithmetic mean; work enjoyment and Intrinsic work motivation. The other aspect was at high level, it was absorption. The relationship between the participative management of administrator and flow at work of teachers in school under the secondary educational service area office Phra Nakhon Si Ayutthaya was found correlated in moderate level at 0.01 level of statistical significance which was positive correlated.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2) ความเพลินในงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 28 โรง กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รอง ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และครู จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของสันติ บุญภิรมย์ และความเพลินในงานตามแนวคิดของแบคเคอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไป หาน้อยได้ดังนี้ ด้านการร่วมทำ ด้านร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ ด้านร่วมยอมรับในผลการประเมิน ด้านร่วมประเมินผล งาน และด้านการร่วมคิด ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดย เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ความเบิกบานใจในการทำงาน และแรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับ การทำงาน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน

บทนำ

ทักษะการเรียนรู้ที่สอดรับกับศตวรรษที่ 21 ยกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะของแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พัฒนาผู้เรียนให้มีใจใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นๆเช่น รัฐ เอกชน ท้องถิ่น และชุมชน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกัน (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

จากการศึกษาในปัจจุบัน พบว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างแท้จริง เนื่องด้วย

ข้อจำกัดทางวัฒนธรรมของคนไทยซึ่งมีลักษณะของการขาดความเหนียวแน่น ขาดความสามัคคีกัน ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของตนที่มีต่อการจัดการศึกษา ทำให้ขาดส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งอุปนิสัยรักพวกพ้องและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจนไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของสังคมโดยภาพรวม ดังนั้นการกระจายอำนาจทางการศึกษา อาจเป็นช่องทางแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลได้หากขาดการควบคุมที่ดีพอ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556) การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ย่อมทำให้ครูมีความกระตือรือร้นและภาคภูมิใจในศักยภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานมากขึ้น ปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และมองว่าการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จ เปรียบเสมือนรางวัลตอบแทน และมีความต้องการที่จะปฏิบัติงานนั้นต่อโดยไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย ซึ่งมวลประสบการณ์ที่มีคุณภาพของครูนี้ สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดความเพลินในงาน (A.B. Bakker, 2008: 400) ผลการประเมินดัชนีความก้าวหน้าของคนด้านการศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีอันดับลดต่ำลงในปี พ.ศ. 2562 โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอันดับผลการประเมินความก้าวหน้าของคนด้านการศึกษาอยู่อันดับที่ 17 ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2566) ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่เกิดความเพลินในการปฏิบัติงาน ไม่รู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันกับงานที่ตนปฏิบัติอยู่ อีกทั้งยังไม่ได้ปฏิบัติงานต่างๆด้วยความความเบิกบานใจ และส่งผลต่อแรงจูงใจในการจัดการเรียนการสอนที่ลดต่ำลงด้วย จากสภาพดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงกระบวนการในการบริหารโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3, 2563)

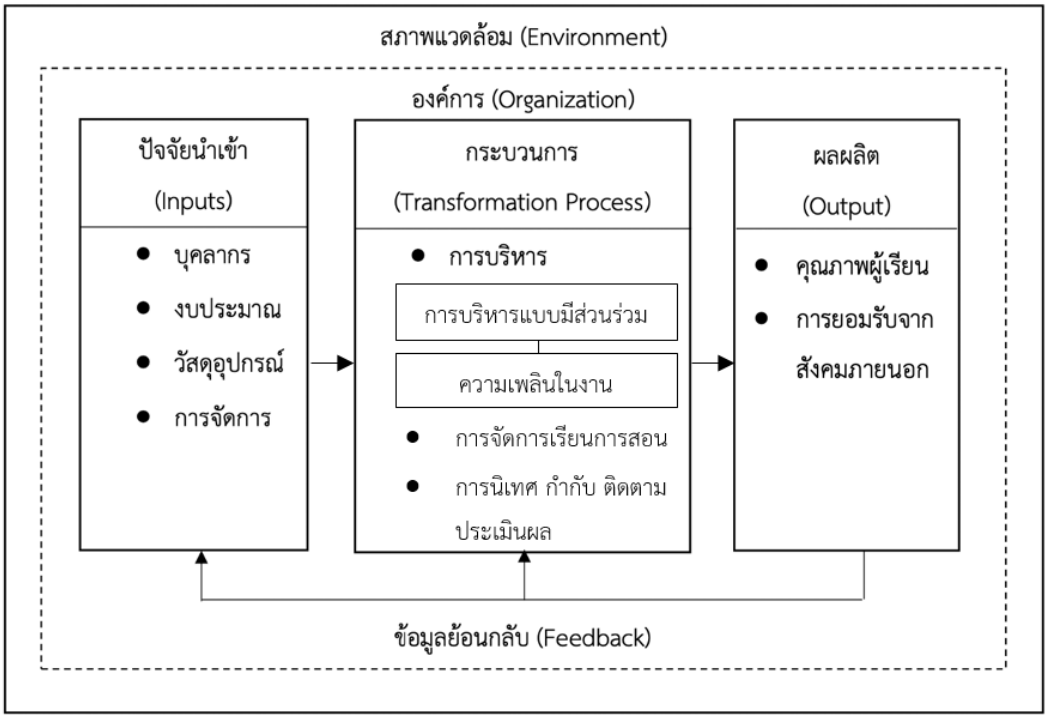
จากสภาพปัญหาข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ทราบแนวในการบริหารงานสำหรับผู้บริหารที่เป็นการสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้ครูผู้สอนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเพลินในงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้สำเร็จโดยใช้ศักยภาพสูงสุดที่ตนมี มองทุกอุปสรรคหรือปัญหาเป็นความท้าทายที่ต้องเอาชนะให้ได้ พัฒนาครูให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีสมรรถนะและทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนตอบสนองการพัฒนาผู้เรียนตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (system approach) ตามแนวคิดของ ลูเนนเบิร์ก และออนสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย (Frederick, 2022) โดยแนวคิดดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการทำงานองค์กรที่ประกอบไปด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการปฏิบัติงาน และผลผลิตขององค์กร ภายใต้ความสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อมภายนอก ซึ่งโรงเรียนเองในฐานะองค์กรหนึ่ง ย่อมมีความสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อมภายภายนอก (Environment) ซึ่งส่งผลทางทางตรงและทางอ้อมกับโรงเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ หรือสภาพการเมืองการปกครองของประเทศ โดยแนวคิดดังกล่าวได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า

(Inputs) ได้แก่นโยบายการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ จากนั้นโรงเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนผ่านกระบวนการต่าง ๆ (Transformation Process) ได้แก่ การบริหารงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการของการแปลงปัจจัยนำเข้า (Input) ให้เกิดเป็นผลผลิต (Outputs) ที่ประสงค์ไว้ กล่าวคือสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมาย พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตอบสนองความต้องการหรือความคาดหวังของสังคม ซึ่งผลของการปฏิบัติงานภายใต้สภาพแวดล้อมเหล่านี้จะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหรือปรับปรุง หากการจัดการศึกษาของโรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นของสังคมได้ ก็จะเกิดการสนับสนุนต่อไปในอนาคต แต่หากการดำเนินงานนั้นไม่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็น ก็จะเกิดความต้องการใหม่ป้อนเข้าสู่ระบบเป็นวงจรต่อไปไม่สิ้นสุด กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ดีขึ้นต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับความเพลินในงาน (Flow at work) ได้มีผู้เสนอแนวคิดและทฤษฎีไว้หลากหลาย เช่น ซิกเซนต์มิฮายยี (Csikszentmihalyi) นักจิตวิทยาชาวฮังการี ผู้เป็นต้นกำเนิดของแนวคิดเกี่ยวกับความเพลิน ได้แบ่งปัจจัยของความเพลินเป็น 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีเป้าหมายที่ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน (There are clear goals in every step of the way) 2) ทราบผลตอบรับจากการกระทำทันที (There is immediate feedback to one's actions) 3) สมดุลระหว่างความท้าทายและทักษะ (There is a balance between challenges and skill) 4) การผสมผสานของการกระทำและการรับรู้ (Action and awareness are merged) 5) มีสติจดจ่ออยู่ในสิ่งที่ทำ (Distraction are excluded from consciousness) 6) ไม่เกรงกลัวต่อความล้มเหลว (no worry of failure) 7) การสูญเสียการรับรู้ถึงตัวตน (Self-consciousness disappears) 8) การรับรู้ของเวลาที่บิดเบือน (The sense of time becomes distorted) 9) ทำกิจกรรมด้วยความสุขและมีเป้าหมายในตนเอง (The activity becomes autotelic) เป็นความสุขในจากการปฏิบัติงานที่เหนือกว่ารางวัลตอบแทนภายนอก เช่นชื่อเสียงหรือเงินทอง ควิน (Quinn, 2005) ได้แบ่งตัวแปรที่เอื้อตัวความเพลินในงาน ประสบการณ์ความเพลิน และผลของความเพลิน ดังนี้ 1) ตัวแปรที่เอื้อต่อประสบการณ์ความเพลิน แบ่งออกเป็น 1.1) เป้าหมายที่ชัดเจน (Goal Clarity) 1.2) ความสมดุลระหว่างความท้าทายและทักษะในการปฏิบัติงาน (Balance of Challenges) 1.3) การมีสมาธิไม่ไขว้เขว (Concentration) 1.4) ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน (Feedback Clarity และ 2) ประสบการณ์ความเพลิน ได้แก่ การหลอมรวมกันของการกระทำและการรับรู้ (Merging of Action and Awareness) 3) ผลของประสบการณ์ความเพลิน ประกอบด้วย 3.1) การรู้สึกถึงการควบคุม (Sense of Control) 3.2) การรับรู้เวลาบิดเบือน (Time Transformation) 3.3) สูญสิ้นอัตตาหรือความตระหนักในตน (Loss of Self consciousness) 3.4) กิจกรรมที่ปฏิบัติมีคุณค่าและเป้าหมายในตนเอง (Autotelic and Skills) (Quinn, 2005) ส่วนความเพลินในงานตามแนวคิดของแบคเคอร์ (Bakker) ประกอบด้วยสามองค์ประกอบคือ 1) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน (Absorption) 2) ความเบิกบานใจในการทำงาน(Work enjoyment) และ 3) แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Intrinsic work motivation) ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิภาพที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ที่มา: Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein (2022: 25); สันติ บุญภิรมย์, (2552); Bakker, (2008)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อทราบความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบสำหรับงานวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลาง

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(descriptive research) โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และครู จำนวน 2 คน รวม 112 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของสันติ บุญภิรมย์ ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมทำ 3) การร่วมประเมินผลงาน 4) การร่วมยอมรับในผลของการประเมิน 5) การร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, 62-63) สำหรับองค์ประกอบด้านความเพลินในงานของครู ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของแบคเคอร์ (Bakker) ซึ่งมี 3 องค์ประกอบดังนี้ 1) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน (Absorption 2) ความเบิกบานใจในการทำงาน (Work enjoyment) และ 3) แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Intrinsic work motivation) (Bakker, 2008) ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร (Xtot)	**ความเพลินในงานของครู (Ytot)**
1) การร่วมคิด (X_1)	1) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน (Y_1)
2) การร่วมทำ (X_2)	2) ความเบิกบานใจในการทำงาน (Y_2)
3) การร่วมประเมินผลงาน (X_3)	3) แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Y_3)
4) การร่วมยอมรับในผลของการประเมิน (X_4)	
5) การร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ (X_5)	

แผนภูมิภาพที่ 1 ขอบเขตของการวิจัย (สันติ บุญภิรมย์, 2552, 62-63); A.B. Bakker, (2008, 400-418.)

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้แล้ว เสร็จตามกำหนดและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอน 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นการจัดเตรียมโครงการตามระบบของ การดำเนินโครงการด้วยวิธีการศึกษาจากปัญหา เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ วรรณกรรม งานวิจัยและ รายงานของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง จัดสร้างเครื่องมือและเสนอโครงร่างต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอน 2 การดำเนินการตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัย และหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปทดสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอน 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์และส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อเสนอโครงร่างวิจัยต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรและขอจบการศึกษาต่อไป

3. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้น 29 โรง โดยแบ่งเป็น 5 สหวิทยาเขต ดังนี้ สหวิทยาเขต 1 อยุธยามหาปะหันบาลกรานจำนวน 5 โรง สหวิทยาเขต 2 จอมช้างทัยวังน้ำแพรก จำนวน 6 โรง สหวิทยาเขต 3 วิลาดอุดมไทรอินราชา จำนวน 6 โรง สหวิทยาเขต 4 เรือหลวงภาชีนุสรณ์ จำนวน 5 โรง และสหวิทยาเขต 5 ลาดซ้ายเสนาสุทธาสาโพธิ์ จำนวน 7 โรง

4. กลุ่มตัวอย่าง

จากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 29 โรง ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการใช้ตารางประมาณการกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Robert Krejcie and Daryle W. Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 โรง และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่าง (Sampling technique) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

5. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนๆ ละ 4 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และ 3) ครู จำนวน 2 คนรวมผู้ให้ข้อมูล 112 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

กลุ่มโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล		รวม
			ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน	ครู	
รวม	29	28	56	56	112

6. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

1) ตัวแปรพื้นฐานเป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อายุการทำงาน

2) ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร (Xtot) ซึ่งหมายถึง แนวทางการบริหารที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆด้วย ได้แก่ การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีแนวคิดสำคัญคือการให้อำนาจและความไว้วางใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจเมื่องานสำเร็จ ตามกรอบแนวคิดของสันติ บุญภิรมย์ ประกอบด้วย 5องค์ประกอบ ดังนี้ การร่วมคิด (X1) การร่วมทำ (X2) ร่วมประเมินผลงาน (X3) ร่วมยอมรับในผลการประเมิน (X4) ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ (X5)

2.2 ตัวแปรตาม (Ytot) ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นประสบการณ์การทำงานที่ดีที่สุดของครูที่เกิดขึ้นในระยะสั้นๆ อันเกิดจากการมีใจจดจ่อขณะที่ทำงาน ความรู้สึกมีความสุขในการทำงานและมีแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นจากภายใน ผู้ที่เกิดความเพลินในการปฏิบัติงาน จะทุ่มเทความรู้ความสามารถของตนกับงาน สนุกกับการทำงาน ภูมิใจในตนเอง และต้องการกระทำงานนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดของแบคเคอร์ (Bakker) ได้แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย ดังนี้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน (Absorption) (Y1) ความเบิกบานใจในการทำงาน (Work enjoyment) (Y2) แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Intrinsic work motivation) (Y3)

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และอายุการทำงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารตามแนวคิดของ ของสันติ บุญภิรมย์ และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียน ตามแนวคิดของแบคเคอร์ (Bakker) โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ธ (Likert's rating scale) โดยกำหนดน้ำหนักของคะแนนตามระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือความเพลินในงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน ระดับ 4 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือความเพลินในงานอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน ระดับ 3 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือความเพลินในงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน ระดับ 2 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือความเพลินในงานอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน ระดับ 1 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือความเพลินในงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

เครื่องมือผ่านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ความสอดคล้องของตัวแปรในด้านสำนวนและภาษาที่ใช้ โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยได้ผลการวิเคราะห์ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับผู้บริหารหรือรองผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง 8 โรง โรงละ 4 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 32 ฉบับคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตาม วิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha – coefficient) มากกว่า 0.7 ขึ้นไป โดยได้ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าทั้งฉบับเท่ากับ 0.927

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลพร้อมแบบสอบถามในลักษณะออนไลน์ โดยการจัดส่งทางไปรษณีย์และด้วยตนเองไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในลักษณะออนไลน์

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และอายุการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่า ร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและและความเพลินในงานของครูในโรงเรียน โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ มัชฌิมเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือความเพลินในงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มัชฌิมเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือความเพลินในงาน อยู่ในระดับมาก มัชฌิมเลขคณิต 2.50 – 3.49 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือความเพลินในงาน ในระดับปานกลาง มัชฌิมเลขคณิต 1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือความเพลินในงาน อยู่ในระดับน้อยมัชฌิมเลขคณิต 1.00 – 1.49 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือความเพลินในงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ใช้การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (rxy) ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดของศิริชัย กาญจนาวสี ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข ไว้ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ฯ 0.00 - 0.29 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและความเพลินในงานของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ฯ 0.30 - 0.69 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและความเพลินในงานของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ฯ 0.70 - 1.00 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและความเพลินในงานของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครู จำนวน 112 คน จำแนก ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และอายุการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) (f) และร้อยละ (percentage) (%) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 1 *จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม*

ข้อ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1.	เพศ		
	1. ชาย	43	38.39
	2. หญิง	69	61.61
รวม		112	100.00
2.	อายุ		
	1. ไม่เกิน 30 ปี	31	27.68
	2. 31-40 ปี	31	27.68
	3. 41-50 ปี	25	22.32
	4. 51 ปีขึ้นไป	25	22.32
รวม		112	100.00
3.	ระดับการศึกษา		
	1. ปริญญาตรี	49	43.75
	2. ปริญญาโท	56	50.00
	3. ปริญญาเอก	7	6.25
รวม		112	100.00
4.	ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
	1. ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน	28	25.00
	2. รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน	28	25.00
	3. ครู	56	50.00

ข้อ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รวม		112	100.00
5.	อายุการทำงาน		
	1. 0-5 ปี	33	29.46
	2. 6-10 ปี	33	29.46
	3. 11-15 ปี	13	11.61
	4. 16-20 ปี	10	8.93
	5. 21-25 ปี	1	0.90
	6. 26 ปีขึ้นไป	22	19.64
รวม		112	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 69 คน คิดเป็น ร้อยละ 61.61 เป็นเพศชาย จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 38.39 มีช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.68 อายุ 31-40 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.68 อายุ 41-50 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 22.32 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 22.32 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุดจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือระดับปริญญาตรีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 และระดับปริญญาเอก จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 6.25 ด้านตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และครู จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และด้านอายุการทำงาน ระยะเวลา 0-5 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 29.46 ระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 29.46 ระยะเวลา 26 ปีขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 19.64 ระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.61 ระยะเวลา 16-20 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.93 และระยะเวลา 21-25 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ในการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation S.D.) จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 112 คน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ที่กำหนดไว้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม (X_{tot})

(n=112)

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา (X_{tot})	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	การร่วมคิด (X_1)	4.24	0.79	**มาก**
2	การร่วมทำ (X_2)	4.39	0.70	**มาก**
3	ร่วมประเมินผลงาน (X_3)	4.25	0.91	**มาก**
4	ร่วมยอมรับในผลการประเมิน (X_4)	4.33	0.76	**มาก**
5	ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ (X_5)	4.34	0.78	**มาก**
โดยภาพรวม (X_{tot})		4.31	0.73	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.31, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการร่วมทำ ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = 0.70) ด้านร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ ($\bar{x}$ = 4.34, S.D. = 0.78) ด้านร่วมยอมรับในผลการประเมิน ($\bar{x}$=4.33, S.D.=0.76) ด้านร่วมประเมินผลงาน ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.91) และด้านการร่วมคิด ($\bar{x}$ = 4.24, S.D. = 0.79) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.76 – 0.91 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาในแต่ละด้านเป็นรายข้อ ดังนี้

ด้านการร่วมคิด (X_1) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.24, S.D. = 0.79) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่มาจากการร่วมคิดของบุคลากร ($\bar{x}$ = 4.31, S.D. = 0.85) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.90) ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคลากร ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ($\bar{x}$ = 4.26, S.D. = 0.85) และบุคลากรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน ($\bar{x}$ = 4.09, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.85 – 0.90 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านการร่วมทำ (X_2) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.39, S.D. = 0.70) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อได้แก่ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เกิดกับโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.70) และระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.76) ผู้บริหารนำเป้าหมายหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่มาจากการร่วมคิดของบุคลากร มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.81) และผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.88) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.70 – 0.88 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านร่วมประเมินผลงาน (X_3) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.91) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอประเด็น และเกณฑ์ที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 1.03) ผู้บริหารใช้เกณฑ์และเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพและเหมาะสม โดยสังเคราะห์จากข้อมูลที่แต่ละฝ่ายเสนอ เพื่อใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 1.03) และ ผู้บริหารและบุคลากรมีเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.86) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.86 – 1.03 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านร่วมยอมรับในผลการประเมิน (X_4) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.76) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารรวมถึงบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ร่วมกันรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงาน ทั้งที่สำเร็จตามเป้าหมาย และไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.78) บุคลากรแสดงความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลการประเมินที่เกิดขึ้น ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.85) และ ผู้บริหารและบุคลากรยอมรับผลการประเมินการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.79) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.78 – 0.85 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ (X_5) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.78) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียน ร่วมกันหาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสม เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในครั้งต่อไป ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.84) ผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนมีการระดมความคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ มากำหนดแผนการ

พัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.87) และ ผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียน นำผลการประเมินมาร่วมกันปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.79) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.79 – 0.87 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ในการวิเคราะห์ระดับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation S.D.) จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 112 คน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ที่กำหนดไว้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 *ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวม (Y_{tot})*

(n=112)

ด้านที่	ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา (Y_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน (Y_1)	4.36	0.54	**มาก**
2	ความเบิกบานใจในการทำงาน (Y_2)	4.59	0.50	**มากที่สุด**
3	แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Y_3)	4.55	0.55	**มากที่สุด**
โดยภาพรวม (Y_{tot})		4.50	0.47	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 10 พบว่า ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเบิกบานใจในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.50) แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.54) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.55 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อวิเคราะห์ความเพลินในงานของครูใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาในแต่ละด้านเป็นรายข้อ ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 11 ถึงตารางที่ 13 ดังนี้

ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน (Y_1) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.54) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ท่านปฏิบัติงานด้วยความใส่ใจและมีสมาธิกับงานอย่างเต็มที่อยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.57) และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ท่านรู้สึกว่า หลายครั้งที่ท่านทำงานอยู่ เวลาผ่านไปเร็วขึ้นหรือช้าลงกว่าปกติ ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.72) เมื่อท่านปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ ท่านพบว่าเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัวของท่าน ไม่สามารถทำให้ท่านเสียสมาธิได้เลย ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.74) และในขณะที่ทำงาน ท่านมุ่งความสนใจไปที่งานเพียงอย่างเดียว และไม่คิดถึงสิ่งอื่นนอกเหนือจากงานที่ทำอยู่เลย ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.82) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.57 – 0.82 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านความเบิกบานใจในการทำงาน (Y_2) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ท่านรู้สึกพึงพอใจและเห็นถึงคุณค่าในตนเองอย่างมาก เมื่องานในส่วนที่ท่านรับผิดชอบสำเร็จด้วยดี ($\bar{X}$ = 4.72,S.D. = 0.51) และ ท่านรู้สึกว่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานนั้นมีคุณค่าต่อท่าน และส่งผลให้ท่านรู้สึกดีมาก ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.52) และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ท่านปฏิบัติงานด้วยความสุขและพึงพอใจอย่างยิ่ง ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.51 – 0.72 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านแรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับงาน (Y_3) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ท่านเห็นถึงคุณค่าในงานของท่าน และทราบดีว่าเป้าหมายของการปฏิบัติงานของท่านคืออะไร ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.53) และ ท่านปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นและยินดีกับงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.57) และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ท่านมีความสุขที่ได้ทำงาน และยินดีที่จะทำหน้าที่ของท่านต่อไป แม้ว่าท่านอาจจะได้รับค่าตอบแทนน้อยลง หรือไม่ได้รับรางวัลจากการทำงานนั้น ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.75) และ ท่านรู้สึกหลงใหลกับภาระงานที่ตนทำ และอยากจะปฏิบัติงานนั้นต่อไปเรื่อยๆ ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.74) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.53 – 0.75 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยใช้การพิจารณาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 112 คน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวคิดของศิริชัย กาญจนาวสี ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข ดังรายละเอียดในตารางที่ 14

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร (X_{tot})

X_1 หมายถึง การร่วมคิด

X_2 หมายถึง การร่วมทำ

X_3 หมายถึง ร่วมประเมินผลงาน

X_4 หมายถึง ร่วมยอมรับในผลการประเมิน

X_5 หมายถึง ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่

ความเพลินในงานของครูในโรงเรียน (Y_{tot})

Y_1 หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน

Y_2 หมายถึง ความเบิกบานใจในการทำงาน

Y_3 หมายถึง แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

ตารางที่ 1 *ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน*

(n=112)

	Y_1	Y_2	Y_3	Y_{tot}
X_1	.585**	.613**	.490**	.629**
X_2	.588**	.633**	.568**	.668**
X_3	.568**	.561**	.430**	.581**
X_4	.651**	.664**	.530**	.688**
X_5	.624**	.605**	.535**	.659**
X_{tot}	.647**	.658**	.545**	.690**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 14 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนในภาพรวม (Y_{tot}) ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .690) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้อยตามกัน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับความเพลินในงานรายด้าน (Y_1-Y_3) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน โดยเรียงตามค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ดังนี้ ความเบิกบานใจในการทำงาน(Y_2) (r_{xy} = .658) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน(Y_1) (r_{xy}= .647) และ แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับงาน(Y_3) (r_{xy} = .545)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารรายด้าน (X_1-X_5) มีความสัมพันธ์กับความเพลินในงานในภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน โดยเรียงตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ร่วมยอมรับในการการประเมิน(X_4) (r_{xy} = .688) การร่วมทำ(X_2) (r_{xy} = .668) และ ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่(X_5) (r_{xy} = .659)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารรายด้าน (X_1-X_5) มีความสัมพันธ์กับความเพลินในงานรายด้าน (Y_1-Y_3) ทุกคู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ร่วมยอมรับในผลการประเมิน(X_4) กับความเบิกบานใจในการทำงาน(Y_2) (r_{xy} = .664) ร่วมยอมรับในผลการประเมิน(X_4) กับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน(Y_1) (r_{xy} = .651) และ การร่วมทำ (X_2) กับความเบิกบานใจในการทำงาน(Y_2) (r_{xy} = .633)

อภิปรายผล

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีการเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการบริหารงาน และเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ซึ่งกระบวนการบริหารที่เปิดกว้างให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันเช่นนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจภายในองค์กรที่ดีขึ้น และช่วยลดช่องว่างระหว่างบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ และมีประโยชน์ในการขจัดปัญหาหรือความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยผู้บริหารที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นจะปรับกระบวนการบริหารและการดำเนินงานของตนจากการคิดและตัดสินใจโดยผู้บริหารเพียงคนเดียว เป็นการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมในกระบวนการวางแผนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผู้นำองค์กรมีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน ซึ่งบริหารและกระจายงานในแนวราบ บนพื้นฐานของแนวคิดในการแบ่งอำนาจหน้าที่ เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีอิสระในการทำงานและการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาไม่ใช่การสั่งการอยู่เบื้องบน ผลการปฏิบัติงานทั้งหลายที่เกิดจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้จึงนับเป็นผลงานร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นคนใจกว้าง ให้ความสำคัญในตัวผู้อื่น และเชื่อมั่นไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ว่าผู้ปฏิบัติงานทุกคนล้วนแล้วแต่มีความรู้และความสามารถ บนพื้นฐานแนวคิดที่การบริหารงานในปัจจุบันนั้นไม่สามารถกระทำทุกอย่างได้ด้วยตัวคนเดียว การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังมีผลในเชิงจิตวิทยาที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำงาน และเกิดความพึงพอใจในงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวพร ขำเมธา (2559) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มสระยายโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มสระยายโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม แสงอินทร์ ซึ่งได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสราพร แช่มชูงาม (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีสมาธิ จดจ่อกับงาน มุ่งมั่นตั้งใจและรู้สึกมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในภาระหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ เช่น การสอนในชั้นเรียน หรือการได้ปฏิบัติงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง และได้ใช้ศักยภาพสูงสุดที่มีเพื่อปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นให้สำเร็จ เมื่อได้ปฏิบัติงานที่ตรงกับทักษะของตนย่อมส่งผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานนั้น ๆ ส่งผลให้มีสมาธิจดจ่ออยู่กับกิจกรรมที่ทำอยู่ได้เป็นเวลานานโดยไม่รู้สึกอ่อนล้าหรือเหน็ดเหนื่อย และมองว่าความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานไม่ใช่อุปสรรคที่ทำให้ตนกังวล แต่เป็นเหมือนเงื่อนไขที่ควรค่าแก่การก้าวข้ามผ่านและเอาชนะให้ได้ ซึ่งจะทำให้ครูมองว่าการปฏิบัติหน้าที่ของตนนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนุก น่าตื่นเต้น เกิดความกระตือรือร้น มีความรู้สึกเชิงบวกกับชีวิตการทำงานของตน และเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ ทั้งยังมองประสบการณ์อันมีคุณค่าที่เกิดจากความสำเร็จในงานเหล่านั้นว่าเปรียบเสมือนรางวัลที่ทำให้ตนมีความสุข รวมถึงบรรยากาศขององค์กรซึ่งกระตุ้นการเจริญเติบโตและพัฒนาของแต่ละบุคคล เช่นองค์กรที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน เสียงตอบรับจากการทำงาน และการที่บุคคลได้รับการพัฒนา ฝึกฝน และดูแล จนกระทั่งมีความสามารถมากพอที่จะควบคุมการทำงานของตนได้ จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการทำงานที่มีคุณภาพ เพราะเชื่อว่าการทำงานของพวกเขามีความหมาย รับผิดชอบต่องานที่ทำมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำงานได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ สนุกสนานกับงานที่ทำ รักในสิ่งที่ตนทำ มีความผูกพันกับงานสูงขึ้น เกิดความสุขและอารมณ์เชิงบวกจากการปฏิบัติงาน และมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลีลาพันธ์ พุ่มพวง (2562) ที่ได้ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของทุนทางจิตวิทยาและทรัพยากรที่เอื้อต่องานผ่านความผูกพันในงานที่ส่งผลต่อความเพลินในงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความเพลินในงานอยู่ในระดับมาก

สรุป

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปรากฏผลที่เป็นประเด็นสำคัญซึ่งควรนำมาพิจารณาดังนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการร่วมทำ ด้านร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ ด้านร่วมยอมรับในผลการประเมิน ด้านร่วมประเมินผลงาน และด้านการร่วมคิด ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อยดังนี้ ความเบิกบานใจในการทำงาน แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้อยตามกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลงาน มีค่ามัชฌิมเลขอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาจึงควรเพิ่มโอกาสให้บุคลากรทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานร่วมกันอย่างแท้จริง โดยควรมีการประชุมหารือ รวมถึงกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกัน

2. ความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน มีค่ามัชฌิมเลขอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียน ควรมีการมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและศักยภาพของครูแต่ละคน

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในทุกด้าน กล่าวคือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผลงาน ร่วมยอมรับในผลการประเมิน และร่วมปรับปรุงวิธีทำงานใหม่ เพื่อให้ครูเกิดความเพลินในงาน ทั้งด้านความเบิกบานใจในการทำงาน แรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับงาน และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้ที่มีส่วนร่วมในด้านการจัดการศึกษาและผู้ที่สนใจในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเพลินในงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร
4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเพลินในงานของครู

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *การคิดเชิงสร้างสรรค์,* พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ซัคเซสมีเดีย, 2556, 11-15.

นิสราพร แช่มชูงาม. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,* 10(2), 347-361.

เทวพร ขำเมธา. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มสระยายโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 7(1), 109-117.

ลีลาพันธ์ พุ่มพวง. (2562). โมเดลเชิงสาเหตุของทุนทางจิตวิทยาและทรัพยากรที่เอื้อต่องานผ่านความผูกพันในงานที่ส่งผล ต่อความเพลินในงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*, 8(1), 220-235.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). นวัตกรรมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2552), 62-63.

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2564). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก https://sto.go.th/sites/default/files/201912/NS_Plan Oct2018.pdf.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). *สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ.2566-2570*. เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2566, เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ download /Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. (2565). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2563*. (เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก https://www.spmnonthaburi.go.th/main /sites /default/files/re port 2020-012.pdf)

Bakker, A.B. (2008). The work-related flow inventory: Construction and initial validation of the WOLF. *ScienceDirect Vocational Behavior,* 72, 400-418.

Frederick C. Lunenburg and Allan C. (2022). *Ornstein,* Educational Administration: Concepts and Practices. 7th ed (California: SAGE), 23-26.

National Security Technology. (2005). *Administrative Science Quarterly* 50, 610-641.

Quinn. R. Q. (2005). Flow on knowledge work: High performance experience in the design of Robert Krejcie and Daryle W. Morgan, Determining Sample Size for Research Activities. *Journal for Educational and Psychological Measurement*, 3 (November.1970): 608.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.31

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

The 21st Century Skills of School Administrator and the Academic Affairs Administration of School Under Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1

ญาณีภรณ์ ศรีชมภู[1] และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว[2*]

Yaneeporn Srichompoo[1] and Vorakarn Suksodkiew[2*]

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. ญาณีภรณ์ ศรีชมภู
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Yaneeporn Srichompoo
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
Email: yaneepornsri@gmail.com

Corresponding Author*
2. รศ.ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
Asst.Prof.Dr.Vorakarn Suksodkiew
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
Email: jee1199@yahoo.com

คำสำคัญ:
ศตวรรษที่ 21; ทักษะของผู้บริหาร; การบริหารวิชาการ
Keywords: Impact; Construction Contract Management; Coronavirus 2019; Minburi District Office; Bangkok

Article history:
Received: 24/11/2023
Revised: 28/12/2023
Accepted: 30/02/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Srichompoo, Y. & Suksodkiew, V. (2024). The 21st Century Skills of School Administrator and the Academic Affairs Administration of School Under Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1, Journal of Dhamma for Life, 30(1), 439-459.

ABSTRACT

This research aims to study 1) 21st century skills of school administrators in schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1. 2) Academic administration of schools under the Suphanburi Provincial Primary Educational Service Area Office. Primary education 1 and 3) Relationship between 21st century skills of school administrators and academic administration of schools under the Office of Suphanburi Primary Education Area 1. The sample group includes schools under the supervision. Suphanburi Primary Educational Service Area Office 103 schools 1. Two people responded to the questionnaire in each school, namely the school administrator or deputy school administrator, the acting school administrator and the teacher. There were questionnaire respondents. 206 people whose research tools are opinions about the skills of school administrators in the 21st century according to the concepts of Hoyle English and Steffy are about academic administration of schools according to the principles of the Ministry of Education. Descriptive statistics that Used in data analysis are frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient, moment product.

The results of the research found that: 1) 21st century skills of school administrators Under the jurisdiction of the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1, overall and each aspect is at a high level, arranged from the highest to the lowest arithmetic mean, values and ethics of leadership, skills in managing learning, teaching, skills in Communication and community relations, skills in employee evaluation and personnel management, skills in personnel management, skills in leadership with vision, skills in planning and curriculum development, skills in organizational management, skills in policy and supervision and skills in research , evaluation , and educational planning. 2) The academic affairs administration of school under Suphanburi primary educational service area office 1, as a whole and each aspect were at a high level, ranking from the highest to the lowest arithmetic mean; textbooks selection for schools, the development of internal quality assurance systems and educational standards, school curriculum development, learning process development, development and promotion of learning resources, guidance, academic promotion and support for individuals, families, organizations, establishments and other institutions providing education, promoting the academic strength of the community, measurement evaluation and transfer of grades, developing or proceeding with opinions on a local curriculum development, learning and teaching management in schools, educational supervisor, academic planning, preparation of regulations and practicality for academic, technology media development and using for education, collaboration in academic development with other schools and organizations, research for educational quality development of schools. 3) The relationship between the 21st century skills of school administrator and the academic affairs administration of school under Suphanburi primary educational service area office 1 was found correlated as a whole at a high level with .01 level of significance which was positive correlated.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 2) การบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 103 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครูจำนวน 1 คน รวมทั้งสิน 206 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารตามแนวคิดของ ฮอย อิงลิช และสเตฟฟี และการบริหารงานวิชาการตามหลักการ ของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ ด้าน ทักษะการจัดการเรียนการสอน ด้านทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านทักษะการประเมินผลงานและการบริหาร บุคลากร ด้านทักษะการบริหารจัดการบุคลากร ด้านทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ด้านทักษะการวางแผนและการพัฒนา หลักสูตร ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครองและด้านทักษะการวิจัยทางการศึกษา การประเมินผลและการวางแผน การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการแนะแนว ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง วิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระ หลักสูตรท้องถิ่น ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดทำ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการ ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ใน ลักษณะคล้อยตามกัน

บทนำ

บทบาทหน้าที่หลักของโรงเรียนที่จะต้องพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่กล่าวว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการคุณภาพการศึกษาและมีอิทธิพลต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองตอบต่อการแข่งขันบนเวทีโลก ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งภารกิจสำคัญของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องดำเนินการ (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2560: 52)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ในการจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่ามีจุดอ่อน คือ 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนขาดการพัฒนาศักยภาพและขาดทักษะประสบการณ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1, 2565) 3) ขาดแคลนครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง (โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาส) 2) ครูปฏิบัติหน้าที่ไม่ตรงเอก 3) ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน เช่น การเงิน บัญชี พัสดุ ข้อมูลฯลฯ 4) ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ในบางสาระการเรียนรู้ 5) ครูขาดทักษะการเขียนหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning 6) ครูขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการชั้นเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1, 2566) ปัญหาด้านวิชาการบางส่วนเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารวิชาการซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพซึ่งถือเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียนนั้นมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพ มาตรฐานและคุณภาพของนักเรียนและโรงเรียน หากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน อันจะส่งผลให้การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาโดยรวมต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำทฤษฎีตามแนวคิดของลูเน็นเบอร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นกรอบการวิจัย ซึ่งได้กล่าวถึงทฤษฎีเชิงระบบ (system theory) ว่าองค์กรที่เป็นระบบเปิด (open system theory) ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายขององค์การร่วมกัน องค์ประกอบดังกล่าวมี 5 ประการ ดังนี้ 1) ปัจจัยป้อนเข้า (inputs) ในระบบการศึกษา คือ นโยบายหน่วยจากต้นสังกัด 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (transformational process) เกี่ยวข้องกับการบริหาร การนิเทศ การจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการบริหาร 3) ปัจจัยนำออก (outputs) เป็นผลลัพธ์ที่มาจากกระบวนการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยคุณภาพผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ครู ชุมชนและสังคม 4) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และ 5) สภาพแวดล้อม (environment) ขององค์กร (Fred, & Allan, 2022)

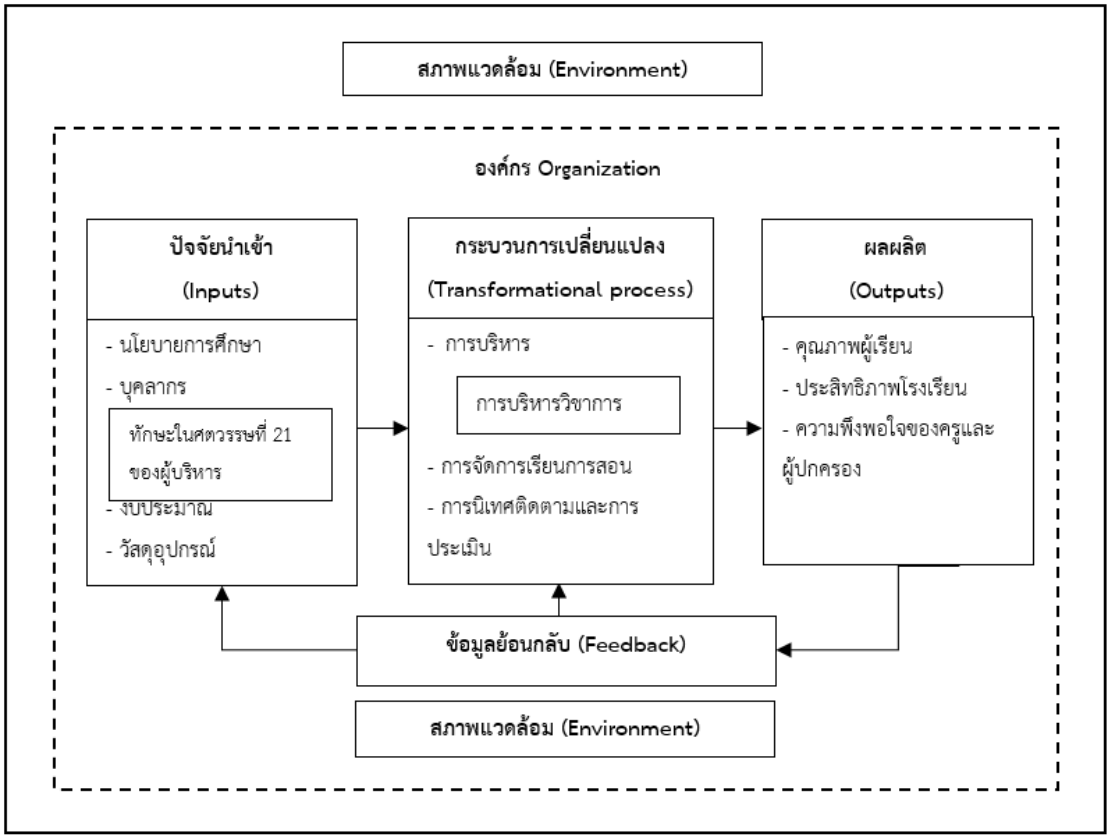
ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน เป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญประการหนึ่งของบุคลากร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

ฮอย อิงลิช และสเตฟฟี (Hoyle, English and Steffy) กล่าวว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (skills in visionary leadership) 2) ทักษะด้านการกำหนดนโยบายและการปกครอง (skills in policy and governance 3) ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน (skills in communication and community relations) 4) ทักษะการบริหารจัดการองค์กร (skills in organizational management) 5) ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร (skills in curriculum planning and development) 6) ทักษะจัดการการเรียนการสอน (skills in instructional management 7) ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร (skills in staff evaluation and personnel management) 8) ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร (skills in staff management) 9) ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน (skills in education research, evaluation, and planning) 10) ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ (values and ethics of leadership) (John, et al, 1998: 8-9)

เดด (Dede) กล่าวว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (computing and ICT literacy) 2) ทักษะความสนใจใคร่รู้มีจินตนาการ (curiosity and imagination) 3) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม (creativity and innovation) 5) ทักษะในการสื่อสารและร่วมมือ (communication and collaboration) 6) ทักษะการคิดในเชิงธุรกิจและทักษะประกอบการ (corporate and entrepreneurial spirit) 7) ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและการสนใจต่อโลก (cross-cultural and awareness) (Chris Dede, 2010)

การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาทุกระดับ ซึ่งการบริหารวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการไว้ทั้งหมด 17 งาน ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สุกัญญา แช่มช้อย (2565) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการบริหารวิชาการนั้นประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) หลักสูตร (curriculum) 2) การประเมินผล (evaluation) และ 3) การจัดการเรียนรู้ (teaching and learning) จากแนวคิดที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุปดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 ดังแผนภูมิภาพที่ 1

แผนภูมิภาพที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ที่มา: Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein (2022: 23-25); John, et al (1998: 8-9); กระทรวงศึกษาธิการ (2556: 41)

วัตถุประสงค์

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้มีความชัดเจนในการตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
2. เพื่อทราบการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษา ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 โดยตัวแปรต้นที่สนใจศึกษา คือ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ ฮอย อิงลิช และสเตฟฟี (Hoyle, English and Steffy) ซึ่งเป็นตัวแปรในการวิจัย มีรายละเอียด ดังแสดงในแผนภูมิภาพที่ 2

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของ	**การบริหารวิชาการ (Y_{tot})**
1. ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (X_1) 2. ทักษะด้านการกำหนดนโยบายและการปกครอง (X_2) 3. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน (X_3) 4. ทักษะการบริหารจัดการองค์กร (X_4) 5. ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร (X_5) 6. ทักษะการจัดการเรียนการสอน (X_6) 7. ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร (X_7) 8. ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร (X_8) 9. ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน (X_9) 10. ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ (X_{10})	1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (Y_1) 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ (Y_2) 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y_3) 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y_4) 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y_5) 6. การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y_6) 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y_7) 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Y_8) 9. การนิเทศการศึกษา (Y_9) 10. การแนะแนว (Y_{10}) 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (Y_{11}) 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (Y_{12}) 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (Y_{13}) 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (Y_{14}) 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (Y_{15}) 16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (Y_{16})

ภูมิภาพที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : John, et al. (1998: 8-9), กระทรวงศึกษาธิการ (2556: 41)

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ประชากร คือ โรงเรียน จำนวน 135 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียน จำนวน 103 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครูจำนวน 1 คน รวมจำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารตามแนวคิดของ ฮอย อิงลิช และสเตฟฟี (Hoyle, English and Steffy) และการบริหารวิชาการตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การวิจัยเป็นระบบและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุจุดมุ่งหมายของการ วิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนของการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย โดยศึกษาสภาพปัญหา ค้นคว้าข้อมูลทางสถิติ เอกสารทางวิชาการ แนวคิดทฤษฎี ตำรา วารสาร เว็บไซต์ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินโครงการการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือ จากนั้นนำไปทดสอบปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น รวมทั้งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัย นำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไข

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 135 แห่ง กระจายตัวอยู่ใน 3 อำเภอ ที่เป็นเขตพื้นที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จำนวน 57 แห่ง อำเภอบางปลาม้า จำนวน 47 แห่ง และอำเภอศรีประจันต์ จำนวน 31 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 แห่ง แล้วผู้วิจัยเลือกตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ (probability sampling) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) โดยจำแนกประเภทอำเภอ

ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 2 คนประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งจำนวน 1 คน 2) ครูจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 206 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอำเภอ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1					
อำเภอ	**ประชากร (แห่ง)**	**กลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)**	**ผู้ให้ข้อมูล**		
			ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่ง (คน)	**ครู (คน)**	**รวม (คน)**
เมืองสุพรรณบุรี	57	43	43	43	86
บางปลาม้า	47	36	36	36	72
ศรีประจันต์	31	24	24	24	48
รวม	**135**	**103**	**103**	**103**	**206**

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionative) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น แบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่งปัจจุบัน 5) ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ปัจจุบัน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามแนวคิดของแนวคิดของฮอย อิงลิช และสเตฟฟี (Hoyle, English and Steffy) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ แบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของแต่ระดับ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือ IOC (index of item-objective congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่

ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 30 ฉบับ แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณและวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (Lee J. Cronbach, 1984, 160-161) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.987

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับโรงเรียนผ่านระบบ e-office ของสำนักงานเขตพื้นที่โรงเรียนการศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 โดยจัดทำเป็นคิวอาร์โค้ด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคำตอบกลับมาทางลิงค์ google form ให้ผู้วิจัยโดยตรง ทั้งนี้สำหรับสถานศึกษาบางแห่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งเอกสารผ่านทางช่องส่งเอกสารของแต่ละโรงเรียนที่สำนักงานเขตพื้นที่จัดทำขึ้น

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ ตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาซึ่งมีความสมบูรณ์ครบทุกฉบับ ลงรหัสข้อมูลในแบบสอบถาม และนำข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์ คำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %)

2) การวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\overline{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard definition: S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\overline{x}$) ที่ได้ ไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 – 1.49 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร/การบริหาร วิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 – 2.49 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร/การบริหารวิชาการ อยู่ในระดับน้อย ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 – 3.49 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร/การบริหารวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร/การบริหารวิชาการ อยู่ในระดับมาก ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร/การบริหารวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s product moment coefficient correlation: rxy) โดยพิจารณาค่าความสัมพันธ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 – 0.29 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหาร

วิชาการมีความสัมพันธ์อยู่ใน ระดับต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.30 – 0.69 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.70 – 1.00 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์อยู่ใน ระดับสูง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire**)**

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) ของผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งจำนวนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 รวมทั้งสิ้น 196 คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (frequency: f) และค่าร้อยละ (percentage: %) ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire)

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1	เพศ		
	- ชาย	73	37.24
	- หญิง	123	62.76
รวม		196	100.00
2	อายุ		
	- 21-30 ปี	36	18.37
	- 31-40 ปี	59	30.10
	- 41-50 ปี	59	30.10
	- 51-60 ปี	42	21.43
รวม		196	100.00
3	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	- ปริญญาตรี	71	36.22
	- ปริญญาโท	103	52.55
	- ปริญญาเอก	22	11.23
รวม		196	100.00
4	ตำแหน่งปัจจุบัน		
	- ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการหรือรักษาราชการในตำแหน่ง	98	50.00

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
	ครู	98	50.00
รวม		196	100.00
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
	- 1-5 ปี	63	32.14
	- 6-10 ปี	50	25.51
	- 11-25 ปี	33	16.84
	- 16-20 ปี	19	9.70
	- 21-25 ปี	2	1.02
	- 26-30 ปี	9	4.59
	- มากกว่า 30 ปี	20	10.20
รวม		196	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 62.76 เป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 37.24 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.37 ด้านระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 52.55 ระดับปริญญาตรี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 36.22 และระดับปริญญาเอก จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.23 ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเป็นผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการหรือรักษาราชการในตำแหน่ง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00และครู จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 1-5 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6-10 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.51, 11-15 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.84, 16-20 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70, 26-30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.59 และ 21-25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1

การวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\overline{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard definition: S.D.) จากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 98 แห่ง รวม 196 คน แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\overline{x}$) ที่ได้ ไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) (John, 1970: 190) ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot})

(n = 98)

ด้านที่	**ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร (X_{tot})**	$\bar{x}$	**S.D.**	**ระดับ**
1	ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (X_1)	4.26	0.47	มาก
2	ทักษะด้านการกำหนดนโยบายและการปกครอง (X_2)	4.25	0.52	มาก
3	ทักษะด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน (X_3)	4.32	0.49	มาก
4	ทักษะการบริหารจัดการองค์กร (X_4)	4.26	0.49	มาก
5	ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร (X_5)	4.26	0.47	มาก
6	ทักษะการจัดการเรียนการสอน (X_6)	4.32	0.48	มาก
7	ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร (X_7)	4.30	0.52	มาก
8	ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร (X_8)	4.27	0.49	มาก
9	ทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน (X_9)	4.23	0.49	มาก
10	ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ (X_{10})	4.38	0.49	มาก
รวม (X_{tot})		4.29	0.45	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.29, S.D.= 0.45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ (X_{10}) ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. 0.49) ด้านทักษะการจัดการเรียนการสอน (X_6) ($\bar{x}$ = 4.32, S.D.= 0.48) ด้านทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน (X_3) ($\bar{x}$ = 4.32, S.D.= 0.49) ด้านทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร (X_7) ($\bar{x}$ = 4.30, S.D.= 0.52) ด้านทักษะการบริหารจัดการบุคลากร (X_8) ($\bar{x}$ = 4.27, S.D.= 0.49) ด้านทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (X_1) ($\bar{x}$ = 4.26, S.D.= 0.47) ด้านทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร (X_5) ($\bar{x}$ = 4.26, S.D.= 0.47) ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร (X_4) ($\bar{x}$ = 4.26, S.D.= 0.49) ด้านทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง (X_2) ($\bar{x}$ = 4.25, S.D.= 0.52) ด้านทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน (X_9) ($\bar{x}$ = 4.23, S.D.= 0.49) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลชุดนี้พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ (0.47-0.52)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1

การวิเคราะห์การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\overline{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard definition: S.D.) จากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 98 แห่ง รวม 196 คน แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\overline{x}$) ที่ได้ ไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot})

(n = 98)

ด้านที่	การบริหารวิชาการของโรงเรียน (Y_{tot})	$\overline{x}$	S.D.	ระดับ
1	การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (Y_1)	4.31	0.51	มาก
2	การวางแผนงานด้านวิชาการ (Y_2)	4.30	0.54	มาก
3	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y_3)	4.30	0.50	มาก
4	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y_4)	4.35	0.52	มาก
5	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y_5)	4.34	0.50	มาก
6	การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y_6)	4.31	0.48	มาก
7	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y_7)	4.24	0.50	มาก
8	การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Y_8)	4.33	0.53	มาก
9	การนิเทศการศึกษา (Y_9)	4.30	0.53	มาก
10	การแนะแนว (Y_{10})	4.32	0.51	มาก
11	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (Y_{11})	4.37	0.49	มาก
12	การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (Y_{12})	4.32	0.54	มาก
13	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (Y_{13})	4.26	0.54	มาก
14	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (Y_{14})	4.32	0.53	มาก

ด้านที่	การบริหารวิชาการของโรงเรียน (Y_{tot})	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
15	การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (Y_{15})	4.29	0.53	มาก
16	การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (Y_{16})	4.38	0.49	มาก
17	การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_{17})	4.27	0.47	มาก
รวม (Y_{tot})		4.31	0.46	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.31, S.D.= 0.46)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{tot}
Y_1	.676**	.725**	.802**	.741**	.724**	.780**	.783**	.772**	.714**	.782**	.839**
Y_2	.704**	.783**	.804**	.824**	.793**	.818**	.809**	.788**	.753**	.837**	.867**
Y_3	.676**	.725**	.802**	.741**	.724**	.780**	.783**	.772**	.714**	.782**	.822**
Y_4	.610**	.675**	.751**	.707**	.728**	.736**	.770**	.769**	.650**	.761**	.785**
Y_5	.674**	.766**	.794**	.793**	.800**	.807**	.846**	.798**	.727**	.815**	.858**
Y_6	.639**	.707**	.748**	.725**	.748**	.741**	.769**	.769**	.699**	.764**	.801**

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{tot}
Y_7	.623**	.661**	.666**	.633**	.695**	.649**	.663**	.678**	.719**	.704**	.733**
Y_8	.711**	.740**	.789**	.764**	.770**	.769**	.788**	.760**	.697**	.808**	.833**
Y_9	.707**	.694**	.726**	.751**	.732**	.726**	.756**	.761**	.760**	.674**	.805**
Y_{10}	.682**	.743**	.738**	.796**	.762**	.748**	.775**	.760**	.717**	.763**	.820**
Y_{11}	.643**	.744**	.778**	.766**	.758**	.774**	.799**	.769**	.705**	.777**	.824**
Y_{12}	.683**	.732**	.736**	.747**	.718**	.733**	.776**	.744**	.691**	.776**	.803**
Y_{13}	.689**	.755**	.729**	.735**	.727**	.740**	.736**	.753**	.698**	.742**	.800**
Y_{14}	.667**	.743**	.756**	.716**	.763**	.760**	.774**	.756**	.702**	.790**	.815**
Y_{15}	.689**	.770**	.752**	.753**	.754**	.734**	.786**	.765**	.739**	.786**	.824**
Y_{16}	.626**	.726**	.751**	.713**	.759**	.741**	.771**	.723**	.667**	.786**	.797**
Y_{17}	.640**	.731**	.755**	.772**	.759**	.753**	.751**	.756**	.700**	.733**	.807**
Y_{tot}	.748**	.826**	.853**	.842**	.844**	.850**	.871**	.853**	.792**	.871**	.916**

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot}) กับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์ในระดับสูง (r_{xy} = .916) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเป็นผู้บริหารโรงเรียนได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มีศักยภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ มีวินัย มีคุณธรรม มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน อีกทั้งผู้บริหารได้ให้ความใส่ใจในการพัฒนาตนเองให้มีทักษะการบริหารงาน โดยการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ดำเนินงานตามนโยบาย ตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ นำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ทำให้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่ง อคินโบดและชูฮูมิ (Akinbode and Shuhumi, 2018) ได้ศึกษา หลักการบริหารในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้บริหารและการบริหารจัดการอย่างมีหลักการ ผู้บริหารจะต้องฝึกและปรับปรุงทักษะดังกล่าวเพื่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมาค่อนข้างมาก บุญส่ง กรุงชาลี (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ เกษไธสงและคณะ (2565) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก

การบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อยู่ในระดับปานกลางผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และนำผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงการบริหารวิชาการให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธนชัย อุ่นอ้วน (2564) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ในระดับสูง (r_{xy} = .916) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ผลวิจัยดังกล่าวอาจ

เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน และผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา แซ่เตียว (2559) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่าทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความสัมพันธ์กันในทางบวก ทักษะของผู้บริหารต่ำ การบริหารวิชาการในโรงเรียนก็จะต่ำด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ เจริญศิริและคณะ () ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก (r=0.92) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 เมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ (X10) ด้านทักษะการจัดการเรียนการสอน (X6) ด้านทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน (X3) ด้านทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร (X7) ด้านทักษะการบริหารจัดการบุคลากร (X8) ด้านทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (X1) ด้านทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร (X5) ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร (X4) ด้านทักษะการกำหนดนโยบายและการปกครอง (X2) และด้านทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน (X9) ตามลำดับ การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 เมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (Y16) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (Y11) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y4) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y5) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Y8) ด้านการแนะแนว (Y10) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (Y14) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (Y12) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y6) ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (Y1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y3) ด้านการนิเทศการศึกษา (Y9) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ (Y2)

การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (Y15) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y17) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (Y13) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y7) ตามลำดับ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร (X7) กับด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y5) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (X1) กับด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y4) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ด้านทักษะการวิจัยทางการศึกษาการประเมินผลและการวางแผน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในอันดับสุดท้าย โดยผู้บริหารนำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาการใช้รูปแบบงานวิจัยและวิธีการวิจัยที่หลากหลาย มีการใช้รูปแบบงานวิจัยเป็นพื้นฐานและมาตรฐานสำหรับการประเมินต่าง ๆ ทางการศึกษา

2. การบริหารวิชาการโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในอันดับสุดท้าย โดยโรงเรียนของท่านพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย เป็นข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย

3. ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเรื่อง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 แพร่หลายและเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ นักการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป จึงเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษา เรื่อง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาเรื่อง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ที่มีขนาดต่างกัน หรือผู้บริหารเพศชายหรือหญิง เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จักรกฤษณ์ เกษไธสง มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย,* 6(1), 1-15.

ธนชัย อุ่นอ้วน. (2564). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(3), 507-518.

ธีระพงษ์ เจริญศิริ มิตภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย 6*(1), 102-03.

บุญส่ง กรุงชาลี. (2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พิมพ์พร จารุจิตร์. (2559). *ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2565). *การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 57.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1. (2566). *แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1: สุพรรณบุรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1. (2565). *แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.* กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1: สุพรรณบุรี.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2560). *สรุปแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด. ฉ.

อุษา แซ่เตียว. (2559). *ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.* ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Akinbode Akintola Ismaila and Said Rashid Ali Al Shuhumi. (2018). The Principalship in the Twenty-First Century. *International Journal of Teaching,Education and Learning, 2*(2): 137-48.

Chris Dede. (2010). *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn.* Indiana: Solution Tree Press, 51.

Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein. (2022). *Educational Administration: Concepts and Practices*. 7th ed. BelMont, CA: Wadsworth.

John R. Hoyle, Fenwick W. English, and Betty E. (1998). Steffy, *Skills for Successful 21st Century School Leaders: Standards for Peak Performers*. Virginia American Association of School Administrators.

John W. Best. (1970). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Lee J. Cronbach. (1984). *Essentials of Psychological Testing*, ed. 4th. New York: Harper and Row Publisher.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.32

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย

An Application of Buddhadhamma in Promoting Effective Communications in Work of Employees, Kasikornbank Public Company Limited

ก่อเกียรติ ทองวณิชนิยม[1], ชมพูนุช ช้างเจริญ[2], พระมหาวิโรจน์ คุตฺตวีโร[3]*

Korkiat Thongwanichniyom[1], Chompoonuch Changcharoen[2], Phramaha Viroj Guttaviro[3]*

ARTICLE INFO

Name of Author:
1. ก่อเกียรติ ทองวณิชนิยม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Korkiat Thongwanichniyom
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: KK205004@gmail.com

2. ชมพูชนุช ช้างเจริญ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Chompoonuch Changcharoen
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: Chompoonuch.mbu@gmail.com

Corresponding Author*
3. พระมหาวิโรจน์ คุตฺตวีโร, ผศ.ดร.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phramaha Viroj Guttaviro, Asst.Prof.Dr.
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: non2518@hotmail.com

คำสำคัญ:
หลักพุทธธรรม; การสื่อสารในการทำงาน; การประยุกต์ใช้
Keywords:
Buddhist principles; Communication; Application

Article history:
Received: 23/11/2023
Revised: 01/01/2024
Accepted: 25/03/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Thongwanichniyom, K., Changcharoen, C. & Guttaviro, V. (2024). An Application of Buddhadhamma in Promoting Effective Communications in Work of Employees, Kasikornbank Public Company Limited, Journal of Dhamma for Life, 30(1), 460-474.

ABSTRACT

The objectives of this thesis are as follows: 1) to study the application of Buddhadharma principles to promote effective communication at work of KBank employees, 2) to study the comparison of the application of Buddhadharma principles to promote effective communication at work of KBank employees with different genders, age, years of work, education level and organizational position, and 3) to study suggestions on the application of Buddhadharma principles for promoting effective work communication of KBank employees. Sample: 152 people The tool used is a questionnaire. Statistics used to analyze the data, such as frequency, percentage, mean standard deviation. T-value test and mean difference test in pairs by Scheffe method (Post Hoc).

The results of the research were as follows: 1) Analysis of the level of application of Buddhadharma principles for promoting effective communication among KBank employees Overall very high level ($\overline{X}$ = 4.33) 2) Comparison of the level of application of Buddhadharma principles to promote effective communication among KBank employees It was found that KBank employees had different organizational age positions. The principles of Buddhist Dharma are applied to promote effective communication in the workplace. Overall, there was a statistically significant difference of .001. There was no statistically significant difference at the .05 level. 3) Suggestions on ways to promote the application of Buddhadharma principles to promote effective communication among KBank employees It was found that the problem, principles, requirements should be studied. The communication procedures within the organization should be clearer. Promote training to increase knowledge in analytical consideration. Distinguish communication within the organization more logically. Encourage activities that support personal development to increase knowledge and communication within the organization.

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย 2) ศึกษาการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มี เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งองค์กรต่างกัน และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe (Post Hoc)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33) 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย พบว่า เพศ ต่างกัน พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีอายุตำแหน่งองค์กรต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีเพศ อายุงาน ระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย พบว่า ควรศึกษาปัญหา หลักการ ข้อกำหนด ระเบียบข้อปฏิบัติในการสื่อสารภายในองค์กรให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ในการพิจารณาวิเคราะห์ แยกแยะการสื่อสารภายในองค์กรอย่างสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาตนเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กร

บทนำ

การสื่อสารทุกรูปแบบล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร ดังนั้นองค์กรใดก็ตามที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการสื่อสารให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับเกิดความเข้าใจในเรื่องที่จะสื่อสารให้ตรงกัน และในขณะเดียวกันก็ต้องมีการพิจารณาความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาที่เสนอต่อผู้บังคับบัญชาด้วยการที่องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนจะสามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญที่กำหนดไว้โดยไร้รอยต่อ ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะการสื่อสารภายในองค์กรเป็นสำคัญเพราะการสื่อสารจะนำความต้องการหรือสารที่ต้องการสื่อความรู้สึกนึกคิดไปถ่ายทอดระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งบุคลากรภายนอกองค์กร ดังนั้นการติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารงานไม่ว่าจะเป็น

การติดต่อสื่อสารเพื่อการชี้แจงการมอบหมายงานหรือการเปลี่ยนแปลงงานโดยผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการใช้กระบวนการสื่อสารที่มีระเบียบแบบแผนสิ่งที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร พฤติกรรมการสื่อสารของผู้บริหารจะเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างความรู้สึกต่อกัน เพราะผู้บริหารอาจสร้างความรู้สึกไปในทางบวกหรือทางลบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

การสื่อสารภายในองค์กรเป็นกระบวนการทางธุรกิจที่จะใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรถ้าการสื่อสารในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้ามหากการสื่อสารในองค์กรเต็มไปด้วยอุปสรรคและปัญหาในการสื่อสารขององค์กรจะลดต่ำลงอย่างมาก ผู้บริหารองค์กรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรโดยจะต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพในการสื่อสารในทุก ๆ ส่วนขององค์กร (ทองใบ สุดชารี, 2547 : 285) การสื่อสารที่ดีหรือการสร้างความเข้าใจของบุคลากรภายในองค์กรจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการสื่อสารและการสื่อสารระหว่างบุคคลในกลุ่มจึงเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพเกิดความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดมีการสื่อสารในองค์กรที่ไร้ประสิทธิภาพเกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการทำงานขององค์กรปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปถ่ายทอดสู่การปฏิบัติอาจเกิดความผิดพลาดและความเข้าใจผิดกัน ความผิดพลาดนั้นก่อให้เกิดความเสียหายในการทำงาน ซึ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานของบุคคล คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 คุณสมบัติของคนดีมี 7 ประการ ได้แก่ 1) ธัมมัญญุตา ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล 2) อัตถัญญุตา ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือรู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก 3) อัตตัญญุตา ความรู้จักตน คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป 4) มัตตัญญุตา ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี 5) กาลัญญุตา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน 6) ปริสัญญุตา ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ และ 7) ปุคคลัญญุตา หรือปุคคลปโรปรัญญุตา ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2559 : 210 – 211)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทยเพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในพัฒนาการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักพุทธธรรม เป็นกระจกเงาในการสะท้อนพฤติกรรมของบุคลากร

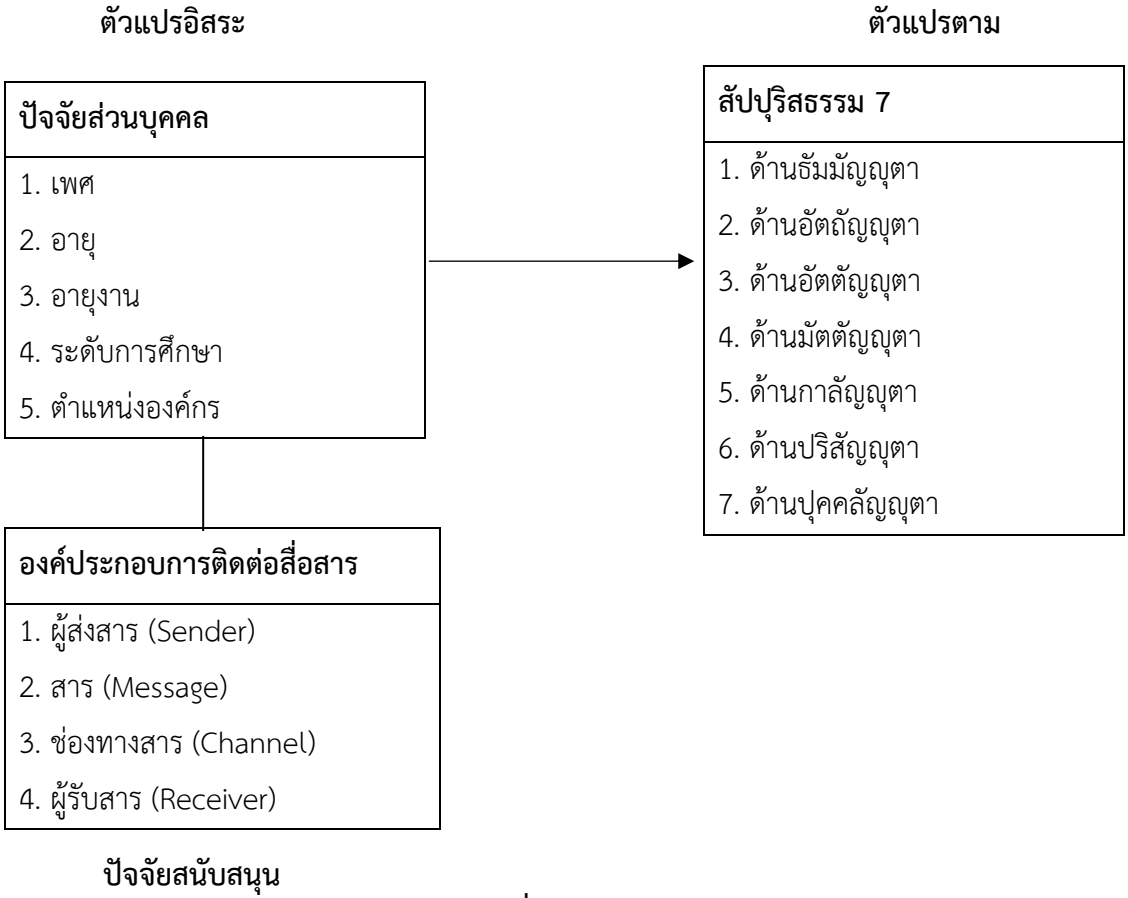
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำแนวคิดเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7 การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย มาใช้ในการบริการธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) ตามความคิดเห็นของพนักงาน ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งองค์กร

ปัจจัยสนับสนุนตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ คือ 1) ด้านธัมมัญญุตา ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล 2) ด้านอัตถัญญุตา ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือรู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก 3) ด้านอัตตัญญุตา ความรู้จักตน คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป 4) ด้านมัตตัญญุตา ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี 5) ด้านกาลัญญุตา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน 6) ด้านปริสัญญุตา ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ และ 7) ด้านปุคคลัญญุตา หรือ ปุคคลปโรปรัญญุตา ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่าโดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม (พระธรรมปิฎก, 2545 : 27) ตามความคิดเห็นของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในฝ่ายการให้บริการเงินสดและช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ธนาคารกสิกรไทย

ปัจจัยสนับสนุน คือ การสื่อสารในการทำงานอันประกอบด้วย 1) ผู้ส่งสาร (Sender) คือ เป็นผู้ถ่ายทอดสารต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารโดยผู้ส่งสารต้องคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม 2) สาร (Message) คือ สาระ เรื่องราว ข่าวสาร ที่ผู้ส่งสารต้องการส่งออกไปสู่บุคคล หรือ กลุ่มบุคคลอื่น 3) ช่องทางสาร (Channel) คือ ข้อมูลที่เป็นเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการต่าง ๆ ในการส่งข้อมูลข่าวสาร 4) ผู้รับสาร (Receiver) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่รับสารที่ผู้ส่งสารส่งผ่านช่องทางสามารถแสดงเป็นแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย

2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มี เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งองค์กรต่างกัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย” ระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ใช้แบบสอบถาม และเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พนักงานธนาคารกสิกรไทย จำนวน 250 คน แบ่งตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (ส่งศรี ชมพูวงศ์, 2559 : 113) จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 152 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ฝ่ายการให้บริการเงินสดและช่องทางอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 5 คน วิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่าย จำนวน 2 คน และรองผู้อำนวยการฝ่าย จำนวน 3 คน

3. การสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย และแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสัมภาษณ์กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

4. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความครอบคลุมตามขอบข่ายของเนื้อหาโดยการหาดัชนี IOC ได้ค่าความ เที่ยงตรงของแบบสอบถามทุกข้อตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสัมภาษณ์กับจุดประสงค์โดยใช้สูตร CVI (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ , 2540 : 208 - 209) เพื่อหาผลรวมของคะแนน ในแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้าข้อใด มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป

5. กระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารธนาคารกสิกรไทย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พนักงานธนาคารกสิกรไทย จำนวน 165 ชุด ด้วยตนเอง ใช้เวลาเก็บข้อมูลภายใน 1 เดือน และได้รับแบบสอบถามกลับมาทุกชุด ในการให้สัมภาษณ์ ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ ตามที่กำหนดไว้ นำข้อมูลที่ได้มารวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์เพื่อ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย ตามตัวแปร อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test และ F-test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ ONEWAY ANOVA ใช้วิธีของ Scheffe (Post Hoc) เมื่อพบข้อแตกต่างเป็นรายคู่ ในการวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 วิเคราะห์

ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) วิเคราะห์เชิงทฤษฎี ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบข้อค้นพบ สังเคราะห์ และบูรณาการผลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และนำเสนอโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	**จำนวน**	**ร้อยละ**
เพศ		
ชาย	69	
หญิง	83	45.39
		54.61
อายุ		
18 – 30 ปี		
31 – 40 ปี	18	11.84
41 – 50 ปี	62	40.79
51 ปีขึ้นไป	35	23.03
	37	24.34
อายุงาน		
0 - 1 ปี		
1 - 5 ปี	25	16.45
5 - 10 ปี	22	14.47
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	30	19.74
	75	49.34
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	109	71.71
ปริญญาโท	43	28.29
ตำแหน่งองค์กร		
พนักงานชั้นต้น-ชั้นกลาง		
พนักงานผู้ช่วยหัวหน้าส่วน	27	17.76

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานชั้นหัวหน้าส่วน	31	20.39
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย ขึ้นไป	75	49.34
	19	12.50
รวม	**152**	**100.00**

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 54.61 และเป็นเพศชาย มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 45.39

เมื่อจำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 40 ปี มีจำนวนมากที่สุด 62 คน คิดเป็นร้อยละ40.79 รองลงมาคือมี มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 24.34 อายุ 41 – 50 ปี มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 23.03 และมีอายุ 18 – 30 ปี มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84

เมื่อจำแนกตามอายุงาน ส่วนใหญ่มีอายุงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 49.34 รองลงมาคือ มีอายุ 5 - 10 ปี มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 มีอายุ 0 - 1 ปี มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.45 และมีอายุ 1 - 5 ปี มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 14.47

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 71.71 และมีการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.29

เมื่อจำแนกตามตำแหน่งองค์กร ส่วนใหญ่มีตำแหน่งพนักงานชั้นหัวหน้าส่วน มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 49.34 รองลงมาคือมีตำแหน่งพนักงานผู้ช่วยหัวหน้าส่วน มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 20.39 มีตำแหน่งพนักงานชั้นต้น-ชั้นกลาง มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.76 และมีตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายขึ้นไป มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย

หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	ระดับการประยุกต์ใช้		
	$\overline{X}$	*S.D.*	แปลผล
ด้านธัมมัญญุตา (รู้จักหลักการและกฎเกณฑ์)	4.31	0.54	มาก
ด้านอัตถัญญุตา (เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการงาน)	4.40	0.49	มาก
ด้านอัตตัญญุตา (รู้จักตนเพื่อเพิ่มศักยภาพพัฒนาตน)	4.37	0.52	มาก
ด้านมัตตัญญุตา (รู้ประมาณในการบริหารจัดการ)	4.22	0.59	มาก
ด้านกาลัญญุตา (รู้กาลเวลาอันเหมาะสม)	4.29	0.53	มาก
ด้านปริสัญญุตา (รู้บริบทและปัญหาในองค์กร)	4.34	0.50	มาก
ด้านปุคคลปโรปรัญญุตา (รู้ความแตกต่างแห่งบุคคล)	4.39	0.50	มาก
รวม	**4.33**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอัตถัญญุตา (เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการงาน) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.40) รองลงมาคือ ด้านปุคคลปโรปรัญญุตา (รู้ความแตกต่างแห่งบุคคล) ($\overline{X}$ = 4.39) ส่วน ด้านมัตตัญญุตา (รู้ประมาณในการบริหารจัดการ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.22)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย ที่มี เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งองค์กรต่างกัน พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีอายุตำแหน่งองค์กร ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีเพศ อายุงาน ระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย พบว่า ควรศึกษาปัญหา หลักการ ข้อกำหนด ระเบียบข้อปฏิบัติในการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ในการพิจารณาวิเคราะห์ แยกแยะการสื่อสารภายในองค์กร อย่างสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารควรสนับสนุนนโยบายในการติดตามควบคุม กำกับ ดูแลพนักงานในการสื่อสารขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาตนเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การสื่อสารภายในองค์กรควรมีความกระชับไม่สร้างความสับสนให้กับพนักงาน การสื่อสารภายในองค์กรมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งเสริมการมีกิจกรรมที่สนับสนุนเพื่อให้พนักงานปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานได้อย่างเหมาะสมตามแนวทางส่งเสริมการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทย มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักวิเคราะห์เหตุและผล รู้จักวางตนให้เหมาะสมมีความพอประมาณในการทำงาน คือเห็นว่างานประเภทไหนควรดำเนินอย่างไรจึงจะพอเหมาะพอควร รู้จักบริหารเวลาในการทำงาน ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนและรู้จักปรับตนให้เข้ากับองค์กรจึงทำให้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก เชื้อแพทย์ (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัย พบว่า ระดับอุปสรรคของการสื่อสารในองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวงษ์ เอี่ยมสำอาง (2558 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษารูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานนั้น ในภาพรวมนั้นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และยังสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ จอมขวัญ อินทร์ช่วย (เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2566) ว่า หลักสัปปุริสธรรมเป็นธรรมของสัตบุรุษ ธรรมของคนดี มี 7 ข้อ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล-รู้ความหมาย/ รู้จักตัวตน/ รู้จักประมาณ/ รู้จักเวลา/ รู้จักชุมชน / รู้จักบุคคล ซึ่งในฐานะของผู้บริหารงานธนาคาร ได้นำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร โดยมีการกำหนดเป้าหมายของการสื่อสารอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน กำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานและความรับผิดชอบ แจ้งให้แต่ละคนรับทราบ รวมทั้ง นำหลักการประมาณรู้พอเพียงใช้จ่ายสื่อสารให้คนในทีมเข้าใจเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ภายใต้งบประมาณที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ จัดลำดับความสำคัญในเรื่องที่จะสื่อสารและเลือกใช้ช่องทางที่เหมาะสม ส่งผลให้การจัดการเกิดขึ้นรวดเร็วเหมาะสม อีกทั้ง การรู้จักลักษณะบุคคลของแต่ละคนที่ทำงานด้วย ให้เกียรติกัน เคารพและอ่อนน้อมต่อกัน จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันดี จึงส่งผลให้สามารถสื่อสารเข้าใจ ไม่เกิดข้อขัดแย้งในการทำงาน ซึ่งการนำหลักธรรมทั้งหมดนี้มาใช้ สามารถส่งผลให้การทำงานในปัจจุบันมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย ที่มี เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งองค์กรต่างกัน ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีอายุ ตำแหน่งองค์กร ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีช่วงอายุ ตำแหน่งองค์กร และประสบการณ์ในการทำงานของคนเราย่อมมีผลต่อการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และในองค์ที่มีระบบระเบียบขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจนส่งผลให้การปฏิบัติงานผิดพลาดไม่ได้ ทำให้บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ความรับผิดชอบในหน้าที่ และการตัดสินใจย่อมที่ต่างกันส่งผลต่อ

การปฏิบัติงาน จึงทำให้ช่วงอายุ ตำแหน่งองค์กร และประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ที่ พนักงานธนาคารกสิกรไทย กลุ่มอายุ 41–50 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่า กลุ่มอายุ 31–40 ปี และพนักงานธนาคารกสิกรไทย กลุ่มหัวหน้าส่วน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่า กลุ่มพนักงานชั้นต้น-ชั้นกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก เชื้อแพทย์ (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการวิจัย พบว่า ระดับอุปสรรคของการสื่อสารในองค์กรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระดับปฏิบัติการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับบริหาร และองค์ประกอบการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านช่องทางการสื่อสาร ระดับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารจากบนลงล่าง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารแบบวงกลม พนักงานที่มีเพศ อายุ การศึกษา อายุงาน รายได้ สถานภาพ และ ตำแหน่งงาน ต่างกัน แตกต่างกัน จะมีรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อุปสรรคการสื่อสารในองค์กรระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรระดับปานกลางทางบวก อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ องค์ประกอบการติดต่อสื่อสารในด้านผู้ส่งสารด้านผู้รับสาร ด้านสาร และด้านช่องทางการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรระดับต่ำทางบวก อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ส่วนพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีเพศ อายุงาน ระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ถึงแม้ความรู้และประสบการณ์ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนในด้านต่าง ๆ จะมีผลต่อการทำหน้าที่ของพนักงาน แต่ด้วยระบบระเบียบขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจนอยู่แล้ว พนักงานธนาคารกสิกรไทย มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่รู้จักเหตุผล วางตนได้เหมาะสมรู้จักบริหารเวลาในการทำงานรู้ถึงความพอเหมาะพอควรไม่มากไม่น้อยเกินไปในการทำงานได้ใกล้เคียงกันจึงทำให้พนักงานธนาคารกสิกรไทยทั้งหญิงและชายมีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐอร กีรติลาภิน (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กร กรณีศึกษา โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) ที่มีเพศแตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กรแตกต่างกัน พบว่า เพศหญิงส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กร

มากกว่าเพศชายที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนอายุระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน หน่วยงานที่ปฏิบัติที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กร ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 รูปแบบการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กร คือ การสื่อสารแบบบนลงล่าง รองลงมา คือ การสื่อสารแบบล่างขึ้นบน และการสื่อสารแบบแนวนอน ปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กร คือ ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร และรองลงมาคือช่องทางการสื่อสาร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก เชื้อแพทย์ (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการวิจัย พบว่า ระดับอุปสรรคของการสื่อสารในองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระดับปฏิบัติการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับบริหาร และองค์ประกอบการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านช่องทางการสื่อสาร ระดับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารจากบนลงล่าง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารแบบวงกลม พนักงานที่มีเพศ อายุ การศึกษา อายุงาน รายได้ สถานภาพ และ ตำแหน่งงาน ต่างกัน แตกต่างกัน จะมีรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อุปสรรคการสื่อสารในองค์กรระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรระดับปานกลางทางบวก อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ องค์ประกอบการติดต่อสื่อสารในด้านผู้ส่งสารด้านผู้รับสาร ด้านสาร และด้านช่องทางการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรระดับต่ำทางบวก อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

สรุป

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทย มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักวิเคราะห์เหตุและผล รู้จักวางตนให้เหมาะสมมีความพอประมาณในการทำงาน คือเห็นว่างานประเภทไหนควรดำเนินอย่างไรจึงจะพอเหมาะพอควร รู้จักบริหารเวลาในการทำงาน ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนและรู้จักปรับตนให้เข้ากับองค์กรจึงทำให้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารงานธนาคาร ได้นำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร โดยมีการกำหนดเป้าหมายของการสื่อสารอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน กำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานและความรับผิดชอบ แจ้งให้แต่ละคนรับทราบ รวมทั้ง นำหลักการประมาณรู้พอเพียงใช้จ่ายสื่อสารให้คนในทีมเข้าใจเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ภายใต้งบประมาณที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ จัดลำดับความสำคัญในเรื่องที่จะสื่อสาร และเลือกใช้ช่องทางที่เหมาะสม ส่งผลให้การจัดการมีความรวดเร็วเหมาะสม อีกทั้ง การรู้จักลักษณะบุคคลของแต่ละ

คนที่ทำงานด้วย ให้เกียรติกัน เคารพและอ่อนน้อมต่อกัน จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันดี จึงส่งผลให้สามารถสื่อสารเข้าใจ ไม่เกิดข้อขัดแย้งในการทำงาน ซึ่งการนำหลักธรรมทั้งหมดนี้มาใช้ สามารถส่งผลให้การทำงานในปัจจุบันมีประสิทธิภาพ

ด้านธัมมัญญุตา (รู้จักหลักการและกฎเกณฑ์) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการสื่อสาร พนักงานทราบสาเหตุที่เกิดปัญหาอย่างแท้จริงว่าปัญหาคืออะไร มีอะไรที่เป็นต้นเหตุ แยกแยะปัญหา ทำความเข้าใจและกำหนดแนวทางแก้ไขด้วยเหตุและผลที่จะเกิดขึ้น มีการส่งเสริมการสื่อสารโดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดรูปแบบและเนื้อหาของการสื่อสารให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มคน

ด้านอัตถัญญุตา (เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการงาน) องค์กรมีการสื่อสารทีมเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานก่อนเริ่มงาน วิเคราะห์ทำความเข้าใจกับวัตถุประสงค์และความสำคัญของการสื่อสารให้ครบถ้วนและถูกต้องก่อนนำไปใช้งานทุกครั้ง มีการสอบทานการสื่อสาร โดยเน้นวัตถุประสงค์ และเนื้อหา ที่ชัดเจน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในการทำงานตรงตามเป้าหมาย

ด้านอัตตัญญุตา (รู้จักตนเพื่อเพิ่มศักยภาพพัฒนาตน) การพัฒนาตนเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานนั้นบุคลากรเปิดใจรับฟังความคิดเห็น รับคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงาน และนำมาปรับปรุงการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น

ด้านมัตตัญญุตา (รู้ประมาณในการบริหารจัดการ) การวางแผน และกำหนดนโยบายการสื่อสารภายในองค์กรโดยจัดให้มีการสื่อสารสถานการณ์ขององค์กร จัดสรรเวลาทีมให้ทำงานในเรื่องต่าง ๆ ใช้เวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

ด้านกาลัญญุตา (รู้กาลเวลาอันเหมาะสม) การบริหารเวลาในการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมีการจัดลำดับเรื่องที่จะสื่อสารโดยให้ความสำคัญกับเรื่องเร่งด่วนก่อน เพื่อให้การจัดการมีความรวดเร็วและเหมาะสม ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การทำงานมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้ทันตามกำหนดการไม่ให้เกิดความล่าช้า ปรับเปลี่ยนการทำงานตามนโยบายของธนาคาร ทำงานในส่วนเร่งด่วนก่อน ไม่ยึดติดรูปแบบการทำงานเดิม

ด้านปริสัญญุตา (รู้บริบทและปัญหาในองค์กร) การเข้าใจบริบทของปัญหามีการหาสาเหตุแห่งปัญหานั้น คิดวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาว่าสิ่งไหนเป็นปัญหาหลักและสิ่งไหนเป็นปัญหารอง และหาทางแก้ไขให้ตรงจุด โดยคำนึงถึงผลกระทบจากการแก้ปัญหา สื่อสารให้พนักงานรับรู้ถึงความสำเร็จร่วมกัน สร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีภายในทีม และต่างทีมเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน ลดข้อขัดแย้งมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือทีมอื่นเพื่อให้เกิดความสำเร็จร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมของธนาคารเป็นสำคัญ

ด้านปุคคลปโรปรัญญุตา (รู้ความแตกต่างแห่งบุคคล) การปฏิบัติงานมีการวางตัวให้เหมาะสม มีความเคารพผู้บังคับบัญชา อ่อนน้อมต่อผู้อาวุโสให้อำนาจในการตัดสินใจในขอบเขตของแต่ละบทบาทหน้าที่ของตัวเอง ใช้การสื่อสารผ่านนโยบายขององค์กรในภาพรวมก่อน และค่อยลงรายละเอียดในตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละคน โดยมอบหมายให้แต่ละตำแหน่งรับผิดชอบงานของตัวเองตามนโยบายขององค์กรให้เกียรติกัน และปฏิบัติตนต่อ

เพื่อนร่วมงานอย่างเหมาะสม รู้จักหน้าที่บทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละทีม จะทำให้การสื่อสารตรงเป้าหมายมากขึ้น และจะได้รับความร่วมมือ ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการวางแผนงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายขององค์กร

2. ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการนำความรู้จากที่บุคลากรได้รับการพัฒนามาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาการปฏิบัติงานจริง ภายในองค์กร เช่น จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากร คัดเลือกหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาให้เหมาะสม มีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ โดยให้ความรู้ในการประชุม การสอนงานเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารมอบหมายโครงการให้ปฏิบัติ และนำผลที่ได้จากการประเมินผ่านระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมาใช้เป็นผลงานประกอบการพิจารณาความก้าวหน้าในสายงานของตนเอง

3. การส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทยนั้น ควรมีโครงการเข้าค่ายคุณธรรม เสริมสร้างความเข้าใจหลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น

4. ควรมีแผนงบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากรที่เป็นรูปธรรม หรือสัดส่วนที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะต้องเกิดจากความต้องการของตัวบุคลากรเอง เพื่อประโยชน์ในการนำมาถ่ายทอดแก่เพื่อนร่วมงาน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของตน

5. ควรจัดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีคุณภาพ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเห็นความสำคัญของการติดตามและประเมินผล แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษา หลักการ ข้อกำหนด ระเบียบข้อปฏิบัติในการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การติดตามควบคุม กำกับ ดูแลพนักงานในการสื่อสารขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การพัฒนาตนเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย คือ

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพการทำงาน

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมการสื่อสารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานธนาคารกสิกรไทยกับ บุคลากรในหน่วยงานอื่น

3. ควรศึกษาการส่งเสริมประสิทธิภาพบุคลากรเพิ่มเติมในด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับหน่วยงานในองค์กรที่ต้องการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการส่งเสริมประสิทธิภาพบุคลากรในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จอมขวัญ อินทร์ช่วย. (2566). (ผู้ให้สัมภาษณ์). รองผู้อำนวยการฝ่าย ทำหน้าที่ ผู้บริหารงานบริหารคุณภาพการให้บริการเงินสด. กรุงเทพมหานคร : ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน).

ทองใบ สุดชารี. (2547). *ทฤษฎีองค์การ : วิเคราะห์แนวความคิด ทฤษฎี และการประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 6 อุบลราชธานี : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ณฐอร กีรติลาภิน. (2560). *รูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กร กรณีศึกษาโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2545). *ธรรมะกับการทำงาน.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพฯ : มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพพระธรรมปิฎก.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

รัชนก เชื้อแพทย์. (2563). *รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วรวงษ์ เอี่ยมสำอาง. (2558). *การศึกษารูปแบบการติดต่อสื่อสาร ภายในและภายนอกองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ส่งศรี ชมพูวงศ์. (2559). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. นครศรีธรรมราช : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2024.33

นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประเภทชิ้นส่วนยานยนต์

Government's Policies Supporting for Small and Medium Business Enterprise in Automotive Part Categories

ธงชัย ทีคะภัทรโภคิน[1], วิพัฒน์ หมั่นการ[2], วิวัฒน์ กรมดิษฐ์[3], เพ็ญศรี ฉิรินัง[4]*

Thongchai Teekapatarapokin[1], Wiphat Mankarn[2], Viwat Kromadit[3], Pensri Chirinung[4]*

ARTICLE INFO

Name of Author

1. ธงชัย ทีคะภัทรโภคิน
Thongchai Teekapatarapokin
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin (RCIM).
Email: thongchai.md@aund.co.th

2. รศ.ดร.วิพัฒน์ หมั่นการ
Assoc.Prof.Dr.Wiphat Mankarn
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin (RCIM)
Email: wiphatmankan2495@gmail.com

3. ดร.วิวัฒน์ กรมดิษฐ์
Dr.Viwat Kromadit
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin (RCIM)
Email: viwat@amata.com

Corresponding Author:*
4. รศ.ดร.เพ็ญศรี ฉิรินัง
Assoc.Prof.Dr.Pensri Chirinung
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin (RCIM)
Email: pensri.chi@rmutr.ac.th

คำสำคัญ
นโยบายของภาครัฐ; ผู้ประกอบการ; ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม; ประเภทชิ้นส่วนยานยนต์

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) study government's policies supporting for small and medium business enterprise in automotive part categories, (2) implement government's policies supporting for small and medium business enterprise for automotive part categories, and (3) offer a model of government's policies supporting for small and medium business enterprise in automotive part categories. This study employed a qualitative research method. Data were collected through documents, to conduct the study, 12 executive's companies in small and medium business enterprise of automotive part category were win-depth interviews and focus group with 3 representatives of related government agencies, 6 of small and medium business enterprise in automotive part category executive's companies, and 3 experts. The obtained data were synthesized and analyzed with an inductive analysis. The results suggested that, there were 6 components of government's policies supporting for small and medium business enterprise in automotive part categories which were: 1) human resource development 2) marketing development 3) production development 4) financial 5) regulatory 6) research & development. For the implementation of government's policies supporting for small and medium business enterprise in automotive part categories which were: organization competency, leadership & cooperation, politics & management of external environment and planning & controlling. The model of government's policies supporting for small and medium business enterprise in automotive part categories is appropriate at a moderate level.

Keywords:
Government's Policies; Enterprise; Small and Medium Business; Automotive Part Categories

Article history:
Received: 18/02/2023
Revised: 02/08/2023
Accepted: 15/01/2024
Available online: 31/03/2024

How to Cite:
Teekapatarapokin, T. Mankarn, W., Kromadit, V. & Pensri, P. (2024). Government's Policies Supporting for Small and Medium Business Enterprise in Automotive Part Categories. *Journal Dhamma for Life, 30*(1), 475-485.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษานโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ 2) เพื่อวิเคราะห์การนำนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ไปปฏิบัติ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารบริษัทธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์จำนวน 12 คน และการสนทนากลุ่ม (focus group) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์แบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์จำแนกเป็น 6 ด้าน (1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2) ด้านการพัฒนาการตลาด (3) ด้านการพัฒนาการผลิต (4) ด้านการเงิน (5) ด้านกฎระเบียบ และ (6) ด้านการวิจัยพัฒนา 2) การนำนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ไปปฏิบัติมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ สมรรถนะขององค์กร ภาวะผู้นำและความร่วมมือ การเมืองและการบริหาร สภาพแวดล้อมภายนอก และ การวางแผนและการควบคุม 3) รูปแบบการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

บทนำ

อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลไทยอย่างต่อเนื่องนับจากปี 2506 โดยระยะเริ่มแรกภาครัฐเน้นออกมาตรการเพื่อสนับสนุนการลงทุนผลิตและใช้ชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศโดยเฉพาะการปรับ

ขึ้นภาษีนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูป (complete built-up : CBU) และชิ้นส่วนครบชุดสมบูรณ์ (complete knock-down : CKD) ต่อมาคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) ได้ออกมาตรการส่งเสริมการลงทุน อาทิ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและการยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตในไทย นอกจากนี้ภาครัฐกำหนดสัดส่วนบังคับใช้ชิ้นส่วนยานยนต์ที่ผลิตในประเทศ (local content requirements : LCR) ในการผลิตยานยนต์ ซึ่งปัจจุบันข้อกำหนดดังกล่าวได้ถูกยกเลิกแล้ว อย่างไรก็ดีการผลิตรถยนต์นั่งในไทยยังคงใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศคิดเป็นสัดส่วน 60-80% ของมูลค่าชิ้นส่วนยานยนต์ทั้งหมด ขณะที่รถยนต์นั่งประเภทอีโคคาร์และรถปิกอัพใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศ 90% ส่วนรถจักรยานยนต์ใช้ชิ้นส่วนในประเทศเกือบทั้งหมด ในปัจจุบันมีการทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ อาทิ ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA) และความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรีย (TAFTA) ส่งผลให้อัตราภาษีนำเข้า CBU และ CKD ปรับลดลง มาตรการสนับสนุนต่าง ๆ ดังกล่าวส่งผลให้นักลงทุนทั้งไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุนอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง (ธนนนท์ สิมมากุล, 2556) จากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้อุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยมีความได้เปรียบเป็นอย่างมากในหลายๆด้าน อาทิ ด้านแรงงานฝีมือระดับล่างที่จะเข้ามาเสริมแรงงานของไทย ที่มีแนวโน้มจะขาดแคลนและความต้องการทางด้านการใช้รถยนต์ของประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศลาว เวียดนาม กัมพูชา และพม่า ที่กำลังมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการคมนาคมภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น แต่การรวมตัวครั้งนี้ย่อมมาพร้อมกับโอกาสและอุปสรรค เมื่อพิจารณาถึงโอกาสจะเห็นได้ว่ากลุ่มตลาดในกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม) เป็นกลุ่มที่ไทยมีโอกาสสูงในการเข้าสู่ตลาดซึ่งไทยได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ การขนส่งทางบกและความต้องการใช้ชิ้นส่วนยานยนต์ประเภทอะไหล่ทดแทน (REM) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากยอดจำหน่ายรถยนต์ที่เพิ่มขึ้น แต่อุปสรรคที่อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ต้องเผชิญในเรื่องผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ต่างชาติที่ตั้งฐานการผลิตในไทย มีแนวโน้มย้ายฐานการผลิตไปประเทศอื่นในอาเซียน เพื่อแสวงหาความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตและตลาด โดยเฉพาะต้นทุนค่าจ้างแรงงานและค่าวัตถุดิบ การแข่งขันด้านราคาที่รุนแรงจากคู่แข่งสำคัญนอกอาเซียน เช่น ประเทศจีนและเม็กซิโก และการจัดซื้อวัตถุดิบจากผู้ผลิตชิ้นส่วนรายย่อยที่เป็นบริษัทคนไทย มักได้รับการพิจารณาเป็นลำดับรองจากผู้ผลิตชิ้นส่วนของชาตินั้น ๆ ที่ตั้งในประเทศไทย ทำให้ผู้ผลิตไทยทำการแข่งขันในตลาดได้ยาก (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2555)

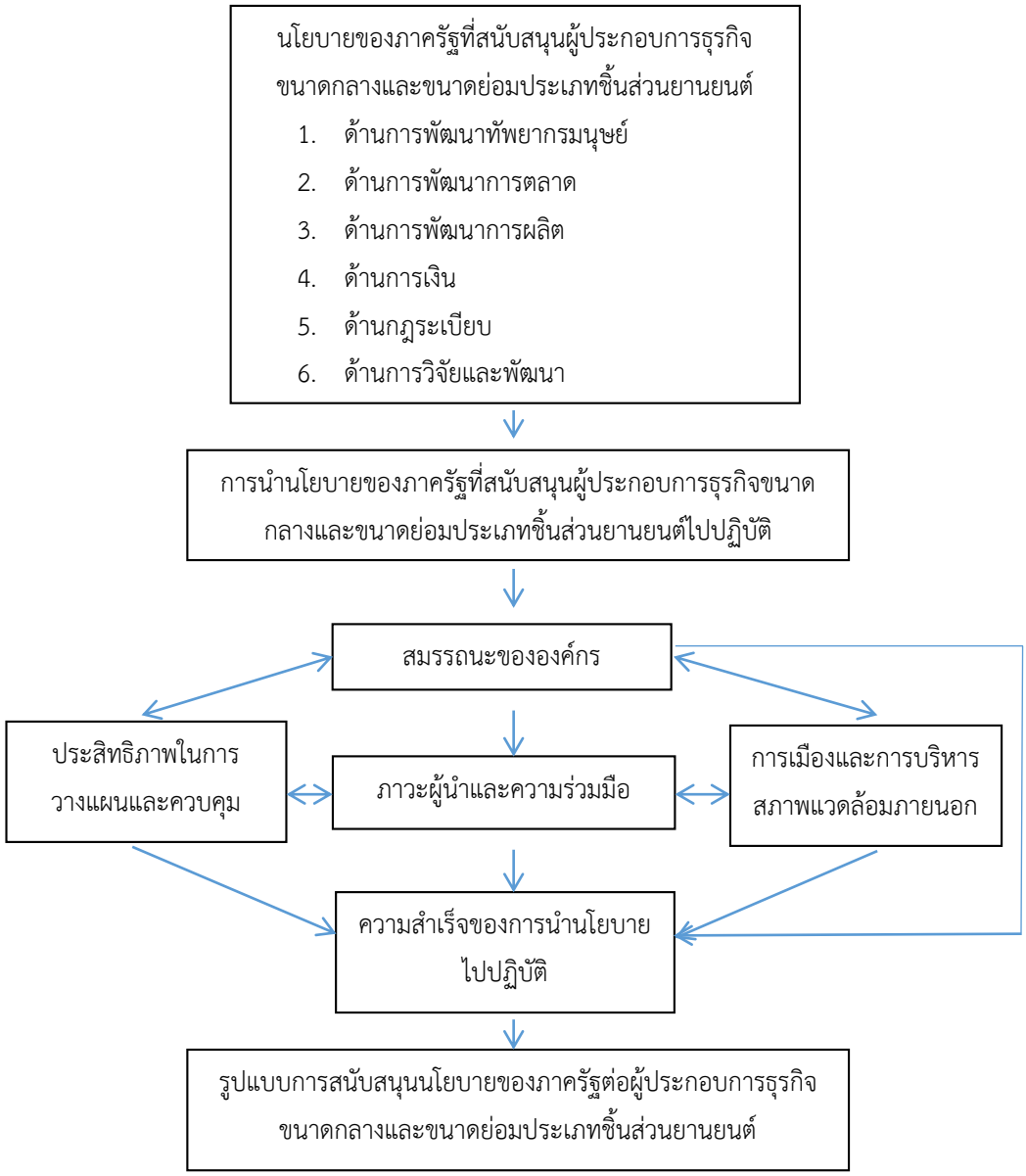
ปัจจุบันภาครัฐ มีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนผู้ประกอบการการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์มากขึ้น โดยเฉพาะการผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนแบบใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาควบคุมการทำงานของชิ้นส่วนรถยนต์ต่าง ๆ การสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องจักรในการช่วยผลิต การสนับสนุนรถยนต์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับที่มีส่วนในการสนับสนุนผู้ประกอบการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ เช่น มาตรการลดภาษีนิติบุคคลและภาษีส่วนบุคคลเมื่อซื้อรถยนต์ มาตรการขยายเวลาการชำระภาษีสรรพสามิตและการชำระภาษีนิติบุคคล การให้เงินสนับสนุนในการนำยานยนต์อายุเกินกว่า 20 ปี มาทำเป็นเศษเหล็ก (scrap) และซื้อรถใหม่ มาตรการการปล่อยสินเชื่อ soft loan ให้แก่ผู้ประกอบการ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การต่อรองกับประเทศญี่ปุ่นเรื่องการจัดสรรโควตาการผลิตของประเทศไทย เป็นต้น ขณะเดียวกันผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้ แผนงานการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจถูกจัดทำขึ้นโดยนโยบายภาครัฐโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นส่งเสริมภาคเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ การสนับสนุนธุรกิจส่วนใหญ่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ภาครัฐควรสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและเป็นศูนย์กลางการช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการในกลุ่มสมาชิกทั้งด้านการเงิน เทคโนโลยี การกำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติ ปัญหาเทคโนโลยีการผลิต ปัญหาการเข้าถึงการส่งเสริมของรัฐ ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์กรภาครัฐและเอกชน การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ จึงไม่อาจตอบสนองได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ปัญหาข้อจำกัดในการับรู้ข่าวสารข้อมูล และความสามารถในการแข่งขันกับการรุกของธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นต้น

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือว่า SMEs ถูกบัญญัติไว้ว่าเป็นองค์กรที่มีส่วนในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นจุดเริ่มต้นของธุรกิจขนาดใหญ่ ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้จากกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจในตลาดแรงงาน ในปัจจุบันประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์แม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนนการดำเนินธุรกิจจากทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเรื่องนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้แก่ภาครัฐ ในการสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ ให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางการค้าและสถานการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นทั่วโลก

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษานโยบายภาครัฐที่จะสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประยุกต์และบูรณาการหลักการแนวคิดของโดยยึดตัวแบบเชิงบูรณาการของ วรเดช จันทรศร (2551) ที่ได้ทำการศึกษาและพัฒนาตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติเรียกว่า ตัวแบบเชิงบูรณาการ (integrative model) เป็นตัวแบบที่ผสมผสานตัวแปรสำคัญที่มาจากทั้ง 5 ตัวแบบ โดยตัวแปรตามคือ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนตัวแปรอิสระประกอบด้วยสมรรถนะขององค์กร ประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม ภาวะผู้นำและความร่วมมือและการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษานโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์

2. เพื่อวิเคราะห์การนำนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ไปปฏิบัติ

3. เพื่อเสนอรูปแบบการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ มีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษานโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ ด้วยวิธีการ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ โดยรวบรวมจาก เอกสาร หนังสือ ตำรา พระราชบัญญัติ คู่มือการปฏิบัติการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ และนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการนำนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ไปปฏิบัติ โดยใช้ตัวแบบบูรณาการที่ประกอบด้วย สมรรถนะขององค์กร ภาวะผู้นำและความร่วมมือ การเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก และ การวางแผนและการควบคุม ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารบริษัทธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 12 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นบริษัทที่จดทะเบียนต่อสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพื่อประกอบกิจการธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ประเภท 07702 และดำเนินธุรกิจ 10 ปีขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ โดยใช้แนวคิดวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ประกอบด้วย การจัดระบบการวางแผน (plan) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (do) การติดตามการตรวจสอบ (check) และการพัฒนาการปรับปรุง (act) แหล่งข้อมูลในการวิจัยในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 12 คน เพื่อจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้แทนในระดับผู้อำนวยการกองจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 6 คน จาก 6 บริษัท กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำนวน 3 คน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ มีผลการศึกษา ดังนี้

1.นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2) ด้านการพัฒนาการตลาด 3) ด้านการพัฒนา การผลิต 4) ด้านการเงิน 5) ด้านกฎระเบียบ 6) ด้านการวิจัยพัฒนา

2. การนำนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ไปปฏิบัติ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ สมรรถนะขององค์กร ภาวะผู้นำและความร่วมมือ การเมืองและการบริหาร สภาพแวดล้อมภายนอก และ การวางแผนและการควบคุม

3. รูปแบบการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่านโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพให้บุคลากรและกำลังแรงงานของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านสมรรถนะตามสายอาชีพมีจำนวนมากแต่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญไม่เพียงพอต่อการพัฒนาสินค้าที่มีคุณภาพให้สูงขึ้นเรื่อยๆ 2) ด้านการพัฒนาการตลาด ภาพรวมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยเพื่อการส่งออก มีข้อได้เปรียบจากการที่ห่วงโซ่อุปทาน มีความเข้มแข็ง เนื่องจากมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญจากการเป็นฐานการผลิตให้บริษัทยานยนต์เจ้าของเทคโนโลยีมาช้านาน รวมถึงมีความพร้อมทางด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์เป็นอย่างดี ทำให้มีความพร้อมสูงในการปรับตัวไปสู่การผลิตชิ้นส่วนยานยนต์สมัยใหม่ โดยเฉพาะผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ป้อนตลาด OEM อีกทั้ง ประเทศไทยตั้งอยู่กึ่งกลางคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค และท่าเรือที่มีความพร้อมต่อการขนส่งสินค้าไปทั่วโลก 3) ด้านการพัฒนาการผลิต จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรฐานที่ใช้รับรองผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วนยานยนต์ของสถานประกอบการพบว่า ชิ้นส่วนยานยนต์ไทยได้ใช้มาตรฐานที่มีการยอมรับในระดับสากล 4) ด้านการเงิน ปัจจุบันบริษัทผลิตยานยนต์และชิ้นส่วน ยังประสบปัญหาสำคัญในด้านเงินทุนหมุนเวียนสูง 5) ด้านกฎระเบียบ ในปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลได้มีนโนบายการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยได้เข้าร่วมเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถเพื่อให้ประเทศไทยยังคงความเป็นผู้นำในกลุ่มประเทศอาเซียนได้อย่างยั่งยืน และ 6) ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้วยสภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ที่ประเทศไทยเป็นผู้นำหนึ่งในห้าของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีฐานการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ภายในประเทศของตนเอง อย่างไรก็ตามสภาวะการเติบโตของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ไทยส่งผลให้ผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดย่อมยังขาดแคลนเทคโนโลยีด้านวิศวกรรม รวมไปถึงขาดแคลนงบประมาณในการวิจัยและพัฒนา

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การนำนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ไปปฏิบัตินั้น การกำหนดนโยบายจากภาครัฐตลอดจนมาตรการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทยให้เข้มแข็งจำเป็นต้องเข้าใจถึงโครงสร้างของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ของอุตสาหกรรมยานยนต์ ตลอดจนปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่มีผลต่อห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ เช่น นโยบายจากภาครัฐ บทบาทของบรรษัทข้ามชาติทั้งในฐานะของผู้ประกอบยานยนต์และผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ทิศทางและความต้องการของตลาดยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ของโลก การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นโยบายการจัดซื้อชิ้นส่วนยานยนต์จากทั่วโลก (global sourcing)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า รูปแบบการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ นโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการทบทวนและปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทในสถานการณ์ปัจจุบันอย่างเหมาะสม อีกทั้งอนาคตของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์จำเป็นต้องอาศัยยุทธศาสตร์และนวัตกรรมทางนโยบายของภาครัฐ การวางยุทธศาสตร์ระดับผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์นั้นต้องมีความรอบคอบมากขึ้น มีการสอดประสานผลประโยชน์ระหว่างภาคส่วนต่างๆในประเทศและระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือที่สร้างสรรค์

สรุป

งานวิจัยนี้สรุปถึงการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐตั้งแต่ปี 2506 ถึงปัจจุบัน โดยการส่งเสริมมุ่งเน้นการลงทุนในการผลิตและใช้ชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศ โดยมีการปรับภาษีนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูปและชิ้นส่วนครบชุด เพื่อส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและอากรขาเข้าเครื่องจักร เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตในไทย อีกทั้งมีการกำหนดสัดส่วนบังคับใช้ชิ้นส่วนยานยนต์ที่ผลิตในประเทศ (LCR) ซึ่งปัจจุบันได้ถูกยกเลิกแล้ว อุตสาหกรรมนี้มีความสำคัญมากในเศรษฐกิจไทยเนื่องจากมีการใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีส่วนสำคัญในการผลิตรถยนต์นั่ง รถยนต์อีโคคาร์ รถปิกอัพ และรถจักรยานยนต์ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพิ่มโอกาสให้ไทยเข้าถึงตลาดในประเทศสมาชิก และการเปิดตลาดการค้าระหว่างประเทศ เช่น AFTA, JTEPA, และ TAFTA ทำให้อุตสาหกรรมนี้มีโอกาสสูงในการเข้าถึงตลาดในประเทศ CLMV ซึ่งมีโอกาสทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่เจอในอุตสาหกรรมนี้รวมถึงการแข่งขันรุนแรงจากตลาดนอกอาเซียน เช่น จีนและเม็กซิโก และการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นในอาเซียนเพื่อลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูลและการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ และยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของ SMEs อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และเสนอแนะแนวนโยบายและรูปแบบการสนับสนุนนโยบายของภาครัฐต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่สำคัญของภูมิภาคอย่างยั่งยืนไว้ดังต่อไปนี้

การดำเนินการระยะสั้น (1-3 ปี) ได้แก่ การสนับสนุนผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ Tier 2 – Tier 3 ในการทำตลาดเชิงรุกเพื่อส่งออกชิ้นส่วนอะไหล่ (REM) จัดงานแสดงสินค้าผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยเพื่อพบปะกับคู่ค้าในกลุ่มประเทศเป้าหมาย, เพิ่มเงินลงทุนจากภาครัฐด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐ โดยเน้นไปที่การวิจัยและพัฒนาชิ้นส่วนยานยนต์แห่งอนาคตและที่ต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง, การจัดตั้งกองทุนวิจัยและพัฒนาการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ทุกลำดับขั้นสามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นธรรม รวมถึงออกมาตรการทางการเงินเพื่อจูงใจให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มมากขึ้น

การดำเนินงาน ระยะกลาง (3-5 ปี) ได้แก่ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับสถาบันการศึกษาและ/หรือภาคเอกชนเพื่อสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์แห่งอนาคตโดยเฉพาะด้านวิศวกรรม Mechatronics and Robotics ที่มีความสามารถในการออกแบบและวิจัยผลิตภัณฑ์ด้าน Mechatronics ตลอดจนการดูแลควบคุมเครื่องจักรกลหุ่นยนต์ และซอฟต์แวร์ระบบสมองกลฝังตัว (embedded software), การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ และการสื่อสารให้ทันสมัยเพื่อเอื้อต่อการเป็นฐานกระจายชิ้นส่วนยานยนต์ไปประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาเซียน, การทำการตลาดเชิงรุกไปยังประเทศคู่ค้านอกภูมิภาค เช่น การเดินสายจัดแสดงสินค้าชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยในต่างประเทศ สร้าง Platform เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทยกับคู่ค้าต่างประเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เร่งการเจรจาการเปิดเสรีทางการค้าหรือการเจรจาเพื่อลดข้อกีดกันทางการค้าที่มีอยู่กับประเทศคู่ค้าใหม่ๆ

การดำเนินงาน ระยะยาว (5-10 ปี) มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน (Regional Focal Point) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในการกระจายชิ้นส่วนยานยนต์ไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนและควรปรับรูปแบบการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์จากเดิมที่มีการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์สำหรับยานยนต์ปกติมาเป็นชิ้นส่วนยานยนต์เพื่ออนาคตตามความต้องการของตลาดและส่งเสริมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยในการทำการสร้างตราสินค้าของไทยให้ชัดเจน เพื่อทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2552). *สรุปภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยปี 2552 และแนวโน้มปี 2553 (อุตสาหกรรมยานยนต์).* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2555). *แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ.2555-2574.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2555). *การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.

กรมสรรพากร. (2558). *คู่มือแนะนำการชำระภาษีอากรกิจการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการคลัง.

คณะทำงานศึกษาและจัดทำแผนพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า. (2559). *รายงานแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย.* การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

จุมพล หนิมพานิช. (2549). *การวิเคราะห์นโยบาย : ขอบข่ายแนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฉัตรชัย ชูลิตรวงศ์. (2548). *สร้างงบ...สร้างธุรกิจ SMEs.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.เอเชียเพลส (1999) จำกัด.

ดนัย เทียนพุฒ. (2536). *มุมมองที่ท้าทายนักบริหาร.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทีมงานไทยเอสเอ็มอีแฟรนไชส์. (2553). *การบริหาร การจัดการ บริหารธุรกิจขนาดย่อม SMEs.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฐานบุ๊คส์.

ทีมงานไทยเอสเอ็มอีแฟรนไชส์. (2556). *เคล็ดลับสู่ SMEs ทำอย่างไรให้ธุรกิจรอด.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฐานบุ๊คส์.

ธนิต โสรัตน์. (2554). *รายงานการศึกษานโยบายค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 300 บาทต่อวันทั่วประเทศกับผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศไทย.* สายงานเศรษฐกิจและจิสติกส์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.

ธงชัย สันติวงศ์. (2532). *การบริหารค่าจ้างและเงินเดือน.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

บุณฑวรรณ วิงวอน. (2555). *การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์ Strategic Entrepreneurship.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ผุสดี รุมาคม. (2540). *การบริหารธุรกิจขนาดย่อม.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

แผนพัฒนาเสรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564. ราชกิจจานุเบกษา.

มยุรี อนุมานราชธน. (2549). *นโยบายสาธารณะ.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2554). *นโยบายสาธาณะ.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด.

ลดา เมฆราตรี. (2559). *การนำนโยบายการสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยไปปฏิบัติ.* วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

วรเดช จันทศร. (2551). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Info

ผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่
ได้รับการรับรองคุณภาพให้เป็น
วารสาร TCI กลุ่มที่ 2
รับรองตั้งแต่ 1 ม.ค. 2566 - 31 ธ.ค. 2567

ISSN: 2822-048X (Online)

มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

ที่ตั้ง เลขที่ 5 ถนนอัษฎางค์ แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Copyright © Journal of Dhamma for Life

doi
ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE
Google Scholar
Platform & workflow by OJS / PKP